Bundel - Algemeen Bestuur van 1 juli 2026

Agenda bijlagen
- Notulen AB 1 juli 2026
- Besluitenlijst Algemeen Bestuur 1 juli 2026

1 Opening en vaststelling agenda

2 Ingekomen stukken en mededelingen

2.1 Overzicht ingekomen brieven
- 20260701 Overzicht ingekomen brieven

2.2 Overzicht waterbrieven
- 20260701 Overzicht waterbrieven

2.3 Overzicht schriftelijke vragen van AB-leden (art. 54)
- 20260701 Overzicht schriftelijke vragen art. 54 AB-leden

2.4 Memorie van antwoord
- Memorie van antwoord tbv AB 20260701

3 Notulen en toezeggingen

3.1 Vaststelling notulen en besluitenlijst van de vergadering van het algemeen bestuur d.d. 20 mei 2026
- Notulen AB 20 mei 2026

3.2 Overzicht toezeggingen
- 20260701 - Overzicht Toezeggingen AB 2026

4 Bestuur, communicatie en financiën

4.1 Evaluatie pilot herwaardering landbouwgronden
- Dossier 4559 voorblad
- AB-voorstel Evaluatie pilot herwaarderen landbouwgronden
- Evaluatie pilot herwaarderen landbouwgronden
- Notitie MKBA - WUR

4.2 Meerjarenbegroting 2026-2030 BSOB (inclusief -ontwerp- 1e begrotingswijziging 2026 en -ontwerp- begroting 2027) en vastgestelde Jaarstukken 2025
Beeldvorming AB was op 15 april 2026 .
- Dossier 4700 voorblad
- AB-voorstel BSOB MJB2026-2030 (incl. 1e BW 2026 en B 2027) en jaarstukken 2025
- Bijlage 1 2026 03 27 Meerjarenbegroting 2026-2030 (inclusief 1e BW 2026 en B 2027) getekend
- Bijlage 2 2026 04 02 BSOB Jaarrekening 2025 getekend
- Bijlage 3 2026 07 01 Conceptbrief zienswijze WDD ontwerp 1e BW 2026 en ontwerp B 2027

4.3 2e en 3e Wijziging gemeenschappelijke regeling (GR) Belastingsamenwerking Oost-Brabant (BSOB)
- Dossier 4697 voorblad
- AB-voorstel 2e en 3e wijziging GR BSOB
- Bijlage 1 Gemeenschappelijke Regeling BSOB 2024 - geconsolideerde teksten na wijzigingen1,2,en 3-1
- Conceptbrief zienswijze WDD wijzigingsvoorstellen GR BSOB

4.4 Zienswijze Aquon programmabegroting 2027, meerjarenraming 2028-2031 en toetreding Waterschap Limburg tot GR Aquon
- Dossier 4704 voorblad
- AB-voorstel Zienswijze Aquon programmabegroting 2027, meerjarenraming 2028-2031 en toetreding Waterschap Limburg tot GR Aquon
- Bijlage 1 2026 03 30 AB Bijl 4c2 AQUON-Programmabegroting2027-V9
- Bijlage 2 Brief De Dommel zienswijze programmabegroting 2027 en meerjarenraming 2028-2031 Aquon

Bijlage 3 Toetredingsverzoek bestuur waterschap Limburg
Bijlage 4 Wijzigingsbesluit GR Aquon 2024
Bijlage 5 Begrotingswijziging 2027 Addendum op Programmabegroting 2027 na toetreding waterschap Limburg per 1-1-2027

4.5 Zienswijze ontwerpbegroting BHIC 2027 en meerjarenplan 2027-2030
Dossier 4662 voorblad
AB-voorstel Meerjarenplan 2027-2030 en Ontwerpbegroting 2027 BHIC
Bijlage 1 - Concept Meerjarenplan 2027-2030 BHIC
Bijlage 2 - Ontwerpbegroting 2027 BHIC_getekend
Bijlage 3 - Kadernota BHIC 2027 incl Addendum_vastgesteld
Bijlage 4 - Jaarrekening BHIC 2025_vastgesteld en getekend
Bijlage 5 - Jaarverslag BHIC 2025_vastgesteld
Bijlage 6 - Zienswijze Ontwerpbegroting BHIC 2027

5 Voldoende water en droge voeten

5.1 KRW-maatregelenpakket en SGBP4
Dossier 4681 voorblad
AB-voorstel Strategische agenda voor de KRW-3

6 Waterkwaliteit en waterketen

7 Moties vreemd

8 Sluiting

Kenmerk: 397770

Notulen van de openbare vergadering van het Algemeen Bestuur van Waterschap De Dommel op 1 juli 2026 in Boxtel

Voorzitter *E. de Ridder, watergraaf*

Secretaris *H.J. Kielenstijn, secretaris-directeur*

Aanwezig:
de leden: F.H.G. Aarts (50PLUS), C.J.W.M. Aerdts (Water Natuurlijk), M.W.A. Bemelmans (Water Natuurlijk), P. van Benthem (PvdA), M.G.M. de Bijl (Water Natuurlijk), M.M.F. Dewachter (Water Natuurlijk), W.H.M. van der Hulst (CDA), M.C.H. Jansen (BBB), B.W.A.M. Kisters (VVD), J.W.M. Kuppens (VVD), J. Lammers (PvdD), V.E.C. Lokin (Natuurterreinen), E. Niemeijer (BBB), S.J. Peeters (VVD), B.F.A.M. van Rijckevorsel (Natuurterreinen), H.L.S. de Rooij (PvdD), M.M. Ruijs (Water Natuurlijk), M.P. van Santvoort (AWP), A.T.J.M. van Selst (BBB), V.T.C. Slegers (Water Natuurlijk), B. Steunenberg (VVD), M.J.P.A. Tholen (Ongebouwd), F.L.M. Tijhof (PvdA), M. Tollenaar (Water Natuurlijk), C.A.A.A. Tönissen (PvdA), G.A.C.M. Verhoeven (CDA) en M.H.E. van der Zanden-van Rooij (Ongebouwd).

Afwezig:
De leden: J.W.M. van Gerven (Werken aan Water), I.M. van der Honing (PvdD) en M.J.H. van de Ven (BBB).

Notulist:
R. Boot.

1. Opening en vaststelling agenda.

De voorzitter opent de vergadering met de volgende woorden: “Aan het begin van deze bijeenkomst, waarin wij samenkomen om de taakuitoefening van Waterschap De Dommel te dienen, spreken wij uit dat wij ons zullen inzetten voor een goede waterhuishouding, dat wij verantwoordelijkheid nemen voor onze beslissingen en respect hebben voor elkaars mening.”
Hij heet de aanwezigen hartelijk welkom.
Hierna trekt hij nr. 11, zodat eventuele hoofdelijke stemmingen zullen aanvangen bij mevrouw Kisters.
Bericht van verhindering is ingekomen van de heer Van Gerven, die hij een goed herstel en van harte beterschap wenst, alsmede van mevrouw Van der Honing en de heer Van de Ven. Hij feliciteert de jarige heer Niemeijer.
Spreker merkt op dat deze AB-vergadering iets later begint dan gebruikelijk, omdat het AB en de commissieleden al een postersessie op hebben zitten in het kader van WBP6. Na het zomerreces wordt doorgepraat over dit belangrijke document. De postersessie was een mooie bijeenkomst. De posters worden de komende week hier in het Waterschapshuis opgesteld. Kijkers zijn welkom.

De agenda wordt ongewijzigd vastgesteld.

2. Ingekomen stukken en mededelingen.

2.1 Overzicht ingekomen brieven.

Het overzicht wordt voor kennisgeving aangenomen.

2.2 Overzicht waterbrieven

Het overzicht wordt voor kennisgeving aangenomen.

2.3 Overzicht schriftelijke vragen van AB-leden (art. 54).

De voorzitter wijst erop dat er vijf sets schriftelijke vragen zijn ingediend. De beantwoording van twee sets is gepubliceerd; de andere drie zullen spoedig worden beantwoord.

Het overzicht wordt voor kennisgeving aangenomen.

2.4 Memorie van antwoord

Het overzicht wordt voor kennisgeving aangenomen.

3. Notulen en toezeggingen.

3.1 Vaststelling notulen en besluitenlijst van de vergadering van het algemeen bestuur d.d. 20 mei 2026.

De voorzitter merkt over de notulen op dat tijdens de AB-vergadering is gesproken over de wijze waarop het DB reageert op de vragen en adviezen van de auditcommissie. Hij had toen zelf de vergadering net verlaten, maar heeft begrepen dat dit verwarring heeft veroorzaakt. Hij wil in zijn rol als voorzitter van het AB en het DB duidelijk markeren dat er geen misverstand over kan bestaan dat vragen van de auditcommissie en het AB altijd dienen te worden beantwoord door het DB. Het kan dat het DB voor de beantwoording van vragen van de auditcommissie wilde weten hoe andere fracties in het AB hierover dachten, maar juist dat leidde tot verwarring en ruis.
Een en ander zal worden opgenomen in de notulen van deze AB-vergadering. Hij constateert dat leden van de auditcommissie instemmend knikken.

Zonder hoofdelijke stemming worden de notulen en besluitenlijst ongewijzigd vastgesteld.

3.2 Overzicht toezeggingen.

Het overzicht wordt voor kennisgeving aangenomen.

4. Bestuur communicatie en financiën.

4.1 Evaluatie pilot herwaardering landbouwgronden.
Voorstelnr. *275091.*

De voorzitter geeft gelegenheid tot het afleggen van een stemverklaring.

Mevrouw De Rooij verklaart dat haar fractie instemt, maar wel een dringende oproep doet om de verbeteringen naar aanleiding van de evaluatie waar mogelijk door te voeren naar de EU.

Zonder hoofdelijke stemming wordt overeenkomstig het voorstel besloten.

4.2 Meerjarenbegroting 2026-2030 BSOB (inclusief -ontwerp- 1e begrotingswijziging 2026 en -ontwerp- begroting 2027) en vastgestelde Jaarstukken 2025.
Voorstelnr. *383184.*

Zonder hoofdelijke stemming wordt overeenkomstig het voorstel besloten.

4.3 2e en 3e Wijziging gemeenschappelijke regeling (GR) Belastingsamenwerking Oost-Brabant (BSOB).
Voorstelnr. *387594.*

Zonder hoofdelijke stemming wordt overeenkomstig het voorstel besloten.

4.4 Zienswijze Aquon programmabegroting 2027, meerjarenraming 2028-2031 en toetreding Waterschap Limburg tot GR Aquon.
Voorstelnr. *388620.*

Zonder hoofdelijke stemming wordt overeenkomstig het voorstel besloten.

4.5 Zienswijze ontwerpbegroting BHIC 2027 en meerjarenplan 2027-2030.
Voorstelnr. *383895.*

De heer Niemeijer stelt dat op een vraag van hem in de commissie BCF of er is vergeleken met andere instellingen, positief is geantwoord. Maar hij vindt dat niet terug.

De heer Lokin wijst erop dat hij heeft toegezegd dat er een scan zou worden gedaan of BHIC nog marktconform is, maar hij had niet de intentie dat voorafgaand aan deze vergadering te doen, want die scan is niet zomaar gemaakt. Die zit dus in de pijplijn. Het wordt geen diepgravende analyse, maar wel een scan of het waterschap nog in een uitlegbare bandbreedte zit.

De voorzitter meent dat dit een punt is voor de lijst van toezeggingen.

Zonder hoofdelijke stemming wordt overeenkomstig het voorstel besloten.

5. Voldoende water en droge voeten.

5.1 Kaderrichtlijn Water en Stoomgebiedsbeheerplan 2028-2033.
Voorstelnr. *362289.*

De voorzitter geeft gelegenheid tot het afleggen van een stemverklaring.

Mevrouw Lammers verklaart dat het stroomgebiedsbeheersplan niet voldoende is, omdat De Dommel daarin niet alles op alles zet. Er is uitvoerig over gediscussieerd in de meningsvorming, zodat de standpunten van de PvdD bekend zijn.

Zonder hoofdelijke stemming wordt overeenkomstig het voorstel besloten.

6. Waterkwaliteit en waterketen

Er zijn geen voorstellen.

7. Moties vreemd.

Er zijn geen moties ingediend.

8. Sluiting.

De voorzitter wijst erop dat het AB volgende week woensdag alweer bijeenkomt. Die vergadering staat in het teken van de eerste Bestuursrapportage over 2026 en de Voorjaarsnota voor 2027 en verder. Hij kijkt uit naar de bespreking van deze belangrijke stukken. Voor een goede voorbereiding verzoekt hij om moties en amendementen zo snel mogelijk te delen met bestuurszaken en zeker ook met elkaar. Dat verhoogt de kans van slagen. Maandag komt het overzicht van voorgenomen moties en amendementen aan de orde in het fractievoorzittersoverleg. Maar volgens het reglement van orde is er ook gelegenheid om moties en amendementen nog later in te dienen. Zelfs tijdens de AB-vergadering is dat nog mogelijk.

Hierna sluit hij, te 15.49 uur, de vergadering met de volgende woorden:
“Hierbij spreken wij het vertrouwen uit dat de werkzaamheden door ons verricht, in het belang zijn van de taakuitoefening van het waterschap.”

Aldus vastgesteld in de vergadering van het Algemeen Bestuur d.d. 30 september 2026.

E. de Ridder	*H.J. Kielenstijn*
(voorzitter)	*(secretaris)*

Besluitenlijst Algemeen Bestuur

Datum	01-07-2026
Tijd	15:30 – 15.50u
Locatie	Dommelzaal
Voorzitter	Erik de Ridder

1	**Opening en vaststelling agenda**
2	**Ingekomen stukken en mededelingen**
2.1	**Overzicht ingekomen brieven** Dit overzicht wordt voor kennisgeving aangenomen.
2.2.	**Overzicht waterbrieven** Dit overzicht wordt voor kennisgeving aangenomen.
2.3	**Overzicht schriftelijke vragen van AB-leden** Dit overzicht wordt voor kennisgeving aangenomen.
2.4	**Memorie van antwoord** Dit overzicht wordt voor kennisgeving aangenomen.
3	**Notulen en toezeggingen**
3.1	**Vaststelling notulen en besluitenlijst van de vergadering van het algemeen bestuur d.d. 20 mei 2026** De notulen en besluitenlijst worden zonder hoofdelijke stemming ongewijzigd vastgesteld.
3.2	**Overzicht toezeggingen** Dit overzicht wordt voor kennisgeving aangenomen.
4	**Bestuur, communicatie en financiën**
4.1	**Evaluatie pilot herwaardering landbouwgronden** Het algemeen bestuur besluit zonder hoofdelijke stemming conform voorstel. 1. Kennisnemen van bijgevoegde ‘evaluatie pilot herwaarderen landbouwgronden’; 2. Instemmen met de structurele inzet van het instrument herwaarderen landbouwgronden na akkoord van de Europese Commissie; 3. Instemmen met de navolgende financiële keuzes voor de exploitatiepost herwaarderen in 2026; a. het reserveren van € 650.000,= om lopende dossiers uit de pilot af te kunnen ronden. b. Instemmen met, in afwachting van het akkoord van de Europese Commissie, het reserveren van € 900.000,= om nieuwe kansen op te pakken. c. Instemmen met het vrij laten vallen van 1,95mln euro.
4.2	**Meerjarenbegroting 2026-2030 BSOB (inclusief -ontwerp- 1e begrotingswijziging 2026 en -ontwerp- begroting 2027) en vastgestelde Jaarstukken 2025** Het algemeen bestuur besluit zonder hoofdelijke stemming conform voorstel.

1a. Kennis te nemen van de Meerjarenbegroting 2026-2030 van BSOB (inclusief -ontwerp- 1e begrotingswijziging 2026 en -ontwerp- begroting 2027)
1b. In te stemmen met de opgestelde zienswijze bij de -ontwerp- 1e begrotingswijziging 2026 en -ontwerp- begroting 2027
2. Kennis te nemen van de vastgestelde Jaarstukken (jaarverslag en jaarrekening) 2025

4.3 2e en 3e Wijziging gemeenschappelijke regeling (GR) Belastingsamenwerking Oost-Brabant (BSOB)

Het algemeen bestuur besluit zonder hoofdelijke stemming conform voorstel.
1. Kennis te nemen van de concept 2e en 3e wijziging gemeenschappelijke regeling (GR) Belastingsamenwerking Oost-Brabant (BSOB)
2. Af te zien van het indienen van een zienswijze op de concept wijzigingen GR BSOB

4.4 Zienswijze Aquon programmabegroting 2027, meerjarenraming 2028-2031 en toetreding Waterschap Limburg tot GR Aquon

Het algemeen bestuur besluit zonder hoofdelijke stemming conform voorstel.
1. In te stemmen met de zienswijze over de programmabegroting 2027 en meerjarenraming 2028-2031 van Aquon
2. Kennis te nemen van verzoek van bestuur waterschap Limburg inzake toetreding tot de gemeenschappelijke regeling (GR) Aquon
3. In te stemmen met de toetreding van Waterschap Limburg tot de GR Aquon en af te zien van het indienen van een zienswijze op de (concept) wijziging van de GR Regeling Aquon en Aquon hiervan in kennis te stellen
4. Af te zien van het indienen van een zienswijze op de begrotingswijziging 2027, waarin de financiële afwikkeling van de toetreding van Waterschap Limburg tot de GR Aquon per 1 januari 2027 is opgenomen (addendum op de Begroting 2027 na toetreding waterschap Limburg per 1-1-2027) en Aquon hiervan in kennis te stellen

4.5 Zienswijze ontwerpbegroting BHIC 2027 en meerjarenplan 2027-2030

Het algemeen bestuur besluit zonder hoofdelijke stemming conform voorstel.
1. Kennis te nemen van het Meerjarenplan 2027-2030 BHIC
2. Kennis te nemen van de Ontwerpbegroting BHIC 2027
3. Kennis te nemen van de jaarrekening 2025 en het jaarverslag 2025 van BHIC
4. In te stemmen met het afzien van het inbrengen van een zienswijze bij het Meerjarenplan 2027-2030 BHIC en de Ontwerpbegroting BHIC 2027

5 Voldoende water en droge voeten

5.1 KRW-maatregelenpakket en SGBP4

Het algemeen bestuur besluit zonder hoofdelijke stemming conform voorstel.
1. In te stemmen met de aanpak van de Kader Richtlijn Water voor het Stroomgebiedbeheerplan 2028-2033

6 Waterkwaliteit en waterketen

Geen voorstellen

7 Moties vreemd

Geen moties vreemd

8 Sluiting

AB-vergadering 1 juli 2026
Agendapunt 2.1

Overzicht ingekomen brieven			
1	Jaarverslag Rekenkamer Waterschap De Dommel	Rekenkamer Waterschap De Dommel	15-05-2026
2	Verdeling waterschapsbelasting	Inwoner	01-06-2026
3	Reactie beregeningsbeleid BJAK	BAJK	05-06-2026
4	Aanbiedingsmail rapport Kempische boerencollectieven	Twee kempische boerencollectieven	11-06-2026
5	Toekomstbestendige belastingorganisatie BSOB	Dagelijks bestuur	15-06-2026

AB-vergadering 1 juli 2026
Agendapunt 2.2

Overzicht waterbrieven		
1	Waterbeheerprogramma 6 (WBP6)	19-05-2026
2	Uitwerking motie ‘Werkprotocollen voor staalslakken’	22-05-2026
3	Jaarverslag Archiefzorg 2025	29-05-2026
4	Opbrengst Taskforce	03-06-2026
5	Koersdocument beregeningsbeleid	03-06-2026
6	Beleidsrijke Brabantbrede waterschapsverordening	10-06-2026
7	Jaarkalender algemeen bestuur 2027	24-06-2026

AB-vergadering 1 juli 2026
Agendapunt 2.3

	Overzicht schriftelijke vragen van AB-leden (art. 54)		
1	J. Lammers - PvdD - Water en bodem sturend bij bouwplannen Liempdseweg	20-05-2026	23-06-2026
2	Diverse fracties - Besluitvorming koersdocument beregening	27-05-2026	03-06-2026
3	E. Niemeijer – BBB - Hervorm de watersector, Red de delta	08-06-2026	
4	E. Niemeijer – BBB - Zoutdump bedreigt Brabantse bodem	08-06-2026	
5	M. de Bijl – WN - Zoutdump bedreigt Brabantse bodem	08-06-2026	

Naar aanleiding van de vergaderingen van de vaste commissies op 17 juni 2026

Voor de in de vaste commissies gestelde vragen en aandachtspunten wordt de volgende procedure gehanteerd:

1. Het dagelijks bestuur stelt na commissievergaderingen een memorie van antwoord op. Hierin wordt uitgelegd welke onderdelen in het AB-voorstel zijn aangepast op basis van de inbreng van de fracties in de commissie. Het dagelijks bestuur beantwoordt in deze memorie van antwoord ook nog openstaande bestuurlijke vragen over deze voorstellen. In de memorie van antwoord worden alleen die commissiestukken opgenomen die op de AB-agenda zijn geagendeerd.

2. Overige, niet op de AB-agenda geagendeerde, stukken worden dus niet in de memorie van antwoord opgenomen, tenzij er tijdens de commissievergaderingen is toegezegd dat iets in de memorie van antwoord wordt opgenomen.
   Vragen en opmerkingen - m.b.t. deze overige stukken - die door de portefeuillehouder vanuit de commissie worden meegenomen naar het DB, komen in de volgende commissievergadering aan de orde bij het vaste agendapunt “Terugkoppeling door portefeuillehouders”.

3. Een commissie geeft advies over hoe een AB-voorstel in de AB-vergadering behandeld moet worden. De commissie kan adviseren dat het voorstel een hamerstuk is, een bespreekstuk of dat het voorstel nog niet klaar is voor besluitvorming. Als het een bespreekstuk is, geeft de commissie ook aan welke specifieke onderdelen in de AB-vergadering nog besproken moeten worden.

Ag.AB	Inbreng fracties	Reactie van het dagelijks bestuur
4.1	Evaluatie pilot herwaardering landbouwgronden	
	Advies commissies BCF: hamerstuk	
Ag.AB	Inbreng fracties	Reactie van het dagelijks bestuur
4.2	Meerjarenbegroting 2026-2030 BSOB (inclusief -ontwerp- 1e begrotingswijziging 2026 en -ontwerp- begroting 2027) en vastgestelde Jaarstukken 2025	
	Advies commissie BCF: hamerstuk	
Ag.AB	Inbreng fracties	Reactie van het dagelijks bestuur
4.3	2e en 3e Wijziging gemeenschappelijke regeling (GR) Belastingsamenwerking Oost-Brabant (BSOB)	
	Advies commissie BCF: hamerstuk	
Ag.AB	Inbreng fracties	Reactie van het dagelijks bestuur
4.4	Zienswijze Aquon programmabegroting 2027, meerjarenraming 2028-2031 en toetreding Waterschap Limburg tot GR Aquon	
	Advies commissie BCF: hamerstuk	
Ag.AB	Inbreng fracties	Reactie van het dagelijks bestuur
4.5	Meerjarenplan 2027-2030 en Ontwerpbegroting 2027 BHIC	
	Advies commissie BCF: hamerstuk	
Ag.AB	Inbreng fracties	Reactie van het dagelijks bestuur
5.1	Kaderrichtlijn Water en Stoomgebiedbeheerplan 2028-2033	
	Advies commissie VWDV: hamerstuk	

Kenmerk: 390760

Concept notulen van de openbare vergadering van het Algemeen Bestuur van Waterschap De Dommel op 20 mei 2026 in Boxtel

Voorzitter *E. de Ridder, watergraaf*

Secretaris *H.J. Kielenstijn, secretaris-directeur*

Aanwezig:
de leden: F.H.G. Aarts (50PLUS), C.J.W.M. Aerdts (Water Natuurlijk), M.W.A. Bemelmans (Water Natuurlijk), P. van Benthem (PvdA), M.G.M. de Bijl (Water Natuurlijk), M.M.F. Dewachter (Water Natuurlijk), J.W.M. van Gerven (Werken aan Water), I.M. van der Honing (PvdD), W.H.M. van der Hulst (CDA), M.C.H. Jansen (BBB), B.W.A.M. Kisters (VVD), J.W.M. Kuppens (VVD), J. Lammers (PvdD), V.E.C. Lokin (Natuurterreinen), E. Niemeijer (BBB), S.J. Peeters (VVD), B.F.A.M. van Rijckevorsel (Natuurterreinen), H.L.S. de Rooij (PvdD), M.M. Ruijs (Water Natuurlijk), M.P. van Santvoort (AWP), A.T.J.M. van Selst (BBB), V.T.C. Slegers (Water Natuurlijk), B. Steunenberg (VVD), M.J.P.A. Tholen (Ongebouwd), F.L.M. Tijhof (PvdA), M. Tollenaar (Water Natuurlijk), C.A.A.A. Tönissen (PvdA), M.J.H. van de Ven (BBB), G.A.C.M. Verhoeven (CDA) en M.H.E. van der Zanden-van Rooij (Ongebouwd).

Afwezig:

Notulist:
J. van Dommelen

1. Opening en vaststelling agenda.

De voorzitter opent de vergadering met de volgende woorden: “Aan het begin van deze bijeenkomst, waarin wij samenkomen om de taakuitoefening van Waterschap De Dommel te dienen, spreken wij uit dat wij ons zullen inzetten voor een goede waterhuishouding, dat wij verantwoordelijkheid nemen voor onze beslissingen en respect hebben voor elkaars mening.”

De *voorzitter* heet de aanwezigen hartelijk welkom. Ook hartelijk welkom aan de toehoorders op de publieke tribune en de mensen die via de livestream meekijken.

Er zijn geen berichten van verhindering ontvangen.

De *voorzitter* geeft aan de vergadering om 17.00 uur te moeten verlaten. Daarna neemt de heer Tholen als voorzitter plv. de voorzittersrol over. Ook mevrouw Ruijs moet de vergadering om 17.00 uur verlaten.

Er zijn 2 moties vreemd aangekondigd voor vandaag. Deze zijn aan het einde van de vergadering geagendeerd.

De agenda wordt ongewijzigd vastgesteld.

De heer *Tholen* verzoekt de AB-leden een kaart te ondertekenen voor de heer Van Ham die wegens medische omstandigheden al enige tijd niet bij de bestuursvergaderingen aanwezig is. Ook wordt hem een boeket bloemen gestuurd. Het AB acht dit een goed initiatief.
Vanuit de AB-vergadering wenst de *voorzitter* de heer Van Ham veel beterschap.

1.1 Toelating en installatie AB-lid W.H.M. van der Hulst

Voorstelnr. 383600

1. Kennis te nemen van de benoeming van de heer W.H.M. van der Hulst als lid van het algemeen bestuur in verband met de ontstane vacature binnen de fractie van het CDA;
2. In de vergadering van het algemeen bestuur kennis te nemen van de bevindingen van de commissie geloofsbrieven over het onderzoek omtrent de toelating van de heer W.H.M. van der Hulst;
3. Te besluiten om de heer W.H.M. van der Hulst toe te laten als lid van het algemeen bestuur van Waterschap De Dommel;
4. Over te gaan tot aflegging van de eed of verklaring en belofte door de heer W.H.M. van der Hulst.

De *voorzitter* licht toe dat de heer Jacobs benoemd is tot lid van de gemeenteraad van Eindhoven en hierdoor zijn lidmaatschap van het algemeen bestuur van De Dommel heeft opgezegd. Hierdoor is er binnen de fractie CDA een vacature voor lid van het algemeen bestuur ontstaan. Benoeming van een nieuw lid van het algemeen bestuur vindt plaats op basis van de op 23 maart 2023 vastgestelde verkiezingsuitslag. De heer W.H.M. van der Hulst is de eerstvolgende die in aanmerking komt voor benoeming namens de fractie van het CDA. De geloofsbrievencommissie bestaande uit mevrouw Kisters, de heer Dewachter, mevrouw Jansen heeft onderzocht of de heer Van der Hulst voldoet aan de eisen om toegelaten te worden tot het algemeen bestuur.

De heer *Dewachter* licht de bevindingen van de commissie onderzoek geloofsbrieven toe. De commissie heeft gekeken naar de overlegde stukken van de heer Van der Hulst en op grond van de Kieswet en Waterschapswet onderzoek uitgevoerd. Uit het uittreksel uit de Basisregistratie Personen is gebleken dat de onderzochte kandidaat ingezetene is en daarmee voldoet aan de leeftijdseis en niet uit van het kiesrecht is uitgesloten. De onderzochte kandidaat heeft geen onverenigbare betrekkingen vervuld. Uit het onderzoek blijkt dat de onderzochte kandidaat voldoet aan de vereisten voor het lidmaatschap van het algemeen bestuur. De heer Van der Hulst heeft een verklaring ondertekend dat hij kennis heeft genomen van artikel 33 van de Waterschapswet, waarin staat welke activiteiten kunnen worden uitgevoerd door algemeen bestuursleden. Mede vanuit zijn eerdere rol als commissielid is de heer Van der Hulst geen onbekend gezicht. Vanuit die rol is bekend dat hij een functie heeft bij een naburig waterschap. Formeel zijn deze functies verenigbaar en is er is geen beletsel om benoemd te worden als AB-lid. De combinatie van deze functies in de praktijk vergt wel zorgvuldigheid. De commissie onderzoek geloofsbrieven gaat er vanuit dat de heer Van der Hulst zich hiervan bewust is en hier op integere wijze mee omgaat. De commissie stelt voor om de heer Van der Hulst toe te laten als lid van het algemeen bestuur.

Het algemeen bestuur neemt kennis van de bevindingen van de commissie geloofsbrieven over het onderzoek omtrent de toelating van de heer W.H.M. van der Hulst.

Het voorstel wordt zonder hoofdelijke stemming unaniem aangenomen.

Hierna wordt overgegaan tot aflegging van de eed door de heer W.H.M. van der Hulst.
Onder applaus neemt de heer Van der Hulst zijn zetel in.

1.2 Benoeming en installatie commissielid J.M. Sprong

Voorstelnr. 383603

1. In de vergadering van het algemeen bestuur kennis te nemen van de bevindingen van de commissie geloofsbrieven over het onderzoek naar de geloofsbrieven van mevrouw J.M. Sprong;
2. Mevrouw J.M. Sprong te benoemen als commissielid voor de fractie CDA van Waterschap de Dommel;
3. Over te gaan tot aflegging van de eed of verklaring en belofte door mevrouw J.M. Sprong.

De *voorzitter* licht toe dat door de veranderde rol van de heer Van der Hulst er binnen de fractie CDA een vacature is ontstaan voor commissielid. De fractie heeft mevrouw Sprong hiervoor voorgedragen. De geloofsbrievencommissie bestaande uit mevrouw Kisters, de heer Dewachter, mevrouw Jansen heeft onderzocht of mevrouw Sprong voldoet aan de eisen om benoemd te worden als commissielid.

De heer *Dewachter* licht de bevindingen van de commissie onderzoek geloofsbrieven toe. Op basis van de overlegde stukken van mevrouw Sprong heeft de commissie conform de Kieswet en Waterschapswet onderzoek uitgevoerd. Uit het uittreksel uit de Basisregistratie Personen als ook uit de check op onverenigbare functies is gebleken dat de onderzochte kandidaat voldoet aan de vereisten voor commissielid. Mevrouw Sprong heeft een verklaring ondertekend dat zij kennis heeft genomen van artikel 33 van de Waterschapswet. De commissie stelt voor om mevrouw Sprong toe te laten als commissielid.

Het algemeen bestuur neemt kennis van de bevindingen van de commissie geloofsbrieven over het onderzoek naar de geloofsbrieven van mevrouw J.M. Sprong.

Het voorstel wordt zonder hoofdelijke stemming unaniem aangenomen.

Hierna wordt overgegaan tot aflegging van de eed door mevrouw J.M. Sprong.
Onder applaus is mevrouw Sprong benoemd tot commissielid.

1.3 Afscheid vertrekkend AB-lid J.J.M. Jacobs

De *voorzitter* richt het woord tot de heer J.J.M. Jacobs die wegens zijn lidmaatschap in de gemeenteraad van Eindhoven zijn lidmaatschap van het algemeen bestuur van Waterschap De Dommel heeft neergelegd. Spreker licht toe dat het al enige tijd bekend was dat het vertrek van de heer Jacobs eraan zat te komen. Uit de uitslag van het CDA is gebleken dat de heer Jacobs de zetel ruimschoots heeft gekregen. Het waterschap is verheugd dat de heer Jacobs heeft bereikt wat hij heeft beoogd, maar vindt het tegelijkertijd ook jammer een goed bestuurslid te moeten laten gaan. Het waterschap heeft hem de afgelopen jaren leren kennen als een fijne collega. Betrokken, goed voorbereid, gericht op samenwerking, iemand die helder en met humor sprak en die op inhoud en financiën goed wist te verbinden. Ook werd gezegd dat hij één van de mensen is geweest die Co-pilot en ChatGPT heeft geïntroduceerd in het werk van het waterschapsbestuur. Daarnaast was hij onderdeel van de jonge generatie AB-leden die binnenkwam in 2023. Door de aanwas van jonge AB-leden werd De Dommel het waterschap met het jongste bestuur in Nederland. In de laatste AB-vergadering in maart 2026 maakte de heer Jacobs de opmerking dat hij bij de

bespreking van het Actieplan Biodiversiteit nog even flink aan de bak mocht. Door de interrupties van collega's die de heer Jacobs graag nog even in actie zagen, was duidelijk dat hij hiervan genoot. Bij de motie Inzicht biedt perspectief bracht hij overtuigend een verdediging naar voren en vroeg bij de bespreking van de KRW-impuls daarmee nadrukkelijk aandacht voor het verhaal dat hij wilde vertellen. De motie werd unaniem aangenomen. Dat past goed bij een aantal kernwoorden uit de motie van wat de heer Jacobs belangrijk vindt: samenwerking, communicatie en draagvlak. Spreker heeft er alle vertrouwen in dat de heer Jacobs in zijn nieuwe rol hierin ook het verschil zal blijven maken. Hij wenst hem veel succes en plezier en spreekt dank uit namens het waterschap voor de inzet voor De Dommel. Spreker wijst nog wel op een verschil in het werk voor het waterschapsbestuur en voor de gemeenteraad. Uit zijn eigen ervaring is het waterschapsbestuur doorgaans op zoek naar goede argumenten om met elkaar het beste besluit te nemen. In een gemeentebestuur, als ook in de landelijke politiek, blijkt helaas vaak dat men wel op zoek is naar goede argumenten om eigen standpunten te onderbouwen. Op het moment dat je dat (te veel) doet, loop je het risico tot verwijdering te komen en eerder tegenover elkaar te komen staan dan naast elkaar. De hoop is gevestigd op de heer Jacobs om zijn manier van werken ook in het gemeentebestuur te tonen. Spreker dankt de heer Jacobs nogmaals voor zijn inzet en nodigt hem uit om actief ambassadeur van het waterschap te blijven. Onder applaus bied hij hem de Dommelbokaal en een Dommelparaplu aan.

De heer *Jacobs* richt het woord tot het AB en memoreert de verschillende aspecten van het waterschapswerk. Iets meer dan drie jaren geleden kwam hij voor het eerst de Dommelzaal binnen. Er werd toen gesproken over normloze beekdalen, waarbij hij zich afvroeg waar hij aan was begonnen. Gelukkig is het goed gekomen en weet hij inmiddels wat normloze beekdalen zijn, maar ook dat water in zijn bloed zit. Afgelopen periode is de gemeente Eindhoven bezig geweest met de portefeuilleverdeling. Toen hij aangaf graag de portefeuille water te willen hebben, werd gemeld dat dit wel een hele kleine portefeuille zou zijn. Hij heeft uiteindelijk de portefeuille financiën en organisatie, klimaat, energie, milieu en WMO gekregen (inclusief water) en ziet hij het als taak om de (water)portefeuille de komende vier jaren flink te vergroten. Het mooie aan het waterschap is dat iedereen hetzelfde doel voor ogen heeft. Een veerkrachtig watersysteem voor nu en de toekomst. Op persoonlijk vlak meldt hij dat hij in augustus 2026 samen met zijn vrouw hun eerste kindje verwachten. Dan denk je ook na in wat voor wereld een kind terecht komt. Kijkend naar de competentie van De Dommel komt dit op watervlak helemaal goed. Hij neemt uit deze periode mee dat het ingewikkeld is om de belangen van boer en burger, natuur en veiligheid bij elkaar te brengen. En hoe we dat binnen De Dommel - soms met stevige discussies, maar altijd met de beste bedoeling - voor elkaar krijgen. Voor de komende jaren geeft hij mee om zaken samen met de inwoners op te pakken. Zij kennen het gebied als geen ander en samen met de inwoners kom je tot de beste oplossingen. Hij refereert aan de mensen achter de schermen, die zorgen voor het waterbeheer, vergaderzalen regelen of ervoor zorgen dat het AB kan vergaderen. In het bijzonder dankt hij de bestuurlijke ondersteuning, die zaken in goede banen leiden. Het waterschap draait om meer dan alleen bestuurders. Tot slot meldt hij dat als De Dommel hem in de toekomst nodig heeft, het waterschap hem weet te vinden. Hij vertrouwt erop dat het waterschap in goede handen is en dat het water zoals altijd zijn weg vindt. Hij spreekt nogmaals zijn dank uit.

De voorzitter schorst de vergadering om 13.30 uur, zodat de bestuurders persoonlijk afscheid kunnen nemen van de heer Jacobs en de heer Van der Hulst en mevrouw Spronk kunnen feliciteren.

De voorzitter heropent de vergadering om 13.40 uur.

Nu het algemeen bestuur in de gewijzigde samenstelling (met de heer Van der Hulst in plaats van de heer Jacobs) bijeen is, trekt de *voorzitter* stemnummer 10, hetgeen inhoudt dat een hoofdelijke stemming start bij mevrouw Jansen.

2. Ingekomen stukken en mededelingen.

2.1 Overzicht ingekomen brieven.

Dit overzicht wordt voor kennisgeving aangenomen.

2.2 Overzicht waterbrieven

Dit overzicht wordt voor kennisgeving aangenomen.

2.3 Overzicht schriftelijke vragen van AB-leden.

Dit overzicht wordt voor kennisgeving aangenomen.

2.4 Memorie van antwoord

De Memorie van antwoord wordt voor kennisgeving aangenomen.

3. Notulen en toezeggingen.

3.1 Vaststelling notulen en besluitenlijst van de vergadering van het algemeen bestuur d.d. 25 maart 2026

De notulen en besluitenlijst worden zonder hoofdelijke stemming ongewijzigd vastgesteld.

3.2 Overzicht toezeggingen.

Het overzicht wordt voor kennisgeving aangenomen.

4. Bestuur communicatie en financiën.

4.1 Burap 2025-3 en jaarrekening 2025

Voorstelnr. 378297

1. Vaststellen van de burap 2025-3 en Jaarstukken 2025 inclusief bijlagen;
2. In te stemmen met de kostenoverschrijdingen per beleidsveld;
3. Kennis te nemen van het accountantsverslag;
4. Kennis te nemen van de controleverklaring;
5. Kennis te nemen van de rechtmatigheidsverantwoording en de paragraaf bedrijfsvoering waarin de gedetailleerde toelichting op de rechtmatigheidsverantwoording is gegeven.

De *voorzitter* licht toe dat het algemeen bestuur wordt gevraagd de Burap 2025-3 en jaarrekening 2025 vast te stellen en in te stemmen met de kostenoverschrijdingen per beleidsveld. Dit is een belangrijke taak voor het algemeen bestuur om haar controlerende taak uit te oefenen. Het voorstel is in een beeldvormende informatiemarkt en op 6 en 13 mei in oordeelsvormende commissievergaderingen besproken. Spreker merkt op dat de PvdD twee moties heeft aangekondigd. Hij stelt voor eerst de reactie van de Auditcommissie te bespreken. Daarna kan de vergadering desgewenst worden geschorst, waarna de moties kunnen worden

ingediend en de moties en het voorstel in de eerste termijn kunnen worden behandeld.

Namens de Auditcommissie licht mevrouw *Aerdts* toe dat de AB-leden het advies van de Auditcommissie recent hebben ontvangen. De Auditcommissie heeft in haar reactie vorig jaar de hoop uitgesproken dat de aanbevelingen worden meegenomen en dat een jaar later - bij de behandeling van voorliggende stukken - geconstateerd zou moeten worden dat er geen zichtbare voortgang is geboekt op de door de Auditcommissie genoemde punten. De Auditcommissie maakt zich zorgen. Voor de commissie BCF is een recap gemaakt van de adviezen van de Auditcommissie, maar de Auditcommissie ziet geen zichtbare vooruitgang. Dat wil niet zeggen dat er niets is gebeurd. De Auditcommissie verwacht oprecht dat het dagelijks bestuur niet stil zit en haar adviezen serieus neemt. Vorig jaar heeft de commissie al aangegeven door het dagelijks bestuur geïnformeerd te willen worden over de acties die genomen worden. De commissie gelooft ook dat het een worsteling voor het dagelijks bestuur is om met alle onzekerheden te kunnen sturen. Communicatie helpt daar echter bij. De Auditcommissie wil met haar reactie dit jaar impact maken en laten doorklinken dat het anders moet. Jaareindeverwachtingen die jaar op jaar bij de jaarstukken blijken af te wijken, waarbij meestal meer middelen worden overgehouden dan zijn begroot. Het waterschap heeft een begroting waarvan de uitgaven al jaren hoger zijn dan de inkomsten, omdat we de reserves willen afbouwen naar een bepaald niveau, zodat er niet te veel belasting wordt geheven. In dit kader acht de commissie het belangrijk dat er goed wordt begroot en er tussentijds goed wordt gemonitord en desgewenst wordt bijgesteld. De commissie onderkent dat er onzekerheden zijn en gaat daarover graag het gesprek aan bij de behandeling van de Voorjaarsnota. De kritische reactie van de Auditcommissie is een uitnodiging aan het dagelijks bestuur om het gesprek met het algemeen bestuur aan te gaan.

Op de vraag van de *voorzitter* of er behoefte is aan een schorsing wordt ontkennend geantwoord, waarna hij de fractie PvdD vraagt de aangekondigde moties in te dienen.

Mevrouw *Lammers* licht de motie Grip terugpakken op de waterbalans toe. In de afgelopen twee commissievergaderingen Voldoende water en droge voeten is uitvoerig gesproken over de waterbalans, die zwaar onder druk staat. In de commissievergaderingen werd niet alleen erkend dat het waterschap niet op koers ligt. De portefeuillehouder meldde zelfs dat het waterschap in de gevarenzone zit. Het Bestuursprogramma is duidelijk: een verslechtering van de waterbalans is geen optie. Ook de Europese richtlijn is duidelijk: bij een verslechtering moet er worden ingegrepen. De motie vraagt om nog dit jaar te komen met een aanvullend maatregelenpakket zodat het algemeen bestuur kan kiezen wat er nodig is om verdere achteruitgang van de waterbalans te voorkomen. Niet wachten op het beregeningsbeleid dat de komende cyclus aan het algemeen bestuur zal worden gepresenteerd, maar erkennen dat er meer nodig is. Want enkel het beregeningsbeleid gaat de situatie niet tijdig keren. Net als dat de fractie geen negatieve begroting aan het volgende bestuur wil doorgeven, wil zij ook geen negatieve waterbalans doorgeven. In dit kader roept spreekster op om nu die stappen te zetten die daarbij horen. De fractie hoopt op brede steun voor de motie.

De motie Grip terugpakken op de waterbalans luidt:
Constaterende dat

- *Uit het hydrologisch jaaroverzicht 2025 (bijlage bij de jaarstukken) blijkt dat de waterbalans in het beheergebied van Waterschap De Dommel al bijna 15 jaar een dalende trend laat zien en in 2025. het laagste niveau sinds 2010 heeft bereikt;*
- *Uit de jaarstukken blijkt dat de voortgang van de Gebiedsgerichte Aanpak (GGA) ten behoeve van een robuust watersysteem achterblijft ten opzichte van de gestelde doelen;*

- *Er naast beregeningsbeleid geen aanvullende strategie wordt uitgewerkt zoals de Europese Grondwaterrichtlijn wel verlangt;*
- *Er tegelijkertijd financiële middelen beschikbaar zijn die nog onvoldoende zijn benut (zie jaarrekening 2025);*

Overwegende dat:

- *In het bestuursprogramma is afgesproken dat:*
  - *verdere achteruitgang van de waterbalans moet worden voorkomen;*
  - *gewerkt wordt aan herstel en een robuust watersysteem;*
- *In het WBP5 is afgesproken dat:*
  - *In 2027 het grondwaterpeil een positieve laat trend zien. In lijn met het grondwaterconvenant, een stijging van de gemiddelde voorjaars grondwaterstand met 10 cm, ten opzichte van referentiejaar 2002 (zoals ook in de Europese Kaderrichtlijn Water wordt gehanteerd).*
- *De Europese Grondwaterrichtlijn (2006/118/EG) voorschrijft dat:*
  - *lidstaten grondwater moeten beschermen, verbeteren en herstellen met deadline 2027;*
  - *en dat bij twijfel over het behalen van doelstellingen aanvullende maatregelen genomen moeten worden;*
- *De in de jaarstukken gepresenteerde ontwikkeling van de waterbalans achterblijft bij de gemaakte bestuurlijke en Europese afspraken; Klimaatverandering leidt tot hogere verdamping, extremere droogteperioden, en daarmee extra druk op het watersysteem;*
- *Het enkel voortzetten van bestaand beleid en een eventueel beregeningsbeleid onvoldoende lijken om de waterbalans tijdig te herstellen tot het noodzakelijke niveau;*
- *Effectief waterbeheer vraagt om tijdige bijsturing van koers, inzet van het volledige instrumentarium, en gerichte maatregelen op de grootste drukfactoren in het systeem;*
- *Het waterschap niet op alle grondwaterpaketten directe invloed heeft, maar dat in de visie op schoon water is vastgelegd dat het waterschap in kaart brengt wat zij nodig heeft van anderen om doelen te bereiken en een stevige rol pakt als zijn kernactiviteiten in gedrang komen;*
- *het Algemeen Bestuur in staat moet worden gesteld om bewust keuzes te maken over aanvullende maatregelen;*
- *Het waterschap niet op alle grondwaterpaketten directe invloed heeft, maar dat in de visie op schoon water is vastgelegd dat het waterschap in kaart brengt wat zij nodig heeft van anderen om doelen te bereiken en een stevige rol pakt als zijn kernactiviteiten in gedrang komen;*
- *het Algemeen Bestuur in staat moet worden gesteld om bewust keuzes te maken over aanvullende maatregelen;*

Verzoekt het DB:

- *Nog in 2026 te komen met een voorstel voor een aanvullend maatregelenpakket waterbalans, waarin inzichtelijk wordt gemaakt:*
  - *welke instrumenten bovenop bestaand beleid mogelijk zijn;*
  - *welke maatregelen versneld of opgeschaald kunnen worden;*
  - *wat de verwachte bijdrage is aan herstel van de waterbalans op korte en middellange termijn;*
  - *wat binnen de huidige bevoegdheden direct uitvoerbaar is en waar (verdere) bestuurlijke of juridische keuzes van het AB nodig zijn;*
  - *welke andere rol of koers het waterschap kan nemen richting de verschillende partners in het grondwaterconvenant;*
- *Een effectieve benadering van de grote grondwateronttrekkers (zowel directe en indirecte) in dit voorstel op te nemen, waaronder:*
  - *Brabant Water,*
  - *Rijkswaterstaat,*
  - *industriële gebruikers, en*
  - *waterintensieve landbouw op kwetsbare gronden;*

Mevrouw *Lammers* licht de tweede motie Jaarlijkse klimaatsessie voor goede sturing op de wateropgaven toe. De fractie PvdD roept op om het beleid zo up-to-date mogelijk te houden op basis van het meest actuele beeld van het klimaat. De opwarming gaat sneller dan eerder gedacht. Zonnestralen en verdamping nemen toe. Dit heeft direct gevolgen voor het watersysteem. Denk bijvoorbeeld aan de negatieve waterbalans uit het hydrologisch overzicht, maar ook de enorme uitschieters in droge en natte perioden. Als het beeld van het waterschap achterloopt, loopt het beleid ook achter en kan de organisatie de urgentie niet goed overbrengen. Zeker in tijden van misinformatie is het van belang dat de organisatie op de hoogte is van de laatste wetenschappelijke inzichten op hoofdlijnen. Daarom vraagt de fractie om een jaarlijkse bijeenkomst waarin het algemeen bestuur en de organisatie actief worden geïnformeerd over de nieuwste klimaatinzichten en dat het waterschap expliciet toetst wat dit betekent voor de snelheid en effectiviteit van het waterschapbeleid. Niet

omdat kennis een doel op zich is, maar omdat goed waterbeheer begint met het juiste begrip van wat er gebeurt. De fractie hoopt op brede steun voor de motie.

De motie Jaarlijkse klimaatsessie voor goede sturing op de wateropgaven luidt:
Constaterende dat
- *Het hydrologisch jaaroverzicht een belangrijke spiegel vormt van de toestand van het watersysteem en de effectiviteit van het gevoerde beleid;*
- *Recente inzichten van onder meer het KNMI en het Europese Copernicus-instituut laten zien dat de opwarming in Europa **bijna twee keer zo snel** gaat als het wereldgemiddelde;*
- *In het hydrologische jaarverslag aanvankelijk foutieve interpretaties en cijfers stonden, die de stijging van de temperatuur fors onderschatten en een compleet ander beeld neerzetten.*
- *Uit KNMI-data blijkt dat de zonnestraling in Nederland de afgelopen jaren aanzienlijk is toegenomen en gemiddeld ver boven het hoge droge klimaatscenario's van 2023 ligt (zie bijlage), wat kan leiden tot hogere verdamping en daarmee directe impact op de waterbeschikbaarheid;*
- *Recente meetreeksen laten zien dat klimaatontwikkelingen zich het afgelopen decennium sneller voltrokken dan eerdere scenario's veronderstelden;*

Overwegende dat:
- *Een juist en actueel klimaatbeeld bij bestuur en organisatie essentieel is voor:*
  - *het bepalen van het tempo van beleid,*
  - *de effectiviteit van maatregelen,*
  - *en het overtuigen van partners zoals gemeenten, bedrijven en inwoners;*
- *Een onvolledig of verouderd beeld van klimaatontwikkelingen kan leiden tot:*
  - *onderschatting van urgentie,*
  - *vertraging in uitvoering,*
  - *en minder effectief of onvoldoende beleidsinstrumentarium;*
- *Het waterschap op grond van zijn wettelijke taak verantwoordelijk is voor het borgen van een robuust en toekomstbestendig watersysteem;*
- *De huidige ontwikkelingen in droogte, verdamping en extremen directe gevolgen hebben voor de waterbalans, de ecologische kwaliteit en waterveiligheid;*
- *Beleid en uitvoering moeten meebewegen met de meest actuele wetenschappelijke inzichten;*
- *Het Algemeen Bestuur in positie moet zijn om het beleid hierop actief te controleren en waar nodig bij te sturen;*
- *Structurele kennisdeling binnen bestuur en organisatie randvoorwaardelijk is voor effectief waterbeheer;*

Verzoekt het DB
- *Een jaarlijks, structureel informatiemoment voor het Algemeen Bestuur en de organisatie te organiseren waarin de meest recente wetenschappelijke inzichten over de wereldwijde klimaatontwikkeling worden gepresenteerd, inclusief de regionale ontwikkelingen relevant voor het watersysteem, zoals temperatuur, neerslag, zonnestraling en verdamping;*
- *Een reflectie te geven op wat deze actuele inzichten betekenen voor het tempo en effectiviteit van bestaande maatregelen, en de noodzaak tot eventuele bijstelling of versnelling;*
- *Deze reflectie te integreren in de reguliere planning- en controlcyclus, zodat het Algemeen Bestuur de voortgang en koers structureel kan beoordelen.*

Ten aanzien van de eerste motie Grip terugpakken op de waterbalans licht mevrouw *Ruijs* het preadvies van het dagelijks bestuur toe. Alles wat het waterschap doet is erop gericht om de waterbalans zo snel mogelijk te herstellen. In het waterbeheerprogramma-5 is het beleid voor de waterbalans uitgezet. Hieraan wordt met de organisatie op diverse vlakken hard gewerkt. Het algemeen bestuur wordt via P&C-stukken regulier geïnformeerd over de breedte waarop het waterschap dit oppakt. Het dagelijks bestuur herkent de zorg van de fractie PvdD. Spreekster onderkent dat het langzaam gaat en had dit graag anders gezien. Voor een goede waterbalans is het waterschap echter ook afhankelijk van perioden van neerslag, wat momenteel uitblijft. Het weer en het veranderende klimaat spelen een grote rol bij het op orde zijn en blijven van de waterbalans. Vorig jaar is met elkaar besloten om het transformatiescenario aan te houden. Ook is eerder besproken dat het waterschap stimuleert om met elkaar datgene te doen om tot een klimaat-robuust watersysteem te komen. Dit staat voor het waterschap centraal. Daarnaast beziet het waterschap ook hoe de regulering kan worden verscherpt. Als het algemeen bestuur van mening is dat dit anders moet, dan kunnen deze aandachtpunten in het Waterbeheerprogramma-6 nader worden opgenomen. Het waterschap is enerzijds bezig met droogtebestrijding, maar wordt ook regulier met natte jaren geconfronteerd

(zoals in 2024), waarin wateroverlast is ontstaan. Dat heeft het waterschap ook niet direct geholpen. Juist door samenwerking met en medewerking van diverse partners moeten maatregelen voor herstel van de waterbalans in gezamenlijkheid worden genomen. Het dagelijks bestuur ontraadt het steunen van de motie, omdat de maatregelen al worden genomen. Wat de fractie PvdD in de motie vraagt zijn zaken die beter in het Waterbeheerprogramma-6 nader kunnen worden opgenomen.

Ten aanzien van de tweede motie Jaarlijkse klimaatsessie voor goede sturing op de wateropgaven licht de heer *Peeters* het preadvies van het dagelijks bestuur toe. De urgentie voor de grote klimaatopgaven en het veranderende klimaat wordt bij het dagelijks bestuur en breed in de organisatie gevoeld. Ten aanzien van de motie om een jaarlijkse sessie te organiseren merkt spreker op dat dit niet zozeer bijdraagt aan de grootte van het vraagstuk. Het dagelijks bestuur wil vooral inzetten op de realisatie van de doelen en de koers van het waterschap. Een discussie over de hoogte van de lat verandert de koers niet. Het dagelijks bestuur stelt voor vast te houden aan de huidige koers voor de watertransitie en merkt op dat het waterschap probeert de doelrealisatie zoveel als mogelijk te versnellen en maximale impact te behalen. Aanvullende analyses en sessies in een jaarlijkse bespreking voegt niets toe aan de huidige lijn en de koers. Dit kost bovendien veel tijd en zet druk op de schaarse ambtelijke capaciteit. Het dagelijks bestuur ontraadt de motie.

De *voorzitter* verzoekt de AB-leden hun reactie op de moties en het voorstel in de eerste termijn kenbaar te maken.

Mevrouw *Lammers* geeft aan dat water de basis is van al het leven. Daarom is de beoordeling van de jaarstukken geen technische exercitie maar een fundamentele vraag. Zij hecht er belang aan om richting eind 2025 op koers te zijn voor schoon en gezond water en op schema te lopen om te komen tot een robuust watersysteem, zodat er voldoende water beschikbaar blijft en het waterschap het gebied waterveilig kan houden voor weersextremen. Spreekster acht dit echter nu niet het geval. Des te teleurstellender acht zij het proces van vragen over de jaarstukken tot nu toe. Als het waterschap achter loopt op de gemaakte afspraken, wil de fractie als kaderstellend en controlerend orgaan weten waar het is misgegaan en welke koers het waterschap op moet. Keer op keer heeft de fractie geen of onvoldoende antwoord gekregen op de vragen. Niet op de technische vragen van 21 april en ook niet op de politieke vragen in de commissievergaderingen op 6 mei en 13 mei. Maandag 18 mei jl. heeft de fractie nog geen volledige antwoorden gekregen op hun vragen. Ten aanzien van de politieke vragen vraagt spreekster welke concrete bijsturende maatregelen het dagelijks bestuur genomen om de gebiedsgerichte aanpak weer op koers te brengen. Welke extra maatregelen zijn genomen toen duidelijk werd dat de waterbalans verder verslechterde en de afgesproken doelen niet haalbaar bleken? Ook gegeven de Europese grondwaterrichtlijn en de KRW, die achteruitgang verbiedt. Hoe kan het bestuur effectief sturen op herstel van de waterbalans als het geen gericht beleid voert op de grootste wateronttrekkers. Hoe moeten de AB-leden hun kaderstellende en controlerende dan uitvoeren? Ten aanzien van de technische vragen merkt spreekster op meermaals te hebben gevraagd naar inzicht in de grootste grondwateronttrekkers. Deze informatie is niet gegeven. Ook is nog niet benoemd welke instrumenten het waterschap nog meer heeft naast het beregeningsbeleid om ervoor te zorgen dat de waterbalans in een droog jaar niet verder verslechterd. Spreekster vraagt zich af of de fractie PvdD met al deze vragen de afgelopen tijd de vinger niet op de zere pols heeft gelegd. De fractie is van mening dat het dagelijks bestuur het algemeen bestuur eerder had moeten informeren op welke thema's het waterschap achterloopt, hoe de waterbalans in huidige bestuursperiode niet is verbeterd maar nog verder is gedaald, waarom de afspraken in Waterbeheerprogramma-5 nog niet zijn waargemaakt en waarom op deze zaken nog

geen adequate maatregelen zijn genomen. Maatregelen die in het kader van de Europese richtlijn verplicht zijn. De fractie begrijpt dat de gestelde kritische vragen niet plezierig zijn. Deze zijn echter wel nodig om met elkaar tot een robuust watersysteem te komen. Het waterschap is nu de opruimploeg voor falend overheidsbeleid en dat moet stoppen. De organisatie doet haar uiterste best, maar de resultaten lopen achter. Het werk van het waterschap vindt plaats in een complex geheel. Het waterschap concentreert zich op water, maar ziet dat ongewenste stoffen die bedrijven produceren en lozen niet uit het water kunnen worden gehaald. De rivieren worden verbreed, terwijl gemeenten nieuwe woonwijken nog steeds in oevers van rivieren bouwen. Er wordt water vastgehouden terwijl de bodem door grote partijen wordt leeg getrokken. Het algemeen bestuur mag vanwege de AVG niet weten wie de grootste onttrekkers zijn. Het dagelijks bestuur zegt alles op alles te willen zetten, maar de fractie ziet vaak een dagelijks bestuur wat volgzaam is en geen kartrekker. Tegelijkertijd leest de fractie in de beantwoording van artikel 54 vragen van mevrouw Bemelmans (Water Natuurlijk) dat het waterschap weldegelijk meer instrumenten heeft en ook een andere rol kan nemen. Wanneer slaat het dagelijks bestuur nu echt met de vuist op tafel? De fractie ziet het ook in de financiën, waar miljoenen op de plank blijven liggen. Heeft het waterschap nog wel voldoende grip? Op de manier waarop het waterschap nu een robuust en schoon watersysteem moet realiseren kost het veel tijd en geld en blijft het waterschap dweilen met de kraan open. Daarom acht de fractie het zo belangrijk dat het waterschap aangeeft aan anderen, inclusief het algemeen bestuur, wat er nodig is. Dit is ook met elkaar vastgelegd via het amendement op de visie schoon water. Toch hoort en leest de fractie dit niet terug. Het waterschap wordt grotendeels bekostigd door burgers. Ook zij hebben het recht te weten waar het waterschap op stuk loopt. Water beschikbaarheid, schoon water en waterveiligheid gaan namelijk iedereen aan. Toen de waterbalans een jaar geleden weer daalde had het algemeen bestuur publiekelijk moeten bespreken waar het waterschap tegenaan loopt en welke partijen hun verantwoordelijkheid onvoldoende hebben genomen, zodat met elkaar tijdig een nieuwe strategie kunnen bepalen. Anders gaat het waterschap er niet komen. Door de hele toestand en het gebrek aan antwoorden op vragen heeft de fractie een motie van afkeuring overwogen. De fractie hecht er echter belang aan om constructief met het dagelijks bestuur samen te werken. Vandaar dat de fractie voorliggende twee moties indient.
Aanvullend hierop gaat mevrouw *Lammers* in op het preadvies van het dagelijks bestuur. In de commissievergaderingen wordt niet ingegaan op de vragen van de fractie PvdD, waardoor de zorgen niet zijn weggenomen. Het dagelijks bestuur verwijst naar het Waterbeheerprogramma-6, maar kijkend naar de Europese richtlijn en het Waterbeheerprogramma-5 maakt dat het waterschap nu maatregelen moet nemen. Het Waterbeheerprogramma-6 gaat pas in 2028 in, terwijl de grondwatertoestand al in 2027 op orde moet zijn. Het dagelijks bestuur zegt alles op alles te zetten, maar in de beantwoording van de vragen van mevrouw Bemelmans wordt wel aangegeven over meer instrumenten te beschikken. Ook kan het waterschap een andere rol pakken. Spreekster is het er niet mee eens dat met elkaar alles op alles wordt gezet. Het algemeen en dagelijks bestuur moeten met elkaar het gesprek nader voeren om te bezien of het waterschap de juiste koers aanhoudt. Hier moet geen twee jaar mee worden gewacht. Ten aanzien van de motie om nader geïnformeerd te willen worden over de laatste klimaatinzichten, adviseert het dagelijks bestuur hiervoor geen jaarlijkse sessie te organiseren. Inzicht in de laatste klimaatinzichten maken echter veel uit. Tijdens de informatiemarkt heeft spreekster mensen gesproken die niet bekend waren met de grafieken van het KNMI over de zonnestraling. De ontwikkelingen in zonnestraling zijn erg belangrijk voor het werk van het waterschap, daar zonnestraling alles te maken heeft met de hoeveelheid water er verdampt. Daarnaast gaat een jaarlijkse klimaatsessie niet alleen over kennis en urgentie, maar ook wat het waterschap vervolgens met die kennis doet. Het

toetsen en met elkaar bespreken of het waterschap nog de juiste lijn aanhoudt. Na zo'n sessie kan de conclusie zijn dat het waterschap nog op de juiste weg zit. Spreekster acht het goed om wel een jaarlijkse sessie met elkaar te organiseren. Het komt niet vanzelf goed; het waterschap moet er met elkaar bovenop zitten.

Ingaande op de eerste motie ten aanzien van de waterbalans heeft mevrouw *Van Santvoort* het idee dat het waterschap goed bezig is om de waterbalans op orde te houden. Spreekster hecht er belang aan dat bij de uitwerking van het Waterbeheerprogramma-6 de opmerkingen rond de instandhouding van de waterbalans worden meegenomen. Zij is het eens met de tweede motie voor een jaarlijkse klimaatsessie. Aanvullend hierop refereert zij aan een artikel van meteoroloog Gerrit Hiemstra in de NRC van 19 mei 2026, waarin wordt gesteld dat het extreemste klimaatscenario nog altijd op gaat voor de wereld, ook bij de opwarming van twee graden. Dan is een veilige wereld onwaarschijnlijk. De versnelling heeft er juist mee te maken dat dit kan worden vergeleken met een temperatuursverhoging van drie of vier graden. Het is gevaarlijk dat er steeds meer droogte, extreme regenval en brandgevaarlijk weer komt, met als mogelijk gevolg een opwarming van drie of vier graden. Spreekster sluit zich aan bij de tweede motie van de fractie PvdD.

De heer Tollenaar sluit om 14.00 uur bij de vergadering aan.

De heer *Steunenberg* geeft de reactie van de fractie VVD op de moties. Spreker licht toe dat de onderwerpen in de moties de fractie erg aan het hart gaan. De fractie deelt het geluid van de fractie PvdD en het signaal is gehoord dat de fractie PvdD afgeeft geen antwoorden te hebben ontvangen op de gestelde vragen. Kijkend naar de strekking in de moties gaat de fractie VVD mee met het preadvies van het dagelijks bestuur, omdat er al veel maatregelen worden genomen om de waterbalans op orde te houden. Spreker is niet tegen het uitwerken van een overzicht, maar verwacht dat er al overzichten zijn over welke maatregelen het waterschap neemt. Hij weet niet wat er mogelijk is om daar nog extra maatregelen aan toe te voegen. Daarmee steunt de fractie VVD de motie Grip op de waterbalans niet. Dit neemt niet weg dat de waterbalans een dalende trend laat zien, waarvan de fractie hoopt dat dit kan worden gekeerd. Daarvoor is echter wel neerslag nodig.
Ten aanzien van de motie om een jaarlijkse klimaatsessie te organiseren geeft spreker aan ook het artikel van Gerrit Hiemstra te hebben gelezen. Hij vindt cijferdiscussies altijd lastig en gaat er vanuit dat het algemeen bestuur de juiste gegevens van het dagelijks bestuur ontvangt. Hij denkt dat klimaatverandering voldoende aandacht heeft in de commissievergaderingen en is er geen voorstander van om jaarlijks een klimaatsessie te organiseren. De fractie verwacht dat het waterschap het algemeen bestuur op andere manieren al voldoende informeert. Het is echter zaak voor het algemeen bestuur om er scherp op te blijven voldoende informatie te ontvangen. De fractie steunt de motie Jaarlijkse klimaatsessie voor goede sturing op de wateropgaven niet.

Mevrouw *Kisters* geeft de reactie van de fractie VVD op de Burap 2025-3 en Jaarrekening 2025 en licht toe dat goed waterbeheer zeer belangrijk is. Het waterschap boekt hierin vooruitgang, maar de opgaven blijven aanzienlijk. De Dommel loopt aan tegen vertragingen, hoge kosten, steeds complexere klimaatopgaven. Desondanks blijven de financiën nog beheersbaar, al staan deze wel onder druk. Debet aan de financiële druk is het achterblijven van de voortgang in projecten, het achterblijven van uitgaven en doorschuiven van investeringen. De fractie VVD is geschrokken van de omvang en het momentum waarop het algemeen bestuur hiervan kennis mochten nemen. Ook acht de fractie het zorgelijk dat de schuldenquote oploopt en dat er nog altijd erg optimistisch wordt geraamd. De fractie

heeft eerder in overweging gegeven om over-budgettering toe te laten en te kijken naar de optie voor budgethouders om aan te kloppen bij dreigende tekorten. De fractie waardeert het werk van de Auditcommissie en haar advies op basis van een kritische analyse. De fractie herkent veel van de bevindingen en de constateringen van de Auditcommissie. De fractie hecht er belang aan dat er komend jaar aan wordt gewerkt om concreter te zijn over de inhoudelijke en financiële doelen. Dit belang heeft de Auditcommissie ook aangegeven. De fractie ziet graag dat aangegeven wordt niet alleen wat het waterschap wil bereiken maar ook wat er bereikt is. Het algemeen bestuur heeft inzicht nodig in de realisatie van de doelen en de inzet van de middelen. Dat helpt het bestuur bij haar controlerende rol. Ten aanzien van de € 10 mln. activa die bij derden zijn ondergebracht en waarvan het waterschap niet weet of deze nog bestaan acht de fractie het verstandig om daarvoor nog een bestemmingsreserve te maken. Het is echter wel goed om dit de laatste keer te laten zijn.

De heer *Van de Ven* deelt de conclusie van de Auditcommissie dat de Burap een lijvig document is geworden en daardoor, zeker voor buitenstaanders, lastig te doorgronden is. Hij realiseert zich dat de AB-leden hier zelf ook een rol in spelen, omdat de AB-leden steeds meer behoefte hebben aan informatie. Toch acht spreker het goed om met elkaar in gesprek te gaan over hoe de Burap beter leesbaar en toegankelijker kan worden gemaakt en wat het algemeen bestuur hier echt in terug wil zien. De fractie steunt de vraag van de Auditcommissie om meer grip op de begroting en tijdige bijsturing. De fractie is geschrokken van de inhoud van de oplegnotitie. Het afboeken van € 10 mln. is een forse kostenpost. De fractie vraagt zich hierover af of het verstandig is om het weerstandsvermogen te verlagen als dergelijke verrassingen zich vaker voordoen. De fractie BBB hecht eraan dat de belastingtarieven stabiel blijven. Tegelijkertijd wil de fractie het toekomstige bestuur niet opzadelen met verrassingen. Dit in overweging nemende vindt de fractie het beter om deze kosten in één keer af te boeken.
Ten aanzien van de motie Grip op de waterbalans sluit de heer *Van de Ven* aan bij het antwoord van het dagelijks bestuur. De fractie is van mening dat op dit punt al veel wordt gedaan. Spreker verwacht niet dat als er dit jaar nog een aanvullend maatregelenpakket wordt uitgewerkt, dat effectief gaat worden. Ten aanzien van de motie om een jaarlijkse klimaatsessie te organiseren onderschrijft de fractie het belang van het gebruik van recente klimaatgegevens, maar ziet er geen meerwaarde in om jaarlijks een klimaatsessie te organiseren. Hij kan zich wel voorstellen dat er een informerende waterbrief met de laatste inzichten wordt aangeboden, maar acht, mede vanwege de overvolle agenda’s, een jaarlijkse klimaatsessie niet aan de orde.

Mevrouw *Aerdts* geeft de reactie namens de fractie Water Natuurlijk. In het dikke pakket ziet de fractie dat de organisatie met veel zaken aan de slag is en daarin goede vorderingen maakt. De fractie vraagt zich wel af of de jaarstukken niet compacter en minder wollig geschreven kunnen worden. Dat de ambitie van het bestuur en de organisatie groot is, blijkt ook uit de controllersparagraaf. Spreekster is van mening dat als het waterschap nieuwe activiteiten onderneemt, er ook zaken zijn die het waterschap niet meer doet of niet meer kan doen omdat tijd en capaciteit ontbreken. Dat blijkt ook uit de jaarstukken. Daarover gaat de fractie graag in gesprek. De fractie is ook geschrokken van het verschil in de jaareindeverwachting in Burap-2 en Burap-3. Zij constateert in een tijdspanne van één maand een verschil van € 12,1 mln. plus de afwaardering van € 10 mln. van de immateriële vaste activa. De miljoenen vliegen om de oren in de jaarstukken. De fractie herhaalt de eerdere suggestie om hiervoor extern advies in te winnen en merkt op ervan te zijn overtuigd dat het dagelijks bestuur alles doet om de doelen en ambities te realiseren. De fractie is van mening dat er wellicht geen grens zit aan de ambities, maar wel aan dat wat de organisatie aankan. Reden temeer om een goede begroting te maken en deze door

het jaar heen bij te stellen. Aangezien de zet van de 4% vermindering van de kosten op totaalniveau niet blijkt te werken, wil de fractie deze graag afschaffen en budgetten scherper gaan ramen. Ook daarover gaat de fractie graag met het dagelijks bestuur in gesprek bij de bespreking van de Voorjaarsnota. De fractie heeft zich ook verbaasd over de resultaatbestemming. Als de fractie hiermee instemt en de verwachting voor de onttrekking in 2026 uitkomt, minus € 6 mln. en de genoemde afboeking van de immateriële activa van € 5 mln., is de pot al leeg voor de begroting 2027. Dan zit er een fors gat tussen de inkomsten en uitgaven. Spreekster vraagt hoe het dagelijks bestuur dit wil oplossen. De fractie is voorstander van een lagere reservering voor de afwaardering van de immateriële vaste activa naar bijvoorbeeld € 2 mln. per jaar. Indien het dagelijks bestuur hierin niet meegaat, is de fractie voornemens hierover een amendement in te dienen. Bij de bespreking van de Voorjaarsnota gaat de fractie graag in gesprek met het dagelijks bestuur wat de omvang van een gezonde buffer moet zijn. Welke reserves moet het waterschap hebben kijkende naar de toekomst? Want, het waterschap is er nog lang niet. Denk bijvoorbeeld aan de klimaatcrisis die zeker van het waterschap nog het nodige zal vragen. De fractie heeft in de commissievergadering ook het waterveiligheidsbewustzijn genoemd, het wegnemen van risico's, de digitale transformatie, veilig werken, de ethische kant van AI en de afname van controles. Ook deze zaken ziet spreekster graag terug in de Voorjaarsnota 2027. Hoe de fractie denkt over het achteraf goedkeuren van zaken is inmiddels bekend. Het doel van de rechtmatigheidsverantwoording van het dagelijks bestuur aan het algemeen bestuur is een gesprek over de tijdigheid van informatie. Dat is niet pas bij het vaststellen van de jaarstukken. Op 12 juli 2023 heeft de fractie een motie ingediend over het herijken van de P&C-cyclus, die met nuances door het dagelijks bestuur is overgenomen. Daarin werd onder meer verzocht om het algemeen bestuur te betrekken bij de goedkeuring van overschrijdingen. Het ging daarbij niet om de rechtmatigheid, maar om het samenspel tussen het algemeen bestuur en dagelijks bestuur. De vraag van de fractie is hoe het dagelijks bestuur vindt dat zij uitvoering hebben gegeven aan dit onderdeel van genoemde motie.

De heer *Dewachter* gaat in op de moties. Ten aanzien van de motie Grip terugpakken op de waterbalans, waarin wordt voorgesteld te bezien of het herstel van de waterbalans kan worden versneld, acht spreker het goed dat er nu in positieve zin zo veel aandacht is voor de ambities in het Bestuursakkoord. Hij constateert dat er al veel gebeurt. Het gaat de fractie echter te ver om te denken dat door het nu nemen van extra maatregelen de waterbalans op korte termijn herstelt, daar het watersysteem langzaam reageert. Daarnaast is het herstel van de waterbalans ook weersafhankelijk. In dat kader ondersteunt de fractie de lijn van het dagelijks bestuur en acht het goed om eerst in beeld te brengen waar het waterschap concreet mee bezig is en wat de verwachte effecten hiervan kunnen zijn. Als er dan nog zaken mogelijk mochten zijn, kunnen deze nader worden besproken, indien het algemeen bestuur dit ondersteunt. De snelheid die De Dommel heeft gekozen en het samen optrekken met de Noord-Brabantse Waterschapsbond in het Breed Bestuurlijk Grondwateroverleg is ook mede bepalend. En dat is ook wat waard. De fractie staat sympathiek tegenover de geachte in de motie, maar steunt de motie niet en volgt de lijn van het dagelijks bestuur.
Ten aanzien van de motie Jaarlijkse klimaatsessie voor goede sturing op de wateropgaven merkt spreker op dat de fractie dit een goed idee lijkt. Het is echter de vraag wie dit het beste kan doen. Dit lijkt voor de fractie meer iets voor een combinatie van bijvoorbeeld de WUR met het KNMI. Dit kan ook op landelijk niveau worden opgepakt. Of het waterschap dit alleen voor het eigen beheergebied moet doen, met inachtneming van de kosten en inzet van capaciteit die hiermee gemoeid zouden zijn, acht de fractie het beter om gas te geven bij de realisatie van de doelen van het waterschap dan er nu een extra taak bij te nemen die beter door andere partijen kan worden ingevuld. Hoewel de fractie sympathiek staat tegenover de

geachte in de motie, volgt de fractie de lijn van het dagelijks bestuur en steunt de motie als Dommel-activiteit niet.

De heer *Aarts* merkt op dat er al veel is gezegd. De fractie 50PLUS gaat mee met de opmerkingen van mevrouw Aerdts ten aanzien van het advies van de Auditcommissie. Aan de bespreking van de Burap zijn al meerdere sessies gewijd. Hierin is ook aandacht gevraagd voor de lijvigheid van het rapport. Spreker geeft als richting mee om de rapportage in de toekomst meer op hoofdlijnen uit te werken en, al naar gelang de behoefte van de bestuurders, in gesprekken hier meer op in te gaan. De discussie ten aanzien van de jaareindeverwachting versus de planning is al meerdere keren gevoerd. Vragen zijn: Heeft het waterschap nog grip op de zaak, lopen zaken achter of lopen de financiën op en is er hierdoor een risico dat de doelrealisatie en bijbehorende financiën nog verder achter gaan lopen? Spreker merkt op recent een voorbijganger te hebben gesproken die het verloop van de waterschapslasten bijhield en meldde dat de waterschapslasten vanaf 2013 zijn verdubbeld.
Ten aanzien van de motie Grip op de waterbalans volgt de fractie de eerdere opmerkingen dat er al veel wordt gedaan om grip te krijgen op de waterbalans. Dit wordt onder meer ook meegenomen in het Waterbeheerprogramma-6. Ten aanzien van de motie Jaarlijkse klimaatsessie voor goede sturing op de wateropgaven volgt de fractie eveneens eerder gemaakte opmerkingen. Hij begrijpt de zorg en leest verschillende meningen hierover. Hij verduidelijkt geen expert te zijn en wil zich zo ook niet positioneren, maar ziet niet de toegevoegde waarde om een jaarlijkse klimaatsessie als apart punt op de agenda te zetten. Het gaat hier uiteindelijk om een relatief klein beheersgebied op het grote geheel. Spreker acht het in dit kader ook een betere suggestie dat bijvoorbeeld de WUR, het KNMI en eventueel inhoudelijke professoren een dergelijke sessie oppakken.

De heer *Van Benthem* sluit zich aan bij de opmerkingen van de fracties 50PLUS en BBB en acht het eveneens goed om manieren te vinden om het stuk leesbaarder te maken. In het verleden is er een leesversie en een uitgebreide versie met bijlagen uitgewerkt. Spreker stelt als open vraag aan het dagelijks bestuur hoe zij zelf reflecteren op het stuk en wat het dagelijks bestuur nog van het algemeen bestuur nodig heeft om tot een leesbare versie te komen. Zijn er wellicht vragen die in de laatste periode voor nadere uitwerking bij het dagelijks bestuur zijn teruggelegd die beter in een bijlage bij de Burap kunnen worden opgenomen? Zodoende kan het stuk mogelijk beter leesbaar worden gemaakt, zonder dat het afbreuk doet aan de informatiebehoefte van het algemeen bestuur. Spreker onderkent dat AB-leden vaak informatie opvragen, maar hij vraagt zich af of opname van dergelijke informatie in de Burap de juiste systematiek is. De fractie PvdA steunt de kritiek en adviezen van de Auditcommissie en vraagt het dagelijks bestuur ook om een reflectie hierop. Tevens vraagt spreker om een uitgebreidere toelichting op zijn ook in de commissievergadering gestelde vraag wat het dagelijks bestuur nog nodig heeft. De fractie ziet dat bepaalde doelen niet worden gehaald. Er zijn vaak wel pogingen gedaan, maar de doelrealisatie is soms door externe factoren niet van de grond gekomen. Bij voorbeeld als het gaat om aanbestedingen, projecten of structurele onderbesteding. Zijn er manieren of mandateringen waarover het dagelijks bestuur niet beschikt, maar die wel van meerwaarde kunnen zijn bij de doelrealisatie? Mogelijk dat hierover in een bestuursvergadering het gesprek kan worden aangegaan hoe met elkaar toch stappen kunnen worden gemaakt. Spreker hoort ook in de motie van de PvdD de vraag terug om informatie en het maken van extra stappen, maar niet de vraag wat het dagelijks bestuur van het algemeen bestuur nodig heeft om extra stappen te kunnen maken. Hij denkt dat de informatie vaak wel beschikbaar is, maar dat het algemeen bestuur niet goed weet waar de informatie moet worden

gezocht. Hij verzoekt het dagelijks bestuur aan het algemeen bestuur mee te geven hoe wat er nog nodig is.

De heer *Van Gerven* merkt op dat er al veel vragen zijn gesteld en gaat in op een paar nuances. Het grote bezwaar van veel fracties is het tempo van projecten. Spreker refereert aan een opmerking van de heer Lokin in de commissievergadering dat mensen voortaan zelfs naar de Raad van State gaan. Omdat het waterschap een project via een projectplanbesluit volgens de Waterwet aanpakt, kan de omgeving alleen maar naar de Raad van State. Gelet op de agenda van een dergelijk orgaan, roept het waterschap het mogelijk ook over zichzelf af dat de realisatie van projecten achterblijft. Spreker geeft aan dat de waterbalans verduidelijkt een benadering is van het watersysteem. Er wordt gesuggereerd dat de oplossing ligt in het ongebouwde deel van het gebied, zijnde natuur en landbouw. De grafiek geeft al vele jaren een dalende lijn aan. Die lijn loopt eigenlijk parallel aan de verstedelijking in het gebied. De fractie Werken aan Water vindt zaken als de stimuleringsregeling afkoppelen en infiltratie van regenwater goed, maar dat is technisch niet mogelijk om een leefbare bebouwde kom te houden. Het waterschap zal de systematiek wellicht toch niet zo zwart/wit moeten bekijken, omdat dit een gevolg is van de dichtbevolktheid van het gebied. Als voorbeeld refereert spreker aan een fabrikant in Veldhoven, waar drie kokers van 2 meter doorsnee onder de A67 lopen die bedoeld zijn om water versneld af te voeren. Dit geeft aan dat het waterschap niet alle oplossingen in haar macht heeft en dat water in stedelijk gebied tot problemen kan leiden. In dit kader geeft spreker aan dat de systematiek van de waterbalans min of meer met een korreltje zout moet worden genomen. Het is vreemd dat een nat jaar nauwelijks effect heeft op de waterbalans. Dat geeft duidelijk aan dat de oplossing niet alleen in het ongebouwde gebied te vinden is. Spreker acht een dalende waterbalans de prijs die het waterschap voor de dichtbevolktheid van het gebied betaalt. Hij vraagt zich af of het waterschap bij de herinrichting van beken de juiste werkwijze wordt gehanteerd. De zorg van de fractie zit met name in het feit dat het waterschap niet alles kan oplossen. Spreker hoort van een aantal fracties dat het beregeningsbeleid wezenlijk van invloed zal zijn op de waterbalans. Hij ziet echter ook dat minder onttrekkingen door de landbouw in natte jaren een minimaal effect hebben op de waterbalans. Op andere plekken worden grote hoeveelheden water onttrokken. De fractie PvdD wil hier inzicht in hebben, maar de grote onttrekkingen zijn vaak onzichtbaar. Een bekend voorbeeld zijn de viaducten en verdiepte wegligging bij Vught en Nijnsel, waar gigantisch gezogen moet worden om het gebied droog te houden. En in Eindhoven wordt continue gepompt waar vroeger drinkwater Oost-Brabant water uit de grond haalde. Toen dat om kwaliteitsredenen is gestopt moest men toch blijven pompen om de huizen droog te houden. Dergelijke zaken vraagt ook van andere partijen inzet en slim omgaan met het beschikbare grondwater.

De heer *Van der Hulst* geeft namens de fractie CDA een reactie op de moties. Voor beide moties steunt de fractie de argumentatie van het dagelijks bestuur. Ten aanzien van de motie Grip op de waterbalans voegt spreker toe dat de fractie altijd benieuwd is geweest naar en zich betrokken heeft gevoeld bij het Grondwaterconvenant en hoe partijen met elkaar tot acties komen. Spreker acht het teleurstellend dat uit de mid term review van het Grondwaterconvenant bleek dat er van de veertig acties tien acties redelijk op schema lagen maar dat dertig acties weinig tot geen resultaat hadden geboekt. De fractie vraagt hoe daar meer vaart in kan komen. Daar het Grondwaterconvenant eind 2027 eindigt, vraagt de fractie zich ook af hoe de planvorming van de acties daarna verder wordt opgepakt. De acties waar onder meer de fractie PvdD nu om vraagt ziet hij graag terug bij het vervolg op het Grondwaterconvenant.

De heer *Verhoeven* geeft namens de fractie CDA een reactie op de Burap-3 2025 en Jaarrekening 2025. De fractie ondersteunt de conclusies van de Auditcommissie. Dank aan de opstellers van de Burap. Spreker onderkent eveneens dat het een lijvige rapportage is. De stand van zaken van de financiën stemt hem droevig. De organisatie is niet in control en de fractie vraagt zich af of de zogenaamde ‘linkerhand’ weet wat de ‘rechterhand’ aan het doen is. In de oplegnotitie wordt een aantal acties genoemd die in gang zijn gezet om de komende jaren tot een betere en realistischere begroting te komen. De fractie heeft hier geloof in, maar hoort ook graag van het dagelijks bestuur wanneer deze acties zijn geïmplementeerd en wanneer het algemeen bestuur over de voortgang hiervan wordt geïnformeerd. Het lijkt de fractie duidelijk dat er druk moet worden gezet om te komen tot een betere en realistischere begroting. Kijkend naar de Burap heeft de fractie ook gekeken hoe het mogelijk anders kan worden gedaan. Spreker heeft de indruk dat het waterschap met elkaar vaak praat over details in plaats van te discussiëren over de hoofdpunten. Wat doet het waterschap langjarig aan droge voeten, aan schoon water en aan voldoende water? Wat moet het waterschap doen en wat is de efficiëntie van wat er is gedaan? Kijkend naar de financiën is dit wat het waterschap zeker nodig heeft. Daarnaast is een betrouwbare en robuuste meerjarenbegroting in de Voorjaarsnota nodig, iets waaraan het de laatste jaren wat aan heeft ontbroken. Een begroting die klopt, is doorgerekend en waar het bestuur volledig op kan vertrouwen dat deze robuust is. Daar maakt het algemeen bestuur keuzes op. Spreker pleit ervoor dat de begroting klopt. In het verleden is hieraan uitleg gegeven dat er veel zaken niet volledig bekend of onzeker zijn. Een kloppende begroting is echter essentieel. Kijkend naar oplossingen, blijkt uit de Burap dat de pijnpunten voornamelijk zitten bij de stimuleringsregelingen. De fractie vraagt zich af of met de stimuleringsregelingen de juiste doelen worden gehaald en constateert dat dit niet het geval is. De vraag voor de toekomst is of de stimuleringsregelingen moeten worden gecontinueerd. Spreker geeft aan dat het waterschap met de zogenaamde ‘stok’ gaat werken, maar vraagt zich ook af wat de ‘tak’ dan gaat worden. De fractie verwacht dat dit niet tot een oplossing leidt. De oplossing ligt voor de fractie meer in gemeenschappelijk eigenaarschap van het probleem en het met partijen in het gebied oppakken van zaken. De watertransitie kan niet alleen door het waterschap worden gerealiseerd. Daar zijn de mensen in het gebied bij nodig. Hiervoor zijn stimuleringen ingezet, maar dit heeft ook gevolgen gehad. Het is niet bekend wat er uiteindelijk met de middelen voor de stimuleringen is gebeurd en er moeten afschrijvingen plaatsvinden uit eerdere stimuleringsregelingen. Er is onduidelijkheid in de financiële situatie en of en in hoeverre de doelen zijn gerealiseerd. De fractie begrijpt dat de stimuleringsgelden een bijdrage levert om mensen over de drempel te helpen, maar wil die gelden liever inzetten voor nadere samenwerking in het gebied en te zorgen dat er gemeenschappelijk eigenaarschap ontstaat. Als mensen het belang van droge voeten, schoon water en voldoende water beter gaan begrijpen, zullen zij hierin ook mee willen denken. Ten aanzien van de afschrijving van € 10 mln. voor immateriële vaste activa is de fractie van mening dat de balans schoon moet worden gehouden. Zaken die niet op de balans thuishoren, moeten hier vanaf worden gehaald, ongeacht de hoogte van het bedrag. De fractie acht het goed om nu de pijn te pakken en deze immateriële vaste activa af te schrijven. Spreker merkt op dat er ook nog een bedrag van € 10 mln. bouwrente en voor € 5 mln. geactiveerde uren bijkomen. Nog los van eventuele extra middelen voor de stimuleringsregeling afkoppelen, waar momenteel ca. € 2,5 mln. aan is uitgegeven, maar het totale bedrag van € 20 mln. is nog niet met de eerder genoemde bestemmingsreserve gedekt. Als het waterschap de stimuleringsregeling stopt, zouden er mogelijk nog aanvragen voor projecten kunnen worden ingediend. Hierdoor kan het huidige tekort dan nog oplopen. Dat alles brengt de fractie bij het punt dat er moet worden gekeken hoe het waterschap verder gaat met de financiën en de doelen. De doelen staan voor de fractie niet ter discussie; wel de weg naar de realisatie daarvan. Er zijn veel projecten doorgeschoven. De fractie

betreurt dit maar begrijpt dat dit bijvoorbeeld ook te maken heeft met vergunningverlening. Het belastinggeld is echter wel op basis van de verwachte doelrealisatie opgehaald. De fractie vraagt hoe het waterschap dit voor de toekomst ziet; veel projecten doorschuiven, reserves die minimaal zijn en financiën die onder water staan als alle afschrijvingen worden afgeboekt. Het stemt de fractie droevig maar zij wil wel graag meedenken om tot oplossingen te komen.

Mevrouw *Van der Zanden* merkt op dat er al veel is gezegd. De fractie Ongebouwd kan zich bij een groot aantal gemaakte opmerkingen aansluiten, bijvoorbeeld over de oplopende schuldenquote. De fractie waardeert het werk van de Auditcommissie en is benieuwd naar de beantwoording van de vragen door het dagelijks bestuur. Spreekster hecht er belang aan inzicht te krijgen in wat het waterschap wil bereiken en wat er bereikt is. De fractie acht de stukken eveneens lijvig en herkent de lastigheid om de stukken compacter te maken, zonder dat dit afbreuk doet aan de informatiebehoefte van het algemeen bestuur. In reactie op de opmerkingen van de fractie CDA is de fractie van mening dat stimuleringsregelingen juist helpend kunnen zijn in de broodnodige samenwerking om de waterschapsdoelen te bereiken. Ten aanzien van de motie Grip terugpakken op de waterbalans licht spreekster toe dat de waterbalans één van de meest urgente waterschapstaken is. De waterbalans is echter niet iets van alleen plussen en minnen. Dat blijkt ook uit de wateroverlast in 2023 en 2024. Er waren geen onttrekkingen door de landbouw en toch was het grondwaterpeil al snel weer weggezakt. Het is complex. Het waterschap wil veel doelen dienen. Er is een bomenplan om het aantal bomen met één miljoen uit te breiden. Er is echter ook meer verdamping. Een grote volwassen boom verdampt gemiddeld 100-300 liter water per dag en op warme, droge zomerdagen 500-1000 liter per dag. Maar verdamping onttrekt ook warmte aan de omgeving, wat nuttig is. Wat klimaat betreft: ook de natuur past zich aan aan het klimaat. Zo staat in het handelingsperspectief van het waterschap dat er op hoge koppen geen grondwaterafhankelijke natuur zou moeten zijn en dat er in beekdalen de aanleg van zuiveringsmoerassen en broedbossen gewenst zou zijn. De landbouw doet al veel. Er wordt volop ingezet op water vasthouden en een goede landbouwpraktijk voor de bodem. Er is vruchtwisseling. Er zijn bemestingsvrije zones, spuitvrije zones en nieuwe technieken, zoals druppelirrigatie en peil-gestuurde drainage. Er lopen diverse projecten, zoals BodemUP. Denk ook aan het mini-waterschap dat het algemeen bestuur tijdens de tweedaagse heeft gezien. Beregening is niet per saldo een onttrekking. Beregening is van belang voor de lokale voedselproductie, maar ook om het organische stofgehalte in de bodem op peil te houden. Ten aanzien van verstedelijking sluit spreekster zich deels aan bij de gemaakte opmerkingen van de fractie Werken aan Water. Verstedelijking is van grote invloed op het grondwaterpeil. Eén van de belangrijkste onttrekkers is echter het eigen watersysteem van het waterschap. Een korte berekening leert dat jaarlijks ca. 450 mln. m3 water door het eigen watersysteem afgevoerd wordt. Hoe is het te rechtvaardigen om vooral naar onttrekkers te kijken wiens waterbehoefte minder wordt als het watersysteem goed op orde is. De fractie is van mening dat er volop moet worden ingezet op functionele infiltratie en mogelijkheden die echt werkbare en hogere grondwaterstanden kunnen bereiken. Spreekster herhaalt dat er al veel gebeurt, maar dat een weg ergens heen niet altijd direct resultaat geeft. Die weg is echter al goed ingezet. Ten aanzien van de motie Jaarlijkse klimaatsessie voor goede sturing op de wateropgaven merkt zij op dat het gevoel van urgentie door het algemeen bestuur wordt onderkend. Om een klimaatsessie te organiseren om een nog groter gevoel van urgentie te krijgen, lijkt de fractie niet nodig. De doelen zijn ambitieus en dat is niet voor niets. De fractie Ongebouwd ondersteunt beide moties niet.

De heer Van Rijckevorsel dankt de Auditcommissie voor haar reactie. De fractie Natuurterreinen heeft de Auditcommissie hoog in het vaandel staan en spreekt dank

uit voor de tijd die mevrouw Aerdts en de heren Steunenberg en Verhoeven in de Auditcommissie steken. De Auditcommissie schuwt er niet om om een kritische noot te plaatsen en houdt daarmee zowel het algemeen bestuur als het dagelijks bestuur scherp. In het advies is een aantal constateringen opgemerkt. Spreker gaat er vanuit dat dit door het dagelijks bestuur wordt opgepakt, al komt het mogelijk in de ogen van de fractie Water Natuurlijk nog onvoldoende tot uiting. De fractie Natuurterreinen is ook benieuwd naar de reactie van het dagelijks bestuur, maar geeft ook mee dat de fractie niet op de stoel van het dagelijks bestuur wil gaan zitten, maar graag op hoofdlijnen stuurt. Teveel detaillering helpt niet. Hij verwacht niet dat het de ambitie van het algemeen bestuur is om wekelijks te vergaderen. De fractie betreurt het dat nog niet alle ambities volledig zijn waargemaakt en met name op het gebied van natuurherstel, KRW, vernatting en verdroging raakt het direct de achterban van de fractie. Zoals ook al eerder geduid, resteert er in sommige gevallen geen tijd meer. Tegelijkertijd is het waterschap wel op meerdere vlakken met elkaar in gesprek en roeit met de riemen die het heeft. Er worden projecten opgepakt en er worden stappen gemaakt, maar het mag allemaal wel sneller. Kijkend naar het bedrijfsleven, zijn het waterschap, als ook andere overheden, trage organisaties. Het ontbreekt bij het waterschap af en toe aan ambtelijk en bestuurlijk lef. Ingaande op de opmerkingen van de fractie CDA licht spreker toe dat het waterschap zoveel mogelijk probeert om zaken in gezamenlijkheid op te pakken. Spreker roept de AB-leden om vanuit de politieke partijen richting de kiezers ook aan te geven wat de achterbannen van de diverse fracties doen om de doelen en ambities van het waterschap te helpen realiseren. Daar wordt vaak gemakkelijk overheen gestapt. Het kostenaspect speelt vaak een rol daar het waterschap voor een belangrijk deel wordt bekostigd door belastingopbrengsten. Daarnaast speelt het zogenaamde ‘Nimby-effect’ mee. Het helpt als de bestuurders meer nadrukkelijk aangeven wat de achterbannen al doen. Ten aanzien van de doelrealisatie is het voor de natuur nog somberder gesteld. Daar waar in de landbouw droogte of wateroverlast direct een zichtbaar effect heeft door bijvoorbeeld verdroogde oogst of gele grasvelden, zie je dit in de natuur pas na een aantal jaren terug. Daardoor komen effecten van droogte of wateroverlast op de natuur vaak ook niet direct bij de omgeving aan. De fractie acht het goed als daar meer aandacht aan wordt gegeven, niet alleen om de urgentie aan te tonen, maar ook om de waarde van de natuur – als ook landbouwgebieden – te laten zien. Ten aanzien van de motie Grip terugpakken op de waterbalans merkt spreker op dat veel van de genoemde punten al bekend zijn en worden opgepakt. Er is al meerdere malen bestuurlijk ter tafel gekomen dat de Gebiedsgerichte Aanpak achterloopt. Dit kent tal van redenen zoals capaciteit en financiële middelen. Uiteindelijk gaat de kiezer over de inzet van de capaciteit en middelen. Spreker heeft bij de motie het idee dat het ontbreekt aan een stukje praktijkkennis. Met alles juridisch willen maken komt het waterschap in problemen. Er heerst vaak een angstcultuur binnen organisaties waarbinnen alles juridisch moet zijn afgedekt voordat men aan de slag kan gaan. En dan nog kan een zaak eindigen bij de Raad van State, doordat belangenorganisaties opkomen voor het ‘algemeen belang’ zonder het eigendom te hebben. Dat is niet alleen frustrerend voor overheden, maar ook voor de meewerkende partijen. Nog los van de kosten en gemiste kansen die daarmee gepaard gaan en het remmend effect. Spreker vraagt hoe de fractie PvdD zelf kijkt naar het inzetten van middelen en instrumenten. Hij vraagt de fractie PvdD als zij aan de Gebiedsgerichte Aanpak-tafel zouden zitten, welke aanpak zij zouden voorstaan. In de motie wordt gevraagd om onderzoek te doen, maar spreker is ook benieuwd hoe de fractie PvdD dit zou aanpakken. Ten aanzien van de motie Jaarlijkse klimaatsessie voor goede sturing op de wateropgaven steunt spreker de opmerkingen dat dit een goede kans zou zijn voor de WUR of het KNMI, maar wellicht ook voor de PvdD zelf of Extinction Rebellion, om een jaarcongres te houden. Mede vanuit capacitair oogpunt is de fractie er geen voorstander van als het waterschap een jaarlijkse klimaatsessie organiseert.

De voorzitter schorst de vergadering om 15.00 uur zodat het dagelijks bestuur zich kan beraden op de reactie in de eerste termijn.

De voorzitter heropent de vergadering om 15.20 uur.

De heer *Lokin* merkt op in eerste instantie te zullen reageren op de opmerkingen en vragen van de fracties aan het dagelijks bestuur. Spreker geeft aan dat bij voorliggend agendapunt ook standpunten zijn gedeeld over het volgende agendapunt, de resultaatbestemming, met name ten aanzien van de immateriële vaste activa. Hij zal hierop reageren. Dit houdt echter niet in dat AB-leden hun reactie op de resultaatbestemming bij het volgende agendapunt niet meer kenbaar kunnen maken. Hij dankt de Auditcommissie voor de kritisch, constructieve aanbevelingen en de uitnodiging aan het dagelijks bestuur om nader in gesprek te gaan om zaken beter te gaan doen. Hij merkt op dat het dagelijks bestuur en algemeen bestuur al goed met elkaar in gesprek zijn. Het goede gesprek voortzetten is ook de wens en taak van het dagelijks bestuur. Vervolgens reageert hij op de opmerkingen van de AB-leden. Ten aanzien van de gemaakte opmerkingen licht spreker toe dat schuldenquote niet oploopt maar omlaag gaat. Hierover is een afspraak gemaakt van 350%. Als gevolg van de afgeleide investeringen hoeft het waterschap minder te lenen en wordt de verhouding tussen de jaarlijkse omzet en de hoeveelheid geld dat wordt geleend, gunstiger. De schuldenquote ligt nog onder de 300% en daarmee dus ruim onder de afgesproken 350%. Ten aanzien van de immateriële vaste activa wordt voorgesteld om een resultaatbestemming van € 5 mln. te vormen om de immateriële vaste activa af te waarderen. Sommigen koppelen dit als een verplichting vanuit de accountant. De accountant heeft echter twee opties aangegeven: óf de immateriële vaste activa blijven staan en het waterschap zorgt ervoor dat hierover jaarlijks een rapportage wordt opgeleverd waar de activa zijn en in welke staat ze zijn, óf de immateriële vaste activa kunnen worden afgewaardeerd. Kijkend naar de financiële positie van het waterschap - met de beter dan verwachte resultaten van vorig jaar doordat minder middelen zijn uitgegeven dan aanvankelijk was voorzien - is het waterschap in de positie om nu zonder problemen € 5 mln. af te waarderen. Daarmee is de helft van de immateriële vaste activa van € 10 mln. al afgewaardeerd en kunnen de ‘meest pijnlijke’ activa van de balans worden verwijderd. Zodoende wordt de balans ook schoner. Aan het einde van lopend boekjaar kan worden bezien of het waterschap al dan niet in een financiële positie is om meer immateriële vaste activa af te waarderen. Dit wordt nu als voornemen aangekondigd. Hierover wordt echter nu nog geen besluit gevraagd. Enkele AB-leden achten € 5 mln. afwaardering nu te veel. Vanuit de fractie Water Natuurlijk werd de suggestie gedaan om de immateriële vaste activa voor € 2 mln. per jaar in de komende vijf jaren af te waarderen. Dit houdt wel in dat het waterschap de komende jaren nog communicatie moet hebben met gemeenten of de assets nog bestaan en in welke staat deze zijn. Het dagelijks bestuur acht dit niet in het belang van de bedrijfsvoering en dit kost bovendien ook capaciteit. Andere AB-leden achten het goed om de immateriële vaste activa in één keer af te schrijven om de balans op orde te brengen, ongeacht de financiële positie van het waterschap. Het dagelijks bestuur steunt dit standpunt ook niet. Het is belangrijk om vrije reserves over te houden om te kunnen rangeren. Het dagelijks bestuur acht een afwaardering van € 5 mln. aan immateriële vaste activa de gulden middenweg, met de intentie om het na dit jaar nog een keer te doen, als de financiële positie van het waterschap dit toelaat. Ten aanzien van de lijvigheid van de Burap licht spreker toe dat in het AB-voorstel Bestuursrapportage 2025-3 en Jaarstukken 2025 verantwoording wordt afgelegd over 2025. Daar is een ambtelijke toelichting (oplegnotitie) aan toegevoegd. Daarnaast is de Jaarrekening 2025 bijgevoegd, waar in paragraaf 1.1 de financiën resultaten in één oogopslag zijn opgenomen. Daarna is in de Jaarrekening nog een groot aantal pagina’s opgenomen met onder andere meer gedetailleerde informatie

over de beleidsvelden, die ter informatie aan het algemeen bestuur worden aangeboden. Deze pagina's zijn echter niet noodzakelijk om de stabiliteit van het waterschap goed te kunnen beoordelen. Spreker verduidelijkt dat meer dan de helft van de informatie in de Jaarrekening verplicht is en met het bestuur als ook met de Provincie Noord-Brabant, als toezichthouder, moeten worden gedeeld. Ongeacht eventuele nieuwe afspraken over de uitwerking van de jaarstukken, zullen deze pagina's formeel aan het bestuur de provincie moeten worden aangeboden. In het kader van de publiekscommunicatie wordt een samenvattende financiële bijsluiter opgesteld. Bij de brieven met de waterschapsomslag wordt eveneens een bijsluiter met infographics meegestuurd, waarin op een hoger abstractieniveau wordt uitgelegd waar de middelen binnen het waterschap aan worden besteed. Hiermee hoopt het dagelijks bestuur iedereen te kunnen bedienen. Het kan desgewenst ook anders. Wellicht had bovenstaande opbouw van de jaarstukken nader in de stukken kunnen worden verduidelijkt, zodat de AB-leden in één oogopslag konden zien in welke stukken de hoofdlijnen waren opgenomen. Het waterschap streeft ernaar geen wollige tekst in de jaarstukken op te nemen en probeert de jaarstukken zo compact mogelijk te houden. Het gaat echter om complexe materie met voor een deel ook een verplichtend informerend karakter. Het dagelijks bestuur en algemeen bestuur blijven met elkaar in gesprek over de vormgeving van de jaarstukken en hoeveelheid informatie. De fractie Water Natuurlijk gaf aan als het waterschap nieuwe activiteiten onderneemt, er ook zaken zijn die het waterschap niet meer doet. Daarover is afgesproken dat het algemeen bestuur voorafgaand aan de Voorjaarsnota van de ambtelijke taskforce ongefilterde informatie krijgt over de categorieën, inclusief informatie of activiteiten al dan niet een meerwaarde hebben. De suggestie werd gedaan om, ten aanzien van het verschil in de jaareindeverwachting in Burap-2 en Burap-3, externe expertise in te huren en scherper aan de wind te zeilen. Het dagelijks bestuur neemt deze suggestie graag over. Dit wordt in feite al gedaan. In de commissie Bestuur, Communicatie en Financiën heeft het dagelijks bestuur het belang van dit punt onderkend. Spreker licht toe dat het waterschap al veel doet. Gezien de woelige baren waarin het waterschap zit in de buitenwereld, beziet het dagelijks bestuur nader of dit nog beter kan. In de commissievergadering is ook aangegeven dat de afspraak voor 4% vermindering van de totale kosten in stand wordt gehouden bij de Voorjaarsnota. Het is niet mogelijk om dit nog vóór de behandeling van de Voorjaarsnota nader uit te werken. Het dagelijks bestuur gaat er vooralsnog vanuit dat het waterschap zich voor volgend jaar eveneens de 4% vermindering kan permitteren. Hierover is echter afgesproken dat tussen de Voorjaarsnota en de Beleidsbegroting een diepgaander onderzoek wordt gedaan waar kansen zitten om met scherpte de lagere uitgaven te kunnen toedelen aan bepaalde eenheden binnen de organisatie. Hierover is ook afgesproken dat het dagelijks bestuur zich hierbij extern laat ondersteunen. Het advies van de externe partijen zal met het algemeen bestuur worden gedeeld. Spreker verduidelijkt dat deze toezegging is gedaan. Het is alleen niet mogelijk dit nog vóór de Voorjaarsnota nader uit te werken. Ten aanzien van de omvang van een gezonde buffer is het dagelijks bestuur van mening dat met het vaststellen van de financiële kaders in 2025, ook de bestaande afspraak om de buffers terug te brengen naar het weerstandsvermogen hebben bekrachtigd. Het waterschap zit nog steeds op deze koers en durft in dit kader de suggestie te doen om de genoemde afboeking te doen, omdat het waterschap nog steeds boven het weerstandsvermogen zit en daarmee eventuele onverwachte tegenvallers kunnen worden geïncasseerd. Ten aanzien van de door mevrouw Aerdts gemaakte berekeningen over de situatie per eind 2026 licht spreker toe dat als de begroting 2027 wordt gerealiseerd, er € 2 mln. aan eigen vermogen boven weerstandsvermogen resteert. In de Beleidsbegroting 2026 is een aantal zogenaamde 'zachte posten' opgenomen. Ten aanzien van de stimuleringsregelingen en de herwaarderingsregeling beekdalen verduidelijkt spreker dat dit regelingen zijn die bij andere partijen voor uitvoering zijn neergelegd. Het waterschap hoopt uiteraard

dat hiervan zoveel mogelijk gebruik wordt gemaakt, maar dat gaat niet altijd even voorspoedig als gedacht. In 2025 is dit ten aanzien van de beekdalen tegengevallen. In Burap-2 werd verwacht dat een groot gedeelte zou worden gehaald, maar aan het eind van 2025 is geconstateerd dat dit uiteindelijk niet is gelukt. Veel van de toen onderhanden zijnde processen hebben begin 2027 geleid tot een afwaardering van die ronde en dus een uitgave uit de Beleidsbegroting. Het valt niet met een schaar te knippen. In dit kader kan spreker niet met zekerheid zeggen of er de komende jaren op dit gebied veel betere en juistere voorspellingen ten aanzien van de jaareindeverwachting zullen zijn. Gelet op de aan het waterschap opgedragen keuzes in de Omgevingswet maar ook de wens van het algemeen bestuur om participatie toe te passen, moet het waterschap iets gelegen laten liggen aan wat de wederpartij vindt. Het waterschap moet dan voldoende ruimte hebben om te kunnen reageren. Als er wind in de zeilen komt, moet er budget zijn om meteen te kunnen schakelen. Als blijkt dat het niet zo snel gaat, houdt het waterschap aan het eind van het jaar geld over. Enerzijds voert het waterschap de wettelijke verplichtingen uit. Anderzijds heeft het algemeen bestuur aangegeven graag een waterschap te willen zijn dat toegankelijk in de maatschappij staat en belang hecht aan participatie. Dit heeft als consequentie dat de voorspelbaarheid te wensen over laat. Hierbij spelen ook onvoorspelbare zaken een rol, zoals klimaatverandering, geopolitieke ontwikkelingen, prijzen die fluctueren, regelgeving of de overspannen aannemersmarkt, waarbij er soms geen offertes worden uitgebracht voor projecten van het waterschap. Daarnaast zijn burgers mondiger geworden. De fractie Werken aan Water refereert aan het gestelde dat mensen vaker naar de Raad van State gaan. Spreker heeft dit inderdaad gezegd en licht toe dat het waterschap zaken oppakt ‘volgens de regels der kunst’, met een uitvoerige participatie. Op enig moment moet het waterschap wel een besluit nemen hoe projecten worden aangepakt. Projectplannen worden ter inzage gelegd, waarbij blijkt dat partijen het hier niet altijd mee eens zijn. Steeds vaker leidt dit tot beroepszaken richting de Raad van State. Dat is de consequentie van de huidige maatschappij. Dit heeft ook impact op de mate waarin de waterschapsprojecten worden gerealiseerd binnen het voorgenomen tempo. In bepaalde gevallen heeft de Raad van State het waterschap in zijn gelijk gesteld. Het is echter wel een vertragende factor bij de realisatie. Tegen deze achtergrond licht spreker toe dat het nu gaat over een verschil van € 12 mln. tussen Burap-2 en Burap-3. Dat is veel geld, maar op een totale begroting van € 175 mln. valt dit procentueel mee. Een verschil van ca. 6%. In de lastigheid van de bedrijfsvoering van een organisatie met de omvang van het waterschap in de huidige maatschappij, verwacht spreker dat het waterschap hiermee moet leren leven. Dit is de realiteit waarin het waterschap werkt en waartoe het waterschap zich verhoudt Dat wil niet zeggen dat het waterschap niet nader beziet of het beter kan. Ten aanzien van de opmerking om tijdig informatie te mogen ontvangen, merkt spreker op dat, zodra het dagelijks bestuur belangrijke informatie heeft, het algemeen bestuur hierover wordt geïnformeerd. Hiervoor moet eerst duidelijkheid zijn waar het precies over gaat. Als voorbeeld noemt spreker de informatie in oktober 2025 over de pensioenvoorziening voor voormalig bestuurders waarvoor iets moest worden geregeld. Toen was de inschatting dat hiermee ca. € 250.000,-- was gemoeid, waarvan later bleek dat dit € 600.000,-- was. Als van te voren bekend was dat het een kostenpost van € 600.000,-- zou zijn, was het algemeen bestuur eerder geïnformeerd. Dat bericht kwam te laat om nog in het reguliere vergaderproces mee te nemen, maar dan zou het dagelijks bestuur het algemeen bestuur hierover op een andere manier hebben geïnformeerd. Spreker herbevestigt de afspraak dat het dagelijks bestuur het als plicht ziet om het algemeen bestuur over materiële posten tijdig te informeren. Desondanks kan het voorkomen dat er een verschil zit in jaareindeverwachting van het laatste kwartaal en de realisatie. Ten aanzien van de vraag hoe het dagelijks bestuur invulling heeft gegeven aan de herijking van de P&C-cyclus, licht spreker toe dat met het algemeen bestuur is afgesproken om niet drie

maal per jaar te rapporteren, waarbij de Burap-2 pas later in het jaar wordt aangeboden waardoor de ruimte voor het algemeen bestuur om bij te sturen beperkt is. In plaats hiervan wordt er twee keer per jaar een rapportage uitgewerkt. De eerste rapportage gaat over januari tot en met mei en wordt vóór de zomer aan het algemeen bestuur aangeboden. Hierin wordt een eerste jaareindeverwachting aangeven. In de vergadering van oktober wordt het algemeen bestuur nader geïnformeerd over de jaareindeverwachting. Daarnaast geldt de afspraak dat het dagelijks bestuur de verplichting heeft om belangrijke tussentijdse informatie te delen die het algemeen bestuur vanuit hun kaderstellende en toezichthoudende rol moet weten. Ten aanzien van de opmerking dat de waterschapslasten vanaf 2013 zijn verdubbeld, geeft spreker aan dat dit juist is. De stijging is zelfs nog hoger geweest. Dit is naar inschatting een realiteit die nog wel een tijd door kan gaan. In de meerjarenbegroting is de tariefkoers opgenomen. Met het nieuwe bestuur wordt bezien of zij deze koers nog steeds juist achten. De fractie PvdA stelde de vraag wat het dagelijks bestuur nodig heeft. Dit is niet eenvoudig te beantwoorden, gelet op de onzekerheden van autonome factoren, zoals de wereldpolitiek en het klimaat. Het algemeen bestuur kan het dagelijks bestuur wel helpen door samen een heldere en stabiele koers voor de langere termijn te bepalen. Dit is al gebeurd met de watertransitie, de visie schoon water en het Waterbeheerprogramma-5. In het Waterbeheerprogramma-6 zal de koers nader worden aangescherpt. Naast een stabiele koers zijn ook voldoende ruimte en tijd voor het dagelijks bestuur om stapsgewijs te kunnen verbeteren en zelfreflectie van het algemeen bestuur welke informatie zij echt nodig heeft. Spreker verwijst hierbij aan een overzicht van de heer Niemeijer enige tijd geleden met een groot activiteiten die het waterschap onderneemt. Daarnaast kosten verzoeken van bestuurders, zoals bijvoorbeeld door middel van moties, ook tijd en capaciteit en leiden af van de koers. Spreker is het er niet mee eens dat het waterschap niet in control zou zijn. Het dagelijks bestuur en de organisatie doen er alles aan om wel in control te zijn, maar niet alles gaat zoals gepland. Het waterschap is een moderne organisatie in de jaren 20 van deze eeuw, met een dynamiek die niet altijd leidt tot voorspelbare acties. Het dagelijks bestuur voelt zich hierin gesteund door de accountant. De accountant geeft weliswaar een lijst met verbeterpunten, maar dit wil niet zeggen dat het waterschap niet in control is. Op de vraag wanneer het dagelijks bestuur de genoemde zes punten in de oplegnotitie heeft geïmplementeerd, antwoordt spreker dat het dagelijks bestuur de intentie heeft om vijf van deze maatregelen dit jaar af te ronden. In de Burap wordt hierover gerapporteerd. Hierover wordt met de clustermanagers regulier overleg gevoerd. Het dagelijks bestuur hoopt dat de impact van de maatregelen snel zichtbaar wordt. De brede opmerking dat de geautomatiseerde systemen moeten worden verbeterd, kan niet dit jaar worden afgerond. Het waterschap is hier mee bezig, maar het gaat hier om een omvangrijk aantal zaken. Ook door zaken uit het verleden wordt dit een langduriger proces. Tijdens de Buraps wordt het algemeen bestuur over de voortgang van dit punt op de relevante hoofdlijnen geïnformeerd. Op de vraag van de fractie CDA of de stimuleringsregelingen effectief zijn, licht spreker toe dat, als maatregelen daadwerkelijk niet mochten werken, er iets anders moet worden bedacht. Vanaf 2030 wil het waterschap overgaan naar de minder vriendelijke ‘stok’ van ‘het is nu eenmaal zo’. De fractie CDA heeft hier ook bedenkingen bij. In dit kader vraagt spreker de AB-leden ‘wat dan wel’? Er kunnen gebiedsprocessen worden ingericht, waarin partijen in gesprek met elkaar zaken proberen te regelen, maar voor het daadwerkelijk realiseren van de watertransitie zijn soms ook fermere acties nodig. Spreker onderkent dat er nog bouwrente en geactiveerde uren zijn. Dit is een keuze om deze al dan niet te blijven activeren. Het is niet de voorkeur van de fractie CDA noch van spreker om dit langjarig uit te smeren, maar het dagelijks bestuur stelt voor om nu voorrang te geven aan het afboeken van de immateriële vaste activa. Als deze post snel is afgeschreven, wordt het nieuwe bestuur meer ruimte gegeven om keuzes te kunnen maken. Spreker bestrijdt met kracht dat de financiën van het waterschap

onder water zouden staan. Het waterschap staat er goed voor en heeft een goede eigen vermogen positie. De inschatting is dat dit met de huidige koers nog een tijd zo blijft. De huidige meerjarenbegroting is ingestoken op de ingezette koers en de beleidslijn voor een maximale tariefstijging van 8% + inflatie.

Aanvullend gaat mevrouw *Ruijs* in op de vragen over de waterbalans, in het verlengde van dat wat hierover in de commissievergadering is gezegd. De fractie PvdD vraagt of de beleidslijn nog goed of wellicht om een update vraagt. Het huidige beleid is gericht op water vasthouden, zoveel mogelijk infiltreren daar waar het kan op de flanken en koppen. De uitwerking van het beleid vergt echter tijd. Bovendien geldt hiervoor een bepaalde bandbreedte, daar het gaat om bodem, water, grond, functies en het gebruik daarvan, waardoor de opgave complex is. Er zijn ook andere urgente opgaven. Het waterschap koerst hier continu op. Het dagelijks bestuur acht dit een billijke koers en hoopt dat het algemeen bestuur deze koers steunt. In het Waterbeheerprogramma-6 kan worden bezien welke maatregelen er nog meer kunnen worden genomen, maar dit is een discussie voor een later moment. De fractie PvdD verwacht dat er meer nodig is. Het dagelijks bestuur denkt dat met de insteek zoals vorig jaar is ingezet met de keuze in de Voorjaarsnota voor het transformatieve scenario, er al veel wordt gedaan. Het waterschap is met deze aanpak bezig. Dit kost ook tijd. Spreekster merkt op dat het dagelijks bestuur uitvoert wat het algemeen bestuur bij de Voorjaarsnota's en Beleidsbegrotingen heeft meegegeven. Momenteel wordt een nieuwe Voorjaarsnota uitgewerkt. Als de koers moet worden bijgesteld kan er over de punten waar de fractie PvdD voor pleit nadere discussie in de AB-vergadering worden gevoerd. Spreekster geeft aan dat het een complexe opgave is. Het waterschap heeft veel droogtejaren gekend, gevolgd door een natte periode en wateroverlast in 2024. Momenteel is er weer een situatie van droogte. In 2024 is er veel water afgevoerd, maar ook veel water door diverse partijen in de bodem vastgehouden. Dat heeft ertoe geleid dat er in de droge periode van 2025 - het voorjaar en een deel van de zomer - nog voldoende water was. Op enig moment is deze voorraad echter op. Dan blijkt dat het watersysteem nog niet voldoende klimaat-robuust is. Hiervoor wordt nauw samengewerkt met andere partijen. Het waterschap kan dit niet alleen realiseren. Spreekster verduidelijkt dat het waterschap niet alleen in het landelijk gebied water wil bufferen en infiltreren, maar dat dit ook voor het stedelijk gebied geldt. Het waterschap is samen met gemeenten bezig om in bebouwd gebied kansen te benutten om water te infiltreren. Bij bewoners wordt steeds meer waterbewustzijn gecreëerd. De stimuleringsregeling afkoppelen is bedoeld om meer regenwater te conserveren en te laten infiltreren. Het is wel zo dat inwoners niet altijd dergelijke regelingen kennen en het belang van conservatie en infiltratie zien en begrijpen. Bij de Voorjaarsnota kan worden besproken of dergelijke regelingen mogelijk doelmatiger kunnen worden ingericht. In dit kader verzoekt het dagelijks bestuur het algemeen bestuur om meer tijd en ruimte om stapsgewijs de waterschapsactiviteiten te verbeteren. Spreekster is verheugd met de opmerkingen van de fractie Ongebouwd dat de stimuleringsregeling wel een bijdrage levert in de samenleving. Het moet met elkaar worden opgepakt en mogelijk worden gemaakt. Het is goed te vernemen dat de fractie CDA zich betrokken voelt bij het Grondwaterconvenant en de Droogteagenda. In het Breed Bestuurlijk Grondwateroverleg wordt overleg gevoerd met de stakeholders. Naast het beregeningsbeleid wordt er momenteel ook een beleid uitgewerkt voor kleine onttrekkingen. Spreekster wil hier in de volgende vergadercyclus graag op terugkomen, om de laatste stand van zaken te wisselen. De kern is dat het vraagstuk door samenwerking met partijen moet worden opgepakt en dat alle doelgroepen aan zet zijn om een bijdrage te leveren. Het gaat hierbij om alle actoren binnen zowel het landelijk als stedelijk gebied. Het waterschap hanteert hierbij een breed blikveld om hierop invloed uit te oefenen. Spreekster merkt op het signaal te hebben gehoord om te zoeken naar meer mogelijkheden voor functionele infiltratie. Het waterschap als

ook de stakeholders hebben belang bij werkbare en hogere grondwaterstanden. Dit biedt een oplossing voor de droogteproblematiek. Hiermee is echter ook tijd gemoeid. Het signaal voor functionele infiltratie is gehoord. Het dagelijks bestuur neemt dit signaal mee.

Als punt van orde verzoekt de heer *Verhoeven* om een schorsing zodat de Auditcommissie zich kan beraden.

De voorzitter schorst hierop de vergadering om 15.55 uur.

De voorzitter heropent de vergadering om 16.15 uur.

Mevrouw *Aerdts* reageert vanuit haar rol als voorzitter van de Auditcommissie op de antwoorden van het dagelijks bestuur. Spreekster is teleurgesteld over de reactie van het dagelijks bestuur. De Auditcommissie heeft een notitie opgesteld, maar niet alle vragen zijn beantwoord. Recent is afgesproken dat de Auditcommissie een totaalplaatje zou ontvangen over de hoogte van de reserves en de vrije reserves. Het dagelijks bestuur ziet geen probleem, terwijl de Auditcommissie wel een probleem ziet. De Auditcommissie heeft ook gevraagd om een garantie dat er voldoende middelen zijn om voor de begroting 2027 het verschil tussen de inkomsten en uitgaven te compenseren. Dit jaar is er een verschil van € 6 mln.. Er wordt dit jaar ook € 6 mln. onttrokken. Daarnaast is er € 5 mln. voor de immateriële vaste activa. De Auditcommissie ziet het plaatje niet voor zich. Daar hangt wel vanaf hoe de Auditcommissie tegenover de resultaatbestemming staat. Spreekster krijgt hier graag een duidelijk antwoord op.

De *voorzitter* verzoekt de AB-leden hun reactie in de tweede termijn kenbaar te maken. Interrupties in de tweede termijn zijn toegestaan.

Mevrouw *Lammers* reageert op de opmerkingen van de fracties op de twee moties. Ten aanzien van de motie Jaarlijkse klimaatsessie voor goede sturing op de wateropgaven gaf de fractie VVD aan de cijfers complex te vinden. Zij gaan er vanuit dat de organisatie de juiste cijfers geeft. Gezien dat er een grove fout in de jaarstukken staat, vraagt spreekster of de fractie VVD het hier nog mee eens is. De opwarming zou net onder de 1,5 graden zijn, terwijl de werkelijkheid daar 1 graad boven zit. Europa warmt twee keer zo snel op als wereldwijd. Deze fout had nooit in de jaarstukken mogen zijn geslopen. De schrijver van het hydrologisch jaaroverzicht wist dit niet. Iedereen die het hydrologisch jaaroverzicht gezien heeft, inclusief het dagelijks bestuur, heeft die fout ook niet opgemerkt. Juist omdat de fractie VVD de cijfers over het klimaat ingewikkeld vindt, is het juist wenselijk om hierover als algemeen bestuur uitleg over te krijgen. Terecht geeft de fractie VVD aan dat in de commissievergaderingen aandacht wordt gegeven aan het klimaat. Dat komt echter niet vanuit het dagelijks bestuur, maar omdat de fractie PvdD herhaaldelijk het onderwerp klimaat agendeert. Op die manier wordt er een afhankelijkheid van de fractie PvdD in het algemeen bestuur gecreëerd, die, gegeven de klimaatcrisis, naar het idee van de fractie PvdD niet wenselijk is. Moet dit niet als algemeen bestuur en als organisatie standaard worden ingebouwd? De organisatie neemt niet deel aan de vergaderingen van het algemeen bestuur. De fractie Water Natuurlijk geeft aan een jaarlijkse klimaatsessie wel een goed idee te vinden, maar doet de suggestie dat wetenschappers van de WUR en het KNMI een presentatie te laten geven. Dit lijkt de fractie PvdD een mooi voorstel. Hierbij kan ook gedacht worden aan wetenschappers van het Klimaatmitigatie-instituut van de VU. De fractie Water Natuurlijk heeft als voorkeur om dit op landelijk niveau te doen. Dat zou top zijn als het dagelijks bestuur hiervoor kan pleiten binnen de Unie van Waterschappen. Het kan bijvoorbeeld ook een vast onderdeel van het jaarlijkse Watercongres worden. Tot die tijd denkt de

fractie PvdD echter dat het up-to-date houden van informatie hoort bij de rol die de organisatie heeft. Hoe kan het waterschap zonder recente kennis in het veld effectief zijn, waar mensen met misinformatie je om de oren slaan? De fractie CDA gaf het belang om zaken goed te kunnen uitleggen aan, omdat het dringend nodig is om het watersysteem aan te passen. Goede uitleg draagt eraan bij om dit te realiseren. Qua organisatie denkt de fractie PvdD dat het in huidige vergadering overschat wordt hoeveel tijd met een jaarlijkse klimaatsessie is gemoeid. Het hoeft niet een hele dag te duren. Er hoeven alleen een klimaatwetenschapper en hydroloog te worden uitgenodigd, die worden gevraagd naar de laatste inzichten van het afgelopen jaar. De fractie Ongebouwd geeft aan dat de urgentie door het dagelijks bestuur gevoeld wordt. Dat is echter niet het doel van een jaarlijks informatiemoment. Het gaat om up-to-date feitelijke kennis en dat is iets anders dan een gevoel. Belangrijk is dat de mensen die ermee moeten werken en erover besluiten die kennis heeft. Spreekster herhaalt dat geen van de AB-leden de hydrologische fout in de jaarstukken heeft gevonden. Zij begrijpt dit als bestuurders niet jaarlijks geïnformeerd worden over de opwarming van de aarde. Zij herhaalt dat in het landelijk hydrologisch jaaroverzicht wordt gesteld dat de opwarming net onder de 1,5 graden blijft. Terwijl Europa twee keer zo snel opwarmt als wereldwijd. Er wordt voorgespiegeld alsof Nederland er beter voorstaat dan de rest van de wereld. Dat is niet iets kleins.

Bij interruptie vraagt mevrouw *Van der Zanden* of de fractie PvdD van mening is dat een betere kennis van het klimaat de doelen van het waterschap zal wijzigen.

Mevrouw *Lammers* antwoordt hierop dat dit ligt aan de staat van het klimaat. Als er veranderingen zijn die van invloed zijn op het beheergebied, bijvoorbeeld op het gebied van verdamping, hoeveelheid regen of soortgelijke zaken, hoort zij als AB-lid graag van experts of het verstandig is om de koers bij te stellen.

Bij interruptie merkt de heer *Dewachter* op dat de fractie PvdD de inbreng van de fractie Water Natuurlijk op een andere manier uitlegt dan bedoeld. Het ging er niet om wie voor een jaarlijkse sessie wordt uitgenodigd, maar wie dit gaat organiseren. Als de fractie moet kiezen waar de middelen en capaciteit op moeten worden ingezet, de fractie kiest voor de Dommeldoelen. Als het waterschap de huidige doelen kan realiseren, dan heeft dat voorrang boven het organiseren van een symposium. Het zou mooi zijn als de WUR en het KNMI dit op zich zouden nemen, het is niet de bedoeling van de fractie dat het waterschap hier trekker van wordt.

Mevrouw *Lammers* biedt excuses aan als zij het gestelde van de fractie Water Natuurlijk verkeerd heeft geïnterpreteerd. Het idee van de fractie PvdD is dat de organisatie van een sessie niet veel tijd hoeft te kosten. Als in het netwerk van het waterschap twee wetenschappers worden gebeld met het verzoek om een presentatie te komen geven, dan is het geregeld. Als het dagelijks bestuur dit lastig vindt, is spreekster bereid dit op zich te nemen. Er zijn voldoende wetenschappers en instituten die hiervoor kunnen worden benaderd. Spreekster verwacht dat de hoeveelheid werk die hiermee is gemoeid, compleet wordt overschat. Zij wijst hierbij op de moties-vreemd die bij agendapunt 7 zijn aangekondigd en waarvan met de opdracht aan het dagelijks bestuur veel meer tijd is gemoeid dan met de organisatie van een klimaatsessie van 1 á 2 uur.

Bij interruptie merkt de heer *Aarts* op dat in de motie het voorstel wordt gedaan om een jaarlijkse klimaatsessie te organiseren. De fractie PvdD is dit nu al aan het invullen, terwijl de vraag voorligt of de suggestie wordt overgenomen.

Mevrouw *Lammers* verduidelijkt te hebben gereageerd op de reactie van de fractie Water Natuurlijk, die het zorgpunt naar voren bracht dat dit veel tijd zou kosten. Haar

betoog in de tweede termijn vervolgend, geeft spreekster een reactie op de motie Grip op de Waterbalans. Spreekster merkt op dat de fractie Water Natuurlijk verzocht om in beeld te brengen welke maatregelen er al worden genomen en wat de effecten zijn. De fractie PvdD is hier ook benieuwd naar en had deze vraag ook in een eerder stadium gesteld. Hierop heeft de fractie echter geen concreet antwoord gekregen. Het waterschap moet zich realiseren dat het Bestuursprogramma en de Europese grondwaterrichtlijn verdere achteruit moeten voorkomen. Bovendien moet er bij dreigende doelmislukking, wat nu aan de hand is, extra maatregelen worden genomen. Dat wordt nu niet gedaan. Met de motie vraagt de fractie PvdD niets nieuws. De fractie vraagt eigenlijk aan het dagelijks bestuur om te doen wat er al met elkaar is afgesproken en voer een herijking uit. De fractie is op zoek naar een geïntegreerd plan voor alle wateronttrekkers, dus ook voor Brabant Water, Rijkswaterstaat, de industrie - de Heinekens, Bavaria's en Rendacs van deze wereld - die in de top 10 staan van wateronttrekkers van het beheergebied van het waterschap. Kijk niet voornamelijk naar de boeren. Dat vindt de fractie niet eerlijk. De fractie Water Natuurlijk gaf aan dat het waterschap beter alle op alles kan zetten om de doelen te halen, in plaats van energie te stoppen in een jaarlijkse bijeenkomst. De fractie PvdD begrijpt in dit kader niet waarom de fractie Water Natuurlijk de motie Grip op de waterbalans dan niet steunt, omdat deze juist oproept om alles op alles te zetten om de waterbalans op een eerlijke manier weer recht te trekken. Op eerdere vragen vanuit mevrouw Bemelmans van de fractie Water Natuurlijk is als antwoord door het dagelijks bestuur aangegeven dat er meer gedaan kán worden. Die antwoorden zijn in huidige vergaderstukken opgenomen. Er kan dus meer worden gedaan, maar dit wordt nu niet gedaan. Deze zaken zijn voor de fractie PvdD inconsistent. De fractie PvdA stelt de vraag wat het dagelijks bestuur van het algemeen bestuur nodig heeft om effectiever te kunnen zijn. Dit is eveneens een vraag die de fractie PvdD al eerder heeft gesteld en waarop geen antwoord is ontvangen. De fractie PvdD wil dit graag voorgelegd krijgen. Dit is precies wat de motie van het dagelijks bestuur vraagt. De fractie Werken aan Water merkte op dat de oplossing niet alleen in ongebouwd gebied moet worden gezocht en daar is de fractie PvdD het mee eens. Maar het ontbreekt juist aan een aanpak op alle grondwateronttrekkers. De fractie Werken aan Water zit dus eigenlijk ook op de lijn van de motie. In stedelijk gebied blijft de stimuleringsregeling flink achter. De fractie PvdD deelt met het dagelijks bestuur dat hierop fors moet worden ingezet. Spreekster vraagt of er al een klimaatadaptatieplan van de gemeente Eindhoven, als grootste gemeente in het gebied, is ontvangen. Heeft het waterschap mogelijk al een tussenversie gezien en wat vindt het dagelijks bestuur daarvan? De fractie CDA verwees naar het Grondwaterconvenant en stelde de vraag hoe het waterschap met de diverse partijen komt tot de juiste acties. Dit zijn ook de vragen waar de fractie PvdD maar op zoek is en wat in een plan van aanpak kan worden opgenomen. Spreekster heeft tijdens de schorsing van de fractie CDA gehoord dat zij de aanpak voor 2026 te snel vinden. Als de organisatie langer tijd nodig heeft dan 2026 om met een maatregelenpakket te komen – desgewenst stapsgewijs - is dat voor de fractie PvdD prima. De fractie ziet dat het dagelijks bestuur en de organisatie hard werken. De vraag is wat kan worden gedaan als andere partijen niet leveren. De fractie acht het niet rechtvaardig om vooral naar beregening te kijken voor wat betreft het herstel van de waterbalans, maar vindt dat alle partijen aan zet moeten zijn. Als uiteindelijk na een herijking de conclusie is dat het waterschap niet meer kan doen dan al wordt gedaan, is dat ook een antwoord. Het algemeen bestuur kan dat nu echter niet goed beoordelen. In de beantwoording van de artikel 54-vragen van mevrouw Bemelmans heeft de fractie gezien dat de organisatie aangeeft dat er wel degelijk meer mogelijk is. De fractie is dus op zoek naar een overzicht wat het waterschap doet op alle typen grondwateronttrekkingen, welk effect dit heeft en wat er nog meer mogelijk is. En dat het dagelijks bestuur voor het algemeen bestuur inzichtelijk maakt wat partners als Brabant Water, Rendac, Rijkswaterstaat en industrie nodig hebben. Dit overzicht

ontbreekt nu. Samengevat hoort spreekster steun voor de inhoud van de motie, maar niet voor de motie zelf. Daarom roept zij de AB-leden op om de motie toch te steunen, omdat er dan antwoord wordt gekregen op de vragen die fracties gezamenlijk hebben en die in deze vergadering zijn gesteld.

Mevrouw *Van Santvoort* twijfelt over de motie Grip op de waterbalans. Spreekster had aanvankelijk gezegd de motie niet te steunen, omdat het waterschap al heel veel doet op dit gebied. Nu wordt naar voren gebracht dat er meer partijen bij betrokken moeten zijn, zoals gemeenten via stimuleringen, Brabant Water, de industrie en andere water-gerelateerde partijen. Haar eigen gemeente Nuenen werkt goed samen met De Dommel, maar het beheergebied is groter dan alleen Nuenen. In het gebied is bijvoorbeeld ook de gemeente Eindhoven gesitueerd. Spreekster neigt er meer naar dat er meer moet gebeuren.

Mevrouw *Kisters* dankt de heer Lokin voor de toelichting, met name ten aanzien van de cijfers. De fractie VVD is het eens is met de opmerkingen van de fractie CDA dat de begroting betrouwbaar en robuust moet zijn. Het waterschap moet door en mag niet voor verrassingen komen te staan. Dat betekent dat er voldoende middelen moeten zijn om ook te kunnen uitgeven aan de realisatie van de doelen. Mevrouw Aerdts gaf dit belang al aan door het dagelijks bestuur te vragen wat de garanties zijn voor de doelrealisatie in 2027 en 2028. Het waterschap moet op een goede en gezonde manier met elkaar bezig zijn om de Beleidsbegroting en Voorjaarsnota met elkaar in balans te krijgen. Neemt niet weg dat de fractie meer behoefte houdt aan een overzicht wat precies de doelen zijn en hoe meet het waterschap de effecten van de investeringen.

Bij interruptie vraagt de heer *Verhoeven* wat de fractie VVD bedoelt met garanties.

Mevrouw *Kisters* verduidelijkt hierop dat de inkomsten in balans moeten zijn met de uitgaven en dat er niet diverse posten door elkaar worden gehusseld, maar dat er goed wordt vastgehouden aan de programmabegroting van het waterschap. Spreekster vraagt de fractie CDA of zij dit met deze vraag ook nastreven.

De heer *Verhoeven* antwoordt hierop dit eveneens heel belangrijk te vinden. Na overleg met de Auditcommissie ten aanzien van de afboeking van 5 mln. voor de immateriële vaste activa, hecht de fractie er belang aan dat de geldende financiële kaders die in het Bestuursakkoord zijn afgesproken, zijnde 8% + inflatie, plus het handhaven van de weerstandsreserve leidend moeten zijn. Ten aanzien van de meerjarenbegroting merkt spreker op dat hierin enige tijd geleden werd aangegeven dat er in 2027 4% belasting zou worden geheven. Dit zou dan haalbaar moeten zijn. De fractie CDA heeft hierop destijds aangegeven te verwachten dat dit niet lukt. Spreker zou al blij zijn als het waterschap de maximale tariefstijging van 8% + inflatie de komende jaren door kan zetten. Het is belangrijk dat het algemeen bestuur een inzicht krijgt over de uitgaven en te verwachten uitgaven voor de komende jaren. Hij wijst hierbij ook op kosten voor bijvoorbeeld HoWaBo en andere grote uitgaven.

De heer *Van de Ven* geeft aan dat de fractie BBB zich aansluit bij de opmerkingen van de fractie Werken aan Water over de Droogteagenda. De fractie ziet eveneens graag een intensivering van maatregelen voor andere onttrekkers dan de landbouwsector. Maatregelen in stedelijk gebied, maar ook voor het bedrijfsleven. Ten aanzien van de motie Grip op de waterbalans is spreker het eens met de fractie PvdD dat er meer moet worden gekeken naar andere sectoren om te komen tot een integrale aanpak voor de droogte om de waterbalans te herstellen. Hij vraagt zich af of de opdracht in de motie parallel moet lopen met de uitwerking van het Waterbeheerprogramma-6 en of het niet logischer is om dit integraal in het

Waterbeheerprogramma-6 mee te nemen. Hij verwacht niet de waterbalans nog in 2026/2027 kan worden hersteld. Ten aanzien van de motie Jaarlijkse klimaatsessie voor goede sturing op de wateropgaven sluit de fractie zich aan bij de opmerkingen van de fractie Water Natuurlijk en acht het logischer als dit landelijk wordt opgepakt. De fractie laat het in het midden wie dit dan moet organiseren.

Bij interruptie merkt mevrouw Lammers op dat de fractie PvdD erover heeft nagedacht om de inhoud van de motie te integreren in het Waterbeheerprogramma-6. Het Waterbeheerprogramma-6 gaat pas in 2028 van start en in het Waterbeheerprogramma-5 tot 2027 staat dat de waterbalans in deze planperiode wordt hersteld. Dit is dus iets wat binnen de huidige periode wordt gevraagd. In het Bestuursprogramma heeft het algemeen bestuur hierover ook met het dagelijks bestuur afspraken gemaakt.

In reactie onderkent de heer *Van de Ven* dat het Waterbeheerprogramma-6 pas in 2028 start, maar verwacht niet er nu nog ‘laaghangend fruit’ is, waardoor een sluitende waterbalans nog in 2026/2027 kan worden bereikt.

In reactie mevrouw Lammers op niet op zoek te zijn naar ‘laaghangend fruit’. De fractie PvdD vermoedt dat een andere rolopvatting en andere koers ingezet moet worden. Als dit pas in 2028 opgepakt en het waterschap is al een logge organisatie om de koers te wijzigen, dan kan de koers beter nu al worden gewijzigd en niet pas over twee jaar. Dan is de bodem weer verder leeggelopen.

Mevrouw Aerdts constateert dat er wordt gesproken over een extern onderzoek. De vraag is wat er dan wordt onderzocht. Wordt de begrotingssystematiek onderzocht of worden de controlvraagstukken onderzocht? Daarnaast heeft de fractie Water Natuurlijk in de eerste termijn gevraagd hoe het dagelijks bestuur het gaat oplossen als er onvoldoende middelen mochten zijn door het verschil in inkomsten en uitgaven. In de reactie gaf het dagelijks bestuur aan € 12 mln. niet veel te vinden op een begroting van € 175 mln. De fractie heeft hier een andere mening over. Als er namelijk begin december nog een verschil is van € 12 mln., gaat het om een bedrag van ca. € 15 mln. voor één maand, uitgaande van het totale begrotingsvolume van € 175 mln. gedeeld door € 12 mln.. Dan is € 12 mln. best veel. Of € 12 mln. veel wordt geacht, is afhankelijk van welk perspectief hiervoor wordt gehanteerd.

In reactie op de moties krijgt de heer *Dewachter* de indruk uit het pleidooi van de fractie PvdD dat er weinig vertrouwen is in de organisatie en de medewerkers en dat het waterschap voortdurend uitgaat van verkeerde gegevens. Het is uiteraard mogelijk dat er een fout zit in stukken, maar eigenlijk vindt spreker het waterschap best progressief in zijn activiteiten. Kijkend naar het onderzoek naar de KRW, heeft het waterschap zich een spiegel laten voorgehouden door de Universiteit van Utrecht. De Dommel heeft zich ook, samen met andere waterschappen, een spiegel laten voorhouden over de waterbalans in het rapport ‘Zonder water geen later’. Ten aanzien van de uitwerking van het Waterbeheerprogramma-6 heeft Helga van Leur het waterschap laten zien wat er allemaal gebeurt en dat de gevolgen van klimaatontwikkeling inderdaad soms sneller gaan dan wordt gehoopt. In dit kader is spreker van mening dat het waterschap best bereid is en veel tijd steekt in het organiseren van een gezonde spiegel en in het binnenhalen van mensen die het waterschap daarop kunnen wijzen. Om dit nog een keer te doen via een jaarlijkse klimaatsessie, daarvoor legt de fractie het initiatief graag bij een andere partij. Spreker hoort de fractie PvdD ook een aantal malen wijzen op antwoorden die het dagelijks bestuur heeft gegeven op vragen van mevrouw Bemelmans. In de antwoorden staat dat er best mogelijkheden zijn in het kader van de transformatie die met elkaar is afgesproken en waarover het algemeen bestuur nog nadere informatie

over krijgt, dat er wellicht kan worden besloten om op bepaalde punten meer te gaan doen, als dit de steun van het algemeen bestuur heeft. Dat is echter niet iets wat op korte termijn gebeurt. Daarom ondersteunt de fractie Water Natuurlijk beide moties niet, hoe sympathiek de gedachte ook is.

Ten aanzien van de passant die meldde dat de waterschapslasten vanaf 2013 zijn verdubbeld, merkt de heer *Aarts* op dat er dus mensen in het gebied zijn die zich ervan bewust zijn dat de waterschapslasten fors zijn gestegen. Spreker vindt dat het algemeen bestuur als volksvertegenwoordigers de taak hebben om de kosten zo laag mogelijk te houden.

De heer *Van Gerven* geeft de reactie van de fractie Werken aan Water op de beidemoties. Spreker vindt de moties niet horen bij de bespreking van de jaarstukken. Hij had het logischer gevonden als de moties bij de bespreking van de Voorjaarsnota of de uitwerking van het Waterbeheerprogramma-6 werden ingediend. Het algemeen bestuur is nu bijeen om het Jaarverslag 2025 goed te keuren. Nu wordt er nader beleid aan gekoppeld, wat spreker wat voorbarig vindt.

Bij interruptie vraagt mevrouw *Lammers* of de fractie Werken aan Water het niet met de fractie PvdD eens is dat een jaarverslag een verantwoording is over het gevoerde beleid van afgelopen jaar.

In reactie hierop onderkent de heer *Van Gerven* dat het jaarverslag een verantwoording over 2025 is. Spreker verduidelijkt dat dit niet wil zeggen dat hij het eens is met al het beleid van het waterschap. Er kan op dit moment niets aan worden veranderd; het is zoals het is. Er zijn ook fracties die de financiën wat wankel voelen. Van spreker mag iets geld kosten als het goed wordt uitgegeven. Hiervoor mag een bepaalde marge worden aangehouden. De tweede termijn vervolgend constateert spreker dat een aantal fracties samenwerking hebben aangehaald. Hij merkt op dat de activiteiten van het waterschap veel zijn gericht op de watertransitie. Spreker refereert aan de website van De Dommel over de watertransitie en citeert het gestelde dat het waterschap na 2030 geen ruimte meer ziet voor vrijblijvendheid en dat dit vraagt om andere, strakkere regelgeving. Om draagvlak te houden acht hij het goed om dit meer menselijk te omschrijven. De fractie Ongebouwd heeft op verzoek van de fractie Werken aan Water een amendement opgezocht, waarin staat dat het geen beleid van straffen mag worden (de zogenaamde ‘stok’). Dan raakt het waterschap nog verder van huis.

De voorzitter en mevrouw Ruijs verlaten de vergadering om 16.50 uur. De heer Tholen neemt de voorzittersrol als voorzitter plv. over.

De *voorzitter plv.* continueert de tweede termijn en verzoekt de fractie CDA haar reactie kenbaar te maken.

De antwoorden van het dagelijks bestuur gehoord hebbende, merkt de heer *Verhoeven* dat de zorgen van de fractie CDA rond de financiële situatie niet door de portefeuillehouder worden gedeeld. Dat baart zorg. Als het dagelijks bestuur de zorg van diverse fracties niet delen, dan wordt hieraan ook niets gedaan. Dan worden er uitspraken gedaan zoals ‘leef er maar mee’. Het gaat hier om een verschil van € 12 mln. in de jaareindeverwachting in Burap-2 en Burap-3, waarover is uitgelegd dat dit ca. 6% is van de totale begroting van € 175 mln. Het dagelijks bestuur heeft hierbij niet gemeld dat ca. € 120 mln. van het totale begrotingsvolume van € 175 mln. vaststaat voor de uitvoering van wettelijke taken. Als het verschil in jaareindeverwachting wordt afgezet tegen de ruimte voor de vrije opgaven van het waterschap, is het percentage veel hoger dan 6%. Spreker wil hier geen zogenaamde

‘welles-nietesdiscussie’ over voeren, evenals over het gestelde dat het waterschap niet in control is. De fractie heeft duidelijke zorgen als het gaat om de financiële situatie van het waterschap en spreekt dit hier uit. Het dagelijks bestuur heeft het recht om daarop hun mening te geven. De fractie is het op dit punt echter met het dagelijks bestuur oneens. Spreker herhaalt de vraag om inzichtelijk te maken wat het waterschap doet op de hoofdpunten en welke resultaten er worden bereikt. Hij wil zich graag richten op oplossingen en zaken achter zich kunnen laten. Het waterschap moet hiervoor terug naar de basis, waarbij wordt gekeken naar wat het waterschap wil bereiken, wat er is bereikt, welke efficiëntie is daarin bereikt, zijn daarin de juiste keuzes gemaakt of moeten er andere keuzes worden gemaakt. Het kan ook zijn dat uiteindelijk de doelen moeten worden bijgesteld, maar spreker gaat daar vooralsnog niet vanuit. De fractie vraagt het dagelijks bestuur om richting de Voorjaarsnota te komen met duidelijke informatie: wat is er bereikt en wat moet er nog bereikt worden? Spreker betreurt de reactie van het dagelijks bestuur en had gehoopt dat zij de zorg voor de financiële situatie meer zouden onderkennen.

In reactie op de antwoorden van het dagelijks bestuur in de eerste termijn ondersteunt mevrouw *Van der Zanden* de oproep van het dagelijks bestuur om een duidelijke en stabiele koers te varen. Spreekster hecht er eveneens belang aan dat het dagelijks bestuur voldoende tijd en ruimte wordt gegeven om stapsgewijs zaken te verbeteren. Een belangrijk aspect hierin zijn de stimuleringsregelingen, waarvan mevrouw Ruijs aangaf dat er gekeken gaat worden of de stimuleringsregelingen doelmatiger worden. De fractie Ongebouwd vraagt om vanuit de uitvoering te kijken naar de toepasbaarheid en uitvoerbaarheid en roept op het niet te complex te maken. Als daar goed naar wordt gekeken, kijk dan ook hoe deze regelingen zo breed mogelijk kunnen worden ingezet en hoe hieraan zoveel mogelijk kenbaarheid kan worden gegeven. Terugkomend op de ca. 150 pagina’s ‘verplicht leesvoer’ zou dit een mooie taak zijn voor de voormalige commissie bestuurlijke vernieuwing om hier naar te kijken. Daar deze commissie niet meer bestaat, verzoekt zij om te kijken of er met een werkgroep kan worden gewerkt die de 150 pagina’s doorneemt en met een advies daarover komt richting de rest van het algemeen bestuur. Zodoende wordt een deel van het algemeen bestuur veel leeswerk bespaard.

In reactie op de stimuleringsregeling heeft mevrouw Van Santvoort het gevoel dat sommige AB-leden zich afvragen of de stimuleringsregeling nog leeft bij de omgeving en opmerken dat het waterschap hiervoor veel afschrijft. Spreekster acht dit echter wel een belangrijke regeling, die enkele jaren geleden is ingevoerd. De regeling is bedoeld om het grondwater op peil te houden. Verwijzend naar de speeddate met een aantal potentiële toekomstige bestuurders op 19 mei 2026 en de ambassadeursrol van de AB-leden, merkt zij op dat het bij de ambassadeursrol hoort om het belang van zaken zoals de stimuleringsregeling naar buiten meer onder de aandacht te brengen. De AB-leden kunnen daar een goede rol in vervullen.

De heer *Van Rijckevorsel* was getriggerd door de opmerking dat de waterschapslasten vanaf 2013 zijn verdubbeld. Spreker heeft dit opgezocht en geeft aan dat in de periode 2013 – 2026 de inflatie met 40% is toegenomen en de waterschapslasten met gemiddeld 50% zijn gestegen. Hij heeft geen verdere opmerkingen in zijn tweede termijn.

In reactie op de opmerkingen geeft de heer *Lokin* aan dat mevrouw Aerdts in haar rol als voorzitter van de Auditcommissie heeft opgemerkt dat niet alle vragen van de Auditcommissie zijn beantwoord. Spreker merkt op in de eerste termijn primair te zijn ingegaan op de vragen van de fracties aan het dagelijks bestuur. De Auditcommissie is een adviesorgaan van het algemeen bestuur. Het algemeen bestuur bepaalt in deze op welke vragen zij in de vergadering in willen gaan. Hij verduidelijkt dat

mevrouw Aerdts in huidige vergadering twee rollen heeft; als voorzitter van de Auditcommissie en als lid van de fractie Water Natuurlijk. Er is niet specifiek gevraagd om alle vragen van de Auditcommissie nu te beantwoorden. Indien daar behoefte aan is, kan dit echter wel.

In reactie hierop acht mevrouw *Aerdts* het logisch dat als de Auditcommissie vragen stelt, zij hierop een antwoord krijgen.

De heer *Lokin* herhaalt zijn opmerking aan het begin van de eerste termijn te hebben aangegeven in te zullen gaan op de opmerkingen van het algemeen bestuur. Hierop is geen reactie gekomen. Indien er behoefte is om alle vragen van de Auditcommissie in huidige vergadering te beantwoorden, dan kan dat.

Bij interruptie vraagt mevrouw *Jansen* de heer Lokin formeel of hij de vragen van de Auditcommissie wil beantwoorden.

De heer *Lokin* antwoordt hierop ná de reactie op de opmerkingen van de fracties in de tweede termijn in te zullen gaan op de nog openstaande punten van de Auditcommissie. Ten aanzien van de zorg dat de financiële positie tot problemen zal leiden, merkt spreker op niet te verwachten dat er problemen ontstaan. Hij zal bij de bespreking van de resultaatbestemming nader ingaan op de financiën. Hij stelt voor nu primair in te gaan op de opmerkingen ten aanzien van de jaarstukken en bij het volgende agendapunt 4.2 nader in te gaan of de resultaatbestemming verantwoord is, ook gerelateerd aan de vraag of er een financieel probleem is. Op de vraag of het dagelijks bestuur kan garanderen dat er in 2027 voldoende middelen zijn, antwoordt spreker ontkennend. Op de vraag of de begroting of de controlsystematiek wordt onderzocht licht hij toe dat de begroting de aanleiding was, omdat het waterschap af wil van de afspraak 4% vermindering van de totale kosten. Het dagelijks bestuur wil hier graag een integrale beschouwing van maken waarbij ook de relevante verbeterpunten op het gebied van control in de vraagstelling worden meegenomen. Op de vraag hoe het dagelijks bestuur in de toekomst wil voorzien in het tekort dat nu uit het eigen vermogen wordt gefinancierd antwoordt hij dat de ‘tering naar de nering’ wordt gezet. Afgesproken is om de hoogte van het eigen vermogen af te bouwen, waardoor de waterschapactiviteiten uit belastingopbrengsten worden gefinancierd. Zoals het eigenlijk overal gaat, maar dat de Dommel een aantal jaren heeft kunnen putten uit reserves. Afgesproken is echter om het eigen vermogen af te bouwen, omdat het niet wenselijk is publiek geld achter te houden zonder duidelijke bestemming. Spreker verduidelijkt in zijn eerste termijn wel te hebben aangegeven dat een tekort van € 12 mln. op een begroting van € 175 mln. nog steeds veel geld is. Hij heeft ook willen aangeven dat het, in de huidige onstuimige wereld, vaker kan voorkomen dat dit percentage zich zal voordoen. Het waterschap heeft de realisatie niet altijd in de hand en daar hoort bij dat hij als portefeuillehouder daar eerlijk over is. Hij onderkent te hebben gezegd ‘leer er maar mee leven’. Dit heeft betrekking op het feit dat er externe factoren zijn die het pad van het waterschap nu en in de toekomst blijven kruisen. Dat is niet te reduceren tot promille of een paar procent. Dit is helaas de realiteit. Hij hoopt de komende maanden verbeterpunten te vinden die in de begroting kunnen worden toegepast. Ten aanzien van de opmerkingen van de fractie CDA ten aanzien van het al dan niet in control zijn verduidelijkt hij dat het waterschap, ook als resultaten achterblijven, in control kan zijn. Wellicht zit daar het verschil van mening. In control betekent een beheerste bedrijfsvoering. Spreker stelt dat het waterschap een beheerste bedrijfsvoering heeft, waarop wordt gestuurd en waarover het algemeen bestuur naar beste vermogen, met verbeterpunten, wordt geïnformeerd. Dan nog gaat niet alles zoals gepland is. Zelfs als het tekort groter was geweest, had het waterschap nog steeds in control kunnen zijn.

In reactie verduidelijkt de heer *Verhoeven* waar de opmerkingen ten aanzien van het niet in control zijn precies over gaan. Hij licht toe dat de Auditcommissie uitdrukkelijk met elkaar heeft gesproken over het doorgeven gelden voor de activiteiten die moeten gebeuren. Toen werd er gezegd dat er best veel moeite in de organisatie zit over hoe dit precies gebeurt. Ook het computerprogramma werkte daar niet geheel aan mee. De Auditcommissie heeft het hier nog over gehad of daar dan niet een keer naar moet worden gekeken dat dit wel meer in control komt. De organisatie gaf zelf aan dat dit op dit moment een lastig punt is. Hij wil graag dat het dagelijks bestuur hier kennis van neemt dat de organisatie hiermee worstelt en ernaar kijkt hoe dit kan worden opgelost.

De heer *Lokin* herkent dit. Hierover wordt ook overleg gevoerd met de directie. Ten aanzien van de vraag of de organisatie de kwalificatie ‘in control’ verdient. Het is redelijk, maar niet 100%. De accountant heeft bevestigd dat het waterschap wel in control is en heeft vervolgens een aantal suggesties voor verdere verbetering aangegeven. Deze suggesties worden serieus genomen. Spreker geeft nogmaals aan te verwachten dat er een misverstand is in de communicatie en beleving van de term ‘in control’ als beoordeling voor een beheerste bedrijfsvoering. De reactie van het dagelijks bestuur afrondend zegt hij ten aanzien van de lijvigheid van de stukken toe de volgende keer een leeswijzer te laten toevoegen, waarin het algemeen bestuur wordt geïnformeerd welke passages bestuurlijk relevant zijn en welke delen ter informatie zijn opgenomen.

In aanvulling hierop herhaalt mevrouw *Jansen* de vraag om de antwoorden op de vragen van de Auditcommissie te mogen horen.

De heer *Lokin* antwoordt hierop dat hij dit inderdaad had toegezegd. Een aantal zaken is al besproken. Ten aanzien van de vraag van de Auditcommissie of er al verbeteringen zichtbaar zijn, licht hij toe dat de voortgang van het punt bewuste programmering en prioritering bij waterketen na de Burap-1 met het algemeen bestuur is gedeeld. De jaareindeverwachting is aangepast op basis van de eerste fase van het assetmanagement. Er is bestuurlijke discussie gevoerd over de omvang van en de dotatie aan de stimuleringsmaatregelen als ook het tempo van de herwaardering van gronden. De voorzieningen hiervoor zijn toen bewust niet bijgesteld. Hiervan is de wens uitgesproken deze voorzieningen open te laten staan om een signaal af te geven dat het waterschap verwacht en hoopt dat mensen hiervan gebruik maken. Spreker noemt ook de aanpassing van de inrichting van en sturing op de organisatie. De laag ‘clustermanagement’ is ingevoegd. Drie van de vier functies hiervoor zijn inmiddels ingevuld. Dit moet gaan leiden tot strakkere sturing. Spreker hoopt dat dit ook binnenkort zichtbaar wordt in het beïnvloedbare deel van de begroting. In de directieparagraaf is ook nog een aantal zaken met verdere maatregelen aangegeven en waarover wordt gerapporteerd in de Burap. Ten aanzien van de jaareindeverwachting licht hij toe dat in de nieuwe plancyclus over vijf maanden wordt gerapporteerd met een onderbouwde jaareindeverwachting over de resultaten tot en met augustus. Daarnaast doet spreker zelf later in het jaar nog een check op de jaareindeverwachting. Omwille van de doorlooptijd zal dit niet via de lijn van de vergadercycli lopen. Indien zijn check echter aanleiding geeft om het algemeen bestuur nader te informeren over een aanpassing op de jaareindeverwachting, zal hij dit doen. Er zijn interne procedures voor het monitoren van projecten, die ertoe leiden dat de voortgang van projecten goed in beeld is. Bepaalde projecten worden bewust doorgeschoven, bijvoorbeeld als gevolg van het assetmanagement dat is ingevoerd. Hierbij is afgesproken dat het waterschap de conditie van de assets nagaat en beziet of het nodig om in te grijpen op onderhoud of vervangingen. Als gevolg daarvan heeft het waterschap een aantal projecten kunnen doorschuiven. Dit is geen autonome ontwikkeling, maar een gevolg van de nieuwe

wijze van sturing die is toegepast. De beantwoording van de vragen van de Auditcommissie vervolgend, licht spreker toe dat het algemeen bestuur regulier over de majeure projecten wordt geïnformeerd, maar ook over de voortgang van andere significante projecten. In de Burap-2 is bijvoorbeeld informatie opgenomen over de uitloop van de gemalen bij Halder. Dat is geen majeur project, maar wel een belangrijk project waarover het algemeen bestuur moet worden geïnformeerd. Vergelijkbaar met de stuw bij Boxtel, waarover het algemeen bestuur eveneens is geïnformeerd. Als het dagelijks bestuur aanleiding ziet om het algemeen bestuur nader te informeren over andere zaken dan is afgesproken, dan wordt dit gedaan. Op de vraag of de begroting of de controlsystematiek wordt onderzocht herhaalt spreker de toelichting dat de begroting de aanleiding was, omdat het waterschap af wil van de afspraak 4% vermindering van de totale kosten. Het dagelijks bestuur wil hier graag een integrale beschouwing van maken waarbij ook de relevante verbeterpunten op het gebied van control in de vraagstelling worden meegenomen. Spreker zegt verbetering toe over het achteraf goedkeuren van afwijkingen. In formele zin heeft de rechtmatigheidsverklaring een ander effect dan toen de accountant alles controleerde. Het dagelijks bestuur kan tegenwoordig een rechtmatigheidsverklaring afgeven. Het algemeen bestuur kan afwijkingen achteraf goedkeuren. Deze worden daarmee acceptabel, maar wordt daarmee niet rechtmatig. Er zijn echter ook zaken die het dagelijks bestuur niet met het algemeen bestuur heeft besproken. Deze zaken zijn onacceptabel. Hierin ziet het dagelijks bestuur een verbeterpunt om de informatie aan het algemeen bestuur te verbeteren. Om de informatie behapbaar te houden, zal het wel zo zijn dat kleinere, marginale afwijkingen niet altijd zullen worden gemeld. Het dagelijks bestuur wil zorgen dat het algemeen bestuur zaken goed in de gaten kan houden, maar er zullen ook altijd zaken zijn die door de accountant als niet acceptabel worden aangemerkt. Dit zijn zaken die in de laatste periode zijn gebeurd of die marginaal waren en daardoor niet met het algemeen bestuur zijn gedeeld. De opmerkingen van de Auditcommissie over de resultaatbestemming worden meegenomen bij agendapunt 4.2.

Ten aanzien van de vraag van de fractie PvdD om het belang van een jaarlijkse klimaatsessie landelijk onder de aandacht te brengen, merkt de heer *Peeters* op dat het dagelijks bestuur niet verwacht dat een extra jaarlijkse bijeenkomst rond de actuele klimaatcijfers tot aanpassing van de doelen leidt. In dit kader kan spreker geen toezegging doen om te pleiten voor een landelijke bijeenkomst. Hij doet de suggestie dat een dergelijk symposium desgewenst vanuit de eigen persoon of de partij PvdD kan worden georganiseerd.

Op de vraag van de *voorzitter plv.* of de moties van de PvdD worden gehandhaafd antwoordt mevrouw *Lammers* bevestigend. Hierna worden de moties in stemming gebracht.

Motie Grip terugpakken op de waterbalans: Er worden geen stemverklaringen ingediend. De motie wordt in stemming gebracht en verworpen met 24 stemmen tegen en 5 stemmen voor (29 stemmen).

Motie Jaarlijkse klimaatsessies voor goede sturing op de wateropgaven. Er worden geen stemverklaringen ingediend. De motie wordt in stemming gebracht en verworpen met 25 stemmen tegen en 4 stemmen voor (29 stemmen).

Hierna wordt het voorstel Burap-3 en Jaarrekening 2025 in stemming gebracht. De *voorzitter plv.* licht toe dat alleen de leden van het algemeen bestuur hun stem over het voorstel kunnen uitbrengen. De leden van het dagelijks bestuur brengen geen stem uit.

Daar de leden van het dagelijks bestuur ook deel uitmaken van het algemeen bestuur vraagt de heer *Van Benthem* om een verduidelijking hierop.

De *voorzitter plv.* verduidelijkt hierop dat in het monistische model van de waterschappen de leden van het dagelijks bestuur, exclusief de watergraaf, in principe deelnemen aan de stemming in de AB-vergadering. Omdat de jaarverslaggeving een zeer essentiële verantwoording van de eigen bevoegdheid van het dagelijks bestuur is, is in artikel 105 van de Waterschapswet opgenomen dat de leden van het dagelijks bestuur niet deelnemen aan de stemming hierover. In dit kader nemen de leden van het dagelijks bestuur niet deel aan de stemming over voorliggend voorstel.

De heer *Dewachter* kan zich niet herinneren dat dit in het verleden ook zo is gedaan en vraagt of dit in het verleden dan niet goed is gegaan.

De *voorzitter plv.* licht hierop toe dat het dagelijks bestuur vorig jaar ook niet heeft meegestemd over de jaarstukken.

Vervolgens wordt het voorstel Burap-3 en Jaarrekening 2025 in stemming gebracht.

Mevrouw *Aerdts* geeft een stemverklaring af dat zij het niet eens is met het achteraf goedkeuren van kostenoverschrijdingen. Spreekster zal vóór de Burap 3-2025 en Jaarrekening 2025 stemmen, maar dit is wel de laatste keer.

Het voorstel Burap-3 en Jaarrekening 2025 wordt in stemming gebracht en aangenomen met 22 stemmen voor en 3 tegen (25 stemmen).

De vergadering wordt om 17.20 uur geschorst. De heren Van Rijckevorsel en Van Gerven verlaten de vergadering.

De voorzitter plv. heropent de vergadering om 18.05 uur.

4.2 Resultaatbestemming 2025

Voorstelnr. 383621

1. de resultaatbestemming 2025 vast te stellen
2. het resultaat toe te voegen aan de taakreserves
3. het vormen van de bestemmingsreserve Landelijk gebied
4. het vormen van de bestemmingsreserve afwikkeling Immateriële vaste activa bijdragen derden

De *voorzitter plv.* verzoekt de AB-leden hun reactie in de eerste termijn kenbaar te maken.

Mevrouw *Aerdts* heeft bij het vorige agendapunt ook vragen gesteld over de resultaatbestemming en vraagt de heer Lokin naar een duidelijke analyse over de bestemmingsreserve die nog openstaat voor de tariefegalisatie in 2027. In de eerdere toelichting is aangegeven dat het dagelijks bestuur geen garantie geeft dat er dan nog middelen in deze reserve resteren. Spreekster ziet graag het totale plaatje tegemoet. Zoals ook eerder aangegeven is zij voornemens een amendement op het voorstel in te dienen.

De heer *Lokin* licht toe met welke stand van de reserves dit jaar is gestart, wat wordt er nu voorgesteld, wat resteert en eind van dit jaar en wat betekent dit voor de toekomst. De stand van de reserve per 1 januari 2026 was € 33,86 mln. Eerder is afgesproken dat de hoogte van het weerstandsvermogen (€ 10,9 mln.) ongemoeid

blijft. Dit moet dus nog van de reserve worden afgehaald. Dan resteert ca. € 23 mln. als vrij beschikbaar deel van de reserves. Dit moet nog worden verminderd met de zaken waarvan het dagelijks bestuur voorstelt deze nog als bestemmingsreserves op te voeren, zijnde € 0,1 mln. voor de gemeenschappelijke technische dienst, reserve klimaatadaptatie € 9,2 mln. en de bestemmingsreserve landelijk gebied € 0,4 mln. Daarnaast wordt voorgesteld om ook een bestemmingsreserve op te nemen voor immateriële vaste activa van € 5 mln. Indien het algemeen bestuur met de reserves instemt, resteert eind dit jaar een vrij besteedbaar deel van de reserve van ca. € 8,4 mln. In de Beleidsbegroting 2026 is echter voorgenomen om uit te komen op een resultaat - € 6,3 mln. (negatief). Dit moet ten laste van de reserves worden gebracht. Nadat volgend jaar is besloten hoe het negatieve resultaat wordt verwerkt, resteert er nog een vrij besteedbaar deel van de reserve van € 2,1 mln. in het voorjaar 2027. Hierbij gaat het waterschap er vanuit dat de opgave in de Beleidsbegroting van 2026 geheel wordt gerealiseerd. Een deel van de opgave in de Beleidsbegroting zijn zogenaamd ‘zwarte posten’. Dit zijn bijvoorbeeld de stimuleringsfondsen en de herwaardering van de beekdalen. Het dagelijks bestuur sluit niet uit dat er meer middelen beschikbaar zijn dan waarop mogelijk een beroep wordt gedaan. Het te verwachten tekort van - € 6,3 mln. kan hierdoor wellicht positiever uitvallen. Het waterschap verwacht over één deze tijd minimaal een vrij besteedbaar deel van de reserve van € 2,1 mln. te hebben en mogelijk meer. Over het vrij besteedbaar deel van de reserve moet te zijner tijd moet worden nagedacht wat hiermee het beste kan worden gedaan. Hierbij kan worden gekozen om bestemmingsreserves te vullen, als daartoe gelegenheid is. Er is geen zorg dat er problemen ontstaan; als de middelen er niet zijn kunnen er geen bestemmingsreserves worden ingericht. Het dagelijks bestuur verwacht dat het wel meevalt, maar kan geen garanties geven omdat een en ander nog onderhavig is aan latere besluitvorming.

Ten aanzien van het gestelde dat er minimaal een vrij besteedbaar deel van de reserve van € 2,1 mln. resteert, merkt mevrouw *Aerdts* op dat de Beleidsbegroting 2026 in principe niet sluitend is. In november moet echter wel de Beleidsbegroting 2027 worden vastgesteld. Voor dit jaar is een onttrekking gepland van € 6,3 mln., het verschil tussen inkomsten en uitgaven. Dat zal voor de Beleidsbegroting 2027 niet positiever worden. Dan is er dus € 6,3 mln. nodig om de tarieven te egaliseren en ervoor te zorgen dat de tarieven niet boven 8% + inflatie uitkomen. Spreekster merkt op voornemens te zijn een amendement in te dienen.

De heer *Lokin* geeft hierop aan dat dit afhankelijk is van de richting en uiteindelijke besluitvorming door het algemeen bestuur. Als nu al bekend is dat in 2027 opgaven moeten worden gerealiseerd waarvoor geen of onvoldoende middelen beschikbaar zijn, dan moet er een reservepost zijn waaruit deze middelen kunnen worden onttrokken. Spreker verduidelijkt dat zijn toelichting is gebaseerd op de nieuwe realiteit op basis waarvan de ambitie moet worden gepland en moet worden bezien wat het waterschap aan belastingopbrengsten wil ophalen. Dit is altijd zo gegaan, met uitzondering van de laatste jaren doordat er bestemmingsreserves waren gevormd.

De heer *Verhoeven* merkt op dat als er daadwerkelijk eind 2026 een vrij besteedbaar deel van de reserve van € 2,1 mln. resteert, er geen een bestemmingsreserve voor immateriële vaste activa van € 5 mln. kan worden aangegaan. Spreker hecht er belang aan om de afgesproken financiële kaders te handhaven. Hij verwacht niet dat er binnen het algemeen bestuur een meerderheid zal zijn om de maximale tariefverhoging van 8% + inflatie te verhogen. Ook kunnen er door het tekort van - € 6,3 mln. geen bestemmingsreserves meer worden aangelegd. Als voor de begroting van volgend jaar weer wordt gerekend met een tekort van - € 6,3 mln. en een vrij besteedbare reserve van € 2,1 mln. dan ontstaat er een tekort aan financiële

middelen. Spreker is benieuwd hoe het dagelijks bestuur een eventueel tekort dan wil dekken.

De heer *Lokin* merkt op dat hiermee wordt aangenomen dat het waterschap voor 2027 wederom rekent met een tekort van - € 6,3 mln. Zijn stelling is dat als de opgave in de Beleidsbegroting 2026 wordt gerealiseerd en alles gaat zoals gepland, het waterschap voor 2027 een vrij besteedbaar deel van € 2,1 mln. overhoudt. Hij is het eens met het gestelde dat daarvan geen bestemmingsreserves kunnen worden gevormd, maar acht dat ook niet nodig als het algemeen bestuur instemt met het voorstel om een bestemmingsreserve immateriële vaste activa van € 5 mln. in te richten. Het algemeen bestuur kan de bestemmingsreserve desgewenst ook naar beneden bijstellen, zodat er een hoger vrij besteedbaar deel van de reserve resteert. Daarmee wordt echter niets bereikt. Het waterschap zou met gemeenten in gesprek moeten gaan om de vaste activa af te boeken en uiteindelijk wordt de financiële vrijheid van het waterschap er niet groter door. Spreker licht toe dat het waterschap de intentie heeft om voor 2027 een begroting een reële en sluitende begroting op te stellen. Dan is er geen bestemmingsreserve meer. Hij geeft hierop dan dat er eerder met het algemeen bestuur is afgesproken om de vrije reserves/het eigen vermogen af te bouwen tot het niveau van het weerstandvermogen. Indien het algemeen bestuur van mening is dat deze afspraak achterhaald is, moeten hierover nieuwe afspraken worden gemaakt die ook houdbaar zijn voor de toekomst.

Mevrouw Kisters merkt op dat voorliggend voorstel een besluit vergt voor dit jaar. Dat laat onverlet dat wat er in 2027 of daarna aan de orde is, te zijner tijd tot een andere beslissing kan leiden.

De heer *Lokin* deelt deze analyse. Wat er in 2027 wordt gedaan, is dan aan het algemeen bestuur.

Mevrouw *Van der Zanden* merkt op dat de fractie Ongebouwd blij is met de inrichting van de bestemmingsreserve immateriële vaste activa. De fractie heeft al vaker gevraagd om de immateriële vaste activa af te wikkelen en is verheugd dat hieraan nu gevolg wordt gegeven.

De *voorzitter plv.* refereert aan de eerdere opmerking van mevrouw Aerdts om mogelijk een amendement in te dienen.

Mevrouw *Aerdts* merkt op inderdaad een amendement te willen indienen. In plaats van een reserve van € 5 mln. voor immateriële vaste activa stelt de fractie Water Natuurlijk voor hiervoor € 2 mln. te reserveren. De fractie is geen tegenstander van de vorming van een bestemmingsreserve immateriële vaste activa. De immateriële vaste activa zijn jaren geleden gevormd. Het is onduidelijk waarom dit in twee jaar gecompenseerd moet worden. Wellicht kan hier een langere periode voor worden uitgetrokken. De vorming van een bestemmingsreserve van € 5 mln. heeft een impact op de reservepositie. Dit geldt zeker als eenzelfde onttrekking volgt voor 2026. Als het waterschap de immateriële vaste activa gaat afboeken moet er sprake zijn van een bestendige lijn, dus niet alleen als dit het waterschap financieel uitkomt. De vrije reservepositie is € 8,38 mln. De begrote onttrekking voor 2026 is € 6,255 mln. De beoogde onttrekking voor immateriële vaste activa is € 5 mln. Zonder verdere onttrekkingen en tegenslagen resteert hiermee dan een bedrag lager dan € 0. De fractie houdt vast aan de afspraak 8% + inflatie. Er zijn nog veel onzekerheden in de begroting zoals HoWaBo. Daarmee is er onvoldoende ruimte voor de begroting 2027 om het verschil tussen inkomsten en uitgaven te compenseren zonder verdere tariefverhogingen. De fractie Water Natuurlijk acht dit een groot bezwaar en wil hiervoor een amendement op voorliggend voorstel indienen.

De *voorzitter plv.* schorst de vergadering om 18.23 uur, zodat de fractie Water Natuurlijk het amendement kan indienen.

Mevrouw Slegers verlaat de vergadering.

De *voorzitter plv*. heropent de vergadering om 18.35 uur.

Het amendement Immaterieel Vaste Activa (IVA) maximaal 2 miljoen wordt ingediend door de fractie Water Natuurlijk en luidt:

De ondergetekenden stellen het volgende amendement voor:
Het eerste beslispunt van het ontwerpbesluit te wijzigen van:

1. *de resultaatbestemming 2025 vast te stellen*

Naar:

1. *de resultaatbestemming 2025 vast te stellen, met dien verstande dat over boekjaar 2025 € 2,0 miljoen in plaats van € 5,0 miljoen wordt toegevoegd aan de bestemmingsreserve afwikkeling Immateriële vaste activa bijdragen derden. Het verschil van € 3,0 miljoen wordt verdeeld over de taakreserves*

Toelichting:

- *Wij zijn geen tegenstander van het vormen van een reserve voor de IVA.*
- *De IVA zijn jaren geleden gevormd. Het is onduidelijk waarom deze in 2 jaar gecompenseerd zouden moeten worden als dat ook in een langere periode kan.*
- *De voorgestelde onttrekking van € 5 miljoen heeft een impact op de reservepositie. Dit geldt zeker als eenzelfde onttrekking volgt voor 2026.*
- *Als het waterschap de IVA gaat afboeken, moet er sprake zijn van een bestendige lijn dus niet alleen als het ons financieel uit komt.*
- *De vrije reserve positie is € 8,38 miljoen. De begrote onttrekking voor 2026 is € 6,255 miljoen, de beoogde onttrekking IVA is € 5,0 miljoen.*
- *Dan resteert zonder verdere onttrekkingen en tegenslagen een bedrag onder de € 0.*
- *Wij houden vast aan de afspraak 8% plus in inflatie*
- *Er nog veel onzekerheden inzitten zoals Howabo.*
- *Daarmee is er onvoldoende ruimte voor de begroting 2027 om het verschil tussen inkomsten en uitgaven te compenseren zonder verdere tariefverhogingen.*

De heer *Lokin* licht toe dat het dagelijks bestuur adviseert om het amendement niet over te nemen. Redenen hiervoor zijn dat de in het amendement voorgestelde keuze niet in lijn is met de met het algemeen bestuur gemaakte afspraken om het eigen vermogen af te bouwen tot weerstandniveau. Dat wordt dan nodeloos vertraagd. Daarnaast houdt het waterschap, indien de begroting wordt gerealiseerd, volgend jaar in deze periode nog € 2 mln. over die vrij kan worden besteed. Dat kan desgewenst het verder afwaarderen van de immateriële vaste activa zijn. Echter, op basis wat het waterschap nu voorziet, resteert in de lopende meerjarenbegroting voor 2027 een saldo van 2 mln. Het kan wellicht € 0 worden, maar er is niet nu al begroot dat het waterschap dan mogelijk een tekort heeft. Derhalve adviseert het dagelijks bestuur om nu een bestemmingsreserve van € 5 mln. voor immateriële vaste activa aan te leggen, waarmee de complexiteit van het waterschap af wordt georganiseerd. Daarnaast wordt hiermee voorkomen dat het volgende algemeen bestuur met een erfenis uit het verleden wordt geconfronteerd.

De *voorzitter plv*. verzoekt de AB-leden hun opmerkingen ten aanzien van het amendement kenbaar te maken.

Mevrouw *Jansen* wil de afschrijving direct verwerken zodat we het volgende bestuur niet met een last uit het verleden wordt geconfronteerd. Spreekster begrijpt de beredenering van het dagelijks bestuur en gaat hierin mee.

Mevrouw *Kisters* vraagt zich af of, indien de immateriële vaste activa nu niet worden afgehandeld, het bestuur in de volgende perioden zich steeds moet verantwoorden en op zoek moet gaan naar de zoekgeraakte assets. Als dat zo is, is de fractie VVD er voorstander van om zo snel mogelijk schoon schip te maken, zodat dit punt het waterschap niet blijft achtervolgen. In dit kader ondersteunt de fractie het voorstel van het dagelijks bestuur om € 5 mln. voor immateriële vaste activa te reserveren en ondersteunt de fractie het amendement niet.

Mevrouw *Van Santvoort* kan zich vinden in het amendement en is voorstander van het vormen van een reserve.

Mevrouw *De Rooij* volgt de lijn van het dagelijks bestuur en is er eveneens voorstander van om zo snel mogelijk schoon schip te maken. De fractie ondersteunt het amendement niet maar volgt het oorspronkelijke voorstel van het dagelijks bestuur.

Mevrouw *Van der Zanden* hecht er belang aan dat de problemen uit het verleden zo snel mogelijk worden opgelost en wil eveneens schoon schip maken. Spreekster ondersteunt het voorstel van het dagelijks bestuur en steunt het amendement niet.

De heer *Verhoeven* volgt de lijn in het amendement maar geeft ook aan schoon schip te willen maken. Spreker steunt het amendement niet.

De heer *Van Benthem* wacht de reactie van het dagelijks bestuur op de vragen van mevrouw Kisters af.

De heer *Aarts* sluit zich hierbij aan.

Mevrouw *Aerdts* steunt het amendement.

De heer *Lokin* licht toe dat de redenering van mevrouw Kisters correct is.

De heer *Dewachter* merkt op dat het hem nog niet duidelijk is wat de consequenties zijn. Mevrouw Kisters merkte op dat - in zijn eigen woorden - als de immateriële vaste activa nu niet worden afgelost, het waterschap zich werk op de hals haalt en dit punt het waterschap blijft achtervolgen tot de immateriële vaste activa volledig zijn afgeschreven. Hoe groot is dat en hoe staat dit in verhouding met het versneld afschrijven van het risico dat het waterschap dan loopt. Spreker heeft het gevoel dat er twee waarheden ontstaan en vraagt zich af of dit punt in de commissievergadering juist is behandeld, want het is niet helder. Dit lijkt in de voorbespreking niet goed te gaan.

De heer *Lokin* verduidelijkt dat het gaat over activa; zaken die op de balans staan. In deze activa is geïnvesteerd en moeten op enig moment gedurende de jaren worden afgeschreven. Dit zit in de categorie immateriële vaste activa en specifiek in de subcategorie van immateriële vaste activa die bij anderen op de balans staan. Het gaat hier om activa van ca. € 10 mln. Doordat deze activa niet bij het waterschap op de balans staan, moet jaarlijks met de gemeenten contact worden opgenomen of de activa nog bestaan. Dit was in het verleden voor de accountant verdedigbaar. De accountant vraagt echter een meer gedegen verantwoording van het waterschap over de activa. In dit kader wordt voorgesteld om de huidige financiële meevaller te gebruiken om het belangrijkste deel van de immateriële vaste activa af te waarderen. Het voordeel hiervan is dat het waterschap er vanaf is. Er hoeft geen check meer te worden gedaan of de activa nog bestaan en daarnaast worden toekomstige generaties ook niet belast met afschrijvingen van die activa. Ook er vanuit gaande dat

de opgaven in de begroting worden gerealiseerd, kan het waterschap zich permitteren om een bestemmingsreserve van € 5 mln. voor immateriële vaste activa aan te gaan.

Mevrouw *Aerdts* vraagt zich af of hiermee de immateriële vaste activa op de balans zijn afgeschreven. Volgens haar is dat niet zo, daar hiervoor € 20 mln. was gereserveerd.

De heer *Lokin* verduidelijkt hierop dat het inderdaad om een reservering van € 20 mln. gaat, waarvan de helft van de immateriële vaste activa in de categorie zit die fysiek bij een andere partij staat. Het gaat hier dan om € 10 mln., waarvan de accountant graag ziet dat deze versneld worden afgeboekt. Van die € 10 mln. stelt het dagelijks bestuur voor de meest complexe helft nu af te boeken. Indien er voldoende middelen zijn kan de andere helft komend jaar worden afgeboekt. Indien hier niet voldoende middelen voor mochten zijn, zijn de meest complexe activa-gevallen in ieder geval van de balans.

De *voorzitter plv.* sluit de beraadslaging en vraagt of de indiening van het amendement blijft staan.

De fractie Water Natuurlijk antwoordt hierop bevestigend.

De heer *Dewachter* geeft de volgende stemverklaring voor het amendement af. Spreker vindt het verwarrend en betreurt het dat dit punt in de commissievergadering niet goed is uitgediscussieerd. Hij kan de risico's op dit moment niet overzien en zal het amendement steunen om later nog voldoende ruimte te hebben om te kunnen handelen.

Het amendement wordt in stemming gebracht en verworpen met 16 stemmen tegen 10 stemmen voor (26 stemmen).

Het voorstel wordt in stemming gebracht en aangenomen met 25 stemmen voor en 1 stem tegen (26 stemmen).

4.3 Onderhoud Waterschapsverordening Waterschap De Dommel

Voorstelnr. 355302

1. De eerste wijziging 2026 van de Waterschapsverordening definitief vast te stellen voor zover het betreft:
   a. het toevoegen van een ambtshalve intrekkings- en wijzigingsbevoegdheid;
   b. het gelijkstellen van registratieplichtigen aan heffingsplichtigen.
   c. twee ambtshalve wijzigingen in de begripsbepalingen

De *voorzitter plv.* licht toe dat in de Waterschapsverordening zijn de regels opgenomen voor inwoners, gebruikers en bedrijven, die activiteiten doen bij beken, sloten en gemalen. Eerder dit jaar is vanuit het dagelijks bestuur een aantal ontwerp-wijzigingen gedaan. Na vaststelling zijn deze ter inzage gelegd. Het gaat nu om een beleidsarme technische wijziging. De feitelijke verplichtingen voor betrokkenen blijven gelijk. Tijdens de periode van terinzagelegging zijn er geen zienswijzen ontvangen, waardoor het algemeen bestuur de Waterschapsverordening definitief kan vaststellen. Het voorstel is op 6 mei 2026 besproken in de commissie Bestuur, Communicatie en Financiën, die heeft geadviseerd om het voorstel als bespreekstuk te agenderen. Spreker vraagt de fracties hun reactie op het voorstel kenbaar te maken.

De heer Van Selst is van mening dat in de commissievergadering voldoende aandacht is besteed aan de bespreking van de Waterschapsverordening. De fractie BBB stemt in met het voorstel.

De overige fracties geven allen aan eveneens het voorstel eveneens te ondersteunen.

Het voorstel wordt zonder hoofdelijke stemming unaniem aangenomen

5. Voldoende water en droge voeten

Er zijn geen voorstellen

6. Waterkwaliteit en waterketen

Er zijn geen voorstellen.

7. Moties vreemd.

7.1 Motie vreemd - Werkgroep Dommeldialoog - Verder aan de slag met Brede Welvaart als handelingsperspectief

De *voorzitter plv.* constateert dat de motie tijdig en met voldoende ondersteuning is ingediend en daarom verder deel uitmaakt van de beraadslaging. De motie is ingediend door de leden van de werkgroep Dommeldialoog Brede welvaart: de heren Aarts, Dewachter, Van de Ven en Verhoeven en de dames Kisters en Van der Zanden.

De heer *Van de Ven* licht toe dat het waterschap de afgelopen jaren voor steeds grotere en ingewikkeldere keuzes staat. De transitie van het landelijk gebied, de verstedelijking - zeker hier in en rond de Metropoolregio Eindhoven - en klimaatverandering zetten druk op water, bodem, natuur, landbouw en leefbaarheid. Dat zijn geen losse vraagstukken meer. Ze grijpen steeds meer in elkaar en schuren soms ook. Denk aan de spanning tussen woningbouw en waterberging, of tussen landbouw en natuur. Tegelijkertijd heeft het algemeen bestuur uitgesproken het werk anders te willen benaderen. Met het voorkeursscenario Transformatie in de Voorjaarsnota 2026 is bewust gekozen voor een manier van werken waarin samenwerken, verbinden en samen leren centraal staan. Dat vraagt ook iets van De Dommel, van hoe hierover het gesprek met elkaar wordt gevoerd en vanuit welk perspectief wordt gekeken. En lukt het De Dommel om niet alleen het beleid en de systemen centraal te zetten, maar juist ook de leefwereld van inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties? Vanuit die vragen is de Dommeldialoog Brede Welvaart ontstaan. Op 10 december 2025 is gezamenlijk verkend wat dit perspectief voor De Dommel kan betekenen. Die avond liet zien dat het helpt om een ander gesprek te voeren - een beter gesprek. Minder vanuit standpunten, meer vanuit belangen; minder sectoraal, meer integraal; en vooral vanuit het perspectief van de mensen in het beheergebied, nu én met oog voor de generaties na ons. De werkgroep concludeert dat deze eerste stap heeft geleid tot een gedeeld beeld van de meerwaarde. Geconstateerd is dat water niet alleen raakt aan veiligheid en gezondheid, maar aan alle thema’s van Brede Welvaart. Daarnaast is ervaren dat deze manier van kijken kan helpen om tegenstellingen, zoals tussen stad en land of tussen natuur en landbouw, te verbinden. Tegelijkertijd is dit geen blauwdruk of checklist en ook geen doel op zich. Het is een manier van kijken. Een gezamenlijke zoektocht naar hoe De Dommel de keuzes zorgvuldiger en maatschappelijk relevanter kan maken. Dat vraagt om doen, ervaren en reflecteren. Daarom ligt er

vandaag een motie voor. Een motie die bewust ruimte laat. Ruimte om hiermee te oefenen in de praktijk, onder andere bij de voorbereiding van het Waterbeheerprogramma-6. Om ervaringen op te doen en om daarvan te leren -met elkaar. Spreker nodigt het waterschap uit om die stap samen te zetten. Niet omdat alles al precies bekend is, maar omdat de opgaven waar het waterschap voor staat vraagt om een bredere blik en een ander gesprek. Dit perspectief kan helpen om die stap ook echt te zetten.

De motie-vreemd Verder aan de slag met Brede welvaart als handelingsperspectief luidt:

Constateringen:

- *De transitie van het landelijk gebied, verstedelijking (waaronder de schaalsprong in de Metropoolregio Eindhoven) en klimaatverandering leiden tot toenemende ruimtelijke en maatschappelijke druk op de wateropgaven in het stroomgebied van De Dommel.*
- *Deze ontwikkelingen hebben effect op waterkwaliteit, waterbeschikbaarheid, bodem, natuur, landbouw en leefbaarheid en raken daarmee aan meerdere kerntaken van het waterschap.*
- *Met het voorkeursscenario Transformatie in de Voorjaarsnota 2026 is gekozen voor een andere rolopvatting van het waterschap, met meer nadruk op samenwerking met partners en het beheergebied.*
- *Dit vraagt om het beter verbinden van de systeemwereld van de overheid met de leefwereld van inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties.*
- *Het denken in termen van Brede Welvaart nodigt uit tot een integrale benadering waarin ecologische, economische en sociale waarden in samenhang worden gewogen.*

Toelichting:

- *Tijdens de Dommeldialoog op 10 december 2025 is door het AB verkend welke betekenis Brede Welvaart kan hebben als handelingsperspectief voor waterschapsopgaven;*
- *Deze eerste verkenning is breed gewaardeerd. Bestuurlijk is ervaren dat Brede Welvaart kan bijdragen om:*
  - *Het gesprek te voeren op basis van belangen in plaats van standpunten;*
  - *Uit te gaan van het perspectief van de inwoners van ons beheergebied; en*
  - *Met een andere, bredere blik te kijken naar de opgaven die wij als waterschap hebben.*
- *Daarmee smaakt dit naar meer.*
- *Ook de ambtelijke organisatie is in beweging om Brede Welvaart toe te passen in de manier waarop het waterschap werkt. Zo is aansluiting gezocht bij de Academische Werkplaats '(Be)sturen op Brede Welvaart'. Het is wenselijk om deze bewegingen bij elkaar te brengen, zodat er gezamenlijk stappen gezet kunnen worden.*

Spreekt uit:

- *Brede Welvaart te zien als een waardevol handelingsperspectief voor de waterschapsopgaven in het stroomgebied van De Dommel;*
- *Proefsgewijs te willen ervaren hoe het denkmodel met de twaalf thema's van Het Pon & Telos binnen het waterschap het beste kan worden toegepast;*
- *Brede Welvaart in het komende jaar toe te passen bij de voorbereiding van het Waterbeheerprogramma 2028-2033, waarbij dit zich in ieder geval concreet vertaalt in het vanuit het handelingsperspectief van Brede Welvaart reflecteren op de contouren (1 juli) en het ruwe concept (16 september) van het ontwerp-WBP6;*
- *Via de AB-termijnagenda – die in de vergaderingen van de agendacommissie wordt geagendeerd – aan te geven bij welke verdere dossiers in de toekomst dit denkmodel kan worden toegepast.*
- *Ten minste na het eerste jaar met elkaar het gesprek te voeren over het vervolg van de toepassing van Brede Welvaart.*

Verzoekt de watergraaf om:

- *Te faciliteren dat een klankbordgroep wordt ingesteld met ambassadeurs vanuit het algemeen bestuur en de ambtelijke organisatie, waarin de met Brede Welvaart opgedane ervaringen worden geëvalueerd. Met als uitgangspunt dat deze klankbordgroep in ieder geval in het eerste jaar wordt begeleid door externe expertise;*
- *De samenstelling en planning van deze klankbordgroep terug te rapporteren uiterlijk tijdens de AB-vergadering op 1 juli 2026.*

De *voorzitter plv.* vraagt de AB-leden hun opmerkingen kenbaar te maken.

De heer *Tollenaar* steunt het voorstel in de motie-vreemd en dankt de AB-leden die hieraan hebben gewerkt. Spreker vraagt het dagelijks bestuur of het haalbaar is om

de samenstelling en planning van de klankbordgroep uiterlijk tijdens de AB-vergadering op 1 juli 2026 terug te rapporteren.

Mevrouw De Rooij steunt eveneens het voorstel. Ten aanzien van het uitgangspunt dat de klankbordgroep in ieder geval in het eerste jaar wordt begeleid door externe expertise acht spreekster het goed dit niet op slechts één jaar te maximeren. Dit ook met het oog op het komende nieuwe bestuur. Het zou jammer zijn als de opgedane expertise bij het huidige bestuur blijft en bij het nieuwe bestuur verloren gaat. Zij verzoekt dit aan het voorstel toe te voegen.

De dames *Van Santvoort* en *Kisters* kunnen zich vinden in het voorstel in de motie-vreemd.

De heer *Van de Ven* vindt het een goede suggestie om de begeleiding van de klankbordgroep door externe expertise niet op slechts één jaar te stellen.

De heer *Aarts* dankt de heer Van de Ven dat hij de taak op zich heeft genomen om de motie-vreemd in te dienen. Ook dank aan de werkgroepleden en de AB-leden voor hun positieve reactie. Hij hecht er belang aan om zaken goed over te dragen aan volgende generaties en dat generaties met elkaar worden verbonden. In dit kader is het goed de begeleiding van de klankbordgroep na één jaar te continueren. Spreker voegt toe de zogenaamde ‘drie v’s’: visie; een gedeeld toekomstbeeld, niet in detail dichtgetimmerd maar wel richtinggevend waarin staat waar het waterschap naar toe wil en wat het waterschap verstaat onder de kwaliteit van leven in het beheergebied. Vertrouwen in elkaar, in het gesprek wat met elkaar wordt gevoerd, vertrouwen in het proces en de bereidheid om samen risico’s te nemen en hiervan te leren. En de verbinding tussen bestuur en organisatie, tussen systeemwereld en leefwereld, verbinding tussen generaties en het gevoel dat mensen zich gezien en gehoord weten. Zonder de ‘drie v’s’ blijft het een papieren exercitie. Hij is verhinderd voor de volgende werksessie over het Waterbeheerprogramma-6 en vraagt de collega’s om ervoor te zorgen dat het model Brede Welvaart in het Waterbeheerprogramma-6 wordt meegenomen. Als laatste stelt hij de vraag: “Wat ga je zelf doen?”

De heer *Tijhof* licht namens de watergraaf toe dat de watergraaf positief staat tegenover de motie-vreemd en de inrichting van een klankbordgroep graag faciliteert. Of de genoemde deadline van 1 juli 2026 wordt gehaald is afhankelijk van de AB-leden die zich voor de klankbordgroep melden, hiervoor tijdig voldoende tijd kunnen vrijmaken. Namens de watergraaf benoemt spreker dat er de afgelopen tijd meerdere acties zijn ondernomen op het gebied van Brede Welvaart. Zo noemt hij de Academische werkplaats Brede Welvaart waarin De Dommel deelneemt. Brede Welvaart helpt het waterschap om na te denken over de context van het waterschapswerk.

Mevrouw *De Rooij* vraagt of de suggestie dat de klankbordgroep voor langer dan één jaar door externe expertise wordt begeleid, wordt overgenomen in de motie-vreemd.

De heer *Tijhof* merkt op dat dit een vraag is aan de indieners van de motie-vreemd. De motie-vreemd wordt nu behandeld zoals deze is ingediend.

Mevrouw *Kisters* licht hierop toe dat in de motie-vreemd het uitgangspunt is opgenomen dat de klankbordgroep in ieder geval in het eerste jaar wordt begeleid door externe expertise. ‘In ieder geval’ geeft ruimte om de begeleiding na het eerste jaar te continueren.

De heer *Tijhof* kan zich hierin vinden.

De voorzitter plv. gaat over tot de besluitvorming over de motie-vreemd Werkgroep Dommeldialoog - Verder aan de slag met Brede Welvaart als handelingsperspectief.
Er worden geen stemverklaringen ingediend.
De motie-vreemd wordt zonder hoofdelijke stemming unaniem aangenomen.

7.2 Motie vreemd CDA - Het huis dat water snapt

De *voorzitter* constateert dat de motie tijdig en met voldoende ondersteuning is ingediend en daarom verder deel uitmaakt van de beraadslaging. De motie is ingediend door de heer Verhoeven van de fractie CDA en is ondersteund door de dames Lamers (PvdD), Van der Zanden (Ongebouwd) en de heer Van Selst (BBB).

De heer *Verhoeven* licht toe dat de fractie CDA zich zorgen maakt over de ophanden zijnde grote bouwopgaven en daarbij de duurzaamheid die moet worden betracht. Kortweg: worden de 125.000 huizen die de komende jaren in het Dommelgebied worden gebouwd zó ingericht dat het waterschap hier de komende veertig jaren profijt van heeft? Voor het waterschap snijdt het mes aan twee kanten. Enerzijds aan de kant van onttrekkingen. Als de huizen zó worden ingericht dat er minder wordt onttrokken, scheelt dat in realisatie van de opgaven in de droogteagenda. Anderzijds als het afvalwater dichterbij het huis kan worden verwerkt, scheelt dit aanvoer op de rwzi. Spreker vraagt zich af of het waterschap hierin geen trekker moet zijn. Het waterschap profiteert hier van twee zaken. De fractie ziet en hoort in het veld dat er veel bedrijven bezig zijn met verbeteringen aangaande water in huizen. Het wordt echter niet aan elkaar gekoppeld. De fractie denkt dat door een samenwerking met TU Eindhoven, het bedrijfsleven en andere overheden en probeert om de diverse innovaties aan elkaar te koppelen, er woningen ontstaan die wellicht duurzamer zijn. Van projectontwikkelaars wordt vaak gehoord dat bouwbedrijven en gemeenten innovaties te duur vinden en onder bepaalde budgetten moeten blijven, om de markt voor starters open te houden. Kijkend naar de aanleg van bijvoorbeeld zonnepanelen, windmolens en isolatie: het moet ergens starten. Als er geen start wordt gemaakt, worden er in het beheergebied veel huizen gebouwd die niet goed zijn ingericht en waar het waterschap jarenlang last van zal hebben.
Daarom verzoekt de fractie CDA het dagelijks bestuur om met andere partijen nader samen te werken. De motie vreemd is bedoeld om een aanjaagfunctie te genereren. Hij roept op dat het waterschap de betreffende partijen bij elkaar brengt om met elkaar te discussiëren wat er op watergebied bij woningbouw kan worden gedaan. Voor de fractie is het vijf voor twaalf, omdat de forse bouwopgaven al zijn gestart en op korte termijn worden uitgebreid.

De motie Het huis dat water snapt luidt:
Constateringen:

- *Goed drinkwater wordt steeds schaarser. Bovendien zetten grondwateronttrekkingen voor drinkwater het watersysteem verder onder druk.*
- *In Nederland bedraagt het waterverbruik per persoon zo'n 120 liter drinkwater per dag bedraagt, terwijl slechts een klein deel hiervan daadwerkelijk drinkwaterkwaliteit vereist. Het overgrote deel van dit water wordt namelijk gebruikt voor toepassingen zoals toiletspoeling, douchen, wassen en tuinbesproeiing., Daarvoor zou ook hergebruikt of opgevangen regenwater geschikt zijn;*
- *Veel woningen in Nederland zijn niet of nauwelijks ingericht op circulair watergebruik, zoals het scheiden, zuiveren en hergebruiken van huishoudelijk waterstromen (bijvoorbeeld douchewater of regenwater). Ook bij nieuwbouwwoningen is dit nog geen vanzelfsprekendheid.*
- *Bovendien wordt regenwater in veel gevallen ongebruikt via het riool wordt afgevoerd, terwijl het waardevol ingezet kan worden voor huishoudelijke toepassingen en het besproeien van de tuin.*
- *Daarnaast zorgt de vervuiling van afvalwater voor een extra belasting van het watersysteem en de afvalwaterzuivering.*

- *In Vlaanderen en andere regio's bestaan al succesvolle voorbeelden van woningen die slim en circulair omgaan met water, inclusief lokale zuivering, buffering en hergebruik. Het kan dus wel.*

Toelichting:

- *Waterschap de Dommel zet in op innovatie, duurzaamheid en het vergroten van bewustwording rond waterverbruik en -beheer.*
- *Er worden in de komende jaren veel huizen gebouwd in het gebied van De Dommel. Nu is het moment om in deze nieuwbouwhuizen een duurzaam watergebruik te realiseren.*
- *Het realiseren van een 'Huis van de Toekomst voor Circulair Watergebruik' in het werkgebied van De Dommel kan een krachtig en concreet middel zijn om inwoners, beleidsmakers, bedrijven en onderwijsinstellingen te inspireren en informeren over de mogelijkheden van duurzaam watergebruik.*
- *Dit huis kan ingericht worden met toepassingen zoals:*
  - *systemen voor opvang en gebruik van regenwater voor toilet, wasmachine en tuinbesproeiing;*
  - *installaties voor zuivering en hergebruik van douche- of huishoudelijk afvalwater; en*
  - *slimme technologieën en alternatieve producten die vervuiling van afvalwater helpen voorkomen.*
- *Voor de inhoudelijke ontwikkeling en uitvoering van dit huis is samenwerking met partijen zoals Brabant Water, TU Eindhoven, bedrijven op de High Tech Campus en andere innovatieve spelers van groot belang.*

Verzoekt het DB:

- *Een haalbaarheidsonderzoek uit te voeren naar de realisatie van een 'Huis van de Toekomst voor Circulair Watergebruik', als demonstratie- en bewustwordingsplek voor duurzaam watergebruik in het werkgebied van De Dommel;*
- *Te onderzoeken welke partijen binnen het werkgebied van Waterschap De Dommel – zoals Brabant Water, TU Eindhoven en bedrijven op de High Tech Campus – mee willen denken om een 'Huis van de Toekomst voor Circulair Watergebruik' gerealiseerd kan worden, als demonstratie- en bewustwordingsplek voor duurzaam watergebruik;*
- *Samen met deze partijen in beeld te brengen:*
  - *welke innovatieve toepassingen en alternatieve producten kunnen worden getoond, zoals regenwateropvang voor tuinbesproeiing, zuivering van douchewater en andere circulaire technieken;*
  - *welke locaties geschikt zijn;*
  - *welke financierings- en subsidiemogelijkheden beschikbaar zijn;*
  - *hoe het huis kan bijdragen aan educatie, participatie en gedragsverandering van inwoners;*
- *De uitkomsten van dit onderzoek voor het einde van 2026 met een voorstel terug te koppelen aan de het algemeen bestuur.*

De *voorzitter plv.* vraagt de AB-leden om hun reactie kenbaar te maken.

De heer *Tollenaar* dankt de fractie CDA voor het indienen van de motie vreemd. Binnen het algemeen bestuur wordt steeds vaker aandacht gevraagd voor de verstedelijkingsopgave. Dit is goed vanwege de relatie met water, groen en de leefomgeving. Bij de behandeling van het plan van aanpak van het Waterbeheerprogramma-6 heeft de fractie Water Natuurlijk een motie ingediend over verstedelijkingsafspraken. Spreker is het ermee eens dat verstedelijking nader moet worden opgepakt, de vraag is alleen hoe. De motie vreemd doet hem denken aan de 'Embassy of Water', een samenwerking met onder meer de Provincie Noord-Brabant, de TU Eindhoven en Waterschap De Dommel. Hij vraagt of dit punt al niet voldoende wordt opgepakt en of het waterschap de aangewezen partij is om hierin het initiatief te nemen als het gaat over de technieken. Zou de rol van het waterschap niet meer moeten zijn om partnerschappen op beleidsniveau bij elkaar te zoeken om samen investeringen los te maken? Met het project Beethoven ligt er een forse opgave in de regio, ook qua financiering. Wellicht is het goed als het waterschap beziet of daar nader bij kan worden aangehaakt, in plaats van concreet in te zetten op technieken.

De heer *Aarts* staat sympathiek tegenover de motie vreemd. Hij begrijpt de worsteling of het waterschap hierin trekker moet zijn. Wellicht niet als initiatiefnemer maar wel als partij in het gebied, zodat er voldoende aandacht komt voor water, groen en de leefomgeving. Hij heeft persoonlijk de indruk dat het vaak vooral gaat over woningbouw, infrastructuur en economische groei en dat er weinig aandacht is voor

de leefomgeving, de kwaliteit van leven en groenvoorziening. Het waterschap kan een rol spelen door als partij met inhoudelijke kennis aansluiting te zoeken.

De heer *Tönissen* staat positief tegenover de insteek in de motie vreemd. Dit is één van de kernen van het waterschap. Als het waterschap een stap voorwaarts wil doen, zijn dit de initiatieven die moeten worden opgepakt. Spreker geeft aan dat er al initiatieven voor verstedelijking/woningbouw lopen. Wellicht kunnen deze beter op elkaar worden aangesloten. Hij is in dit kader benieuwd naar de mening van het dagelijks bestuur.

Mevrouw *Van der Zanden* is mede-indiener en vindt de motie vreemd een mooie aanleiding om de handschoen verder op te pakken. Het is een erg belangrijk onderwerp. Zij sluit zich aan bij de opmerkingen van de fractie PvdA en is benieuwd naar de mening van het dagelijks bestuur.

Mevrouw *De Rooij* is groot voorstander van grijze watersystemen. De fractie PvdD heeft hiervoor al vaker gepleit. Er zijn ook goede voorbeelden van in bijvoorbeeld België. Spreekster kan zich vinden in het betoog van de fractie CDA en de gedachte achter de motie vreemd. De fractie denkt echter dat het voorstel in de motie vreemd niet de manier is om grijze watersystemen zo snel mogelijk voor elkaar te krijgen. De motie vreemd lezend zou er een soort ‘demonstratie-/museumstuk’ ontstaan waar kennis samen wordt gebracht die er eigenlijk al is. Grijze watersystemen bestaan immers al en het is ook duidelijk hoe deze systemen werken. Er zou dan veel geld en werk gaan zitten in iets wat eigenlijk al bekend is. De fractie denkt dat het verstandig is om grijze watersystemen zo snel mogelijk te integreren in de bouwbesluiten. Als de strekking van de motie vreemd zou zijn dat het waterschap zich er hard voor maakt om grijze watersystemen in bouwbesluiten te laten opnemen, dan staat de fractie PvdD hier achter. Zoals het voorstel nu echter in de motie vreemd is opgenomen zou dit mogelijk vertragend kunnen werken en veel capaciteit en geld kosten, wat uiteindelijk niet resulteert in een snellere realisatie van een grijs watersysteem. Zeker gezien de waterbalans acht spreekster het goed als het waterschap een aanjaagfunctie neemt. Mocht de strekking van de motie vreemd conform bovenstaande worden aangepast, kan de fractie PvdD de motie vreemd ondersteunen. Zoals de motie vreemd nu voorligt ondersteunt de fractie deze niet.

Mevrouw *Van Santvoort* acht de gedachte in de motie-vreemd een goed idee maar vindt de motie vreemd zelf overbodig, daar er voor woningbouw pas een vergunning wordt afgegeven als aan bepaalde voorwaarden wordt voldaan. Hoewel aspecten uit de motie vreemd raken aan het waterschap, zoals afkoppelen en andere water-gerelateerde aspecten, vindt spreekster het voorstel niet zozeer bij het waterschap passen. Zij ziet hierin meer een opdracht voor gemeenten.

De heer *Steunenberg* steunt het idee met sympathie en ziet noodzaak voor opname van water-gerelateerde zaken in bouwbesluiten. Spreker is geen voorstander van een trekkersrol van het waterschap, maar acht het wel goed om vóór eind 2026 een haalbaarheidsonderzoek voor duurzaam watergebruik uit te voeren. Dit kan mogelijk ook bijdragen aan de opname van waterzaken in bouwbesluiten.

Mevrouw *Jansen* acht het goed om motivatie aan te jagen, partijen bij elkaar te brengen en te onderzoeken wat het waterschap kan doen. Spreekster kan zich vinden in het voorstel in de motie vreemd. Tegelijkertijd is het goed er ook landelijk op aan te dringen dat duurzaam watergebruik in woningen onderdeel wordt van landelijke regelgeving.

De heer *Peeters* dankt namens het dagelijks bestuur de indieners van de motie-vreemd. Spreker acht de inhoud van de motie vreemd een sympathieke oproep en merkt op dat het dagelijks en algemeen bestuur elkaar vinden op de doelen. Het dagelijks bestuur ondersteunt de gedachte in de motie vreemd. Spreker licht toe dat het waterschap ook verkent hoe waterbewustzijn en circulair watergebruik kan worden gestimuleerd en gerealiseerd. In het Bestuursakkoord is afgesproken dat het waterschap hiermee op twee locaties concreet aan de slag gaat (de Koningswei in Tilburg en een locatie op wijkniveau). Daarnaast is er een aantal projecten die hiermee bezig zijn. Spreker licht toe dat duurzaam watergebruik onder meer de aandacht heeft via de Embassy of Water, de jaarlijkse Dutch Design Week in Eindhoven, de green village in Delft, de Academische Werkplaats, de TU Eindhoven en de Design Academy. Ook zijn meerdere stakeholders bezig met duurzaam watergebruik. Zo is bouwbedrijf Heijmans bezig met duurzame en watervriendelijke bouw en heeft de Coöperatie Bouwhub Midden Brabant eveneens aandacht voor duurzaam en circulair watergebruik. Ten aanzien van het ‘Huis voor de Toekomst voor circulair watergebruik’ is het de bedoeling dat het waterschap een aanjaagfunctie vervult om de realisatie van een dergelijk huis mogelijk te maken. Op basis van de eerste quick scan loopt er al een aantal initiatieven. In dit kader is het voorstel van het dagelijks bestuur om het algemeen bestuur vóór het zomerreces of kort daarna via een waterbrief te informeren over de lopende haalbaarheidsstudies rond diverse initiatieven en projecten. Daarmee roept spreker op om voorliggende motie vreemd Het huis dat water snapt aan te houden tot de waterbrief is uitgewerkt en op basis daarvan te bezien of het waterschap nog een nadere aanjaagfunctie dient te vervullen.

De *voorzitter plv*. vraagt de AB-leden hun opmerkingen in de tweede termijn kenbaar te maken.

De heer *Verhoeven* dankt de AB-leden voor de positieve grondhouding. Spreker voelt voor het voorstel van het dagelijks bestuur. Hij begreep dat er sinds kort een samenwerkingsverband is van provincies, waterschappen en bouwondernemingen, waaraan wel de Provincie Noord-Brabant, maar geen Brabants waterschap deelneemt. Binnen dit samenwerkingsverband wordt gekeken naar waterzuinige wijken. Afvalwater is echter geen onderwerp voor deze gesprekstafel. In dit kader roept spreker het dagelijks bestuur op om bij de verkenningen ook te bezien of afvalwater in dit samenwerkingsverband de aandacht kan krijgen. In reactie op de vragen van de AB-leden zijn er fracties die zich afvragen of de inhoud van de motie-vreemd een doel voor het waterschap is. Spreker acht het aanjagen wel een waterschapstaak; het realiseren niet. Hij proeft consensus om bij woningbouw aandacht te houden voor duurzaam en circulair watergebruik en volgt het voorstel van het dagelijks bestuur.

In dit kader gaat de *voorzitter plv.* er vanuit dat de fractie CDA het voorstel van het dagelijks bestuur om te komen met een waterbrief met informatie over de haalbaarheidsonderzoeken van diverse initiatieven omarmt en dat de motie vreemd nu niet in stemming wordt gebracht.

Hierop wordt positief gereageerd.

De heer *Tönissen* merkt op zich aan te sluiten bij de opmerkingen van de fractie PvdD. Hij ziet het als taak van het waterschap om bij dergelijke ophanden zijnde forse bouwwerkzaamheden, ervoor te zorgen dat water-gerelateerde aspecten voldoende in de regelgeving worden meegenomen. In dit kader roept spreker op om in beeld te brengen hoe de aanpassing van de bouwverordeningen en regelgeving kan worden versneld.

De heer *Aarts* ondersteunt het voorstel van het dagelijks bestuur. Spreker plaatst hierbij wel een kanttekening. Hij merkt op dat het overleg van de triple helix in de Metropoolregio Eindhoven/Brainport over bijvoorbeeld het Beethoven-project zich voornamelijk concentreert op economie, infrastructuur en woningbouw. Spreker mist in deze discussies voldoende aandacht voor de leefomgeving en de kwaliteit van leven. Hij refereert hierbij aan een krantenartikel van 20 mei 2026 dat als er honderdduizenden inwoners bij komen, er dan ook een probleem in de zorg ontstaat. Daarnaast is er ook nog de vergrijzing. Spreker ondersteunt het voorstel om de motie-vreemd aan te houden, maar geeft bovenstaande wel als kanttekening mee.

Naar aanleiding van dit betoog, merkt de heer *Tollenaar* op dat dit de aanleiding was voor de fractie Water Natuurlijk om bij de behandeling van het plan van aanpak Waterbeheerprogramma-6 op 8 februari 2026 de motie ten aanzien van verstedelijkingsvragen in te dienen. Hij ziet dat het algemeen bestuur vaak invloed wil hebben op dat wat gemeenten, het Rijk of Europa doen en op veel punten een lobby wil voeren, maar niet altijd beschikt over de juiste instrumenten. Spreker acht het goed om in het Waterbeheerprogramma-6 scherp de rolopvatting van het waterschap op te nemen, inclusief de strategische doelen waarop het waterschap wil inzetten. Hij denkt dat dit het algemeen bestuur helpt om met elkaar het goede gesprek te hebben.

Mevrouw *Van Santvoort* geeft een vraag mee aan de heer Peeters in overleggen met bouwbedrijven voor de aanleg van nieuwe wijken. Het valt haar op dat grote hoeveelheden afvalwater/cementwater op het riool worden geloosd. Dit komt uiteindelijk op e rwzi terecht. Zij vraagt hoe dit bij de bouwbedrijven zelf wordt beleefd en of het waterschap hier iets aan kan doen.

De *voorzitter plv.* verzoekt mevrouw Van Santvoort hierop dergelijke technische vragen in de commissievergaderingen kenbaar te maken.

De heer *Peeters* licht toe dat het waterschap enkele maanden geleden de visie ‘Schoon en gezond water’ heeft vastgesteld. Hierin is opgenomen dat er geen afwenteling plaatsvindt en dat (afval)water eerst zelf moet worden gezuiverd en worden hergebruikt. Indien water moet worden afgevoerd, moet dit als gezuiverd water op oppervlaktewater worden geloosd. Het is niet de bedoeling dat dergelijk water wordt afgevoerd op de rwzi. Vóór de zomer wordt een aanpak indirecte lozingen aan het algemeen bestuur voorgelegd. Spreker dankt de heer Tollenaar voor de suggestie om in het Waterbeheerprogrogramma-6 de rolopvatting van het waterschap scherp op te nemen. Hij geeft aan dat bij de behandeling van de Beleidsbegroting 2026 is besloten een Taskforce Transformatie in te richten, die in kaart brengt wat het waterschap meer, minder of anders kan doen om doelgericht te werken. Bij de behandeling van de Voorjaarsnota 2027 wordt het advies van de Taskforce Transformatie als bijlage toegevoegd.

De voorzitter plv. rond de discussie af. De motie vreemd Het huis dat water snapt wordt niet in stemming gebracht. Vóór of net na het zomerreces wordt er een waterbrief opgesteld met informatie over de haalbaarheidsonderzoeken van diverse initiatieven en projecten.

8. Sluiting.

De voorzitter plv. merkt op dat op 27 mei 2026 de AB-dag plaatsvindt. Op 26 mei vindt de agendacommissie plaats. AB-leden kunnen eventuele aandachtspunten

kenbaar maken bij de agendacommissie. Spreker dankt de AB-leden voor hun input in de AB-vergadering.

De heer *Peeters* dankt de heer Tholen voor het vervangen van de watergraaf in de voorzittersrol.

Hierna sluit de voorzitter plv., te 19.40 uur, de vergadering met de volgende woorden:
“Hierbij spreken wij het vertrouwen uit dat de werkzaamheden door ons verricht, in het belang zijn van de taakuitoefening van het waterschap.”

Aldus vastgesteld in de vergadering van het Algemeen Bestuur d.d. 1 juli 2026.

E. de Ridder	*H.J. Kielenstijn*
(voorzitter)	*(secretaris)*

Overzicht toezeggingen AB-vergaderingen

Toegezegd in AB	Actie / toezegging	PH	Status
21-05-2025	**Aangenomen motie WN en toezegging** **4.3 Ontwerp kostentoedelingsverordening watersysteemheffing Waterschap De Dommel 2026** **Verrijking waterschapsbelasting toepassen financiële prikkels** Verzoekt het DB om: • In UvW verband een aanpassing in het wettelijk kader van het belastingsysteem te bepleiten zodanig dat er ook financiële prikkels in de waterschapsheffing mogelijk zijn om de gewenste veranderingen in omgaan met water (minder vervuilen, de vervuiler betaalt, profijtbeginsel, vergoeding waterdiensten, etc.) te stimuleren. • Het AB op jaarlijks te informeren over de ontwikkelingen en studies hierover, alsook de voortgang van initiatieven hiertoe bij de UvW. N.a.v. vraag van mevrouw Van der Zanden zegt *de heer Lokin* toe dat het AB op de hoogte zal worden gehouden als er ontwikkelingen zijn in de uitgangspunten op basis waarvan het gesprek wordt gevoerd met het ministerie van I&W.	Vincent Lokin	*Loopt* Op dit moment laat het ministerie van I&W onderzoeken hoe de waterschapsbelastingen toekomstbestendiger gemaakt kunnen worden. In dit vervolgtraject wordt in ieder geval aan de volgende onderwerpen aandacht besteed: prijsprikkels bij het gebruik en het onttrekken van water, de zuiveringsheffing meer laten aansluiten bij de omvang van de huishoudens en een eventuele aanscherping van het profijtbeginsel. De onderzoekers richten zich op vraagstukken waar de meest recente wetswijziging per 1 januari 2026 nog onvoldoende antwoord op geeft. Het onderzoek moet een maatregelenpakket opleveren waar naar aanleiding van het ministerie van I&W vervolgens een beleidsvormingstraject kan opstarten. De Unie van Waterschappen is ambtelijk aangesloten bij de begeleidingscommissie van het onderzoek. De eerste onderzoeksresultaten worden medio 2026 verwacht. Naar aanleiding van deze resultaten zal de Unie van Waterschappen standpunten ophalen bij de waterschappen. Ook tijdens het beleidsvormingstraject van het ministerie is voldoende ruimte om de wensen van de waterschappen zowel ambtelijk als bestuurlijk in te brengen.
21-05-2025	**Aangenomen Motie CDA** **6.1 KRW-Impuls Brabant** Verzoekt het DB om: 1. Onderzoeksresultaten over ecologische en chemische kwaliteit van onze beken actief te delen met inwoners, bijvoorbeeld via het waterschapsblad, veldbezoeken, en informatiebijeenkomsten; 2. In communicatie voor zover mogelijk aan te geven welke partijen verantwoordelijk zijn voor welke vormen van vervuiling, om bewustwording en gezamenlijke verantwoordelijkheid te bevorderen; 3. Extra aandacht te geven aan heldere en open communicatie over noodzakelijke maatregelen, met als doel samenwerking en draagvlak te creëren.	Mado Ruijs	*Loopt* Afgelopen maanden is de KRW ambassadeur voor ons gebied gestart. Via die lijn is en wordt veel gedaan over het betrekken van gemeenten. Acties om het bredere publiek meer te betrekken zijn in voorbereiding, hiervoor wordt nadrukkelijk ook gekeken naar de samenwerking met anderen (SMWK en Brabants Netwerk Medicijnen uit Afvalwater) Ook voor bedrijven is duidelijk aandacht voor “bewustwording” onder meer bij “Grip op indirecte lozingen” die in juni wordt behandeld in de commissies..

Toegezegd in AB	Actie / toezegging	PH	Status
	4. Andere overheden, zoals gemeenten en provincie, actief te betrekken bij deze aanpak en hen te vragen dit beleid te ondersteunen en versterken.		
21-05-2025	**Aangenomen Motie Ongebouwd** **6.1 KRW-Impuls Brabant** • De provincie nadrukkelijk te verzoeken om ○ Binnen de KRW-impuls zoveel mogelijk maatwerk toe te passen; ○ De uitkomsten van het participatietraject te delen met het bestuur van Waterschap de Dommel; ○ Eerst in te zetten op het stimuleren van gebiedsgerichte maatwerkoplossingen, in nauwe samenwerking met lokale partijen; • De boodschap uit te dragen tot 2030 vooral te stimuleren en verleiden, waarbij het gebruik van dwingend instrumentarium alleen als laatste middel kan worden ingezet, volgens de uitgangspunten van de Watertransitie en WBP5; • De voortgang hiervan actief terug te koppelen aan het algemeen bestuur en daarbij in ieder geval een eerste update te geven voor Q4 2025	Mado Ruijs	*Loopt* De afstemming met de Provincie loopt volop. Daarnaast zijn de voorbereidende gesprekken gaande over een nieuwe Maatwerkovereenkomst (MOK). Hierover kan op een later moment informatie worden gegeven.
21-05-2025	**Toezegging ingetrokken motie PvdD – AWP** **6.1 - 4. Motie PvdD AWP - Maak een vuist tegen schadelijke huis tuin en keuken middeltjes** Inhoud motie ● Om vanuit de verantwoordelijkheid voor waterkwaliteit in ons waterschapsgebied er bij het Rijk nadrukkelijk op aan te dringen dat de verkoop van voor water schadelijke huis- tuin- en keukenmiddelen aan banden moet worden gelegd. ● Bij de provincie Noord Brabant en de andere twee waterschappen te bepleiten hier samen in op te trekken. ● Vanwege het op korte termijn verstrijken van de KRW doelen (2027) dit jaar stevig een publiekscampagne hierop in te zetten en hierbij de mogelijkheid te verkennen om hierbij samen te werken met milieuorganisaties.	Mado Ruijs	*Loopt* Binnen onze visie op schoon water geldt het uitgangspunt dat wat schoon is, ook schoon moet blijven. In dat kader past de inzet om het gebruik van schadelijke huis-, tuin- en keukenmiddelen te ontmoedigen. Dit onderwerp is binnen verschillende gremia onder de aandacht gebracht. Voor daadwerkelijke en structurele effecten is echter aanpassing van regelgeving op nationaal en Europees niveau noodzakelijk. Dergelijke trajecten kennen een lange doorlooptijd, waardoor op korte termijn geen concreet resultaat mag worden verwacht. Dat neemt niet weg dat het onderwerp onze blijvende aandacht heeft. Daar waar wij invloed kunnen uitoefenen en het verschil kunnen maken binnen onze rol en bevoegdheden, zullen wij dit ook blijven doen.

Toegezegd in AB	Actie / toezegging	PH	Status
21-05-2025	**Toezegging** **8. Rondvraag** *De heer Tholen* antwoordt op een vraag van de heer Van Gerven dat de gedragscode op 1 april jl. is ingegaan. Er wordt momenteel uitgezocht wat de code betekent voor het onderhoud en beheer, met name op het gebied van ecologie. Dus het voorlopen, maar ook de manier van werken: maaien of klepelen. Er zijn verschillende zaken aangescherpt en er wordt nu gekeken welke ruimte er nog is om dingen te doen met de machines die er zijn. De conclusies zal hij met het AB delen in een waterbrief.	Martijn Tholen	*Loopt* In de commissie VWDV van 3 september 2025 heeft portefeuillehouder Martijn Tholen een mondelinge toelichting gegeven over de stand van zaken van de implementatie van de gedragscode. Op het moment dat er meer duidelijkheid is over wat dit betekent, wordt het AB daarover geïnformeerd met een waterbrief (in vervolg op de waterbrief van 20 maart 2025).
02-07-2025	**4.1 Bestuursrapportage (Burap) 2025-1 en wijziging Beleidsbegroting 2025 i.v.m. pilot herwaardering beekdalgronden** Toezegging n.a.v. ingetrokken motie CDA – Doelmatigheid is cruciaal voor behalen doelen Het verzoek aan het DB was: 1. Bij de volgende BURAP aan te geven hoe het Dagelijks Bestuur invulling wil gaan geven aan de beoordeling van doelmatigheid van uitgaven, zowel in de gewone exploitatie als bij nieuwe projectvoorstellen. 2. Daarbij ook aan te geven hoe de relatie tussen doelen en inzet van middelen expliciet en kwantitatief kan worden gemaakt, bijvoorbeeld via maatschappelijke business cases of andere geschikte methoden. 3. Waar mogelijk al in BURAP 2 een begin te maken met het leggen van deze relatie tussen doelen en middelen, zodat dit systematisch kan worden meegenomen in de beleidsbegroting 2026. De toezegging waardoor bovenstaande motie is ingetrokken is: Het DB wil bij het nieuwe begrotingsjaar de plancyclus opnieuw inzetten. De eerste stap daarin is de beleidsbegroting die in november wordt vastgesteld. De gedachte is een inspanningennetwerk te verrijken met indicatoren die de toegevoegde waarde van die inspanningen kunnen kwantificeren. Dit is een groeiproces, omdat de onderwerpen waarmee het waterschap zich bezighoudt, zich niet altijd lenen voor concrete, eenduidig gekwantificeerde grootheden.	Vincent Lokin	*Loopt* Op dit moment wordt de DRIN (Doelen – Resultaten _ Inspanningen – Netwerk)- methodiek vanuit het WBP5 uitgewerkt, waarbij de waterketen als casus wordt gebruikt om relevante informatie te verzamelen en te structureren. Deze eerste uitwerking vormt de basis voor verdere doorontwikkeling richting het WBP6. Het doel is dat de methodiek zodanig is uitgewerkt, dat deze direct kan worden toegepast bij het opstellen van het WBP6. Vanaf de Beleidsbegroting 2027 wordt de DRIN-methodiek gebruikt als onderdeel van het sturingsmodel.
02-07-2025	**4.1 Bestuursrapportage (Burap) 2025-1 en wijziging Beleidsbegroting 2025 i.v.m. pilot herwaardering beekdalgronden** Toezegging n.a.v. ingetrokken motie CDA – Pilot Relatie doelen en middelen	Vincent Lokin	*Afgehandeld* Dit is meegenomen in het AB voorstel evaluatie herwaardering gronden dat op 1 juli 2026 voorligt in het AB.

Toegezegd in AB	Actie / toezegging	PH	Status
	Verzoekt het DB om: 1. De Pilot Afwaardering Gronden tevens te gebruiken als pilot voor het opstellen van een (maatschappelijke) business case op basis van gekwantificeerde (maatschappelijke) opbrengsten van reductie van emissies, uitbreiding waterbergingscapaciteit, natuurwaarden etc. 2. Dit te doen op basis van best mogelijke (orde van grootte) schattingen. 3. Voorafgaand aan de start van de pilot de criteria voor succes van de pilot te definiëren en de methode van bepaling daarvan vast te leggen. De toezegging waardoor bovenstaande motie is ingetrokken is: Wat deze pilot bijdraagt aan het watersysteem en de waterkwaliteit, is nog niet precies bekend. De hypothese is dat dit om meerdere redenen een gunstige maatregel is. Het is nu nog niet mogelijk om precieze criteria te formuleren. Op een aantal terreinen moet worden ingeschat wat de toegevoegde waarde kan zijn.		
02-07-2025	**6.1. SNB Investeringsvoorstel upgrade lijn 1 + 4** De heer Peeters zegt toe dat er bij een volgend investeringsvoorstel van SNB ook een paragraaf wordt opgenomen over de impact op de schuldenquote.	Bas Peeters	*Loopt* Dit wordt opgenomen in het volgende investeringsvoorstel, beoogd *tweede helft* van 2026. Het voorbehoud bij de planning is gerelateerd aan de vereiste natuurvergunning.
02-07-2025	**8 Rondvraag** *De heer Verhoeven* stelt dat de provincie wel eens pluimen uitdeelt aan mensen die dingen goed doen. Hij doet de suggestie aan mensen die iets goeds doen op het gebied van water iets uit te reiken, bijvoorbeeld een druppel in een kunstwerkje. *De voorzitter* vindt dat een leuke suggestie die hij ter harte neemt. Hij komt daarop later terug.	Erik de Ridder	*Loopt* Een inhoudelijke reactie volgt voor het zomerreces.
05-11-2025	**Gecombineerde commissievergadering – Toezegging 2** Het DB zal op een gepast moment de commissie WKWK informeren over de laatste stand van zaken wat betreft het effluenthergebruik.	Bas Peeters	*Loopt* Momenteel is een propositie in voorbereiding voor effluent hergebruik. Eind 2026 wordt deze opgeleverd. Op basis daarvoor wordt het AB geïnformeerd, verondersteld Q1 2027.

Toegezegd in AB	Actie / toezegging	PH	Status
05-11-2025	**Gecombineerde commissievergadering – Toezegging 3** Het DB zal op een gepast moment de commissie WKWK informeren over de laatste stand van zaken wat betreft het Samenwerkingsverband Schone Maaswaterketen.	Bas Peeters	*Loopt* Eind 2026 volgt een waterbrief op basis van actualiteiten.
19-11-2025	**3.2 Beleidsbegroting 2026** Toezegging n.a.v. ingetrokken motie CDA – Majeure projecten De heer Lokin stelt voor het AB voorafgaand aan de beleidsbegroting van een lijst van projecten te voorzien waarvan het DB meent dat zij relevant zijn. Daarop staan in ieder geval de projecten van € 10 miljoen en meer. Het DB kruist er een aantal aan, waarvan het vermoedt dat zij relevant zijn voor het AB. Het AB kan dan rustig bekijken of het wil vasthouden aan de lijst waarom alle projecten van meer dan € 10 miljoen staan of dat her ervoor kiest enkele te laten afvallen omdat het die bij nader inzien niet zo relevant vindt.	Vincent Lokin	*Afgehandeld* Op basis van onderstaande criteria is eerste inventarisatie gemaakt van majeure projecten. Hierbij geldt dat aan minimaal 2 van de criteria moet worden voldaan om als majeur te worden aangemerkt: • Risico's • Impact op omgeving • Samenwerking/afspraken met derden • Financiële omvang (groter dan € 10 mln.) • Effect op doelrealisatie • Innovatief karakter Deze lijst is toegevoegd aan de Voorjaarsnota 2027-2032 die ter besluitvorming voorligt in het AB op 8 juli 2026. Bij de Beleidsbegroting 2027 worden door het AB de majeure projecten vastgesteld.
26-11-2025	**5.1 Bekrachtiging brief dagelijks bestuur koersdocument beregening** **Aangenomen motie 3 BBB – Betrouwbaarheid** Verzoekt het DB: Om vast te houden aan de afspraken tot aan 2040 en alleen te vervroegen indien dat beargumenteerd kan worden. Dit proces goed en regelmatig terug te koppelen naar het AB.	Mado Ruijs	Afgehandeld Teruggekoppeld in beeldvormende bijeenkomst 10 juni 2026.
26-11-2025	**6.1 Visie Schoon en gezond water** *De heer Peeters* zegt naar aanleiding van motie 2 van het CDA toe dat hij nog deze bestuursperiode nog met een afwegingennotitie komt met daarin de aard en de omvang van de meetprogramma's die bij de rwzi's worden gehanteerd.	Bas Peeters	*Loopt* Waterbrief of mededeling in commissie WKWK beoogd voor Q1 2027.

26-11-2025	**6.1 Visie Schoon en gezond water** **Aangenomen motie 1 PvdA - Verkenning naar verwerking maatschappelijke kosten in het drinkwatertarief (PvdA)** Verzoekt het DB om: - Verkennende gesprekken te voeren over de mogelijkheden om alle maatschappelijke en milieukosten van watergebruik te kunnen verrekenen; - Hierover het gesprek aan te gaan met de provincie Noord-Brabant, Brabant Water en de andere Brabantse waterschappen; - Hierover te rapporteren aan het AB medio 2026	Bas Peeters	*Loopt* De intentie van de motie heeft de aandacht van de dagelijks bestuurders bij bestuurlijke gesprekken. Opvolging maakt tevens onderdeel uit van de Uitwerking Visie Schoon en gezond water. Dit najaar volgt een terugkoppeling over de motie naar het AB.
11-02-2026	**4.1 Herijking P&C-cyclus** **Toezegging** De heer de Ridder zegt toe de vraag over het invullen van de realistische jaareindeverwachting van mevrouw Aerdts mee te nemen naar de heer Lokin. Die kan dan wellicht inzicht verschaffen aan de commissie BCF hoe aan deze ambitie verder invulling wordt gegeven.	Vincent Lokin	*Loopt* In Burap 2026-1 werd al melding gemaakt van de acties waaraan momenteel invulling wordt gegeven om te komen tot realistischere ramingen: • Er wordt onderscheid gemaakt in interne sturing, systematiek en ondersteunende systemen ○ Asset management in de Waterketen ○ Integrale programmering en prioritering projecten ○ Consistente gedragslijn voor wijze van ramen binnen de investeringsprogramma's • Intensievere periodieke monitoring door de invoering van een tactische laag van clustermanagers waarbij geconstateerde afwijkingen en genomen bijstellingsmaatregelen worden besproken. • Inzichtelijkere Jaareindeverwachtingen met financiële onzekerheden en bandbreedten. Daarnaast zullen in de DIN's de doelen, inspanningen, resultaten en middelen aan elkaar worden gekoppeld. Hierdoor ontstaat meer inzicht wat bijdraagt aan realisme. Dit is een continu proces van leren en verbeteren. Het AB wordt over de voortgang hiervan geïnformeerd.
11-02-2026	**4.2 WBP6: Plan van Aanpak** **Aangenomen motie 1 WN – Vraag de toekomst naar de toekomst** Spreekt de wens uit dat: Middelbare scholieren, studenten en andere jongeren actief en op een laagdrempelige manier betrokken worden bij de totstandkoming van WBP6.	Erik de Ridder	*Loopt*

11-02-2026	**4.2 WBP6: Plan van Aanpak** **Aangenomen motie 2 WN – Goede basis voor verstedelijkingsafspraken** Het AB spreekt uit dat:: – Dat de wateropgaven in stedelijk en bebouwd gebied een belangrijk thema zijn voor het WBP6, en daarmee voor het proces om dit programma op te stellen. – Dat het wil toewerken naar een WBP6 waarin een duidelijke basis staat voor het maken van bestuurlijke afspraken met medeoverheden en private partijen over verantwoordelijkheden, financiering, rollen, samenwerking en innovatie op het snijvlak van ruimtelijke (stedelijke) ontwikkeling en wateropgaven. – In de tussentijd alle kansen die zich voordoen met beide handen aangegrepen moeten worden om de genoemde bestuurlijke afspraken met medeoverheden en private partijen al te maken.	Erik de Ridder	*Loopt*
11-02-2026	**5.1 Nazorg hoogwatercalamiteit 2023 en 2024** **Aangenomen motie 1 Ongebouwd – Pilot gebiedstafels** Verzoekt het DB om: 1. een pilot Gebiedstafel Water & Bodem te starten in één concreet deelgebied (beekdal of stroomgebied) in de Kempen, bijvoorbeeld zoals beschreven in de bijlage bij deze motie. Een tweede pilot zou gevonden kunnen worden in een ander deelgebied waar (mogelijk door ervaren overlast) energie is. 2. de uitkomsten van deze evaluatie, inclusief een advies over opschaalbaarheid, ter besluitvorming voor te leggen aan het Algemeen Bestuur;	Fabian Tijhof	*Loopt* Het Plan van Aanpak gebiedstafel is besproken in de commissie BCF op 6 mei 2026 en wordt nu verder uitgevoerd.
11-02-2026	**5.1 Nazorg hoogwatercalamiteit 2023 en 2024** **Toezegging na ingetrokken motie 2 BBB – Afwenteling stedelijk gebied** Het verzoek aan het DB was: 1. Actief te sturen op beperking van afvoer van stedelijk water naar beekdalen in het landelijk gebied, door fysieke maatregelen in stedelijk gebied te bevorderen zoals: • water vasthouden en infiltreren, • toepassing van retentiebekkens, wadi's, groene daken en waterpleinen, • andere duurzame stedelijke watermaatregelen die de piekafvoer reduceren.	Bas Peeters / Vincent Lokin	*Loopt* Het AB wordt in het derde kwartaal van 2026 geïnformeerd over de opvolging van deze toezegging.

	2. Naast financiële maatregelen zoals compensatie en schadevergoeding in te zetten, expliciet te zorgen voor fysieke maatregelen in stedelijk gebied die de feitelijke waterafvoer naar het landelijk gebied beperken, met oog voor de langdurige en complexe uitvoering hiervan. 3. Bij stedelijke uitbreidingen in het beheergebied expliciet rekening te houden met de hydraulische effecten op het landelijk gebied, zodat afwenteling van water wordt voorkomen. 4. Structurele monitoring en rapportage van de waterafvoer naar beekdalen in het landelijk gebied te realiseren, zodat effecten van stedelijke ontwikkeling en genomen maatregelen aantoonbaar worden gevolgd. 5. In samenhang met gemeenten en andere partners te zoeken naar integrale oplossingen waarbij stedelijk waterbeheer en landschapsbeheer hand in hand gaan, in lijn met de Omgevingswet en het principe water en bodem sturend. 6. Het AB uiterlijk in Q3 van 2026 te informeren over de voortgang op de 5 actiepunten om het afwentelen van stedelijk water terug te dringen.		
11-02-2026	**5.1 Nazorg hoogwatercalamiteit 2023 en 2024** **Toezegging na ingetrokken motie 3 PvdD – Eerlijke informatie en een goede relatie** Het verzoek aan het DB was: – De standpunten van het waterschap over de watertransitie duidelijk weer te geven op de website. – Als hoeder van water een vorm te vinden om de aan medeoverheden gegeven adviezen over ruimtelijke projecten/ontwikkelingen en lozingsvergunningen in begrijpelijke taal te publiceren, bijvoorbeeld op de website of een andere logische plek. – Een concreet overlegconcept met gebieden (stedelijk en niet-stedelijk) uit te werken — zoals gebiedstafels — waarin wordt samengewerkt aan de watertransitie om ons samen weerbaar te maken voor zowel droogte als wateroverlast.	Fabian Tijhof	*Loopt* M.b.t. de eerste 2 punten zal het AB in het derde kwartaal middels een Waterbrief worden geïnformeerd. Het derde punt wordt meegenomen in het vervolg op de motie m.b.t. contact met omgeving.
11-02-2026	**5.1 Nazorg hoogwatercalamiteit 2023 en 2024** **Toezegging na ingetrokken motie 4 CDA – Afvoer is soms een optie tegen wateroverlast** Het verzoek aan het DB was: Afvoer als één van de instrumenten te zien in geval een hoogwatersituatie calamiteit, waarbij lokale overlast dreigt. Zorgvuldige belangenafweging is vereist om wateroverlast	Bas Peeters / Vincent Lokin	*Afgehandeld* Teruggekoppeld in de beeldvormende en oordeelsvormende bijeenkomsten over ‘Nazorg hoogwatercalamiteit 2023 en 2024’. Over dat voorstel is besloten in de besluitvormende AB-vergadering van 11 februari 2026. De oproep krijgt een vertaling in het WBP6.

	benedenstrooms te beperken, waarbij geen sprake mag zijn van afwentelen op andere gebieden.		
25-03-2026	**4.2 Zienswijzeprocedure ontwerpbegroting 2027 Het Waterschapshuis** *De heer Tijhof* zegt naar aanleiding van een vraag van mevrouw Lammers toe dat hij bij de gemeenschappelijke regelingen waarbij hij betrokken is, erop zal wijzen dat er mogelijkheden zijn om de vergaderingen te streamen, zodat zij openbaar zijn.	Fabian Tijhof	*Loopt* In het derde kwartaal volgt een waterbrief met een totaaloverzicht van Verbonden Partijen, de rol van het AB en vorm van openbaarheid.
25-03-2026	**5.1 Actieplan biodiversiteit** **Toezegging na ingetrokken Motie 1 - Doen wat nodig is en zorgvuldig met de middelen omgaan (VVD)** Het verzoek aan het DB was: • In de tweede helft van 2027 en uiterlijk vóór de behandeling van de Beleidsbegroting 2028 een verdere uitwerking van het ABP te presenteren aan het AB. • In deze uitwerking: o Concrete doelen en een geactualiseerd overzicht van benodigde middelen en financiën per scenario op te nemen. o Een duidelijke koppeling te maken met wettelijke prestaties voor biodiversiteit. o Inzichtelijk te maken welke koppelkansen er zijn voor biodiversiteit in verbinding met andere wettelijke taken.	Mado Ruijs	*Loopt*
25-03-2026	**7.2 Aangenomen Motie vreemd WN - Verkenning en Opstellen Calamiteitenbeleid Waterschaarste** Verzoekt het DB om: I. Een beeldvormende bijeenkomst rond de kennisverbreding en verdieping van calamiteitenregeling voor waterschaarste te organiseren. Daarin wordt o.a. het bestaande calamiteitenbeleid, de (on)mogelijkheden voor sturing van het watergebruik door het waterschap in een dergelijke situatie, de technische en juridische mogelijkheden om te komen tot toedeling bij waterschaarste en eventueel daartoe benodigde onderzoeken/gegevensverzameling toegelicht. N.B. In de aanloop naar deze motie is gebleken dat er bij vele fracties verwarring rond termen bestaat, er behoefte is aan meer kennis en achtergrond van een calamiteitenregeling waterschaarste, en men daarover met elkaar in gesprek wil gaan (bundeling zienswijze waterschaarste beschikbaar).	Mado Ruijs	*Loopt*

	II. Het vraagstuk waterschaarste, en de wenselijkheid van een calamiteitenregeling in geval van waterschaarste bij de beleidsontwikkeling in het kader van WBP-6 mee te nemen en het AB zo nodig tot besluitvorming stukken daartoe voor te leggen.		
25-03-2026	**7.3 Aangenomen Motie vreemd PvdD - Werkprotocollen voor staalslakken** Verzoekt het DB om: • Gemeenten en provincie te bevorderen om staalslakpaden langs wateren in kaart te brengen en te saneren in lijn met de intentieverklaring. • Graafwerkzaamheden door staalslakhoudende paden heen te voorkomen door de eigen werkprotocollen hierop aan te passen en het belang hiervan onder de aandacht te brengen van medeoverheden. • Geen wadi's langs staalslakkenpaden aan te leggen of overloopgebieden als dusdanig aan te merken zolang een staalslakkenpad niet is gesaneerd.	Fabian Tijhof	*Afgehandeld* Het AB is hier met een Waterbrief op 22 mei 2026 over geïnformeerd.
25-03-2025	**8. Rondvraag** *Mevrouw Jansen* merkt op dat het AB afgelopen week een e-mail ontving van een ingezetene met een klacht over een langlopend verzoek tot nadeelcompensatie in verband met grondwateroverlast op een perceel in Lage Mierde. Heeft het DB kennisgenomen van deze e-mail? Hoe duidt het DB het signaal dat daarin wordt afgegeven? Op welke wijze ziet het DB het verdere proces voor zich? Wat doet het DB om de situatie snel op te lossen?	Bas Peeters	*Afgehandeld* Namens het dagelijks bestuur is aan de fractievoorzitters in een mail van 12 mei 2026 het DB-besluit tot toekenning van nadeelcompensatie voor deze locatie gedeeld.
20-05-2026	**4.1 Burap 2025-3 en jaarrekening 2025** De heer Lokin zegt ten aanzien van de lijvigheid van de stukken toe de volgende keer een leeswijzer te laten toevoegen, waarin het algemeen bestuur wordt geïnformeerd welke passages bestuurlijk relevant zijn en welke delen ter informatie zijn opgenomen.	Vincent Lokin	*Loopt*
20-05-2026	**7.2 Motie vreemd CDA – Het huis dat water snapt Toezegging n.a.v. aangehouden motievreemd CDA** De heer Peeters zegt toe voor of direct na de zomervakantie een waterbrief te maken voor haalbaarheidsstudies.	Bas Peeters	*Loopt* Waterbrief beoogd direct na de zomer 2026.

Algemeen Bestuur

Dossiernummer	4559
Extern Zaak ID	0539275091
Vergaderdatum	1 juli 2026
Agendapunt	4.1
Titel	Evaluatie pilot herwaardering landbouwgronden

Geagendeerd	Vergaderdatum
Algemeen Bestuur	**1 juli 2026**

Kenmerk: 275091/390669

Aan het Algemeen Bestuur **Datum: 1 juli 2026**

Evaluatie pilot herwaarderen landbouwgronden.

Voorstel

1. Kennisnemen van bijgevoegde ‘evaluatie pilot herwaarderen landbouwgronden’;
2. Instemmen met de structurele inzet van het instrument herwaarderen landbouwgronden na akkoord van de Europese Commissie;
3. Instemmen met de navolgende financiële keuzes voor de exploitatiepost herwaarderen in 2026;
    a. het reserveren van € 650.000,= om lopende dossiers uit de pilot af te kunnen ronden.
    b. Instemmen met, in afwachting van het akkoord van de Europese Commissie, het reserveren van € 900.000,= om nieuwe kansen op te pakken.
    c. Instemmen met het vrij laten vallen van 1,95mln euro.

0. Korte samenvatting

Op 2 juli 2025 heeft het AB ingestemd met een begrotingswijziging waarmee € 2,7 mln. werd vrijgemaakt voor de pilot herwaarderen landbouwgronden. In 2025 is hiervan € 0,2 mln. besteed. Daarop heeft het Dagelijks Bestuur besloten om het resterend budget van € 2,5 mln. te reserveren binnen het beschikbare budget voor herwaarderen over 2026 (groot € 4,5 mln.). Het AB is hier via een Waterbrief over geïnformeerd.

Tijdens de uitvoering van deze pilot is ca 17ha landbouwgrond van derden geherwaardeerd en is ca 4,5ha landbouwgrond van het waterschap in geherwaardeerde vorm verkocht. Daarnaast lopen er nog gesprekken over ruilingen waarbij het waterschap ruim 9ha landbouwgrond met beperkingen in zal brengen. Al deze gronden zijn gelegen in de beekdalen. Binnen de pilot was er ook de mogelijkheid om op de hoge koppen het instrument toe te passen, hier hebben zich echter geen kansen voorgedaan.

De herwaardering is notarieel vastgelegd via een Kwalitatieve Verplichting (hierna: KV). De pilot heeft waardevolle informatie opgeleverd over onder andere de waardedaling van percelen, de reactie van grondeigenaren op het instrument en over de bekendheid van agrariërs met de watertransitie.

Het instrument heeft voor positieve reacties gezorgd bij onze partners, het waterschap is een koploper en dat wordt gewaardeerd. Het heeft positief bijgedragen aan het toekennen van ALG-gelden voor herwaardering.

Verder draagt het instrument nadrukkelijk bij aan de bevordering van de waterkwaliteit (duurzaam grondgebruik) en waterkwantiteit (ruimte voor inundatie en waterberging in het beekdal). Ook zorgt het instrument voor een aangepast grondgebruik en kan het de grondeigenaren helpen in hun omvorming naar een minder intensieve vorm van grondgebruik. Tegelijkertijd is duidelijk dat de herwaardering lang niet voor alle grondeigenaren (al) inpasbaar is in hun bedrijfsvoering.

Op basis van de ervaringen uit de pilot wordt voorgesteld om te kiezen om het budget voor de afgesloten overeenkomsten, de lopende gesprekken en nieuwe kansen in 2026 te behouden (€ 2,55 mln.) en het restant bedrag ad 1,95 mln. te laten vervallen/ vrijvallen.

In het kader van de watertransitie wordt het herwaarderen als een belangrijk instrument gezien om te ‘verleiden en stimuleren’.

1. Inleiding

1.1. Aanleiding

Het Algemeen Bestuur heeft op 2 juli 2025 ingestemd met een pilot ‘herwaarderen landbouwgrond’. Na afloop van de pilotperiode zou een evaluatie plaatsvinden welke voorgelegd wordt aan het Algemeen Bestuur.
Daarnaast is in de gecombineerde commissie op 11 juni 2025 toegezegd dat in de evaluatie zoveel mogelijk zou worden meegenomen wat de mogelijkheden zijn om maatschappelijke kosten te inventariseren en dat de koppen eventueel kunnen worden geïncludeerd in de pilot.

1.2. Beleidscontext/Historie

1. Algemeen
Een aangepast grondgebruik in de beekdalen is cruciaal om de doelen uit het WBP5/Watertransitie te behalen. Zowel voor waterkwaliteit ‘wat schoon is moet schoon blijven’ als voor de waterkwantiteit, waarbij het beekdal voldoende ruimte biedt om pieken op te vangen en het niet verdrogend werkt voor de omgeving, is passend grondgebruik noodzakelijk. De grondeigenaar accepteert dan overlast bij piekbuien en gevolgen van maatregelen ten behoeve van verdrogingsbestrijding.
Het waterschap kan dit stimuleren via de herwaardering van landbouwgronden (die wel hun agrarische bestemming behouden) in combinatie met het vastleggen van beperkingen en het dulden van vernatting. Hiermee wordt de waarde van de grond in overeenstemming gebracht met de landbouwkundige gebruiksmogelijkheden en wordt de waardevermindering gecompenseerd.

2. Doel/meetbaar effect
Herwaardering van landbouwgrond draagt bij aan de drie richtinggevende principes van het WBP5.

- Elke druppel vasthouden en infiltreren waar deze valt, door afspraken vast te leggen over waterberging en inundatie op de landbouwpercelen;
- Functies passen zich aan het bodem- en watersysteem aan; door extensievere vorm van landbouw te stimuleren die past bij het beekdal en geen schade te vergoeden bij vernatting;

- Wat schoon is moet schoon blijven, door afspraken vast te leggen over beperkingen t.a.v. gebruik van gewasbeschermingsmiddelen en mest.

De pilot heeft daarnaast specifiek als doel om ervaring op te doen met het instrument van herwaarderen en een bijdrage te leveren aan de gesprekken rondom het beschikbaar krijgen van ALG-gelden voor herwaardering.

3. Uitwerking van het voorstel

3.1. Inhoud en argumenten

Beslispunt 2: Structurele inzet instrument herwaardering

Positieve evaluatie
De bijgevoegde evaluatie geeft een positief beeld over het inzetten van het instrument herwaardering. Het vestigen van KV's draagt bij aan het watersysteemherstel en biedt ons de ruimte die hard nodig is om de effecten van klimaatverandering op te vangen.
Zeker niet voor alle grondeigenaren is het herwaarderen op dit moment een interessante optie, maar het is duidelijk dat het de koplopers kan helpen in hun aangepaste grondgebruik. Daarnaast is de verwachting dat wanneer de Watertransitie meer bekendheid krijgt, ook de interesse in het instrument toe zal nemen.
Er zijn 6 KV's gesloten voor in totaal 21.02.20 ha, daarnaast lopen er nog gesprekken voor 9.35.00 ha (voor details wordt verwezen naar bijgevoegde evaluatie).

Positieve bijdrage aan gesprekken over ALG-middelen
De pilot heeft een positieve bijdrage geleverd aan de gesprekken rondom het beschikbaar krijgen van ALG-middelen. Er is veel interesse getoond in onze pilot vanuit partners (ambtelijke en bestuurlijk) en De Dommel werd gewaardeerd voor de vooruitstrevende aanpak. Het heeft daarmee positief bijgedragen aan het toekennen van ALG-gelden voor herwaardering.

In overeenstemming met grondbeleid
In het begin 2025 vastgestelde grondbeleid is het herwaarderen van grond als een van de instrumenten benoemd.

Maatschappelijke Kosten Baten Analyse (MKBA)
Het Algemeen Bestuur heeft gevraagd om bij de evaluatie ook een MKBA op te stellen voor het herwaarderingsinstrument.
Door de Wageningen University & Research (WUR) is een MKBA opgesteld. Ook voor de WUR bleek het een zoektocht hoe een goede afweging van de kosten en baten te maken. Het inzetten van het MKBA-instrument blijkt qua baten moeilijk kwantitatief uit te drukken voor dit instrument. De WUR heeft een samenvattende notitie opgesteld voor het bestuur met daarin hun conclusies (zie bijlage). Alles overziend is hun verwachting dat, mochten ze extra tijd steken in het monetariseren van de baten die nu nog niet gekwantificeerd zijn, de baten qua orde van grootte in de buurt komen van de geraamde kosten.

Los daarvan kent het instrument ook nog andere baten die niet zijn meegenomen in de MKBA van de WUR, denk daarbij met name aan minder schadeclaims bij wateroverlast en de daarmee te besparen kosten in uren en geld. Als het ware wordt dit risico voor de toekomst afgekocht via het sluiten van de KV.
Ook nemen we met herwaardering een voorschot op projectuitvoering, omdat effecten van vernatting als gevolg van een project geaccepteerd worden. Het direct stimuleren van duurzaam grondgebruik levert ook direct effect en tijdswinst op ten opzichte van het reguleren en afdwingen van duurzaam gebruik, wat nu nog niet mogelijk is.
Het bieden van perspectief aan agrariërs in de beekdalen is ook niet meegenomen in de MKBA. Door herwaardering kunnen nieuwe verdienmodellen ontstaan en wordt een bijdrage geleverd aan de landbouwtransitie en extensivering. Ten slotte zijn er geen vergelijkbare alternatieve stimuleringsregelingen inzetbaar waarbij landbouwgrond wordt geherwaardeerd.
Dit alles tezamen maakt het maatschappelijk verantwoord om het instrument verder in te zetten.

Goedkeuring Europese Commissie (EC)
De goedkeuring vanuit de EC loopt vertraging op. De gesprekken lopen via BIJ12 en het waterschap is hierbij betrokken. Volgens de bijgestelde planning wordt eind 2026 de goedkeuring van de EC verwacht voor het herwaarderen van landbouwgronden. Hiermee voldoet het herwaarderen van landbouwgronden aan de staatssteunregels vanuit Brussel. De signalen zijn positief, een akkoord wordt verwacht.
Daarnaast is het nog onzeker welke voorwaarden de EC stelt aan het instrument. En daarmee ook of het instrument zoals we het nu hebben ingezet in de pilot ook op dezelfde manier kan worden toegepast. De huidige beperkingen lijken overeen te komen, maar met name de manier waarop de hoogte van de herwaardering bepaald moet worden kan afwijken.
Na akkoord van de EC passen we ons instrument herwaarderen dusdanig aan dat het past binnen het akkoord van de EC ten aanzien van toelaatbare staatssteun

<u>Beslispunt 3: Financiële keuzes</u>

Lopende gesprekken afronden
Momenteel lopen er vanuit de pilot nog gesprekken om ca 9.35 ha waterschapseigendom in geherwaardeerde staat te verkopen/ruilen (op basis van de boekwaarde ingeschat op ca € 650.000,=). Het is niet wenselijk om deze gesprekken te pauzeren tot de EC heeft ingestemd met het herwaarderen van landbouwgronden.

Nieuwe kansen oppakken
Tot de instemming van de EC is een minder actieve strategie ten aanzien van de herwaardering gepast. Echter kunnen er zich kansen voor doen waarbij het een gemiste kans voor het watersysteem is wanneer die niet opgepakt worden. Daarom wordt voorgesteld om hiervoor een bedrag te reserveren.
De hoeveelheid hectares is lastig in te schatten, maar gebaseerd op de resultaten vanuit de pilot achten we 10ha een reële hoeveelheid. Gebaseerd op een grondprijs van ca € 15,= en een afwaardering van 60% gaat het om € 900.000,=.

Realistisch begroten
In het kader van realistisch begroten is het, gezien de lange doorlooptijd van gesprekken binnen de pilot, onzeker in hoeverre het mogelijk is om ná het akkoord van de EC in 2026 nog nieuwe overeenkomsten te sluiten.
De inschatting is dat 1,95mln van het herwaarderingsbudget voor 2026 niet ingezet zal worden en de jaareindeverwachting hiermee zal worden verlaagd in Burap1.

3.2. Risico's

Beslispunt 2: Structurele inzet instrument herwaardering

Beperkte interesse
Niet altijd is de watertransitie bij grondeigenaren bekend of wordt het risico op toekomstige schades als gevolg van pieksituaties op landbouwgrond niet groot ingeschat. Pas wanneer het urgentiebesef toeneemt zal ook het instrument meer belangstelling krijgen bij de grondeigenaar. Nu wordt het accepteren van de beperkingen te vaak nog als een risico ervaren om er gebruik van te maken.

Voorwaarden Europese Commissie (EC)
Zoals al aangegeven is het nog onduidelijk onder welke voorwaarden de EC akkoord gaat met het instrument. Met name op het gebied van de bepaling van de herwaardering kan dit nog impact hebben. Wanneer de herwaarderingsvergoeding vanwege de staatssteunregels lager wordt dan tijdens de pilot zal dit een negatieve invloed hebben op het succes van het instrument.

Beslispunt 3: Financiële keuzes

Beperkt budget bij successen
Het is onzeker hoeveel kansen zich in 2026 nog voordoen. Bij beperkte interesse betekent dit dat er geld overblijft aan het einde van het jaar. Indien de vraag naar het instrument herwaarderen toeneemt of wanneer er zich een kans voordoet van grote omvang is er mogelijk onvoldoende geld beschikbaar door het vrijvallen van een deel van het beschikbare budget.

Onduidelijkheid ten aanzien van staatssteun
Net zoals in de pilotfase is er nog onduidelijkheid ten aanzien van staatssteun. Er is pas sprake van staatssteun als de Europese Commissie de steun in een besluit ongeoorloofd verklaart. Als dat niet gebeurt zijn er geen gevolgen.
Landelijk is er veel vraag naar verruiming van de mogelijkheden om landbouwgrond op basis van beperkingen gedeeltelijk af te waarderen. Zodra er mogelijkheden zijn om de gedeeltelijke herwaardering van grond als een regeling welke gebaseerd is op de Catalogus Groen-Blauwe Diensten, toe te passen heeft dat de voorkeur. Het besluit van de Europese Commissie is vertraagd en wordt nu eind 2026 verwacht. Vervolgens kan het opgenomen worden in deze Catalogus.
Omdat tot de regeling van kracht is gewerkt wordt met externe taxateurs die de waarde voor én na bepalen (en zo de herwaardering inzichtelijk maakt), wordt het risico op Staatssteun klein geacht.

4. Financiën

Het herwaarderen is al onderdeel van de begroting en Voorjaarsnota. Hierin is budget opgenomen voor de komende jaren. Instemming met het voortzetten van het instrument herwaarderen heeft geen verdere financiële gevolgen voor de komende jaren. Via de P&C cyclus wordt gerapporteerd en beoordeeld of het budget bij- of afgeraamd dient te worden.

Specifiek voor 2026 wordt het volgende voorgesteld (bedragen zijn afgerond):

Budget 2026	4,50mln
Reeds gesloten overeenkomsten	1,00mln (restant was in 2025)
Nog lopende gesprekken	0,65mln
Kansen oppakken	0,90mln
Vrijvallen van exploitatiegeld	1,95mln (de JEV in Burap 1 zal hierop worden bijgesteld).
	4,50mln

5. Uitvoering en evaluatie

5.1 Bestuurlijke vervolgstappen:

Niet van toepassing.

5.2 Externe communicatie:

Indien ingestemd wordt en er groen licht komt vanuit de EC zal er in de externe communicatie nadrukkelijk aandacht besteed worden aan het instrument. Hierbij willen we ook deelnemers aan de pilot betrekken en hun ervaringen delen. Ook wordt gecommuniceerd naar onze manifestpartners en wordt het nadrukkelijk onder de aandacht gebracht binnen de GGA's.

5.3 Bestuurlijke evaluatie:

Eind 2027 wordt de inzet van het instrument wederom geëvalueerd, met name ook om de impact van de voorwaarden van de Europese Commissie goed in beeld te krijgen.

Hoogachtend,

het dagelijks bestuur,

E. de Ridder
watergraaf

H.J. Kielenstijn
secretaris

Bijlage(n):

- Evaluatie
- Notitie MKBA – WUR

Besluit

AB-voorstel Herwaarderen landbouwgronden

Het algemeen bestuur besluit conform voorstel.

1. Kennisnemen van bijgevoegde ‘evaluatie pilot herwaarderen landbouwgronden’;
2. Instemmen met de structurele inzet van het instrument herwaarderen landbouwgronden na akkoord van de Europese Commissie;
3. Instemmen met de navolgende financiële keuzes voor de exploitatiepost herwaarderen in 2026;
    a. het reserveren van € 650.000,= om lopende dossiers uit de pilot af te kunnen ronden.
    b. Instemmen met, in afwachting van het akkoord van de Europese Commissie, het reserveren van € 900.000,= om nieuwe kansen op te pakken.
    c. Instemmen met het vrij laten vallen van 1,95mln euro.

Aldus vastgesteld in de vergadering van 1 juli 2026.

het algemeen bestuur,

E. de Ridder
watergraaf

H.J. Kielenstijn
secretaris

Evaluatie pilot herwaarderen landbouwgronden

Waterschap De Dommel

Mei 2026

Inleiding
Een aangepast grondgebruik in de beekdalen is cruciaal om de doelen uit het WBP5/Watertransitie te behalen. Zowel voor waterkwaliteit ‘wat schoon is moet schoon blijven’ als voor de waterkwantiteit, waarbij het beekdal voldoende ruimte biedt om pieken op te vangen en het niet verdrogend werkt voor de omgeving, is passend grondgebruik noodzakelijk. De grondeigenaar accepteert dan overlast bij piekbuien en gevolgen van maatregelen ten behoeve van verdrogingsbestrijding.
Het waterschap kan dit stimuleren via de herwaardering van landbouwgronden (die wel hun agrarische bestemming behouden) in combinatie met het vastleggen van beperkingen en het dulden van vernatting. Hiermee wordt de waarde van de grond in overeenstemming gebracht met de landbouwkundige gebruiksmogelijkheden en wordt de waardevermindering gecompenseerd.

Het Algemeen Bestuur heeft op 2 juli 2025 ingestemd met een pilot ‘herwaarderen landbouwgrond’. Doel van deze pilot is het opdoen van ervaring met het instrument herwaarderen.

Deze notitie geeft inzicht in de ervaringen die tijdens de gesprekken opgedaan zijn met de inzet van het instrument.

Voorwaarden
Er zijn randvoorwaarden vastgesteld om in aanmerking te komen voor deze pilot.

- De percelen moeten aangemerkt zijn als beekdalgrond;
- De percelen moeten direct aan de beek / een A-watergang liggen;
- De percelen moeten landbouwkundig gebruikt worden en mogen niet het label NNN (Rijks of Provinciaal) hebben;
- De pilot wordt op minimaal 5 grondeigenaren toegepast en in minimaal 3 verschillende beekdalen, verspreid over ons werkgebied;
- Er wordt gestreefd naar een zo divers mogelijke groep eigenaren (melkvee, akkerbouw etc).

Beperkingen
In de pilot is gewerkt met generieke en variabele beperkingen welke vastgelegd worden.

<u>Generieke beperkingen</u>
De eigenaar moet toekomstige inundaties en verhoogde grondwaterstanden dulden. Hiermee accepteert de eigenaar onder meer het risico op inundatie bij extreme situaties en de gevolgen van de maatregelen voor grondwaterherstel om de verdroging tegen te gaan.

Daarnaast is het niet toegestaan om:
a) De percelen op te hogen, egaliseren of nieuw te draineren; én
b) Onroerende zaken/gebouwen op te richten; én
c) Gebruik te maken van chemische gewasbeschermingsmiddelen; én
d) Het perceel te beweiden met meer dan het maximum van 2 GVE per hectare, tenzij het maximum van 2 GVE per hectare bij wet- of regelgeving verder wordt begrensd; én
e) Het perceel te beregenen, met uitzondering van het beregenen vanuit een bestaande vergunning ten behoeve van het opstarten (waaronder het ontkiemen) van een transitiegewas na toestemming van het Waterschap, tenzij beregening bij wet- of regelgeving en/of beregeningsbeleid volledig wordt beperkt.

Variabele beperking

1) Algeheel verbod op het gebruik van kunstmest en dierlijke mest (in elke vorm); óf
2) Verbod op kunstmest en dierlijke mest met uitzondering van de mogelijkheid om gebruik te maken van maximaal 20 ton ruige dierlijke stalmest per hectare per jaar, tenzij bij wet- en regelgeving het maximum van 20 ton verder wordt begrensd; óf
3) Verbod op kunstmest, maar dierlijke mest is wel toegestaan in elke vorm tenzij bij wet- en regelgeving het gebruik verder wordt begrensd.

Proces

In beginsel is het instrument meegenomen in lopende gesprekken met grondeigenaren rondom grondbeschikbaarheid. Daarnaast is het instrument toegelicht bij de interne collega's van de processen die in contact staan met grondeigenaren en is er aandacht aan besteed in de agrarische nieuwsbrief.
Verder is het instrument gepresenteerd bij de manifestpartners (bij de rentmeesters van het Groenontwikkelfonds, de Provincie, gemeenten en Tereinbeherende organisaties), de GGA gebiedspartners en bij de Vereniging voor Makelaars (NVM). Dit alles om te zorgen voor voldoende bekendheid met de pilot en zo in contact te komen met potentiële deelnemers.

Met potentiële deelnemers is contact gezocht en dit heeft veelal geleid tot keukentafelgesprekken. Hierin is de pilot nader toegelicht op basis van de randvoorwaarden en beperkingen. Op basis hiervan is gekeken of het instrument interessant én toepasbaar was voor de grondeigenaar.
Bij gebleken interesse is er een taxatie uitgevoerd op basis waarvan de vervolggesprekken plaats konden vinden. De taxatie is telkens uitgevoerd door twee NRVT gecertificeerde taxateurs, als een gezamenlijke opdracht. Per taxatierapport is tenminste één taxateur betrokken die nog niet eerder de afwaardering heeft getaxeerd. Reden hiervoor is dat we een brede blik op de taxatie van herwaarderen wilden borgen. Bij de taxatie is steeds de marktwaarde van het desbetreffende perceel getaxeerd en de waarde van het perceel in afgewaardeerde toestand, waarbij rekening is gehouden met de marktomstandigheden, vernatting en de beperkingen t.a.v. landbouwkundig gebruik, mest en gewasbeschermingsmiddelen.

Daarnaast heeft het waterschap zelf ook actief (via een openbare inschrijving op Funda) percelen te koop aangeboden in het kader van de pilot. Doel hiervan was om inzicht te krijgen in de interesse in gronden met beperkingen en impact op de prijsvorming. Er is gekozen voor twee percelen in gemeente Bladel.

Binnen de pilot was er ook de mogelijkheid om, bij gebrek aan interesse in de beekdalen, het instrument op de hoge koppen toe te passen. Er liepen nauwelijks gesprekken met grondeigenaren die gelegen zijn op de hoge koppen. Daarnaast hebben er ook geen grondeigenaren op de hoge koppen hun interesse kenbaar gemaakt. Daardoor heeft er geen herwaardering op de hoge koppen plaats gevonden.

Resultaten (peildatum 13-5-2026)
In totaal zijn er 18 dossiers waarbij er interesse is getoond in het instrument herwaarderen.

Deze 18 dossiers zijn verspreid gelegen over het gehele beheersgebied, waarbij het 12 verschillende beekdalen betrof.

Hierbij zijn in totaal 6 KV's gesloten en zijn er nog 2 dossiers waar de gesprekken nog lopen.

- Er zijn 4 KV's afgesloten op grond van een grondeigenaar. Dit is voor een totaal van 16.59.59 ha.
  De totale kosten hiervan zijn € 1.190.139,= exclusief notaris- en kadasterkosten.

- Er zijn 2 percelen met KV's verkocht door het waterschap voor een totaal van 4.42.61 ha.
  De totale kosten hiervan zijn € 26.671,24 (kosten koper).
  Deze kosten zijn lager doordat één perceel een relatief lage boekwaarde kende en één perceel zelfs voor een hoger bedrag is verkocht dan de boekwaarde. De boekwaarde is gebaseerd op de oorspronkelijke aankoopprijs.

- Momenteel zijn er nog 2 dossiers onderhanden voor een totaal van 9.35.00 ha. Dit betreft dossiers waarbij het waterschap eigen grond met beperkingen inbrengt in een ruiling. Deze lopende gesprekken/onderhandelingen worden nog voortgezet.

Daarnaast hebben bij één dossier de gesprekken over herwaarderen geleid tot aankoop van het perceel door het waterschap als ruilgrond.

Evaluatie

De gevoerde gesprekken hebben voldoende input opgeleverd voor de navolgende evaluatiepunten.

Algemeen

1. *Positief ontvangen*
   Het feit dat het waterschap de 'reikende hand' uit heeft gestoken naar grondeigenaren in de beekdalen wordt gewaardeerd. De grondeigenaren spreken dit uit in de gesprekken, het geeft hen een extra optie in de ontwikkeling van hun bedrijf. Zeker bij grondeigenaren die een bijdrage willen leveren aan de watertransitie en daar hun bedrijfsvoering op aan willen passen biedt het instrument extra mogelijkheden.
   Dit wil niet zeggen dat het herwaarderen ook altijd dé oplossing is, maar naast onze visie op een aangepast grondgebruik in de beekdalen bieden we ook een instrument aan wat kan helpen bij deze aanpassing.

2. *Voldaan aan randvoorwaarden*
   Er is voldaan aan de randvoorwaarden zoals vastgesteld binnen de pilot. De dossiers waarbinnen gesprekken zijn gevoerd betroffen 12 verschillende beekdalen, waarbij er met 6 grondeigenaren binnen 5 verschillende beekdalen overeenkomsten zijn gesloten.

3. *Langdurige processen*
   De gesprekken over het toepassen van het instrument zijn langdurige processen gebleken. Niet zozeer vanuit het waterschap, er is snel duidelijkheid of het dossier in aanmerking komt en ook het taxatieproces is vlot verlopen. Met name vanuit de grondeigenaar vraagt het een gedegen afweging, waarbij zaken als hypotheek en fiscaliteit ook een rol spelen.

4. *Onbekendheid watertransitie en toekomstig beleid*
   In veel gesprekken was de grondeigenaar niet of onvoldoende op de hoogte van de watertransitie. Daarnaast werd in twijfel getrokken of onze toekomstvisie met betrekking tot de beekdalen realistisch is. Daarnaast is nog onbekend of bijv. vanuit de nitraatrichtlijn of de Omgevingsverordening grondgebruik in de toekomst wordt begrensd. Enerzijds wordt de impact van klimaatverandering in de beekdalen veel minder groot verwacht ('hier heeft nog nooit water gestaan'), anderzijds verwachten sommigen dat het reguleren van grondgebruik in de beekdalen nog lange tijd gaat duren, ('eerst zien, dan geloven') en ontbreekt een gevoel van urgentie om nu al in beweging te komen.

5. *Waardering/taxatie*
   Ook voor taxateurs was het vaak een zoektocht om te komen tot een goede inschatting van de herwaardering. Referenties zijn nauwelijks voorhanden. We hebben bewust meerdere taxateurs betrokken, zodat ook zij ervaring op doen met het instrument. Ook is de relatie tussen de grondwaarde en het opbrengend vermogen van de grond al langere tijd niet meer in verhouding. De 'markt' bepaalt de waarde. De getaxeerde herwaardering is sterk afhankelijk van specifieke kenmerken van de percelen. Er zijn herwaarderingen getaxeerd van ca 20% tot 60%, waarbij het overgrote deel van de getaxeerde herwaarderingen richting de 60% ging. Dit is in lijn met onze eigen inschatting vooraf bij het bestuursvoorstel voor de pilot.
   Ook de prijzen voor de openbaar verkochte percelen komen uit op dezelfde prijsrange, wat het vertrouwen geeft dat de uitgekeerde herwaardering in lijn is met de marktwaarde.

6. *Relatief weinig leads*
   In lopende gesprekken is het instrument meegenomen en alle leads zijn opgepakt, echter was de verwachting dat we meer dossiers onderhanden zouden krijgen. Zowel bestuurlijk als vanuit de ambtelijke organisatie en bij partners is veel interesse getoond in onze pilot. Desondanks heeft dat niet tot enorm veel leads geleid. Omdat op diverse plekken in het beekdal aan de beek ook een NNN opgaven ligt, kwamen enkele leads niet in aanmerking voor de pilot Daar is het prioritaire overheidsdoel om uiteindelijk natuur te realiseren i.p.v. aangepast landbouwkundig gebruik.

7. *Gronddruk heeft impact*
   Vanuit het perspectief van de watertransitie zou de grond op de flanken de meest interessante grond voor de agrariërs zijn. Echter met de huidige gronddruk wordt erbij aankoop maar zeer beperkt rekening gehouden met de ligging van de grond. Dit maakt dat de beekdalgronden in de huidige markt als zeer waardevol worden beschouwd waardoor het herwaarderen voor een minder intensieve gebruiksvorm minder interessant is.

<u>Gesloten overeenkomsten</u>

8. *Bereidheid tot bijdrage watertransitie*
   De grondeigenaren zijn bereid om een bijdrage te leveren aan de watertransitie door de toekomstige hydrologische effecten (inundatie en vernatting) te accepteren en het grondgebruik daarop aan te passen, in ruil voor een realistische vergoeding.

9. *Instrument sluit aan bij bedrijfsvoering*
   Gebleken is dat op dit moment met name grondeigenaren waarbij het aangepast grondgebruik onderdeel uit kan maken van hun huidige bedrijfsvoering interesse hebben in het instrument. Denk hierbij aan:
   a. Perceel met permanent grasland (met name melkveebedrijven)
   b. Biologische bedrijfsvoering

10. *Impact beperkt ingeschat*
    Enkele grondeigenaren hebben bedenkingen of de impact van de watertransitie echt wel zo groot gaat zijn als wordt voorgespiegeld. Daarom zien ze het moeten dulden van inundatie en verhoogde grondwaterstanden niet zozeer als een risico. De grond is ingetekend als beekdal, maar ze verwachten daar slechts een beperkte overlast.

11. *Instrument is oplossing voor omvorming*
    Bij één dossier is voor een huiskavel van ca 12 hectare een KV afgesloten. Deze grondeigenaar had geen toekomst met zijn huidige bedrijfsvoering gezien de ligging van het bedrijf. Ons herwaarderingsinstrument is de oplossing gebleken om te kunnen kiezen voor het omvormen van een traditionele bedrijfsvoering naar biologisch.

12. *Vrijgekomen kapitaal biedt mogelijkheden voor investeringen*
    Bij een tweetal dossiers is het vrijgekomen kapitaal gebruikt voor investeringen in een nieuwe potstal of om te schakelen naar een duurzamere bedrijfsvoering. Hierdoor heeft de regeling ook spin off op andere vlakken dan watertransitie.

13. *Meestal gekozen voor extra beperkingen mbt bemesting*
    Bij de taxaties is telkens getaxeerd met 2 verschillende voorwaarden met betrekking tot bemesting: maximaal 20ton ruige stalmest en bemesting tot maximaal de wettelijke toegestane hoeveelheid. In de pilotfase is dit bewust gedaan om te inventariseren waar de meeste interesse naar uit gaat.
    Bij 3 van de 4 afgesloten KV's is door de grondeigenaar gekozen voor de variant met maximaal 20ton ruige stalmest.
    Dit wijst erop dat een grondeigenaar bereid is tot een minder intensief gebruik van de grond wanneer daar een redelijke vergoeding tegenover staat.

<u>Geen gesloten overeenkomst</u>

14. *Diversiteit aan redenen*
    De dossiers die uiteindelijk niet tot een overeenkomst hebben geleid kennen een diversiteit aan redenen, onder andere:
    - Niet voldoen aan de voorwaarden;
    - Niet inpasbaar in de bedrijfsvoering;
    - Financieel niet interessant:
        - Onzekerheid over fiscale gevolgen van vrijkomend kapitaal;
        - Gedwongen aflossing van hypotheek in plaats van mogelijkheid tot herinvestering;
    - 'Concurrentie' met andere regelingen (bv extensiveringsregeling vanuit het Rijk);
    - Onze voorwaarden zijn in strijd met andere regelingen (bv Friesland/Campina waar 10 GVE/ha is toegestaan bij weidegang, voorwaarden vanuit deelname aan agrarisch natuurbeheer);
    - Het permanente karakter van de voorwaarden. Er is dan de angst dat ze spijt krijgen van een aangepast gebruik.

15. *Interesse verkochte percelen beperkt*
    De openbaar verkochte percelen kende relatief weinig inschrijvers in vergelijking met percelen zonder beperking. Tijdens het verkoopproces is er veel interesse getoond en zijn er veel vragen gesteld bij de verkopend makelaar, maar dit staat niet in verhouding tot het aantal uitgebrachte biedingen. De hierboven genoemde argumenten lijken ook in deze situatie agrariërs ervan te weerhouden om de grond aan te kopen.

Bijdrage van SPLENDID aan Waterschap De Dommel

Maatschappelijke voordelen van pilotproject in kaart brengen

Notitie aan het bestuur van Waterschap De Dommel

Onderwerp: Toelichting op de kosten-batenanalyse van de mogelijke grondafwaardering in het beekdal

Swantje Gebhardt, Julia C. Assis en Martha Bakker
november 2025

In het kader van de pilot Herwaardering Beekdalgronden heeft de WUR een eerste opzet gemaakt voor het identificeren en kwantificeren van de baten die zouden voortvloeien uit het omzetten van regulier agrarisch gebruik naar extensieve veeteelt voor een deel van de agrarische percelen in het beekdal. De onderliggende gedachte is dat door percelen een meer extensieve gebruiksfunctie te geven (middels het opleggen van beperkingen), er ruimte ontstaat voor waterberging, natuur- en landschapsontwikkeling en verbetering van de waterkwaliteit. Grondeigenaren ontvangen in ruil daarvoor een vergoeding voor de waardedaling van hun grond, waarmee zij worden gecompenseerd voor de gebruiksbeperkingen die voortaan gelden.

De door ons uitgevoerde kosten-batenanalyse biedt enig inzicht in de economische doelmatigheid van deze maatregel, uitgedrukt in zowel financiële als maatschappelijke termen. Daarbij is gekeken naar de directe kosten [1] van de grondafwaardering en de verwachte baten in termen van ecosysteemdiensten en beleidsdoelen van het waterschap. De analyse is uitgevoerd voor een hypothetische situatie van het omzetten van 2000 ha naar extensief gebruik in beekdalgebied, wat neerkomt op 9% van de beekdalzone en 1,3% van het totale waterschap. Het geeft daarmee een indicatie van de orde van grootte van de effecten bij bredere toepassing van het instrument, hoewel de echte schaalvoordelen waarschijnlijk pas gaan ontstaan bij de-intensivering van grotere aaneengesloten gebieden.

De baten die zijn doorgerekend betreffen verbeteringen in waterkwaliteit, toename van biodiversiteit, vergroting van koolstofopslag, versterking van de landschappelijke kwaliteit en een extra aanvulling van het grondwater. Deze baten zijn afzonderlijk gekwantificeerd en, waar mogelijk, in monetaire termen gewaardeerd. Hoewel geen van deze baten op zichzelf zeer groot is, vormen zij gezamenlijk een duidelijk positief effect ten opzichte van de huidige situatie. Daarbij geldt dat veel van deze baten zich cumuleren over langere tijd en dat ze bijdragen aan meerdere beleidsdoelen tegelijk, waaronder de Kaderrichtlijn Water, de Vogel en Habitat richtlijn, de klimaatadaptatie en -mitigatie agenda en de landschappelijke kwaliteit.

Wat betreft de waterkwaliteit is te verwachten dat een extensiever landgebruik leidt tot ca. 63.000 kg minder stikstof (-2,4%) en ~39.000 kg minder bestrijdingsmiddelen (-2,7%) in de beken op jaarbasis. Voor fosfaten hebben we geen berekening gemaakt; de vermindering zal hier minder groot zijn vanwege de geringe mobiliteit van fosfaat. Voor biodiversiteit geldt dat het creëren van extensieve graslanden een directe, maar kleine bijdrage levert aan de connectiviteit van natuurgebieden: op een schaal van 1 tot 10 leidt de verandering van een 3,2 nu naar een 3,3 straks (+2,7%). Daarnaast mag ervan uitgegaan worden dat de 2000 hectare extensief beheerd grasland zich uitstekend leent als leefgebied voor insecten en weidevogels, en gegeven het kleine areaal dat momenteel als extensief grasland wordt beheerd (2163 ha), is dit een aanzienlijke toename (92.5%). De toename van koolstofopslag in bodem en vegetatie bedraagt 21,000 (+0,1%), maar dit is een eenmalige toename (i.t.t. de reducties van

[1] Belangrijke kanttekening is dat er indirecte kosten kunnen ontstaan wanneer de betrokken agrariërs het verkregen kapitaal gaan aanwenden om in de buurt grond te trachten te verwerven: dit zou een stuwend effect op de grondprijs kunnen hebben. Het is goed hierover op voorhand afspraken te maken met de betrokken agrariërs.

stikstof en bestrijdingsmiddelen). De toename van de belevingswaarde van het beekdal hangt sterk af van het ruimtelijk patroon van de extensivering. Bij een gefragmenteerd patroon zal het effect gering zijn, maar bij een geclusterd patroon (en sterkere de-intensivering dan nu voorzien is) kan het leiden tot bijzondere gebieden zoals de Malpiebeemden of de Bossche Broek.

Het monetariseren van de baten is ons in de beperkte tijd slechts gelukt voor stikstof en koolstof. Die laatste heeft, ook vanwege het eenmalig karakter, een beperkte waarde: €106,000 tot €425,000. Stikstof heeft, op basis van de systematiek van de *European Nitrogen Assessment for valuation*, grotere baten: €316,000 tot €1,260,000 op jaarbasis. Deze baten staan nog altijd in sterk contrast met de kosten, die geraamd zijn op 144 miljoen euro (2000 maal €72.000). Echter, een hoop baten zijn nog niet gemonetariseerd (verminderde afspoeling van fosfaat en bestrijdingsmiddelen naar de beek, verminderde grondwatervervuiling, minder schade aan natuur door ammoniak en bestrijdingsmiddelen, betere bestuiving in akkerbouw en fruitteelt door insecten) en een hoop baten laten zich ook niet goed monetariseren maar zijn ontegenzeggelijk waardevol (weidevogels, landschappelijke schoonheid, minder stress bij boeren).

Daarnaast is het zo dat we in deze analyse niet de maatregelen meegenomen hebben die bovenstrooms genomen zijn/worden ten behoeve van de grondwateraanvulling. Deze hebben ter plekke een gunstig effect op de droogtebestendigheid, maar leiden ook tot hogere grondwaterstanden in het beekdal. Het gunstige effect van de extensivering zal zijn dat er minder klachten hierover komen. Daarbij verwachten we ook een synergie tussen het extensieve beheer en de hogere grondwaterstanden: de combinatie hiervan zal zonder meer een sterk positief effect hebben op het bodemleven en daarmee indirect ook op voedselvoorziening van vogels en kleine zoogdieren. Hogere grondwaterstanden zal, daar waar het grondwater al niet erg diep zat, wel leiden tot een verhoogd risico op wateroverlast, omdat de bergingscapaciteit afneemt.

Conclusie

Alles overziend is onze verwachting dat, mochten wij extra tijd steken in het monetariseren van de baten die nu nog niet gekwantificeerd hebben, we qua orde van grootte in de buurt komen van de geraamde kosten. Daarbij merken we wel op dat de baten verspreid worden over vele jaren (zeg 30) en de kosten ‘aan de voorkant’ gemaakt worden. Daarbij merken we tevens op dat er waarschijnlijk ook veel boeren zullen zijn die juist voorkeur geven aan een langjarige inkomensaanvulling in plaats van een eenmalige ‘uitkoopsom’ (verbale communicatie met Merel Straathof, NAJK). Daarmee worden de kosten ook verspreid over enkele decennia.

Ofschoon we waarschijnlijk in de buurt komen, verwachten we niet dat het totaal van de monetariseerbare baten zal opwegen tegen de kosten. Dan wordt de vraag, of de niet monetariseerbare baten (weidevogels, landschappelijke schoonheid, minder stress bij boeren, minder druk op het waterschap) de nog niet gedekte kosten rechtvaardigen.

Een andere vraag is hoe de baten verdeeld zijn over de maatschappelijke partijen, en of die verdeling ook een bijdrage van andere actoren rechtvaardigt. Op basis van onze analyse lijkt het gerechtvaardigd dat de provincie een deel van de kosten op zich neemt (of dit regelt middels een vergroting van het areaal dat voor de zwaardere beheerspakketten van het ANLb in aanmerking komt), aangezien zij verantwoordelijk is voor de instandhouding en verbetering van de natuur- en waterkwaliteit. Ook kan een bijdrage gevraagd worden aan het drinkwaterbedrijf dat afhankelijk is van de grondwaterkwaliteit (Brabant Water) en aan de drinkwaterbedrijven die benedenstrooms water uit de Maas gebruiken (Evides, Dunea). Mocht er een duidelijke baat zijn in de vorm van meer recreatiemogelijkheden, dan ligt het voor de hand dat naburige gemeentes een bijdrage leveren.

Algemeen Bestuur

Dossiernummer	4700
Extern Zaak ID	0539383184
Vergaderdatum	1 juli 2026
Agendapunt	4.2
Titel	Meerjarenbegroting 2026-2030 BSOB (inclusief -ontwerp- 1e begrotingswijziging 2026 en -ontwerp- begroting 2027) en vastgestelde Jaarstukken 2025

Geagendeerd	Vergaderdatum
Algemeen Bestuur	**1 juli 2026**

Kenmerk: 383184 / 383464

Aan het algemeen bestuur

Datum: 1 juli 2026

Meerjarenbegroting 2026-2030 BSOB (inclusief -ontwerp- 1e begrotingswijziging 2026 en -ontwerp- begroting 2027) en vastgestelde Jaarstukken 2025

Voorstel

1a. Kennis te nemen van de Meerjarenbegroting 2026-2030 van BSOB (inclusief -ontwerp- 1e begrotingswijziging 2026 en -ontwerp- begroting 2027)
1b. In te stemmen met de opgestelde zienswijze bij de -ontwerp- 1e begrotingswijziging 2026 en -ontwerp- begroting 2027
2. Kennis te nemen van de vastgestelde Jaarstukken (jaarverslag en jaarrekening) 2025

0. Korte samenvatting
Per 1 januari 2026 is De Dommel toegetreden als deelnemer aan de BSOB. De toetreding van De Dommel was reeds verwerkt in de vastgestelde begroting 2026. Dit was echter gebeurd op basis van de bedragen zoals geoffreerd aan Waterschap De Dommel medio 2024 op basis van onderbouwde aannames. BSOB heeft de concept Meerjarenbegroting 2026-2030 opgesteld inclusief de 1e begrotingswijziging over 2026 en de begroting 2027. In de 1e begrotingswijziging 2026 zijn de werkelijke kosten voor toetreding van De Dommel opgenomen. Voor De Dommel betekent het een stijging van € 50.955 voor 2026 (van € 3,92 mln. naar € 3,97 mln.).

1. Inleiding
1.1. Aanleiding
Per 1 januari 2026 is Waterschap De Dommel toegetreden als deelnemer aan de Belastingsamenwerking Oost-Brabant (BSOB). BSOB is een Gemeenschappelijke Regeling waarin, naast de waterschappen Aa en Maas en De Dommel, twaalf Noord-Brabantse gemeenten deelnemen.

1.2. Beleidscontext/Historie
BSOB heeft de ontwerp Meerjarenbegroting 2026-2030 opgesteld inclusief de 1e begrotingswijziging over 2026 en de begroting voor 2027. Aan de deelnemende waterschappen en gemeenten wordt gevraagd om hun zienswijze te geven op de -ontwerp- 1e begrotingswijziging 2026 en -ontwerp- begroting 2027.

2. Doel/meetbaar effect
Door het afgeven van een zienswijze kan het waterschap aan het dagelijks bestuur van BSOB een advies geven ten behoeve van de definitieve besluitvorming door het algemeen bestuur van BSOB op 9 september 2026.

3. Uitwerking van het voorstel
3.1. Inhoud en argumenten

3.1.1. Kennis te nemen van de ontwerp Meerjarenbegroting 2026-2030 van BSOB (inclusief

-ontwerp- 1e begrotingswijziging 2026 en -ontwerp- begroting 2027) en in te stemmen met de opgestelde zienswijze bij de -ontwerp- 1e begrotingswijziging 2026 en -ontwerp- begroting 2027
Positief advies bij de Meerjarenbegroting 2026-2030, inclusief -ontwerp- 1e begrotingswijziging 2026 en -ontwerp- begroting 2027.

De Planning & Control-cyclus (P&C) wordt geoptimaliseerd. Documenten worden beknopter en beter op elkaar afgestemd. Vanaf 2026 is de eerste begrotingswijziging geïntegreerd in de meerjarenbegroting. Voortzettingen van het reguliere proces en doelen uit verbeterinitiatieven zijn niet meer apart opgenomen. De begroting bestaat uit beleids- en financiële onderdelen, waarbij de kosten voor toetreding van Waterschap De Dommel een belangrijk aandachtspunt zijn.

3.1.2. Kennis te nemen van de vastgestelde Jaarstukken (jaarverslag en jaarrekening) 2025
De jaarrekening 2025 van BSOB sluit met een nadelig resultaat van € 50.711 (begroting na wijziging was € 0). Voorgesteld wordt om dit geheel te verrekenen met de deelnemers (geldt niet voor De Dommel, was in 2025 nog geen deelnemer). Daarnaast wordt voorgesteld om het niet bestemde positieve resultaat van 2024 ad € 16.874 toe te voegen aan de bestemmingsreserve projecten en deze bestemmingsreserve te herbestemmen voor kosten inzake diverse communicatieprojecten en kosten inzake diverse ICT-projecten.
De accountant van BSOB heeft een goedkeurende controleverklaring afgegeven bij de jaarrekening.

3.2. Risico's
De risico's bij de Meerjarenbegroting 2026-2030 (inclusief -ontwerp- 1e begrotingswijziging 2026 en -ontwerp- begroting 2027) zijn voldoende toegelicht in de risicoparagraaf en ook de daarvoor ingericht mitigerende maatregelen.

4. Financiën
De -ontwerp- 1e begrotingswijziging 2026 (€ 32.211 incl. BTW) betreft een wijziging in de financiële begroting 2026. De deelnemersbijdrage van De Dommel in de gewijzigde begroting 2026 (totaal € 16.265.252 incl. BTW) is € 3.971.395 (24,42%). Voor De Dommel betreft de 1e begrotingswijziging 2026 € 50.955. Ondanks deze stijging, ten opzichte van de eerder vastgestelde begroting 2026, betekent dit nog altijd een voordeel in vergelijking met de totale kosten in de oude situatie (voor toetreding tot de BSOB).

Voor de 1e begrotingswijziging 2026 betekent dit het eerste jaar dat Waterschap De Dommel onderdeel is van de begroting. De toetreding was reeds verwerkt in de vastgestelde begroting 2026. Dit was echter gebeurd op basis van de bedragen zoals geoffreerd aan Waterschap De Dommel medio 2024. De offerte is indertijd gemaakt op basis van onderbouwde aannames. In de 1e begrotingswijziging 2026 zijn de werkelijke kosten opgenomen. Dit zorgt voornamelijk bij de lonen en salarissen en de automatiseringskosten voor verschuivingen. Samen met enkele overige aanpassingen van de begroting is het totaaleffect op de netto-kosten zoveel mogelijk beperkt.

De begroting 2027 betreft een financiële vertaling van de ontwikkelingen uit de Kadernota. De totale begroting 2027 inclusief BTW is € 16.793.653. Het aandeel van De Dommel daarin is € 4.164.810 (24,80%).

Voor de verdeling van de kosten van de 1e begrotingswijziging 2026 en de begroting 2027 naar de deelnemers wordt uitgegaan van de kostenverdeelmethode. Dit betekent dat

deelnemers die meer werk inbrengen bij BSOB, ook een groter aandeel in de totale kosten dragen.

5. Uitvoering en evaluatie

5.1 Bestuurlijke vervolgstappen:
Na de zienswijzeprocedure met betrekking -ontwerp- 1e begrotingswijziging 2026 en -ontwerp- begroting 2027 worden de zienswijzen van de deelnemers samengevoegd met de definitieve P&C documenten zodat deze op 9 september 2026 door het Algemeen Bestuur van BSOB vastgesteld kan worden.

5.2 Externe communicatie:
Na besluitvorming zal een brief worden verstuurd aan het bestuurssecretariaat van de BSOB met daarin de zienswijze van Waterschap De Dommel.

5.3 Bestuurlijke evaluatie:
Niet van toepassing.

Hoogachtend,

het dagelijks bestuur,

E. de Ridder
watergraaf

H.J. Kielenstijn
secretaris

Bijlage(n):
- 2026 03 27 Meerjarenbegroting 2026-2030 (inclusief 1e BW 2026 en B 2027)
- 2026 04 02 BSOB Jaarrekening 2025 getekend
- 2026 07 01 Conceptbrief zienswijze Waterschap De Dommel bij de -ontwerp- 1e begrotingswijziging 2026 en -ontwerp- begroting 2027

Besluit

AB-voorstel Meerjarenbegroting 2026-2030 BSOB (inclusief -ontwerp- 1e begrotingswijziging 2026 en -ontwerp- begroting 2027) en vastgestelde Jaarstukken 2025

Het algemeen bestuur besluit conform voorstel.

1a. Kennis te nemen van de Meerjarenbegroting 2026-2030 van BSOB (inclusief -ontwerp- 1e begrotingswijziging 2026 en -ontwerp- begroting 2027)
1b. In te stemmen met de opgestelde zienswijze bij de -ontwerp- 1e begrotingswijziging 2026 en -ontwerp- begroting 2027
2. Kennis te nemen van de vastgestelde Jaarstukken (jaarverslag en jaarrekening) 2025

Aldus vastgesteld in de vergadering van 1 juli 2026.

het algemeen bestuur,

E. de Ridder
watergraaf

H.J. Kielenstijn
secretaris

Belastingsamenwerking
Oost-Brabant

MEERJARENRAMING 2026-2030
Inclusief
-ontwerp- 1e begrotingswijziging 2026
-ontwerp- Begroting 2027

Datum 27 maart 2026

Versiebeheer		
Versie	*Datum*	*Status*
Klankbordgroep	12-02-2026	Concept
Regievoerders	05-03-2026	Concept
Dagelijks Bestuur	16-03-2026	Concept
Algemeen Bestuur	27-03-2026	Definitief

Belastingsamenwerking Oost-Brabant

Inhoud

Inhoud 2

1. INLEIDING 4

2. BELEIDSBEGROTING 6

2.1 Missie, visie en kernwaarden 6

2.2 Organisatie en organisatiestructuur 6

2.3 Ambities per primair programmaonderdeel 7

2.3.1 Waarderen 8

2.3.2 Heffen 10

2.3.3 Innen 10

2.4 Ambities secundaire processen 10

2.4.1 Bezwaar en Beroep 11

2.4.2 ICT 11

2.4.3 HR 12

2.4.4 Communicatie 13

2.4.5 Gegevensbescherming 14

2.4.6 Governance gemeenschappelijke regeling 15

2.4.7 Nieuwe toetreders tot de GR BSOB 15

2.5 Projecten/initiatieven 16

2.5.1 AI 16

2.5.2 Kennisontwikkeling AI en Data Intelligence 16

2.5.3 Verbeterinitiatieven 17

2.6 Paragrafen 18

2.6.1 Risicoparagraaf 18

2.6.2 Weerstandsvermogen 19

2.6.3 Onderhoud kapitaalgoederen 19

2.6.4 Financiering 19

2.6.5 Mededelingen WNT 22

2.6.6 Wet Open Overheid (WOO) 22

3. FINANCIËLE BEGROTING 23

3.1 Overzicht van baten en lasten (inclusief meerjarenraming) 25
3.1.1 Overzicht exploitatie en toelichting 26
3.1.2 Incidentele baten en lasten 28
3.1.3 Vergelijkende cijfers 29
3.2 Kostenverdeling 30
3.2.1 Bijdrage deelnemers 30
3.2.2 Productiecijfers 31
Besluit Dagelijks Bestuur 32
Besluit Algemeen Bestuur 32

Belastingsamenwerking Oost-Brabant

1. INLEIDING

BSOB streeft naar een betrouwbare, toekomstbestendige en efficiënte organisatie. Daarbij staan samenwerking met deelnemers, innovatie en kwalitatief hoogwaardige dienstverlening aan inwoners en ondernemers centraal. In de komende jaren richt BSOB zich op het verder versterken van haar digitale dienstverlening, het verbeteren van de kwaliteit van brondata van ketenpartners en het verantwoord inzetten van data-intelligence en kunstmatige intelligentie binnen de bestuurlijk vast te stellen kaders. Door gericht te investeren in procesoptimalisatie, standaardisatie waar dit meerwaarde biedt en het versterken van de professionaliteit van medewerkers, werkt BSOB aan duurzame kwaliteit tegen zo laag mogelijk kosten. Door de genoemde ontwikkelingen en de groeiende eisen aan ICT-systemen komt er steeds meer druk te liggen op het ICT-team. Om te kunnen blijven voldoen aan de kwaliteitseisen is in deze begrotingswijziging een ICT-uitbreiding opgenomen, waarin gedeeltelijk kan worden voorzien met de inzet van de bovenformatieve ICT-FTE die zijn overgekomen van waterschap De Dommel.

BSOB heeft als doelstelling om de P&C-cyclus te optimaliseren. Dit betekent onder andere beknoptere documenten voor een betere leesbaarheid, maar ook dat er een betere samenhang is tussen de documenten. Vanaf 2026 is daarom de 1e begrotingswijziging onderdeel van dit document.
Dit betekent dat we de doelen zoals benoemd in de vastgestelde begroting 2026 geëvalueerd hebben. Er is geconstateerd dat meerdere doelen uit de begroting 2026 eigenlijk een voortzetting zijn van het reguliere proces. Aangezien het reguliere proces gemonitord wordt aan de hand van de KPI's zijn deze doelen niet meer opgenomen in de 1e BW 2026. Daarnaast is geconstateerd dat meerdere doelen gerelateerd zijn aan de verbeterinitiatieven. Ook deze zijn niet meer opgenomen in de 1e BW 2026 omdat de verbeterinitiatieven apart geagendeerd worden voor het Algemeen Bestuur.

De programmabegroting bestaat uit verschillende onderdelen, die in het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) door het Rijk zijn vastgesteld. Het zijn (hoofdstuk 2) de beleidsbegroting - met daarin de organisatieontwikkeling, het programmaplan, de paragrafen en de projecten – en (hoofdstuk 3) de financiële begroting, waarin de 1e begrotingswijziging 2026, de begroting 2027 en meerjarenraming aan bod komen.
In de financiële begroting vindt u het overzicht van de baten en lasten en een overzicht van de financiële positie.

In de 1e begrotingswijziging 2026 zijn ten opzichte van de vastgestelde begroting 2026 diverse actualisaties en ontwikkelingen verwerkt. Deze ontwikkelingen kunnen opgesplitst worden in twee categorieën, te weten autonome[1] ontwikkelingen en beleidskeuzes die door het Algemeen Bestuur gemaakt zijn. Het belangrijkste effect betreft de actualisatie van de kosten van de toetreding van

[1] ontwikkelingen waar het algemeen bestuur minimale invloed op heeft

Waterschap De Dommel. De offerte aan Waterschap De Dommel is medio 2024 opgesteld op basis van toen bekende inzichten en onderbouwingen. De werkelijke kosten blijken op sommige punten fors af te wijken, zowel in positieve als negatieve zin. Voor nadere toelichting wordt verwezen naar hoofdstuk 3. Samen met de overige ontwikkelingen leidt dit tot een stijging van de verwachte netto-kosten 2026 met € 49.000. De netto-kosten van de 1e BW 2026 bedragen daarmee € 15.118.000. De begroting 2027 bedraagt afgerond € 15.684.000.

2. BELEIDSBEGROTING

2.1 Missie, visie en kernwaarden

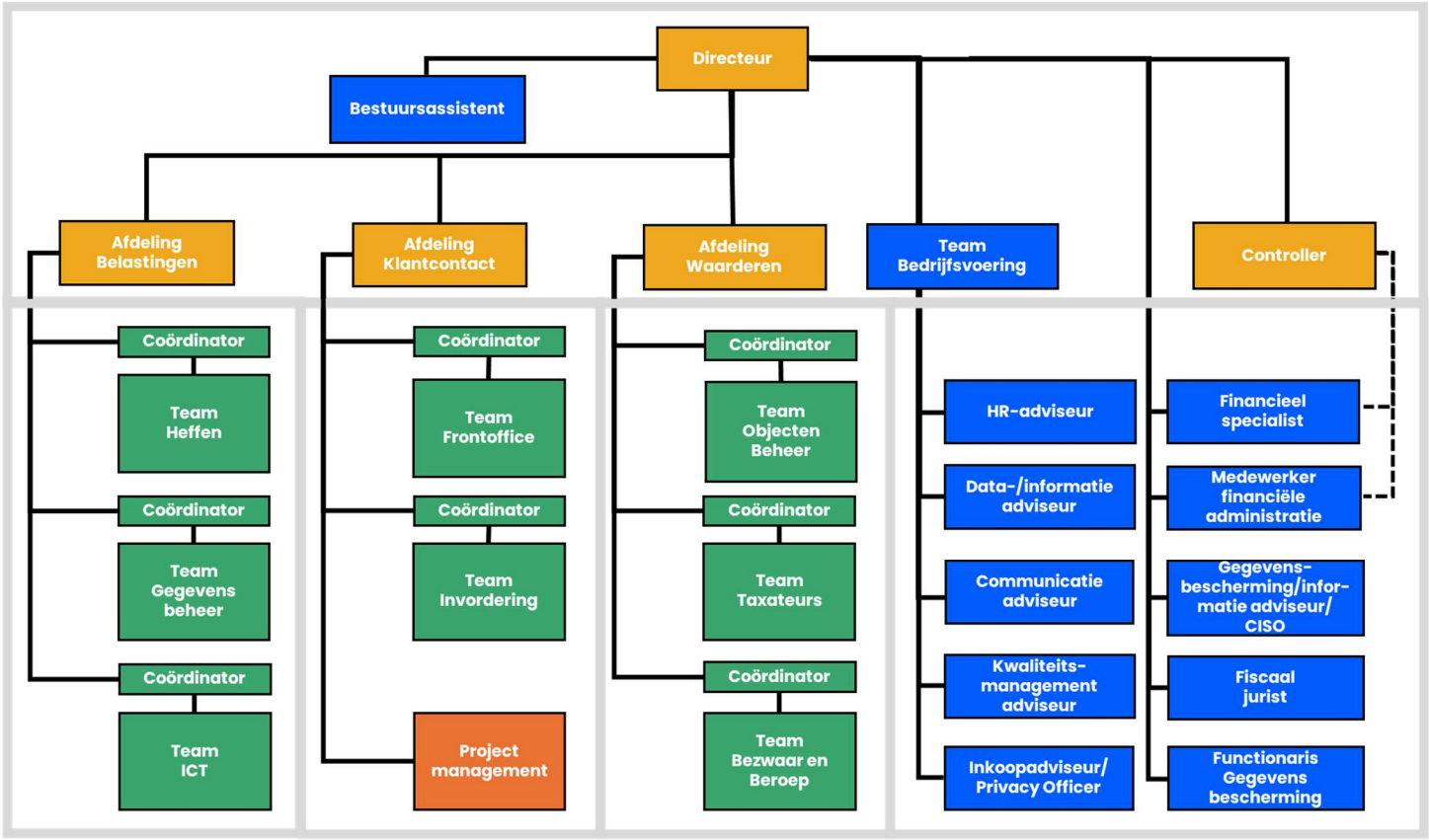
BSOB zet zich in voor het zorgvuldig, eerlijk en efficiënt vaststellen, heffen en innen van gemeentelijke en waterschapsbelastingen. Daarbij staan aandacht voor inwoners en ondernemers en het beperken van maatschappelijke kosten centraal. Onze ambitie is om een betrouwbare partner te zijn voor waterschappen en gemeenten die hun belastingzaken willen uitbesteden en om burgers en bedrijven te ondersteunen bij het snel en eenvoudig regelen van hun fiscale zaken. Wij streven naar toegankelijke, persoonlijke en betrouwbare dienstverlening, met werkprocessen die zo efficiënt mogelijk zijn ingericht. Groei en uitbreiding met nieuwe deelnemers wordt overwogen, mits onze identiteit behouden blijft en schaalvoordelen ontstaan. Onze kernwaarden zijn kostenbewustzijn, toegankelijkheid en kwaliteit. We werken servicegericht en met oog voor een betrouwbare overheid, terwijl we ons inzetten voor de ontwikkeling van onze medewerkers binnen een flexibele en betrokken organisatie die duurzame groei nastreeft.

2.2 Organisatie en organisatiestructuur

BSOB is een samenwerkingsverband tussen twee waterschappen: waterschap Aa en Maar en vanaf 1 januari 2026 sluit Waterschap De Dommel zich aan bij BSOB. En negen gemeenten: Asten, Bernheze, Boekel, Deurne, Gemert-Bakel, Laarbeek, Maashorst, Oss en Someren. Daarnaast heeft BSOB een DienstVerleningsOvereenkomst gesloten met de Dienst Dommelvallei, die een samenwerking vormt tussen de gemeenten Nuenen, Son en Breugel, en Geldrop-Mierlo.

De meerjaren programma-begroting van BSOB richt zich op het uitvoeren van belastingtaken en de kwaliteit en continuïteit van de drie programmaonderdelen – het waarderen, heffen en innen van gemeentelijke en waterschapsbelastingen – zo goed mogelijk te waarborgen tegen minimale kosten.

De organisatiestructuur van BSOB ziet er als volgt uit:

In het eerste kwartaal van 2026 wordt bij BSOB de functie Coördinator ingevoerd. Eerder waren de coördinerende taken als rol toebedeeld aan de senioren van de teams, die daar over het algemeen onvoldoende tijd voor hadden, die rol niet ambieerden of in onvoldoende mate beschikten over de juiste competenties. Er zijn nu drie niveaus beschreven binnen de functie van Coördinator (Coördinator I, Coördinator II en Coördinator III/Teamleider), waardoor de aan te stellen coördinatoren zich kunnen ontwikkelen via een duidelijk groeipad. De aanstelling van de coördinatoren kan worden gefinancierd binnen de gebudgetteerde formatieruimte van de afdelingen.

2.3 Ambities per primair programmaonderdeel

Het primaire proces van BSOB wordt gevormd door de volgende drie programma-onderdelen:

- **Waarderen**: Het proces waarderen is verantwoordelijk voor de uitvoering van de Wet WOZ. Zij waarderen/taxeren woningen en niet-woningen en bepalen de WOZ-waarde voor de waterschaps- en gemeentelijke belastingen. Hiervoor is het belangrijk dat informatie, gegevens en data over objecten goed wordt vastgelegd.
- **Heffen**: Het proces Heffen legt de waterschaps- en gemeentelijke belastingen op. Zij zorgen ervoor dat alle inwoners van onze deelnemers een belastingaanslag krijgen.

- **Innen**: Dit proces zorgt ervoor dat de belastingplichtige kan betalen. Ze vorderen de waterschaps- en gemeentelijke belastingen in. Bij betalingsproblemen kijken ze samen met de belastingplichtige naar een passende oplossing, bijvoorbeeld een betalingsregeling of kwijtschelding.

Zoals reeds in de inleiding beschreven heeft er een optimalisatieslag plaatsgevonden met betrekking tot het beschrijven van de doelstellingen. Dit heeft erin geresulteerd dat er alleen specifieke doelstellingen zijn opgenomen. Doelstellingen die passen binnen de reguliere bedrijfsvoering worden niet specifiek genoemd. Er zijn daarom ook minder doelstellingen opgenomen binnen dit hoofdstuk, in tegenstelling tot eerdere begrotingen.
Voor zowel de primaire programma-onderdelen als de secundaire processen zijn de jaardoelen gericht op 2026. Gezien de ontwikkelingen van BSOB de afgelopen jaar en de lopende verbeterinitiatieven zal de focus eerst zijn op het afronden van de specifieke jaardoelen 2026, het afronden van de verbeterinitiatieven en het continueren van de reguliere bedrijfsvoering.
Mochten er gedurende 2026 specifieke jaardoelen voor 2027 geformuleerd worden dan zullen deze meegenomen worden in de Meerjarenbegroting 2027-2031 (inclusief 1e begrotingswijziging 2027).

In onderstaande tabellen is de verdeling van de netto-kosten over de programma-onderdelen opgenomen. Voor nadere financiële toelichting wordt verwezen naar hoofdstuk 3.

Lasten		Waarderen	Heffen	Innen	**Totaal**
Bijdrage ex BTW in 2026		6.725.253	5.638.149	2.754.786	**15.118.188**
in %		44,48%	37,29%	18,22%	100%

Lasten		Waarderen	Heffen	Innen	**Totaal**
Bijdrage ex BTW in 2027		6.943.366	5.881.973	2.858.194	**15.683.533**
in %		44,27%	37,50%	18,22%	100%

2.3.1 Waarderen

Doelstelling	Samenwerken in mutatiedetectie en objectenregistraties	
Jaardoel 2026	Resultaat	Wat gaan we ervoor doen?
Efficiency in beheer objectenregistratie voor zowel de deelnemer als BSOB	BSOB gaat met deelnemers samenwerken bij de mutatiedetectie en/of informatie ontvangen voor verwerking bij BSOB. Hierdoor kan de kwaliteit en consistentie in de basisregistraties WOZ, BAG en BGT op orde	De mogelijkheden bespreken in het jaarlijkse BAG- en BGT-beheerdersoverleg bij BSOB en in de continue dialoog met de BAG. Samen met de deelnemers ontwikkelen we hiervoor een geharmoniseerd proces.

	worden gehouden, terwijl de BAG- en BGT-beheerders zoveel mogelijk worden ontlast.	

2.3.2 Heffen

Doelstelling	Samenbrengen van WOZ administratie en andere basisregistraties in een GIS/GEO applicatie	
Jaardoel 2026	**Resultaat**	**Wat gaan we ervoor doen?**
We implementeren een GIS-applicatie om de SOR onder te brengen.	We besteden een nieuwe GIS/GEO applicatie aan. Het samenbrengen van alle informatie uit de WOZ-administratie en andere basisregistraties waarvan in de WOZ-administratie gegevens verplicht worden gebruikt, zorgt voor meer inzicht en maakt geautomatiseerd verwerken van informatie mogelijk.	Marktverkenning starten en de scope inventariseren van de applicatie binnen BSOB.

2.3.3 Innen

Doelstelling	Betrouwbare en dienstverlenende overheid zijn	
Jaardoel 2026	**Resultaat**	**Wat gaan we ervoor doen?**
Medewerkers op gewenst niveau	Werkzaamheden worden op het gewenste kwaliteitsniveau uitgevoerd.	• Interne en externe trainingen/opleidingen • Intensieve begeleiding door ervaren collega's • Ontwikkeltrajecten • Voor de nieuwe collega's naar aanleiding van de toetreding van Waterschap De Dommel betekent dit aanvullende scholing

2.4 Ambities secundaire processen

BSOB kent verschillende secundaire processen, die overkoepelend of ondersteunend zijn aan de primaire processen. De secundaire processen worden door specifieke teams of door adviseurs van de afdeling Bedrijfsvoering uitgevoerd. Ten aanzien van de volgende secundaire processen heeft BSOB in de planperiode de volgende ambities die ter besluitvorming door het Algemeen Bestuur verder qua kosten en baten uitgewerkt gaan worden.
De optimalisatie gericht op het verminderen van de governance-complexiteit heeft ertoe geleid dat niet alle secundaire processen afzonderlijk worden benoemd binnen deze begroting, in tegenstelling tot eerdere begrotingen.

Belastingsamenwerking Oost-Brabant

2.4.1 Bezwaar en Beroep

Doelstelling	Doorontwikkeling processen met robotisering	
Jaardoel 2026	Resultaat / KPI	Wat gaan we ervoor doen?
Verdere automatisering en robotisering bij de (digitale) afhandeling van bezwaarschriften.	Zoveel mogelijk gemeentelijke- en waterschapsbezwaren worden grotendeels geautomatiseerd of gerobotiseerd afgehandeld.	Met hulp van ICT de robot uitbreiden/ nieuwe procedures starten. Tevens een portaal inzetten om digitaal uitspraak op bezwaar te kunnen doen. De ingerichte robotisering zal herbouwd moeten worden als gevolg van de hosting en gewijzigde infrastructuur.

2.4.2 ICT

Zoals eerder aangegeven ligt bij BSOB de focus de komende jaren op het verder versterken van de digitale dienstverlening en het verantwoord toepassen van data-intelligence en kunstmatige intelligentie. Door deze ontwikkelingen én de toenemende eisen aan ICT-systemen groeit de druk op het ICT-team aanzienlijk. Om hier goed op in te spelen, wordt geadviseerd om het ICT-team uit te breiden. De extra bovenformatieve (ICT-) FTE die is overgekomen van Waterschap De Dommel zal hiervoor worden ingezet.

Doelstelling	Implementeren van een GIS applicatie	
Jaardoel 2026	Resultaat	Wat gaan we ervoor doen?
Implementatie van de GIS-applicatie ten behoeve van de samenhangende objectregistratie (SOR).	Het beheer van de SOR in een werkende totaaloplossing voor BSOB.	We gaan een GIS (Geografisch Informatie Systeem)-applicatie implementeren. Het team ICT gaat de applicatie selecteren, implementeren, overdragen aan het beheer en zorgen voor het juiste kennisniveau van de beheerders en gebruikers.

Doelstelling	Migratie van Citrix werkplekken naar Microsoft 365 werkplekken	
Jaardoel 2026	Resultaat	Wat gaan we ervoor doen?
Onderzoek naar de migratie van citrix werplekken naar Microsoft 365 werkplekken	Onderzoekrapport en advies voor de migratie.	Onderzoeken hoe de werkomgevingen van Citrix naar een Microsoft werkplek omgezet kunnen worden.

Doelstelling	Implementeren nieuw BI Datawarehouse platform	
Jaardoel 2026	Resultaat	Wat gaan we ervoor doen?
Onderzoek nieuw BI platform	Onderzoeksrapport gericht op het vervangen van het huidige BI platform door een nieuw BI platform en tegen welke kosten.	Onderzoeken welke BI Datawarehouse oplossingen er bestaan en hier een afweging in maken in mogelijkheden en kosten en dit aanbieden als onderzoeksrapport.

Doelstelling	Voldoen aan de nieuwe Archiefwet en Wet modernisering elektronisch bestuurlijk verkeer	
Jaardoel 2026	Resultaat	Wat gaan we ervoor doen?
BSOB zal in de planperiode invulling moeten geven aan de nieuwe Archiefwet en aan de Wet modernisering elektronisch bestuurlijk verkeer (Wmebv).	Voldoen aan de nieuwe Archiefwet en aan de Wet modernisering elektronisch bestuurlijk verkeer (Wmebv).	• Uitvoering geven aan het verbeterplan Archivering. • Versneld overbrengen van documenten naar de archiefdienst BHIC zodat deze eerder openbaar worden. • Inrichten van de vernietigingsfunctie in Gouw zo dat de digitale archiefbescheiden die voor vernietiging in aanmerking komen, vernietigd kunnen worden. • Verder inrichten van digitale communicatiekanalen, aanpassen van interne processen en geven van voorlichting aan belastingplichtigen.

2.4.3 HR

Doelstelling	Focus op mentale gezondheid en welzijn	
Jaardoel 2026	Resultaat	Wat gaan we ervoor doen?
Focus op mentale gezondheid en welzijn.	Een lager ziekteverzuim en hogere productiviteit omdat de mentale gezondheid en betrokkenheid wordt verhoogd.	Investeren in (een) programma(s) dat een MTO en/of pulse-metingen uitvoert. En organiseren van workshops voor vitaliteit/ angst en stress.

Doelstelling	Hybride werken en datagestuurd HR-beleid	
Jaardoel 2026	Resultaat	Wat gaan we ervoor doen?
Met hybride werken als norm ontstaat een grotere focus op digitale samenwerking, flexibiliteit en resultaatgericht leidinggeven. Tegelijkertijd ontwikkelt HR strategische, datagedreven inzichten om beslissingen over talent, verloop en productiviteit beter te onderbouwen.	• Grotere focus op digitale samenwerking, flexibiliteit en resultaatgericht leidinggeven • het creëren van datagedreven inzichten en beter onderbouwde adviezen en beslissingen.	• Beleid ontwikkelen gericht op digitale samenwerking, flexibiliteit en resultaatgericht leidinggeven • Inzetten van power-BI ter ontwikkeling van datagedreven inzichten

Doelstelling	Doorlopend leren en ontwikkeling	
Jaardoel 2026	Resultaat	Wat gaan we ervoor doen?
Doorlopend leren en ontwikkelen.	Per 2026 zijn de nieuwe medewerkers (Dommel) gewend aan de BSOB-cultuur en goed geïntegreerd.	Creëren van inwerkprogramma's en maken van opleidingstrajecten.

2.4.4 Communicatie

Doelstelling	Zichtbaar- en bereikbaarheid vergroten	
Jaardoel 2026	Resultaat	Wat gaan we ervoor doen?
50% van de standaard brieven in nieuwe huisstijl	Omzetten van ca 50% van de standaard brieven in de nieuwe huisstijl (resterende 50% wordt omgezet in 2027)	Brieven in het belastingsysteem GouwBelasting opnieuw technisch specificeren met tijdelijke externe ICT-inhuur

Doelstelling	Zichtbaar- en bereikbaarheid vergroten		
Jaardoel 2026	Resultaat / KPI	Wat gaan we ervoor doen?	Regulier proces/verbeterinitiatief/ specifiek doel 2026
Stimuleren groot bereik met doel een vermindering van het aantal bezwaren en oproep om contact op te nemen met BSOB	Vermindering van het aantal bezwaren en meer belastingplichtigen die rechtstreeks contact opnemen met BSOB.	De jaarlijkse communicatie-campagne ontwikkelen. Afstemming van de strategie, delen van kennis en delen van de kosten met andere belastingsamenwerkingen.	Regulier proces

2.4.5 Gegevensbescherming

Doelstelling	Voldoen aan NIS2, Cyberbeveiligingswet, ISMS, AI Act	
Jaardoel 2026	Resultaat	Wat gaan we ervoor doen?
Versterking van Informatiebeveiliging en naleving van BIO2, Cyberbeveiligingswet (Cbw) en AI Act	Verhoogde digitale weerbaarheid van BSOB en een betere bescherming tegen cyberdreigingen.	• Voortdurende naleving van BIO2 (Baseline Informatiebeveiliging Overheid) en NIS2 (Network and Information Security Directive 2). • Zorgen voor inhuur van de vereiste capaciteit en kennis en investeren in verder opleiden van eigen medewerkers. • Optimaliseren van het ISMS om de informatiebeveiliging structureel en aantoonbaar te organiseren en verbeteren. • Voldoen aan de Europese AI Act.

Belastingsamenwerking Oost-Brabant

2.4.6 Governance gemeenschappelijke regeling

Doelstelling	De inrichting van de governance van de GR wordt door de deelnemers en door BSOB als complex ervaren. Het AB heeft voorstellen tot aanpassing van de governance goedgekeurd. In 2026 wordt het formele besluitvormingsproces voor de wijziging van de GR georganiseerd.	
Jaardoel 2026	**Resultaat**	**Wat gaan we ervoor doen?**
Op basis van een, door een externe gespecialiseerde deskundige, in 2026 uitgevoerd onderzoek, worden verbeteringen in de governance doorgevoerd.	Verlaging van de ervaren complexiteit van de governance van de GR BSOB.	Het formele besluitvormingsproces van de voorgenomen wijzigingen van de GR organiseren.

2.4.7 Nieuwe toetreders tot de GR BSOB

Doelstelling	Realiseren dat gemeenten in het werkgebied van BSOB kunnen toetreden met een minimale en beheersbare impact op BSOB.	
Jaardoel 2026	**Resultaat**	**Wat gaan we ervoor doen?**
BSOB heeft in beeld welke deskundigheid nodig is om de datakwaliteit van een nieuwe toetredende gemeente op het vereiste niveau te brengen en welke externe partijen daarin kunnen voorzien zodat toetreding van nieuwe deelnemers gerealiseerd kan worden met minimale en beheersbare impact op BSOB.	BSOB heeft een duidelijk beeld van de benodigde deskundigheid en potentiële externe partners voor het verhogen van de datakwaliteit van nieuwe toetredende gemeenten. Er kunnen verkennende gesprekken worden gevoerd met potentiële nieuwe toetreders tot de GR omdat toetreding met minimale en beheersbare impact op BSOB mogelijk is.	- Onderzoeken welke deskundigheid nodig is om de datakwaliteit van een nieuwe toetredende gemeente op het vereiste niveau te brengen. - Samenwerken met externe partijen om een oplossing te ontwikkelen voor het verhogen van de datakwaliteit van nieuwe toetredende gemeenten. - Identificeren van externe partijen die kunnen voorzien in de benodigde deskundigheid. - Onderzoeken in welke vorm BSOB met deze externe partijen zou kunnen samenwerken.

2.5 Projecten/initiatieven

2.5.1 AI

BSOB heeft al stappen gezet in het gebruik van kunstmatige intelligentie, bijvoorbeeld voor het opstellen van beleidsstukken of presentaties. BSOB streeft ernaar om in 2026 haar dienstverlening verder te verbeteren en processen efficiënter te maken met behulp van AI, uiteraard binnen de geldende wettelijke en in 2026 vast te stellen bestuurlijke kaders. Er wordt onderzocht hoe innovatieve AI-oplossingen kunnen bijdragen aan hogere tevredenheid bij inwoners en ondernemers én een betere kostenbeheersing. Daarom ontwikkelt en implementeert BSOB in de eerste helft van 2026 twee concrete toepassingen, ondersteund door Microsoft Copilot—een AI-tool die momenteel binnen BSOB beperkt wordt ingezet, maar waarvan het aantal gebruikers komend jaar groeit. De te ontwikkelen toepassingen omvatten onder andere een AI-gestuurde kennisbank voor (nieuwe) medewerkers en AI-ondersteuning bij het maken van conceptantwoorden op binnenkomende e-mails, zodat medewerkers sneller en efficiënter kunnen werken. Omdat de beoogde financiële en kwalitatieve voordelen alleen gerealiseerd kunnen worden wanneer de medewerkers deze innovaties integreren in hun dagelijkse routines zullen zij hierin gecoacht worden. Op basis van de ervaringen en de bereikte resultaten overlegt BSOB met het Algemeen Bestuur over het breder uitrollen van AI-toepassingen binnen de organisatie. Dit binnen de kaders die het Algemeen Bestuur in 2026 vaststelt voor het toepassen van AI binnen BSOB.

2.5.2 Kennisontwikkeling AI en Data Intelligence

Vanaf 2 februari 2025 vereist de AI-verordening van de Rijksoverheid dat organisaties die AI-systemen ontwikkelen of gebruiken ervoor zorgen dat hun personeel voldoende AI-*geletterd* is. Dit betekent dat medewerkers moeten beschikken over relevante kennis en vaardigheden om AI-toepassingen verantwoord te gebruiken of te implementeren. Iedereen die binnen of namens BSOB met AI werkt moet inzicht hebben in zowel technische als sociale, ethische en praktische aspecten van AI. Zeker gezien de grote invloed die AI kan hebben op belastingplichtigen en deelnemers—vooral wanneer AI betrokken is bij besluitvorming—is deze expertise van groot belang. Om de AI-geletterdheid van alle medewerkers te ontwikkelen schaft BSOB in 2026 E-learnings aan.

Door het toenemende belang van data-intelligence en kunstmatige intelligentie groeit bij BSOB de behoefte aan expertise op deze gebieden. Door de huidige krapte op de arbeidsmarkt is het lastig om deze kennis extern te werven. Daarom investeert BSOB in 2026 in de ontwikkeling van haar eigen medewerkers met opleidingen op het gebied van de nieuwste technologieën. Zo krijgen BI-specialisten en ICT-medewerkers bijvoorbeeld opleidingen in Data Analysis Expressions (DAX)—de krachtige formuletaal van Microsoft die gebruikt wordt voor complexe berekeningen in Power BI, Excel (Power Pivot)

en Analysis Services. Daarnaast investeert de organisatie in het verbreden van AI-kennis bij het management en adviseurs, onder andere door trainingen voor MS 365 Copilot en een opleiding tot Certified AI Compliance Officer (CAICO) voor de Privacy Officer.

2.5.3 Verbeterinitiatieven

BSOB heeft zich ten doel gesteld de kwaliteit van de dienstverlening aan belastingplichtigen en deelnemers en het werkplezier van de medewerkers verder te verbeteren en om een grotere efficiëntie te realiseren die mogelijk leidt tot verlaging van de deelnemersbijdrage. Na afronding van het Masterplan Automatisering in de eerste helft van 2025 heeft BSOB ingezet op aanvullende efficiencymaatregelen door harmonisatie van verordeningen. Uit onderzoek en in afstemming met vertegenwoordigers van de deelnemende gemeenten is gebleken dat harmonisatie slechts beperkte efficiencywinst oplevert. Het belastingsysteem van BSOB is namelijk in staat om variaties in verordeningen te verwerken zonder significant verlies aan efficiëntie bij de uitvoering van belastingtaken. Daarnaast kan harmonisatie mogelijk leiden tot een ongewenste beperking van de beleidsruimte van deelnemende gemeenten.

Uit vervolgonderzoek is gebleken dat BSOB de kwaliteit en efficiëntie van haar werkzaamheden nog verder kan verhogen door de kwaliteit van inkomende data te verbeteren, de gegevensuitwisseling met gemeenten te optimaliseren en de werkprocessen aan te passen. Het Algemeen Bestuur heeft uit een longlist van 25 opties 11 verbeterinitiatieven geselecteerd (waarvan er inmiddels 2 zijn vervallen in verband met te beperkt draagvlak of te beperkte opbrengsten) die met beperkte inspanning op korte termijn financiële voordelen nadrukkelijk ook kwalitatieve voordelen kunnen opleveren voor de tevredenheid van belastingplichtigen, de deelnemers in de gemeenschappelijke regeling en de medewerkers van BSOB. De financiële voordelen zullen enkel kunnen worden bereikt door middel van natuurlijk verloop. Vanwege de afhankelijkheid van het daadwerkelijke verloop is nog niet te voorspellen wanneer de financiële voordelen kunnen worden gerealiseerd. Een informatienota over de status en de vervolgstappen van de verbeterinitiatieven worden separaat in de vergadering van het Algemeen Bestuur geagendeerd.

Voor de volledigheid staat hieronder een overzicht van de verbeterinitiatieven opgenomen:

Afdeling Heffen

- Verbeterinitiatief 1: Achteraf opleggen verbruikersbelastingen (*vervallen*)
- Verbeterinitiatief 2: Diftar en datakwaliteit (*gerealiseerd*)
- Verbeterinitiatief 3: Geautomatiseerde verdeling watermeters
- Verbeterinitiatief 4: Optimaliseren koppeling en verdeling watermeters t.b.v. zuiveringsheffing
- Verbeterinitiatief 5: Automatisch verwerken aangiften
- Verbeterinitiatief 6: Structureel oplossen uitval (*vervallen*)

Afdeling Waarderen

- Verbeterinitiatief 7: Automatische groepscorrecties WOZ-waarde
- Verbeterinitiatief 8: Toegang tot bouwtekeningen
- Verbeterinitiatief 9: Acceptatie inmeting gebruiksoppervlakte door BSOB
- Verbeterinitiatief 10: Verwerken BAG-mutaties
- Verbeterinitiatief 11: Standaardisatie mutatieformats

2.6 Paragrafen

2.6.1 Risicoparagraaf

BSOB ziet in de planperiode de volgende risico's, waarvoor mitigerende maatregelen worden ingericht:

Risico 1

Krapte op de arbeidsmarkt maakt het steeds moeilijker om geschikt nieuw personeel aan te trekken. Om dit risico te beperken, zet BSOB in op het bevorderen van interne loopbaanmogelijkheden, het vergroten van betrokkenheid bij de bestaande medewerkers en het verder ontwikkelen van kennis en vaardigheden binnen het huidige team.

BSOB spant zich in om de externe inhuur tot een minimum te beperken. Als gevolg van de groeiende krapte op de arbeidsmarkt wordt BSOB er echter steeds vaker mee geconfronteerd dat vacatures niet of vertraagd ingevuld kunnen worden. Om de kwaliteit van de bedrijfsvoering en de kwaliteit van de dienstverlening aan de deelnemers en de belastingplichtigen te kunnen garanderen ontkomt BSOB er helaas niet aan om in voorkomende gevallen toch gebruik te moeten maken van externe inhuur. Hierover legt BSOB verantwoording af aan het Algemeen Bestuur. Om de benodigde kennis van de medewerkers op het gebied van nieuwe technologieën, zoals AI en data intelligence op het vereiste niveau te krijgen investeert BSOB in opleidingen voor de zittende medewerkers.

Risico 2

Kwetsbaarheid op essentiële functies. Door de relatief kleine omvang van BSOB is er op verschillende specialistische gebieden een sterke afhankelijkheid van een beperkt aantal experts. Om dit risico te verkleinen, wordt ingezet op het vastleggen en uitwisselen van kennis, evenals het opzetten van back-upstructuren.

Risico 3

Databeveiliging. BSOB streefde ernaar om uiterlijk eind 2025 volwassenheidsniveau 4 volgens het BIO2-normenkader te behalen. Deze doelstelling is vrijwel gerealiseerd en zal begin 2026 worden voltooid. De geïmplementeerde beheersmaatregelen blijven gedurende de planperiode actief om het behaalde volwassenheidsniveau te borgen.

Risico 4

Frictiekosten. Het toetreden van een nieuwe deelnemer tot de gemeenschappelijke regeling brengt mogelijk frictiekosten met zich mee. Dit kan betrekking hebben op de inpasbaarheid van medewerkers, een bovenformatieve bezetting of op ziekteverzuim. De exacte omvang van deze risico's is momenteel gezien alle variabelen niet te kwantificeren. Wij blijven deze ontwikkelingen nauwlettend volgen.

2.6.2 Weerstandsvermogen

Op basis van de vastgestelde begroting en de kostenverdeelmethode financieren de deelnemers de bedrijfskosten vooruit. BSOB heeft zelf dus geen of weinig financiële middelen om onverwachte (niet-begrote) kosten te kunnen dekken. Gelukkig komt dit nauwelijks voor, omdat BSOB veelal voorspelbaar en planbaar werk uitvoert. Hierdoor heeft BSOB voornamelijk te maken met reguliere (en dus vooraf goed te ramen) kosten zoals: salarissen, huisvesting, ICT en andere kantoorkosten. Toch kunnen de risico's zoals benoemd in de risicoparagraaf een uitzondering zijn en zorgen voor onverwachte grote kosten. Ook kunnen zich ontwikkelingen voordoen die wij niet hebben kunnen voorzien bij het opstellen van de begroting. Om toch eventuele (onvoorziene) financiële tegenvallers binnen de eigen begroting op te vangen, hebben we de post 'onvoorzien' in de begroting opgenomen. De post 'onvoorzien' is vastgesteld op 0,6% van de begroting met een minimum van € 50.000. Voor 2027 betekent dit een bedrag van € 68.073.
Mocht deze post ontoereikend zijn dan staan de deelnemers altijd garant. Volgens de garantstelling (artikel 53, GR) zorgen de deelnemers ervoor dat BSOB altijd over voldoende financiële middelen beschikt om aan al haar verplichtingen naar derden te voldoen.

2.6.3 Onderhoud kapitaalgoederen

De kapitaalgoederen bestaat voornamelijk uit de verbouwing en ICT-software. Noodzakelijk onderhoud vormt onderdeel van de afgesloten contracten.

2.6.4 Financiering

BSOB conformeert zich aan de regels van de wet FIDO. Een vertaling is opgenomen in het treasury statuut. Aangezien in de afgelopen jaren geen langlopend vreemd vermogen aan is getrokken, is het treasury risico nihil en zijn er geen kengetallen opgenomen met betrekking tot het renterisico en renteresultaat.

De totale bijdrage van de deelnemers naar aanleiding van de 1e BW 2026 bedraagt € 16.265.251. Over 2027 wordt de deelnemersbijdrage geraamd op € 16.793.653. In paragraaf 3.2 wordt nader ingegaan op de kostenverdeling.

Op basis van de vastgestelde begroting en de kostenverdeelmethode financieren de deelnemers de bedrijfskosten vooruit. Bij de vaststelling van de jaarrekening stellen we de definitieve bijdrage vast. Zo spoedig mogelijk daarna vindt de afrekening plaats. Bij een positief saldo krijgen de deelnemers het bedrag naar rato teruggestort.

Leningenportefeuille

Er is geen lening.

Renterisico's

Omdat we de afgelopen jaren geen geld hebben geleend, lopen we geen renterisico.

Financieringsrisico's

De deelnemers zijn eindverantwoordelijk voor de bedrijfskosten van BSOB. Voor BSOB zijn er daardoor geen financieringsrisico's.

Liquiditeitenplanning

De voorfinanciering van de deelnemers stemmen we af op de liquiditeitsbehoefte.

BNG

BSOB heeft een bancaire relatie met de Bank Nederlandse Gemeenten (BNG). De BNG verzorgt de bancaire diensten voor de rekening courant en inningsrekening van BSOB.

EMU-saldo

Het EMU-saldo of begrotingssaldo is het verschil tussen de totale inkomsten en uitgaven van een land. Daar zitten ook de inkomsten en uitgaven van lokale overheden bij zoals gemeentes en provincies. Binnen de Europese Unie (EU) worden de EMU-saldo's vergeleken en afgesproken hoe groot een tekort maximaal mag zijn. Ook in Nederland was er de afgelopen jaren een tekort. Ofwel er was een staatsschuld. Het EMU-tekort wordt gehandhaafd door minder uit te geven of meer belastingen te heffen. In het volgende overzicht ziet u hoe BSOB bijdraagt aan het nationale EMU-saldo.

Tabel: EMU saldo 2024-2026				Bedragen x € 1.000
	Omschrijving	2025	2026	2027
1	Exploitatiesaldo vóór toevoeging aan c.q. onttrekking uit reserves (zie BBV, artikel 17c)	-521		
2	Afschrijvingen ten laste van de exploitatie	107	73	73
3	Bruto dotaties aan de post voorzieningen ten laste van de exploitatie	108		
4	Investeringen in (im)materiële vaste activa die op de balans worden geactiveerd			
5	Baten uit bijdragen van andere overheden, de Europese Unie en overigen, die niet op de exploitatie zijn verantwoord en niet al in mindering zijn gebracht bij post 4			
6	Desinvesteringen in (im)materiële vaste activa: Baten uit desinvesteringen in (im)materiele vaste activa (tegen verkoopprijs), voor zover niet op de exploitatie verantwoord			
7	Aankoop van grond en de uitgaven aan bouw-, woonrijp maken e.d. (alleen transacties met derden die niet op de exploitatie staan)			
8	Baten bouwgrondexploitatie: Baten voorzover transacties niet op exploitatie verantwoord			
9	Lasten op balanspost Voorzieningen voorzover deze transacties met derden betreffen			
10	Lasten ivm transacties met derden, die niet via de onder post 1 genoemde exploitatie lopen, maar rechtstreeks ten laste van de reserves (inclusief fondsen en dergelijke) worden gebracht en die nog niet vallen onder één van bovenstaande posten			
11	Verkoop van effecten:			
a	Gaat u effecten verkopen? (ja/nee)	nee	nee	nee
b	Zo ja, wat is bij verkoop de verwachte boekwinst op de exploitatie?			
	Berekend EMU-saldo	-307	73	73

2.6.5 Mededelingen WNT

De Wet Normering Topinkomens (WNT) regelt hoeveel topfunctionarissen in de (semi)publieke sector maximaal mogen verdienen. Het doel is om bovenmatige beloningen en ontslagvergoedingen tegen te gaan. Jaarlijks worden de bezoldigingsnormen in een ministeriele regeling vastgesteld en geïndexeerd. BSOB blijft binnen de gestelde norm en voldoet hiermee aan de WNT.

2.6.6 Wet Open Overheid (WOO)

De Wet Open Overheid is volledig geïmplementeerd per 1 januari 2026. Hierdoor voldoet BSOB aan de haar actieve openbaarmakingsplicht voor de daartoe aangewezen categorieën informatie.

3. FINANCIËLE BEGROTING

In dit hoofdstuk is een overzicht opgenomen van de meerjarenraming van BSOB, inclusief de -ontwerp- 1e begrotingswijziging 2026 en de - ontwerp- begroting 2027.

1e begrotingswijziging 2026

Autonome ontwikkelingen

- De budgetten zijn geactualiseerd naar de realisatie 2025 (inclusief aanpassing inflatiecijfers/ indexeringen);
- De vastgestelde CAO 2025 is verwerkt in de lonen en salarissen;
- Overige interne ontwikkelingen zijn verwerkt (te denken valt aan verwerking realisatie proceskostenvergoedingen en opvang van zieken);
- De productiecijfers zijn geactualiseerd op basis van de jaarstukken 2025, waarbij rekening gehouden is met incidentele ontwikkelingen.

Beleidsontwikkelingen

- Voor de 1e BW 2026 betekent dit het eerste jaar dat Waterschap De Dommel onderdeel is van de begroting. De toetreding was reeds verwerkt in de vastgestelde begroting 2026. Dit was echter gebeurd op basis van de bedragen zoals geoffreerd aan Waterschap De Dommel medio 2024. De offerte is indertijd gemaakt op basis van onderbouwde aannames. In de 1e BW 2026 zijn de werkelijke kosten opgenomen. Dit zorgt voornamelijk bij de lonen en salarissen en de automatiseringskosten voor verschuivingen. Samen met enkele overige aanpassingen van de begroting is het totaaleffect op de netto-kosten zoveel mogelijk beperkt.

Begroting 2027

In de kadernota 2027 zijn de kaders en uitgangspunten opgenomen waarbinnen BSOB de begroting 2027 inclusief meerjarenraming opstelt. Dit zijn onder andere de prijscorrecties volgend uit de septembercirculaire 2025. Hierbij wordt opgemerkt dat de huidige inflatiecijfers momenteel hoger liggen. Dit is niet verwerkt in de voorliggende begroting, omdat door de huidige mondiale ontwikkelingen geen accurate voorspelling gedaan kan worden. In dit hoofdstuk worden tabellen gebruikt. Voor de leesbaarheid adviseren wij u om het zoomniveau van uw beeldscherm te vergroten.

Autonome ontwikkelingen

Prijsmutaties overheidsconsumptie 2026-2030 (conform septembercirculaire 2025)

	2026	2027	2028	2029	2030
Prijsindex Netto materiële consumptie	*2,4%*	2,2%	2,2%	2,3%	2,3%
Loonkostenontwikkeling Loonvoet sector overheid	*~2%*[1]	5,1%	4,2%	4,5%	4,5%

Beleidsontwikkelingen

Op dit moment zijn er geen financiële ontwikkelingen te rapporteren. Zodra zich relevante ontwikkelingen voordoen, zal het Algemeen Bestuur hierover worden geïnformeerd en wordt besluitvorming gevraagd. Overeenkomstig de gemaakte afspraken zal BSOB bij concrete projecten (zoals reeds benoemd onder andere BSOB academy en AI) de bijbehorende voorstellen, inclusief de financiële onderbouwing, via de gebruikelijke besluitvormingsprocedure aanbieden.

Ontwikkeling formatie

De volgende formatie is gehanteerd binnen de begroting.

	Vastgestelde Begroting 2026	1e BW 2026	2027	2028	2029	2030	Boven-formatief
Overhead	39,15	39,98	39,98	39,98	39,98	39,98	1,60
Waarderen	27,92	27,92	27,92	27,92	27,92	27,92	
Heffen	27,17	27,17	27,17	27,17	27,17	27,17	
Innen	10,25	10,25	10,25	10,25	10,25	10,25	
Totaal	**104,48**	**105,31**	**105,31**	**105,31**	**105,31**	**105,31**	**1,60**

Vanuit de toetreding van Waterschap De Dommel zijn er enkele bovenformatieve medewerkers overgenomen. Voor 1,6 FTE betreft dit personen die binnen 2 jaar met pensioen gaan. Dit leidt in 2026 en 2027 tot incidentele kosten. Voor een deel van deze kosten is een vergoeding van Waterschap De Dommel ontvangen voor opgebouwde verlofuren.

Daarnaast is er 0,83 FTE bovenformatieve formatie ICT overgekomen. Echter gezien de eerdere genoemde ontwikkelingen binnen ICT is de formatie uitgebreid en zijn de kosten structureel doorgerekend.

Belastingsamenwerking Oost-Brabant

3.1 Overzicht van baten en lasten (inclusief meerjarenraming) [2]

Exploitatiekosten: (*€1.000)			Vastgestelde begroting 2026	1e BW 2026	2027	2028	2029	2030
Overhead	Lonen en salarissen		3.183	3.348	3.718	3.794	3.964	4.143
	Overige personeelskosten		346	400	423	435	450	466
	Inhuur personeel			210	120	123	125	128
	Kapitaallasten	Andere vaste bedrijfsmiddelen, afschrijving	219	93	93	93	93	93
		Rente						
	Automatiseringskosten		1.124	877	883	902	923	944
	Uitvoeringskosten	Kosten betalingsverkeer	1	1	1	1	1	1
	Huisvestingskosten		280	300	306	313	320	328
	Duurzame goederen		5	5	5	5	5	5
	Algemene kosten		374	311	318	325	332	340
	Onvoorzien		68	93	94	96	100	103
	Uitbestede diensten		594	621	583	596	610	624
	Repro- en portokosten			300				
	Totale lasten		**6.193**	**6.558**	**6.544**	**6.684**	**6.925**	**7.176**
	Rentebaten		-296	-296	-303	-309	-316	-324
	Overige opbrengsten	Overige baten		-300				
	Opbrengsten invordering							
	Totale baten		**-296**	**-596**	**-303**	**-309**	**-316**	**-324**
		Totale kosten overhead	**5.897**	**5.962**	**6.242**	**6.374**	**6.609**	**6.852**
Waarderen	Lonen en salarissen		2.195	2.240	2.399	2.499	2.612	2.729
	Overige personeelskosten		34	34	35	36	36	37
	Uitbestede diensten							
	Inhuur personeel		1.155	1.150	920	940	962	984
	Automatiseringskosten		355	338	345	353	361	369
	Repro- en portokosten		17	15	16	16	16	17
	Uitvoeringskosten	Proceskostenvergoedingen	678	550	562	574	588	601
	Totale lasten		**4.434**	**4.328**	**4.276**	**4.418**	**4.575**	**4.738**
	Overige opbrengsten			-150				
	Totale baten			**-150**				
		Directe kosten waarderen	**4.434**	**4.178**	**4.276**	**4.418**	**4.575**	**4.738**
		Doorberekende kosten overhead	**2.440**	**2.548**	**2.667**	**2.724**	**2.824**	**2.928**
		Totale kosten Waarderen	**6.874**	**6.725**	**6.943**	**7.142**	**7.399**	**7.666**
Heffen	Lonen en salarissen		1.980	1.999	2.219	2.313	2.417	2.525
	Overige personeelskosten		36	30	30	31	32	33
	Inhuur personeel			282				
	Automatiseringskosten		247	245	250	256	262	268
	Repro- en portokosten		738	769	786	804	822	841
	Totale lasten		**3.001**	**3.325**	**3.287**	**3.403**	**3.532**	**3.667**
	Overige opbrengsten	Overige baten		-166				
	Totale baten			**-166**				
		Directe kosten Heffen	**3.001**	**3.159**	**3.287**	**3.403**	**3.532**	**3.667**
		Doorberekende kosten overhead	**2.541**	**2.479**	**2.595**	**2.651**	**2.748**	**2.849**
		Totale kosten Heffen	**5.542**	**5.638**	**5.882**	**6.054**	**6.280**	**6.516**

[2] Vanwege de kostenstructuur en samenstelling van de balans van BSOB is er in deze begroting 2026 geen geprognosticeerde balans opgenomen, daar dit geen verdere financiële inzichten verschaft voor de gebruikers van de begroting.

Innen	Lonen en salarissen		627	673	707	737	770	805
	Overige personeelskosten		14	14	14	15	15	15
	Inhuur personeel							
	Repro- en portokosten		292	328	336	343	351	359
	Uitvoeringskosten	Abonnement Inlichtingenbureau	27	27	27	28	28	29
		Incasso- en deurwaarderskosten	398	398	407	415	425	435
		Kosten betalingsverkeer	350	350	358	365	374	382
		Uitvoeringskosten kwijtschelding	30	30	31	31	32	33
	Totale lasten		**1.738**	**1.820**	**1.879**	**1.935**	**1.995**	**2.058**
	Overige opbrengsten	Overige baten						
	Totale baten							
		Directe kosten Innen	**1.738**	**1.820**	**1.879**	**1.935**	**1.995**	**2.058**
		Doorberekende kosten overhead	916	935	979	1.000	1.037	1.075
		Totale kosten Innen	**2.654**	**2.755**	**2.858**	**2.934**	**3.032**	**3.133**
Netto-kosten			**15.069**	**15.118**	**15.684**	**16.130**	**16.711**	**17.315**
	Deelnemersbijdragen	(incl. BTW)	16.233	16.265	16.794	17.266	17.874	20.148
	BTW Eindgebruiker	Exploitatie	1.164	1.147	1.110	1.135	1.162	2.833
	BTW Eindgebruiker	Investeringsvoorstel						
Exploitatieresultaat								

3.1.1 Overzicht exploitatie en toelichting

Saldo baten en lasten (*€1.000)	Realisatie 2025	B2026	1e BW 2026	B2027	B2028	B2029	B20230	Ontwikkeling 1e BW2026 - Begroting 2026
Lonen en salarissen	6.270	7.985	8.259	9.043	9.342	9.763	10.202	274
Inhuur personeel	1.943	1.155	1.642	1.040	1.063	1.087	1.112	487
Overige personeelskosten	357	430	477	503	517	534	551	48
Uitbestede diensten	847	594	621	583	596	610	624	27
Uitvoeringskosten	944	1.483	1.355	1.385	1.416	1.448	1.481	-128
Automatiseringskosten	1.276	1.726	1.460	1.479	1.511	1.546	1.582	-266
Algemene en overige kosten	1.293	1.993	2.215	1.953	1.995	2.040	2.086	222
Algemene kosten	451	374	311	318	325	332	340	-63
Andere vaste bedrijfsmiddelen, afschrijving	107	219	93	93	93	93	93	-126
Duurzame goederen	18	5	5	5	5	5	5	
Huisvestingskosten	290	280	300	306	313	320	328	20
Onvoorzien	0	68	93	94	96	100	103	25
Repro- en portokosten	428	1.046	1.413	1.137	1.163	1.189	1.217	367
Overige opbrengsten	-689		-616					-616
Rentebaten	-218	-296	-296	-303	-309	-316	-324	
Opbrengsten invordering	-1							
Netto-kosten	**12.022**	**15.069**	**15.118**	**15.684**	**16.130**	**16.711**	**17.315**	**49**

Lonen en salarissen € 274.000 nadeel

De hogere kosten lonen en salarissen worden voornamelijk veroorzaakt door de actualisatie van de toetreding van Waterschap De Dommel. Dit wordt veroorzaakt door:

- Komst bovenformatieve medewerkers. Deze personen zijn als incidentele kosten 2026 en 2027 opgenomen
- Formatie-uitbreiding ICT
- Hogere schaalinpassing dan bij BSOB
- Andere verdeling arbeidsvoorwaarden CAO waterschappen dan CAO SGO (SGO heeft lagere IKB maar meer verlofuren)
- CAO-stijgingen sinds offerte

Daarnaast zijn er openstaande vacatures waarvoor ingehuurd wordt. Hiervoor zijn zowel de kosten lonen en salarissen als inhuurkosten bijgesteld.

Inhuur personeel € 487.000 nadeel

De stijging in de kosten inhuur personeel ten opzichte van de vastgestelde begroting 2026 wordt voornamelijk veroorzaakt door:

- Inhuur als gevolg van openstaande vacatures, hiervoor zijn de begrote lonen en salarissen aangepast;
- Inhuur als gevolg van toetreding nieuwe deelnemers. De kosten worden doorbelast, waardoor er ook een stijging is bij de begrote opbrengsten.

Tevens is er structurele inhuur voor Frontoffice opgenomen. De afdeling Frontoffice fungeert binnen BSOB als 'broedvijver' voor talent, hierdoor vindt regelmatig doorstroom naar andere afdelingen plaats. Om ondanks het hoge verloop de kwaliteit te kunnen waarborgen, worden nieuwe medewerkers eerst via een externe organisatie ingezet. Aangezien deze externe organisatie een opslag hanteert zijn deze kosten vanaf 2027 structureel doorgerekend.
Daarnaast heeft er door ontwikkelingen binnen het programma-onderdeel waarderen (onder andere minder bezwaren) een structurele verlaging van de inhuurkosten plaatsgevonden.

Overige personeelskosten € 48.000 nadeel

Onderdeel van deze post is onder andere de opleidingskosten, welke 2% van de lonen en salarissen zijn.

Uitvoeringskosten €128.000 voordeel

De proceskostenvergoedingen zijn aangepast naar de realisatie 2025.

Automatiseringskosten €266.000 voordeel

Ten tijde van het opstellen van de offerte voor waterschap de Dommel medio 2024 is een offerte uitgebracht door onze softwareleverancier. Dit zou ook tot fors hogere automatiserings- en afschrijvingskosten leiden. Echter de werkelijke facturering van de softwareleverancier lag fors lager waardoor deze kosten wegvallen.

Afschrijvingskosten €126.000 voordeel

Ten tijde van het opstellen van de offerte voor waterschap de Dommel medio 2024 is een offerte uitgebracht door onze softwareleverancier. Dit zou ook tot fors hogere automatiserings- en afschrijvingskosten leiden. Echter de werkelijke facturering van de softwareleverancier lag fors lager waardoor ook de afschrijvingskosten fors lager zijn.

Repro- en portokosten € 367.000 nadeel

De repro- en portokosten zijn aangepast naar de nieuwe tarieven en volumes. Hierin zitten enkele onbekende variabelen, deze kosten zullen in 2026 nauw gemonitord worden.

Daarnaast zijn er eenmalige brieven verstuurd als gevolg van toetreding van Waterschap De Dommel ad €300.000. Hier staan ook begrote opbrengsten tegenover.

Overige opbrengsten €616.000 voordeel

De overige opbrengsten zijn bijgesteld naar aanleiding van de incidentele kosten 2026 als gevolg van nieuwe deelnemers.

3.1.2 Incidentele baten en lasten

Exploitatiekosten: (*€1.000)	2026	1e BW 2026	2027	2028	2029	2030
Saldo van baten en lasten	**15.069**	**15.118**	**15.684**	**16.130**	**16.711**	**17.315**
Incidenteel		156	77			
Structureel	15.069	14.962	15.607	16.130	16.711	17.315
Toelichting incidentele baten en lasten						
Incidentele externe ondersteuning		63				
Bovenformatieve kosten als gevolg van nieuwe deelnemer		93	77			
Inhuur (als gevolg van nieuwe deelnemer)		316				
Repro-en portokosten (als gevolg van nieuwe deelnemer)		300				
Opbrengsten (als gevolg van nieuwe deelnemer)		-616				
Totaal		**156**				
inhuur als gevolg van vacatureruimte wordt als structureel beschouwd						

Belastingsamenwerking Oost-Brabant

3.1.3 Vergelijkende cijfers

Exploitatiekosten: (*€1.000)			Realisatie 2025	Vastgestelde begroting 2026	1e BW 2026	B2027
Overhead	Lonen en salarissen		2.349	3.183	3.348	3.718
	Overige personeelskosten		270	346	400	423
	Inhuur personeel		534		210	120
	Kapitaallasten	Andere vaste bedrijfsmiddelen, afschrijving	107	219	93	93
		Rente				
	Automatiseringskosten		794	1.124	877	883
	Uitvoeringskosten	Kosten betalingsverkeer	1	1	1	1
	Huisvestingskosten		290	280	300	306
	Duurzame goederen		18	5	5	5
	Algemene kosten		451	374	311	318
	Onvoorzien			68	93	94
	Uitbestede diensten		821	594	621	583
	Repro- en portokosten				300	
	Totale lasten		**5.633**	**6.193**	**6.558**	**6.544**
	Overige opbrengsten	Overige baten	-444		-300	
	Rentebaten		-218	-296	-296	-303
	Opbrengsten invordering		-1			
	Totale baten		**-664**	**-296**	**-596**	-303
		Totale kosten overhead	4.969	5.897	5.962	6.242
		Doorbelasting lasten overhead	-4.969		-5.962	-6.242
		Saldo lasten overhead			-	-
Waarderen	Lonen en salarissen		2.105	2.195	2.240	2.399
	Overige personeelskosten		44	34	34	35
	Inhuur personeel		1.195		1.150	920
	Uitbestede diensten		27	1.155		
	Automatiseringskosten		274	355	338	345
	Repro- en portokosten		28	17	15	16
	Uitvoeringskosten	Proceskostenvergoedingen	552	678	550	562
	Totale lasten		**4.225**	**4.434**	**4.328**	**4.276**
	Overige opbrengsten		-120		-150	
	Totale baten		**-120**		**-150**	
		Directe kosten waarderen	4.105	4.434	4.178	4.276
		Doorberekende kosten overhead	2.561	2.440	2.548	2.667
		Totale kosten Waarderen	6.665	6.874	6.725	6.943
Heffen	Lonen en salarissen		1.498	1.980	1.999	2.219
	Overige personeelskosten		37	36	30	30
	Inhuur personeel		209		282	
	Automatiseringskosten		208	247	245	250
	Repro- en portokosten		347	738	769	786
	Totale lasten		**2.297**	**3.001**	**3.325**	**3.287**
	Overige opbrengsten	Overige baten	-109		-166	
	Totale baten		**-109**		**-166**	
		Directe kosten Heffen	2.188	3.001	3.159	3.287
		Doorberekende kosten overhead	1.916	2.541	2.479	2.595
		Totale kosten Heffen	4.104	5.542	5.638	5.882

Innen	Lonen en salarissen		318	627	673	707
	Overige personeelskosten		7	14	14	14
	Inhuur personeel		5			
	Repro- en portokosten		54	292	328	336
	Uitvoeringskosten	Abonnement Inlichtingenbureau	392	27	804	822
		Incasso- en deurwaarderskosten		398		
		Kosten betalingsverkeer		350		
		Uitvoeringskosten kwijtschelding		30		
	Totale lasten		**775**	**1.738**	**1.820**	**1.879**
	Overige opbrengsten	Overige baten	-15			
	Totale baten		**-15**			
		Directe kosten Innen	760	1.738	1.820	1.879
		Doorberekende kosten overhead	493	916	935	979
		Totale kosten Innen	1.253	2.654	2.755	2.858
Netto-kosten			12.022	15.069	15.118	15.684
	Deelnemersbijdragen	(incl. BTW)	12.341	16.233	16.265	16.794
	BTW Eindgebruiker	Exploitatie	840	1.164	1.147	1.110
	BTW Eindgebruiker	Investeringsvoorstel				
Exploitatieresultaat			-521			
	Voorgesteld					
	Toevoeging aan bestemmingsreserve					
	Onttrekking aan bestemmingsreserve		176			
	Toevoeging aan egalisatiereserve					
	Onttrekking aan egalisatiereserve		294			
Gerealiseerd resultaat			**-51**			

3.2 Kostenverdeling

Voor de verdeling van de kosten van de 1e BW 2026 en de begroting 2027 naar de deelnemers houden wij rekening met de kostenverdeelmethode. Naarmate een deelnemer meer werk inbrengt bij BSOB, krijgt deze ook een groter aandeel in de kosten van de organisatie.

Voor meer informatie wordt verwezen naar de tabel bij 3.2.1.

3.2.1 Bijdrage deelnemers

1e Begrotingswijziging 2026

1e BW 2026	Aa en Maas	De Dommel	Asten	Bernheze	Boekel	Deurne	Geldrop-Mierlo	Gemert-Bakel	Laarbeek	Maashorst	Nuenen	Oss	Someren	Son en Breugel	Totaal
Totale bijdrage excl BTW	2.885.714	3.691.322	369.977	625.942	212.146	680.830	913.009	628.521	469.305	1.245.958	513.214	2.095.198	424.744	362.308	**15.118.188**
Percentage van bijdrage	19,09%	24,42%	2,45%	4,14%	1,40%	4,50%	6,04%	4,16%	3,10%	8,24%	3,39%	13,86%	2,81%	2,40%	**100%**
BTW - verdeling op basis van % bijdrage	218.948	280.072	28.071	47.492	16.096	51.657	69.273	47.688	35.608	94.535	38.939	158.969	32.227	27.489	**1.147.064**
	3.104.662	3.971.395	doorschuifBTW voor gemeentelijke deelnemers												

Belastingsamenwerking Oost-Brabant

Vergelijking met vastgestelde begroting 2026

Begroting 2026	Aa en Maas	De Dommel	Asten	Bernheze	Boekel	Deurne	Geldrop-Mierlo	Gemert-Bakel	Laarbeek	Maashorst	Nuenen	Oss	Someren	Son en Breugel	Totaal
Totale bijdrage excl BTW	2.829.280	3.639.364	374.684	634.213	214.866	692.564	902.891	636.319	476.368	1.277.231	517.468	2.074.441	430.949	368.573	**15.069.212**
Percentage van bijdrage	18,78%	24,15%	2,49%	4,21%	1,43%	4,60%	5,99%	4,22%	3,16%	8,48%	3,43%	13,77%	2,86%	2,45%	**100%**
BTW - verdeling op basis van % bijdrage	218.512	281.076	28.938	48.982	16.595	53.488	69.732	49.144	36.791	98.643	39.965	160.214	33.283	28.466	**1.163.829**
	3.047.791	3.920.440	doorschuifBTW voor gemeentelijke deelnemers												

1e BW 2026	Aa en Maas	De Dommel	Asten	Bernheze	Boekel	Deurne	Geldrop-Mierlo	Gemert-Bakel	Laarbeek	Maashorst	Nuenen	Oss	Someren	Son en Breugel	Totaal
Totale bijdrage excl BTW	2.885.714	3.691.322	369.977	625.942	212.146	680.830	913.009	628.521	469.305	1.245.958	513.214	2.095.198	424.744	362.308	**15.118.188**
				0			0		0						
Percentage van bijdrage	19%	24%	2%	4%	1%	5%	6%	4%	3%	8%	3%	14%	3%	2%	**100%**
BTW - verdeling op basis van % bijdrage	218.948	280.072	28.071	47.492	16.096	51.657	69.273	47.688	35.608	94.535	38.939	158.969	32.227	27.489	**1.147.064**
	3.104.662	3.971.395	doorschuifBTW voor gemeentelijke deelnemers												

Vergelijking	Aa en Maas	De Dommel	Asten	Bernheze	Boekel	Deurne	Geldrop-Mierlo	Gemert-Bakel	Laarbeek	Maashorst	Nuenen	Oss	Someren	Son en Breugel	Totaal
Totale bijdrage excl BTW	56.434	51.959	-4.707	-8.271	-2.721	-11.734	10.118	-7.799	-7.064	-31.272	-4.254	20.756	-6.205	-6.266	**48.976**
Percentage van bijdrage	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	**0%**
BTW - verdeling op basis van % bijdrage	436	-1.004	-866	-1.490	-498	-1.832	-459	-1.457	-1.183	-4.109	-1.026	-1.245	-1.056	-976	**-16.765**
	56.870	50.955	doorschuifBTW voor gemeentelijke deelnemers												

Begroting 2027

Begroting 2027	Aa en Maas	De Dommel	Asten	Bernheze	Boekel	Deurne	Geldrop-Mierlo	Gemert-Bakel	Laarbeek	Maashorst	Nuenen	Oss	Someren	Son en Breugel	Totaal
Totale bijdrage excl BTW	3.040.724	3.889.501	383.903	649.528	219.928	706.508	947.950	651.511	486.895	1.292.312	532.631	2.065.530	440.738	375.874	**15.683.533**
Percentage van bijdrage	19,39%	24,80%	2,45%	4,14%	1,40%	4,50%	6,04%	4,15%	3,10%	8,24%	3,40%	13,17%	2,81%	2,40%	**100%**
BTW - verdeling op basis van % bijdrage	215.230	275.309	27.174	45.975	15.567	50.008	67.098	46.116	34.464	91.473	37.701	146.203	31.197	26.605	**1.110.120**
	3.255.954	4.164.810	doorschuifBTW voor gemeentelijke deelnemers												

3.2.2 Productiecijfers

Onderstaande productiecijfers zijn gebaseerd op de realisatiecijfers 2025. Voor Gemert-Bakel (150 aparte biljetten BIZ) en Oss (30.000 aparte biljetten Afvalstoffenheffing Teruggave) zijn er in 2026 incidentele ontwikkelingen die mee alleen mee zijn genomen bij de berekening van de deelnemersbijdrage van de 1e BW 2026. Vanaf 2027 is er bij Oss geen sprake meer van Diftar.

Productiecijfers 2025 BSOB tbv deelnemersbijdrage 1e BW 2026 en Begroting 2027

BSOB - Aantallen aanslagen en aanslagregels Productiecijfers 2025	Aa en Maas		De Dommel		Asten		Bernheze		Boekel		Deurne		Geldrop-Mierlo		Gemert-Bakel		Laarbeek		Maashorst		Nuenen		Oss		Someren		Son en Breugel		Totaal
	Biljetten	Regels	Biljetten	Regels	Biljetten	Regels	Biljetten	Regels	Biljetten	Regels	Biljetten	Regels	Biljetten	Regels	Biljetten	Regels	Biljetten	Regels	Biljetten	Regels	Biljetten	Regels	Biljetten	Regels	Biljetten	Regels	Biljetten	Regels	
Aantal aanslagbiljetten per deelnemer	418.220		551.831		9.227		16.175		5.679		17.782		26.166		15.661		11.432		31.714		14.196		85.242		10.575		9.065		1.222.965
															*Ivm aparte biljetten BIZ								*Ivm aparte biljetten Afvalstoffenheffing Teruggave							
Aanlagen in het basispakket																													
Watersysteemheffing ingezetenen		344.562		515.325																									859.887
Watersysteemheffing gebouwd		399.385		483.474																									882.859
Watersysteemheffing ongebouwd		117.726		87.296																									205.022
Zuiveringsheffing forfait bedrijven		21.211		38.156																									59.367
Zuiveringsheffing forfait woningen		369.372		445.318																									814.690
Afvalstoffenheffing - vastrecht/ vast bedrag					7.685		13.500		4.800		14.823		19.012		13.601		10.197		26.694		11.095		44.068		8.703		7.859		182.037
Afvalstoffenheffing - DiFTar					11.714		22.738				22.063		45.259		10.449		15.329				18.723		30.048		13.050				189.371
Reinigingsrecht													107		227						60				96		27		517
Onroerende zaakbelasting eigenaar niet-woning					1.227		1.429		721		1.715		1.220		1.659		1.109		3.276		1.095		3.867		1.306		778		19.402
Onroerende zaakbelasting eigenaar woning					7.656		13.481		4.622		14.424		19.883		13.617		10.156		26.939		11.086		43.206		8.887		7.930		181.891
Onroerende zaakbelasting gebruiker niet-woning					1.104		1.284		565		1.542		1.128		1.396		1.027		3.074		858		3.581		1.211		697		17.468
Bedrijfsinvesteringszone eigenaar																									91				91
Bedrijfsinvesteringszone gebruiker															158										91				249
Reclamebelasting					95		66						228				66		254		144		339						1.192
Rioolheffing gebruiker niet-woning									430		1.296		1.013		1.256		893		2.601		809		3.187				666		12.071
Rioolheffing gebruiker woning									4.682		14.463		18.963		13.301		10.028		26.624		11.124		43.258				7.792		150.235
Rioolheffing eigenaar niet-woning					1.143		1.294												2.575				3.413		1.238		1.046		10.709
Rioolheffing eigenaar woning					7.649		13.427												25.945				41.892		8.881		9.488		107.282
Rioolgrootverbruik					22				19				7						33		24		406				12		523
Hondenbelasting					1.358						3.444		3.917		3.284				154		14		133		184				23.065
Toeristenbelasting					79		59		38		71		22		113								9.424		1.646				867
Forensenbelasting																			128										128
Naheffingsaanslag parkeerbelasting													67						403				4.685						5.155
Kosten parkeerbelasting													67						403				4.686						5.156
Baatbelasting																													0
Precario																													22
Marktgelden													71																71
Graf-/lijkbezorgings-/begrafenisrechten													79																79
Aanlagen in het pluspakket																													
Zuiveringsheffing Verontrein. bedrijf	10.163		15.711																										25.874
Biljetten	418.220		551.831		9.227		16.175		5.679		17.782		26.166		15.661		11.432		31.714		14.196		85.242		10.575		9.065		1.222.965
Regels		1.252.256		1.569.569		39.724		67.284		15.877		73.991		110.893		59.061		48.805		119.103		55.032		236.113		45.384		36.317	3.729.409

1e Begrotingswijziging 2026

Productiecijfers 2025 tbv 1e BW 2026																
	Aa en Maas	De Dommel	Asten	Bernheze	Boekel	Deurne	Geldrop-Mierlo	Gemert-Bakel	Laarbeek	Maashorst	Nuenen	Oss	Someren	Son en Breugel	Totaal	Tarief	Kosten
WOZ-objecten 2025 (=PowerBI 2-1-2025)			8.793	14.822	5.292	16.063	20.883	15.236	11.233	30.066	12.114	46.921	10.119	8.725	200.267	33,58	6.725.253
Aanslagregels op de basisbiljetten heffen	1.252.256	1.569.569	39.724	67.284	15.877	73.991	110.893	59.061	48.805	119.103	55.032	236.113	45.384	36.317	3.729.409	1,34	4.991.299
Zuiveringsheffing-verontr. Bedrijf	10.163	15.711													25.874	25,00	646.850
Aanslagbiljetten innen	418.220	551.831	9.227	16.175	5.679	17.782	26.166	15.661	11.432	31.714	14.196	85.242	10.575	9.065	1.222.965	2,14	2.615.146
Verzoek om kwijtschelding Deelnemers	3.068	894	90	178	52	218	368	217	116	454	120	1.062	79	66	6.982	20,00	139.640
																	15.118.188

Begroting 2027

Productiecijfers 2025 tbv 2027																
	Aa en Maas	De Dommel	Asten	Bernheze	Boekel	Deurne	Geldrop-Mierlo	Gemert-Bakel	Laarbeek	Maashorst	Nuenen	Oss	Someren	Son en Breugel	Totaal	Tarief	Kosten
WOZ-objecten 2025 (=PowerBI 2-1-2025)			8.793	14.822	5.292	16.063	20.883	15.236	11.233	30.066	12.114	46.921	10.119	8.725	200.267	34,67	6.943.366
Aanslagregels op de basisbiljetten heffen	1.252.256	1.569.569	39.724	67.284	15.877	73.991	110.893	59.061	48.805	119.103	55.032	206.065	45.384	36.317	3.699.361	1,42	5.235.123
Zuiveringsheffing-verontr. Bedrijf	10.163	15.711													25.874	25,00	646.850
Aanslagbiljetten innen	418.220	551.831	9.227	16.175	5.679	17.782	26.166	15.511	11.432	31.714	14.196	55.242	10.575	9.065	1.192.815	2,28	2.718.554
Verzoek om kwijtschelding Deelnemers	3.068	894	90	178	52	218	368	217	116	454	120	1.062	79	66	6.982	20,00	139.640
																	15.683.533

Belastingsamenwerking Oost-Brabant

Besluit Dagelijks Bestuur

Voorstel:

Het Dagelijks Bestuur van de Gemeenschappelijke Regeling Belastingsamenwerking Oost-Brabant;

gelet op,

- de Wet Gemeenschappelijke Regelingen;
- de bepalingen in de Gemeenschappelijke Regeling BSOB;

BESLUIT:

1. De -ontwerp- 1e begrotingswijziging 2026 ter vaststelling aan het Algemeen Bestuur aan te bieden;
2. De -ontwerp- begroting 2027 ter vaststelling aan het Algemeen Bestuur aan te bieden.

Aldus vastgesteld in de vergadering van het Dagelijks Bestuur van BSOB van 16 maart 2026

De voorzitter Dagelijks Bestuur	De secretaris
	
G.T. Buter	E.M. van der Reijden

Besluit Algemeen Bestuur

Voorstel:

Het Algemeen Bestuur van de Gemeenschappelijke Regeling Belastingsamenwerking Oost-Brabant;

gelezen het voorstel van het Dagelijks Bestuur d.d. 16 maart 2026

gelet op,

- de Wet Gemeenschappelijke Regelingen;
- de bepalingen in de Gemeenschappelijke Regeling BSOB;

BESLUIT:

1. De -ontwerp- 1e begrotingswijziging 2026 vast te stellen; en
2. De -ontwerp- begroting 2027 vast te stellen.

Aldus vastgesteld in de vergadering van het Algemeen Bestuur van BSOB van 27 maart 2026

De voorzitter	De secretaris
	
G.T. Buter	E.M. van der Reijden

Belastingsamenwerking Oost-Brabant

JAARSTUKKEN 2025

Datum 27-3-2026

Versiebeheer		
Versie	*Datum*	*Status*
Klankbordgroep	12-02-2026	Concept
Regievoerders	05-03-2026	Concept
Dagelijks Bestuur	16-03-2026	Concept
Algemeen Bestuur	27-03-2026	Definitief

Inhoudsopgave

Jaarverslag 4
Voorwoord 5
Leeswijzer 6
1. INLEIDING 8
1.1 BSOB organisatie 8
1.2 Missie, visie en kernwaarden 8
1.3 Organisatieontwikkelingen 9
2. JAARVERSLAG 10
2.1 Programmaverantwoording - Primaire processen 10
2.1.1 Waarderen 11
2.1.2 Heffen 12
2.1.3 Innen 14
2.2 De Paragrafen 14
2.2.1 Lokale heffingen 14
2.2.2 Weerstandsvermogen & risicobeheersing 15
2.2.3 Onderhoud kapitaalgoederen 18
2.2.4 Financiering 18
2.2.5 Wet Open Overheid (WOO) 19
2.2.6 Bedrijfsvoering 20
2.2.7 Prestatie-indicatoren 32
2.2.8 Verbonden partijen 36
2.2.9 Grondbeleid 36
2.3 Projecten 36
2.3.1 Toetreding Waterschap De Dommel 36
2.3.2 Project Verhogen volwassenheidsniveau Gegevensbescherming 37
2.3.3 Transitie van hosting en technisch beheer 38
2.3.4 Migratie van documenten naar Microsoft 365 38
2.3.5 Ontwikkeling van een nieuw aanslagbiljet 39
2.3.6 Noodzakelijke (door)ontwikkeling van de website 39
2.3.7 Ontwikkeling van een schrijfwijzer en huisstijlhandboek 39
2.3.8 WOZ-communicatiecampagne 40

2.3.9 Reduceren complexiteit governance Gemeenschappelijke Regeling 40
2.3.10 Harmonisatie/standaardisatie 41
3. JAARREKENING 42
3.1 Baten en lasten - verschillenanalyse 42
3.1.1 Toelichtingen (bij afwijking kostensoort > € 25.000) 44
3.1.2 Toerekening naar programmaonderdeel 46
3.1.3 Rechtmatigheidsverantwoording 46
3.2 BTW en VPB 48
3.3 De balans 49
3.3.1 Toelichtingen 49
3.3.2 Vaste activa 52
3.3.3 Vorderingen openbare lichamen 52
3.3.4 Overige vorderingen 52
3.3.5 Uitzettingen met een rente typische looptijd korter dan een jaar 53
3.3.6 Overlopende activa 54
3.3.7 Eigen vermogen 55
3.3.8 Voorzieningen 57
3.3.9 Netto-vlottende schulden 58
3.3.10 Overlopende passiva 58
3.3.11 Netto-vlottende schulden 60
3.4 Niet uit de balans blijkende verplichtingen 60
3.5 Wet normering topfunctionarissen (WNT) 62
3.5.1 Bezoldiging topfunctionarissen 62
3.5.2 Uitkeringen wegens beëindiging dienstverband aan topfunctionarissen 64
3.5.3 Overige rapportageverplichtingen op grond van de WNT 64
4. Overige gegevens 65
4.1 Controleverklaring 65
5. BIJLAGEN 71
5.1 Deelnemersbijdragen 72
5.2 Productiecijfers 2025 73
5.3 Taakvelden 74
5.4 Lijst van gebruikte afkortingen 75

Jaarverslag

Voorwoord

Voor u liggen de jaarstukken 2025 van Belastingsamenwerking Oost-Brabant (BSOB).

In 2025 heeft BSOB de belastingtaken voor alle deelnemers opnieuw conform planning en met de vereiste kwaliteit uitgevoerd. Het merendeel van de geplande verbeterdoelstellingen voor 2025 heeft BSOB gerealiseerd. De ontwikkeling van een nieuwe website is, als gevolg van de verplichte uitvoering van een aanbestedingsproces, uitgesteld tot 2026. De kwaliteit van de objectgegevens en WOZ-processen bij de Dienst Dommelvallei-gemeenten heeft BSOB in 2025 kunnen opwerken tot het door de Waarderingskamer vereiste niveau van 3 sterren, terwijl de andere deelnemers de 5-sterrenwaardering behouden. Tot slot blijkt uit signalen van de medewerkers en de OR dat de werkdruk meer genormaliseerd is en dat het vertrouwen van de medewerkers in het management is vergroot.

Het afgelopen jaar stond in het teken van het verder opwerken van de datakwaliteit van de Dienst Dommelvallei (DDV)-gemeenten en van de voorbereiding van de toetreding van Waterschap De Dommel tot de GR per 1 januari 2026. Hierbij werd aandacht besteed aan de voorbereiding van de overgang en de inwerkperiode van de medewerkers van De Dommel, het werven en inwerken van de benodigde nieuwe medewerkers, een succesvolle voorbereiding en uitvoering van de dataconversie en informatieverstrekkende communicatie aan belastingplichtigen uit het werkgebied van het waterschap.
Met de toetreding van Waterschap De Dommel tot de GR wijzigt in 2026 de verhouding tussen het aantal waterschappen en gemeenten die deelnemen in de GR. Het AB heeft daarom, onder begeleiding van een deskundige adviseur, de governance-structuur van de GR geëvalueerd en voorgenomen besluiten genomen tot wijzigingen van de besturing van de GR. Daarnaast zijn in 2025, in afstemming met het AB, door BSOB tien verbeterinitiatieven ontwikkeld en uitgewerkt die gericht zijn op het verhogen van de kwaliteit van uitvoering van de belastingtaken, het vergroten van het werkplezier van de medewerkers en het verbeteren van de efficiency van de werkprocessen. Deze initiatieven worden in 2026 geïmplementeerd.

Er waren zowel incidentele meevallers als tegenvallers in 2025, hoofdzakelijk als gevolg van hogere inhuur- en accountantskosten door uitval van enkele keyfunctionarissen. Daarnaast is er sprake geweest van lagere rentebaten. Daartegenover staan lagere kosten ‘lonen en salarissen’, en ook lagere proceskostenvergoedingen. Na toevoeging en onttrekking bestemmingsreserve resulteert dit in een eindresultaat van -€ 51K.

Terugkijkend op de behaalde resultaten en de gezamenlijke inzet in het afgelopen jaar, zijn wij dankbaar voor de betrokkenheid en het vertrouwen van het bestuur en onze medewerkers. De intensieve samenwerking en co-creatie met het bestuur hebben geleid tot een aangescherpte visie en de meerjarenstrategie, vastgelegd in de Kadernota 2027. Met het oog op 2026, waarin de toetreding van Waterschap De Dommel en de implementatie van de verbeterinitiatieven centraal zullen staan, zien wij de verdere samenwerking met het bestuur en alle deelnemers met vertrouwen en enthousiasme tegemoet.

Edwin van der Reijden
Directeur Belastingsamenwerking Oost-Brabant

Leeswijzer

Voor u liggen de jaarstukken 2025 van Belastingsamenwerking Oost-Brabant (BSOB). De jaarstukken zijn ingedeeld volgens het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) en bestaan uit een jaarverslag en een jaarrekening. In het jaarverslag zijn de programmaverantwoording en de paragrafen opgenomen. In de jaarrekening worden de balans en de staat van baten en lasten gepresenteerd en toegelicht.

Inleiding

Hoofdstuk 1 geeft een blik op de organisatie; haar missie, visie en kernwaarden en algemene organisatieontwikkelingen.

Jaarverslag

In **hoofdstuk 2** geven wij een korte toelichting op de 3 primaire processen: Waarderen, Heffen en Innen.

Conform de opzet van de begroting wordt per programma door middel van een stoplicht aangegeven wat de status is van de realisatie van de doelen en resultaten vanuit de Programmabegroting 2025. De legenda van het stoplicht is als volgt:

(Groen)	gerealiseerd in 2025 of de realisatie liep conform de planning (BURAP) gerealiseerd in 2025 (jaarrekening)
(Oranje)	de realisatie conform de planning stond onder druk (BURAP) gedeeltelijk gerealiseerd (jaarrekening)
(Rood)	niet gerealiseerd of realisatie conform de planning niet haalbaar in 2025 (BURAP) niet gerealiseerd in 2025 (jaarrekening)

Ook komen de paragrafen aan bod. Artikel 9 van het BBV (Besluit Begroting en Verantwoording) schrijft voor dat in de begroting in afzonderlijke paragrafen de beleidslijnen worden vastgelegd met betrekking tot relevante beheersmatige aspecten. In **hoofdstuk 2** beschrijven wij alsmede de ontwikkeling van de volgende paragrafen:

- Weerstandsvermogen & risicobeheersing
- Financiering
- Bedrijfsvoering/ ondersteunende processen
- Prestatie-indicatoren

Jaarrekening

In **hoofdstuk 3** geven wij inzicht in de staat van baten en lasten, alsmede de balans. Dit hoofdstuk betreft alle financiële informatie over het jaar 2025.

Controleverklaring

Hoofdstuk 4 bevat de controleverklaring.

Bijlagen

Hoofdstuk 5 bevat de bijlagen. De volgende bijlagen zijn opgenomen:

- Deelnemersbijdragen
- Productiecijfers
- Taakvelden
- Modelverantwoording
- Lijst gebruikte afkortingen

1. INLEIDING

1.1 BSOB organisatie

BSOB is een gemeenschappelijke regeling van Waterschap Aa en Maas en 9 gemeenten, te weten Asten, Bernheze, Boekel, Deurne, Gemert-Bakel, Laarbeek, Maashorst, Oss en Someren. Vanaf 2026 treedt ook Waterschap De Dommel toe aan de GR BSOB. Daarnaast heeft BSOB een dienstverlenings-overeenkomst afgesloten met de Dienst Dommelvallei, het samenwerkingsverband van de gemeenten Nuenen, Son en Breugel en Geldrop-Mierlo.

1.2 Missie, visie en kernwaarden

Missie

BSOB is opgericht met als doel de kwaliteit en continuïteit van de waardering, heffing en inning van gemeentelijke- en waterschapsbelastingen te waarborgen tegen minimale kosten. De organisatie richt zich op een nauwkeurige en rechtvaardige uitvoering van deze taken, met oog voor zowel inwoners als ondernemers. BSOB streeft naar een efficiënte belastingdienstverlening die maatschappelijke kosten zoveel mogelijk beperkt.

Visie

Het is onze ambitie om een organisatie te zijn waar gemeenten graag en met vertrouwen hun belastingzaken aan uitbesteden, burgers en bedrijven deze zaken snel en gemakkelijk kunnen regelen en waarvoor medewerkers graag willen werken. Bij de uitvoering van de belastingtaken willen wij toegankelijke, betrouwbare en persoonlijke dienstverlening bieden. Wij faciliteren burgers, bedrijven en onze deelnemers door werkprocessen zo efficiënt mogelijk in te richten. Wij bezien op welke wijze BSOB uitgebreid kan worden met de toetreding van nieuwe deelnemers, waarbij schaalvoordelen kunnen worden gecreëerd zonder onze identiteit te verliezen.

Kernwaarden

- Kostenbewust
- Toegankelijk
- Kwaliteit

Wij handelen naar onze kernwaarden. We vinden het belangrijk om met aandacht en een servicegerichte houding onze dienstverlening aan te bieden tegen zo laag mogelijke maatschappelijke kosten. Daarnaast streven wij ernaar om bij te dragen aan een betrouwbare en dienstverlenende overheid. BSOB investeert in de ontwikkeling van de medewerkers: wij zetten in op een flexibele, betrokken organisatie en duurzame groei.

1.3 Organisatieontwikkelingen

In 2025 heeft BSOB een brede organisatorische ontwikkeling laten zien, gericht op **professionalisering, digitalisering en efficiencyverhoging**. De primaire processen; waarderen, heffen en innen functioneren over het algemeen conform de planning, met meerdere kwaliteitsverbeteringen zoals betere afstemming tussen teams, verbeterde digitale informatievoorziening en verdere automatisering van gegevensverwerking en objectbeheer. Ook wordt toegewerkt naar een meer geautomatiseerde verwerking van secundaire objectgegevens en intensiever gebruik van basisregistraties.

Binnen de bedrijfsvoering zijn **ICT-vernieuwing, informatiebeveiliging en digitalisering** belangrijke pijlers. De organisatie heeft geïnvesteerd in hosting-migraties en performanceverbeteringen van applicaties. Voor incidentbeheer is Topdesk geïmplementeerd, waarmee de professionalisering van beveiligings-processen verder is versterkt. Parallel heeft BSOB succesvol gewerkt aan het behalen van volwassenheidsniveau 4 in gegevensbescherming en aan het voldoen aan nieuwe wet- en regelgeving zoals NIS2.

Daarnaast is er een duidelijke beweging richting **ontwikkeling van medewerkers en organisatiecultuur**. Via teamontwikkelsessies, kennissessies, digitalisering van HR-processen en initiatieven gericht op het versterken van de vitaliteit investeert BSOB in duurzame inzetbaarheid, kennisversterking en een open feedbackcultuur.

De Frontoffice en juridische processen krijgen extra aandacht, mede in voorbereiding op de toetreding van Waterschap De Dommel. Dit leidt tot uitbreiding van de formatie, procesoptimalisatie en versterking van klantgerichtheid. De organisatie werkt verder aan modernisering van digitale dienstverlening, waaronder een nieuw aanslagbiljet, een vernieuwde website en uitbreiding van self-service-mogelijkheden.

Tot slot heeft BSOB strategisch gekeken naar **efficiency, harmonisatie en governance-vereenvoudiging**, waarbij analyses en adviestrajecten in 2025 hebben geleid tot concrete verbetervoorstellen die in 2026 worden gerealiseerd.

2. JAARVERSLAG

2.1 Programmaverantwoording - Primaire processen

De primaire processen van BSOB bestaan uit:

- **Waarderen**: het vaststellen van de waarden van alle onroerende zaken binnen de gemeentegrenzen van de deelnemende gemeenten.
- **Heffen**: om belasting te innen, moet deze eerst opgelegd worden. Heffen is dan ook het opleggen van aanslagen voor de gemeentelijke- en waterschapsbelastingen.
- **Innen**: het verlenen van kwijtschelding, het verwerken van betalingen en het nemen van invorderingsmaatregelen.

In onderstaande tabel is het overzicht van het gerealiseerde saldo van baten en lasten per programma-onderdeel opgenomen.

Lasten	Waarderen	Heffen	Innen	Totaal
Bijdrage ex BTW in 2025	6.657.849	4.124.234	1.240.236	**12.022.319**
in %	55,38%	34,30%	10,32%	**100%**

2.1.1 Waarderen

Waardebepaling	BURAP	JAARVERSLAG
98% van de WOZ-objecten beschikken in het februarikohier.		

Burap	We hebben in het februarikohier meer dan 98% van de WOZ-objecten beschikt.
Prognose t/m dec	We beschikken 99,5% van de WOZ-objecten.
Jaarverslag	De doelstelling is gerealiseerd.

	BURAP	JAARVERSLAG
1) Betere afstemming over doelen en deadlines tussen de taxateurs en andere teams. Het doel is behaald wanneer elk team in de gestelde tijdlijn blijft lopen. 2) Digitale informatie is beter vindbaar voor burgers waardoor zij minder bellen met vragen waarop het antwoord online te vinden was.		

Burap	1) De onderlinge afstemming tussen teams is verbeterd. De tijdlijn is binnen BSOB breder bekend en gedragen dan voorheen. 2) De digitale informatievoorziening is verbeterd. Burgers kunnen meer relevante informatie vinden op de website van BSOB en gedurende de communicatie campagne.
Prognose t/m dec	Afronding van bovenstaande optimalisatie.
Jaarverslag	De doelstellingen zijn gerealiseerd.

	BURAP	JAARVERSLAG
We blijven onze processen en applicaties beter en efficiënter inrichten. Met name in de communicatie richting belanghebbenden en de verwerking van deze communicatie. De respons op de inlichtingenformulieren is ≥50%.		

Burap	Samen met Gouw verbeteren we de formulieren en werken we aan een deels automatische verwerking in Ortax. 1 juli gaan de eerste formulieren in productie.
Prognose t/m dec	Afronding van bovenstaande optimalisatie.
Jaarverslag	De inlichtingenformulieren worden nu vanuit de belastingapplicatie verstuurd. Hiermee is de doelstelling gerealiseerd.

	BURAP	JAARVERSLAG
Secundaire objectkenmerken bij woningen meer geautomatiseerd verwerken.		

Burap	Op dit moment verwerken we de secundaire objectkenmerken bij de woningen nog veel handmatig.
Prognose t/m dec	We zoeken naar een mogelijkheid om de secundaire objectkenmerken meer te automatiseren. Landelijk loopt er een initiatief en een pilot. BSOB wacht deze ontwikkeling en de uitkomst af.
Jaarverslag	BSOB loopt niet vooruit op het landelijke initiatief; we volgen de landelijke ontwikkeling.

Objectenbeheer		BURAP	JAARVERSLAG
AI gebruiken ten behoeve van de kwaliteit van primaire objectkenmerken.			
Burap	De ingewonnen zonnepanelen 2024 van de gemeenten waar we meeliften zijn verwerkt. Uitvraag gedaan om deze gegevens ook van de andere gemeenten waar VGI mee werkt te ontvangen voor 2025.		
Prognose t/m dec	We verwachten dit jaar van minimaal 7 gemeenten de ingewonnen zonnepanelen te kunnen ontvangen en verwerken.		
Jaarverslag	De doelstelling is gerealiseerd. De gemeente is opdrachtgever geweest en BSOB lift mee op de ingewonnen informatie van de gemeente.		

		BURAP	JAARVERSLAG
Meer gebruik maken van informatie uit andere basisregistraties en/of andere informatiebronnen.			
Burap	De mutatiedetectie 2024 van de gemeenten waar we meeliften is verwerkt. De opdrachten mutatiedetectie voor 2025 zetten we nu uit en de gemeenten waar we nog niet meeliften benaderen we om de mogelijkheden te bespreken.		
Prognose t/m dec	We verwachten dit jaar bij minimaal 5 gemeenten mee te kunnen liften op de mutatiedetectie, waar mogelijk ook voor de BGT.		
Jaarverslag	De doelstelling is gerealiseerd.		

		BURAP	JAARVERSLAG
Een gemiddelde doorlooptijd van 18 weken realiseren voor het verwerken van BAG-mutaties.			
Burap	De doorlooptijd is nog niet teruggelopen. In de eerste helft van het jaar is dat (in verband met de belperiode na de aanslagoplegging) en binnenkomende bezwaren ook niet mogelijk.		
Prognose t/m dec	Vanwege capaciteitsgebrek bij het verwerken van de Dienst Dommelvallei bestanden realiseren we dit gemiddelde niet in 2025. BAG-mutaties worden bij de overige gemeenten binnen 18 weken verwerkt.		
Jaarverslag	De achterstanden zijn verder ingelopen maar nog niet volledig. Daarmee is de doelstelling nog niet volledig gerealiseerd.		

2.1.2 Heffen

Gegevensbeheer		BURAP	JAARVERSLAG
Snellere en volledigere aanlevering van gegevens vanuit de bronhouders en basisregistraties.			
Burap	De reguliere gegevensverwerking vanuit de Basisregistraties BRK, BRP en de LV WOZ zijn tijdig en juist verwerkt voor de kohieren in 2025. Als er onjuistheden in de gegevensaanlevering zijn, dan wordt daar een terugmelding van gemaakt aan de Bronhouder of de betreffende basisregistratie.		
Prognose t/m dec	Nu verlopen terugmeldingen naar de bronhouder via mailcontact. Dit gaat over naar Digimelding via de basisregistratie LV WOZ.		

Jaarverslag	Door andere prioriteringen is het terugmelden via Digimelding nog niet opgepakt.

		BURAP	JAARVERSLAG
Werkprocessen met betrekking tot de gegevensverwerking vanuit de Basisregistraties BRK, BRP en HR en LV WOZ verbeteren en waar mogelijk automatiseren.			
Burap	Voor het realiseren van de nieuwe KvK-koppeling zijn de subjecten (niet-natuurlijke personen) opgeschoond.		
Prognose t/m dec	De reguliere gegevensverwerking vanuit de Basisregistraties gaat door. We sluiten aan op de KvK-koppeling in de Gouw-applicatie.		
Jaarverslag	De nieuwe koppeling met de KvK is in gebruik genomen.		

		BURAP	JAARVERSLAG
Alle terugbelverzoeken/contactformulieren binnen 3 dagen afhandelen in plaats van dit binnen 5 dagen te doen.			
Burap	Door meer sturing op dit proces voldoen we aan de gestelde termijnen. Hiervoor is een sturingsrapportage gemaakt.		
Prognose t/m dec	In deze periode verwachten we ook te voldoen aan de gestelde eisen.		
Jaarverslag	Op een enkele uitzondering na wordt hieraan voldaan.		

Heffen		BURAP	JAARVERSLAG
In de eerste helft van het jaar meer volledige aanslagbiljetten verzenden.			
Burap	Door aanpassingen in het proces worden onvolledige aanslagbiljetten niet meer verzonden.		
Prognose t/m dec	De doelstelling is gerealiseerd.		
Jaarverslag	De doelstelling is gerealiseerd.		

		BURAP	JAARVERSLAG
Primair doel bij bezwaarschriften is het voldoen aan de wettelijk gestelde termijnen zonder te verdagen.			
Burap	Door meer sturing op dit proces is voldaan aan de wettelijk gestelde termijnen.		
Prognose t/m dec	In deze periode verwachten we ook te voldoen aan de gestelde eisen.		
Jaarverslag	Aan eis voldaan. Hiermee is de doelstelling gerealiseerd.		

		BURAP	JAARVERSLAG
Het percentage digitale aangiften (Toeristenbelasting, Rioolheffing, Zuiveringsheffing/Verontreinigingsheffing) richting 90% verhogen (i.p.v. 60%) en het proces verder doorontwikkelen waardoor aangiften geautomatiseerd afgedaan kunnen worden.			
Burap	Het geautomatiseerd afdoen van aangiften is nog niet gestart.		
Prognose t/m dec	Ook in de 2e helft zal het percentage digitale aangiften door andere prioriteiten nog niet op het gewenste niveau uitkomen.		
Jaarverslag	Dit verbeterinitiatief zal in 2026 verder uitgewerkt worden.		

2.1.3 Innen

Innen	BURAP	JAARVERSLAG
De minder complexe dossiers versneld afhandelen.		
Burap	Teruggekomen ambtsberichten van de deurwaarder verwerken we gedeeltelijk geautomatiseerd en sluiten we sneller af. Daarnaast is het MJK proces weer verbeterd waardoor de afhandeling efficiënter verloopt.	
Prognose t/m dec	We zetten de verbeterslagen door en zoeken naar volgende verbeteringen.	
Jaarverslag	Het proces is zover als mogelijk verder geautomatiseerd. De doelstelling is daarmee gerealiseerd.	

	BURAP	JAARVERSLAG
Personaliseren van het invorderproces en van verschillende groepen belastingschuldigen.		
Burap	We zijn uitgenodigd voor een regionaal afstemmingsoverleg met de GR Peelgemeenten voor *vroegsignalering*. Daarnaast blijven we gefocust op sociaal invorderen en het bieden van maatwerk.	
Prognose t/m dec	Deelnemen aan het overleg en mogelijk afspraken maken met deelnemers over bijdragen BSOB bij *vroegsignalering*.	
Jaarverslag	BSOB neemt structureel deel aan het regionaal afstemmingsoverleg, met een focus op sociaal invorderen en het bieden van maatwerk. Daarnaast neemt BSOB deel aan provinciale en regionale interventie teams.	

	BURAP	JAARVERSLAG
Meer voorselectie/analyse van de dossiers voordat ze worden overgedragen.		
Burap	Het erfgenamen proces is in productie genomen. Dit zorgt ervoor dat we sneller de juiste erfgenaam aanwijzen. We hervatten de invordering sneller en voorkomen de inzet van een deurwaarder.	
Prognose t/m dec	We beoordelen kritisch of dossiers die jaarlijks niet te innen zijn aan de deurwaarder aangeboden worden.	
Jaarverslag	Naast het erfgenamenproces is het retourpostproces verbeterd.	

2.2 De Paragrafen

2.2.1 Lokale heffingen

BSOB is verantwoordelijk voor de uitvoering van het door de deelnemers geformuleerde beleid over lokale heffingen. De vaststelling van het beleid is voorbehouden aan de deelnemers. BSOB adviseert haar deelnemers over het te voeren beleid.

2.2.2 Weerstandsvermogen & risicobeheersing

Volgens het BBV bestaat het weerstandsvermogen uit de relatie tussen:

- de weerstandscapaciteit en
- de geïdentificeerde risico's.

Het weerstandsvermogen is het vermogen van BSOB om niet-reguliere kosten, die onverwacht en substantieel zijn, op te kunnen vangen zonder dat de uitvoering van de taken en de bedrijfsvoering in gevaar komt. Het weerstandsvermogen geeft aan hoe robuust de financiële positie van BSOB is. Voor het beoordelen van de 'weerstand' is inzicht nodig in de omvang en de achtergronden van de risico's en de aanwezige weerstandscapaciteit. Het gaat hierbij alleen om risico's waarvoor geen of wellicht onvoldoende verzekeringen zijn afgesloten, voorzieningen zijn gevormd of budgetten binnen de begroting beschikbaar zijn.

Inventarisatie van de weerstandscapaciteit

Gezien de bepalingen, opgenomen in de Gemeenschappelijke Regeling en de Nota Financieel Beleid aangaande de bestemmingen van resultaten, zijn eigen vermogen, stille reserves of voorzieningen niet noodzakelijk. In artikel 53 van de Gemeenschappelijke Regeling is een zogenoemde garantstelling opgenomen. Dit houdt in dat de deelnemers er zorg voor dragen dat BSOB te allen tijde over voldoende middelen beschikt om aan al haar verplichtingen ten opzichte van derden te voldoen. De risico's komen conform de regelingen voor rekening van de deelnemers naar rato van hun aandeel in de bedrijfsactiviteiten (bijdragen). Conform de geldende verordeningen wordt bij een positief saldo het bedrag gerestitueerd aan de deelnemers. Buiten de bestemmingreserve is er daarom geen eigen vermogen. Ook is er op dit moment geen lening.

Zoals vastgesteld in de financiële verordening, dienen niet onderkende of financieel niet voorzienbare risico's welke gedurende het begrotingsjaar geschieden, initieel op te worden gevangen ten laste van de post 'onvoorzien'. In de financiële verordening artikel 4 lid 2 is de post 'onvoorzien' vastgesteld op 0,6% van de begroting met een minimum van € 50.000.

In de 1e BW 2025 is een bedrag van € 50.000 'onvoorzien' opgenomen. Zoals in de inleiding reeds beschreven zijn er diverse incidentele overschrijdingen geweest. Deze overschrijdingen zijn geboekt op de juiste kostencategorie.

Bovenstaande (inclusief de garantstelling) in ogenschouw genomen geven de - bij ministeriële regeling opgestelde - kengetallen geen zinvolle uitkomsten en informatie over de financiële positie van BSOB en zijn daarom niet opgenomen. De wijze van financiering en het jaarlijks verrekenen van het gerealiseerde resultaat zorgt bijvoorbeeld bij BSOB voor een lage solvabiliteitsratio terwijl BSOB een financieel gezonde organisatie is.

Inventarisatie van de risico's

BSOB onderkent de volgende risico's, welke zijn onderverdeeld in interne en externe risico's:

- *Intern risico 1*

Frictiekosten en langdurig verzuim.
Het toetreden van een nieuwe deelnemer tot de gemeenschappelijke regeling brengt in 2026 mogelijk frictiekosten met zich mee. Dit kan betrekking hebben op de inpasbaarheid van medewerkers van Waterschap De Dommel na 1 januari 2026, een mogelijke bovenformatieve bezetting die daardoor ontstaat, of op ziekteverzuim. De exacte omvang van deze risico's en van het risico van langdurig uitval van personeel door ziekte in het algemeen is momenteel lastig vast te stellen. Wij blijven deze ontwikkelingen nauwlettend volgen.

Beheersing
Uitvoering van een zorgvuldig inpassingsproces, maximaal inzetten op preventie en verder normaliseren van de werkdruk.

- *Intern risico 2*

Uitvallen of vertrek van specifieke key-spelers.

Beheersing
- Key-spelers voldoende management-aandacht geven;
- Werkdruk key-spelers normaliseren;
- Investeren in ontwikkeling key-spelers;
- Kennis van key-spelers vastleggen en werkinstructies ontwikkelen;
- Kennis van key-spelers delen om kwetsbaarheid te beperken.

- *Intern risico 3*

Beschikbaarheid van voldoende nieuw gekwalificeerde medewerkers.

Beheersing
- Nieuwe manieren van werving toepassen;
- Interne doorstroom van medewerkers vanuit het team Frontoffice;
- Investeren in het kennisniveau van medewerkers om interne doorstroom te bevorderen.

- *Intern risico 4*

BSOB wil en moet een organisatie zijn waarin van medewerkers flexibiliteit wordt gevraagd met betrekking tot werkwijzen (denk aan automatiseringsprocessen) en opleidingsniveau. Het is de vraag of de medewerkers hieraan in voldoende mate (blijven) voldoen.

Beheersing
Maatwerk blijven bieden met betrekking tot intern en extern opleiden. Medewerkers bewust blijven maken van de kansen die dit biedt binnen, maar soms ook buiten de organisatie.

- *Intern risico 5*

Storingsgevoeligheid ICT-structuur.

Beheersing
De ICT-structuur op lange termijn robuuster maken. Op korte termijn zorgen voor stabiliteit: niet iedere dag uitval/werkonderbrekingen.

- *Extern risico 1*

Afhankelijkheid van externe partijen en daardoor mogelijk een niet goed functionerende werkomgeving. Hiermee enerzijds doelend op de applicaties van onze leveranciers (onder andere belasting- en waarderingspakketten, telefonie en website) en hosting. Anderzijds doelend op de afhankelijkheid van providers zoals Microsoft 365 en Enable U.

Beheersing
Doordat het voornamelijk bij externe leveranciers belegd is kunnen we als BSOB niet meer doen dan de risico's in beeld hebben en proactief - of in geval van calamiteit-, snel schakelen met alle externe leveranciers.

- *Extern risico 2*

Gegevensbescherming: kans om gehackt te worden. In hoeverre zijn we (überhaupt) in staat onze gegevens tegen kwaadwillende externen te beveiligen? Maar nog belangrijker in hoeverre zijn we snel in staat onze dagelijkse werkzaamheden zonder hinder voort te zetten?

Beheersing
De ingezette weg om niveau 4 te behalen en vast te houden is vanzelfsprekend. Daar waar haalbaar wordt dit niveau verhoogd (mits in alle redelijkheid, lees: kosten/baten).

WOZ-Bezwaren

In 2025 zijn de WOZ-bezwaren op efficiënte wijze verwerkt waardoor op 1 januari 2026 circa 99,8% van de WOZ-bezwaren was afgehandeld. Door goed contact te onderhouden met de NCNP-adviesbranche en een goede werkwijze af te spreken, heeft BSOB de proceskostenvergoedingen met € 126.000 weten te beperken. Ook heeft BSOB daardoor veel beroepsprocedures voorkomen.

Inflatierisico's

Ook in 2025 bleken de economische omstandigheden onzeker. De inflatie daalde in de loop van het jaar weliswaar geleidelijk ten opzichte van 2022–2023, maar bleef structureel boven het langjarige gemiddelde. Waar mogelijk zijn de verwachte prijsstijgingen meegenomen in de begrotingscijfers. Hierbij is rekening gehouden met de meest actuele inflatieprognoses (circa 1,2%).

In 2025 bleek er ook sprake te zijn van prijsverhogingen van leveranciers, loonstijgingen door cao-afspraken en hogere kosten voor energie en materiaal. BSOB heeft gemerkt dat leveranciers – net als in

voorgaande jaren – prijsverhogingen doorvoeren of aankondigen die niet altijd volledig voorzien waren. BSOB blijft hierover in gesprek met de leveranciers en zoeken naar oplossingen binnen bestaande contractafspraken of via heronderhandeling.

2.2.3 Onderhoud kapitaalgoederen

De kapitaalgoederen van BSOB bestaan uit ICT-software. Noodzakelijke updates vormen onderdeel van de afgesloten contracten.

2.2.4 Financiering

BSOB conformeert zich aan de regels van de wet FIDO. Een vertaling is opgenomen in het treasury statuut. Aangezien in de afgelopen jaren geen langlopend vreemd vermogen aan is getrokken, is het treasury risico nihil en zijn er geen kengetallen opgenomen met betrekking tot het renterisico en renteresultaat.

BNG

BSOB heeft een bancaire relatie met de Bank Nederlandse Gemeenten (BNG). De BNG verzorgt de bancaire diensten voor de rekening courant en inningsrekening van BSOB.

EMU-Saldo

De minister van Financiën heeft in 2012 een wetsvoorstel bij de Tweede Kamer ingediend voor de invoering van de wet Houdbare Overheidsfinanciën (de Wet HOF). Het wetsvoorstel stelt regels voor de bijdrage van gemeenten aan het terugdringen van het EMU-tekort. Het EMU-saldo is het saldo van de inkomsten en uitgaven van de overheid. Hierbij zitten ook inkomsten en uitgaven met een kapitaalkarakter, zoals investeringen en investeringsbijdragen. Het overzicht van het EMU-saldo is bedoeld om op nationaal niveau te kunnen bepalen in hoeverre de verschillende overheden bijdragen aan het nationale EMU-saldo.

Tabel: EMU saldo 2024-2026				Bedragen x € 1.000
	Omschrijving	2025	2026	2027
1	Exploitatiesaldo vóór toevoeging aan c.q. onttrekking uit reserves (zie BBV, artikel 17c)	-521		
2	Afschrijvingen ten laste van de exploitatie	107	73	73
3	Bruto dotaties aan de post voorzieningen ten laste van de exploitatie	108		
4	Investeringen in (im)materiële vaste activa die op de balans worden geactiveerd			
5	Baten uit bijdragen van andere overheden, de Europese Unie en overigen, die niet op de exploitatie zijn verantwoord en niet al in mindering zijn gebracht bij post 4			
6	Desinvesteringen in (im)materiële vaste activa: Baten uit desinvesteringen in (im)materiele vaste activa (tegen verkoopprijs), voor zover niet op de exploitatie verantwoord			
7	Aankoop van grond en de uitgaven aan bouw-, woonrijp maken e.d. (alleen transacties met derden die niet op de exploitatie staan)			
8	Baten bouwgrondexploitatie: Baten voorzover transacties niet op exploitatie verantwoord			
9	Lasten op balanspost Voorzieningen voorzover deze transacties met derden betreffen			
10	Lasten ivm transacties met derden, die niet via de onder post 1 genoemde exploitatie lopen, maar rechtstreeks ten laste van de reserves (inclusief fondsen en dergelijke) worden gebracht en die nog niet vallen onder één van bovenstaande posten			
11 a b	Verkoop van effecten: Gaat u effecten verkopen? (ja/nee) Zo ja, wat is bij verkoop de verwachte boekwinst op de exploitatie?	nee	nee	nee
	Berekend EMU-saldo	-307	73	73

2.2.5 Wet Open Overheid (WOO)

Er is voldaan aan de gestelde openbaarheidseisen per 1 januari 2026. Dat betekent dat het openbaar maken van dossiers ten aanzien van WOO-verzoeken en klachten resteert om in 2026 te realiseren. We lopen op schema om dit vanaf 1 januari 2026 structureel actief openbaar te maken.

2.2.6 Bedrijfsvoering

De bedrijfsvoering is ondersteunend aan en medebepalend voor de kwaliteit van de primaire processen en de realisatie van de beoogde effecten. De interne organisatie staat volledig ten dienste van de primaire processen. Dit betekent dat de kwaliteit en omvang van de organisatie, maar ook faciliteiten als bijvoorbeeld; de huisvesting en de automatisering/ICT indirect van grote invloed zijn op het behalen van de gewenste effecten. In de volgende paragraaf worden de behaalde resultaten van de ondersteunende processen bezwaar en beroep, Frontoffice, ICT, HRM en bestuurs- en beleidsondersteuning gepresenteerd.

Het Dagelijks Bestuur geeft in paragraaf 2.2.6.11 een toelichting op alle afwijkingen die in de rechtmatigheidsverantwoording zijn opgenomen en welke maatregelen worden genomen om deze afwijkingen in de toekomst te voorkomen. Hierbij is het belangrijk dat het Algemeen Bestuur vooraf aangeeft welke individuele rechtmatigheidsfouten en onduidelijkheden in de paragraaf bedrijfsvoering moeten worden opgenomen. Voor BSOB geldt de grens van 2% van de totale lasten exclusief stortingen in reserves.

2.2.6.1 Bezwaar en Beroep

		BURAP	JAARVERSLAG
1) Hoorzittingen via een automatische tekstverwerker uit laten werken. 2) Teksten uit bezwaren geautomatiseerd overhalen naar Gouw.			
Burap	1) Met de overgebleven "groot" gemachtigde hebben wij de afspraak dat de hoorzittingen schriftelijk worden aangeleverd. Dit doel is daarmee komen te vervallen. 2) We hebben demo's bekeken en inmiddels een offerte ontvangen waarover we ons beraden.		
Prognose t/m dec	1) N.V.T. 2) We implementeren de DocAI in het najaar 2025 zodat de module begin 2026 in productie kan zijn.		
Jaarverslag	De DOCAI module bleek niet aan te sluiten bij de wensen van BSOB. BSOB is in gesprek met de leverancier om aanpassingen door te voeren waardoor de DOCAI mogelijk wel interessant wordt.		

		BURAP	JAARVERSLAG
Een digitale portal realiseren waar gemachtigden stukken kunnen uploaden en downloaden.			
Burap	Door een AI-module van Gouw is het mogelijk om documenten automatisch te koppelen en downloaden.		
Prognose t/m dec	We implementeren de DocAI in het najaar 2025 zodat de module begin 2026 in productie kan zijn.		
Jaarverslag	De DOCAI module bleek niet aan te sluiten bij de wensen van BSOB. BSOB is in gesprek met de leverancier om aanpassingen door te voeren waardoor de DOCAI mogelijk wel interessant wordt.		

	BURAP	JAARVERSLAG
Spreiding van de werkdruk en creëren stabiliteit in het team.		
Burap	De formatie is ingevuld en medewerkers waren door begeleiding breder en flexibeler inzetbaar. Dit maakte het team minder kwetsbaar. De werkdruk nam hierdoor af.	
Prognose t/m dec	Door personeelsverloop is er veel juridische kennis verloren gegaan. Dit gaan we weer aanvullen middels een vacature.	
Jaarverslag	De doelstelling is gerealiseerd door een vakbekwame nieuwe collega te werven.	

2.2.6.2 Frontoffice

	BURAP	JAARVERSLAG
1) De percentages gesteld in de KPI voor het afhandelen van een telefoongesprek behalen. 2) De percentages gesteld in de KPI voor het afhandelen van een contactformulier behalen.		
Burap	1) De KPI telefonie behaalden we niet. Redenen: • AVG vragen zorgen voor langere gesprekken • lagere bezetting • in april was de bezorging niet volgens planning. 2) De KPI 'afhandelen contactformulier' is behaald.	
Prognose t/m dec	1) De KPI telefonie behalen we komende maanden niet. In verband met de aanstaande toetreding van De Dommel tot de GR breidt de Frontoffice per augustus al uit met minimaal 5 nieuwe medewerkers. Het inwerken zal van invloed zijn op de beschikbare bezetting. De kosten van de uitbreiding worden doorbelast aan De Dommel. 2) De KPI 'afhandelen contactformulier' is gerealiseerd.	
Jaarverslag	1) de KPI telefonie is niet gerealiseerd. Het inwerken van de nieuwe medewerkers, de technische storingen en de beperking van het huidige telefoniepakket hebben hieraan bijgedragen. 2) De KPI 'afhandelen contactformulieren' is gerealiseerd.	

	BURAP	JAARVERSLAG
1) Analyseren van huidige telefonische bereikbaarheid. 2) Meer producten digitaal aanbieden. 3) Oriënteren wat de mogelijkheden zijn met betrekking tot de Berichtenbox/ MijnOverheid voor bedrijven.		
Burap	1) Een dashboard productiviteit Frontoffice in PowerBI is in ontwikkeling. 2) Bezwaar invorderingskosten via de Digitale Balie is in ontwikkeling. 3) Onderzoek inzet Berichtenbox MijnOverheid (MO) voor bedrijven loopt nog.	
Prognose t/m dec	1) Dashboard gereed en in gebruik. 2) Mogelijkheid bezwaar invorderkosten via Digitale Balie gereed. 3) Duidelijkheid of het inzetbaar is.	
Jaarverslag	1)Team Frontoffice is betrokken bij de analyse bereikbaarheid.	

	2) Bezwaar invorderkosten via Digitale Balie in gebruik. 3) Onderzoek is gerealiseerd: de inzet van MO voor bedrijven is nog niet mogelijk

	BURAP	JAARVERSLAG
De kennis van de Frontoffice medewerkers in kaart brengen en waar mogelijk al verhogen.		
Burap	• Begonnen met structurele kennissessies. • Verbeteren inwerkprogramma. • Kennisbank opgezet. • Telan onderzoek kwaliteit dienstverlening is uitgevoerd. Resultaat 7,2.	
Prognose t/m dec	• Twee kennissessies staan gepland. • Inwerkprogramma gereed en in gebruik. • Kennisbank verder aanvullen. • Individuele tip-topgesprekken.	
Jaarverslag	Het nieuwe inwerkprogramma zorgt ervoor dat nieuwe medewerkers sneller zelfstandig werken.	

2.2.6.3 ICT

	BURAP	JAARVERSLAG
De performance van de belastingapplicatie verbeteren.		
Burap	• Het project om Gouw Belastingen in de hosting te plaatsen is gestart. De acceptatieomgeving is overgegaan naar de hosting bij GouwIT. Het testtraject is zo goed als afgerond en de resultaten zijn veelbelovend. • De infrastructuur van Gouw Belastingen is aangepast, waardoor bij de aanslagrun en verminderingsrun meerdere processen simultaan kunnen draaien. Hierdoor kunnen de runs binnen een avond draaien, terwijl deze voorheen meerdere dagen in beslag namen.	
Prognose t/m dec	Het project om Gouw Belastingen in de hosting te plaatsen is volgens planning eind augustus afgerond.	
Jaarverslag	Doelstelling is gerealiseerd.	

	BURAP	JAARVERSLAG
Kennis AI verruimen.		
Burap	• Er is een opleiding Copilot gevolgd door een ICT medewerker. • BSOB heeft een pilot gestart met een beperkt aantal gebruikers om ervaring met Copilot op te doen in mogelijkheden en efficiency verbeteringen in het gebruik van MS Office.	
Prognose t/m dec	Pilot Copilot voortzetten.	
Jaarverslag	Copilot is bij een beperkt aantal gebruikers uitgerold in de organisatie en er wordt steeds meer gebruik van gemaakt. Alle medewerkers krijgen E-learnings aangeboden om de AI-geletterdheid te vergroten. Er worden voorbereidingen getroffen om Copilot in 2026 in te zetten bij het opstellen van een concept	

	antwoord op mail. Daarnaast gaan we Copilot inzetten voor het verbeteren van de interne kennisbank.

	BURAP	JAARVERSLAG
Systeem invoeren om incidentenbeheer processen te registreren.		
Burap	Voor het beheren van incidenten is de applicatie Topdesk in gebruik genomen. Omdat Aa en Maas Topdesk al in gebruik had, hebben we kunnen profiteren van hun licenties en kennis.	
Prognose t/m dec	We blijven Topdesk structureel inzetten voor het beheren van alle ICT- en beveiligingsincidenten.	
Jaarverslag	Topdesk wordt ingezet voor het beheren van incidenten. Dit loopt naar wens.	

2.2.6.4 HRM

	BURAP	JAARVERSLAG
Digitaliseren van HR werkprocessen met betrekking tot de performancemanagment- cyclus (PMC), het in-, door- en uitstroomproces en de personeelsdossiers (pd's).		
Burap	De digitalisering van de PMC-cyclus en het in-, door- en uitstroomproces is succesvol afgerond. De operationele verantwoordelijkheid is overgedragen aan de afdelingshoofden, die nu zelfstandig mutaties kunnen uitvoeren. De workflow leidt altijd tot een eindcontrole door HR, waarbij getoetst wordt op naleving van geldende wet- en regelgeving, de cao en personeelshandboek. De digitalisering van de personeelsdossiers is momenteel in ontwikkeling. Er wordt getest in de testomgeving van AFAS Profit.	
Prognose t/m dec	Afronden van de digitalisering van de pd's.	
Jaarverslag	De personeelsdossiers zijn gedigitaliseerd. De doelstelling is gerealiseerd.	

	BURAP	JAARVERSLAG
Tevreden medewerkers door een open ontwikkel-feedbackcultuur.		
Burap	De sessies gericht op teamontwikkeling zijn in volle gang. De trajecten bij de teams Waardebepaling en Heffen zijn inmiddels afgerond waarbij gefocust is op het creëren van een open ontwikkel-feedbackcultuur. Voor de teams Frontoffice en Objectenbeheer zijn de sessies momenteel in uitvoering.	
Prognose t/m dec	In de tweede helft van het jaar staan de teams ICT, Bezwaar & Beroep en Gegevensbeheer gepland voor deelname aan de teamontwikkelingssessies. Er wordt pas in 2026 een volgend medewerkerstevredenheidsonderzoek uitgevoerd, waarin de effecten van de teamontwikkelingen worden gemeten.	
Jaarverslag	Op basis van de positieve reacties van de medewerkers en de feedback van de trainer kan gesteld worden dat de doelstelling is gerealiseerd	

	BURAP	JAARVERSLAG
Verder uitvoeren van het vitaliteitsbeleid van BSOB.		
Burap	Hoewel er nog geen formeel vitaliteitsbeleid is vastgesteld, zijn er al diverse initiatieven ondernomen die bijdragen aan de vitaliteit van medewerkers binnen BSOB. De volgende thema's en activiteiten zijn in de afgelopen periode uitgevoerd: • Uitvoering van DISC-testen en een gezamenlijke DISC-profielenmiddag; • Teamontwikkelingssessies binnen verschillende afdelingen; • Workshops tijdens de organisatie brede BSOB-dag; • Stimuleren van het gebruik van het bedrijfszorgpakket; • De continue dialoog dat wordt gevoerd door de afdelingshoofden; • Training 'Leidinggeven' voor coördinatoren; • Extra inzet van de bedrijfsarts ter bevordering van verzuimpreventie; • Volledig benut opleidingsbudget ten behoeve van persoonlijke ontwikkeling; • Organisatie van sportieve activiteiten op vrijwillige basis; • Het werving en selectiebeleid is geüpdatet. Deze initiatieven vormen een solide basis voor de verdere ontwikkeling van een samenhangend en strategisch vitaliteitsbeleid.	
Prognose t/m dec	In de tweede helft van het jaar wordt verder gewerkt aan de totstandkoming van een formeel beleidsplan vitaliteit. Daarbij worden bestaande initiatieven geëvalueerd, aanvullende behoeften in kaart gebracht en concrete doelstellingen geformuleerd. Het streven is om het beleid eind 2025 vast te stellen en te implementeren vanaf 2026.	
Jaarverslag	Als gevolg van te beperkte capaciteit is het formele beleidsplan vitaliteit nog niet opgesteld. . De doelstelling is daarmee nog niet gerealiseerd. Met de inzet van extra capaciteit wordt dit in 2026 alsnog gerealiseerd	

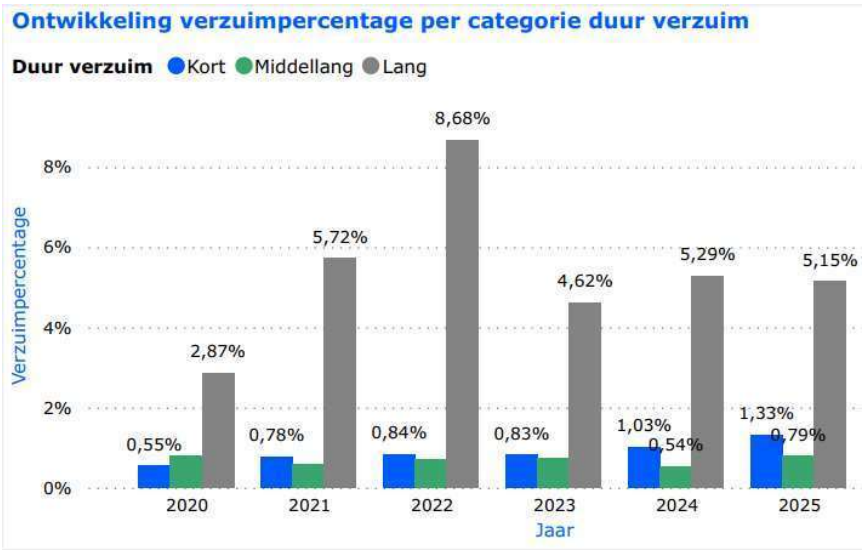
Kerncijfers

	Peildatum 31-12-2025	Peildatum 31-12-2024
Medewerkers op de loonlijst	98	85
Verdeling man/vrouw	32/66	27/58
Gemiddelde leeftijd medewerkers	44	44
Toegestane formatie (in FTE)	84,48	80,48
Bezetting 31-12-2025 (in FTE)	82,93	76,68
Formatieruimte (in FTE)	1,55	3,8

Verzuimcijfers[1]

Er heeft een stijging plaatsgevonden in het ziekteverzuim in 2025. Het verzuimcijfer van heel 2025 is 7,28% ten opzichte van het verzuimcijfer van 2024 (6,78%). Op peildatum 31-12-2025 was het verzuimpercentage 6,94%(Q4), dit is hoger dan de gestelde norm van 5,70%. Zoals te zien is in de tabel heeft BSOB nog altijd te maken met een aantal langdurige zieke medewerkers die leiden tot een hoog verzuimpercentage. BSOB krijgt jaarlijks een terugkoppeling van de bedrijfsarts. Uit deze terugkoppeling wordt zichtbaar de oorzaak van het ziekteverzuim voornamelijk niet-werkgerelateerd is.

RVU

In 2025 hebben geen andere medewerkers dan voorzien gebruik gemaakt van de RVU.

Inhuur

[1] Kort: 0 t/m 7 dagen - Middellang: 8 t/m 42 dagen - Lang: 43 dagen en langer

Er zijn drie leveranciers waarbij de inhuur >€125.000 bedraagt. In onderstaande tabel is het bedrag per crediteur opgenomen. Het totaal van de leveranciers <€125.000 bedraagt € 1.291.118 Dit betreffen 19 leveranciers.

Leveranciers	Bedrag
Crediteur 1	323.394
Crediteur 2	193.116
Crediteur 3	135.307
Overig (per leverancier <€125.000)	3.234.052
Eindtotaal	**3.885.869**

Voor de analyse van de inhuurkosten verwijzen wij naar paragraaf 3.1.

2.2.6.5 Bestuurs- en beleidsondersteuning

2.2.6.5.1 Gegevensbescherming – informatiebeveiliging & Privacy

		BURAP	JAARVERSLAG
Incidentenmanagement, beveiligingsincidenten en datalekken zoveel mogelijk voorkomen door te blijven investeren in bewuster en veiliger omgaan met gegevens.			
Burap	Het meldproces voor informatiebeveiligingsincidenten is technisch en organisatorisch verbeterd door gebruik van Topdesk. Deze applicatie is nu in gebruik als centrale voorziening voor het melden, registreren en afhandelen van beveiligingsincidenten en datalekken. In de afgelopen periode zijn er 2 datalekken gemeld bij de AP, deze hadden betrekking op verkeerd verstuurde poststukken.		
Prognose t/m dec	We voeren awareness-acties uit om bewustwording en meldgedrag te stimuleren. Dit is een continu-proces.		
Jaarverslag	De awareness-acties zijn uitgevoerd. De doelstelling is gerealiseerd.		

		BURAP	JAARVERSLAG
Volwassenheidsniveau 4 behalen.			
Burap	Zie de toelichting bij ‘Project verhogen volwassenheidsniveau gegevensbescherming’.		
Prognose t/m dec	Zie de toelichting bij ‘Project verhogen volwassenheidsniveau gegevensbescherming’.		
Jaarverslag	Het gewenste volwassenheidsniveau is nagenoeg gerealiseerd.		

	BURAP	JAARVERSLAG
Crisismanagement implementeren en oefenen met de crisisorganisatie.		

Burap	Het bedrijfscontinuïteitsplan (BCP) is inhoudelijk afgerond en bevindt zich in de afrondende fase van formele vaststelling. Het crisisteam is samengesteld. Rollen en verantwoordelijkheden zijn vastgelegd. Er heeft een tabletop-oefening met ransomware-scenario plaatsgevonden, met het volledige crisisteam.
Prognose t/m dec	De laatste technische uitwijktest vond plaats in november 2024. Voor november 2025 wordt een nieuwe technische test voorbereid, samen met ICT Aa en Maas en BSOB. Deze richt zich op: • Digitale werkplekken • Ortax Gouw is buiten scope vanwege de cloudmigratie.
Jaarverslag	Het bedrijfscontinuïteitsplan (BCP) bevindt zich in de afrondende fase. Met ICT Aa en Maas worden uitwijktests voor Citrix en de werkplekomgeving in 2026 ingepland.

2.2.6.5.2 Business Intelligence (BI)

	BURAP	JAARVERSLAG
Het aantal beschikbare rapportages is hoger dan in 2024.		
Burap	Er zijn diverse nieuwe interne rapportages opgeleverd. Voornamelijk rondom het zaaksysteem en productiviteit.	
Prognose t/m dec	Meer rapportages gepland, voornamelijk rondom controle.	
Jaarverslag	Er zijn meer rapportages opgeleverd, met name gericht op interne controle.	

	BURAP	JAARVERSLAG
MT-leden, aanspreekpunten en deelnemers maken actief gebruik van Power BI rapportages.		
Burap	Voor een groot deel van deze gebruikers is dit het geval.	
Prognose t/m dec	De oplevering van belangrijke nieuwe rapportages intensiveert het gebruik.	
Jaarverslag	De MT-leden, aanspreekpunten en deelnemers maken actief gebruik van de Power BI rapportages.	

	BURAP	JAARVERSLAG
1) Er zijn meer rapportages in 2025 die uitval of onvolledigheid rapporteren. 2) Er worden accountantscontroles uitgevoerd door het controleren van een Power BI rapportage.		
Burap	1) Er zijn enkele nieuwe rapportages opgesteld waarmee uitval of onvolledigheid wordt gerapporteerd. 2) In overleg met de nieuwe accountant is de eerste controle niet op basis van Power BI rapportages gedaan en gaan we deze zomer in gesprek op welke manier dit in te vullen.	
Prognose t/m dec	1) Er komen meer rapportages dan in 2024 die uitval of onvolledigheid rapporteren t.b.v. de interne controle. 2) De eerste stappen in automatisering van de accountantscontrole ten behoeve van de P&C producten zijn gezet met de inzet van Power BI.	

Jaarverslag	1) Er zijn meer rapportages beschikbaar dan in 2024 die uitval of onvolledigheid rapporteren t.b.v. de interne controle. 2) De eerste stappen in automatisering van de accountantscontrole ten behoeve van de P&C producten zijn gezet met de inzet van Power BI.

2.2.6.5.3 Communicatie

		BURAP	JAARVERSLAG
Toegankelijkheidsniveau A bereiken.			
Burap	In januari is het toegankelijkheidsonderzoek van de website afgerond. BSOB heeft toegankelijkheidsniveau B bereikt. Niveau A geldt wanneer aan alle vereisten wordt voldaan.		
Prognose t/m dec	Met de ontwikkeling van een nieuwe website stellen we 'voldoen aan de digitale toegankelijkheidseisen van het Besluit Digitale Overheid (WCAG)' als technische eis in het inkoopproces. Daarnaast dient – om niveau A te bereiken – alle content (incl. pdf's) te voldoen aan de toegankelijkheidseisen. Dit vraagt veel capaciteit van de organisatie. In 2025 brengen we in kaart om hoeveel pdf's het gaat. Verwachting oplevering nieuwe website is op zijn vroegst Q2 2026, nu zijn we bezig met de opstart van het proces/ inkooptraject.		
Jaarverslag	In 2026 zetten wij de werkzaamheden voort en nemen we de toegankelijkheidseisen mee in het aanbestedingstraject voor een nieuwe website.		

		BURAP	JAARVERSLAG
Inzichtelijk hebben welke mogelijkheden er zijn om de digitale dienstverlening uit te breiden.			
Burap	Inventarisatie is gemaakt.		
Prognose t/m dec	Sturen op self-service is een groot onderdeel bij de ontwikkeling van de nieuwe website in 2026. Dit verbetert de digitale dienstverlening.		
Jaarverslag	We houden de ontwikkelingen in de gaten en springen waar mogelijk in op nieuwe trends. Communicatie heeft MijnServices van VNG in het vizier.		

		BURAP	JAARVERSLAG
1) Leden burgerpanel uitbreiden met 75 burgers. 2) 5 of meer uitingen aan belastingplichtigen zijn aan de hand van input van het burgerpanel ontwikkeld en/of verbeterd.			
Burap	Het huidige burgerpanel is niet representatief. Vanwege privacy-redenen is het lastig om leden te werven. Dit maakt dat de baten van het hebben van een eigen burgerpanel niet in verhouding staan met de lasten van het creëren ervan.		
Prognose t/m dec	We hebben een betere oplossing gevonden. We mogen gebruik maken van het professionele en representatieve inwonerspanel van gemeente Laarbeek. Dit zetten we in voor de ontwikkeling van de nieuwe website en aanslagbiljet.		
Jaarverslag	BSOB heeft gekozen voor een alternatieve betere oplossing. Voor de ontwikkeling van het nieuwe aanslagbiljet hebben we gebruik gemaakt van het inwonerspanel van gemeente Laarbeek via een onafhankelijk onderzoeksbureau.		

	Dit hebben we als zeer prettig ervaren en geeft inzicht in de opinies van een representatieve groep die we kunnen inzetten tot het verbeteren van onze communicatieproducten. Andere uitingen volgen nog.

2.2.6.5.4 Inkoop

	BURAP	JAARVERSLAG
In de uitvraag waar mogelijk sociale-, duurzame en ethische eisen opnemen.		

Burap	In de afgelopen maanden hebben we geen inkooptrajecten gestart.
Prognose t/m dec	We gaan een aanbesteding doen voor de waarderingsapplicatie, waarbij van toepassing nemen we deze eisen op in de aanbesteding.
Jaarverslag	De aanbestedingsprocedure is opgestart en inmiddels succesvol afgerond.

	BURAP	JAARVERSLAG
Inkoopprocessen automatiseren.		

Burap	We realiseerden een workflow in het financiële pakket voor contractbeheer.
Prognose t/m dec	Het startformulier inkoop is gereed.
Jaarverslag	De workflow is ingericht in het financieel pakket (AFAS) en daarmee gerealiseerd.

2.2.6.5.5 Juridische zaken

	BURAP	JAARVERSLAG
Het volledig implementeren van de Wet modernisering elektronisch bestuurlijk verkeer.		

Burap	Buiten kleine gezette stappen is er geen capaciteit voor de implementatie van deze Wet. Dit is onder de aandacht bij het MT.
Prognose t/m dec	Het is een uitdaging om een tijdige implementatie te realiseren. We verwachten 6 maanden vertraging. De tijdelijke niet-naleving is niet materieel.
Jaarverslag	Er zijn grote stappen gezet om de implementatie van de Wet te realiseren. Vanwege beperkte capaciteit voor de laatste vervolgstappen is de realisatiedatum doorgeschoven naar 1 juli 2026. De tijdelijke niet-naleving is niet materieel.

	BURAP	JAARVERSLAG
Het volledig implementeren van de Wet open overheid.		

Burap	We lopen nog altijd op schema.
Prognose t/m dec	In deze periode vindt afronding van het project plaats.
Jaarverslag	Er dienen nog een beperkt aantal acties te worden uitgevoerd om volledig te voldoen aan de Wet open overheid. Deze worden in Q1 2026 gerealiseerd.

2.2.6.5.6 Financiën

	BURAP	JAARVERSLAG
De toleranties worden in de vergadering van het AB in maart vastgesteld.		

Burap	De toleranties zijn bestuurlijk vast gesteld.
Prognose t/m dec	De rapporteringstolerantie van BDO blijft in stand.
Jaarverslag	De toleranties zijn in december 2025 door het Algemeen Bestuur vastgesteld.

	BURAP	JAARVERSLAG
Het percentage inhuur ten opzichte van de personeelslasten is gelijk of gedaald ten opzichte van het jaar ervoor.		

Burap

Over het eerste halfjaar is een daling van 5,5% gerealiseerd ten opzichte van het jaar ervoor.

(*1000)	1e BW 2024	Realisatie 2024	2e BW 2024	verschil 2e BW vs 1e BW
lonen en salarissen	€ 5.794	€ 2.701	€ 5.710	€ -84
inhuur personeel	€ 1.903	€ 972	€ 2.177	€ 274
	€ 7.697	€ 3.673	€ 7.887	€ 190
			27,6%	

27,6%
22,1%

(*1000)	1e BW 2025	Realisatie 2025	prognose 2025	verschil 2e BW vs 1e BW
lonen en salarissen	€ 6.396	€ 3.070	€ 6.297	€ -99
inhuur personeel	€ 1.685	€ 873	€ 1.790	€ 105
	€ 8.081	€ 3.943	€ 8.087	€ 6
			22,1%	

-5,5% daling tov van 2024

Prognose t/m dec	Binnen overhead wordt langer (t/m 31 dec 2025) gebruik gemaakt van inhuur met name door uitval van vaste medewerkers. Alsnog is dit ten opzichte van vorig jaar nog steeds een flinke daling.

Jaarverslag

* €1.000	2024	2025
Lonen en salarissen	€ 5.662	€ 6.270
Inhuur personeel	€ 1.691	€ 1.943
Totaal	**€ 7.353**	**€ 8.213**
Percentage inhuur	23,00%	23,66%

Het percentage ligt nagenoeg in lijn met de realisatie van 2024. Als de inhuur gecorrigeerd wordt voor de incidentele inhuur als gevolg van de toetreding van waterschap De Dommel (waarvoor opbrengsten ontvangen worden), ligt het percentage lager dan in 2024. Daarom wordt deze doelstelling als behaald geacht.

	BURAP	JAARVERSLAG
In de vergadering van het Algemeen Bestuur in december wordt een informatienota over de efficiency geagendeerd.		

Burap	Voor het Algemeen Bestuur is in juni een strategiedag georganiseerd, waarbij met het bestuur opties voor het bereiken van meer efficiency in de uitvoering zijn verkend.
Prognose t/m dec	De verkozen opties worden nu verder verdiept en uitgewerkt tot voorstellen die in december aan het bestuur ter besluitvorming worden voorgelegd.
Jaarverslag	In de vergadering van het Algemeen Bestuur in december 2025 is het agendapunt 'verbeterinitiatieven 2026' vastgesteld.

2.2.6.6 Paragraaf bedrijfsvoering – Rechtmatigheid

Met de rechtmatigheidsverantwoording legt het Dagelijks Bestuur zelf verantwoording af over de financiële rechtmatigheid in het afgelopen jaar. De rechtmatigheidsverantwoording beoogt bij te dragen aan het debat tussen het Dagelijks Bestuur en Algemeen Bestuur over de verantwoording en de kwaliteit van het financiële beheer. Het Algemeen Bestuur heeft op 04 december 2025 het normenkader van de relevante wet- en regelgeving vastgesteld. Bij de waarderingsgrondslagen in de jaarrekening is het normenkader van de relevante wet- en regelgeving verder toegelicht.

Deze verantwoording hanteert een grensbedrag omdat alleen de van belang zijnde aspecten in de verantwoording hoeven te worden betrokken. Deze grens is door het Algemeen Bestuur bepaald en bedraagt 2% van de totale lasten exclusief stortingen in reserves. Met een totaalbedrag aan lasten excl. stortingen in de reserves van 12.930.000 is de grens daarmee vastgesteld op 258.600 inclusief BTW.

In de opgestelde rechtmatigheidsverantwoording 2025 heeft BSOB onrechtmatige inkopen gedaan voor een bedrag van € 1.785.000 inclusief BTW.

De algemene conclusie is dat BSOB weliswaar onrechtmatig gehandeld heeft op verschillende inkooppakketten, maar dat dit de inkooppakketten zijn die essentieel en cruciaal zijn voor de bedrijfsvoering van BSOB. De geconstateerde onrechtmatigheden liggen in lijn met de in eerdere boekjaren geconstateerde onrechtmatigheden.
Met betrekking tot (on)rechtmatigheden van ICT-applicaties is de contractuele situatie in 2025 ongewijzigd.

Met betrekking tot de geconstateerde onrechtmatigheden inzake de inhuur is geconstateerd dat deze conform voorgaande jaren uitgezet zijn bij een dynamisch aankoopsysteem (DAS). Echter zijn in 2025 de opdrachten voor een kortere looptijd uitgezet (met opties tot verlenging). De opties tot verlenging zijn per abuis niet meegenomen in de raming, wat leidt tot een hogere onrechtmatigheid. Hier zal in 2026 extra aandacht aan besteed worden.

Voor BSOB is het van belang om rechtmatig te handelen waarbij de continuïteit van BSOB en van de bedrijfsvoering gewaarborgd blijft. Hierbij wordt opgemerkt dat BSOB in 2025 reeds stappen heeft gezet om onrechtmatig handelen zoveel mogelijk te beperken. Een voorbeeld hiervan is de aanbestedingsprocedure van de waarderingsapplicatie. Hierdoor zal er in 2026 een deel van de

geconstateerde onrechtmatigheden wegvallen. Ook in 2026 zal BSOB verdere stappen zetten om waar mogelijk onrechtmatig handelen te beperken. Zo zet BSOB zich actief in om de overeenkomsten van de overige (ICT-)leveranciers conform de huidige eisen van de aanbestedingsrichtlijn te actualiseren. Hierover zal ook terugkoppeling met het algemeen bestuur plaatsvinden.

2.2.7 Prestatie-indicatoren

In deze paragraaf zijn voor de volledigheid alle KPI's opgenomen met toelichting, waarbij sommige (mogelijk) reeds in paragraaf 2.1 zijn toegelicht. De realisatie in 2025 is in het overzicht afgezet tegen de realisatie in 2024 om zicht te geven op de ontwikkeling.

Kritische Prestatie-Indicator (KPI)	Toelichting	Programma-onderdeel	Doel-stelling	Resultaat 2024	Resultaat 2025	Referentie
Klachtenafhandeling	% klachten afgehandeld binnen 6 weken	Overhead	100%	55,9%	84,0%	1
Wachttijd bij telefonisch contact	Percentage telefonische contacten met een wachttijd ≤ 3 minuten	Overhead	≥ 95%	73%	74,0%	2
Ziekteverzuim	Percentage ziekteverzuim	Overhead	≤ 5,7%	6,8%	7,3%	3
	Gemiddelde meldingsfrequentie	Overhead	≤ 1,2	1,3%	1,60%	4
Aanslag tijdigheid 1 maart	Percentage aantal objecten beschikt vóór 1 maart t.o.v. totaal aantal objecten	Heffen	≥ 98%	98,6%	98,00%	
Aanslag tijdigheid 1 juni	Percentage aantal objecten beschikt vóór 1 juni t.o.v. totaal aantal objecten	Heffen	≥ 99,9%	99,6%	99,50%	5
Aanslag juistheid	Percentage aantal vernietigde aanslagregels t.o.v. totaal aantal opgelegde aanslagregels	Heffen	≤ 0,25%	0,38%	0,34%	6
Aanslagbedrag netto opgelegd per 1 juli	Percentage aanslagbedrag per 1 juli (Netto opgelegd; minus vernietigingen, verminderingen, kwijtscheldingen e.d.)	Heffen	≥ 95%	98,5%	98%	
Aanslagbedrag netto opgelegd per einde jaar	Percentage aanslagbedrag per 31 december (Netto opgelegd; minus	Heffen	≥ 98%	99,5%	99%	

	vernietigingen, verminderingen, kwijtscheldingen e.d.)					
Bezwaarschrift Waterschap op tijd	Percentage bezwaarschriften op aanslagen waterschapsheffing binnen 18 weken, met uitzondering van watersysteemheffing Gebouwd	Heffen	≥ 98%	93,2%	97%	7
Bezwaarschrift gemeente op tijd	Percentage bezwaarschriften op aanslagen gemeentelijke belastingen binnen wettelijke termijn (voor 20/11; binnenkomst na 20/11 afdoen binnen 12 weken)	Heffen	≥ 98%	99,3%	99%	
Gegronde beroepschriften	Percentage gegronde beroepschriften (excl. fiscale compromissen) Gegrond = uitspraak > 0.	Heffen	≤ 20%	2,7%	3%	
Bezwaarschrift WOZ op tijd	Percentage aantal afgehandelde WOZ bezwaren (98% vóór 1 oktober en de resterende vóór 31 december; binnenkomst na 20/11 afdoen binnen 12 weken)	Waarderen	≥ 98%	93,2%	99%	
Gegronde WOZ-bezwaarschriften	Percentage gegronde WOZ-bezwaarschriften (excl. fiscale compromissen) Gegrond = uitspraak > 0.	Waarderen	≤ 50%	34,6%	28%	
Oordeel waarderingskamer	Minstens 'Goed': ****	Waarderen	Goed ****	Goed ******	Goed *****	
Waardering objecten 1 oktober	Percentage aantal objecten vóór 1 oktober concept-waardering van de objecten beschikbaar voor eerstvolgend tijdvak (=status M in Ortax)	Waarderen	≥ 90%	99,3%	99%	
Waardering objecten 1 december	Percentage aantal objecten vóór 1 december gecontroleerd (=status A of D in Ortax)	Waarderen	≥ 90%	94,9%	98%	

Betalingsgedrag na 1 jaar	Percentage aantal openstaande posten, 1 jaar na dagtekening aanslag, na laatste vervaldag	Innen	≤ 2,2%	2,3%	2,2%	
Betalingsgedrag na 2 jaar	Percentage aantal openstaande posten, 2 jaar na dagtekening aanslag, na laatste vervaldag	Innen	≤ 1%	1%	0,9%	
Betalingsgedrag na 5 jaar	Percentage aantal openstaande posten, 5 jaar na dagtekening aanslag, na laatste vervaldag	Innen	≤ 0,2%	0,2%	0,2%	
Kwijtscheldingverzoek op tijd	Percentage aantal afgedane verzoeken KWS t.o.v. het aantal ingediende (volledige) verzoeken binnen 16 weken	Innen	≥ 95%	94,4%	96%	

Kengetal	Toelichting	Programma-onderdeel		Resultaat 2024	Resultaat 2025	Referentie
Aantal klachten	Betreft klachten van belastingplichtigen	Overhead		59	31	
Aanslagen via MijnOverheid	Percentage aanslagen naar Natuurlijke personen verstuurd via MijnOverheid t.o.v. totaal aantal aanslagen	Heffen		45,7%	46%	
NCNP bezwaren	Percentage ingediende NCNP bezwaren	Waarderen		38,9%	39,6%	
WOZ-bezwaarschriften	Percentage aantal ontvangen WOZ-bezwaren t.o.v. totaal aantal WOZ-objecten	Waarderen		6,5%	4,5%	
WOZ-beroepschriften vorig jaar	Percentage aantal ontvangen WOZ-beroepen t.o.v. aantal afgehandelde WOZ-bezwaren	Waarderen		2,5%	2,6%	
Automatische Incasso machtigingen	Percentage belastingplichtigen welke een AIC heeft afgegeven	Innen		57%	57,8%	
Betalingsregelingen	Percentage biljetten in een betalingsregeling t.o.v. totaal aantal biljetten	Innen		0,5%	0,6%	

Storneringen	Percentage storneringen t.o.v. het totaal aantal AIC betalingen	Innen		0,50%	0,60%	
Oninbare belastingen gemeente	Percentage bedrag Oninbaar lijden t.o.v. bedrag opgelegde gemeentelijke aanslagen van heffingsjaar <= -3	Innen		0,20%	0,14%	
Oninbare belastingen waterschap	Percentage bedrag Oninbaar lijden t.o.v. bedrag opgelegde waterschapsaanslagen van heffingsjaar <= -3	Innen		0,20%	0,26%	

Referenties: verklaringen met betrekking tot afwijkingen op de door BSOB bepaalde doelstellingen 2025:

1. De KPI werd niet behaald door een gebrek aan capaciteit, als gevolg van ziekte van medewerkers bij het team Bezwaar en Beroep én doordat de vacature voor jurist al enige tijd openstond. Hierdoor duurde de afhandeling van klachten in 2025 langer dan gepland. Het team is ondertussen weer volledig bemand en de positie van jurist is ingevuld.
2. De KPI 'Wachttijd telefoon' is niet behaald om de volgende redenen:
    a. Er zijn relatief veel nieuwe medewerkers aangesteld bij de Frontoffice. Het inwerktraject vraagt tijd en capaciteit, waardoor nieuw personeel gemiddeld meer tijd aan gesprekken besteedt, wat leidt tot langere wachttijden.
    b. Storingen van het telefoniesysteem en Citrix hebben ertoe geleid dat niet alle Frontofficemedewerkers tijdig gesprekken konden aannemen.
    c. De introductie van verplichte AVG-vragen bij elk klantcontact.
    d. Frequent en langdurig ziekteverzuim gedurende het jaar, wat voor een krappe personeelsbezetting zorgt.
    e. Tijdens drukke weken worden oproepen vanuit de Frontoffice doorgeschakeld naar de Backoffice. Hierbij ontstaat per gesprek een technische vertraging van minimaal 30 seconden, die momenteel niet kan worden verminderd.
3. De KPI "Percentage Ziekteverzuim" is niet gehaald, doordat er in 2025 veel langdurig zieken binnen BSOB zijn.
4. De gemiddelde meldingsfrequentie is behalve in de zomermaanden ook elk kwartaal hoger geweest. Met een aantal (nieuwe medewerkers) is een verzuimgesprek gehouden en hebben we andere passende oplossingen gevonden. Helaas kwam vervolgens de winter met een griepgolf.
5. De afwijking is ontstaan doordat een aantal objecten zijn geblokkeerd omdat controles nog niet zijn afgerond. Verder zijn objecten geblokkeerd i.v.m. splitsing/samenvoeging en er zijn objecten die nog geen WOZ-waarde hadden.
6. Deze KPI is niet gehaald en is met name ontstaan door externe factoren waar BSOB geen of weinig invloed op heeft:
    a. De kwaliteit van de door de gemeente aangeleverde data voor de oplegging van Parkeerbelasting was onvoldoende Hierover is al contact geweest met de gemeente.
    b. BSOB is afhankelijk van de koppeling met de Basisregistratie Personen (BRP). Als een storing in de koppeling ontstaat mist BSOB mutaties en worden aanslagbiljetten niet goed opgelegd.

c. BSOB is afhankelijk van de KvK. Bedrijven schrijven zich niet altijd netjes uit, waardoor BSOB de verkeerde gebruiker heeft voor de aanslagoplegging.
d. BSOB is afhankelijk van de koppeling met de LV-WOZ voor de gebruikers niet-woningen van de niet-deelnemende gemeenten. Deze koppeling verwerkt de mutaties niet altijd goed en ook de niet-deelnemende gemeenten hebben hetzelfde probleem als BSOB dat bedrijven zich niet altijd netjes uitschrijven.
e. BSOB is afhankelijk van Diftar en Cure. Door de slechte kwaliteit van de aangeleverde data-bestanden zijn veel problemen ontstaan met de reinigingsheffing.

7. De termijn is overschreden door veel benodigd uitzoekwerk vooraf, de terugkoppelingen en het wachten op reacties van de gemeenten.

2.2.8 Verbonden partijen

BSOB heeft geen verbonden partijen.

2.2.9 Grondbeleid

Deze paragraaf is niet van toepassing op BSOB.

2.3 Projecten

2.3.1 Toetreding Waterschap De Dommel

Data	
Burap	• De eerste proefconversie is succesvol verlopen. • Een externe partij voert de 'schoon door de poortwerkzaamheden' uit namens de Dommel. Er is een vertraging van een maand in de uitvoering.
Prognose t/m dec	• De 'schoon door de poortwerkzaamheden' zijn naar verwachting tijdig gereed. • De tweede proefconversie, de samenvoeging en de definitieve conversie worden naar verwachting binnen de planning uitgevoerd.
Jaarverslag	De samenvoeging is succesvol verlopen. Er zijn nog een aantal open eindjes die in Q1 2026 afgerond zullen worden.

HR	
Burap	• De meeste medewerkers van de Dommel hebben een inpassingsvoorstel ontvangen. • De benodigde uitbreiding van de formatie van team Frontoffice is grotendeels geworven. • We nodigen de medewerkers van de Dommel uit voor personeelsactiviteiten en voor gezamenlijk testen.
Prognose t/m dec	• Vanaf augustus beginnen elke maand 2 medewerkers bij team Frontoffice. De werkdruk op de huidige medewerkers blijft op gewenst niveau. De nieuwe medewerkers zijn ingewerkt.

	• De teams Heffen, Gegevensbeheer en Innen werven na de zomerperiode. • We begeleiden de medewerkers van de Dommel in het werk bij BSOB.
Jaarverslag	De medewerkers zijn per 1 januari 2026 bij BSOB werkzaam.

Communicatie	
Burap	We stelden samen met de Dommel een communicatieplan op.
Prognose t/m dec	De benodigde voorbereidingen voeren we conform de planning uit.
Jaarverslag	In december is nog een aanpassing in het communicatieplan doorgevoerd n.a.v. externe ontwikkelingen. Doelstelling is gerealiseerd.

Projectbudget	
Burap	We voeren de werkzaamheden binnen de begrote uren uit. We blijven binnen de begroting met de kosten.
Prognose t/m dec	We voeren de werkzaamheden uit binnen de gestelde uren en het beschikbare budget.
Jaarverslag	In december is de eerste factuur verzonden aan de Dommel. We blijven ruim binnen de projectbegroting.

2.3.2 Project Verhogen volwassenheidsniveau Gegevensbescherming

Parallel aan het realiseren van het vereiste volwassenheidsniveau 4 van de BIO2-richtlijn in 2025 streeft BSOB ernaar om in 2025 ook al te kunnen voldoen aan de eisen van de nieuwe NIS2-richtlijn.	
Burap	• Alle informatiebeveiligingsprocessen bevinden zich op minimaal volwassenheidsniveau 2. Een groot deel van de processen bevindt zich in of tegen niveau 3 aan, wat betekent dat uitvoering in de praktijk grotendeels plaatsvindt. • De organisatie zet momenteel de stap richting niveau 4, waarbij structurele monitoring, toetsing en bijsturing centraal staan. Hiervoor worden voorbereidingen getroffen die verdere groei mogelijk maken. • Informatiebeveiliging wordt geborgd via toevoeging van controles aan de reguliere interne controlecyclus. Dit voorkomt terugval in volwassenheid, bevordert continue verbetering en verkleint afhankelijkheid van individueel eigenaarschap.
Prognose t/m dec	• Verdere groei naar niveau 4 wordt gerealiseerd in de 2e helft van 2025. Er is managementaandacht voor structurele sturing en toetsing binnen de lijnorganisatie. De route is helder; focus en ondersteuning zijn bepalend voor het succes. • Voor alle processen op of nabij niveau 3 worden in 2025 meetbare indicatoren vastgesteld. Hiermee wordt de effectiviteit van de processen inzichtelijk gemaakt.

	• In de resterende maanden van 2025 start BSOB met structurele monitoring, verificatie en evaluatie van deze indicatoren. • Vanaf 2026 worden de resultaten gebruikt voor structurele bijsturing, waarmee de organisatie aantoonbaar de volledige PDCA-cyclus doorloopt. • Voor 3 cruciale leveranciers zijn in het voorjaar van 2025 (black box) pentesten uitgevoerd. Hierbij zijn alleen enkele aandachtspunten met lage impact geconstateerd. Deze zijn teruggekoppeld naar de leveranciers en maatregelen worden getroffen. • Het waarborgen van naleving van de geïmplementeerde processen, zoals de uitvoering van DPIA's, het actueel houden van het verwerkingsregister en het beheren van verwerkersovereenkomsten. • Het versterken van onze grip op ICT-leveranciers, zodat we meer controle krijgen over de veiligheid en kwaliteit van onze IT-diensten.
Jaarverslag	Het gewenste volwassenheidsniveau is nagenoeg gerealiseerd. Gegevensbescherming is binnen BSOB aantoonbaar op orde en wordt steeds meer structureel gestuurd. De resterende stap naar volwassenheidsniveau 4 zit niet in techniek, maar in blijvende aantoonbare managementsturing.

2.3.3 Transitie van hosting en technisch beheer

Transitie van hosting en technisch beheer GouwBelastingen en Ortax van Waterschap Aa en Maas naar de SaaS-omgevingen van GouwIT en Ortec Finance.	
Burap	• Het project om Gouw Belastingen in de hosting te plaatsen is gestart. De acceptatieomgeving is overgebracht naar de hosting bij GouwIT. Het testtraject is zo goed als afgerond en de resultaten zijn veelbelovend. • De infrastructuur van Gouw Belastingen is aangepast, waardoor bij de aanslagrun en verminderingsrun meerdere processen simultaan kunnen draaien. Hierdoor kunnen de runs binnen een avond gedraaid worden, terwijl deze voorheen meerdere dagen in beslag namen.
Prognose t/m dec	Naar verwachting ronden we de transitie van de hosting in augustus succesvol af.
Jaarverslag	De transitie van hosting en technisch beheer GouwBelastingen en Ortax van Waterschap Aa en Maas naar de SaaS-omgevingen van GouwIT en Ortec Finance is succesvol gerealiseerd. Die kosten kunnen dus niet her bestemd worden. Klopt dit wel?

2.3.4 Migratie van documenten naar Microsoft 365

BSOB maakt momenteel gebruik van een gedeelde fileshare voor documentopslag. Om samenwerking, beveiliging en toegankelijkheid te verbeteren, willen we deze documenten migreren naar Microsoft 365 (OneDrive, SharePoint en/of Teams).	
Burap	Voor de migratie van documenten van de fileshares naar Microsoft 365 zijn verkennende gesprekken gevoerd met ICT Waterschap Aa en Maas. Op basis

	hiervan is een voorstel ontvangen voor het opstarten van een pilot. In de zomer van 2025 wordt hier een adviesnota en een plan van aanpak voor opgesteld.
Prognose t/m dec	Na akkoord van de MT-leden zal in het najaar de pilotfase worden uitgevoerd. De volledige uitrol staat gepland voor het voorjaar van 2026.
Jaarverslag	In verband met de te beperkte capaciteit wordt dit project in 2026 uitgevoerd.

2.3.5 Ontwikkeling van een nieuw aanslagbiljet

BSOB ontwikkelt een nieuw, toegankelijk en klantvriendelijk aanslagbiljet.	
Burap	• Inventarisatie wensen, behoeften en eisen. • Huidig aanslagbiljet evalueren en optimaliseren naar een nieuw, toegankelijk, klantvriendelijk aanslagbiljet gestuurd op self-service. • Overleggen met kerngroep om tot first draft ontwerp te komen. • Best practices van andere belastingsamenwerkingskantoren gedeeld. • Concept-ontwerp wordt getest door ICT op condities en technische realisatie.
Prognose t/m dec	• Concept-ontwerp voorleggen aan MT. • Ontwerp laten maken door DataB. • Voorleggen aan burgerpanel en toetsen toegankelijkheid. • Verwerken feedback in definitief ontwerp. • Voorbereiden op druk en distributie en pilotrun. • De volledige uitrol staat gepland voor het voorjaar van 2026.
Jaarverslag	Het nieuwe aanslagbiljet is gerealiseerd.

2.3.6 Noodzakelijke (door)ontwikkeling van de website

De huidige website van BSOB voldoet vanaf 2026 niet meer aan belangrijke technische vereisten, wat de veiligheidsrisico's vergroot. Vervolgopties zijn in kaart gebracht en er is besloten om een compleet nieuwe website te realiseren.	
Burap	• Inventarisatie vervolgopties website bij huidige leverancier. • Inventarisatie Best Practises website bij en wensen tot samen optrekken met andere belastingsamenwerkingen. • Start opzet Plan van Eisen nieuwe website.
Prognose t/m dec	• Plan van Eisen afgerond. • Website voldoet per 1-1-2026 aan technische vereisten / nieuw CMS. • Besloten is om daarna traject op te starten voor nieuwe website of uitbreiden/ombouwen in nieuwe CMS).
Jaarverslag	De website is voor 1-1-2026 overgezet naar een nieuwe leverancier die het oude CMS ondersteunt voor een tijdelijke periode. In 2026 start een aanbestedingstraject voor een nieuwe verbeterde website.

2.3.7 Ontwikkeling van een schrijfwijzer en huisstijlhandboek

BSOB ontwikkelt een schrijfwijzer en huisstijlhandboek.	

Burap	Door het ontbreken van een uniforme huisstijl en schrijfwijzer ontstaan inefficiënties. Communicatie vraagt offertes aan bij grafisch vormgevers voor het opstellen van een huisstijlhandboek.
Prognose t/m dec	Communicatie schrijft een schrijfwijzer. Beide middelen bieden we na realisatie als toolkit op intranet aan.
Jaarverslag	Schrijfwijzer en huisstijlhandboek zijn voor 95% voltooid. In Q1 2026 ronden we dit project af.

2.3.8 WOZ-communicatiecampagne

Communicatiecampagne is succesvol afgerond.	
Burap	De communicatiecampagne 2024-2025 is met succes afgerond en heeft bijgedragen aan minder bezwaren en telefoontjes.
Prognose t/m dec	Omstreeks september/oktober start de voorbereiding voor de communicatiecampagne 2025-2026.
Jaarverslag	Voorbereidingen voor communicatiecampagne 2025-2026 zijn getroffen en de campagne is van start gegaan. De deelnemers zijn geïnformeerd met een toolkit.

2.3.9 Reduceren complexiteit governance Gemeenschappelijke Regeling

Reduceren complexiteit Governance	
Burap	In opdracht van het Dagelijks Bestuur is - gekoppeld aan de meerjarenstrategie, zoals deze is beschreven in de Kadernota 2026 - in de 1e helft van 2025 door een gespecialiseerde adviseur een onderzoek uitgevoerd. Dit onderzoek is erop gericht om de complexiteit van de governance van de GR BSOB te reduceren. Tijdens de strategiedag van het Algemeen Bestuur op 27 juni heeft deze adviseur de uitkomsten van zijn onderzoek gepresenteerd en aanbevelingen gedaan voor de reductie van de complexiteit van de Gemeenschappelijke Regeling.
Prognose t/m dec	Aanbevelingen die het Algemeen Bestuur overneemt, werken we in de 2e helft van 2025 uit tot concrete voorstellen die we in december aan het Algemeen Bestuur ter besluitvorming voorleggen.
Jaarverslag	In de december-vergadering van het Algemeen Bestuur zijn besluiten genomen gericht op aanpassingen van de GR BSOB op het gebied van de governance. Deze besluiten worden in 2026 ter zienswijze aanboden aan de gemeenteraden en het Algemeen Bestuur van de waterschappen.

2.3.10 Harmonisatie/standaardisatie

Harmonisatie/standaardisatie	
Burap	In 2025 onderzoeken we de mogelijkheden om de uitvoeringskosten van BSOB te reduceren door het harmoniseren van de belastingverordeningen en het nog efficiënter inrichten van de werkprocessen. In de 1e helft van 2025 is door BSOB een analyse uitgevoerd, mede op basis van input van de regievoerders, waarbij de mogelijkheden tot harmonisatie van de verordeningen zijn verkend. Ook zijn mogelijkheden tot optimalisatie van de werkprocessen geïnventariseerd. Tijdens de strategiedag van het Algemeen Bestuur op 27 juni worden de verschillende opties, inclusief een globale inschatting van de financiële voordelen en de impact, aan het Algemeen Bestuur gepresenteerd.
Prognose t/m dec	Het Algemeen Bestuur heeft de opties bepaald die in de 2e helft van 2025 door BSOB worden uitgewerkt tot concrete verbetervoorstellen en in december ter besluitvorming zullen worden voorgelegd.
Jaarverslag	Door BSOB zijn de verbetervoorstellen concreet uitgewerkt. In de december-vergadering van het Algemeen Bestuur zijn de voorstellen geaccordeerd. Deze worden in 2026 geïmplementeerd, indien van toepassing in afstemming met de gemeenten.

3. JAARREKENING

In dit hoofdstuk gebruiken wij tabellen. Voor de leesbaarheid adviseren wij u om het zoomniveau van uw beeldscherm te vergroten.

3.1 Baten en lasten - verschillenanalyse

Exploitatiekosten: (*€1.000)			Vastgestelde B2025	1e BW 2025	Realisatie 2025	Verschil realisatie 2025 en 1e BW 2025	Realisatie 2024
Overhead	Lonen en salarissen		2.304	2.504	2.349	-155	2.094
	Overige personeelskosten		274	274	270	-4	423
	Inhuur personeel			284	534	250	357
	Kapitaallasten	Andere vaste bedrijfsmiddelen, afschrijving	103	103	107	3	107
		Rente					
	Automatiseringskosten		595	850	794	-56	617
	Uitvoeringskosten	Kosten betalingsverkeer	1	1	1		1
	Huisvestingskosten		280	280	290	10	280
	Duurzame goederen		5	5	18	13	13
	Algemene kosten		299	299	451	152	255
	Onvoorzien		70	50		-50	2
	Uitbestede diensten		661	739	821	82	759
	Repro- en portokosten						
	Taakstelling/effecten Robotisering		-138		-	-	
	Totale lasten		**4.454**	**5.390**	**5.633**	**243**	**4.909**
	Overige opbrengsten		-3	-459	-444	15	-66
	Rentebaten		-296	-296	-218	78	-373
	Opbrengsten invordering				-1	-1	-9
	Totale baten		**-299**	**-755**	**-664**	**91**	**-448**
		Totale lasten overhead	**4.155**	**4.635**	**4.969**	**335**	**4.461**
		Doorbelasting lasten overhead	-4.155	-4.635	-4.969	-335	-4.461
		Saldo lasten overhead	-	-	-	-	-
Waarderen	Lonen en salarissen		2.160	2.160	2.105	-54	1.991
	Overige personeelskosten		34	34	44	10	42
	Inhuur personeel		1.344	1.275	1.195	-79	975
	Automatiseringskosten		264	358	274	-83	311
	Uitbestede diensten			12	27	15	11
	Repro- en portokosten		12	17	28	11	23
	Uitvoeringskosten	Proceskostenvergoedingen	765	678	552	-126	782
	Totale lasten		**4.579**	**4.533**	**4.225**	**-308**	**4.135**
	Overige opbrengsten			-120	-120		
	Totale baten			**-120**	**-120**		
		Directe lasten waarderen	**4.579**	**4.413**	**4.105**	**-308**	**4.135**
		Doorbelasting lasten overhead	2.141	2.388	2.553	165	2.091
		Totale lasten Waarderen	**6.720**	**6.801**	**6.658**	**-143**	**6.226**
Heffen	Lonen en salarissen		1.369	1.424	1.498	74	1.293
	Overige personeelskosten		26	26	37	11	31
	Inhuur personeel			127	209	82	277
	Automatiseringskosten		77	197	208	11	178
	Repro- en portokosten		358	300	347	46	322
	Totale lasten		**1.830**	**2.074**	**2.297**	**223**	**2.100**
	Overige opbrengsten				-109	-109	
	Totale baten				**-109**	**-109**	
		Directe lasten Heffen	**1.830**	**2.074**	**2.188**	**114**	**2.100**
		Doorbelasting lasten overhead	1.602	1.787	1.936	149	1.839
		Totale lasten Heffen	**3.432**	**3.861**	**4.124**	**263**	**3.939**

Innen	Lonen en salarissen		308	308	318	10	285
	Overige personeelskosten		6	8	7	-1	7
	Inhuur personeel				5	5	81
	Repro- en portokosten		93	180	54	-126	69
	Uitvoeringskosten	Abonnement Inlichtingenbureau	12	12	11	-1	11
		Incasso- en deurwaarderskosten	179	179	200	21	175
		Kosten betalingsverkeer	157	157	160	3	159
		Uitvoeringskosten kwijtschelding	30	30	20	-10	13
	Totale lasten		**785**	**874**	**775**	**-99**	**800**
	Overige opbrengsten				-15	-15	
	Totale baten				**-15**	**-15**	
		Directe lasten innen	**785**	**874**	**760**	**-114**	**800**
		Doorbelasting lasten overhead	412	459	480	21	531
		Totale lasten innen	**1.197**	**1.334**	**1.240**	**-93**	**1.331**
Netto kosten			**11.349**	**11.996**	**12.022**	**27**	**11.497**
	Deelnemersbijdragen	(incl. BTW)	12.238	12.928	12.341	-586	12.896
	BTW eindgebruiker	Exploitatie	889	932	840	-92	814
	BTW eindgebruiker	Investeringsvoorstel				-	
Gerealiseerd totaalsaldo baten en lasten					**-521**	**-521**	**585**
	Voorgesteld						
	Toevoeging aan bestemmingsreserve						-133
	Onttrekking aan bestemmingsreserve				176	176	150
	Toevoeging aan egalisatiereserve						
	Onttrekking aan egalisatiereserve				294	294	
Gerealiseerd resultaat					**-51**	**-51**	**602**

De netto-kosten 2025 bedragen €12.022K. Het totaal saldo baten & lasten over 2025 bedraagt -€ 521K, voor toevoeging en onttrekking bestemmingsreserve. De onttrekkingen waren reeds voorzien en benoemd bij de 1e BW 2025, na toevoeging en onttrekking bestemmingsreserve bedraag het resultaat € -51K.

Onderstaande tabel geeft in een oogopslag weer wat de totale kosten per kostensoort zijn, zonder onderverdeling naar de afdelingen.

Saldo baten en lasten (*€1.000)	Realisatie 2024	Vastgestelde begroting 2025	1e BW 2025	Realisatie 2025	Verschil realisatie 2025 en 1e BW 2025
Lonen en salarissen	5.662	6.141	6.396	6.270	-126
Inhuur personeel	1.691	1.344	1.685	1.943	258
Overige personeelskosten	503	340	342	357	15
Uitbestede diensten	770	661	751	847	96
Uitvoeringskosten	1.140	1.144	1.057	944	-113
Automatiseringskosten	1.106	798	1.405	1.276	-129
Algemene en overige kosten	1.072	1.220	1.235	1.293	58
Algemene kosten	255	299	299	451	152
Andere vaste bedrijfsmiddelen, afschrijving	107	103	103	107	3
Duurzame goederen	13	5	5	18	13
Huisvestingskosten	280	280	280	290	10
Onvoorzien	2	70	50	0	-50
Repro- en portokosten	414	463	498	428	-70
Overige opbrengsten	-66	-3	-579	-689	-110
Rentebaten	-373	-296	-296	-218	78
Opbrengsten invordering	-9		0	-1	-1
Netto-kosten	**11.497**	**11.349**	**11.996**	**12.022**	**27**

3.1.1 Toelichtingen (bij afwijking kostensoort > € 25.000)

	1e BW 2025			Realisatie 2025			Afwijking realisatie - 1e BW 2025		
* €1.000	Lonen en salarissen	Inhuur personeel	Totaal	Lonen en salarissen	Inhuur personeel	Totaal	Lonen en salarissen	Inhuur Personeel	Totaal
Overhead	€ 2.504	€ 284	€ 2.788	€ 2.349	€ 534	€ 2.883	-€ 155	€ 250	€ 94
Waarderen	€ 2.160	€ 1.275	€ 3.434	€ 2.105	€ 1.195	€ 3.301	-€ 54	-€ 79	-€ 134
Heffen	€ 1.424	€ 127	€ 1.551	€ 1.498	€ 209	€ 1.707	€ 74	€ 82	€ 156
Innen	€ 308	€	€ 308	€ 318	€ 5	€ 323	€ 10	€ 5	€ 15
Totaal	**€ 6.396**	**€ 1.685**	**€ 8.081**	**€ 6.270**	**€ 1.943**	**€ 8.213**	**-€ 126**	**€ 258**	**€ 132**

Lonen en salarissen en inhuur (€ 132.000 nadeel)

Lonen en salarissen (€ 126.000 voordeel)

In 2025 waren de personeelskosten €126.000 lager dan opgenomen in de 1e BW 2025 (€ 6.270.000 vs. € 6.396.000). Gedurende 2025 hebben diverse incidentele personele ontwikkelingen geleid tot de vacatureruimte op de peildatum. Het uitgangspunt was dat deze vacatureruimte zou worden ingevuld. Dit was meegenomen bij het opstellen van de prognose van de lonen en salarissen.

Inhuur personeel (€ 258.000 nadeel)

De kosten voor inhuur van personeel waren € 258.000 hoger dan was begroot (€ 1.943.000 vs. € 1.685.000). Dit is een gevolg van een aantal incidentele ontwikkelingen:

- Er is sprake van een daling in de inhuur van waarderen als gevolg van de daling van het aantal ingediende bezwaren.
- Er is sprake van meerdere moeilijk vervulbare vacatures. In deze gevallen ontkomt BSOB er niet aan om hiervoor in te huren. Dit zorgt voor verschuiving tussen de lonen en salarissen en inhuur.
- Er was een incidenteel kostennadeel om het langdurig uitvallen van een keyfunctionaris op te vangen.
- De kosten van externe inhuur (voornamelijk bij de afdelingen Heffen en Frontoffice) in het kader van de toetreding van Waterschap De Dommel zijn conform afspraken in rekening gebracht bij Waterschap De Dommel (zie ook de toelichting bij de overige opbrengsten).

Uitbestede diensten (€ 96.000 nadeel)

De kosten uitbestede diensten zijn incidenteel € 96.000 hoger dan was begroot (€ 847.000 vs. € 751.000). Dit wordt mede veroorzaakt door:

- Uitbestede advieskosten in het kader van de reductie van de complexiteit van de governance van de GR.
- Ondersteuning ten behoeve toetreding Waterschap De Dommel.
- Uitbestede adviesdiensten in het kader van de voorbereiding en begeleiding van de strategiedag.

Uitvoeringskosten (€ 113.000 voordeel)

De uitvoeringskosten zijn incidenteel € 113.000 lager dan was begroot (€ 944.000 vs. € 1.057.000).
Dit wordt voornamelijk veroorzaakt door € 126.000 aan lagere proceskostenvergoedingen dan bij de 1e BW 2025 was ingeschat. Dit komt doordat meer bezwaren zijn ingetrokken dan was verwacht na informeel contact met gemachtigde NCNP-bureaus. Ook is het percentage gegronde bezwaren lager uitgevallen dan verwacht.

Automatiseringskosten (€ 129.000 voordeel)

De automatiseringskosten lagen € 129.000 lager dan was begroot in de 1e BW 2025 (€ 1.276.00.000 vs. € 1.405.000).
Dit wordt enerzijds veroorzaakt door lagere licentiekosten bij het programmaonderdeel waarderen. Daarnaast zijn er lagere kosten door het uitstellen van een aantal projecten naar 2026, die bekostigd worden vanuit de bestemmingsreserve.

Algemene- en overige kosten (€ 58.000 nadeel)

De algemene kosten zijn € 58.000 hoger dan begroot (€ 1.293.000 vs. € 1.235.000). De overschrijding van met name algemene kosten is hoofdzakelijk veroorzaakt door:

- Hogere accountantskosten ten behoeve van de afronding van de controle van boekjaar 2024.
- Er is incidenteel minder aan repro- en portokosten uitgegeven dan was begroot (€70.000).

Overige opbrengsten (€ 110.000 voordeel)

Er is in 2025 voor een bedrag van € 689.000 incidenteel aan opbrengsten gerealiseerd.

Deze opbrengsten betreffen:

- De doorbelasting van incidentele kosten toetreding Waterschap De Dommel.
- Doorbelasting van incidentele kosten bestandsoptimalisatie van De Dommelvallei.
- Opbrengsten saldo 'overige inkomsten belastingheffing'. Dit betreft posten ouder dan 5 jaar. Hiervan heeft het Algemeen Bestuur in december 2025 besloten dat deze ten bate komen van de exploitatie van BSOB.

Rentebaten (€ 78.000 nadeel)

Sinds oktober 2022 ontvangt BSOB rente over de ontvangen belastinggelden. Als gevolg van een lager rentepercentage liggen de rentebaten in 2025 uiteindelijk €78.000 (€218.000 ten opzichte van €296.000) lager dan was begroot.

3.1.2 Toerekening naar programmaonderdeel

De directe kosten worden zoveel mogelijk direct aan de programmaonderdelen toegerekend. Conform de vastgestelde kostenverdeelsystematiek worden de kosten van de overhead op basis van fte's verdeeld over de primaire processen.

3.1.3 Rechtmatigheidsverantwoording

Verantwoordelijkheid Dagelijks Bestuur

De baten en lasten alsmede de balansmutaties moeten getrouw in de jaarrekening worden opgenomen. Uit het getrouw opnemen van de baten en lasten alsmede de balansmutaties, blijken een drietal rechtmatigheidscriteria niet expliciet. Dit betreffen het begrotings-, voorwaarden-, en misbruik- en oneigenlijk gebruik criterium. In deze rechtmatigheidsverantwoording licht het Dagelijks Bestuur toe in hoeverre bij de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten, alsmede de balansmutaties het begrotings-, voorwaarden-, en misbruik- en oneigenlijk gebruik criterium zijn nageleefd. Dit houdt in dat de verantwoorde baten en lasten, alsmede de balansmutaties in overeenstemming zijn met het Algemeen Bestuur vastgestelde kaders zoals de begroting en gemeentelijke verordeningen en met bepalingen in de relevante wet- en regelgeving. Bij de waarderingsgrondslagen in de jaarrekening is het door het Algemeen Bestuur op 4 december 2025 vastgestelde normenkader van de relevante wet- en regelgeving verder toegelicht.

Deze verantwoording hanteert een grensbedrag omdat alleen de van belang zijnde aspecten in de verantwoording hoeven te worden betrokken. Deze grens is door het Algemeen Bestuur bepaald en bedraagt 2% van de totale lasten inclusief toevoegingen aan de reserves en is daarmee vastgesteld op € 258.600 inclusief BTW. De grondslag voor deze verantwoording is de Kadernota Rechtmatigheid 2025 van de Commissie BBV van september 2025.

Bevinding

Het dagelijks Bestuur stelt vast dat de omvang van de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties die niet rechtmatig tot stand zijn gekomen bedrag € 2.251.000 inclusief BTW

bedraagt. Dit is hoger dan de daarvoor gestelde grens van € 258.600 inclusief BTW. Van de niet rechtmatig tot stand gekomen verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties is volgens het dagelijks bestuur overigens een bedrag van € 466.000 acceptabel op basis van door de Algemeen Bestuur vastgestelde afspraken.

De geconstateerde afwijkingen betreffen:

Bedragen *€1.000	
Begrotingscriterium	
1A. Overschrijding lasten programma's (of indien van toepassing een ander door de gemeenteraad vastgesteld autorisatiniveau)	466
1B. Overschrijding investeringsbudgetten (kredieten)	
2. Ongeautoriseerde reservemutaties	
3. Overschrijding van baten en/of onderschrijding van baten en lasten die niet tijdig tot een begrotingswijziging hebben geleid of te laat aan de raad zijn gemeld	-
Totaal begrotingsonrechtmatigheden	*466*
4. Totaal van begrotingsonrechtmatigheden (van onderdeel 1 en 2) dat past binnen het vooraf vastgestelde beleid en daarmee vooraf als acceptabel is geduid vermelden en verwijzen naar dit vooraf vastgestelde beleid	466
De niet -acceptabele begrotingsonrechtmatigheden worden inhoudelijk in de rechtmatigheidsverantwoording en in de paragraaf bedrijfsvoering toegelicht	
Voorwaardencriterium	
5. Inkopen ten onrechte niet Europees aanbesteed	1.785
M&O Criterium	
6. Geen bevindingen	
Totaal Onrechtmatigheden (incl. btw)	2.251
Waarvan acceptabel	466
waarvan niet-acceptabel	1.785

In de paragraaf bedrijfsvoering (2.2.6.6) is op basis van de Kadernota rechtmatigheid van de commissie BBV en op basis van de afspraken met het Algemeen Bestuur aanvullende informatie opgenomen over de financiële rechtmatigheid. In deze paragraaf heeft het Dagelijks Bestuur ook beschreven welke actie zij onderneemt om vermelde afwijkingen in de toekomst te voorkomen.

3.2 BTW en VPB

Gedurende het jaar boekt BSOB de BTW die in rekening wordt gebracht apart. Na afloop van het kalenderjaar wordt de BTW (de zogenoemde doorgeschoven BTW) aan de deelnemers bij de eindafrekening in rekening gebracht op basis van de financiële bijdragen van de deelnemers.

De deelnemer verwerkt deze rekening in de opgaaf voor het BTW compensatiefonds (BCF). De doorschuif BTW werkt alleen voor deelnemers die zelfstandig recht hebben op compensatie van BTW en dus niet voor het waterschap.
Met betrekking tot de VPB kan BSOB voor de activiteiten 'waarderen ten behoeve van de Wet WOZ' en 'heffen en innen van gemeente- en waterschapsbelastingen' - aanspraak maken op een of meerdere objectieve vrijstellingen.

3.3 De balans

Balans per 31 december 2025 (*€1.000)					
Activa	**31-dec-25**	**31-dec-24**	**Passiva**	**31-dec-25**	**31-dec-24**
			Bestemmingsreserve	725	610
			Gerealiseerd resultaat 2024	17	
			Gerealiseerd resultaat	-51	602
Materiële vaste activa - investeringen met economisch nut	**324**	**430**	**Eigen vermogen**	**690**	**1.212**
			Voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's	146	239
			Voorzieningen ter egalisering van kosten	300	294
			Voorzieningen	**445**	**533**
Totaal vaste activa	**324**	**430**	**Totaal vaste passiva**	**1.136**	**1.745**
Vorderingen op openbare lichamen	394	29	Overige schulden	218	195
Uitzettingen in 's Rijks schatkist met een rentetypische looptijd korter dan één jaar	20.702	19.681			
Totaal uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar	**21.096**	**19.710**	**Netto-vlottende schulden**	**218**	**195**
			Verplichtingen die in het begrotingsjaar zijn opgebouwd en die in een volgend		
Liquide middelen	**6**	**3**	begrotingsjaar tot betaling komen	704	1.103
overige nog te ontvangen bedragen en de vooruitbetaalde bedragen die ten laste van volgende begrotingsjaren			Overige vooruit ontvangen bedragen die ten bate van het volgende begrotingsjaar		
komen	473	614	komen	19.841	17.716
Overlopende activa	**473**	**614**	**Overlopende passiva**	**20.545**	**18.818**
Totaal vlottende activa	**21.575**	**20.328**	**Totaal vlottende passiva**	**20.763**	**19.013**
Totaal activa	**21.899**	**20.758**	**Totaal passiva**	**21.899**	**20.758**
*) Recht op verliescompensatie krachtens de Wet op VPB 1969 bedraagt nihil					

3.3.1 Toelichtingen

Het voorstel tot resultaatsbestemming is om het gerealiseerd resultaat 2025 ad € 50.711 af te rekenen met de deelnemers.

Hieronder wordt een uiteenzetting gegeven van de afzonderlijke balansposten

Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling

De gehanteerde grondslagen voor waardering en resultaatbepaling zijn overeenkomstig met het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV).

Rechtmatigheidsverantwoording

De verantwoording is opgesteld op basis van de kaders zoals besloten in de financiële verordening en op basis van de kadernota rechtmatigheid 2025. De rechtmatigheidsverantwoording ziet toe op de financiële rechtmatigheid van baten, lasten, balansmutaties. De financiële rechtmatigheid waaronder het voorwaardencriterium, het begrotingscriterium en het misbruik & oneigenlijk gebruik criterium omvat:

Voor het voorwaardencriterium bestaat de norm uit het normenkader zoals door AB is vastgesteld;
Voor het begrotingscriterium geldt dat alle overschrijdingen van lasten en investeringskredieten onrechtmatig zijn, waarbij voor een aantal scenario's in de financiële verordening is beschreven wanneer deze overschrijdingen acceptabel zijn. Voor over- en onderscheidingen van baten, onderschrijdingen van lasten en onderschrijdingen van investeringskredieten geldt dat deze als onrechtmatig zijn aangemerkt indien ze niet tijdig aan AB zijn gemeld.

Ten aanzien van het M&O criterium is het M&O beleid van onze organisatie leidend bij het voorkomen en opsporen van misbruik en oneigenlijk gebruik. Omdat alleen bij misbruik sprake is van een onrechtmatigheid zijn eventuele gevallen van misbruik (mits cumulatief met andere fouten of onduidelijkheden boven de verantwoordingsgrens) opgenomen in de rechtmatigheidsverantwoording.

Materiële vaste activa

Materiële vaste activa worden gewaardeerd tegen aanschafwaarde, verminderd met afschrijvingen en investeringssubsidies (indien van toepassing). De afschrijvingen worden berekend volgens de lineaire methode op basis van de verwachte economische levensduur (netto-methode). Voor activa die gedurende het jaar in gebruik worden genomen, start de afschrijvingsperiode 1 januari van het jaar erop. (besloten in de nota financieel beleid) De materiële vaste activa worden lineair afgeschreven op basis van de geschatte economische levensduur van 5, respectievelijk 10 jaar. In geval een actief binnen deze periode buiten gebruik wordt
gesteld, wordt de - op dat moment geldende - restantboekwaarde in een keer afgeschreven. Er is rekening gehouden met duurzame waardeverminderingen.

Vorderingen (zowel op openbare lichamen als overige vorderingen)

Vorderingen worden gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs onder aftrek van de noodzakelijk geachte voorzieningen wegens verwachte oninbaarheid. Deze voorziening wordt statisch bepaald.

Uitzettingen in 's Rijks schatkist met een rente typische looptijd korter dan één jaar en overlopende activa

De uitzettingen met een rente typische looptijd korter dan één jaar en overlopende activa, worden gewaardeerd tegen nominale waarde. Voor verwachte oninbaarheid is een voorziening in mindering gebracht. Deze voorziening wordt statisch bepaald.

Liquide middelen
Liquide middelen worden gewaardeerd tegen nominale waarde.

Eigen vermogen
Het eigen vermogen bestaat uit de reserves en het gerealiseerd resultaat volgend uit de programmarekening.

Voorziening
Dit betreffen verplichtingen en verliezen waarvan de omvang op de balansdatum onzeker is, doch redelijkerwijs te schatten. De voorzieningen worden tegen nominale waarde gewaardeerd. De voorziening verlofsparen wordt niet contant gemaakt in overeenstemming met uitspraken van de commissie BBV.

Overige schulden
De overige schulden worden gewaardeerd tegen nominale waarde.

Overlopende passiva
Voor zover in het bovenstaande niet anders is aangegeven, worden activa en passiva gewaardeerd tegen nominale waarde.

Wijze van resultaatbepaling
De jaarrekening is opgesteld volgens het principe van het 'stelsel van baten en lasten'. In het stelsel van baten en lasten worden uitgaven en inkomsten toegerekend aan de jaren waarop ze betrekking hebben. Onder baten worden verstaan de opbrengsten uit dienstverlening als gemeenschappelijke regeling aan de deelnemers plus de overige baten die rechtstreeks aan het jaar zijn toe te rekenen en die in het jaar als gerealiseerd kunnen worden beschouwd. Verwachte baten zijn voorzichtigheidshalve niet als baten verantwoord. De lasten worden bepaald met inachtneming van de hiervoor reeds vermelde grondslagen voor waardering en toegerekend aan het verslagjaar waarop zij betrekking hebben. Baten worden verantwoord in het jaar waarin de goederen zijn geleverd, c.q. de diensten zijn verricht. Verliezen worden in aanmerking genomen in het jaar waarin deze voorzienbaar zijn.

Resultaatbestemming
Conform het BBV worden de mutaties in de reserves, zowel bij de begroting als de jaarrekening, separaat verantwoord.

3.3.2 Vaste activa

Staat van Materiële vaste activa - investeringen met economisch nut * €1	Boekwaarde 01-01-2025	Investeringen 2025	Desinvesteringen 2025	Afschrijvingen 2025	Boekwaarde 31-12-2025
Verbouwing					
Verbouwing Oss	195.054	-	-	21.617	173.437
OHW Bedrijfsmiddelen	-	-	-	-	-
Totaal machines, apparaten, installaties	**195.054**	**-**	**-**	**21.617**	**173.437**
Overige materiele vaste activa					
Gouw7R2	33.999	-	-	33.999	-
Migratie Gouw 2022_aanvulling Gouw7R2	7.734	-	-	2.578	5.156
BRP-koppeling	29.357	-	-	7.339	22.018
GOUW-Licentie toetreding Dommelvallei	164.000	-	-	41.000	123.000
OHW Software	-	-	-	-	-
Totaal overige materiële vaste activa	**235.090**	**-**	**-**	**84.916**	**150.173**
Totaal materiële vaste activa - investeringen met economisch nut	**430.143**	**-**	**-**	**106.533**	**323.610**

3.3.3 Vorderingen openbare lichamen

Het saldo vorderingen openbare lichamen wordt bepaald door het saldo op openstaande debiteuren. Dit betreft o.a. extra werkzaamheden die vanuit BSOB verricht zijn voor betreffende deelnemers.

In onderstaande tabel zijn de vorderingen per openbaar lichaam opgenomen.

Vorderingen openbare lichamen	2025	2024
Gemeente Asten	3.765	12.783
Gemeente Deurne		1.683
Gemeente Gemert-Bakel	900	2.862
Gemeente Laarbeek	600	
Gemeente Oss	20.774	
Gemeente Someren	3.264	5.507
Waterschap de Dommel	364.782	
Dienst Dommelvallei		6.436
Totaal	**394.085**	**29.272**

3.3.4 Overige vorderingen

Niet van toepassing in 2025.

3.3.5 Uitzettingen met een rente typische looptijd korter dan een jaar

De geldelijke middelen bestaan uit de saldi van de belastinggelden en de saldi van de rekening-courant.

Geldelijke middelen (*€1.000)	2025	2024
Saldo Kas		
Lopende Rekening	3	1
Liquide middelen Belastinggelden	3	*1*
Uitzettingen in 's Rijks schatkist met een rentetypische looptijd korter dan één jaar	19.664	17.907
Belastinggelden	**19.667**	**17.908**
Saldo Kas		
Lopende Rekening	3	2
Liquide middelen Rekening-Courant	3	2
Uitzettingen in 's Rijks schatkist met een rentetypische looptijd korter dan één jaar	1.038	1.774
Rekening-Courant	**1.041**	**1.776**
Totaal Geldelijke middelen	**20.708**	**19.684**

Decentrale overheden zijn verplicht om hun overtollige middelen in 's Rijksschatkist aan te houden. Om het dagelijkse kasbeheer te vereenvoudigen is er een drempelbedrag, afhankelijk van het begrotingstotaal, dat buiten de schatkist mag worden gehouden. Dagelijks wordt er op een vast moment afgeroomd waardoor er op enig moment een negatief saldo kan ontstaan.

Berekening benutting drempelbedrag schatkistbankieren (bedragen x € 1.000)				
2025				
Drempelbedrag	1.000	1.000	1.000	1.000
	Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's-Rijks schatkist aangehouden middelen	212	173	88	31
Ruimte onder het drempelbedrag	788	827	912	969
Overschrijding van het drempelbedrag	0	0	0	0
Berekening drempelbedrag 2025				
Begrotingstotaal (exclusief BTW) verslagjaar				11.349
Begrotingstotaal (exclusief BTW) na wijziging				11.996
Het deel van het begrotingstotaal dat kleiner of gelijk is aan € 500 miljoen				
Het deel van het begrotingstotaal dat de € 500 miljoen te boven gaat				
Drempelbedrag				1.000
Berekening kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen 2025				
	Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
Som van de per dag buiten 's Rijksschatkist aangehouden middelen	19.122	15.734	8.102	2.807
Dagen in het kwartaal	90	91	92	92

3.3.6 Overlopende activa

Het saldo overlopende activa is als volgt te specificeren:

Overlopende activa (*€1.000)	2025	2024
Vooruitbet/vooruitgefact kosten	89	45
Transitoria	33	52
Waarborgsommen		
Nog te factureren	340	518
Kruisposten	11	
Totaal	473	614

- Vooruitbetaalde/vooruit gefactureerde kosten betreft facturen die in 2025 zijn ontvangen en betaald, maar betrekking hebben op boekjaar 2026.
- De post transitoria betreft voornamelijk de te ontvangen rente. Deze is per jaarrekening 2025 opgenomen onder de overlopende passiva.
- De post nog te factureren betreffen voornamelijk nog te factureren incidentele kosten toetreding Waterschap De Dommel en bestandsoptimalisatie De Dommelvallei
- De kruisposten betreft in 2025 voornamelijk een nog te ontvangen saldo van diverse posten. Deze is in jaarrekening 2024 opgenomen onder de overlopende passiva als een nog te betalen saldo.

3.3.7 Eigen vermogen

BSOB had op 31 december 2025 een negatief exploitatieresultaat ad € 51.000

Eigen vermogen (*€1.000)	2025	2024
Bestemmingsreserve	725	610
Nog te bestemmen resultaat boekjaar 2024	17	
Resultaat boekjaar	-51	602
Eigen vermogen	**690**	**1.212**

De bestemmingsreserve is gevormd met als doel bij te dragen in de frictiekosten van nieuwe toetreders. Het beoogd effect is om nieuwe potentiële deelnemers een incentive te bieden die hen eerder beweegt om aan te sluiten bij de GR van BSOB. In 2024 is Dienst Dommel Vallei aangesloten middels een dienstverleningsovereenkomst, waarbij is vastgelegd dat een deel van de frictiekosten wordt gefinancierd door een incentive van 4 x € 150.000 = € 600.000, te betalen vanuit de bestemmingsreserve van BSOB.

Daarnaast zijn vanuit het resultaat van boekjaar 2024 twee aanvullende reserves gevormd:

- Egalisatiereserve € 294.000
- Bestemmingsreserve projecten € 291.000

Per abuis is in 2024 niet het volledige resultaat bestemd. In de jaarrekening 2025 is daarom een resterend nog te bestemmen resultaat van € 16.874 opgenomen. Het voorstel is om dit bedrag toe te voegen aan de bestemmingsreserve projecten.

In onderstaande tabel is het verloopoverzicht van het eigen vermogen opgenomen:

Verloopoverzicht Eigen vermogen (*€1.000)	
Eigen vermogen 31-12-2024	**1.212**
Afrekening resultaat boekjaar 2024 (602)	
* bestemming: bestemmingsreserve	*291*
* bestemming: egalisatiereserve	*294*
* nog af te rekenen met deelnemers	*17*
Onttrekking egalisatiereserve	-294
Toevoeging bestemmingsreserve	
Onttrekking bestemmingsreserve	-176
Resultaat boekjaar 2025	-51
Eigen vermogen 31-12-2025	**690**

Overzicht reserves	Egalisatie-reserve	Bestemmings-reserve nieuwe deelnemers	Bestemmings-reserve projecten	Totaal reserves
Stand 31-12-2024		610	0	610
Resultaatsbestemming 2024	294		291	585
Dotatie				
Onttrekking	-294	-150	-26	-470
Stand 31-12-2025		460	265	725

Referentie - paragraaf	Project	Bestemd bedrag	Gerealiseerd 2025	Nog te besteden
2.3.3	ICT: Transitie van hosting en technisch beheer GouwBelastingen en OrtaX	64.000	2.054	61.946
2.3.4	ICT: Migratie documenten naar Microsoft 365	50.000		50.000
2.3.5	Communicatie: nieuw aanslagbiljet	12.000	10.140	1.860
2.3.6	Communicatie: doorontwikkeling website in verband met nieuw CMS	100.000		100.000
2.3.7	Communicatie: ontwikkeling schrijfwijzer en huisstijlhandboek	5.000	3.582	1.418
2.3.8	Communicatie: WOZ-campagne	25.000		25.000
2.3.9	Bedrijfsvoering: reduceren complexiteit governance GR BSOB	25.000	10.000	15.000
2.3.10	Heffen: onderzoek naar achteraf opleggen gebruikersbelastingen	5.000		5.000
2.3.10	Heffen: onderzoek naar geautomatiseerd doorvoeren aangiften	5.000		5.000
	Totaal	**291.000**	**25.776**	**265.224**

Zoals in bovenstaande tabel te zien is, is een aanzienlijk deel van de bestemmingsreserve onbenut. Enerzijds wordt dit veroorzaakt doordat er projecten, mede door druk rondom de toetreding van Waterschap De Dommel en door andere omstandigheden, nog niet zijn gerealiseerd/op andere manieren geëffectueerd danwel gefinancierd zijn.

Anderzijds zijn de projecten van zodanige aard en omvang dat de exacte manier van besteding lastig in te schatten is. Daarom is het voorstel om de bestemmingsreserve projecten naar de volgende projecten her te bestemmen:

- Kosten inzake diverse communicatieprojecten € 100.000
- Kosten inzake diverse ICT-projecten € 182.099

Door deze herbestemming zullen bovenstaande openstaande projecten binnen de bestemmingsreserve uitgevoerd kunnen worden alsmede dat er aanvullende projecten, zoals de inzet op AI en data-intelligence, uitgevoerd kunnen worden.
Om de kosten te kunnen monitoren is er onderstaande inschatting gemaakt van de verdeling van de kosten tussen communicatieprojecten en ICT-projecten. Over de besteding van deze reserve zal bij de bestuursrapportage 2026 tussentijds terugkoppeling plaatsvinden.

Omschrijving	Bedrag
Nog te besteden bedrag	265.224
Bestemming gerealiseerd resultaat 2024	16.874
Her te bestemmen	**282.099**
Kosten inzake diverse communicatieprojecten	100.000
Kosten inzake diverse ICT-projecten	182.099

3.3.8 Voorzieningen

Voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's

BSOB heeft een voorziening RVU.

Verloopoverzicht Voorziening RVU (*€1.000)	
Voorziening RVU 31-12-2024	**239**
Toevoeging voorziening RVU	5
Onttrekking voorziening RVU	-98
Voorziening RVU 31-12-2025	**146**

De aard en reden van het vormen van deze voorziening is het feit dat BSOB overeenkomsten met medewerkers heeft gesloten inzake vroegtijdig stoppen met werken.

Voorzieningen ter egalisering van kosten

In onderstaande tabel is het verloopoverzicht van de voorziening verlofsparen opgenomen:

Verloopoverzicht Voorziening verlofsparen (*€1.000)	
Voorziening verlofsparen 31-12-2024	**55**
Toevoeging voorziening verlofsparen	28
Onttrekking voorziening verlofsparen	-9
Voorziening verlofsparen 31-12-2025	**74**

In onderstaande tabel is het verloopoverzicht van de voorziening overmatige verlofuren opgenomen:

Verloopoverzicht Voorziening overmatige verlofuren (*€1.000)	
Voorziening overm. verlofuren 31-12-2024	**239**
Toevoeging voorziening overmatige verlofuren	75
Onttrekking voorziening overmatige verlofuren	-89
Voorziening overm. verlofuren 31-12-2025	**225**

Daarnaast is er sinds 2022 een voorziening verlofsparen opgesteld. De aard en reden van deze voorziening zijn wijzigingen in de CAO WSGO, hierin is de optie verlofsparen opgenomen.

In BBV artikel 44 lid 3 staat het volgende opgenomen:
"Voorzieningen worden niet gevormd voor jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume".

Medewerkers mogen maximaal 3600 uur verlofuren hebben. Om in de toekomst mogelijke stuwmeren aan verlof te kunnen opvangen is er een voorziening verlofsparen en een voorziening overmatige verlofuren opgesteld.

De voorzieningen zijn op persoonsniveau berekend. De uurtarieven zijn per persoon bepaald.

3.3.9 Netto-vlottende schulden

Het saldo van de netto-vlottende schulden wordt bepaald door de ontvangen facturen welke per 31 december 2025 nog niet betaalbaar zijn gesteld.

3.3.10 Overlopende passiva

Overlopende passiva (*€1.000)	2025	2024
Nog te betalen kosten	210	483
Te betalen salarissen	21	14
Te betalen loonheffing	448	435
Te betalen pensioenpremies		
Af te dragen BTW aan de belastingdienst	25	82
Kruisposten		89
Verplichtingen die in het begrotingsjaar zijn opgebouwd en die in een volgend begrotingsjaar tot betaling komen	*704*	*1.103*
Vooruitontvangen bedragen	253	
Nog af te dragen ontvangsten	19.588	17.716
Overige vooruit ontvangen bedragen die ten bate van het volgende begrotingsjaar komen	*19.841*	*17.716*
Totaal	20.545	18.818

Overlopende passiva betreffen kosten welke betrekking hebben op het boekjaar 2025, maar welke pas in 2026 worden gefactureerd dan wel betaald worden. Nog te betalen kosten zijn kosten die betrekking

hebben op boekjaar 2025, maar waarvan de factuur nog ontvangen moet worden. Hierin zijn ook de proceskostenvergoedingen toegevoegd, die betaald zijn in januari 2026.

De te betalen salarissen zijn loonkosten die in de 13° run van 2025 zijn verwerkt en in 2026 zijn uitbetaald. De te betalen loonheffing betreft de afdracht over de salarisperiode december 2025 welke in 2026 betaald wordt.

De af te dragen BTW aan de belastingdienst betreft zowel af te dragen BTW alsmede BTW verlegd vanuit een buitenlandse leverancier. Het gaat hierbij om een ingehuurde taxateur met een vestigingsadres in het buitenland.

Vooruitontvangen bedragen is een bedrag wat wij van Waterschap De Dommel hebben ontvangen, vooruitlopend op de toetreding. Dit betreft een vergoeding voor verlofuren, zowel wettelijke als bovenwettelijke. Omdat de medewerkers pas per 01-01-2026 in dienst treden is dit bedrag onder de vooruitontvangen bedragen opgenomen. Mocht er per jaareinde 2026 nog een saldo bovenwettelijke verlofuren open staan zal deze op dat moment bij de berekening van de voorziening overmatige verlofuren meegenomen worden.

De balanspost "Nog af te dragen ontvangsten" bestaat uit ontvangen bedragen die nog aan een deelnemer uitbetaald moeten worden. De regel belastingontvangsten zijn ontvangsten die nog aan een deelnemer toegewezen moeten worden of die aan een belastingplichtige gerestitueerd moet worden. In onderstaande tabel worden deze posten uitgesplitst.

Nog af te dragen ontvangsten (*€1.000)	2025	2024
Belastingontvangsten	304	251
nog af te dragen BSOB		
nog af te dragen Waterschap Aa en Maas	8.516	7.251
nog af te dragen gemeente Boekel	356	360
nog af te dragen gemeente Deurne	855	838
nog af te dragen gemeente Oss	2.894	2.768
nog af te dragen gemeente Asten	422	403
nog af te dragen gemeente Bernheze	779	744
nog af te dragen gemeente Gemert-Bakel	904	833
nog af te dragen gemeente Laarbeek	594	568
nog af te dragen gemeente Someren	469	431
nog af te dragen gemeente Geldrop-Mierlo	969	847
nog af te dragen gemeente Nuenen	702	667
nog af te dragen gemeente Son en Breugel	410	427
nog af te dragen gemeente Maashorst	1.413	1.329
Totaal	19.588	17.716

3.3.11 Netto-vlottende schulden [2]

Saldo openbare lichamen - Overige schulden/overlopende passiva	2025	2024
Belastingdienst	472.765	532.040
Gemeente 's-Hertogenbosch	12.756	
Gemeente Land van Cuijk	2.133	
Gemeente Oss		147
Totaal	487.654	532.187

3.4 Niet uit de balans blijkende verplichtingen

[2] In deze tabel zijn alleen de netto-vlottende schulden aan openbare lichamen opgenomen. Daarom sluit de totaal van deze tabel niet aan met het saldo van de netto-vlottende schulden uit de balans.

Overeenkomst	Looptijd	Totale verplichting
Dienstverleningsovereenkomsten met deelnemers		
Huur en dienstverleningsovereenkomst BSOB met de gemeente Oss	tot en met 31-12-2026 *(getekend 8 mei 2024)*	€ 2.098.135
Dienstverleningsovereenkomst met waterschap Aa en Maas		
* ICT producten en diensten	tot en met 31-12-2026	€ 430.780
Meerjarige contracten met toeleveranciers waarvan de resterende looptijd >1 jaar is		
Flanderijn; deurwaardersdiensten	tot en met 30-6-2026	P.M.
Xtium (Evolve); telefonie	tot en met 31-12-2026	€ 24.828
Salure	tot en met 31-12-2026	€ 14.227
BDO	tot en met 01-06-2028	€ 592.500
Data B Mailservice BV	tot en met 28-02-2027	P.M.
Overige NUBBV		
BSOB is vanuit de wet- en regelgeving eigen risicodrager voor de WW. De maximale looptijd is afhankelijk van de achtergrond en de afspraken per medewerker. De maximale looptijd is conform CAO - de maximale duur Nawettelijke uitkering.	Op dit moment is er geen medewerker die recht heeft op WW.	
Proceskostenvergoeding	In de jaarrekening zijn alle proceskostenvergoedingen verwerkt waarover in 2025 een uitspraak is gedaan. Voor de nog te ontvangen uitspraken over heffingsjaar 2024 en eerder is geen inschatting te maken over de hoogte van de te betalen proceskostenvergoedingen en deze zijn daarom als P.M. opgenomen.	P.M.
Totaal		**€ 3.160.470**

Toelichting proceskostenvergoeding

De in 2026 uitbetaalde proceskostenvergoedingen worden als last genomen in boekjaar 2026. Immers deze proceskostenvergoedingen hebben geen directe relatie meer met de in 2025 genomen belastingaanslagen, nu deze belastingaanslagen zijn herroepen. Met andere woorden, er is een nieuwe beschikking met dagtekening in 2026 in de plaats getreden voor de in 2025 bestreden beschikking. Ook de prestatielevering valt in 2026. Namelijk de werkzaamheden die hebben geleid tot het herroepen van de beschikking met dagtekening in 2026, vielen ook in 2026.

De grondslag tot het betalen van een proceskostenvergoeding is opgenomen in artikel 7:15 en artikel 8:15 Awb. Daarmee ontstaat de grondslag en de betaalverplichting (ofwel vordering van de inwoner) pas bij het nemen van de nieuwe herroepen beschikking, waarvan de dagtekening in kalenderjaar 2026 valt.

Uitzondering zijn de betalingen van januari 2026. Omdat BSOB pas in de 1e week van de opvolgende maand de betalingen doet, betekent dat de in januari 2026 betaalde proceskostenvergoedingen, betrekking hebben op in 2025 geleverde prestaties, welke hebben geleid tot een herziene beschikking met een dagtekening in 2025.

Er zijn nog te verwachten proceskosten die betrekking hebben op aanslagbiljetten voor de heffingsjaren 2020 t/m 2025. Het is niet mogelijk om een voorziening te nemen voor nog te verwachten proceskosten. Dit om de volgende redenen:

- Onbekend is nog hoeveel procedures voortgezet worden, of nog gestart worden.

- Onbekend is welk percentage gegrond is en onbekend is de hoogte van de vergoeding.
- Ook is onbekend in welk kalenderjaar voor welke heffingsjaren de lasten ontstaan.

3.5 Wet normering topfunctionarissen (WNT)

De regels voor de (semi)publieke sector zijn vastgelegd in de Wet normering bezoldiging top-functionarissen publieke en semipublieke sector (WNT). Bij BSOB wordt het Bestuur (Algemeen Bestuur en Dagelijks Bestuur) beschouwd als topfunctionaris in de zin van de WNT. De bestuursleden zijn niet in dienst bij BSOB en zijn onbezoldigd. De directeur is wel in dienst van BSOB en is verantwoordelijk voor de dagelijkse leiding van BSOB en is in die hoedanigheid een topfunctionaris in de zin van de WNT. Hieronder is de topfunctionaris van BSOB en de bezoldiging weergegeven. Daarnaast is een overzicht opgenomen van de onbezoldigde bestuursleden.

WNT-verantwoording 2025 BSOB

De WNT is van toepassing op BSOB. Het voor BSOB toepasselijke bezoldigsmaximum is in 2025 € 246.000 overeenstemmend met het algemene bezoldigingsmaximum. De binnen onze organisatie geïdentificeerde leidinggevende topfunctionarissen met een dienstbetrekking hebben geen dienstbetrekking bij andere WNT-plichtige instelling(en) als leidinggevende topfunctionaris (die zijn aangegaan vanaf I januari 2018).

3.5.1 Bezoldiging topfunctionarissen

1a. Leidinggevende topfunctionarissen met dienstbetrekking en leidinggevende topfunctionarissen zonder dienstbetrekking vanaf de 13e maand van de functievervulling

Gegevens 2025	
bedragen x € 1	**Edwin van der Reijden**
Functiegegevens	Directeur
Aanvang en einde functievervulling in 2025	01/01 t/m 31/12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1,00
Dienstbetrekking?	ja
Bezoldiging	
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	127.821
Beloningen betaalbaar op termijn	20.642
Subtotaal	*148.463*
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	246.000
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	N.v.t.
Bezoldiging	148.463
Het bedrag van de overschrijding en de reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	N.v.t. / N.v.t.
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	N.v.t.
Gegevens 2024	
bedragen x € 1	**Edwin van der Reijden**
Functiegegevens	Directeur
Aanvang en einde functievervulling in 2024	01/01 t/m 31/12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1,00
Dienstbetrekking?	ja
Bezoldiging	
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	124.590
Beloningen betaalbaar op termijn	20.462
Subtotaal	*145.052*
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	233.000
Bezoldiging	145.052

1d. Topfunctionarissen met een totale bezoldiging van € 2.100 of minder

Gegevens 2025 NAAM TOPFUNCTIONARIS	FUNCTIE
De heer F.F.G.P. den Brok (Frank)	DB-lid
De heer J.J.M.W. Scherrenberg (Joël)	DB-lid
Mevrouw G.T. Buter (Greet)	DB-lid (tevens voorzitter)
Mevrouw C.J.M. van den Elsen (Caroline)	AB-lid
De heer P.C.M. Ketelaars (Peter)	AB-lid
Mevrouw W. van Zeeland (Willeke)	AB-lid
De heer G. van Heeswijk (Gijs)	AB-lid
De heer ing. L.J.M. van de Moosdijk	AB-lid
De heer Joan Briels	AB-lid
De heer K. Kusters (Koert)	AB-lid
De heer M.A.W.J.M. Wijdeven (Rien)	AB-lid

3.5.2 Uitkeringen wegens beëindiging dienstverband aan topfunctionarissen

Niet van toepassing in 2025.

3.5.3 Overige rapportageverplichtingen op grond van de WNT

Naast de hierboven vermelde topfunctionarissen zijn er geen overige functionarissen met een dienstbetrekking die in 2025 een bezoldiging boven het individueel toepasselijke drempelbedrag hebben ontvangen.

4. Overige gegevens

4.1 Controleverklaring

T: +31 (0)40 269 82 22
E: eindhoven@bdo.nl
www.bdo.nl

BDO Audit & Assurance B.V.
Postbus 229, 5600 AE Eindhoven
Philitelaan 73, 5617 AM Eindhoven
Nederland

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan: het algemeen bestuur van de gemeenschappelijke regeling Belastingsamenwerking Oost-Brabant

Verklaring over de in de jaarstukken opgenomen jaarrekening 2025

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2025 van de gemeenschappelijke regeling Belastingsamenwerking Oost-Brabant te Oss gecontroleerd.

Naar ons oordeel geeft de in de jaarstukken opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van de baten en lasten over 2025 en van het vermogen van de Belastingsamenwerking Oost-Brabant op 31 december 2025 alsmede een getrouw beeld van de financiële rechtmatigheid over 2025 in overeenstemming met het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV).

De jaarrekening bestaat uit:

- het overzicht van baten en lasten over 2025;
- de balans per 31 december 2025;
- de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen;
- de rechtmatigheidsverantwoording over 2025; en
- de bijlage met het overzicht van de gerealiseerde baten en lasten per taakveld.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden, het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (Bado), het controleprotocol dat is vastgesteld door het algemeen bestuur op 4 december 2025 en het Controleprotocol Wet normering topinkomens (WNT) 2025 vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie ‘Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening’.

Wij zijn onafhankelijk van de Belastingsamenwerking Oost-Brabant zoals vereist in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Statutair gevestigd te Eindhoven en ingeschreven in het handelsregister onder nummer 17171186. BDO Audit & Assurance B.V. handelt tevens onder de namen: BDO Audit & Assurance; BDO Accountants; BDO Technology Risk Assurance. BDO Audit & Assurance B.V. is lid van BDO International Ltd, een rechtspersoon naar Engels recht met beperkte aansprakelijkheid, en maakt deel uit van het wereldwijde netwerk van juridisch zelfstandige organisaties die onder de naam ‘BDO’ optreden. BDO is de merknaam die wordt gebruikt ter aanduiding van het BDO-netwerk en van elk van de BDO Member Firms.

Paragraaf ter benadrukking van bepaalde aangelegenheden - rechtmatigheidsverantwoording

Wij vestigen de aandacht op de financiële rechtmatigheid van de baten, lasten en balansmutaties in de rechtmatigheidsverantwoording in de toelichting op de jaarrekening (paragraaf 3.1.3). Het dagelijks bestuur heeft in deze rechtmatigheidsverantwoording toegelicht dat een deel van de verantwoorde baten en lasten, alsmede balansmutaties niet rechtmatig tot stand is gekomen. Het totaal aan geconstateerde afwijkingen (rechtmatigheids-fouten) voor een bedrag van in totaal € 2.251.000, waarvan € 466.000 past binnen het vooraf vastgestelde beleid en daarmee vooraf door het algemeen bestuur als acceptabel is geduid, ligt boven de door het algemeen bestuur vastgestelde verantwoordingsgrens. Ons oordeel is niet aangepast als gevolg van deze aangelegenheid.

Informatie ter ondersteuning van ons oordeel

Wij hebben onze controlewerkzaamheden bepaald in het kader van de controle van de jaarrekening als geheel en bij het vormen van ons oordeel hierover. Onderstaande informatie ter ondersteuning van ons oordeel en onze bevindingen moeten in dat kader worden bezien en niet als afzonderlijke oordelen of conclusies.

Materialiteit

Op basis van onze professionele oordeelsvorming hebben wij de materialiteit voor de jaarrekening als geheel bepaald op € 258.600. De bij onze controle toegepaste goedkeuringstolerantie bedraagt 2% van de totale lasten exclusief de toevoegingen aan reserves, zoals voorgeschreven in artikel 2 lid 1 en 3 Bado.

Daarbij zijn voor de controle van de in de jaarrekening opgenomen WNT-informatie de materialiteitsvoorschriften gehanteerd zoals vastgelegd in het Controleprotocol WNT 2025. Wij houden ook rekening met afwijkingen en/of mogelijke afwijkingen die naar onze mening voor de gebruikers van de jaarrekening om kwalitatieve redenen materieel zijn, zoals ook bedoeld in artikel 3 Bado.

Wij zijn met het algemeen bestuur overeengekomen dat wij aan het algemeen bestuur tijdens onze controle geconstateerde afwijkingen boven de € 258.600 rapporteren alsmede kleinere afwijkingen die naar onze mening om kwalitatieve of WNT-redenen relevant zijn.

Naleving anticumulatiebepaling WNT niet gecontroleerd

In overeenstemming met het Controleprotocol WNT 2025 hebben wij de anticumulatie-bepaling, bedoeld in artikel 1.6 sub a WNT en artikel 5 lid 1 sub n en o Uitvoeringsregeling WNT, niet gecontroleerd. Dit betekent dat wij niet hebben gecontroleerd of er wel of niet sprake is van een normoverschrijding door een leidinggevende topfunctionaris vanwege eventuele dienstbetrekkingen als leidinggevende topfunctionaris bij andere WNT-plichtige instellingen, alsmede of de in dit kader vereiste toelichting juist en volledig is.

Verklaring over de in de jaarstukken opgenomen andere informatie

De jaarstukken omvatten andere informatie, naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij. De andere informatie bestaat uit het jaarverslag, waaronder de programmaverantwoording en de paragrafen.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat. Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het dagelijks bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het jaarverslag in overeenstemming met het BBV.

Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het dagelijks bestuur en het algemeen bestuur voor de jaarrekening

Het dagelijks bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken van de jaarrekening en getrouw weergeven van de grootte en de samenstelling van de baten en lasten over 2025 en van het vermogen op 31 december 2025 alsmede het getrouw weergeven van de financiële rechtmatigheid over 2025 in overeenstemming met het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV).

In dit kader is het dagelijks bestuur tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het dagelijks bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening en de naleving van het normenkader voor de financiële rechtmatigheid mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het dagelijks bestuur de veronderstellingen inzake de financiële risico's in relatie tot de financiële positie onderbouwen en afwegen of de gemeenschappelijke regeling in staat is de financiële risico's vanuit de reguliere exploitatie en onverwachte tegenvallers financieel op te vangen zonder tussenkomst van de toezicht-houder. Het dagelijks bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de financiële risico's kunnen worden opgevangen toelichten in de jaarrekening.

Het algemeen bestuur is verantwoordelijk voor het vaststellen van het normenkader voor de financiële rechtmatigheid en het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de gemeenschappelijke regeling.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel-kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, het Bado, het controleprotocol dat is vastgesteld door het algemeen bestuur op 4 december 2025, het Controleprotocol WNT 2025, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen.

Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fraude of fouten, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de gemeenschappelijke regeling;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het dagelijks bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;

- het vaststellen dat de door het dagelijks bestuur gehanteerde veronderstellingen aanvaardbaar zijn inzake de afweging dat de gemeenschappelijke regeling in staat is de financiële risico's vanuit de reguliere exploitatie en onverwachte tegenvallers financieel op te vangen zonder tussenkomst van de toezichthouder. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan omtrent de financiële positie. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen echter van materiële betekenis zijn voor de financiële positie van de gemeenschappelijke regeling;
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Wij communiceren met het algemeen bestuur onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Eindhoven, 2 april 2026

BDO Audit & Assurance B.V.
namens deze,

Digitaal ondertekend door:

Dennis Meeuwissen
2 april 2026 12:12 +02:00

drs. D.O. Meeuwissen RA

5. BIJLAGEN

5.1 Deelnemersbijdragen

Lasten	Waarderen	Heffen	Innen	Totaal
Bijdrage ex BTW in 2025	6.657.849	4.124.234	1.240.236	12.022.319
in %	55,38%	34,30%	10,32%	100%

In onderstaande tabel is het verschil in deelnemersbijdragen met de 1e BW 2025 opgenomen.

1e BW 2025	Aa en Maas	Asten	Bernheze	Boekel	Deurne	Geldrop-Mierlo	Gemert-Bakel	Laarbeek	Maashorst	Nuenen	Oss	Someren	Son en Breugel	Totaal
Totale bijdrage excl BTW	3.192.182	381.635	648.895	214.104	709.550	934.941	641.525	488.357	1.305.769	521.370	2.137.603	441.784	377.952	11.995.667
Percentage van bijdrage	26,61%	3,18%	5,41%	1,78%	5,92%	7,79%	5,35%	4,07%	10,89%	4,35%	17,82%	3,68%	3,15%	100%
BTW - verdeling op basis van % bijdrage	247.979	29.647	50.408	16.632	55.120	72.629	49.836	37.937	101.436	40.502	166.056	34.319	29.361	931.862
	3.440.161	doorschuif BTW voor gemeentelijke deelnemers												

Jaarstukken 2025	Aa en Maas	Asten	Bernheze	Boekel	Deurne	Geldrop-Mierlo	Gemert-Bakel	Laarbeek	Maashorst	Nuenen	Oss	Someren	Son en Breugel	Totaal
Totale bijdrage excl BTW	3.274.998	380.956	668.646	215.152	701.151	944.729	643.090	482.611	1.276.037	527.891	2.097.944	437.249	371.866	12.022.319
Percentage van bijdrage	27,24%	3,17%	5,56%	1,79%	5,83%	7,86%	5,35%	4,01%	10,61%	4,39%	17,45%	3,64%	3,09%	100%
BTW - verdeling op basis van % bijdrage	270.038	31.411	55.133	17.740	57.813	77.897	53.025	39.793	105.215	43.527	172.984	36.053	30.662	991.291
	3.505.907	doorschuif BTW voor gemeentelijke deelnemers				Via vooraftrek BTW-aangifte verwerkt				Via vooraftrek BTW-aangifte ver		Via vooraftrek BTW-aangifte verwerkt		

Berekening te verrekenen gerealiseerd resultaat 2025	Aa en Maas	Asten	Bernheze	Boekel	Deurne	Geldrop-Mierlo	Gemert-Bakel	Laarbeek	Maashorst	Nuenen	Oss	Someren	Son en Breugel	Totaal
In rekening te brengen bij deelnemers obv 1e BW 2025	**3.440.161**	**411.282**	**699.303**	**230.736**	**764.671**	**934.941**	**691.361**	**526.294**	**1.407.205**	**521.370**	**2.303.559**	**476.103**	**377.952**	**12.785.038**
Onttrekking egalisatiereserve o.b.v. Gerealiseerd resultaat 2024	82.655-	9.158-	15.574-	5.111-	17.040-	22.457-	15.363-	11.712-	31.306-	12.516-	51.449-	10.599-	9.060-	294.000-
Onttrekking bestemmingsreserve nieuwe deelnemers o.b.v. verhouding DDV begroot percentage						76.456-				42.636-			30.908-	150.000-
Totaal in rekening gebracht bij deelnemers obv 1e BW 2025	**3.357.506**	**402.124**	**683.729**	**225.625**	**747.631**	**836.027**	**676.998**	**514.582**	**1.376.899**	**466.218**	**2.252.110**	**465.504**	**337.985**	**12.341.038**
Totale bijdrage incl. BTW 1e BW	**3.440.161**	**411.282**	**699.303**	**230.736**	**764.671**	**1.007.570**	**691.361**	**526.294**	**1.407.205**	**561.872**	**2.303.559**	**476.103**	**407.313**	**12.927.530**
Gerealiseerd resultaat gefactureerde deelnemersbijdrage	82.655-	9.158-	15.574-	5.111-	17.040-	171.543-	15.363-	11.712-	31.306-	95.654-	51.449-	10.599-	69.328-	586.492-
Resultaat BTW	22.058	1.765	4.724	1.108	2.693	72.629-	3.190	1.856	3.778	40.502	6.928	1.734	29.361-	92.657-
Gerealiseerd resultaat netto-kosten	82.816	679-	19.751	1.049	8.400-	9.788	1.565	5.746-	29.732-	6.520	39.659-	4.534-	6.089-	26.652
Totaal saldo baten en lasten	**187.529-**	**10.244-**	**40.049-**	**7.268-**	**11.333-**	**108.702-**	**20.117-**	**7.822-**	**5.352-**	**61.672-**	**18.718-**	**7.798-**	**33.881-**	**520.487-**
Onttrekking bestemmingsreserve projecten o.b.v. Gerealiseerd percentage bijdrage 2025	7.022	817	1.434	461	1.503	2.026	1.379	1.035	2.736	1.132	4.498	937	797	25.776
Onttrekking bestemmingsreserve nieuwe deelnemers o.b.v. verhouding DDV begroot percentage	-	-	-	-	-	76.456	-	-	-	42.636	-	-	30.908	150.000
Onttrekking egalisatiereserve o.b.v. Gerealiseerd resultaat 2024	82.655	9.158	15.574	5.111	17.040	22.457	15.363	11.712	31.306	12.516	51.449	10.599	9.060	294.000
Totaal te verrekenen	**97.852-**	**269-**	**23.041-**	**1.695-**	**7.210**	**7.783-**	**3.376-**	**4.924**	**28.690**	**5.388-**	**37.229**	**3.738**	**6.883**	**50.711-**

De verdeling van de egalisatiereserve over de deelnemers is conform het door het AB vastgestelde verrekening. De kosten die onder de bestemmingsreserve projecten vallen zijn overheadkosten, derhalve wordt de verdeling van deze kosten op basis van het gerealiseerd percentage van de bijdrage 2025 als adequaat geacht.

5.2 Productiecijfers 2025

Productiecijfers 2025 BSOB

BSOB - Aantallen aanslagen en aanslagregels Productiecijfers 2025	Aa en Maas		Asten		Bernheze		Boekel		Deurne		Geldrop-Mierlo		Gemert-Bakel		Laarbeek		Maashorst		Nuenen		Oss		Someren		Son en Breugel		Totaal
	Bijletten	Regels	Bijletten	Regels	Bijletten	Regels	Bijletten	Regels	Bijletten	Regels	Bijletten	Regels	Bijletten	Regels	Bijletten	Regels	Bijletten	Regels	Bijletten	Regels	Bijletten	Regels	Bijletten	Regels	Bijletten	Regels	
Aantal aanslagbiljetten per deelnemer	418.220		9.227		16.175		5.679		17.782		26.166		15.511		11.432		31.714		14.196		55.242		10.575		9.065		640.984
Aanslagen in het basispakket																											
Watersysteemheffing ingezetenen		344.562																									344.562
Watersysteemheffing gebouwd		399.385																									399.385
Watersysteemheffing ongebouwd		117.726																									117.726
Zuiveringsheffing forfait bedrijven		21.211																									21.211
Zuiveringsheffing forfait woningen		369.372																									369.372
Afvalstoffenheffing - vastrecht/ vast bedrag + evt. teruggave				7.685		27.146		4.804		14.823		19.011		13.603		10.197		26.694		11.095		44.068		8.703		7.839	195.683
Afvalstoffenheffing - DiFTar-/Rein				11.714		22.738				22.063		45.259		10.449		15.329				18.723		30.048		13.050			189.373
Reinigingsrecht												10		22						60				96		27	217
Onroerende zaakbelasting eigenaar niet-woning				1.227		1.429		72		1.715		1.224		1.653		1.109		3.272		1.095		3.867		1.305		778	19.492
Onroerende zaakbelasting eigenaar woning				7.656		13.485		4.627		14.424		19.881		13.619		10.154		26.938		11.085		43.205		8.887		7.930	181.891
Onroerende zaakbelasting gebruiker niet-woning				1.104		1.286		561		1.541		1.128		1.396		1.027		3.074		858		3.581		1.211		697	17.469
Bedrijfsinvesteringszone eigenaar																								41			41
Bedrijfsinvesteringszone gebruiker												158												41			249
Reclamebelasting				95		66						228				66		258		144		339					1.192
Rioolheffing gebruiker niet-woning								438		1.296		1.013		1.256		893		2.601		809		3.107				666	12.071
Rioolheffing gebruiker woning								4.681		14.463		18.963		13.301		10.028		26.624		11.124		43.258				7.792	150.235
Rioolheffing eigenaar niet-woning				1.143		1.294												2.575				3.413		1.238		1.046	10.709
Rioolheffing eigenaar woning				7.647		13.427												25.946				41.892		8.841		9.488	107.242
Rioolopbrengst verbruik				22				14										33		24		405				2	533
Hondenbelasting				1.350						3.444		3.917		3.284								9.424		1.646			23.065
Toeristenbelasting				79		59		38		72		23		113				154		38		133		184			867
Forensenbelasting																		128									128
Naheffingsaanslag parkeerbelasting												67						403				4.665					5.135
Kosten parkeerbelasting												67						403				4.666					5.136
Baatbelasting																											0
Precario																										72	72
Marktgelden										71																	71
Graf-/lijkbezorgings-/begrafenisrechten										79																	79
Aanslagen in het afvalpakket																											
Zuiveringsheffing-Verenigingen, bedrijf																											0
Biljetten	418.220		9.227		16.175		5.679		17.782		26.166		15.511		11.432		31.714		14.196		55.242		10.575		9.065		640.984
Regels		1.252.256		39.724		80.930		15.877		73.991		110.893		59.061		48.805		119.103		55.032		236.113		45.384		36.317	2.173.486

	Aa en Maas	Asten	Bernheze	Boekel	Deurne	Geldrop-Mierlo	Gemert-Bakel	Laarbeek	Maashorst	Nuenen	Oss	Someren	Son en Breugel	Totaal	Tarief	Kosten
WOZ-objecten 2025 (=PowerBI 2-1-2025)		8.793	14.822	5.292	16.063	20.883	15.236	11.233	30.066	12.114	46.921	10.119	8.725	200.267	33,24	6.657.849
Aanslagregels op de basisbijletten heffen	1.252.256	39.724	80.930	15.877	73.991	110.893	59.061	48.805	119.103	55.032	236.113	45.384	36.317	2.173.486	1,78	3.870.159
Zuiveringsheffing-verontr. Bedrijf		10.163												10.163	25,00	254.075
Aanslagbiljetten innen	418.220	9.227	16.175	5.679	17.782	26.166	15.511	11.432	31.714	14.196	55.242	10.575	9.065	640.984	1,74	1.118.476
Verzoek om kwijtschelding Deelnemers	3.068	90	178	52	218	368	217	116	454	120	1.062	79	66	6.088	20,00	121.760

5.3 Taakvelden

Taakveld	Taakveldomschrijving		Begroting 2025	1e BW 2025	Realisatie 2025	Verschil Realisatie 2025 - 1e BW	Realisatie 2024
0.4	Overhead	Totale kosten overhead	4.085	4.585	4.969	385	4.459
		Doorbelasting kosten overhead naar programma belastingen	-4.085	-4.585	-4.969	-385	-4.459
		Saldo kosten overhead	-	-	-	-	-
0.61 + 0.62	Belastingen-OZB	Totale directe lasten	4.579	4.533	4.225	-308	4.135
		Totale directe baten		-120	-120		
		Directe kosten belastingen-OZB	4.579	4.413	4.105	-308	4.135
		Doorbelasting kosten overhead	2.105	2.362	2.553	190	2.090
		Totale kosten belastingen-OZB	6.684	6.775	6.658	-119	6.225
0.64	Belastingen-Overig	Totale directe lasten	2.615	2.948	3.073	125	2.901
		Totale directe baten			-124	-124	
		Directe kosten belastingen-Overig	2.615	2.948	2.948		2.901
		Doorbelasting kosten overhead	1.980	2.222	2.416	195	2.369
		Totale kosten belastingen-Overig	4.595	5.170	5.364	195	5.269
0.8	Onvoorzien		70	50		-50	2
	Netto-kosten		11.349	11.996	12.022	27	11.497
		Deelnemersbijdragen (incl. BTW)	12.238	12.928	12.341	-586	12.896
		BTW Eindgebruiker - exploitatie	889	932	840	-92	814
		BTW Eindgebruiker- investeringen					
	Exploitatieresultaat				-521	-521	585
0.10	Mutaties reserve				470	470	17
0.11	Gerealiseerd resultaat				-51	-51	602

5.4 Lijst van gebruikte afkortingen

AB	Algemeen Bestuur
AFV	Afvalstoffenheffing
AIC	Automatische Incasso
BAG	Basisregistratie Adressen en Gebouwen
BBV	Besluit Begroting en Verantwoording
BGT	Basisregistratie Grootschalige Topografie
BRK	Basisregistratie Kadaster
BRP	Basisregistratie Personen
BSN	Burgerservicenummer
BSOB	Belastingsamenwerking Oost-Brabant
Burap	Bestuursrapportage
BW	Begrotingswijziging
Diftar	Gedifferentieerde tarieven
HRM	Human Resource Management
I-WOZ	iWOZ® is een softwaresysteem dat vraagprijzen en vastgoedinformatie verzamelt en deze gegevens vervolgens via een eigen website inzichtelijk en opvraagbaar maakt.
IB	Informatiebeveiliging
GIS	Geografisch informatiesysteem
FG	Functionaris Gegevensbescherming
FIDO	Financiering Decentrale Overheden
KPI	Kritische Prestatie-indicator
KWS	Kwijtschelding
LV	Landelijke Voorzieningen
MJB	Meerjarenbegroting
MSNP	Minnelijke schuldsanering natuurlijke personen
NCNP	No Cure No Pay
NHR	Nederlands Handelsregister
OR	Ondernemingsraad
PMA	Permanente Marktanalyse
PO	Privacy Officer
RBD	Rijksbelastingdienst
VNG	Vereniging Nederlandse Gemeenten
WOZ	Waardering Onroerende Zaken
WSNP	Wet schuldsanering natuurlijke personen
WVOB	Zuiveringsheffing-verontreinigingsheffing bedrijf

BESLUIT DAGELIJKS BESTUUR

VOORSTEL

Het Dagelijks Bestuur van de Gemeenschappelijke Regeling Belastingsamenwerking Oost-Brabant;

gelet op,

1. de Wet Gemeenschappelijke Regelingen;
2. de bepalingen in de Gemeenschappelijke Regeling BSOB;

B E S L U I T :

1. De Jaarstukken 2025 ter vaststelling aan het Algemeen Bestuur aan te bieden;

Aldus vastgesteld door het Dagelijks Bestuur van BSOB op 16 maart 2026

De voorzitter Dagelijks Bestuur	De secretaris
	
G.T. Buter	E.M. van der Reijden

BESLUIT ALGEMEEN BESTUUR

Het Algemeen Bestuur van de Gemeenschappelijke Regeling Belastingsamenwerking Oost-Brabant;

gelezen het voorstel van het Dagelijks Bestuur d.d. 16 maart 2026

gelet op,

1. de Wet Gemeenschappelijke Regelingen;
2. de bepalingen in de Gemeenschappelijke Regeling BSOB;

B E S L U I T :

1. De jaarstukken (het jaarverslag en de jaarrekening) 2025 vast te stellen met een nadelig resultaat van € 50.711;
2. Het resultaat van € 50.711 geheel te verrekenen met de deelnemers;
3. Het niet bestemde positieve resultaat van boekjaar 2024 ad € 16.874 toe te voegen aan de bestemmingsreserve projecten en deze bestemmingsreserve te herbestemmen naar:
   - Kosten inzake diverse communicatieprojecten € 100.000
   - Kosten inzake diverse ICT-projecten € 182.099

Aldus vastgesteld door het Algemeen Bestuur van BSOB op 27 maart 2026.

De voorzitter	De secretaris
	
G.T. Buter	E.M. van der Reijden

Waterschap De Dommel

Postbus 10.001
5280 DA Boxtel
Bosscheweg 56
5283 WB Boxtel

(0411) 618 618
info@dommel.nl
www.dommel.nl

Belastingsamenwerking Oost-Brabant
T.a.v. het Dagelijks Bestuur
Postbus 154
5340 AD OSS

Boxtel	:	1 juli 2026	Behandeld door	:	Erna Vennix
Ons kenmerk	:	383184 / 384234	Doorkiesnummer	:	(0411) 618 213
Uw kenmerk	:	n.v.t.	E-mailadres	:	evennix@dommel.nl
Onderwerp	:	Zienswijze ontwerp 1e BW 2026 en ontwerp B 2027)	Bijlagen	:	n.v.t.
			Verzonden	:	2 juli 2026

Geachte bestuur,

Wij ontvingen uw concept Meerjarenbegroting 2026-2030, inclusief -ontwerp- 1e begrotingswijziging 2026 en -ontwerp- begroting 2027, met het verzoek om onze zienswijze hierop vóór 3 juli 2026 aan u kenbaar te maken zodat deze op 9 september 2026 door het algemeen bestuur van BSOB vastgesteld kan worden. Wij hebben deze stukken aan ons algemeen bestuur voorgelegd voor behandeling in het algemeen bestuur van 1 juli 2026.

Wij kunnen instemmen met de -ontwerp- 1e begrotingswijziging 2026 en -ontwerp- begroting 2027. Daarnaast vinden wij het positief dat de planning & control-cyclus (P&C) wordt geoptimaliseerd. De documenten worden beknopter en beter op elkaar afgestemd en vanaf 2026 is de eerste begrotingswijziging geïntegreerd in de meerjarenbegroting.

Wij vertrouwen erop u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.

Hoogachtend,
Namens het algemeen bestuur,

E. de Ridder
watergraaf

H.J. Kielenstijn
secretaris

Algemeen Bestuur

Dossiernummer	4697
Extern Zaak ID	0539387594
Vergaderdatum	1 juli 2026
Agendapunt	4.3
Titel	2e en 3e Wijziging gemeenschappelijke regeling (GR) Belastingsamenwerking Oost-Brabant (BSOB)

Geagendeerd	Vergaderdatum
Algemeen Bestuur	**1 juli 2026**

Kenmerk: 387594 / 387595

Aan het algemeen bestuur

Datum: 1 juli 2026

AB-voorstel 2e en 3e Wijziging gemeenschappelijke regeling (GR) Belastingsamenwerking Oost-Brabant (BSOB)

Voorstel
1. Kennis te nemen van de concept 2e en 3e wijziging gemeenschappelijke regeling (GR) Belastingsamenwerking Oost-Brabant (BSOB)
2. Af te zien van het indienen van een zienswijze op de concept wijzigingen GR BSOB

0. Korte samenvatting
De toetreding van waterschap De Dommel (besluit van AB van de GR BSOB december 2025) leidt tot aanpassingen in de GR BSOB (bijlage 1: markering 2e wijziging GR BSOB). De colleges van de Dommelvalleigemeenten hebben aangegeven de bestaande dienstverleningsovereenkomst (DVO) met BSOB per 1 januari 2028 te willen omzetten in toetreding tot de GR BSOB (bijlage 1: markering 3e wijziging GR BSOB).

1. Inleiding
1.1. Aanleiding en beleidscontext
Eind 2025 heeft het algemeen bestuur (AB) van de GR BSOB besloten tot toetreding van Waterschap De Dommel tot de GR BSOB. Dit heeft begin 2026 geleid tot de 1e wijziging van de GR BSOB (bijlage 1: markering 1e wijziging GR BSOB).

In december 2025 heeft het algemeen bestuur (AB) van de GR BSOB besloten dat om het bestuur toekomstbestendig te maken het wenselijk is wijzigingen aan te brengen in de GR BSOB. De hierop betrekking hebbende wijzigingen zijn weergegeven in de concept 2e wijziging van de GR BSOB.

Daarnaast hebben de colleges van de Dommelvallei gemeenten Geldrop-Mierlo, Nuenen en Son en Breugel aangegeven de bestaande dienstverleningsovereenkomst (DVO) met BSOB per 1 januari 2028 te willen omzetten in toetreding tot de GR BSOB. Hiervoor is de concept 3e wijziging van de GR BSOB opgesteld.

Het bestuur van BSOB doorloopt met de huidige deelnemers de wettelijk verplichte zienswijzeprocedure ten aanzien van beide wijzigingsvoorstellen van de GR BSOB.

2. Doel/meetbaar effect
Afgeven van zienswijze op het tweetal voorgenomen aanpassingen van de GR BSOB.

3. Uitwerking van het voorstel

3.1. Inhoud en argumenten

3.1.1. Kennis te nemen van de concept 2e en 3e wijziging gemeenschappelijke regeling (GR) Belastingsamenwerking Oost-Brabant (BSOB)

De voorgenomen wijzigingen van de GR BSOB zijn het gevolg van het besluit van het bestuur van de BSOB om de toekomstbestendig te maken en te houden. Met de 2e wijziging van de GR BSOB is rekening gehouden met de recente toetreding van waterschap De Dommel en de voorgenomen toetreding van de 3 Dommelvallei gemeenten. Verder is in ogenschouw genomen mogelijke verdere groei door toetreding van aanvullende gemeenten in de werkgebieden van de waterschappen Aa en Maas en De Dommel.
De 3e wijziging is vooruitlopend op voorgenomen toetreding van de 3 Dommelvallei gemeenten per 2028. Deze gemeenten zijn nu nog middels een DVO aan BSOB verbonden. Deze DVO kent een looptijd van 2024 t/m 2027, waarbij is afgesproken dat deze per 2028 desgewenst omgezet kan worden in definitieve deelname in de GR BSOB.

In bijlage 1 treft u aan de geconsolideerde tekst van de GR BSOB na wijziging 1, 2 en 3 met alle wijzigingen zichtbaar gemaakt.

3.1.2. Af te zien van het indienen van een zienswijze op de concept wijzigingen GR BSOB

BSOB heeft een zorgvuldig proces doorlopen om te komen tot de nu voorliggende concept wijzigingen. Zo is o.a. een ter zake van gemeenschappelijke regelingen gespecialiseerde externe jurist ingeschakeld. De omzetting van de DVO met de BSOB in een deelname in de BSOB door de Dommelvallei-gemeenten is een logische vervolgstap in het proces dat deze gemeenten hebben doorlopen van het moment van toenadering tot de BSOB.
De toetreding heeft geen financiële gevolgen voor de huidige deelnemers.
Verder heeft in het voortraject ambtelijke afstemming plaatsgevonden met de deelnemers.

Het AB van BSOB heeft uitgesproken dat er voldoende draagvlak is om de voorgestelde wijzigingen voor zienswijze voor te leggen aan de besturen van de huidige deelnemers in de GR BSOB.

3.2. Risico's/ Kanttekening

Een formeel verzoek tot toetreding tot de GR kan alleen als hiervoor toestemming is gegeven door de betreffende gemeenteraden. Hoewel de colleges van de Dommelvallei-gemeenten al hebben aangegeven de huidige DVO per 2028 om te willen zetten in deelname in de GR, dient hierover nog wel een besluit genomen te worden door de betreffende gemeenteraden. Zodoende geldt er ten aanzien van de 3e wijziging van de GR BSOB een voorbehoud van verkrijging van toestemming van de gemeenteraden.

4. Financiën

De omzetting van de DVO van de Dommelvallei-gemeenten in toetreding tot de GR BSOB heeft geen financiële gevolgen voor de deelnemers in de GR BOSB.

5. Uitvoering en evaluatie

5.1 Bestuurlijke vervolgstappen:

Ten aanzien van de wijziging van de GR BSOB wordt de wettelijk voorgeschreven procedure gevolgd. Dit houdt in dat de deelnemers eerst om een zienswijze wordt gevraagd.

Vervolgens kan het AB van BSOB, rekening houdende met eventueel ontvangen zienswijzen, in september (bij geen zienswijze of zienswijze zonder inhoudelijke wijziging) of in december (inclusief verwerking van alle inhoudelijke zienswijze) een besluit nemen om de voorgestelde wijzigingen te kunnen verwerken.

5.2 Externe communicatie:
Niet van toepassing.

5.3 Bestuurlijke evaluatie:
Voor de wijzigingen in de GR BSOB geldt dat er geen bestuurlijke evaluatie zal plaatsvinden. De deelname aan de GR BSOB zal via de reguliere P&C producten (bestuursrapportages) en de rapportage verbonden partijen periodiek worden gemonitord en gerapporteerd aan het algemeen bestuur van Waterschap De Dommel.

Hoogachtend,

het dagelijks bestuur,

E. de Ridder
watergraaf

H.J. Kielenstijn
secretaris

Bijlage(n):
1. GR BSOB (geconsolideerde tekst na wijziging 1, 2 en 3)
2. Brief zienswijze WDD wijzigingsvoorstellen 2e en 3e wijziging GR BSOB

Besluit

AB-voorstel 2e en 3e Wijziging gemeenschappelijke regeling (GR) Belastingsamenwerking Oost-Brabant (BSOB)

Het algemeen bestuur besluit conform voorstel.

Voorstel
1. Kennis te nemen van de concept 2e en 3e wijziging gemeenschappelijke regeling (GR) Belastingsamenwerking Oost-Brabant (BSOB)
2. Af te zien van het indienen van een zienswijze op de concept wijzigingen GR BSOB

Aldus vastgesteld in de vergadering van 1 juli 2026.

het algemeen bestuur,

E. de Ridder
watergraaf

H.J. Kielenstijn
secretaris

Gemeenschappelijke Regeling Belastingsamenwerking Oost-Brabant 2024

(Geconsolideerde tekst na de 1e, 2e en 3e wijziging)

Het dagelijks bestuur van het waterschap Aa en Maas, dagelijks bestuur van het waterschap De Dommel en de colleges van burgemeester en wethouders van de gemeenten Asten, Bernheze, Boekel, Deurne, Geldrop-Mierlo, Gemert-Bakel, Laarbeek, Maashorst, Nuenen, Oss, Someren en Son en Breugel.

Met opmerkingen [AvG1]: Gewijzigd door de 1e wijziging

Met opmerkingen [AvG2]: Gewijzigd door de 3e wijziging

Overwegende dat

- De waterschappen Aa en Maas en de Dommel en de gemeenten Asten, Bernheze, Boekel, Deurne, Geldrop-Mierlo, Gemert-Bakel, Laarbeek, Maashorst, Nuenen, Oss, Someren en Son en Breugel samenwerken in de Gemeenschappelijke Regeling Belastingsamenwerking Oost-Brabant;
- De doelstellingen van deze samenwerking, zijnde het door samenwerken bevorderen van de kwaliteit, continuïteit en efficiency op het gebied van de beleidsvoorbereiding, heffing en invordering van waterschapsbelastingen en gemeentelijke belastingen, alsmede op het gebied van de uitvoering van de Wet waardering onroerende zaken en het beheer en de uitvoering van vastgoedinformatie, onverminderd actueel zijn;
- het dagelijks bestuur en de colleges van burgemeester en wethouders van hun algemeen bestuur, respectievelijk gemeenteraden daartoe de vereiste toestemming hebben verkregen;
- De vigerende Gemeenschappelijke regeling Belastingsamenwerking Oost-Brabant actualisering behoeft naar aanleiding van de wijziging van de Wet gemeenschappelijke regelingen per 1 juli 2022 en de wens een regeling op te nemen betreffende werkzaamheden voor derden;
- Voor de actualisering met het oog op de leesbaarheid van de Regeling wordt gekozen voor een geheel nieuwe Regeling en niet voor een wijziging van de vigerende Regeling;

Met opmerkingen [AvG3]: Gewijzigd door de 1e wijziging

Met opmerkingen [AvG4]: Gewijzigd door de 3e wijziging

Gelet op de Wet gemeenschappelijke regelingen, de Gemeentewet, de Waterschapswet, de Wet dualisering gemeentebestuur, de Wet waardering onroerende zaken en de waterschapsverordeningen van de waterschappen Aa en Maas en De Dommel;

Met opmerkingen [AvG5]: Gewijzigd door de 1e wijziging

Besluiten:

Vast te stellen de:

Gemeenschappelijke Regeling Belastingsamenwerking Oost-Brabant 2024;

die luidt als volgt:

Hoofdstuk 1: Algemene bepalingen

Artikel 1: Begripsbepalingen

In deze gemeenschappelijke regeling wordt verstaan onder:

a. algemeen bestuur: het algemeen bestuur van het samenwerkingsverband;
b. ambtenaar van het samenwerkingsverband: de door het dagelijks bestuur aangewezen ambtenaar van het samenwerkingsverband, als bedoeld in artikel 232, vierde lid onder c, van de Gemeentewet respectievelijk artikel 124, vijfde lid onder c, van de Waterschapswet, bevoegd tot heffing of invordering van belastingen en tot uitvoering van de Wet waardering onroerende zaken;
c. belastingdeurwaarder: de door het dagelijks bestuur aangewezen ambtenaar van het samenwerkingsverband als bedoeld in artikel 232, vierde lid onder d, van de Gemeentewet respectievelijk artikel 124, vijfde lid onder d, van de Waterschapswet, dan wel als een belastingdeurwaarder aangewezen gerechtsdeurwaarder, bedoeld in de Gerechtsdeurwaarderswet;
d. belastingen: de onder m en w genoemde belastingen;
e. belastingverordening: de verordeningen van de deelnemers tot heffing en invordering van belasting als bedoeld in artikel 216 van de Gemeentewet en artikel 110 van de Waterschapswet;
f. beleidsregels: beleidsregels in de zin van artikel 1:3, vierde lid, en titel 4.3 van de Algemene wet bestuursrecht op het gebied van de heffing en invordering van belastingen en de uitvoering van de Wet waardering onroerende zaken;
g. Colleges: het Dagelijks Bestuur van Waterschap Aa en Maas, het Dagelijks Bestuur van Waterschap De Dommel en de colleges van burgemeester en wethouders van de gemeenten Asten, Bernheze, Boekel, Deurne, Geldrop-Mierlo, Gemert-Bakel, Laarbeek, Maashorst, Nuenen, Oss, Someren en Son en Breugel;
h. dagelijks bestuur: het dagelijks bestuur van het samenwerkingsverband;
i. deelnemende gemeenten: de gemeenten Asten, Bernheze, Boekel, Deurne, Geldrop-Mierlo, Gemert-Bakel, Laarbeek, Maashorst, Nuenen, Oss, Someren en Son en Breugel;
j. deelnemers: de rechtspersonen waartoe de colleges als genoemd onder g behoren, als bedoeld in artikel 1:1, vierde lid, van de Algemene wet bestuursrecht;
k. directeur: de door het algemeen bestuur van het samenwerkingsverband benoemde secretaris, die tevens de bestuurder in de zin van Wet op de ondernemingsraden is;
l. gedeputeerde staten: Gedeputeerde staten van Noord-Brabant;
m. gemeentelijke belastingen: de belastingen die de gemeente heft en waarvan de heffing en invordering op grond van artikel 35 of 36 is overgedragen aan het samenwerkingsverband;
n. heffingsambtenaar: de door het dagelijks bestuur aangewezen ambtenaar van het samenwerkingsverband, als bedoeld in artikel 232, vierde lid onder a, van de Gemeentewet respectievelijk artikel 124, vijfde lid onder a, van de Waterschapswet, bevoegd tot heffing van belastingen en tot uitvoering van de Wet waardering onroerende zaken;
o. invorderingsambtenaar: de door het dagelijks bestuur aangewezen ambtenaar van het samenwerkingsverband, als bedoeld in artikel 232, vierde lid onder b, van de Gemeentewet respectievelijk artikel 124, vijfde lid onder b, van de Waterschapswet, bevoegd tot invordering van belastingen;
p. kwijtscheldingsregels: de door de vertegenwoordigende organen van de deelnemers vastgestelde regels als bedoeld in artikel 255, derde en vierde lid, van de Gemeentewet respectievelijk artikel 144, derde en vierde lid, van de Waterschapswet;
q. nadere regels: nadere regels ter uitvoering van de Algemene wet inzake rijksbelastingen, van de Invorderingswet 1990 en van de belastingverordening;
r. regeling: de Gemeenschappelijke Regeling Belastingsamenwerking Oost-Brabant;
s. reglement: het Reglement voor het Waterschap Aa en Maas 2008, zoals laatstelijk gewijzigd;
t. samenwerkingsverband: het Openbaar Lichaam Belastingsamenwerking Oost-Brabant;
u. vertegenwoordigende organen: het algemeen bestuur van het Waterschap Aa en Maas en de raden van de deelnemende gemeenten;
v. voorzitter: de voorzitter van het samenwerkingsverband;

Met opmerkingen [AvG6]: Gewijzigd bij de 1e wijziging

Met opmerkingen [AvG7]: Gewijzigd bij de 3e wijziging

Met opmerkingen [AvG8]: Gewijzigd bij de 3e wijziging

w. waterschapsbelastingen: de belastingen die het Waterschap Aa en Maas heft als bedoeld in artikel 113 van de Waterschapswet;
x. wet: de Wet gemeenschappelijke regelingen.

Artikel 2: Het openbaar lichaam

1. Er is een rechtspersoonlijkheid bezittend openbaar lichaam ingesteld, genaamd Openbaar lichaam Belastingsamenwerking Oost-Brabant, hierna (ook) te noemen: “BSOB”.
2. Het samenwerkingsverband is gevestigd te Oss.
3. Het gebied waarvoor deze regeling geldt omvat het grondgebied van de Deelnemende rechtspersonen.

Artikel 3: Belang

In het kader van deze regeling worden de belangen van de deelnemers behartigd, elk voor zover het hun grondgebied en hun belangen betreft, op het gebied van:

a. de heffing en invordering van belastingen, rechten en retributies;
b. de uitvoering van de Wet waardering onroerende zaken, waaronder mede wordt begrepen de administratie van vastgoedgegevens op basis van die wet en het verstrekken van vastgoedgegevens aan de deelnemers en derden.

Hoofdstuk 2: Inrichting en samenstelling van het bestuur

Afdeling 1: Het bestuur

Artikel 4: Bestuur

Het bestuur van het samenwerkingsverband bestaat uit een algemeen bestuur, een dagelijks bestuur en een voorzitter.

Artikel 5: Hoofd van het samenwerkingsverband

Het algemeen bestuur staat aan het hoofd van het samenwerkingsverband.

Afdeling 2: Algemeen bestuur

Artikel 6: Samenstelling

1. Het algemeen bestuur bestaat uit zoveel leden als er deelnemers zijn. Ieder lid van het algemeen bestuur heeft één stem.
2. Elk van de colleges van de deelnemers wijst uit zijn midden een lid aan dat hem in het algemeen bestuur vertegenwoordigt.
3. De leden van het algemeen bestuur worden aangewezen voor de duur van de zittingsperiode van de colleges van de deelnemers.
4. Indien tussentijds binnen het algemeen bestuur een plaats vacant of beschikbaar komt, wijst het college van de deelnemer die het aangaat in zijn eerstvolgende vergadering, of, als dit niet mogelijk is, ten spoedigste daarna, een nieuw lid aan.
5. Hij die ter vervulling van een tussentijdse vacature als lid van het algemeen bestuur wordt benoemd, treedt af op het tijdstip waarop degene in wiens plaats hij is benoemd, zou hebben moeten aftreden.
6. Een lid van het algemeen bestuur kan te allen tijde ontslag nemen. Hij deelt zijn ontslag mee aan de deelnemer die het aangaat. De betreffende deelnemer doet mededeling van het ontslag aan het algemeen bestuur. Het lid houdt zitting in het algemeen bestuur totdat in de opvolging is voorzien.
7. Voor ieder lid van het algemeen bestuur wordt tevens een plaatsvervangend lid aangewezen door het college van de deelnemer die het lid heeft aangewezen. Op het plaatsvervangend lid zijn het derde tot en met het zesde lid alsmede artikel 20 van overeenkomstige toepassing.

Artikel 7: Reglement van orde

Het algemeen bestuur stelt voor zijn vergaderingen en andere werkzaamheden een reglement van orde vast.

Artikel 8: Vergaderingen

1. Het algemeen bestuur vergadert jaarlijks ten minste twee maal en voorts zo vaak als daartoe besloten is.
2. Voorts vergadert het algemeen bestuur indien de voorzitter of het dagelijks bestuur het nodig oordeelt of indien ten minste een vijfde van het aantal leden waaruit het algemeen bestuur bestaat schriftelijk, met opgave van redenen, daarom verzoekt.
3. Het algemeen bestuur vergadert binnen twee weken na een conform het tweede lid ingediend verzoek.

Artikel 9: Oproeping

1. De voorzitter roept de leden schriftelijk tot de vergadering op.

2. Tegelijkertijd met de oproeping brengt de voorzitter dag, tijdstip en plaats van de vergadering ter openbare kennis. De agenda en de daarbij behorende voorstellen worden tegelijkertijd met de oproeping en op een bij de openbare kennisgeving aan te geven wijze ter inzage gelegd.

Artikel 10: Quorum

1. De vergadering van het algemeen bestuur wordt niet geopend voordat uit de presentielijst blijkt dat meer dan de helft van het aantal zitting hebbende leden tegenwoordig is.

2. Indien ingevolge het eerste lid de vergadering niet kan worden geopend, belegt de voorzitter, onder verwijzing naar dit artikel, opnieuw een vergadering tegen een tijdstip dat ten minste vierentwintig uur na het bezorgen van de oproeping is gelegen.

3. Op de vergadering, bedoeld in het tweede lid, is het eerste lid niet van toepassing. Het algemeen bestuur kan echter over andere aangelegenheden dan die waarvoor de ingevolge het eerste lid niet geopende vergadering was belegd alleen beraadslagen of besluiten, indien uit de presentielijst is gebleken dat meer dan de helft van het aantal zitting hebbende leden tegenwoordig is.

Artikel 11: Vergaderorde

1. De voorzitter zorgt voor de handhaving van de orde in de vergadering en is bevoegd, wanneer die orde op enigerlei wijze door toehoorders wordt verstoord, deze en zo nodig andere toehoorders te doen vertrekken.
2. Hij is bevoegd toehoorders die bij herhaling de orde in de vergadering verstoren voor ten hoogste drie maanden de toegang tot de vergadering te ontzeggen.
3. Hij kan het algemeen bestuur voorstellen aan een lid dat door zijn gedragingen de geregelde gang van zaken belemmert, het verdere verblijf in de vergadering te ontzeggen. Over het voorstel wordt niet beraadslaagd. Na aanneming daarvan verlaat het lid de vergadering onmiddellijk. Zo nodig doet de voorzitter hem verwijderen. Bij herhaling van zijn gedrag kan het lid bovendien voor ten hoogste drie maanden de toegang tot de vergadering worden ontzegd.

Artikel 12: Belangenverstrengeling

1. Onverminderd het bepaalde in artikel 2:4 van de Algemene wet bestuursrecht neemt een lid van het algemeen bestuur niet deel aan een stemming over:
   a. een aangelegenheid die hem rechtstreeks of middellijk persoonlijk aangaat of waarbij hij als vertegenwoordiger is betrokken;
   b. de vaststelling of goedkeuring der rekening van een lichaam waaraan hij rekenplichtig is of tot welks bestuur hij behoort.
2. Bij een schriftelijke stemming wordt onder het deelnemen aan de stemming verstaan het inleveren van een stembriefje.
3. Een benoeming gaat iemand persoonlijk aan, wanneer hij behoort tot de personen tot wie de keuze door een voordracht of bij een herstemming is beperkt.

Artikel 13: Stemming

1. Een stemming is alleen geldig, indien meer dan de helft van het aantal leden dat zitting heeft en zich niet van deelneming aan de stemming moet onthouden, daaraan heeft deelgenomen.

2. Het eerste lid is niet van toepassing:
   a. ingeval opnieuw wordt gestemd over een voorstel of over een benoeming, voordracht of aanbeveling van een of meer personen ten aanzien van wie in een vorige vergadering een stemming op grond van dat lid niet geldig was;
   b. in een vergadering als bedoeld in artikel 10, tweede lid, voor zover het betreft onderwerpen die in de daaraan voorafgaande, ingevolge artikel 10, eerste lid, niet geopende vergadering aan de orde waren gesteld.

Artikel 14: Besluitvorming

1. Voor het tot stand komen van een besluit bij stemming wordt de volstrekte meerderheid vereist van hen die een stem hebben uitgebracht, met dien verstande dat tot de stemmen die tot de volstrekte meerderheid leiden immer tenminste één stem van een lid van een deelnemend waterschap én tenminste één stem van een lid van een gemeentelijke deelnemer dient te behoren.
2. Bij een schriftelijke stemming wordt onder het uitbrengen van een stem verstaan het inleveren van een behoorlijk ingevuld stembriefje.

Artikel 15: Stemmen over personen

1. De stemming over personen voor het doen van benoemingen, voordrachten of aanbevelingen geschiedt bij gesloten en ongetekende stembriefjes.
2. Indien de stemmen staken over personen tot wie de keuze door een voordracht of bij een herstemming is beperkt, wordt in dezelfde vergadering een herstemming gehouden.
3. Staken bij deze stemming de stemmen opnieuw, dan beslist terstond het lot.

Artikel 16: Overige stemmingen

1. De overige stemmingen geschieden bij hoofdelijke oproeping, indien de voorzitter of een van de leden dat verlangt. In dat geval geschieden zij mondeling.
2. Bij hoofdelijke oproeping is ieder ter vergadering aanwezig lid dat zich niet van deelneming aan de stemming moet onthouden verplicht zijn stem voor of tegen uit te brengen.
3. Indien over een voorstel geen stemming wordt gevraagd, is het aangenomen.
4. Tenzij de vergadering voltallig is, wordt bij staking van stemmen het nemen van een besluit uitgesteld tot een volgende vergadering, waarin de beraadslagingen kunnen worden heropend.
5. Indien de stemmen staken in een voltallige vergadering of in een ingevolge het vierde lid opnieuw belegde vergadering, is het voorstel niet aangenomen.
6. Onder een voltallige vergadering wordt verstaan een vergadering waarin alle leden waaruit het algemeen bestuur bestaat, voor zover zij zich niet van deelneming aan de stemming moesten onthouden, een stem hebben uitgebracht.

Artikel 17: Openbaarheid vergaderingen

1. De vergaderingen van het algemeen bestuur zijn openbaar. De deuren worden gesloten wanneer een vijfde gedeelte van de aanwezige leden daarom verzoekt of de voorzitter het nodig oordeelt. Het algemeen bestuur beslist vervolgens of met gesloten deuren zal worden vergaderd.
2. In de vergadering van het algemeen bestuur kan slechts worden beraadslaagd en besloten indien ten minste de helft van het aantal leden aanwezig is.
3. Indien het vereiste aantal leden niet tegenwoordig is, belegt de voorzitter, onder verwijzing naar dit artikel, opnieuw een vergadering tegen een tijdstip dat ten minste vierentwintig uur na het bezorgen van de oproeping is gelegen.
4. Op de vergadering, bedoeld in het derde lid, is het tweede lid niet van toepassing. Het algemeen bestuur kan echter over andere aangelegenheden dan die waarvoor de eerdere vergadering was belegd, alleen beraadslagen of besluiten indien ten minste de helft van het aantal leden tegenwoordig is.

Artikel 18: Besluitvorming in besloten vergaderingen

1. In een besloten vergadering kan niet worden beraadslaagd, noch een besluit worden genomen, ter zake van de begroting, de wijzigingen daarvan en de jaarrekening.
2. In een besloten vergadering kan evenmin worden beraadslaagd, noch een besluit worden genomen, over het ontslag van leden van het dagelijks bestuur en de voorzitter.
3. In een besloten vergadering kan geen besluit worden genomen ter zake van:

Met opmerkingen [AvG9]: Gewijzigd met de 2e wijziging

a. het aangaan van geldleningen, het uitlenen van gelden en het aangaan van rekening-courantovereenkomsten;
b. het kopen, ruilen, vervreemden, bezwaren en verpanden van eigendommen;
c. het doen van een uitgaaf voordat de begroting of de begrotingswijziging waarbij deze uitgaaf is geraamd, is goedgekeurd.

Artikel 19: Onschendbaarheid
De leden van het bestuur van het samenwerkingsverband en andere personen die deelnemen aan de beraadslaging kunnen niet in rechte worden vervolgd of aangesproken voor dan wel worden verplicht getuigenis af te leggen als bedoeld in artikel 165, eerste lid, van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering over hetgeen zij in de vergadering van het algemeen bestuur hebben gezegd of aan het algemeen bestuur schriftelijk hebben overgelegd.

Artikel 20: Ontslag
Het college van de deelnemer kan het door hem in het algemeen bestuur aangewezen lid te allen tijde ontslaan wanneer dit lid het vertrouwen van het betreffende college niet langer bezit. Op het ontslagbesluit is artikel 7:1 van de Algemene wet bestuursrecht niet van toepassing.

Afdeling 3: Dagelijks bestuur

Artikel 21: Samenstelling
1. Het dagelijks bestuur bestaat uit de voorzitter en vier andere door en uit het algemeen bestuur aan te wijzen leden, waarbij twee van de leden, al dan niet zijnde de voorzitter, de door het Waterschap Aa en Maas respectievelijk het Waterschap De Dommel aangewezen leden van het algemeen bestuur dienen te zijn.
2. Degene die ophoudt lid van het algemeen bestuur te zijn, houdt tevens op lid van het dagelijks bestuur te zijn.
3. Indien tussentijds een plaats in het dagelijks bestuur vacant of beschikbaar komt, wijst het algemeen bestuur zo spoedig mogelijk een nieuw lid aan met inachtneming van het bepaalde in het eerste lid. Gaat het openvallen van een plaats in het dagelijks bestuur gepaard met het openvallen van een plaats in het algemeen bestuur, dan wordt het aanwijzen van een nieuw lid in het dagelijks bestuur uitgesteld totdat de opengevallen plaats in het algemeen bestuur is bezet.

Met opmerkingen [AvG10]: Gewijzigd bij de 2e wijziging

Artikel 22: Vergaderingen
1. Het dagelijks bestuur vergadert zo vaak de voorzitter het nodig oordeelt of ten minste één lid daar de voorzitter om verzoekt.
2. De vergaderingen van het dagelijks bestuur zijn niet openbaar.
3. Ieder lid heeft één stem.
4. Het dagelijks bestuur besluit bij volstrekte meerderheid van stemmen.
5. Het dagelijks bestuur stelt een reglement van orde voor zijn vergaderingen vast.

Artikel 23: Ontslag
Het algemeen bestuur kan een of meer leden van het dagelijks bestuur ontslag verlenen, indien deze het vertrouwen van het algemeen bestuur niet meer bezitten. Op het ontslagbesluit zijn de artikelen 4:8 en 7:1 van de Algemene wet bestuursrecht niet van toepassing.

Afdeling 4: Voorzitter

Artikel 24: Aanwijzing
1. De voorzitter wordt door en uit het algemeen bestuur aangewezen.
2. Uit de andere leden als bedoeld in artikel 21, eerste lid wordt een plaatsvervangend voorzitter aangewezen door het algemeen bestuur, met dien verstande dat indien de voorzitter een aangewezen lid is van een waterschap, de plaatsvervanger een aangewezen lid van een gemeente dient te zijn en andersom.
3. De voorzitter en de plaatsvervanger worden aangewezen voor een niet verlengbare periode van drie (3) jaren, met dien verstande dat indien de voorzitter in voorgaande periode van drie (3) jaren een

Met opmerkingen [AvG11]: Gewijzigd met de 2e wijziging

aangewezen lid van een waterschap was, voor de opvolgende periode van drie (3) jaren een aangewezen lid van een gemeente zal zijn en andersom.

4. In geval de stemmen staken is de stem van de voorzitter doorslaggevend.

Afdeling 5: Secretaris

Artikel 25: Benoeming, schorsing en ontslag

1. De secretaris wordt door het algemeen bestuur benoemd.
2. De bevoegdheid tot schorsing of ontslag van de secretaris berust bij het algemeen bestuur.
3. In spoedeisende gevallen kan het dagelijks bestuur tot schorsing overgaan. Het doet daarvan terstond mededeling aan het algemeen bestuur. De schorsing vervalt indien het algemeen bestuur haar niet bekrachtigt in een, binnen acht weken na de datum van het schorsingsbesluit gehouden, vergadering.

Artikel 26: Taak

1. De secretaris staat het algemeen bestuur, het dagelijks bestuur en de voorzitter ter zijde bij de uitoefening van hun taak. Hij is aanwezig in de vergadering van het algemeen bestuur en van het dagelijks bestuur. Hij ondertekent de stukken die van het algemeen bestuur en het dagelijks bestuur uitgaan, mede.
2. De secretaris staat, als directeur, aan het hoofd van de ambtelijke organisatie van het samenwerkingsverband.

Artikel 27: Vervanging

1. Het algemeen bestuur regelt de vervanging van de secretaris.
2. Artikel 25, tweede en derde lid en artikel 26 zijn van overeenkomstige toepassing op degene die de secretaris vervangt.

Afdeling 6: Ambtenaren van het samenwerkingsverband

Artikel 28: Algemene bepaling

Het samenwerkingsverband heeft een of meer heffingsambtenaren, invorderingsambtenaren, ambtenaren van het samenwerkingsverband en belastingdeurwaarders.

Artikel 29: Heffingsambtenaar

1. De heffingsambtenaar heeft ter zake van de belastingen als bedoeld in artikel 1, onder d en de Wet waardering onroerende zaken de bevoegdheden en verplichtingen die bij of krachtens de Algemene wet inzake rijksbelastingen, de Invorderingswet 1990, de Kostenwet invordering rijksbelastingen, de Gemeentewet, de Waterschapswet, de Wet milieubeheer, de Waterwet of de Wet waardering onroerende zaken zijn toegekend aan de inspecteur, respectievelijk de ambtenaar belast met de heffing van de deelnemers.
2. Bij de uitoefening van de bevoegdheden als bedoeld in het eerste lid neemt de heffingsambtenaar de nadere regels van het dagelijks bestuur in acht en houdt hij rekening met de beleidsregels die het dagelijks bestuur heeft geformuleerd ter zake van de uitoefening van zijn bevoegdheid.

Artikel 30: Invorderingsambtenaar

1. De invorderingsambtenaar heeft ter zake van de belastingen als bedoeld in artikel 1, onder d de bevoegdheden en verplichtingen die bij of krachtens de Algemene wet inzake rijksbelastingen, de Invorderingswet 1990, de Kostenwet invordering rijksbelastingen, de Gemeentewet, de Waterschapswet, de Wet milieubeheer of de Waterwet zijn toegekend aan de ontvanger, respectievelijk de ambtenaar belast met de invordering van de deelnemers.
2. De invorderingsambtenaar beslist niet tot het voeren van een executieprocedure in eerste aanleg en niet tot het instellen van hoger beroep en cassatie, dan nadat hij het dagelijks bestuur van zijn voornemen op de hoogte heeft gesteld.
3. Bij de uitoefening van de bevoegdheden als bedoeld in het eerste en tweede lid neemt de invorderingsambtenaar de kwijtscheldingsregels van de desbetreffende deelnemer en de nadere regels van het dagelijks bestuur in acht, alsmede houdt hij rekening met de beleidsregels van het dagelijks bestuur ter zake van de uitoefening van zijn bevoegdheid.

Artikel 31: Ambtenaar van het samenwerkingsverband

1. De ambtenaar van het samenwerkingsverband heeft ter zake van de belastingen als bedoeld in artikel 1, onder d en de Wet waardering onroerende zaken de bevoegdheden en verplichtingen die bij of krachtens de Algemene wet inzake rijksbelastingen, de Invorderingswet 1990, de Kostenwet invordering rijksbelastingen, de Gemeentewet, de Waterschapswet, de Wet milieubeheer, de Waterwet of de Wet waardering onroerende zaken zijn toegekend aan de ambtenaren van de Rijksbelastingdienst, respectievelijk de ambtenaar belast met de heffing of invordering van de deelnemers als bedoeld in artikel 231, tweede lid onder d, van de Gemeentewet en artikel 123, derde lid onder d, van de Waterschapswet.
2. Bij de uitoefening van de bevoegdheden als bedoeld in het eerste lid neemt de ambtenaar van het samenwerkingsverband de nadere regels van het dagelijks bestuur in acht, alsmede houdt hij rekening met de beleidsregels van het dagelijks bestuur ter zake van de uitoefening van zijn bevoegdheid.

Artikel 32: Belastingdeurwaarder

1. De belastingdeurwaarder heeft ter zake van de belastingen als bedoeld in artikel 1, onder d de bevoegdheden en verplichtingen die bij of krachtens de Algemene wet inzake rijksbelastingen, de Invorderingswet 1990, de Kostenwet invordering rijksbelastingen, de Gemeentewet, de Waterschapswet, de Wet milieubeheer of de Waterwet zijn toegekend aan de belastingdeurwaarder.
2. Bij de uitoefening van de bevoegdheden als bedoeld in het eerste lid neemt de belastingdeurwaarder de nadere regels van het dagelijks bestuur in acht en houdt hij rekening met de beleidsregels die het dagelijks bestuur heeft geformuleerd ter zake van de uitoefening van zijn bevoegdheid.

Afdeling 7: Ombudsfunctie

Artikel 33: Ombudsfunctie

Onverminderd het bepaalde in artikel 1a van de Wet Nationale ombudsman is de Nationale ombudsman als bedoeld in artikel 2 van de Wet Nationale ombudsman bevoegd verzoekschriften als bedoeld in artikel 9:18 van de Algemene wet bestuursrecht te behandelen.

Hoofdstuk 3: Bevoegdheden van het samenwerkingsverband

Afdeling 1: Bevoegdheden van het bestuur

Artikel 34: Bevoegdheden

Het bestuur van het samenwerkingsverband is bevoegd tot regeling en bestuur ter behartiging van die belangen die aan het samenwerkingsverband zijn opgedragen.

Artikel 35: Overdracht bevoegdheden

1. Aan het samenwerkingsverband wordt de bevoegdheid tot heffing en invordering van de volgende gemeentelijke belastingen overgedragen door de colleges van de deelnemende gemeenten, voor zover de deelnemer de betreffende belasting kent:
   a. onroerende-zaakbelasting;
   b. rioolheffing;
   c. afvalstoffenheffing.
2. Het dagelijks bestuur van het Waterschap Aa en Maas draagt aan het samenwerkingsverband de bevoegdheid tot heffing en invordering van alle door het algemeen bestuur van het Waterschap Aa en Maas na, op of voor 1 oktober 2009 ingestelde waterschapsbelastingen over, voor zover deze waterschapsbelastingen later niet zijn opgeheven en het dagelijks bestuur van het Waterschap De Dommel draagt aan het samenwerkingsverband de bevoegdheid tot heffing en invordering van alle door het algemeen bestuur van het waterschap De Dommel na, op of voor 1 januari 2026 ingestelde waterschapsbelastingen over, voor zover deze waterschapsbelastingen later niet zijn opgeheven.
3. De colleges van de deelnemende gemeenten dragen aan het samenwerkingsverband over de uitvoering van de Wet waardering onroerende zaken.

Artikel 36: Additionele overdracht

Met opmerkingen [AvG12]: Gewijzigd met de 2e wijziging

1. Het college van een deelnemende gemeente kan de bevoegdheid tot heffing en invordering van andere gemeentelijke belastingen dan bedoeld in artikel 35 overdragen aan het samenwerkingsverband.
2. Het algemeen bestuur neemt hetgeen op grond van het vorige lid is overgedragen, op in een bijlage bij de gemeenschappelijke regeling en zendt deze ter kennisname aan de colleges van de deelnemers en aan gedeputeerde staten.

Artikel 36a: Werkzaamheden voor andere (lokale) overheden dan de deelnemers

1. Onverminderd de verplichtingen die voortvloeien uit de in artikel 34 en 35 en 36 bedoelde bevoegdheden, kan het samenwerkingsverband op verzoek van andere overheden dan de deelnemers, indien dit niet leidt tot nadelige gevolgen voor de deelnemers, geen strijd met EU-aanbestedingsregels met zich meebrengt voor de deelnemers én geen verstoring veroorzaakt in de uitvoering van de in de genoemde artikelen aangeduide bevoegdheden, adviserende, ondersteunende en uitvoerende werkzaamheden op het gebied van de belastingheffing, -invordering en uitvoering van de Wet waardering onroerende zaken verrichten.
2. Aan een verzoek van (een) andere (lokale) overhe(i)d(en) dan de deelnemers wordt alleen tegemoetgekomen indien het samenwerkingsverband met deze andere (lokale) overhe(i)d(en) een dienstverleningsovereenkomst (DVO) sluit voor de uit te voeren ta(a)k(en).
   Een te sluiten DVO geeft de ta(a)k(en) -en bijbehorende bevoegdheden- weer die het samenwerkingsverband zal gaan uitvoeren voor de andere (lokale) overhe(i)d(en), vermeldt de duur van de overeenkomst én de afspraken over de vergoeding voor de taakuitvoering door het samenwerkingsverband.
   Een te sluiten DVO mag nimmer een langere looptijd hebben dan vier (4) jaren. Indien het samenwerkingsverband en de betrokken (lokale) overhe(i)d(en) de dienstverlening wensen te continueren na deze periode van vier (4) jaren, zal de betrokken (lokale) overheid als deelnemer dienen toe te treden tot het samenwerkingsverband met toepassing van hetgeen daarover is geregeld in deze Regeling.
3. Het algemeen bestuur besluit op een verzoek van andere overheden dan de deelnemers als bedoeld in lid 1.
4. Het dagelijks bestuur draagt er zorg voor dat het samenwerkingsverband het merendeel van zijn taken uitvoert voor de deelnemers.

Afdeling 2: Bevoegdheden van het algemeen bestuur

Artikel 37: Algemene bevoegdheden

1. Onverminderd het bepaalde in artikel 66 van de wet berust de in artikel 34 omschreven bevoegdheid bij het algemeen bestuur, voor zover deze niet bij of krachtens de wet of algemene maatregel van bestuur, het Reglement of deze regeling is toegekend aan het dagelijks bestuur of de voorzitter.
2. Het algemeen bestuur maakt de verordeningen die het nodig oordeelt voor de behartiging van de belangen die het samenwerkingsverband zijn opgedragen, met inachtneming van het bepaalde in de artikelen 35 en 36.
3. Het algemeen bestuur regelt de bezoldiging van de ambtenaren van het samenwerkingsverband.

Artikel 38: Overdracht van bevoegdheden

1. Het algemeen bestuur kan aan het dagelijks bestuur bevoegdheden van het algemeen bestuur overdragen, tenzij de aard van de bevoegdheid zich tegen overdracht verzet.
2. Het algemeen bestuur kan het dagelijks bestuur niet overdragen de bevoegdheid tot:
   a. het vaststellen of wijzigen van de begroting;
   b. het vaststellen van de jaarrekening;
   c. het vaststellen van regels met betrekking tot de organisatie van de administratie en het beheer van vermogenswaarden van het samenwerkingsverband;
   d. het vaststellen van regels met betrekking tot de controle op de administratie en het beheer van vermogenswaarden van het samenwerkingsverband.

Artikel 39: Inlichtingen en verantwoording

1. Een lid van het Algemeen bestuur verstrekt aan de Deelnemer die hem heeft aangewezen, alle-inlichtingen die door een of meer leden van die Deelnemer worden gevraagd.

2. Het bepaalde in het eerste lid is van overeenkomstige toepassing ten aanzien van het Vertegenwoordigend orgaan waartoe de Deelnemer behoort.
3. Het Algemeen bestuur, het Dagelijks bestuur en de voorzitter verstrekken de Vertegenwoordigende organen de door een of meer leden van die Vertegenwoordigende organen gevraagde inlichtingen, op de gevraagde wijze.
4. Het bepaalde in de voorgaande leden is op plaatsvervangende leden van overeenkomstige toepassing.
5. Het Dagelijks bestuur verstrekt de Vertegenwoordigende organen uit eigen beweging schriftelijk structureel de volgende documenten:
   a. bestuursrapportage(s)

   b. het accountantsrapport bij de jaarrekening

   c. jaarverantwoording belastingopbrengsten

   d. raming belastingopbrengsten.

6. Een verzoek om inlichtingen te verschaffen en/of verantwoording af te leggen kan uitsluitend worden geweigerd, indien dit in strijd zal zijn met de belangen, genoemd in artikelen 5.1 en 5.2 van de Wet open overheid.
7. Een lid van het Algemeen bestuur kan door de Deelnemer die hem heeft aangewezen, te allen tijde ter verantwoording worden geroepen voor het door hem in het Algemeen bestuur gevoerde beleid.
8. Het bepaalde in het zevende lid is van overeenkomstige toepassing ten aanzien van het Vertegenwoordigend orgaan waartoe de Deelnemer behoort.
9. Een lid van het Algemeen bestuur, dat niet langer het vertrouwen geniet van de Deelnemer die hem heeft aangewezen, kan door die Deelnemer worden ontslagen. In dat geval draagt die Deelnemer er zorg voor, dat zo spoedig mogelijk een nieuw lid wordt aangewezen.

Afdeling 3: Bevoegdheden van het dagelijks bestuur

Artikel 40: Bevoegdheid

1. Het dagelijks bestuur is belast met de dagelijkse aangelegenheden van het samenwerkingsverband.
2. Het dagelijks bestuur is belast met de voorbereiding van al hetgeen in de vergadering van het algemeen bestuur ter overweging en beslissingen moet worden gebracht.
3. Het dagelijks bestuur is belast met de uitvoering van de beslissingen van het algemeen bestuur, tenzij bij de regeling of bij of krachtens de wet de voorzitter hiermee is belast.
4. Het dagelijks bestuur neemt, ook alvorens is besloten tot het voeren van een rechtsgeding, alle conservatoire maatregelen en doet wat nodig is ter voorkoming van verjaring of verlies van recht of bezit.
5. Het dagelijks bestuur is bevoegd, tenzij het algemeen bestuur daaromtrent in voorkomende gevallen een beslissing heeft genomen, tot het procederen in kort geding en tot voeging in strafzaken als bedoeld in artikel 51a van het Wetboek van Strafvordering.
6. Het dagelijks bestuur is bevoegd, indien ingevolge wettelijk voorschrift aan de gemeente of aan het gemeentebestuur respectievelijk het waterschap of aan het waterschapsbestuur hetzij een recht van beroep hetzij een recht bezwaar te maken toekomt, om spoedshalve beroep in te stellen of bezwaar te maken alsmede, voor zover de voorschriften dat toelaten, om schorsing van het aangevochten besluit of om een voorlopige voorziening ter zake te verzoeken.
7. Het ingestelde beroep of het gemaakte bezwaar wordt ingetrokken, indien het algemeen bestuur de beslissing van het dagelijks bestuur tot het instellen van beroep of het maken van bezwaar niet in zijn eerstvolgende vergadering bekrachtigt.
8. Het dagelijks bestuur beheert de inkomsten, uitgaven en het vermogen van het samenwerkingsverband.
9. Het dagelijks bestuur houdt een register bij van de belastingverordeningen waarvan de bestuursorganen van het samenwerkingsverband belast zijn met de heffing en invordering. In het register worden tevens de bij de die belastingverordeningen behorende kwijtscheldingsregelingen opgenomen.

10. Het dagelijks bestuur oefent de bevoegdheden en verplichtingen uit die bij of krachtens de Algemene wet inzake rijksbelastingen, de Invorderingswet 1990, de Kostenwet invordering rijksbelastingen, Hoofdstuk XV van de Gemeentewet, Hoofdstuk XVI van de Waterschapswet, Hoofdstuk 7 van de Waterwet, de Wet milieubeheer en de Wet waardering onroerende zaken zijn toegekend aan de Minister van Financiën, het bestuur van 's Rijksbelastingdienst en de directeur, respectievelijk de colleges, met inachtneming van het bepaalde in artikel 35 en 36.
11. Het dagelijks bestuur is belast met het houden van toezicht op de uitoefening van de bevoegdheden door de heffingsambtenaar, de invorderingsambtenaar, de ambtenaar van het samenwerkingsverband en de belastingdeurwaarder.
12. Het dagelijks bestuur is bevoegd tot aanwijzing van een of meer ambtenaren als bedoeld in de artikelen 29 tot en met 30.
13. Het dagelijks bestuur is bevoegd tot het vaststellen van beleidsregels en het per geval of in het algemeen instructies geven ter zake van de uitoefening van bevoegdheden door de heffingsambtenaar, de invorderingsambtenaar, de ambtenaar van het samenwerkingsverband onderscheidenlijk de belastingdeurwaarder voor de uitoefening van hun bevoegdheden.
14. Het dagelijks bestuur is bevoegd tot het stellen van nadere regels met betrekking tot de heffing en invordering van belastingen.
15. Het dagelijks bestuur is bevoegd tot het geheel of gedeeltelijk oninbaar verklaren van de belasting.

Artikel 41: Mandaat

1. Het dagelijks bestuur kan mandaat verlenen aan een of meer leden van het dagelijks bestuur.
2. Het dagelijks bestuur kan tevens mandaat verlenen aan de secretaris, voor zover de aard van de bevoegdheid zich niet tegen mandatering verzet. Het dagelijks bestuur kan de secretaris toestaan ondermandaat te verlenen.

Met opmerkingen [AvG13]: Typefout herstel

Artikel 42: Inlichtingen en verantwoording

1. Het Dagelijks bestuur en elk van zijn leden verstrekken aan het Algemeen bestuur de door een of meer leden van dit Algemeen bestuur gevraagde inlichtingen.
2. Het Dagelijks bestuur en elk van zijn leden leggen op verzoek van het Algemeen bestuur verantwoording af over het door het Dagelijks bestuur of een der leden uitgevoerde handelingen.
3. Het reglement van orde van het Algemeen bestuur houdt bepalingen in omtrent de wijze, waarop de leden van het Dagelijks bestuur de hier bedoelde inlichtingen verstrekken en verantwoording afleggen.
4. Het Algemeen bestuur kan een lid van het Dagelijks bestuur ontslaan, als deze het vertrouwen van het Algemeen bestuur niet meer bezit.
5. Het Dagelijks bestuur biedt het bestuur jaarlijks in de jaarrekening ter vaststelling een verslag aan over de werkzaamheden van het samenwerkingsverband over het afgelopen jaar.

Afdeling 4: De taken bevoegdheden van de voorzitter

Artikel 43: Taken

1. De voorzitter bevordert een goede behartiging van de zaken van het samenwerkingsverband.
2. Hij heeft de leiding van de vergaderingen van het algemeen bestuur en van het dagelijks bestuur.
3. Hij ondertekent alle stukken welke van het algemeen bestuur en het dagelijks bestuur uitgaan.

Artikel 44: Bevoegdheden

De voorzitter vertegenwoordigt het samenwerkingsverband in en buiten rechte. Indien de voorzitter aan een ander machtiging verleent tot vertegenwoordiging, behoeft deze machtiging de instemming van het dagelijks bestuur.

Artikel 45: Inlichtingen en verantwoording

1. De voorzitter is aan het algemeen bestuur verantwoording verschuldigd voor het door hem gevoerde bestuur.
2. De voorzitter geeft het algemeen bestuur mondeling of schriftelijk de door een of meer leden gevraagde inlichtingen voor zover het verstrekken daarvan niet in strijd is met het openbaar belang.
3. De voorzitter geeft de vertegenwoordigende organen van de deelnemers mondeling of schriftelijk de door een of meer leden gevraagde inlichtingen.

Hoofdstuk 4: Het personeel

Artikel 46: Ambtelijke organisatie

1. Het samenwerkingsverband heeft een ambtelijke organisatie, met aan het hoofd een directeur.
2. Het algemeen bestuur is bevoegd rechtspositionele regelingen en besluiten vast te stellen.
3. Het dagelijks bestuur is bevoegd de ambtenaren, niet zijnde de directeur, te benoemen, te schorsen te ontslaan.

Hoofdstuk 5: Financiën van het samenwerkingsverband

Afdeling 1: Inleidende bepalingen

Artikel 47: Kostentoerekening

1. Het algemeen bestuur stelt, als onderdeel van de begroting, jaarlijks de uitgangspunten voor de toerekening van de kosten vast.
2. De kosten over het lopende kalenderjaar worden bij de deelnemers in rekening gebracht op basis van de door het algemeen bestuur voor het betreffende jaar, bij de begroting, vastgestelde uitgangspunten.
3. Het algemeen bestuur stelt een verordening vast met daarin de richtlijnen voor de kostenverdeelsleutel zoals deze jaarlijks in de begroting wordt opgenomen.
4. In afwijking van artikel 14, eerste lid, wordt de verordening als bedoeld in het derde lid bij unanimiteit vastgesteld.

Artikel 48: Inrichting

1. De begroting, de begrotingswijzigingen, de meerjarenraming, de jaarrekening en het jaarverslag worden ingericht overeenkomstig artikel 198 van de Gemeentewet en het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten.
2. Op de administratie en controle is Hoofdstuk XIV van de Gemeentewet van overeenkomstige toepassing.

Afdeling 2: De begroting

Artikel 49: Begroting

1. Voor alle aan het samenwerkingsverband opgedragen taken brengt het algemeen bestuur jaarlijks op de begroting de bedragen die het daarvoor beschikbaar stelt, alsmede de van de deelnemers te ontvangen bijdragen en andere financiële middelen die naar verwachting kunnen worden aangewend.
2. De begroting bevat mede een bedrag voor onvoorziene uitgaven.
3. De begroting licht toe welk aandeel in de baten van het samenwerkingsverband afkomstig is van de deelnemers en van derden.
4. De begroting moet in evenwicht zijn. Hiervan kan worden afgeweken indien aannemelijk is dat het evenwicht in de begroting in de eerstvolgende jaren tot stand zal zijn gebracht.
5. Ten laste van het samenwerkingsverband kunnen slechts lasten en daarmee overeenstemmende balansmutaties worden genomen tot de bedragen die hiervoor op de begroting zijn gebracht.
6. Het begrotingsjaar is het kalenderjaar.

Artikel 50: Ontwerpbegroting

1. Het dagelijks bestuur zendt de ontwerpbegroting, alsmede de algemene financiële en beleidsmatige kaders, uiterlijk 30 april aan de vertegenwoordigende organen van de deelnemers.
2. De ontwerpbegroting wordt door de zorg van de deelnemers voor een ieder ter inzage gelegd en tegen betaling van kosten algemeen verkrijgbaar gesteld. Van de terinzagelegging en de verkrijgbaarstelling geschiedt openbare kennisgeving. De openbare kennisgeving wordt door Gemeente Oss verzorgt.
3. De vertegenwoordigende organen van de deelnemers kunnen bij het dagelijks bestuur hun zienswijze over de ontwerpbegroting binnen twaalf (12) weken naar voren brengen. Het dagelijks bestuur voegt de commentaren waarin deze zienswijze is vervat bij de ontwerpbegroting, zoals deze tijdig aan het algemeen bestuur wordt aangeboden.
   Het Dagelijks Bestuur stelt tevens de gemeenteraden c.q. algemeen besturen gemotiveerd in kennis van haar oordeel over de ontvangen zienswijzen en het daaraan gegeven gevolg.

4. Het eerste en derde lid zijn van overeenkomstige toepassingen op besluiten tot wijziging van de begroting, met uitzondering van die wijzigingen waarbij geen verandering wordt gebracht in het totaal van de bijdragen van deelnemers.

Artikel 51: Vaststelling begroting

1. Het algemeen bestuur stelt de begroting vast in het jaar voorafgaande aan dat waarvoor zij dient. In afwijking van artikel 14, eerste lid, wordt de begroting met drie vierde meerderheid vastgesteld.
2. Het dagelijks bestuur zendt de begroting binnen twee weken na de vaststelling, doch in ieder geval vóór 15 september van het jaar voorafgaande aan het jaar waarop de begroting betrekking heeft, aan gedeputeerde staten.
3. Het algemeen bestuur zendt, zo nodig, de begroting aan de vertegenwoordigende organen van de deelnemers, die ter zake bij gedeputeerde staten hun zienswijzen naar voren kunnen brengen.
4. Besluiten tot wijziging van de begroting kunnen tot uiterlijk het eind van het desbetreffende begrotingsjaar worden genomen.
5. Het derde lid is van overeenkomstige toepassing op besluiten tot wijziging van de begroting, met uitzondering van die wijzigingen waarbij geen verandering wordt gebracht in het totaal van de bijdragen van de deelnemers.

Afdeling 3: Jaarrekening

Artikel 52: Jaarrekening en jaarverslag

6. Het dagelijks bestuur legt aan het algemeen bestuur over elk begrotingsjaar verantwoording af over het door hem gevoerde bestuur, onder overlegging van de jaarrekening en het jaarverslag.
7. De in het eerste lid bedoelde stukken liggen, zodra zij aan het algemeen bestuur zijn overgelegd, voor een ieder ter inzage en zijn algemeen verkrijgbaar. Van de terinzagelegging en de verkrijgbaarstelling wordt openbaar kennis gegeven. Het algemeen bestuur beraadslaagt over de jaarrekening en het jaarverslag niet eerder dan twee weken na de openbare kennisgeving.
8. Het algemeen bestuur stelt de jaarrekening en het jaarverslag vast in het jaar volgende op het jaar waarop ze betrekking hebben. De jaarrekening betreft alle baten en lasten van het samenwerkingsverband.
9. Indien het algemeen bestuur tot het standpunt komt dat onrechtmatige totstandkoming van in de jaarrekening opgenomen baten, lasten of balansmutaties aan de vaststelling van de jaarrekening in de weg staat, brengt hij dit terstond ter kennis van het dagelijks bestuur met vermelding van de gerezen bedenkingen.
10. Het dagelijks bestuur zendt het algemeen bestuur binnen twee maanden na ontvangst van het standpunt, bedoeld in het vierde lid, een voorstel voor een indemniteitsbesluit, vergezeld van een reactie op de bij het algemeen bestuur gerezen bedenkingen.
11. Indien het dagelijks bestuur een voorstel voor een indemniteitsbesluit heeft gedaan, stelt het algemeen bestuur de jaarrekening niet vast dan nadat hij heeft besloten over het voorstel.
12. De leden van het dagelijks bestuur nemen niet deel aan stemmingen over besluiten als bedoeld in het derde, vierde en zesde lid. Hun plaatsvervangers zijn wel stemgerechtigd.
13. Behoudens later in rechte gebleken onregelmatigheden, ontlast de vaststelling van de jaarrekening de leden van het dagelijks bestuur ten aanzien van het daarin verantwoorde financieel beheer.
14. Het dagelijks bestuur zendt de jaarrekening binnen twee weken na de vaststelling, doch in ieder geval vóór 15 juli van het jaar volgende op het jaar waarop de jaarrekening betrekking heeft, aan gedeputeerde staten.

Artikel 53: Garantstelling

De deelnemers zullen er steeds zorg voor dragen dat het samenwerkingsverband te allen tijde over voldoende middelen beschikt om aan al zijn verplichtingen jegens derden te kunnen voldoen.

Hoofdstuk 6: Toetreding, uittreding, wijziging, opheffing

Artikel 54: Toetreding

1. Het college van burgemeester en wethouders van een gemeente of het dagelijks bestuur van een waterschap dat wenst toe te treden, dient hiertoe een verzoek in bij het dagelijks bestuur van het samenwerkingsverband. Het college van de desbetreffende gemeente of het dagelijks bestuur van het desbetreffende waterschap voegt hierbij het besluit tot toestemming van de gemeenteraad

respectievelijk het algemeen bestuur van het waterschap als bedoeld in artikel 61, tweede lid van de wet.
2. Het dagelijks bestuur van het samenwerkingsverband brengt het verzoek ter kennis van het algemeen bestuur en geeft daarbij een advies over de toetreding.
3. Toetreding kan geschieden nadat het algemeen bestuur hiertoe bij drie vierde meerderheid heeft besloten.
4. Een lid kan in het algemeen bestuur slechts voor toetreding stemmen, dan nadat hij hiervoor de instemming van het college van de deelnemer die hem heeft aangewezen heeft verkregen. Dit college kan deze instemming pas verlenen na verkregen toestemming van zijn vertegenwoordigend orgaan als bedoeld in artikel 61, tweede lid van de wet.
5. Nadat een besluit als in het derde lid is genomen, gaat de toetreding in op de eerste dag van het kwartaal volgend op het kwartaal waarin het besluit is genomen, tenzij het algemeen bestuur besluit tot een latere datum, waarbij die latere datum niet later dan 1 januari van het kalenderjaar n+2 is gelegen als de datum van het besluit in kalenderjaar n is gelegen.
6. Het algemeen bestuur kan nadere regels stellen omtrent de toetreding van nieuwe waterschappen of gemeenten in een toetredingsprotocol.

Met opmerkingen [AvG14]: Gewijzigd met de 2e wijziging

Artikel 55: Uittreding

1. Een deelnemer kan, na vooraf verkregen toestemming van de gemeenteraad dan wel het algemeen bestuur, besluiten tot het uittreden uit deze regeling. Gedurende drie jaar na de datum van toetreding tot de regeling is uittreding niet mogelijk.
2. Alvorens een deelnemer een opzeggingsbesluit neemt, stelt de deelnemer het dagelijks en algemeen bestuur van het voornemen en de motieven daarvan, op de hoogte. Over het voornemen wordt overleg met het dagelijks bestuur gevoerd.
3. De uittredende deelnemer draagt de uittredingskosten. De uittredingskosten bestaan uit kosten van gegevensextractie uit de WOZ- en Belastingadministratie van BSOB, projectkosten voor ontvlechting en overdracht van de uitvoering door BSOB naar een derde én personele frictiekosten.
4. Voor de bepaling van de financiële gevolgen van de uittreding en de bepaling van de hoogte van de uittredingskosten verleent het dagelijks bestuur in overleg met de uittredende gemeente een onafhankelijk registeraccountant opdracht om advies uit te brengen over de financiële gevolgen en de hoogte van de uittredingskosten. De kosten van dit advies komen voor rekening van de uittreder.
5. De gevolgen van de uittreding en de uittredingskosten die de uittreder moet betalen vanwege de uittreding uit het openbaar lichaam, worden door het algemeen bestuur vastgesteld.
6. De verrekening van het vermogen wordt verrekend met de uittredingskosten als bedoeld in het vierde lid.
7. Het besluit als bedoeld in het eerste lid wordt terstond ter kennis gebracht van het dagelijks bestuur.
8. De datum van uittreding is 1 januari van het tweede kalenderjaar na het verstrijken van het jaar waarin het besluit tot opzegging is genomen, tenzij partijen anders overeenkomen.
9. Het algemeen bestuur kan nadere regels stellen omtrent de uitreding van deelnemers in een uittredingsprotocol.
10. Op het besluit van een deelnemer het besluit waarbij additionele taken zijn overgedragen aan de gemeenschappelijke regeling in te trekken, is het bepaalde in dit artikel van overeenkomstige toepassing.

Artikel 56: Wijziging

1. Het dagelijks bestuur, één of meer leden van het dagelijks bestuur en de colleges van de deelnemers kunnen een voorstel tot wijziging van de regeling indienen bij het algemeen bestuur.
2. Het algemeen bestuur zendt het wijzigingsvoorstel aan de colleges van de deelnemers.
3. Wijziging kan geschieden nadat het algemeen bestuur hiertoe bij drie vierde meerderheid heeft besloten.
4. Een lid kan in het algemeen bestuur slechts voor wijziging stemmen, dan nadat hij hiervoor de instemming van het college van de deelnemer dat hem heeft aangewezen heeft verkregen. Dit college kan deze instemming pas verlenen na verkregen toestemming van zijn vertegenwoordigend orgaan als bedoeld in artikel 61, tweede lid van de wet.
5. Artikel 59 is van overeenkomstige toepassing.
6. De wijziging bepaalt zelf wanneer deze in werking treedt, met in acht neming van het hierom in artikel 26 en 27 van de wet bepaalde.

7. In afwijking van het derde lid kan een wijziging van artikel 6, van artikel 14 eerste lid, van artikel 35, van artikel 47 vierde lid of van dit artikel slechts plaatsvinden bij een unaniem besluit van het algemeen bestuur.

Artikel 57: Opheffing en liquidatie

1. Het dagelijks bestuur, één of meer leden van het dagelijks bestuur en de colleges van de deelnemers kunnen een voorstel tot opheffing van de regeling indienen bij het algemeen bestuur.
2. Het algemeen bestuur zendt het voorstel aan de colleges van de deelnemers.
3. Opheffing kan geschieden nadat het algemeen bestuur hiertoe bij drie vierde meerderheid heeft besloten.
4. Een lid kan in het algemeen bestuur slechts voor opheffing stemmen, dan nadat hij hiervoor de instemming van het college van de deelnemer dat hem heeft aangewezen heeft verkregen. Dit college kan deze instemming pas verlenen na verkregen toestemming van zijn vertegenwoordigend orgaan als bedoeld in artikel 61, tweede lid van de wet.
5. Bij opheffing van de regeling wordt door een onafhankelijke registeraccountant een liquidatieplan opgesteld.
6. Het algemeen bestuur stelt het liquidatieplan vast. De in het liquidatieplan omschreven financiële verplichtingen zijn voor de deelnemers bindend.
7. De kosten voor het op stellen van het liquidatieplan worden naar evenredigheid verdeeld over de deelnemers.

Hoofdstuk 7: Overige bepalingen

Artikel 58: Archief

1. Het bestuur van het samenwerkingsverband is verplicht de onder hem berustende archiefbescheiden in goede, geordende en toegankelijke staat te brengen en te bewaren, alsmede zorg te dragen voor de vernietiging van daarvoor in aanmerking komende archiefbescheiden.
2. Overeenkomstig een door het algemeen bestuur vast te stellen verordening, welke aan gedeputeerde staten wordt medegedeeld, draagt het dagelijks bestuur zorg voor de archiefbescheiden van het bestuur van het samenwerkingsverband.
3. De kosten, verbonden aan de uitoefening van de in het tweede lid bedoelde zorg, komen ten laste van het samenwerkingsverband.
4. Voor de bewaring van de op grond van artikel 12, eerste lid en artikel 13, eerste lid van de Archiefwet 1995, over te brengen archiefbescheiden van het bestuur van het samenwerkingsverband wijst het dagelijks bestuur een archiefbewaarplaats van een van de deelnemers aan.
5. Ten aanzien van het beheer van de archiefbescheiden van het bestuur van het samenwerkingsverband, voor zover deze archiefbescheiden niet zijn overgebracht naar een archiefbewaarplaats, is, onder de bevelen van het dagelijks bestuur, met het toezicht op de naleving van het bepaalde bij of krachtens de Archiefwet 1995 belast de archivaris. Met betrekking tot dit toezicht stelt het algemeen bestuur een verordening vast, welke aan gedeputeerde staten wordt medegedeeld.
6. De archivaris wordt door het dagelijks bestuur benoemd, geschorst en ontslagen.
7. In afwijking van het vorige lid kan het dagelijks bestuur ook de archivaris van de deelnemer als bedoeld in het vierde lid aanwijzen als archivaris van het samenwerkingsverband.

Artikel 58a: Zienswijze op besluiten van het bestuur van het samenwerkingsverband

De gemeenteraden c.q. de algemeen besturen van de deelnemers van het samenwerkingsverband hebben geen bevoegdheid tot het leveren van een zienswijze op besluiten van het bestuur van het samenwerkingsverband anders dan hetgeen expliciet is geregeld in deze Regeling met betrekking tot zienswijzen.

Artikel 58b: Adviescommissie

Gelet op de aard van deze Regeling en de bestaande communicatie- en overlegstructuur tussen het samenwerkingsverband en de deelnemers wordt geen adviescommissie als bedoeld in artikel 24a van de Wet gemeenschappelijke regelingen ingesteld.

Artikel 58c: Evaluatie
Er vindt eens per drie (3) jaren een evaluatie plaats van deze Regeling. Bij de evaluatie staat de inhoud van deze Regeling in relatie tot de praktische uitvoering daarvan op de agenda.

Artikel 58d: Participatie
Met uitzondering van de voorbereiding, uitvoering en evaluatie van het belastingbeleid op grond van deze Regeling bestaat voor belanghebbenden de mogelijkheid tot participatie.

Hoofdstuk 8: Slotbepalingen

Artikel 59: Inwerkingtreding
Deze Regeling treedt in werking met ingang van de eerste dag volgend op die waarop het college van de Gemeente Oss het besluit tot het vaststellen van de regeling heeft bekendgemaakt in haar Gemeenteblad. Gemeente Oss draagt tevens zorg voor kennisgeving van het besluit tot vaststellen van de regeling in het Gemeenteblad van alle deelnemende gemeenten en het Waterschapsblad van het deelnemende waterschap.

Met de inwerkingtreding van deze Regeling treedt de voorgaande regeling buiten werking als gevolg van vervanging.

Artikel 60: Duur van de regeling
De regeling wordt aangegaan voor onbepaalde tijd.

Artikel 61: Inzending regeling
Het college van de Gemeente Oss wordt belast met de inzending van deze regeling aan gedeputeerde staten.

Artikel 62: Citeerwijze
Deze regeling kan worden aangehaald als “Gemeenschappelijke Regeling BSOB 2024”.

Aldus vastgesteld in de vergadering van het Algemeen Bestuur van BSOB van 14 juni 2024

De voorzitter,	De secretaris,
G.T. Buter	E.M. van der Reijden

Waterschap De Dommel

Postbus 10.001
5280 DA Boxtel
Bosscheweg 56
5283 WB Boxtel

(0411) 618 618
info@dommel.nl
www.dommel.nl

Belastingsamenwerking Oost-Brabant
T.a.v. het Dagelijks Bestuur
Postbus 154
5340 AD OSS

Boxtel	:	1 juli 2026	Behandeld door	:	Ron Dijkmans
Ons kenmerk	:	387594 / 387595	Doorkiesnummer	:	(0411) 618 471
Uw kenmerk	:	n.v.t.	E-mailadres	:	rdijkmans@dommel.nl
Onderwerp	:	Zienswijze 2e en 3e wijziging GR BSOB	Bijlagen	:	n.v.t.
			Verzonden	:	2 juli 2026

Geachte bestuur,

Wij ontvingen uw wijzigingsvoorstellen (2e en 3e wijziging) Gemeenschappelijke Regeling BSOB met het verzoek om onze zienswijze hierop vóór 3 juli 2026 aan u kenbaar ten behoeve van de stemming toe- en instemmingsprocedure door de deelnemers (AB BSOB) op 9 september 2026 en vervolgens op 4 december 2026 de definitieve AB-stemming BSOB. Wij hebben de wijzigingsvoorstellen aan ons algemeen bestuur voorgelegd voor behandeling in het algemeen bestuur van 1 juli 2026.

Wij staan positief tegenover het 2e en 3e wijzigingsvoorstel van de van de Gemeenschappelijk Regeling BSOB aangezien dit formele aanpassingen betreft en zien af van het indienen van een zienswijze bij deze 2 concept wijzigingen.

Wij vertrouwen erop u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.

Hoogachtend,
Namens het algemeen bestuur,

E. de Ridder
watergraaf

H.J. Kielenstijn
secretaris

Algemeen Bestuur

Dossiernummer	4704
Extern Zaak ID	0539388620
Vergaderdatum	1 juli 2026
Agendapunt	4.4
Titel	Zienswijze Aquon programmabegroting 2027, meerjarenraming 2028-2031 en toetreding Waterschap Limburg tot GR Aquon

Geagendeerd	Vergaderdatum
Algemeen Bestuur	**1 juli 2026**

Kenmerk: 388620 / 388641

Aan het algemeen bestuur

Datum: 1 juli 2026

Zienswijze Aquon programmabegroting 2027, meerjarenraming 2028-2031 en toetreding Waterschap Limburg tot GR Aquon

Voorstel

1. In te stemmen met de zienswijze over de programmabegroting 2027 en meerjarenraming 2028-2031 van Aquon.
2. Kennis te nemen van verzoek van bestuur waterschap Limburg inzake toetreding tot de gemeenschappelijke regeling (GR) Aquon.
3. In te stemmen met de toetreding van Waterschap Limburg tot de GR Aquon en af te zien van het indienen van een zienswijze op de (concept) wijziging van de GR Regeling Aquon en Aquon hiervan in kennis te stellen.
4. Af te zien van het indienen van een zienswijze op de begrotingswijziging 2027, waarin de financiële afwikkeling van de toetreding van Waterschap Limburg tot de GR Aquon per 1 januari 2027 is opgenomen (addendum op de Begroting 2027 na toetreding waterschap Limburg per 1-1-2027) en Aquon hiervan in kennis te stellen.

0. Korte samenvatting

De programmabegroting 2027 en de meerjarenraming 2028-2031 geven een duidelijk beeld van de stand van zaken van de ontwikkelingen bij Aquon. De financiële uitgangspunten en de ontwikkeling van de kosten worden duidelijk toegelicht. Desgewenst dienen we hierbij een zienswijze in.

Waterschap Limburg heeft een verzoek tot toetreding tot de GR Aquon per 1-1-2027 ingediend. Toetreding tot de GR Aquon betekent dat de GR op onderdelen moet worden aangepast en dat de begroting 2027 moet worden aangepast. Op het verzoek en de wijzigingen na toetreding van de GR Aquon en de begroting 2027 wordt een zienswijzebrief opgesteld en toegezonden.

1. Inleiding

1.1. Aanleiding

Als deelnemer in een verbonden partij wordt gevraagd het algemeen bestuur te informeren over de ontwikkelingen bij Aquon.

Waterschap Limburg heeft eind 2025 bij het dagelijks bestuur (DB) van Aquon het formele verzoek ingediend om per 1 januari 2027 toe te treden tot de GR Aquon (zie bijlage 1). Conform de Wet op de gemeenschappelijke regelingen dient een toetredingsverzoek ter zienswijze voorgelegd te worden aan het algemeen bestuur van Waterschap De Dommel (aan de algemeen besturen van de huidige deelnemers in de GR AQUON). Als gevolg van de voorgenomen toetreding dient ook de GR-tekst (zie bijlage 2) en de Begroting 2027 (zie bijlage 3) van AQUON gewijzigd te worden. Ook voor deze twee wijzigingen geldt eenzelfde zienswijzeprocedure met de algemeen besturen van de huidige deelnemers.

2. Doel/meetbaar effect

Het doel van het voorstel is om het algemeen bestuur kennis te laten nemen van de ontwikkelingen bij Aquon en in te stemmen met de zienswijze behorende bij de programmabegroting en meerjarenraming.

Toetreding van waterschap Limburg tot de GR Aquon per 1 januari 2027.

3. Uitwerking van het voorstel

3.1. Inhoud en argumenten
3.1.1. Het eerder gegeven advies, na overleggen bij Aquon, ten aanzien van de programmabegroting 2027 en de meerjarenraming 2028-2031 is positief.

3.1.2. Kennis te nemen van verzoek van bestuur waterschap Limburg inzake toetreding tot de gemeenschappelijke regeling (GR) Aquon
De gesprekken met waterschap Limburg lopen al van voor 2025. In de aanloop naar de nieuwbouw van de huisvesting is aangegeven dat vanuit het perspectief van Aquon het moment van toetreding pas bespreekbaar is nadat de nieuwbouw is opgeleverd en bedrijfsvoering in de nieuwbouw voldoende stabiel is ingeregeld.

Dat moment is aangegeven als op zijn vroegst 1-1-2027. Dat was passend binnen het proces van het verzoek tot toetreding dat qua besluitvormingsproces doorlopen moest worden binnen waterschap Limburg.

3.1.3. In te stemmen met de toetreding van Waterschap Limburg tot de GR Aquon en af te zien van het indienen van een zienswijze op de (concept) wijziging van de GR Regeling Aquon en Aquon hiervan in kennis te stellen.

De wijzigingen van de GR-teksten zijn beleidsarm. In het proces rondom de (noodzakelijke) wijzigingen in de GR is gespecialiseerde externe deskundigheid ingehuurd. In het bijgevoegde wijzigingsbesluit (bijlage 2) is in 3 artikelen weergegeven welke wijzigingen in de GR-teksten worden doorgevoerd.
- In artikel I zijn weergegeven de noodzakelijke wijzigingen als gevolg van de toetreding van waterschap Limburg.
- In artikel II worden enkele wijzigingen doorgevoerd als gevolg van de wijziging van de vestigingsplaats van AQUON. Dit in verband met de verhuizing eind 2024 naar de nieuwe locatie in Houten.
- In artikel III zijn tot slot bepalingen met betrekking tot de inwerkingtreding van het wijzigingsbesluit opgenomen.

3.1.4. Af te zien van het indienen van een zienswijze op de begrotingswijziging 2027, waarin de financiële afwikkeling van de toetreding van Waterschap Limburg tot de GR Aquon per 1 januari 2027 is opgenomen (addendum op de Begroting 2027 na toetreding waterschap Limburg per 1-1-2027) en Aquon hiervan in kennis te stellen.
AQUON heeft reeds een begroting voor 2027 opgesteld waarin nog geen rekening is gehouden met de toetreding van waterschap Limburg. In de opgestelde Begrotingswijziging 2027 (bijlage 3) zijn de (financiële) effecten van de toetreding van waterschap Limburg verwerkt. Het effect van de toetreding is een stijging van de totale productie met 7,66%,

terwijl de totale kosten met 4,56% toenemen. Dit betekent dat door synergie- en schaalvoordelen als gevolg van de toetreding van waterschap Limburg voor de huidige 9 deelnemers vanaf 2027 al direct een gezamenlijk structureel voordeel ontstaat van ruim € 1,3. Mede door een in de komende jaren toenemende productie voor waterschap Limburg, loopt het gezamenlijke voordeel voor de huidige deelnemers naar verwachting op tot ruim € 1,7 miljoen per jaar in 2031.

3.2. Risico's
De risico's zijn duidelijk verwoord in de programmabegroting 2027 en meerjarenraming 2028-2031. De risico's zijn onderverdeeld in bestuurlijke, locatie en personele aspecten, en aspecten van informatievoorziening. Voor alle genoemde risico's zijn beheersingsmaatregelen gedefinieerd.

De extra productie van waterschap Limburg is getoetst door Aquon en is inpasbaar in de Aquon-organisatie (bedrijfsvoering) en de huisvesting van Aquon.

4. Financiën
De informatie vanuit de programmabegroting 2027 en meerjarenraming 2028-2031 van Aquon wordt meegenomen in de Beleidsbegroting 2027 van Waterschap De Dommel.

Als gevolg van de toetreding van waterschap Limburg ontstaat een structureel financieel voordeel voor de huidige deelnemers. Voor 2027 betekent dit voor waterschap De Dommel een voordeel op de deelnemersbijdrage van € 110.000. In 2031 is dit voordeel opgelopen tot € 147.000. Bij de nog op te stellen Begroting 2027 van waterschap De Dommel zal rekening worden gehouden met het te behalen voordeel als gevolg van de toetreding.

5. Uitvoering en evaluatie

5.1 Bestuurlijke vervolgstappen:
Na het doorlopen van de nu voorliggende zienswijzeprocedure volgt later dit jaar, rekening houdende met de ingebrachte zienswijzen, nog een toe- en instemmingsprocedure met de algemeen besturen van de huidige deelnemers. Vervolgens kan waterschap Limburg per 1 januari 2027 toetreden tot de GR AQUON.

5.2 Externe communicatie:
Niet van toepassing

5.3 Bestuurlijke evaluatie:
In de bestuursrapportages en de afzonderlijke rapportage “Verbonden partijen” worden de reguliere ontwikkelingen rondom Aquon worden toegelicht.

Hoogachtend,

het dagelijks bestuur,

E. de Ridder
watergraaf

H.J. Kielenstijn
secretaris

Bijlage(n):

1. Programmabegroting 2027 en meerjarenraming 2028-2031 Aquon
2. Concept zienswijze aan Aquon
3. Toetredingsverzoek bestuur waterschap Limburg
4. Wijzigingsbesluit GR AQUON 2024
5. Begrotingswijziging 2027 “addendum op Begroting 2027 na toetreding waterschap Limburg per 1-1-2027”

Besluit

Zienswijze Aquon programmabegroting 2027, meerjarenraming 2028-2031 en toetreding Waterschap Limburg tot GR Aquon

Het algemeen bestuur besluit conform voorstel.

1. In te stemmen met de zienswijze over de programmabegroting 2027 en meerjarenraming 2028-2031 van Aquon.
2. Kennis te nemen van verzoek van bestuur waterschap Limburg inzake toetreding tot de gemeenschappelijke regeling (GR) Aquon
3. In te stemmen met de toetreding van Waterschap Limburg tot de GR Aquon en af te zien van het indienen van een zienswijze op de (concept) wijziging van de GR Regeling Aquon en Aquon hiervan in kennis te stellen.
4. Af te zien van het indienen van een zienswijze op de begrotingswijziging 2027, waarin de financiële afwikkeling van de toetreding van Waterschap Limburg tot de GR Aquon per 1 januari 2027 is opgenomen (addendum op de Begroting 2027 na toetreding waterschap Limburg per 1-1-2027) en Aquon hiervan in kennis te stellen.

Aldus vastgesteld in de vergadering van 1 juli 2026.

het algemeen bestuur,

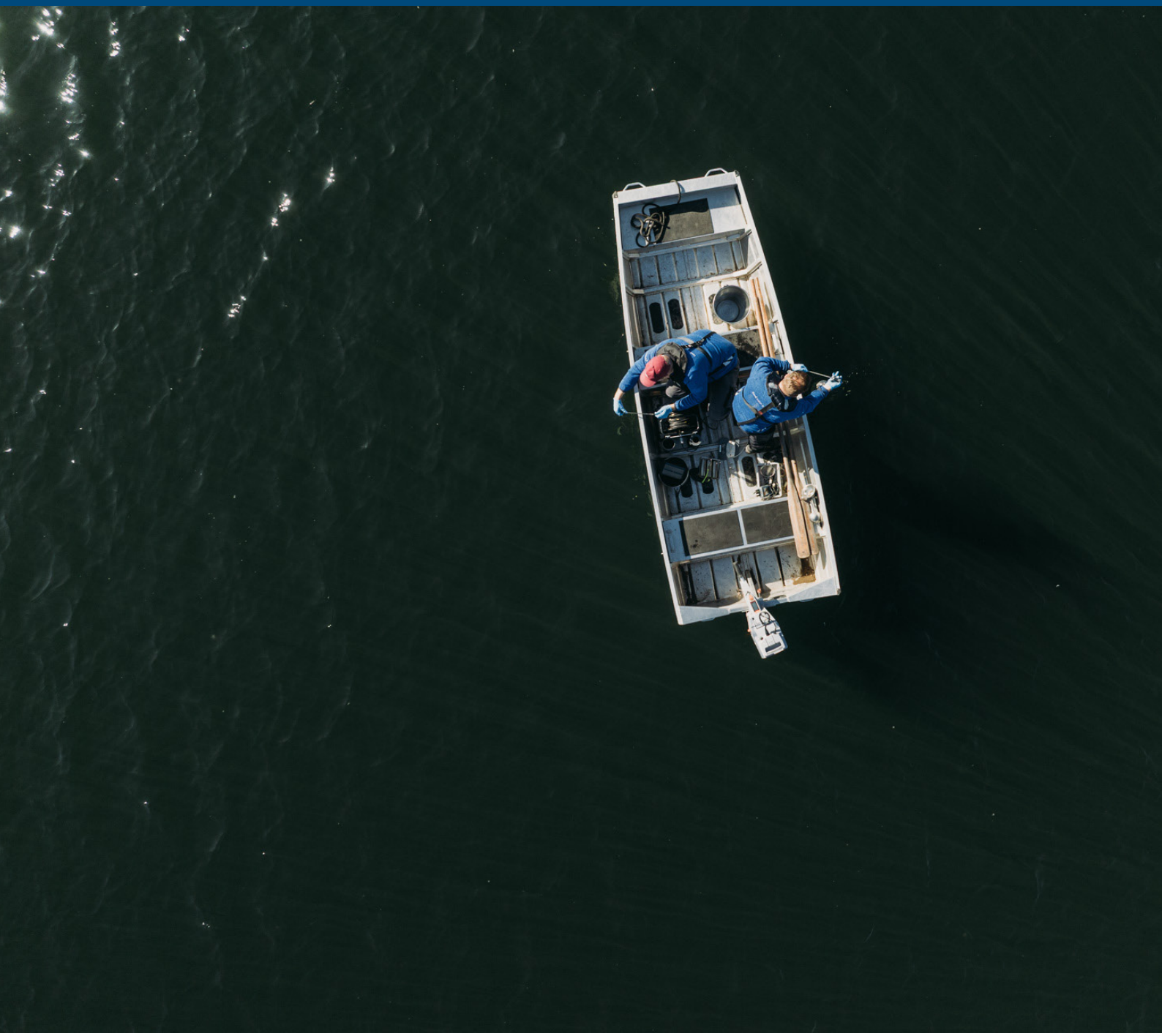
E. de Ridder
watergraaf

H.J. Kielenstijn
secretaris

Wateronderzoek en advies

PROGRAMMABEGROTING 2027

BEGROTING 2027 EN MEERJARENRAMING 2028-2031

Datum rapportage: 20 maart 2026
Versie: 3.0
Opgesteld door: Michel van den Hoek,
Chantal van Heuven

WIJ ZIJN AQUON

AQUON is de ideale partner voor watergerelateerd onderzoek en advies. We zijn een innovatieve fullservice partner voor negen waterschappen en hoogheemraadschappen in Midden- en Zuid-Nederland. Ook gemeenten, overheid en bedrijven schakelen ons steeds vaker in voor professioneel wateronderzoek, deskundige voorlichting en betrouwbaar advies. Ons onderzoek geeft inzicht in de waterkwaliteit en vormt daarmee de basis voor gezond en duurzaam waterbeheer.

KERNWAARDEN

Water is belangrijk voor iedereen. Voor leven, gezondheid en recreatie. Wij dragen hieraan bij vanuit onze kernwaarden: Samen, verantwoordelijk en professioneel.

MISSIE

AQUON realiseert gedegen inzicht in waterkwaliteit. Hiermee dragen wij als geïntegreerd ketenpartner van de waterschappen bij aan een gezond en duurzaam watersysteem. Samen werken we aan een gezond leefgebied voor flora en fauna, veilig zwemwater en schoon oppervlaktewater voor mens en dier. Want goed water is goed leven.

VISIE

AQUON is net als water altijd in beweging. Een heldere organisatie, met kennis en innovatie als drijvende kracht. Als expert op het gebied van wateronderzoek leveren wij kwalitatief uitstekende data en verstrekken we informatie die noodzakelijk is voor degelijk waterbeheer door de waterschappen. Nu en in de toekomst.
Om expert te blijven op het gebied van wateronderzoek, geven we prioriteit aan kennisbehoud, samenwerking en innovatie. Hiervoor zoeken we verbinding met de waterschappen en andere deskundige partijen.
Werken bij AQUON betekent flexibiliteit, deskundigheid en verantwoordelijkheid. AQUON biedt haar medewerkers een inspirerende omgeving met ruimte om professioneel te werken en hun talent optimaal te ontwikkelen.

INHOUDSOPGAVE

Samenvatting van directie en bestuur			**4**
1	**Inleiding**		**5**
	1.1	Tijdspad en activiteiten	5
	1.2	Leeswijzer begroting 2027	5
2	**AQUON & haar waterschappen**		**7**
	2.1	Missie & visie AQUON	7
	2.2	Algemene ontwikkelingen in de omgeving	7
	2.3	Algemene ontwikkelingen AQUON-organisatie	9
3	**Ontwikkelingen in het jaar 2027**		**11**
	3.1	Focus op heden en toekomst	11
	3.2	Planning & control cyclus	**12**
4	**Begroting in één oogopslag**		**13**
5	**Meetvraag productie 2027-2031**		**14**
	5.1	Meetvraag 2027	14
	5.2	Meetvraag 2027-2031	15
	5.3	Effect van de productieverwachtingen	16
6	**Paragrafen**		**17**
	6.1	Uiteenzetting van de financiële positie	17
	6.2	Paragraaf assetmanagement	19
	6.3	Paragraaf bedrijfsvoering	19
	6.4	Paragraaf verbonden partijen	20
	6.5	Wet normering topinkomens	20
7	**Financiële begroting AQUON**		**21**
	7.1	Inleiding	21
	7.2	Gehanteerde uitgangspunten en normen	21
	7.3	Begroting 2027 voor programma 1: laboratorium	22
	7.4	Toelichting op de begroting 2027 laboratorium activiteiten	23
	7.5	Financiële begroting 2027 voor programma 2: eigenaren gr aquon	25
	7.6	Toelichting op de begroting 2027 eigenaren gr AQUON	26
	7.7	Meerjaren exploitatieraming	27
	7.8	Voorgenomen investeringen	28
	7.9	Geprognosticeerde balans	28
8	**Kostentoerekening en bijdrageregeling**		**29**
	8.1	Jaarlijkse exploitatiekosten laboratorium (programma 1)	29
	8.2	Kosten eigenaren (programma 2)	29
9	**Risicomanagement**		**30**
Bijlagen:			**34**
Bijlage I: Bijdrageregeling en kostenverdeling			35

SAMENVATTING VAN DIRECTIE EN BESTUUR

Voor u ligt de programmabegroting 2027 van AQUON, inclusief meerjarenraming 2028 – 2031.

TERUGBLIK 2025

2025 was het eerste volledige boekjaar, dat AQUON vanuit Houten opereerde. Vorig jaar meldden wij u al dat de nieuwbouw binnen projectbegroting en tijdsplanning was gerealiseerd. Nu kunnen wij u ook melden dat de gerealiseerde bedrijfsefficiency ter financiering van de nieuwbouw ongeveer twee keer zo groot is als de gestelde 5%. Daarmee beschouwen wij de nieuwbouw als afgerond.

ACTUEEL 2026

In 2026 bereiden wij de voorziene toetreding van Waterschap Limburg tot de Gemeenschappelijke Regeling AQUON voor. De governance-inrichting wordt verstevigd op het gebied van informatieveiligheid, kwaliteit en communicatie. De meetvraag lijkt boven de waterschapsopgave uit de programmabegroting 2025 uit te komen. Ons valt op dat een aantal waterschappen extra inspanningen levert om KRW doelstellingen zo veel mogelijk te halen. En wij treffen voorbereidingen voor de implementatie van de Richtlijn Stedelijk Afvalwater in 2028. De vernieuwingen en innovaties worden gefinancierd vanuit programma Laboratorium van AQUON.

BEGROTING 2027 EN MEERJARENRAMING 2028-2031

De strategie 2020 – 2030 is halverwege de periode zowel ambtelijk en bestuurlijk geëvalueerd. Voor 2027 is deze succesvolle strategie van groei, innovatie, efficiency en ketenregie vertaald naar de begroting 2027. De waterschappen verwachten na 2028 een geleidelijke afname van de werkomvang na een laatste groeispurt in het kader van de Richtlijn Stedelijk Afvalwater. De weerslag hiervan vindt u in de meerjarenbegroting.

In 2026 zullen wij ons oriënteren op de aannames achter de lange termijn voorspellingen van de waterschappen voor de werkomvang van AQUON. Op grond hiervan zullen langere termijn keuzes bepaald worden, die daarmee samenhangen voor de organisatorische inrichting van AQUON.

De (technisch) voorzitter

P.H.W.M. Daverveldt

De directeur

J.K. Bouma

1 INLEIDING

Deze programmabegroting 2027 geeft planvorming en een financiële uitwerking van de programma's van AQUON weer. De kaders voor het programmajaar 2027 zijn vastgelegd in de Kaderbrief 2027, die in de vergadering van het Algemeen Bestuur van 2 december 2025 werd besproken en vastgesteld.

Wat verstaat AQUON onder:
Programmabegroting 2027:
De programmabegroting 2027 bevat de begroting 2027 en meerjarenraming 2028-2031

Begroting 2027:
De begroting 2027 geeft de financiële verwachtingen van het boekjaar 2027 weer. Deze begroting is opgedeeld in twee programma's: het programma laboratorium en het programma eigenaren.

Meerjarenraming 2028-2031:
De meerjarenraming 2028-2031 is een overzicht van de financiële middelen voor de langere termijn.

1.1 TIJDSPAD EN ACTIVITEITEN

De begrotingsbehandeling 2027 loopt volgens een bekend tijdspad en is weergegeven in onderstaande tabel:

BESTUURLIJKE PLANNING	
Behandeling concept programmabegroting 2027 in controllersoverleg	februari 2026
Behandeling concept programmabegroting 2027 in platform eigenaren en het Dagelijks Bestuur	maart 2026
Zienswijzeperiode waterschappen	april-juni 2026
Ontwerpbegroting en reactienota in adviesorgaan platform eigenaren en het Dagelijks Bestuur	juni 2026
Vaststellen door het Algemeen Bestuur	29 juni 2026

1.2 LEESWIJZER BEGROTING 2027

Gelijk aan het begrotingsjaar 2026 heeft AQUON haar begroting voor 2027 in twee programma's ondergebracht, te weten het laboratoriumdeel en het eigenaarsdeel.

Het programmaonderdeel, 'Laboratorium AQUON', omvat de AQUON-hoofdprocessen. Hierin zijn de reguliere laboratoriumactiviteiten opgenomen. De kostenstructuur is een afgeleide van de werkprocessen van AQUON.

Het programmaonderdeel, Eigenaar GR AQUON, omvat de kosten die samenhangen met specifieke kosten, die AQUON maakt omdat zij onderdeel is van waterschappen en die niet eenduidig gerelateerd zijn aan de laboratorium-activiteiten. Op dit moment betreffen dit alleen kosten gerelateerd aan de nieuwbouw in en centralisatie van AQUON naar Houten. Daarmee kan het programma ook in de toekomst behouden worden, indien AQUON daar goede redenen voor heeft.

Het eigenaarsdeel heeft een tijdelijk karakter. In het kader van transparantie is ervoor gekozen dit programma te blijven opnemen zolang de financiële afwikkeling nog loopt. De deelnemers hebben in de jaren 2021 tot en met 2025 de bijdragen conform businesscase centralisatie geleverd, en er is conform afspraak een bestemmingsreserve gevormd voor de financiële afwikkeling in de toekomst. Vanaf het begrotingsjaar 2026 worden de uitgaven gedekt uit de bestemmingsreserve en wordt geen bijdrage meer ontvangen van de deelnemers.

In de hoofdstukken 2 en 3 wordt een toelichting gegeven op de verwachte ontwikkelingen in de omgeving en bij AQUON. In hoofdstuk 4 wordt een samenvatting van de begroting in één oogopslag gegeven. Vervolgens wordt in hoofdstuk 5 de ontwikkeling van de meetvraag van de afgelopen jaren en de meerjarenverwachting beschreven. In hoofdstuk 6 zijn de verplichte paragrafen opgenomen. In hoofdstuk 7 wordt de financiële begroting van AQUON in detail uiteengezet en toegelicht, waarna de kostentoerekening en bijdrageregeling aan de waterschappen in hoofdstuk 8 worden weergegeven. Tenslotte volgt in hoofdstuk 9 een uiteenzetting van de onderkende risico's en bijbehorende beheersingsmaatregelen.

In bijlage I is de berekening van de bijdrageregeling per waterschap voor de jaren 2027 tot en met 2031 opgenomen.

2 AQUON & HAAR WATERSCHAPPEN

AQUON heeft op 7 november 2019 de strategienota 2020-2030 opgesteld. Deze strategie is opgenomen in het rapport 'Strategie 2020-2030 & businesscase Centralisatie AQUON, versie 1.1'. Uitgangspunten in deze strategie zijn de missie en visie van AQUON enerzijds en relevante omgevingsontwikkelingen anderzijds. Naast inspelen op deze ontwikkelingen ligt de focus voor AQUON op het borgen van de behaalde resultaten uit het verleden en het verhogen van de klantgerichtheid. Op basis van de strategie 2020-2030 kan AQUON invulling geven aan het takenpakket zoals verwoord is in de GR AQUON.

2.1 MISSIE & VISIE AQUON

AQUON realiseert inzicht in waterkwaliteit. Hiermee draagt AQUON, als geïntegreerd ketenpartner van de waterschappen, bij aan een gezond en duurzaam watersysteem. Samen werken we aan een gezond leefgebied voor flora en fauna, veilig zwemwater en schoon oppervlaktewater voor mens en dier. Want goed water is goed leven. AQUON is net als water altijd in beweging. Een heldere organisatie, met kennis en innovatie als drijvende kracht. Als expert op het gebied van wateronderzoek levert AQUON kwalitatief uitstekende data en verstrekt zij de informatie die noodzakelijk is voor duurzaam waterbeheer door de waterschappen. Nu en in de toekomst.
Om expert te blijven op het gebied van wateronderzoek geeft AQUON prioriteit aan kennisontwikkeling, kennisbehoud, samenwerking en innovatie. Hiervoor investeert AQUON in de ontwikkeling van haar medewerkers en processen en zoekt AQUON actief de verbinding met de waterschappen en andere deskundige partijen.

Werken bij AQUON betekent flexibiliteit, deskundigheid en verantwoordelijkheid. AQUON biedt haar medewerkers een inspirerende omgeving met ruimte om professioneel te werken en hun talent optimaal te ontwikkelen.

2.2 ALGEMENE ONTWIKKELINGEN IN DE OMGEVING

De omgevingsontwikkelingen zijn een belangrijk uitgangspunt voor de tienjaarsstrategie van AQUON. De toenemende aandacht (maatschappelijk, politiek en vanuit de media) voor natuur, milieu en biodiversiteit maakt dat er meer inzicht in de waterkwaliteit wordt gevraagd en dat er steeds hogere eisen aan de kwaliteit van analyseresultaten worden gesteld. De ontwikkelingen waarvan AQUON verwacht dat zij de grootste invloed hebben op de meetvraag, blijven de toename van en onderzoek naar milieuvreemde stoffen, klimaatverandering, de wetgeving (en normering) en de innovaties.

De behoefte aan informatie uit het riool- en zuiveringswater in verband met volksgezondheid leiden tot (nationale) samenwerkingsmogelijkheden en bieden kansen in het kader van de nationale rioolwater-surveillance (NRS). De positie van de zuiveringen in de afvalwaterketen is een onmisbare schakel bij dergelijke vraagstukken. De COVID-bemonsteringen zijn sinds begin 2024 ingezet op een 'waakvlam'-niveau om te kunnen opschalen als dat nodig is. Vanaf 2024 is de Nationale Rioolwater Surveillance (NRS) gestart als opvolger van de COVID- bemonsteringen. Het is nog onduidelijk of de voorgenomen bezuinigingen op de pandemische paraatheid voor de komende jaren worden doorgezet.

Bij het RIVM lopen diverse onderzoekprogramma's in het kader van pandemische paraatheid, waarbij de waterlaboratoria in de uitvoering een belangrijke rol vervullen. De verwachting is dat in 2027 op advies van het RIVM het aantal bemonsteringen verder wordt verlaagd van 1,4 bemonsteringen per RWZI per week naar 1 bemonstering per week op ongeveer de helft van het aantal RWZI's (gemiddeld 0,5 bemonsteringen per RWZI per week).

De Europese Richtlijn Stedelijk Afvalwater (ERSA) zal medio 2027 zijn vastgelegd in Nederlandse wetgeving, die dan in 2028 in werking treedt. Deze wetgeving heeft als doel om de gezondheid van mens, dier en milieu te beschermen, de kwaliteit van afvalwater te verhogen en het water efficiënter te behandelen. De omvang van deze ontwikkeling zal significant zijn, maar wordt in absolute termen pas in 2028 concreet. AQUON anticipeert op deze ontwikkeling door samen met haar waterschappen de omvang van de monitoring in dit kader vast te stellen en door te bepalen welke extra complexe analyses en aanvullende monitoring benodigd zullen zijn. Zo is reeds ingezet op het ontwikkelen van een monstername en analysemethode voor microplastics. In de meerjaren verwachting is de verwachte meetvraag als gevolg van ERSA vanaf 2028 meegenomen in de meetvraag en het kostenpatroon.

Daarnaast zijn er ontwikkelingen (politiek debat en media-aandacht) die meer kwalitatief zijn te beschouwen of pas invloed hebben als ze optreden (milieu-incidenten en calamiteiten). Daarnaast vinden in 2027 de waterschapsverkiezingen plaats. AQUON begrijpt de rol die de waterschappen spelen in het publieke debat over duurzaamheid, natuur en milieu en welke rol AQUON heeft in het adviseren en van informatie voorzien van de waterschappen. In een wereld waarin steeds meer aandacht is voor natuur en milieu en milieu-incidenten steeds prominenter worden uitgemeten, is het van belang dat onderzoeksresultaten door AQUON volledig, betrouwbaar en tijdig worden opgeleverd. De veranderingen in het politieke speelveld (landelijk en op waterschapsniveau) maakt een aantal ontwikkelingen echter ook onzeker, zoals bijvoorbeeld (landelijke) bezuinigingen op pandemische paraatheid en de wijze waarop waterschappen anticiperen op KRW maatregelen na 2027 (omdat de KRW doelstellingen in 2027 niet zullen zijn gehaald).

In het kader van het einde van de huidige KRW periode (2027) is naar voren gekomen dat de verwachte resultaten uitblijven. Belangrijke vaststelling is dat het niet eenvoudig is om verantwoording af te leggen over de bereikte resultaten van de gedane inspanningen. Naast de toestandsmeting (beleidsmonitoring) is er nu door de Stichting Toegepast Onderzoek Waterbeheer (STOWA) een Ecologisch Beoordelingssysteem Oppervlaktewater (EBEO 2.0) ontwikkeld. Het beoordelingssysteem omvat naast een toestandsmeting (nul-meting) ook diagnostische monitoring en effectmonitoring. Hiermee wordt meer inzicht gekregen in de oorzaken en knelpunten en kunnen de waterschappen gerichter maatregelen nemen en beheer aanpassen om tot een betere waterkwaliteit te komen. Het meten van het effect biedt daarna een betere basis voor verantwoording.

Door verdere ontwikkeling en uitbreiding van de knelpuntenanalyse wordt meer inzicht verkregen en ontstaat een beter handelingsperspectief. De huidige KRW periode loopt 2027 af. Afhankelijk van de aanpassingen in een vervolg kan ook de monitoring vraag veranderen. Bij de ontwikkeling van het EBEO wordt zoveel mogelijk rekening gehouden met de monitoring voor de KRW zodat alle monitoringsgegevens optimaal gebruikt worden.

Het herstel van de ecologische kwaliteit vordert onvoldoende. Er wordt steeds meer bekend over de schadelijke impact van stoffen in het oppervlaktewater. Belangrijk is ook dat er heel veel schadelijke stoffen in het watersysteem komen en slechts een deel ervan gemeten wordt. Er is weinig bekend over het stapeleffect van de stoffen gezamenlijk en veel stoffen zijn al bij zeer lage concentraties schadelijk/toxisch. AQUON ziet de volgende ontwikkelingen in de komende jaren:

- Het meten van Lage waarden van toxische stoffen zal waarschijnlijk toenemen en er zullen stoffen bijkomen
- Bioassays om het effect van toxische stoffen op het biologisch leven te bepalen zullen wellicht toenemen. Nu worden deze nog beperkt gebruikt.
- De verwachting is dat het kunnen meten van toxines in een zekere vorm opgenomen gaat worden in het zwemwaterprotocol van 2027. De ILOW laboratoria hebben hier reeds op geanticipeerd en hebben (bijna allemaal) een dergelijke directe toxine meting voor zwemwater beschikbaar.

Samen met onderzoeksinstituten en de praktijk van de monitoring (ILOW) zal er de komende jaren verder gewerkt worden aan methodes die inzicht geven op de vragen m.b.t. toxiciteit.

AQUON opereert als kennis- en netwerkorganisatie om inzicht te geven in de waterkwaliteit. De kennis en capaciteit op het gebied van het waterkwaliteit zit bij een diversiteit aan organisaties, zoals (rijks) instituten, universiteiten, waterschappen, collega waterschapslaboratoria en (commerciële) marktpartijen. Kennisontwikkeling en research & development vindt op vele plaatsen en in diverse samenwerkingsverbanden plaats. AQUON voegt bij onderzoeken samen met deze instellingen de praktijkervaring en productie expertise toe binnen de onderzoeksprogrammering.

Waterschap Limburg heeft op basis van de door AQUON ontwikkelde toetredingsstrategie eind 2025 het besluit genomen om per 1 januari 2027 te willen toetreden tot de GR AQUON. In deze programmabegroting is uitgegaan van 9 deelnemers. De toetreding van Limburg is verwerkt in een addendum. Dit is de basis voor de begrotingswijziging na toetreding van Limburg in januari 2027. Ook waterschap Scheldestromen is de wens voor toetreding tot de GR AQUON aan het onderzoeken. Het proces is erop gericht om toetreding per 1 januari 2029 mogelijk te maken.

2.3 ALGEMENE ONTWIKKELINGEN AQUON ORGANISATIE

AQUON is geaccrediteerd, wat betekent dat de resultaten voldoen aan alle wettelijke eisen en kwaliteit en gegarandeerd betrouwbaar zijn. Op deze manier is AQUON in staat om onderzoeksresultaten volledig, betrouwbaar en tijdig te kunnen leveren. Daarnaast heeft AQUON als enige waterlaboratorium een calamiteitendienst. Dit betekent dat het laboratorium voor specifieke calamiteiten analyses 24/7 kan worden geopend, dus ook in het weekend en buiten reguliere (kantoor)uren.

Innovatie

AQUON omarmt de kansen die innovatie biedt. Inzicht in en beheersing van de waterkwaliteit vergen, vooral in het licht van de toenemende hoeveelheid milieuvreemde stoffen, steeds meer en betere gegevens. AQUON heeft in afstemming met de waterschappen een verandering in de focus aangebracht op de verwachte innovaties. Sinds begin 2024 is de focus van de ontwikkelingen gericht op de bijzondere monitoring zoals bijvoorbeeld Zeer Zorgwekkende Stoffen, toxische stoffen, Passive Sampling en analyses met lage Rapportage Grenzen. Daarnaast blijven de andere twee hoofdlijnen eDNA/qPCR onderzoek (sinds 2022 opgenomen in de standaard dienstverlening van AQUON) en (big) data. De digitale transformatie (data, databeheer en datamanagement) krijgt in samenspraak met de waterschappen meer en meer vorm, waarbij de (digitale) ketenprocessen steeds meer en beter op elkaar worden afgestemd.

Verder wordt in goede afstemming met de waterschappen ingezet op andere innovatieve ontwikkelingen op het gebied van bioassays, microverontreinigingen (waaronder ook microplastics) en meer effectgericht onderzoek. Het door ontwikkelen van deze innovatieve ontwikkelingen tot reguliere dienstverlening en het implementeren in de werkprocessen vraagt aandacht en tijd, mede ook omdat de ontwikkelingen zich verder zullen verdiepen en verbreden.

AQUON financiert haar innovaties binnen het programma laboratorium vanuit de operationele processen. Dit is reeds jaren zeer succesvol gebleken, en zorgt voor een hoog niveau van innovatie en vernieuwing.

Capaciteit

Op basis van de vastgestelde ‘Make, Buy, Ally’ - strategie (2019 en herijkt in 2022) maakt AQUON keuzes om een deel van het werk zelf te doen, zowel op basis van bedrijfseconomische afwegingen als op basis van kennisbehoud en -ontwikkeling. AQUON beschikt over kennis en vaktechnisch inzicht om zodoende te beoordelen of de geleverde producten en diensten bij uitbesteding voldoen aan de gewenste kwaliteit.

Personeel

AQUON staat voor een groei in meerdere afdelingen van de organisatie, met name bij de afdeling Chemie. Dit zal leiden tot meer werving, onboarding, casemanagement en adviesvragen. Om de groeiende afdelingen goed te kunnen blijven ondersteunen, moet ook de ondersteunende bedrijfsvoering meegroeien. De organisatie heeft stevige ambities zoals het versterken van het leiderschap en het behalen van het ISO 27001 certificaat Informatiebeveiliging. Groei van de organisatie vraagt ook het blijvend investeren in onze kwaliteit. Deze ambities vragen extra capaciteit én kennis van de ondersteunende bedrijfsvoering, met name bij de disciplines HR en ICT. team meegroeien. Tegelijkertijd heeft de organisatie stevige ambities op HR-gebied: het versterken van het leiderschap, het professionaliseren van de ondersteuning als strategische HR projecten vertragen. Door te investeren in de groei van het HR team blijft AQUON in staat haar ontwikkeling duurzaam te ondersteunen en in te spelen op een veranderende toekomst.

Ontwikkeling kennis

AQUON zet actief in op de ontwikkeling van haar organisatie en medewerkers. Hiermee verzekert AQUON dat voor elke proces de kennis in huis aanwezig is om als professioneel ketenpartner én als opdrachtgever te kunnen functioneren. Om up-to-date te blijven zoekt AQUON de samenwerking met deelnemende waterschappen en externe partijen zoals kennisinstituten en/of marktpartijen. Ook participeert AQUON in nationale subsidie- en innovatieprojecten om zo bij te dragen aan de (eigen) kennisontwikkeling en kennisbehoud.

Informatieveiligheid

Binnen AQUON is aandacht voor informatieveiligheid een continu proces. AQUON heeft structureel de nodige veiligheidsvoorzieningen gerealiseerd om de continuïteit en veiligheid te waarborgen. AQUON is in 2024 het proces gestart om tot een certificeerbaar ISMS (conform ISO 27001) te komen, waarbij het doel is om eind 2026 conform ISO 27001 gecertificeerd te zijn. Op deze manier hebben alle beveiligingsmaatregelen eind 2027 het minimale BIO-Basisbeveiligheidsniveau (BBN). De vervolgstap is om vanaf 2028 informatiebeveiliging pro-actief en risico-gebaseerd aan te kunnen pakken, zodat de beschikbaarheid en integriteit van onze informatie gegarandeerd is.

Herijking Producten Diensten Catalogus (PDC)

De herijking van de PDC heeft plaatsgevonden in 2024 en 2025 en leidt conform de uitgangspunten en besluiten in de diverse gremia in 2025 per 1-1-2027 tot aanpassingen in het aantal verkooppunten bij hydrobiologische analyses (verhoging) en enkele chemische analyses (verlaging). De totale omvang van de meetvraag per waterschap zal door deze aanpassingen nauwelijks beïnvloed worden, maar binnen een waterschap wel kunnen leiden tot een (kleine) verschuiving tussen disciplines.

3 ONTWIKKELINGEN IN HET JAAR 2027

3.1 FOCUS OP HEDEN EN TOEKOMST

AQUON levert een essentiële bijdrage door inzicht te verschaffen in de waterkwaliteit. De noodzaak voor verdergaande ketensamenwerking van de waterschappen en AQUON vormde de basis voor AQUON2.0. Dit heeft geresulteerd in een aantal ambities die de waterschappen hebben vastgelegd in de Gemeenschappelijke Regeling AQUON en het formuleren van een heldere missie en visie van AQUON. De ervaringen uit recente jaren en de externe ontwikkelingen leidden vervolgens tot een aangescherpte focus:

Innovatie

Bij innovatie kijkt AQUON naar de optimalisatie van alle processen en investeert AQUON in nieuwe technologie en kennis. Door het verbreden, verdiepen en verbeteren van de AQUON inwinnings- en laboratoriumprocessen kan beschikbare data optimaal worden opgeslagen en uitgewisseld. Een eenmalige opslag van data voor meervoudig gebruik is daarbij het uitgangspunt. De digitale transformatie is de leidraad voor de komende jaren om daar invulling aan te geven. AQUON zal hierbij nauw aansluiten bij de ontwikkelingen en de concrete wensen van haar partners zodat hiermee in de keten optimaal voordeel kan worden behaald. Bijzondere monitoring (zie ook hoofdstuk 2) en (big) data zijn daarbij de hoofdlijnen, maar ook nieuwe ontwikkelingen op het gebied van toxiteitsmetingen, bioassays, microverontreinigingen (waaronder ook microplastics) en meer effectgericht en diagnostisch onderzoek spelen daarbij een rol.

Performance

AQUON wil het huidige hoge kwaliteitsniveau van de monitoring van waterkwaliteit handhaven en daarbij voortzetten van de ontwikkelingen op de bestaande dienstverlening en het verstevigen van de unieke positie van AQUON als inwinner van data. Sensormonitoring en het gebruik van DNA-technologie (eDNA/ qPCR) maken inmiddels onderdeel uit van de dienstverlening.

AQUON en haar medewerkers

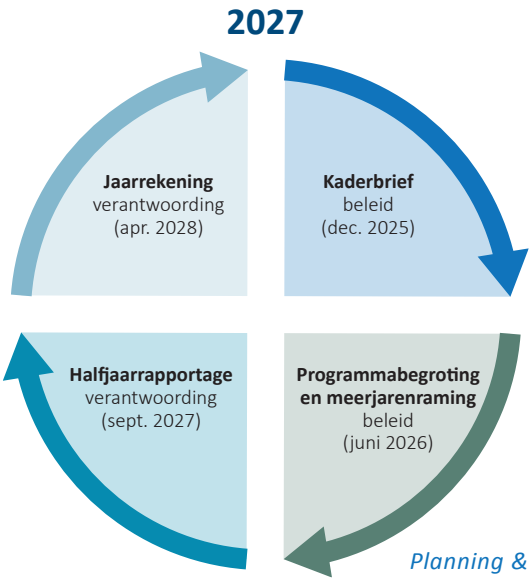
De medewerkers zijn de kracht van AQUON. AQUON streeft ernaar om te komen tot een sterke formatie van medewerkers door hen de kans te geven hun talenten te ontwikkelen. De ontwikkeling van medewerkers betekent ontegenzeggelijk ook de ontwikkeling van AQUON als organisatie. De sterke betrokkenheid van medewerkers en hun wens om bij AQUON te werken verdienen waardering. Daarbij speelt de ontwikkeling van de interne cultuur een belangrijke rol.

Samenwerking

Als (keten)partner wil AQUON de samenwerking en verbinding met deelnemende waterschappen blijvend verdiepen en hierbij intensief afstemmen over het opzetten van nieuwe analysepakketten. AQUON wil in de rol van regievoerder een gelijkmatige planning van de opdrachten realiseren om stappen te kunnen zetten op het gebied van efficiency bij zowel AQUON als bij haar deelnemende waterschappen.

3.2 PLANNING & CONTROL CYCLUS

In de Planning & Control cyclus (P&C cyclus) wordt inhoud gegeven aan het proces van richting geven en op koers houden van de organisatie. Door middel van deze documentatie geven we vorm aan de programma's en bewaken we de voortgang. De Planning & Control cyclus ziet er als volgt uit:

Planning & control cyclus.

Conform de presentatie van de jaarcijfers in de afgegeven jaarrekeningen kent AQUON een adequate beheersing van haar financiële middelen en geven de cijfers een getrouw beeld van de werkelijkheid. In deze programmabegroting wordt een verwachting weergegeven van de ontwikkeling in het jaar 2027. Aangezien AQUON zich volop ontwikkelt, is het mogelijk dat gedurende het jaar 2026 AQUON zich door nieuwe inzichten en/of omgevingsfactoren dient aan te passen. Mocht er aanleiding zijn op basis van een veranderde omgeving de programmabegroting aan te passen, dan zal AQUON dit door middel van een begrotingswijziging kenbaar maken bij het Algemeen Bestuur.

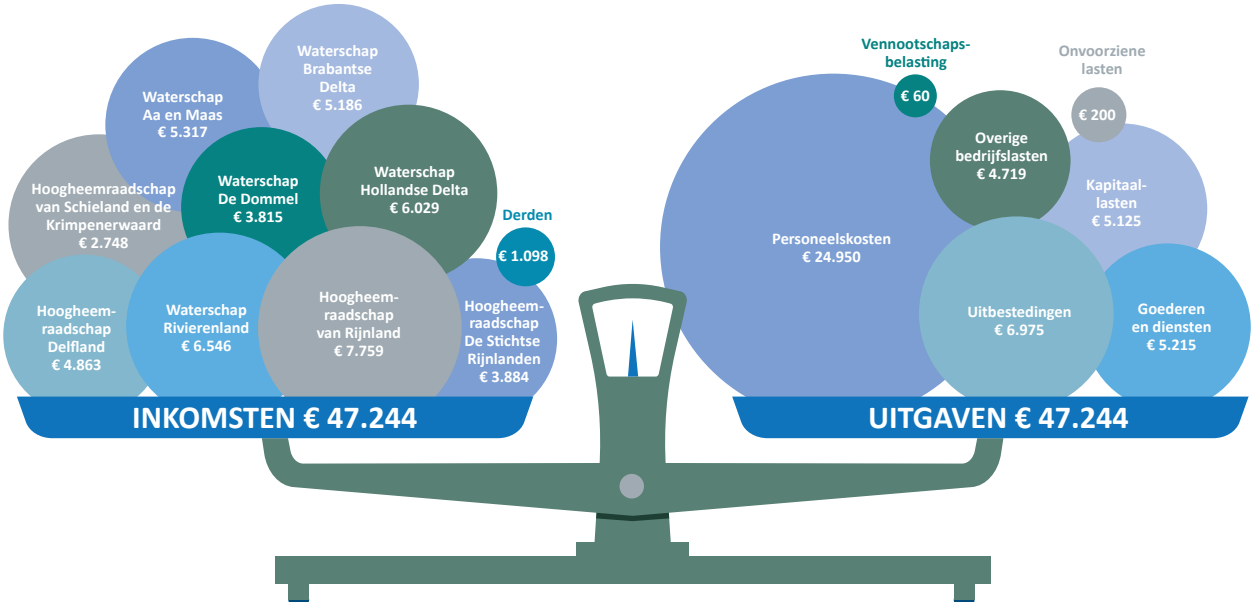
De toetreding van Waterschap Limburg gaat een aanzienlijke impact hebben op de begroting. Deze impact is in het addendum 'Wijziging programmabegroting 2027' uitgewerkt. Deze gewijzigde programmabegroting 2027 wordt tegelijk met het verzoek tot toetreding voor zienswijzen in routing gebracht bij de waterschappen, zodat zodra eind 2026 het positieve besluit tot toetreding van Waterschap Limburg is genomen, begin 2027 ook een besluit door het Algemeen Bestuur (dan met 10 deelnemers) kan worden genomen over deze begrotingswijziging.

Op basis van de P&C cyclus stuurt AQUON met name op enkele prestatie-indicatoren, productieoutput en acceptabele kosten. Dit vraagt een goede beoordeling van de resultaten om zo aan te kunnen geven waar bijsturingsmogelijkheden aanwezig zijn. Dit geeft het management een stuur, een houvast om haar dienstverlening te kunnen uitvoeren. Het Laboratorium Informatie Management Systeem (LIMS), de urenverantwoording en het financiële systeem leveren rapportages, maandelijks worden deze op bedrijfsvoering niveau met het management doorgesproken en periodiek worden de resultaten tussen de directie en de betreffende manager in het P&C gesprek besproken.

Sturing wordt door het management mede vormgegeven door het realiseren van de productievraag van de deelnemende waterschappen op basis van het beschikbare budget. In 2027 worden het platform Eigenaren en het Algemeen Bestuur met het halfjaarrapport geïnformeerd over de ontwikkelingen zodat tijdige bijsturing deels mogelijk wordt gemaakt.

4 BEGROTING IN ÉÉN OOGOPSLAG

4.1 INKOMSTEN EN UITGAVEN IN 2027

Afbeelding 2: Begroting in één oogopslag (bedragen x €1.000).

4.2 FINANCIËLE INFORMATIE 2025-2031 OP HOOFDLIJNEN

LABORATORIUM bedragen X €1.000			BEGROTING EN RAMINGEN TIJDREEKS 2027-2031				
	2025 gerealiseerd	2026 begroot	2027 begroot	2028 geraamd	2029 geraamd	2030 geraamd	2031 geraamd
Personeelskosten	21.220	22.990	24.950	26.897	27.776	28.759	29.722
Overige bedrijfslasten	3.923	4.240	4.719	5.359	5.555	5.722	5.893
Goederen en diensten	5.161	4.635	5.215	5.655	5.767	5.940	6.118
Uitbestedingen	6.824	6.400	6.975	7.750	7.800	8.000	8.100
Kapitaallasten	4.608	5.210	5.125	6.004	6.543	6.982	7.220
Onvoorziene lasten	-36	200	200	200	200	200	200
Vennootschapsbelasting	88	20	60	60	60	60	60
Totale kosten	**41.788**	**43.695**	**47.244**	**51.925**	**53.701**	**55.663**	**57.313**
Bijdrage derden	879	600	1.098	1.125	1.170	1.193	1.215
Bijdragen waterschappen	40.909	43.095	46.146	50.800	52.531	54.470	56.098
Totale inkomsten	**41.788**	**43.695**	**47.244**	**51.925**	**53.701**	**55.663**	**57.313**

Samenvatting realisatie 2025, begroting 2026, begroting 2027 en meerjarenraming 2028-2031 programma laboratorium.

5 MEETVRAAG PRODUCTIE 2027-2031

De opdrachtgevers van de waterschappen hebben hun verwachte meetvraag op hoofdlijnen tot en met 2031 opgegeven. Op basis hiervan heeft AQUON een beeld van de te verrichten werkzaamheden in de komende jaren en op welke wijze zij haar bedrijfsvoering kan inrichten.

5.1 MEETVRAAG 2027

PRODUCTIE/ MEETVRAAG	Werkelijke productie						Meetvraag	
	2014	2021	2022	2023	2024	2025	2026*	2027**
Aa en Maas	794.197	1.986.993	1.821.055	1.866.996	2.024.942	2.117.222	2.159.000	2.147.000
Brabantse Delta	1.481.131	1.533.784	1.708.102	1.830.106	1.989.895	1.969.767	1.909.224	2.067.993
De Dommel	1.007.880	1.345.369	1.424.361	1.289.096	1.438.896	1.521.860	1.557.961	1.594.900
Delfland	754.853	1.301.466	1.288.948	1.667.007	1.774.636	2.197.686	1.790.982	1.811.224
Hollandse Delta	1.550.417	2.659.575	2.115.638	2.537.828	2.056.764	2.193.085	2.820.500	2.341.500
Rijnland	1.925.326	2.504.511	2.760.659	2.577.581	2.817.364	3.246.035	2.910.000	3.170.000
Rivierenland	1.894.387	2.638.354	2.226.052	2.527.277	2.316.127	2.323.399	2.501.590	2.740.256
Schieland en Kr'waard	551.809	985.975	1.114.580	1.210.818	963.796	779.553	867.500	1.230.500
Stichtse Rijnlanden	784.590	1.262.025	1.333.073	1.320.876	1.316.144	1.743.743	1.608.270	1.474.208
Subtotaal	**10.744.590**	**16.218.052**	**15.792.468**	**16.827.585**	**16.698.564**	**18.092.350**	**18.125.027**	**18.577.581**
Indexcijfer jaar 2014 = 100	*100*	*143*	*151*	*147*	*157*	*155*	*169*	*173*
NRS-bemonsteringen		1.524.568	1.958.202	1.762.971	571.281	574.956	560.000	297.596
Totaal	**10.744.590**	**17.742.620**	**17.750.670**	**18.590.556**	**17.269.845**	**18.667.306**	**18.685.027**	**18.875.177**

* Opgave van de waterschappen in september-oktober 2025

** Aanname: vanaf 2027 worden 97 van de 130 RWZI's 1 keer per week bemonsterd (2026: 1,4 bemonsteringen per RWZI (130) per week)

De ontwikkeling in de meetvraag van 2021-2027 t.o.v. 2014.

Ontwikkeling meetvraag

De opgegeven meetvraag van de deelnemers voor 2027 is met 18,9 miljoen verkooppunten (VP) licht hoger dan de hernieuwde opgave voor 2026 (18,7 miljoen VP) . Op basis van de uitvraag baseert AQUON haar productieniveau voor haar begrotingsperspectief inclusief NRS-bemonsteringen in 2027 op 18,9 miljoen verkooppunten voor deelnemende waterschappen. Echter, constateert AQUON dat de meetvraag ieder jaar hoger uitvalt in zowel de hernieuwde opgave als in de meerjarenverwachting. Dit betekent dat AQUON haar organisatie op korte termijn dient aan te passen.

Nationale Rioolwater Surveillance

De Unie van Waterschappen (UvW) heeft afspraken gemaakt met het ministerie van VWS en het RIVM over een vijfjarige samenwerking op het gebied van afvalwatersurveillance. Ten tijde van het opstellen van deze programmabegroting wordt nog overleg gevoerd tussen de genoemde ministeries, het RIVM en de waterschappen over de bemonsteringsfrequenties in 2027 en verder. Diverse scenario's van het RIVM worden beoordeeld. Vooralsnog wordt ervan uitgegaan dat de bemonstering wordt afgeschaald naar gemiddeld slechts 0,5 bemonsteringen per rwzi per week.

Het bestuursakkoord voor de COVID monitoring besloeg de jaren 2021 tot en met 2025. In 2027 wordt de waakvlam monitoring voortgezet, waarvoor nieuwe afspraken worden gemaakt. Voor 2027 is een meetvraag van circa 0,3 miljoen verkooppunten voor de bemonsteringen in het kader van de Nationaal Rioolwater Surveillance (NRS) opgenomen. Zolang nog geen sprake is van structurele financiering vanuit de waterschappen wordt de omvang van de NRS-bemonsteringen in de tabellen in een aparte regel weergegeven.

5.2 MEETVRAAG 2027-2031

Het meerjarig perspectief op de verwachte productie van de individuele deelnemende waterschappen wordt in onderstaande tabel weergegeven.

PRODUCTIE/ MEETVRAAG	Hernieuwde opgave	Programma begroting	Meerjarenraming			
	2026*	2027**	2028	2029	2030	2031
Aa en Maas	2.159.000	2.147.000	2.326.911	2.326.911	2.406.911	2.321.911
Brabantse Delta	1.909.224	2.067.993	2.091.367	2.091.367	2.091.367	2.091.367
De Dommel	1.557.961	1.594.900	1.701.460	1.695.460	1.762.660	1.707.560
Delfland	1.790.982	1.811.224	1.875.866	1.875.866	1.875.866	1.875.866
Hollandse Delta	2.820.500	2.341.500	2.869.867	2.732.367	2.559.867	2.642.367
Rijnland	2.910.000	3.170.000	3.560.986	3.600.986	3.590.986	3.600.986
Rivierenland	2.501.590	2.740.256	2.862.846	2.864.046	2.865.646	2.819.246
Schieland en Kr'waard	867.500	1.230.500	1.279.016	1.279.016	1.279.016	1.279.016
Stichtse Rijnlanden	1.608.270	1.474.208	1.518.088	1.518.088	1.518.088	1.518.088
Subtotaal	**18.125.027**	**18.577.581**	**20.086.407**	**19.984.107**	**19.950.407**	**19.856.407**
Indexcijfer jaar 2014=100	*169*	*173*	*187*	*186*	*186*	*185*
NRS-bemonsteringen	560.000	297.596	297.596	297.596	297.596	297.596
Totaal inclusief NRS	**18.685.027**	**18.875.177**	**20.384.003**	**20.281.703**	**20.248.003**	**20.154.003**

* Opgave van de waterschappen in oktober 2025

** Aanname: vanaf 2027 worden 97 van de 130 RWZI's 1 keer per week bemonsterd (2026: 1,4 bemonsteringen per RWZI (130) per week)

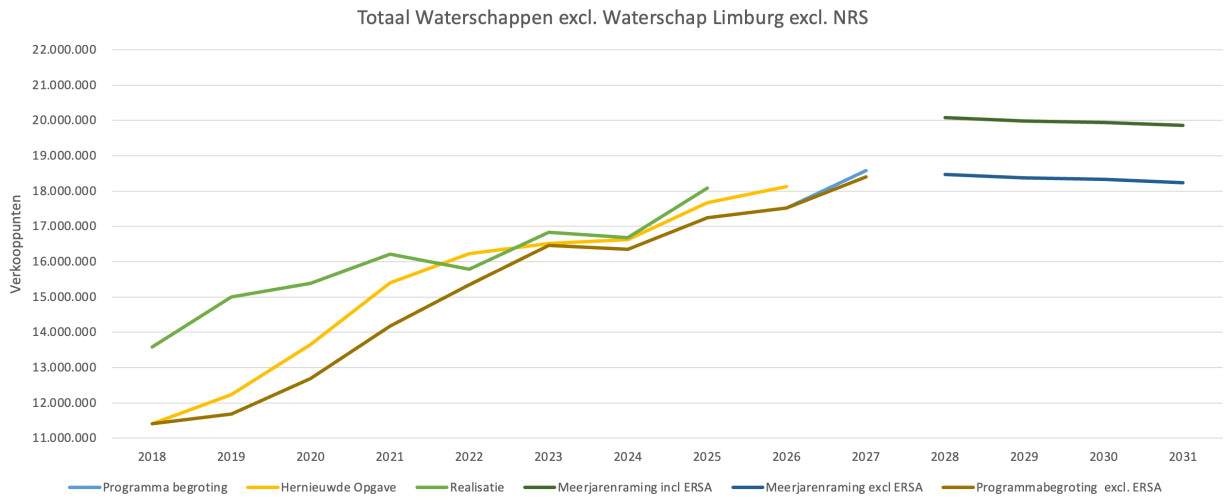
De opgave van de verwachte meetvraag 2026-2031 inclusief verwachte meetvraag stedelijk afvalwater.

De Europese Richtlijn Stedelijk Afvalwater is vastgesteld op 5 november 2024 en zal in 2028 in werking treden. In de opgave van de meetvraag 2027 is door een beperkt aantal deelnemers geanticipeerd op de verwachte ontwikkelingen van de monitoring voor stedelijk afvalwater. In samenwerking met de expertgroep en platform opdrachtgevers heeft een nadere verificatie van de meerjarenopgave 2028-2031 plaatsgevonden. Voor de programmabegroting 2027 zal de meetvraag voor Europese Richtlijn Stedelijk Afvalwater minimaal zijn.

In de meetvraag is nog geen rekening gehouden met de toetreding van waterschap Limburg per 1-1-2027. Verwerking van de effecten van deze toetreding gaat een plaats krijgen in het addendum programmabegroting 2027 en meerjarenraming 2028-2031.

5.3 EFFECT VAN DE PRODUCTIEVERWACHTINGEN

De opdrachtgevers/waterschappen zijn zelf verantwoordelijk voor hun opgegeven meetvraag voor de komende jaren. Deze productieverwachting is een belangrijk gegeven voor de bedrijfsvoering van AQUON. AQUON heeft de productieverwachting vooraf doorgesproken met haar opdrachtgevers.

Meetvraag ontwikkeling in de tijd.

Op basis van de opgegeven meetvraag kan geconcludeerd worden dat de productie na de impuls van de Europese Richtlijn Stedelijk afvalwater in 2028 op de lange termijn licht daalt. Deze stijging is in de afgelopen jaren hoger geweest dan de jaarlijkse opgave van de opdrachtgevers. AQUON is van mening dat dat de opgegeven meetvraag te laag is. AQUON zal met ingang van 2028 de meetvraag ophogen met een nog vast te stellen percentage onvoorzien.

In de meetvraag is een ingeschat aandeel onderzoeken opgenomen waartoe AQUON zelf (nog) niet is uitgerust en/of wat boven de bezettingsgraad uit zal komen. Deze onderzoeken worden door AQUON uitbesteed aan partners. AQUON constateert dat de vraag naar specialistische analyses stijgt. Er is een toename in de diversiteit van de te onderzoeken stoffen in de afgelopen jaren te zien. Op verzoek van de opdrachtgevers worden ook de (voor)onderzoeken ten behoeve van waterbodemonderzoek in toenemende mate in eigen huis uitgevoerd. Verder ervaart AQUON dat de markt uitbestedingen in toenemende mate niet kan invullen in het bijzonder de innovatieve meetvraag, maar ook de klassieke hydrobiologie.

Op basis van de opgegeven productiewaarden ontvangen de opdrachtgevers viermaal per jaar een voorschotfactuur gebaseerd op de begrote kosten en de begrote productiewaarden. De werkelijke jaarkosten worden door AQUON op basis van de werkelijke productiewaarden volgens de vastgestelde bijdrageregeling afgerekend. In bijlage 1 is de berekening voor het jaar 2027 (en verdere jaren) nader uitgewerkt.

6. PARAGRAFEN

WETTELIJKE PARAGRAFEN

Overeenkomstig het waterschapbesluit zijn in de programmabegroting 2027 en de meerjarenraming 2028-2031 de paragrafen opgenomen welke verplicht zijn te vermelden. Met deze paragrafen wordt bereikt dat de uitgangspunten, de hoofdlijnen van het (nieuwe) beleid met betrekking tot relevante beheersmatige aspecten, evenals de financiële gevolgen van dat beleid worden verankerd.

6.1 UITEENZETTING VAN DE FINANCIËLE POSITIE

Financiering

AQUON heeft twaalf langlopende leningen. Deze langlopende leningen, inclusief kortlopende faciliteiten, leiden niet tot een herziening van de leningenportefeuille voor het begrotingsjaar 2027. Verwacht wordt dat de reguliere financieringsbehoefte in het jaar 2027 geheel in het huidige financieringsarrangement met de bankinstellingen past.

Weerstandsvermogen en risicobeheersing

AQUON kent geen (algemene) reserves. Voor wat betreft de financiële risico's geldt dat de deelnemers van de GR AQUON aansprakelijk zijn voor de niet afgedekte risico's.

In het begrotingsjaar 2027 en in de meerjarenraming 2028-2031 is op de mogelijke financiële risico's zo adequaat mogelijk geanticipeerd. AQUON heeft vanuit een kwantitatieve risicoanalyse vastgesteld dat er inderdaad risico's met een financieel effect zijn. In de risicoparagraaf wordt uitgebreid stil gestaan bij deze en andere risico's. Voor eventuele andere risico's is een begrotingspost onvoorzien opgenomen.

Stand en verloop bestemmingsreserves en voorzieningen

Aan het eind van het jaar 2027 heeft AQUON een bestemmingsreserve ten behoeve van de het restant van de eenmalige kosten in verband met de centralisatie. In de programmabegroting Eigenaren wordt deze kostenpost verder geduid. Daarnaast is een voorziening inzake RVU verplichting en een voorziening Jubilieumuitkeringen opgenomen.

Waterschapsbelasting

AQUON int geen belastingen, derhalve is deze paragraaf niet van toepassing.

Kengetallen

In het Besluit begroting en verantwoording (BBV) is voorgeschreven dat een gemeenschappelijk regeling een basisset van vijf kengetallen moet opnemen in de begroting. Kengetallen zijn getallen die de verhouding uitdrukken tussen bepaalde onderdelen van de begroting of de balans en kunnen helpen bij de beoordeling van de (ontwikkeling van de) financiële positie. De uniforme kengetallen bieden de mogelijkheid om onderling cijfers te vergelijken. Daarmee dragen deze kengetallen bij aan de controlerende en kader stellende rol van het bestuur. In de tabel zijn de kengetallen weergegeven die verplicht in de programmabegroting moeten worden opgenomen. Een toelichting wordt bij de kengetallen weergegeven.

KENGETALLEN AQUON	Begroting 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030	Raming 2031
Weerstandsvermogen	Niet van toepassing				
Netto schuldquote	103%	94%	89%	83%	78%
EMU saldo	-665.000	225.000	825.000	1.325.000	1.600.000
Wendbaarheid van de begroting	11%	12%	12%	13%	12%
Lastendruk	Niet van toepassing				

TOELICHTING KENGETALLEN

1 Weerstandvermogen

Het weerstandvermogen is een ratio die aangeeft in hoeverre een organisatie eventuele calamiteiten financieel kan opvangen. Het is de verhouding tussen de beschikbare financiële reserves die bedoeld zijn voor risico's die zich voordoen (de weerstandcapaciteit) en de waarde van alle risico's waarvoor geen maatregelen zijn getroffen en die van materiële betekenis kunnen zijn in relatie tot de financiële positie. AQUON heeft naast de bestemmingsreserve in verband met de centralisatie, geen eigen vermogen. In de begroting is jaarlijks een bedrag van 200.000 euro opgenomen voor onvoorziene lasten. Daarnaast staan de deelnemers garant voor eventuele tekorten in de exploitatie.

2 Netto schuldquote

Het kengetal geeft de verhouding weer tussen de omvang van de netto schuld (schuldpositie) en de totale opbrengsten. In de periode 2027 t/m 2031 neemt de netto schuldquote af en verschuift deze van categorie neutraal naar gezond. Signaleringswaarde GTK 2020: <90% = gezond | 90-130% = neutraal | >130% is risicovol.

3 EMU-saldo

In het kader van een verantwoorde ontwikkeling van de economie en het monetaire stelsel binnen de landen die deelnemen aan de Economisch en Monetaire Unie (EU) zijn afspraken gemaakt over het overheidstekort. Binnen de overheid van Nederland is het aanvaardbaar het tekort te verdelen over het Rijk en de decentrale overheden. In principe zal het exploitatietekort van AQUON elk jaar 0 zijn, omdat alle netto kosten worden doorberekend aan de deelnemers. Het EMU-saldo kan hoger of lager zijn dan 0, door investeringen, afschrijvingen en de invloed van reserves en voorzieningen. AQUON rapporteert het EMU-saldo, dat op landelijk niveau samengevoegd wordt en aan de norm wordt getoetst. De opbouw van het

EMU-saldo bij AQUON bestaat voornamelijk uit het verschil tussen de bruto investeringsuitgaven en de afschrijvingen.

4 Wendbaarheid van de begroting

Het kengetal wendbaarheid van de begroting geeft de verhouding tussen de totale kapitaalslasten en de totale bruto exploitatiekosten weer. Dit biedt een indicatie van de financiële flexibiliteit van de begroting. Hoe groter de omvang van de gepleegde en nog te plegen investeringen en de daaruit voortvloeiende financiering, des te meer kapitaallasten voor langere periode vastliggen. De wendbaarheid van AQUON wordt in de planperiode licht kleiner doordat het aandeel van de kapitaallasten stijgt.

5 Lastendruk n.v.t.

Het kengetal 'lastendruk' geeft de hoogte van de lastendruk weer van een meerpersoonshuishouden met een eigen woning in vergelijking met het landelijk gemiddelde. AQUON heft geen belasting, derhalve is dit kengetal niet van toepassing.

6.2 PARAGRAAF ASSETMANAGEMENT

AQUON is met haar specifieke apparatuur een kapitaalintensieve organisatie en wenst efficiëntie door te voeren en continuïteit te borgen in haar operationele processen. Hiervoor dient AQUON voortdurend te investeren in haar reguliere bedrijfsvoering. Verouderde laboratoriumapparatuur wordt vervangen om het gewenste kwaliteitsniveau te behouden. Robotisering en vergaande automatisering zijn nodig om de efficiëntieverbeteringen en slimmere processen en methoden te ondersteunen. Nieuwe technologieën vervangen (deels) de bestaande methoden, waarmee een toekomstbestendig AQUON wordt gerealiseerd.

De beheeractiviteiten vinden op verschillende momenten door het jaar heen plaats. Onder het beheer op korte termijn vallen het jaarlijks terugkerende onderhoud en (kleine) noodzakelijke reparaties. Voor het reguliere onderhoud op de bestaande apparatuur zijn onderhoudscontracten afgesloten met de leveranciers. Voor het bedrijfspand in Houten is een meerjaren onderhoudsplan aanwezig, op basis waarvan de kosten zijn opgenomen in de programmabegroting. In 2026 zal aanbesteding van het onderhoud voor het pand plaatsvinden.

6.3 PARAGRAAF BEDRIJFSVOERING

In deze paragraaf geeft AQUON inzicht in de stand van zaken en relevante ontwikkelingen op het gebied van bedrijfsvoering.

Onder bedrijfsvoering verstaan wij alle interne organisatieonderdelen en processen die ondersteunend zijn ten behoeve van de primaire processen van AQUON. Hieronder vallen zaken zoals de algemene aansturing van de organisatie, personeel & organisatie, kwaliteits-, arbo- & milieuzorg, inkoop en financiën, informatisering en automatisering, communicatie en facilitaire dienstverlening (waaronder huisvesting). Deze processen zijn essentieel om de primaire processen goed te laten verlopen, en ook om de rechtmatigheid, doelmatigheid en doeltreffendheid van de uitgevoerde activiteiten te waarborgen. Onder invloed van economische en wettelijke ontwikkelingen krijgen sturen en afleggen van verantwoording een meer prominente plaats.

Financiële rechtmatigheid

Met ingang van 2025 rapporteert het Dagelijks Bestuur in de jaarrekening over de rechtmatigheid. Hiertoe wordt in de jaarrekening een rechtmatigheidsverantwoording opgenomen, waarbij het dagelijks bestuur aan het algemeen bestuur verantwoording aflegt over het rechtmatig handelen van de organisatie. Het betreft hier de zuivere financiële rechtmatigheid.

AQUON borgt de financiële rechtmatigheid door een solide inrichting van de administratieve organisatie en interne beheersing. Alle financiële handelingen worden uitgevoerd binnen de kaders van de Waterschapswet, de vastgestelde begroting en de interne verordeningen. AQUON werkt met het vier-ogenprincipe voor alle verplichtingen en uitgaven, zodat rechtmatigheid en controleerbaarheid worden gewaarborgd. De interne controle ten aanzien van inkooprechtmatigheid richt zich op naleving van de Aanbestedingswet en het inkoopbeleid.

Deze controles worden uitgevoerd in afstemming met de accountant om zo een efficiënte interne controle te kunnen uitvoeren, waarbij de accountant bij haar werkzaamheden ook gebruik kan maken van de uitgevoerde interne controles. Het algemeen bestuur stelt de verantwoordingsgrens vast waarboven geconstateerde afwijkingen worden opgenomen in de rechtmatigheidsverantwoording. Daarnaast stelt het algemeen bestuur de rapporteringtolerantie vast, waarboven individuele afwijkingen worden gerapporteerd.

6.4 PARAGRAAF VERBONDEN PARTIJEN

Verbonden partijen

AQUON kent geen verbonden partijen. Deze paragraaf is niet van toepassing.

6.5 WET NORMERING TOPINKOMENS

Onderstaand is een overzicht met actuele informatie van de samenstelling van het bestuur en directie opgenomen. In 2027 vinden waterschapsverkiezingen plaats, wat gevolg zal hebben voor de samenstelling van het Algemeen Bestuur.

NAAM TOPFUNCTIONARIS	FUNCTIE
Dhr. J.K. Bouma	Directeur
Dhr. P.H. Daverveldt	Onafhankelijk voorzitter
Mevr. N.M. van Zoelen	Bestuurder
Dhr. H. Schouffoer	Bestuurder
Mevr. S. de Zoeten	Bestuurder
Dhr. A. Mollema	Bestuurder
Dhr. F. Tijhof	Bestuurder
Mevr. M. Boons	Bestuurder
Dhr. P. Ouwendijk	Bestuurder
Dhr. J. Verdoold	Bestuurder
Mevr. A. Hagenaars	Bestuurder

Overzicht actuele informatie in kader van Wet Normering Topinkomens.

7 FINANCIËLE BEGROTING AQUON

7.1 INLEIDING

In de nieuwe verslaggevingsvoorschriften is nadrukkelijk onderscheid gemaakt tussen een beleidsbegroting, zoals uitgewerkt in de voorgaande hoofdstukken, en een financiële begroting + meerjarenraming, die zijn uitgewerkt in hoofdstuk 7. Om dubbelingen zoveel mogelijk te voorkomen, is in dit hoofdstuk soms verwezen naar andere delen van dit document. In dit hoofdstuk zijn de gehanteerde uitgangspunten opgenomen, evenals de kosten en opbrengsten voor 2027 met een toelichting op de verschillen ten opzichte van de begroting 2026, gevolgd door de meerjaren exploitatieraming voor de jaren 2028-2031, de investeringsplanning en de geprognotiseerde balans.

7.2 GEHANTEERDE UITGANGSPUNTEN EN NORMEN

In de opzet van de begroting 2027 is geen structurele verandering in de opzet van begroten doorgevoerd. AQUON kent twee programmabegrotingen. De eerste programmabegroting wordt ‘Laboratorium AQUON’ genoemd en het tweede programma ‘Eigenaar GR AQUON’. In deze begroting 2027 wordt ook de meerjarenraming 2028-2031 in beeld gebracht. In het programma Laboratorium zijn de reguliere laboratoriumacitviteiten opgenomen en in het programma Eigenaren wordt de uitnutting van de frictiekosten opgenomen, waaronder de uitwerking van het akkoord met de vakbonden.

De uitgangspunten zoals vermeld in de kaderbrief 2027 (welke op 2 december 2025 door het Algemeen Bestuur is vastgesteld) zijn leidend geweest bij het opstellen van de begroting 2027.

Op basis van de Macro Economische Verkenningen (MEV) is de verwachte prijsindex voor 2027 2,2 procent. Bij het berekenen van de out of pocket kosten wordt derhalve rekening gehouden met deze inflatiecorrectie ten opzichte van het prijsniveau eind 2026 op desbetreffende kostencategorieën. Voor salarisontwikkeling is zoals opgenomen in de kaderbrief 2027 gerekend met 3,8 procent CAO-verhoging en 1,5 procent voor individuele periodieken ten opzichte van het salarisniveau per 1 januari 2026. Voor de salarisstijging 2026 is een stijging van 3,3% voorzien ten opzichte van het salarisniveau eind 2025.

AQUON zal de kostenontwikkeling nauwlettend blijven volgen en heeft hierbij blijvend aandacht voor mogelijke optimalisaties binnen de make-buy-ally strategie om scherp te kunnen zijn op de kostenbeheersing.

7.3 BEGROTING 2027 VOOR PROGRAMMA 1: LABORATORIUM

PROGRAMMA 1 LABORATORIUM	Begroting 2027	Begroting 2026	Realisatie 2025
Salarissen	17.600.000	15.600.000	13.503.678
Sociale lasten	4.700.000	4.150.000	3.652.838
Overige personeelslasten	1.100.000	1.000.000	1.010.343
Personeel van derden	1.550.000	2.240.000	3.053.194
PERSONEELSLASTEN	24.950.000	22.990.000	21.220.053
Diensten van derden	1.312.000	1.377.000	1.066.558
Huren en rechten	210.000	200.000	189.704
Leaseauto's	1.400.000	1.150.000	1.074.929
Verzekeringen	70.000	90.000	72.410
Belastingen	280.000	250.000	237.531
Onderhoud door derden	1.447.000	1.173.000	1.281.782
OVERIGE BEDRIJFSLASTEN	4.719.000	4.240.000	3.922.914
Ge- en verbruiksgoederen	4.600.000	3.955.000	4.469.626
Duurzame gebruiksgoederen	205.000	270.000	295.208
Energie	410.000	410.000	396.432
GOEDEREN EN DIENSTEN	5.215.000	4.635.000	5.161.266
Externe analyses	6.975.000	6.400.000	6.823.815
UITBESTEDINGEN	6.975.000	6.400.000	6.823.815
Afschrijvingen	4.010.000	4.010.000	3.480.269
Rentelasten	1.115.000	1.200.000	1.127.269
KAPITAALSLASTEN	5.125.000	5.210.000	4.607.538
NORMALE EXPLOITATIEKOSTEN	46.984.000	43.475.000	41.735.586
ONVOORZIEN	200.000	200.000	-36.017
TOTAAL LASTEN	47.184.000	43.675.000	41.699.568
Bijdrage derden	-1.098.000	-600.000	-878.716
TOTALE KOSTEN	46.086.000	43.075.000	40.820.852
Vennootschapsbelasting	60.000	20.000	88.491
Bijdrage waterschappen	46.146.000	43.095.000	40.909.343

Begroting programma 1: Laboratorium activiteiten.

7.4 TOELICHTING OP DE BEGROTING 2027 LABORATORIUM ACTIVITEITEN

Het kostenpatroon zoals opgenomen is passend bij de door de waterschappen opgegeven meetvraag voor 2027. Er is gerekend met de kaders zoals opgenomen in de kaderbrief. Een toelichting op de kostencategorieën die hiervan, of ten opzichte van de begroting 2026, afwijken wordt onderstaand weergegeven. Hierbij is het van belang te beseffen dat het kostenpatroon van de begroting 2026 gebaseerd is op 18.088.965 verkooppunten, terwijl het kostenpatroon voor 2027 berekend is op een ruim 4,3% hogere meetvraag van 18.875.177 verkooppunten. De gemiddelde kosten per verkooppunt voor de deelnemers ligt op het niveau wat gesteld is voor 2027 in de meerjarenraming bij de programmabegroting 2026, zijnde 2,45.

Personeelskosten
De personeelsformatie voor de invulling voor de operationele begroting 2026 is de basis voor de opgenomen salariskosten. Hierbij is rekening gehouden met de toenemende (complexe) productie waarbij enerzijds extra functies benodigd zijn en waarbij anderzijds rekening wordt gehouden met efficiency-voordelen in de productie-omgeving (opschaling/robotisering). De ambitie in informatieveiligheid en de groeiende vraag in datastromen zorgen voor extra formatie.

Samengevat kan de stijging ten opzichte van de programmabegroting als volgt worden toegelicht:
- Stijging meetvraag 2027 ten opzichte van 2026 uit programmabegroting 2026
- Verwachte CAO stijging (3,8%)
- Aanname personeel als gevolg van stijgende meetvraag. De kosten stijgen extra als gevolg van doorontwikkeling ICT.

Overige bedrijfslasten
Leaseauto’s
In 2025 is de aanbesteding voor leaseauto’s afgerond. In 2026 wordt gestart met het vernieuwen van het wagenpark. AQUON heeft een duurzaamheidsambitie ten aanzien van het wagenpark en heeft een externe adviseur onderzoek laten doen naar de gevolgen van mogelijke elektrificatie van het wagenpark. De invulling hiervan is een complex vraagstuk, omdat de vernieuwing ook praktisch uitvoerbaar moet zijn, waarbij rekening wordt gehouden met actieradius en maximaal trekgewicht van elektrische auto’s, maar ook het productiviteitsverlies als gevolg van laden tijdens de werkdag in het totaalplaatje moet worden meegenomen. Begin 2026 zal een verdiepingsslag op dit onderzoek plaatsvinden en zullen scenario’s en bijbehorende kosten worden uitgewerkt. De vernieuwing van het wagenpark start eind 2026.Voor de programmabegroting 2027 is gerekend met een stijging van de leasekosten van 22% ten opzichte van de begroting 2026, hierbij is ook het effect van het afschaffen van het BPM-voordeel meegenomen.

Onderhoud door derden
Door de aanschaf van technisch geavanceerde machines voor haar analyses zijn (dure) onderhoudscontracten afgesloten. Na afloop van de garantieperiode wordt voor machines jaarlijks onderhoud gepleegd. In 2027 zullen de robots uit de garantie lopen, derhalve is een extra kostenpost opgenomen voor onderhoud. Voor het pand wordt een meerjaren onderhoudsplan opgesteld. In 2026 wordt de aanbesteding voor onderhoud aan het pand gestart.

Goederen en diensten
De stijging binnen goederen en diensten heeft voornamelijk betrekking op de stijging van de ge- en verbruiksgoederen als gevolg van de stijging van de meetvraag en daarmee de eigen productie.

Uitbestedingen
De kosten voor uitbestedingen liggen hoger dan de begroting 2026. De kosten zijn gebaseerd op de meetvraag zoals opgenomen in de programmabegroting.

Onvoorziene lasten
AQUON heeft in de reguliere begroting een bedrag voor onvoorziene lasten opgenomen van 200.000 euro. Gezien het feit dat AQUON niet beschikt over reserves om onvoorziene zaken op te vangen, zal de post onvoorzien in 2027 in overeenstemming met 2026 op 200.000 gesteld worden. Met deze begrotingspost kunnen risico's, beschreven in de risicoparagraaf, worden gefinancierd.

Heffing vennootschapsbelasting
Vanaf het jaar 2017 valt AQUON onder de reguliere vennootschapsbelasting. In de begroting 2027 worden een winstberekening en afdracht vennootschapsbelasting gemaakt voor de omzet voor derden. De activiteiten vanuit het samenwerkingsverband (ten behoeve van de deelnemende waterschappen) zijn vrijgesteld van deze belasting.

7.5 FINANCIËLE BEGROTING 2027 VOOR PROGRAMMA 2: EIGENAREN GR AQUON

PROGRAMMA 2 EIGENAARSDEEL	Begroting 2027	Begroting 2028 ev	Begroting 2026	Realisatie 2021-2024	Realisatie 2025	Totaal (verwachte) besteding
Salarissen	800.000	80.000	610.000	477.491	294.536	2.262.027
Sociale lasten	200.000	20.000	182.000	122.172	1.892	526.064
Overige personeelslasten	175.000	211.000	600.000	442.867	82.329	1.511.196
Inhuur personeel derden	-		0	282.058	0	282.058
PERSONEELSLASTEN	1.175.000	311.000	1.392.000	1.324.588	378.757	4.581.345
Diensten van derden	125.000	118.633	50.000	478.420	-1.737	770.316
Belastingen	-		-	-	86.522	86.522
Onderhoud door derden	-		-	-	5.686	5.686
OVERIGE BEDRIJFSLASTEN	125.000	118.633	50.000	478.420	90.471	862.524
Ge- en verbruiksgoederen	-		-	45.001	5.642	50.643
Energie	-		-	-	60.000	60.000
GOEDEREN EN DIENSTEN	-		-	-	65.642	110.643
Afschrijvingen	-		-	-	52.832	52.832
KAPITAALSLASTEN	-		-	-	52.832	52.832
NORMALE EXPLOITATIEKOSTEN	1.300.000	429.633	1.442.000	1.803.008	587.702	5.607.344
ONVOORZIEN			694.338	-	-107.682	586.656
TOTAAL LASTEN	1.300.000	429.633	2.136.338	1.803.008	480.020	6.194.000
Mutatie bestemmingsreserve	-1.300.000	-429.633	-2.136.338	-1.803.008	-480.020	-6.194.000
TOTALE KOSTEN	-	-	-	-	-	7.205.000
Bijdrage waterschappen	-			5.360.000	1.845.000	7.205.000

7.6 TOELICHTING OP DE BEGROTING 2027 EIGENAREN GR AQUON

AQUON werkt op verzoek van de waterschappen met een bestemmingsreserve voor de te maken eenmalige kosten tijdens de nieuwbouw en ten aanzien van mogelijke afvloeiing van personeel. De totale eenmalige kosten zijn in de businesscase begroot op 7,2 miljoen euro. De bestemmingsreserve is in de periode 2021 tot en met 2025 gevoed door het saldo van een vaste bijdrage van de deelnemende waterschappen op basis van de businesscase en de gemaakte kosten in het betreffende jaar. De frictiekosten zijn geboekt als onttrekking uit de bestemmingsreserve. In de periode 2021 tot en met 2025 zijn de kosten in het eigenarenprogramma aanzienlijk lager uitgevallen dan begroot.

Begin 2026 is op basis van het document afronding centralisatie AQUON door het Algemeen Bestuur besloten de bestemmingsreserve aan te houden ten behoeve van de lopende verplichtingen en de kosten in de komende jaren als gevolg van de centralisatie. Onderstaande tabel toont het eindoverzicht zoals opgenomen in het document afronding centralisatie AQUON. In 2026 worden nog enkele onderwerpen die direct gelieerd zijn aan de centralsatie van AQUON nader gekwantificeerd. Hierover zal door het Algemeen Bestuur een besluit worden genomen, waarna het overtollig deel zal terugvloeien naar de deelnemers.

Overzicht eenmalige kosten	Geraamd businesscase	Besteed t/m 2025	Bestemmings-reserve 31-12-2025	Verwacht nog benodigd	Tekort/ overschot
Compensatie reistijd (Sociaal Statuut)	645	240	405	656	-251
Change programma AQUON organisatie	700	608	92		92
Boekwaarde verliezen	767	-107	874		874
Verhuizen en installeren	400	235	165		165
Onvoorzien	1.400	911	489	60	429
Frictiekosten door herplaatsing personeel	3.293	441	2.852	1.500	1.352
Totaal eenmalige kosten	**7.205**	**2.328**	**4.877**	**2.216**	**2.661**

Overzicht eenmalige kosten	Bestemmings-reserve 31-12-2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028 en verder
Compensatie reistijd (Sociaal Statuut)	656	270	175	211
Onvoorzien (laden WKO Bornd)	60	60	-	-
Frictiekosten door herplaatsing personeel	1.500	750	650	100
Onvoorzien *	2.661	1.056	475	119
Totaal eenmalige kosten	**4.877**	**2.136**	**1.300**	**430**

** Nadere uitwerking in 2026 zal uitwijzen welk bedrag benodigd is en terugvloeit naar de deelnemers*

7.7 MEERJAREN EXPLOITATIERAMING

Programma Laboratorium

In de meerjarenraming is vanaf 2028 een kostenpatroon berekend dat passend is bij door de waterschappen opgegeven meetvraag, waarbij een deel van de productie uitbesteed zal worden.

Voor het extra meetvraag in het kader van het stedelijk afvalwater zal extra personeel aangetrokken worden. De stijging van kapitaalslasten betreft afschrijving en rente als gevolg van het verwachte (vervangings) investeringsniveau.

Voor een stijging in de salarissen is vanaf 2028 met een verhoging van 3 procent per jaar gerekend waarbij eveneens rekening is gehouden met een stijging in de personeelsbezetting. Voor out of pocket kosten wordt ook gerekend met een prijsindexcijfer van 3 procent. Onderstaand zijn de verwachte exploitatiekosten en bijdragen voor de jaren 2025 tot en met 2031 weergegeven.

LABORATORIUM bedragen X €1.000			BEGROTING EN RAMINGEN TIJDREEKS 2027-2031				
	2025 gerealiseerd	2026 begroot	2027 begroot	2028 geraamd	2029 geraamd	2030 geraamd	2031 geraamd
Personeelskosten	21.220	22.990	24.950	26.897	27.776	28.759	29.722
Overige bedrijfslasten	3.923	4.240	4.719	5.359	5.555	5.722	5.893
Goederen en diensten	5.161	4.635	5.215	5.655	5.767	5.940	6.118
Uitbestedingen	6.824	6.400	6.975	7.750	7.800	8.000	8.100
Kapitaallasten	4.608	5.210	5.125	6.004	6.543	6.982	7.220
Onvoorziene lasten	-36	200	200	200	200	200	200
Vennootschapsbelasting	88	20	60	60	60	60	60
Totale kosten	**41.788**	**43.695**	**47.244**	**51.925**	**53.701**	**55.663**	**57.313**

Bijdrage derden	879	600	1.098	1.125	1.170	1.193	1.215
Bijdragen waterschappen	40.909	43.095	46.146	50.800	52.531	54.470	56.098
Totale inkomsten	**41.788**	**43.695**	**47.244**	**51.925**	**53.701**	**55.663**	**57.313**

	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031
Begrote prijs per VP	**2,26**	**2,38**	**2,44**	**2,49**	**2,59**	**2,69**	**2,78**
Gerealiseerde prijs per VP	**2,19**						

Samenvatting realisatie 2025, begroting 2026, begroting 2027 en meerjarenraming 2028-2031 programma laboratorium.

Programma Eigenarendeel

De meerjaren uitgaven voor het eigenarendeel zullen geheel gedekt worden door de mutatie uit de bestemmingsreserve, derhalve is een meerjarenraming niet aan de orde.

7.8 VOORGENOMEN INVESTERINGEN

Het benodigd investeringsniveau 2027 tot en met 2029 ten behoeve van de operationele activiteiten wordt op 7,5 miljoen euro per drie begrotingsjaren voorzien. Een investering vergt veel onderzoek vooraf, veroorzaakt door sterke verbeteringen in technologie. Hierdoor is het complex te voorspellen in welk begrotingsjaar een investering valt. Voor sensoring inclusief ICT ondersteuning wordt een bedrag van 3,6 miljoen euro per drie begrotingsjaren voorzien. Daarnaast is er naar verwachting per drie jaar 3 miljoen euro investeringsruimte nodig voor facilitaire en ICT-ontwikkelingen. De effecten van de investeringen voor de deelnemers zijn enkel de kapitaalslasten.

INVESTERINGEN LABORATORIUM	
Doorontwikkeling ICT	3.000.000 euro per drie jaar
(Vervangings-)investeringen apparatuur	7.500.000 euro per drie jaar
Sensoring inclusief ICT-ondersteuning	3.600.000 euro per drie jaar

AQUON kent geen investeringsstatuut, aangezien zij regulier een beperkte mate van investeringen kent. Een vervanging van een laboratoriuminstrument betekent veelal een project waar een langere doorlooptijd mee is gemoeid. Voorafgaand aan vervanging wordt een operationele businesscase uitgewerkt, de vermelde ontwikkelingen geven daarbij richting.

7.9 GEPROGNOSTICEERDE BALANS

De geprognosticeerde balans is een middel om het bestuurlijk inzicht te verbeteren in de ontwikkeling van de financiële positie van AQUON. Om inzicht te geven in de effecten van de meerjarenramingen van exploitatie en investeringen op de ontwikkeling van de balans is onderstaand de geprognosticeerde balans voor de komende vijf jaren opgenomen, gebaseerd op de actuele exploitatie en investeringsramingen en liquiditeitsprognose.

	ACTIVA	2027	2028	2029	2030	2031
	VASTE ACTIVA					
I	Immateriële vaste activa	1.163	1.363	1.483	1.621	1.701
II	Materiële vaste activa	47.835	47.535	46.515	44.877	43.197
III	Financiële vaste activa	51	51	51	51	51
	VLOTTENDE ACTIVA					
IV	Voorraden	400	400	400	400	400
V	Kortlopende vorderingen	1.900	1.900	1.900	1.900	1.900
VI	Liquide middelen	15	15	15	15	15
VII	Overlopende activa	750	750	750	750	750
	TOTAAL ACTIVA	52.114	52.014	51.114	49.614	48.014

	PASSIVA	2027	2028	2029	2030	2031
	VASTE PASSIVA					
VIII	Eigen vermogen	430	164	100	80	60
IX	Voorzieningen	375	400	425	450	450
X	Vaste schulden	42.109	41.850	40.989	39.284	37.704
	VLOTTENDE PASSIVA					
XI	Kortlopende schulden	4.600	4.800	4.800	4.900	4.900
XII	Overlopende passiva	4.600	4.800	4.800	4.900	4.900
	TOTAAL PASSIVA	**52.114**	**52.014**	**51.114**	**49.614**	**48.014**

Geprognosticeerde balans 2027-2031 (bedragen x € 1.000)

8 KOSTENTOEREKENING EN BIJDRAGEREGELING

8.1 JAARLIJKSE EXPLOITATIEKOSTEN LABORATORIUM (PROGRAMMA 1)

Algemeen
De reguliere exploitatiekosten worden ingedeeld naar vaste kosten en variabele kosten in het betreffende jaar. Deze vaste en variabele kosten hebben een eigen basisberekening in de bijdrageregeling. De bijdrage van een individueel waterschap bestaat daarmee uit een aandeel in de vaste kosten en een aandeel in de variabele kosten. De opbrengsten door derden wordt in mindering gebracht op de jaarlijkse reguliere exploitatiekosten. Het geheel van de resterende reguliere bedrijfskosten in het jaar wordt vervolgens geheel door de (negen) deelnemende waterschappen bijgedragen.

De kostenverdeling
De vaste kosten zijn de kosten van de bedrijfsinrichting en deze kostencategorie wordt verondersteld 75 procent van de normale reguliere exploitatiekosten van het jaar te zijn. In tegenstelling tot de vaste kosten bewegen de variabele kosten mee met de jaarlijkse productie en deze worden verondersteld 25 procent van de reguliere exploitatiekosten van het jaar te zijn.

Consequenties voor een individueel waterschap
Elk waterschap draagt een percentage van de vaste kosten bij. Het percentage aan vaste kosten dat een individueel waterschap bijdraagt, is afhankelijk van de gemiddelde afgenomen productie in de drie afgesloten jaren voorafgaand aan het desbetreffende verslagjaar. Het verhoudingscijfer van deze drie jaren productie ten opzichte van de totale productie in hetzelfde tijdvak (opgenomen in de meest recente jaarrekening) geeft het relatieve kostenaandeel van een individueel waterschap.
De variabele kosten worden in verhouding van de werkelijke afgenomen productie in het desbetreffende verslagjaar toegerekend aan een individueel deelnemend waterschap.

8.2 KOSTEN EIGENAREN (PROGRAMMA 2)
De eenmalige frictiekosten naar aanleiding van de centralisatie van AQUON zijn in het programma Eigenaren GR opgenomen. Deze kosten, die over een aantal jaren zijn geëgaliseerd, zijn in de jaren tot en met 2025 reeds doorberekend aan de deelnemers.

Het saldo per jaar wordt toegevoegd danwel onttrokken aan de bestemmingsreserve centralisatie. Mocht de bestemmingsreserve niet afdoende zijn dan betaalt ieder waterschap relatief hetzelfde deel bij (conform dezelfde verdeelsleutel). Andersom werkt het hetzelfde: mocht de bestemmingsreserve na de realisatie een overschot bevatten, dan wordt dit surplus terugbetaald aan de desbetreffende waterschappen.

9 RISICOMANAGEMENT

AQUON opereert in een dynamisch bestuurlijk en technisch werkveld, waarbij continuïteit, kwaliteit en kostenefficiëntie van laboratoriumdiensten essentieel zijn voor de deelnemende waterschappen. In 2027 wordt het risicobeeld beïnvloed door ontwikkelingen op personeel, organisatie, ICT, wet- en regelgeving en bestuurlijke omgeving. Dit hoofdstuk geeft een compact overzicht van de belangrijkste risico's en bijbehorende beheersmaatregelen.

RISICO'S - BESTUURLIJKE ASPECTEN

RISICO	BEHEERSINGSMAATREGEL
Continuïteit AQUON in gevaar door uittreden van deelnemende waterschappen	• In de Gemeenschappelijke Regeling is een uittreedregeling opgenomen die continuïteit AQUON borgt
Negen waterschappen niet op één lijn	• Heldere governance structuur binnen AQUON met tijdige besluitvormingsprocessen transparante rapportages • Door middel van periodieke werksessies en thema-bijeenkomsten vindt toetsing en herijking van de integrale strategie plaats zodat een gezamenlijke visie op de toekomst blijft bestaan. • In 2025 is ambtelijk en bestuurlijk een start gemaakt met de evaluatie en de verdere herijking van de strategie 2020-2030. Dit zal een continu proces zijn en indien er aanleiding voor is, zal de strategie bijgesteld worden.
Wijzigingen in landelijke of Europese regelgeving (Kaderrichtlijn Water, PFAS, medicijnresten) waardoor analysecapaciteit of methodiekontwikkeling onverwacht moet worden opgeschaald	• Continue monitoring van wet- en regelgeving en vroegtijdige impactanalyse op capaciteit en budget
Politieke en bestuurlijke wijzigingen als gevolg van de Waterschapsverkiezingen in 2027	• Proactieve bestuurlijke communicatie, tijdige informatievoorziening aan nieuwe AB leden • Goede governance afspraken binnen de GR zodat strategische continuïteit gewaarborgd blijft.

Risicio's - bestuurlijke aspecten.

RISICO'S - ORGANISATORISCHE ASPECTEN

RISICO	BEHEERSINGSMAATREGEL
Werkmethodes en/of werkpakketten wijzigen, en/of verbreding van analysepakket (andere stoffen, geïntegreerd onderzoek ontwikkelt verder)	• Frequent contact en overleg met waterbeheerders (klant) en in het platform opdrachtgevers zorgt dat AQUON hier tijdig op kan inspelen. • Invulling van de rol innovatiemanager binnen AQUON • AQUON heeft frequent overleg met strategische kennis- en uitvoeringspartners om snel te kunnen inspelen op ontwikkelingen.
Accreditatie verlies	• Actief kwaliteitsmanagementprogramma voor monitoring van accreditatie-eisen en tijdige aanpassingen. Kwaliteitscoördinatoren binnen AQUON signaleren afwijkingen en maken deze zichtbaar in evaluaties. • AQUON schakelt de RvA in om de kwaliteitsnormen te blijven behalen.
Kwaliteitsverschil strategische operationele partners	• Voor een groot deel van de uitbestedingen zijn contracten op basis van dual sourcing aangegaan. • AQUON beoordeelt de kwaliteit van de opgeleverde analyses door de leveranciers conform de door haar geldende kwaliteitseisen.
Capaciteitsrisico bij te hoge productiedaling en/ of productiestijging	• AQUON kan flexibel op- of afschalen door continu een afweging tussen make-buy or ally te maken. • Verdere automatisering van routine-analyses (robotisering) om kwetsbaarheid te verminderen. • AQUON stelt separaat een interne werkbegroting op op basis van de herziene meetvraag inventarisatie bij aanvang van een bepaald jaar.
Financieel risico van een productiedaling en/of productiestijging	• Het kosten-verrekensysteem voor de deelnemende waterschappen geeft antwoord op een individuele productieverandering. Een deelnemend waterschap staat voor drie jaar borg voor het relatieve aandeel in de vaste kosten.
Innovatiekracht neemt af door druk op prijs per verkooppunt	• AQUON financiert haar innovaties binnen het programma laboratorium met de huidige operatie. Bij een mogelijke stagnatie van de meetvraag en/ of te hoge stijging van de prijzen staat dit onder druk omdat innovaties dan teveel op de prijs per VP drukken. Om het gewenste niveau van innovatie te blijven vasthouden is stabiliteit en groei van de meetvraag een voorwaarde.

Risico's - organisatorische aspecten.

RISICO'S - PERSONELE ASPECTEN

RISICO	BEHEERSINGSMAATREGEL
Personeelsverloop: Kennis en productieverlies	• Interne kennisborging via standaardisatie, werkvoorschriften en digitale kennisbanken: Vooral voor specialistische en hydrobiologische onderzoeken is het van belang dat kennis wordt behouden. • Strategische personeelsplanning gericht op kritieke functies en opvolgingsvraagstukken
Veranderende meetvraag: Afhankelijkheid van schaarse expertise medewerkers	• Beschikbaar stellen van opleidingsbudget voor de medewerkers • Intern medewerkers opleiden om op een hoger ervaringsniveau te kunnen functioneren.
Uitvalrisico expertrollen als gevolg van te grote span of control door groei (managementlaag). De inrichting van de managementlaag is met de sterke groei nagenoeg niet meegegroeid, het managen van de huidige innovatieve organisatie is aanzienlijk complexer dan het managen van de oude, meer uitvoeringsgerichte organisatie.	• Binnen het managementteam is er voor de korte termijn uitval een horizontale vervanging afgesproken. • AQUON gaat een herijking van de managementlaag uitvoeren en brengt hierbij de hiervoor benodigde investering in beeld met als doel om de managementlaag structureel op niveau te brengen. Hierbij wordt ook onderzocht of het managementpotentieel van binnenuit de eigen organisatie gerealiseerd kan worden middels opleidingstrajecten en coaching.
Kostenverhoging als gevolg van elektrificatie van wagenpark. Indien een (gedeeltelijke) elektrificatie van het wagenpark wordt doorgevoerd, zal dit mogelijk extra kosten met zich meebrengen als gevolg van productiviteitsverlies, extra reiskosten en reistijdvergoeding.	• AQUON heeft een externe adviseur aangetrokken die onderzoek heeft gedaan naar de gevolgen van mogelijke elektrificatie. De uitkomsten hiervan zullen met directie en het managementteam besproken worden en mogelijke oplossingsrichtingen nader worden uitgewerkt.
Risico van het functiewaarderings-systeem om passend management te werven en te behouden bij de omvang, complexiteit en groei van de organisatie	• AQUON biedt leidinggevenden een onderscheidende bedrijfscultuur, die voor bepaalde leidinggevende personen mogelijk meer invloed heeft dan beloningshoogte

Risico's - personele aspecten.

RISICO'S - ASPECTEN INFORMATIEBEVEILIGING

RISICO	BEHEERSINGSMAATREGEL
Niet behalen van het ISO 27001-certificaat eind 2026	• Strakke voortgangssturing op het project, tijdige afronding van maatregelen, interne audits managementreviews en inzet van aanvullende capaciteit indien nodig.
Datalekken of verlies van vertrouwelijke informatie	• Versterken van autorisatiebeheer, dataclassificatie en bewustwording; implementatie en borging van de ISO 27001-maaatregelen
Cyberaanvallen (o.a. ransomeware, Phishing, DDoS) en systeemuitval	• Doorontwikkeling monitoring & detectie (SOC), periodieke pentesten en actualiseren/ oefenen van incident- en crisisrespons.
Afhankelijkheid en kwetsbaarheid in de keten (leveranciersrisico's)	• Aanscherpen conractuele beveiligingseisen, leveranciersbeoordelingen en ketenrisicomanagement.
Niet voldoen aan wet- en regelgeving (BIO, NIS2)	• Meerjaren verbeterprogramma informatiebeveiliging, periodieke audits en versterking governance en compliance processen.
Onvoldoende kwaliteit en betrouwbaarheid van informatie en data	• Verbeteren datakwaliteit, invoeren dagagovernance en monitoring van informatieprocessen

Risico's - aspecten informatiebeveiliging.

BIJLAGEN

BIJLAGE I: BIJDRAGE PER WATERSCHAP IN DE JAREN 2027-2031

In deze bijdrageregeling is rekening gehouden met de wijzigingen in de meetvraag als gevolg van de aanpassing in de PDC, op basis van de simulatie uit 2025 bij de afstemming in de platformen en het besluit in november 2025 in het DB. Ten behoeve van de vergelijkbaarheid zijn de bijdrage 2025 en de begrote bijdrage 2026 (uit Programmabegroting 2026) toegevoegd.

2025	Totale kosten in dit programma excl. NRS-bemonsteringen: 39.557					NRS		
	Vaste kosten		Variabele kosten			Kosten	Afrekening	Totale
	Procent	Bedrag	Productie	Procent	Bedrag	excl. NRS	NRS	kosten
Aa en Maas	11,6%	3.445	2.117.222	11,7%	1.156	4.602	75	4.676
Brabantse Delta	10,4%	3.079	1.969.767	10,9%	1.076	4.155	163	4.318
De Dommel	8,3%	2.464	1.521.860	8,4%	831	3.295	76	3.371
Delfland	8,7%	2.585	2.197.686	12,1%	1.200	3.785	47	3.832
Hollandse Delta	15,0%	4.439	2.193.085	12,1%	1.198	5.637	210	5.848
Rijnland	16,1%	4.761	3.246.035	17,9%	1.773	6.534	190	6.724
Rivierenland	15,1%	4.487	2.323.399	12,8%	1.269	5.756	276	6.033
Schieland en de Kr	6,8%	2.010	779.553	4,3%	426	2.436	80	2.516
Stichtse Rijnlanden	8,0%	2.377	1.743.743	9,6%	952	3.330	147	3.477
Totaal	100,0%	29.648	18.092.350	100,0%	9.883	39.530	1.264	40.795

2026	Totale kosten in dit programma excl. NRS-bemonsteringen: 41.832					NRS		
	Vaste kosten		Variabele kosten			Kosten	Afrekening	Totale
	Procent	Bedrag	Productie	Procent	Bedrag	excl. NRS	NRS	kosten
Aa en Maas	11,6%	3.634	1.967.000	11,2%	1.174	4.808	75	4.883
Brabantse Delta	11,2%	3.517	1.776.727	10,1%	1.060	4.577	157	4.734
De Dommel	8,4%	2.641	1.509.300	8,6%	901	3.542	75	3.617
Delfland	9,6%	3.009	1.608.982	9,2%	960	3.969	48	4.017
Hollandse Delta	13,6%	4.269	2.627.000	15,0%	1.568	5.836	191	6.027
Rijnland	16,5%	5.188	2.950.000	16,8%	1.760	6.948	198	7.146
Rivierenland	14,3%	4.497	2.501.590	14,3%	1.493	5.990	287	6.277
Schieland en de Kr	6,7%	2.092	1.152.500	6,6%	688	2.780	82	2.862
Stichtse Rijnlanden	8,0%	2.526	1.433.208	8,2%	855	3.381	150	3.531
Totaal	100,0%	31.374	17.526.307	100,0%	10.458	41.832	1.263	43.095

2027	Totale kosten in dit programma excl. NRS-bemonsteringen: 45.441					NRS		
	Vaste kosten		Variabele kosten			Kosten	Afrekening	Totale
	Procent	Bedrag	Productie	Procent	Bedrag	excl. NRS	NRS	kosten
Aa en Maas	11,6%	3.967	2.138.412	11,5%	1.308	5.275	42	5.317
Brabantse Delta	11,2%	3.823	2.080.401	11,2%	1.272	5.095	91	5.186
De Dommel	8,2%	2.806	1.580.546	8,5%	966	3.772	42	3.815
Delfland	10,9%	3.723	1.820.280	9,8%	1.113	4.836	26	4.863
Hollandse Delta	13,1%	4.482	2.339.159	12,6%	1.430	5.912	117	6.029
Rijnland	16,7%	5.705	3.185.850	17,1%	1.948	7.653	106	7.759
Rivierenland	13,9%	4.732	2.715.594	14,6%	1.661	6.392	154	6.546
Schieland en de Kr	5,7%	1.950	1.230.500	6,6%	752	2.703	45	2.748
Stichtse Rijnlanden	8,5%	2.892	1.487.476	8,0%	910	3.802	82	3.884

Totaal	100,0%	34.081	18.578.217	100,0%	11.360	45.441	705	46.146

2028	Totale kosten in dit programma excl. NRS-bemonsteringen: 50.078					NRS		
	Vaste kosten		Variabele kosten			Kosten	Afrekening	Totale
	Procent	Bedrag	Productie	Procent	Bedrag	excl. NRS	NRS	kosten
Aa en Maas	11,9%	4.472	2.317.603	11,5%	1.444	5.917	43	5.960
Brabantse Delta	11,1%	4.166	2.103.915	10,5%	1.311	5.477	93	5.570
De Dommel	8,5%	3.207	1.686.147	8,4%	1.051	4.258	43	4.301
Delfland	10,9%	4.091	1.885.245	9,4%	1.175	5.266	27	5.293
Hollandse Delta	13,4%	5.018	2.866.997	14,3%	1.787	6.805	120	6.925
Rijnland	17,0%	6.369	3.578.791	17,8%	2.231	8.600	108	8.708
Rivierenland	13,5%	5.069	2.837.080	14,1%	1.768	6.837	158	6.995
Schieland en de Kr	4,9%	1.853	1.279.016	6,4%	797	2.650	46	2.696
Stichtse Rijnlanden	8,8%	3.313	1.531.751	7,6%	955	4.268	84	4.352
Totaal	100,0%	37.558	20.086.546	100,0%	12.519	50.078	722	50.800

2029	Totale kosten in dit programma excl. NRS-bemonsteringen: 51.790					NRS		
	Vaste kosten		Variabele kosten			Kosten	Afrekening	Totale
	Procent	Bedrag	Productie	Procent	Bedrag	excl. NRS	NRS	kosten
Aa en Maas	11,7%	4.547	2.317.603	11,6%	1.502	6.049	44	6.093
Brabantse Delta	10,9%	4.224	2.103.915	10,5%	1.363	5.588	96	5.683
De Dommel	8,5%	3.304	1.680.201	8,4%	1.089	4.392	44	4.437
Delfland	10,6%	4.118	1.885.245	9,4%	1.221	5.339	28	5.367
Hollandse Delta	13,4%	5.212	2.729.635	13,7%	1.768	6.981	123	7.104
Rijnland	17,0%	6.622	3.618.991	18,1%	2.345	8.967	111	9.078
Rivierenland	13,8%	5.345	2.838.270	14,2%	1.839	7.184	162	7.346
Schieland en de Kr	5,3%	2.040	1.279.016	6,4%	829	2.868	47	2.916
Stichtse Rijnlanden	8,8%	3.431	1.531.751	7,7%	992	4.423	86	4.509
Totaal	100,0%	38.843	19.984.627	100,0%	12.948	51.790	741	52.532

2030	Totale kosten in dit programma excl. NRS-bemonsteringen: 53.711					NRS		
	Vaste kosten		Variabele kosten			Kosten	Afrekening	Totale
	Procent	Bedrag	Productie	Procent	Bedrag	excl. NRS	NRS	kosten
Aa en Maas	11,6%	4.692	2.397.283	12,0%	1.614	6.306	45	6.351
Brabantse Delta	10,7%	4.322	2.103.915	10,5%	1.416	5.738	98	5.836
De Dommel	8,5%	3.422	1.746.796	8,8%	1.176	4.598	45	4.643
Delfland	9,7%	3.899	1.885.245	9,4%	1.269	5.168	28	5.196
Hollandse Delta	14,1%	5.694	2.557.307	12,8%	1.721	7.415	126	7.541
Rijnland	17,0%	6.863	3.608.941	18,1%	2.429	9.292	114	9.405
Rivierenland	14,2%	5.713	2.839.855	14,2%	1.911	7.625	166	7.790
Schieland en de Kr	5,9%	2.395	1.279.016	6,4%	861	3.256	48	3.305
Stichtse Rijnlanden	8,1%	3.282	1.531.751	7,7%	1.031	4.313	88	4.402
Totaal	100,0%	40.283	19.950.110	100,0%	13.428	53.711	759	54.470

2031	Totale kosten in dit programma excl. NRS-bemonsteringen: 55.320					NRS		
	Vaste kosten		Variabele kosten			Kosten	Afrekening	Totale
	Procent	Bedrag	Productie	Procent	Bedrag	excl. NRS	NRS	kosten
Aa en Maas	11,5%	4.792	2.312.623	11,6%	1.611	6.403	46	6.449
Brabantse Delta	10,7%	4.448	2.103.915	10,6%	1.465	5.914	100	6.014
De Dommel	8,4%	3.500	1.692.192	8,5%	1.179	4.678	47	4.725
Delfland	9,5%	3.955	1.885.245	9,5%	1.313	5.268	29	5.297
Hollandse Delta	13,5%	5.614	2.639.725	13,3%	1.838	7.452	129	7.582
Rijnland	17,7%	7.346	3.618.991	18,2%	2.521	9.866	117	9.983
Rivierenland	14,3%	5.936	2.793.873	14,1%	1.946	7.882	170	8.052
Schieland en de Kr	6,5%	2.680	1.279.016	6,4%	891	3.571	50	3.620
Stichtse Rijnlanden	7,8%	3.219	1.531.751	7,7%	1.067	4.286	90	4.377
Totaal	100,0%	41.490	19.857.331	100,0%	13.830	55.320	778	56.098

PROGRAMMABEGROTING 2027

BEGROTING 2027 EN MEERJARENRAMING 2028-2031

Februari 2026

Wateronderzoek en advies

Waterschap De Dommel

Postbus 10.001
5280 DA Boxtel
Bosscheweg 56
5283 WB Boxtel

(0411) 618 618
info@dommel.nl
www.dommel.nl

AQUON
t.a.v. het Dagelijks Bestuur
Brede Hoon 16
3991 CW Houten

Boxtel	:	12 mei 2026	Behandeld door	:	Hanneke Heijmans
Ons kenmerk	:	388620 / 389180	Doorkiesnummer	:	(0411) 618 585
Uw kenmerk	:	E-mail 31 maart 2026	E-mailadres	:	hheijmans@dommel.nl
Onderwerp	:	Zienswijze programmabegroting 2027 en de meerjarenraming 2028-2031 Aquon	Bijlagen Verzonden	: :	

Geacht bestuur,

Wij ontvingen uw concept programmabegroting 2027 en de meerjarenraming 2028-2031 met het verzoek om onze zienswijze hierop aan u kenbaar te maken. Middels deze brief brengen wij u op de hoogte van de positieve zienswijze van waterschap de Dommel ten aanzien van uw concept programmabegroting 2027 en de meerjarenraming 2028-2031.

Wij kunnen instemmen met de concept programmabegroting 2027 en de meerjarenraming 2028-2031. De financiële uitgangspunten en de ontwikkeling van de kosten zijn in de programmabegroting 2027 en de meerjarenraming 2028-2031 toegelicht en opgenomen.

De ingezette lijn van efficiencyverhoging, verbetering van de dienstverlening en samenwerken blijkt succesvol. Voor 2027 is deze succesvolle strategie van groei, innovatie, efficiency en ketenregie vertaald naar de begroting 2027.
De waterschappen verwachten na 2028 een geleidelijke afname van de werkomvang na een laatste groeispurt in het kader van de Richtlijn Stedelijk Afvalwater. Deze lijn is te herkennen in de meerjarenbegroting en lijkt realistisch te zijn.

Voor de concept programmabegroting 2027 en de meerjarenraming 2028-2031 geldt dat de risico’s voldoende zijn verwoord. De risico’s zijn onderverdeeld in bestuurlijke, organisatorische en personele aspecten, en aspecten van informatiebeveiliging. Wij willen aandacht vragen voor het beheersen van alle genoemde risico’s d.m.v. effectieve beheersmaatregelen en de wijze van informeren over deze risico’s en bijbehorende beheersmaatregelen naar de deelnemende waterschappen via de daartoe geëigende gremia.

Wij wensen u veel succes bij deze mooie uitdagingen voor de komende jaren en vertrouwen erop u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.

Hoogachtend,
het algemeen bestuur,

E. de Ridder
Watergraaf

H. Kielenstijn
Secretaris-directeur

waterschap limburg

met de omgeving, voor de omgeving

Besluit Algemeen Bestuur

Het algemeen bestuur van het Waterschap Limburg,

Gezien het voorstel van het dagelijks bestuur d.d. 07 oktober 2025,

Besluit:

Ontwerpbesluit
Het algemeen bestuur besluit toestemming te verlenen tot:
- toetreding van het dagelijks bestuur van het waterschap Limburg tot de GR AQUON per 2027, met inachtneming van de ontwerpwijziging van de GR van AQUON.

Aldus vastgesteld in de openbare AB-vergadering van 26 november 2025.

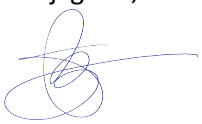
Het dagelijks bestuur,

de secretaris-directeur,

ir. E.J.M. Keulers MMO

de dijkgraaf,

S.M.M. Borger

Zaaknr. 2022-Z6234 / Doc.nr. Dit nummer wordt gegenereerd zodra deze is opgeslagen in Govermaxx

Wijzigingsbesluit Gemeenschappelijke regeling AQUON 2024

De dagelijkse besturen van het Waterschap Aa en Maas, van het Waterschap Brabantse Delta en van het Waterschap De Dommel, de colleges van dijkgraaf en hoogheemraden van het Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden, de dijkgraaf en hoogheemraden van het Hoogheemraadschap van Delfland, van het Hoogheemraadschap van Rijnland en van het Hoogheemraadschap van Schieland en de Krimpenerwaard, en de colleges van dijkgraaf en heemraden van het Waterschap Hollandse Delta en het Waterschap Rivierenland, ieder voor zij bevoegd zijn;

Overwegende dat

het dagelijks bestuur van het Waterschap Limburg heeft verzocht per 1 januari 2027 toe te treden tot deze gemeenschappelijke regeling;

AQUON thans gevestigd is te Houten en daartoe de vestigingsplaats gewijzigd dient te worden;

Besluiten de Gemeenschappelijke regeling AQUON 2024 als volgt te wijzigen:

Artikel I – Wijzigingen met betrekking tot te toetreding van het dagelijks bestuur van Waterschap Limburg

A
De aanhef van de regeling komt te luiden:
De dagelijkse besturen van het Waterschap Aa en Maas, van het Waterschap Brabantse Delta van het Waterschap De Dommel en van het Waterschap Limburg, de colleges van dijkgraaf en hoogheemraden van het Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden, de dijkgraaf en hoogheemraden van het Hoogheemraadschap van Delfland, van het Hoogheemraadschap van Rijnland en van het Hoogheemraadschap van Schieland en de Krimpenerwaard, en de colleges van dijkgraaf en heemraden van het Waterschap Hollandse Delta en het Waterschap Rivierenland, ieder voor zij bevoegd zijn;

B
Artikel 1, onder d., van de regeling komt te luiden:
d. deelnemers: dagelijkse besturen van de waterschappen Aa en Maas, Brabantse Delta, De Dommel en Limburg, de colleges van dijkgraaf en heemraden van de waterschappen Hollandse Delta en Rivierenland en de colleges van dijkgraaf en hoogheemraden van de hoogheemraadschappen van Delfland, Rijnland, Schieland en de Krimpenerwaard, en De Stichtse Rijnlanden;

C
Artikel 1, onder i., van de regeling komt te luiden:
i. vertegenwoordigende organen van de deelnemers: algemene besturen respectievelijk de verenigde vergaderingen van de waterschappen en hoogheemraadschappen genoemd onder d.;

D
Artikel 7, eerste lid, van de regeling komt te luiden:
1. Het algemeen bestuur bestaat uit tien leden.

E
In artikel 40, zevende lid, van de regeling wordt ‘zevennegende’ gewijzigd in ‘acht tiende’.

F
In artikel 40, zevende lid, van de regeling wordt ‘zevennegende’ gewijzigd in ‘acht tiende’.

G
In artikel 41, derde lid, van de regeling wordt ‘zeven negende’ gewijzigd in ‘acht tiende’.

Artikel II – Wijzigingen met betrekking tot de vestigingsplaats

A
Artikel 1, onder e., van de regeling komt te luiden:
e. gedeputeerde staten: college van gedeputeerde staten van de provincie Utrecht;

B
Artikel 2, tweede lid, van de regeling komt te luiden:
2. AQUON is gevestigd te Houten.

C
In artikel 50 van de regeling wordt ‘Waterschap Aa en Maas’ vervangen door ‘Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden’.

D
In artikel 51, eerste lid, van de regeling wordt ‘Waterschap Aa en Maas’ vervangen door ‘Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden’.

Artikel III – Inwerkingtreding

1. Dit wijzigingsbesluit treedt in werking op 1 januari 2027.
2. Indien dit wijzigingsbesluit later dan 1 januari 2027 bekend wordt gemaakt, dan treedt het in werking de dag na bekendmaking overeenkomstig artikel 50a, eerste lid aanhef en onder g. in samenhang met artikel 26 van de Wet gemeenschappelijke regelingen en artikel 51, eerste lid van de Gemeenschappelijke regeling AQUON 2024, en heeft het terugwerkende kracht tot 1 januari 2027.
3. De begroting voor het jaar 2027 wordt zo spoedig mogelijk na de toetreding van Waterschap Limburg gewijzigd, waarbij de in artikel 50g van de Wet gemeenschappelijke regelingen voorgeschreven zienswijzenprocedure reeds in 2026 kan worden doorlopen, en naast de algemene besturen van de in de aanhef van dit wijzigingsbesluit genoemde waterschappen en hoogheemraadschappen ook het algemeen bestuur van het Waterschap Limburg op gelijke wijze om zienswijzen wordt gevraagd.

Toelichting

1. Algemene toelichting

Het dagelijks bestuur van het Waterschap Limburg heeft het voornemen uitgesproken om per 1 januari 2027 toe te treden tot de Gemeenschappelijke regeling AQUON 2024. Met dit wijzigingsbesluit wordt die wijziging verwerkt in de geldende gemeenschappelijke regeling (artikel I). Daarnaast is AQUON sinds enige tijd gevestigd in Houten, daarom wordt voorgesteld ook de officiële vestigingsplaats van AQUON te wijzigen in Houten (artikel II). Op dit moment betreft het een beleidsarme wijziging van de GR.

2. Artikelsgewijze toelichting

Artikel I

Met dit artikel wordt de toetreding van het dagelijks bestuur van Waterschap Limburg geëffectueerd. Met de wijzigingen onder A en B wordt het Waterschap Limburg opgenomen in de gemeenschappelijke regeling. De wijziging onder C is van redactionele aard, om aan te sluiten bij de reeds in de gemeenschappelijke regeling gehanteerde termen.

Met de wijziging onder D wordt het algemeen bestuur van AQUON uitgebreid van negen naar tien leden, zodat ook het dagelijks bestuur van het Waterschap Limburg een lid kan aanwijzen dat hem vertegenwoordigt.

De wijzigingen onder E, F en G zien op besluiten die aan een gekwalificeerde meerderheid zijn onderworpen. Thans is dat een 7/9 meerderheid, waarbij dus 7 in plaats van 5 leden van het algemeen bestuur moeten instemmen (5 is thans noodzakelijk bij een gewone meerderheid). Om dit belang te borgen wordt dit in de nieuwe situatie veranderd in 8/10 meerderheid, zodat nog steeds 2 extra instemmende leden van het algemeen bestuur nodig zijn ten opzichte van een gewone meerderheid (straks bij 6 leden, en bij de gekwalificeerde meerderheid dus 8 leden).

Artikel II

Met dit artikel wordt de vestigingsplaats van het openbaar lichaam AQUON officieel gewijzigd van ’s-Hertogenbosch naar Houten om recht te doen aan de feitelijke situatie. Met onderdeel B wordt dat geborgd. Omdat dit ook gevolgen heeft voor het college van gedeputeerde staten dat formeel toezichthouder is op het bestuur van het openbaar lichaam AQUON (zie art. 29 van de Wet gemeenschappelijke regelingen), wordt met onderdeel A het college van gedeputeerde staten van Noord-Brabant vervangen door het college van gedeputeerde staten van Utrecht.

Onder C en D wordt de gemeenschappelijke regeling zodanig aangepast dat het bestuur van het Waterschap Aa en Maas (als huidige waterschap van de plaats van vestiging) wordt vervangen door het bestuur van het Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden (als toekomstig waterschap van de plaats van vestiging). Dat sluit aan op de hoofdregel zoals die uit artikel 50a lid 1 in samenhang met artikel 26 van de Wet gemeenschappelijke regelingen volgt.

Artikel III

Dit artikel regelt de inwerkingtreding van dit wijzigingsbesluit per 1 januari 2027 (lid 1). Het tweede lid is uitsluitend opgenomen voor de onverhoopte situatie dat de bekendmaking van het wijzigingsbesluit niet voor 1 januari 2027 plaatsvindt. De inwerkingtreding mag immers niet liggen voor het moment van bekendmaking.

Het derde lid regelt dat ook het algemeen bestuur van Waterschap Limburg, net als de algemene besturen van de andere deelnemende waterschappen, zienswijzen kan indienen op de begrotingswijziging voor 2027 die ook voor hen zal gaan gelden. Die begrotingswijziging kan hiermee al in 2026 worden voorbereid, zodat deze in de eerste vergadering van het algemeen bestuur van AQUON van 2027 kan worden vastgesteld.

Wateronderzoek en advies

BEGROTINGSWIJZIGING 2027

ADDENDUM OP BEGROTING 2027 NA TOETREDING WATERSCHAP LIMBURG PER 01-01-2027

Datum rapportage: 19 maart 2026
Versie: 2.0
Opgesteld door: Michel van den Hoek,
Chantal van Heuven

1 INLEIDING

In november 2025 heeft het Dagelijks Bestuur van Waterschap Limburg een formeel verzoek tot toetreding tot de GR AQUON per 1 januari 2027 ingediend bij het Dagelijks Bestuur van AQUON. In 2026 wordt de procedure om tot daadwerkelijke toetreding te komen in de besturen van de 9 eigenaren doorlopen om deze toetreding per 1 januari 2027 te kunnen effectueren. In deze begrotingswijziging is de financiële uitwerking van de toetreding uitgewerkt. De basis voor deze begrotingswijziging is het kostenpatroon van het programma laboratorium uit de programmabegroting 2027 en meerjarenraming 2028-2031, vermeerderd met de verwachte extra kosten als gevolg van de verwachte meetvraag van Waterschap Limburg. Per saldo resulteert de toetreding tot een gemiddelde prijs per verkooppunt van 2,37 euro (ten opzichte van 2,44 euro in de programmabegroting). Dit levert voor de 9 deelnemers een kostenvoordeel op van 1,3 miljoen euro
De toetreding heeft geen invloed op het programma eigenaren.

De zienswijze procedure van deze begrotingswijziging loopt voor de 9 deelnemers gelijk met de zienswijze procedure van de reguliere begroting 2027. Na toetreding per 1 januari 2027 zal na ontvangst van de zienswijze van Waterschap Limburg de begrotingswijziging zo snel als mogelijk vastgesteld worden door het Algemeen Bestuur van AQUON.

FINANCIËLE IMPACT VAN DE TOETREDING WATERSCHAP LIMBURG

De verwachte meetvraag van Waterschap Limburg bedraagt 1.444.952 verkooppunten (regulier 1.402.000 + 42.952 VP NRS bemonsteringen). Onderstaande tabel toont een samenvatting van de impact van de toetreding van waterschap Limburg

	2027		
	Initiële begroting	Begrotings-wijziging	Voordeel huidige deelnemers
Meetvraag deelnemers (VP)	18.875.177	18.875.177	
Meetvraag WS Limburg		1.444.952	
Bijdrage 9 huidige deelnemers (euro)	46.146.000	44.823.300	1.322.700
Bijdrage WS Limburg (euro)		3.425.000	
Totale bijdrage deelnemers	**46.146.000**	**48.248.300**	
Prijs per verkooppunt (euro)	2,44	2,37	

MEETVRAAG 10 DEELNEMERS

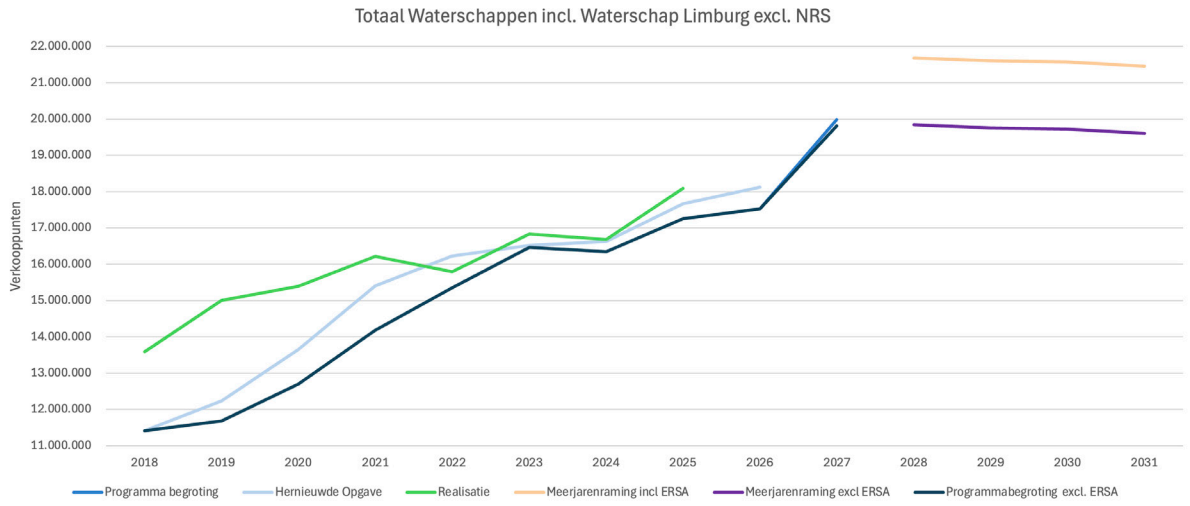
Onderstaande tabel toont de tabel meetvraag zoals reeds opgenomen in paragraaf 5.2 van de programmabegroting, aangevuld met de meetvraag van Waterschap Limburg (separate lijn en opgehoogd bij de NRS bemonsteringen)

PRODUCTIE/ MEETVRAAG	Hernieuwde opgave	Programma begroting	Meerjarenraming			
	2026*	2027**	2028	2029	2030	2031
Aa en Maas	2.159.000	2.147.000	2.326.911	2.326.911	2.406.911	2.321.911
Brabantse Delta	1.909.224	2.067.993	2.091.367	2.091.367	2.091.367	2.091.367
De Dommel	1.557.961	1.594.900	1.701.460	1.695.460	1.762.660	1.707.560
Delfland	1.790.982	1.811.224	1.875.866	1.875.866	1.875.866	1.875.866
Hollandse Delta	2.820.500	2.341.500	2.869.867	2.732.367	2.559.867	2.642.367
Limburg	nvt	1.402.000	1.597.590	1.617.590	1.617.590	1.597.590
Rijnland	2.910.000	3.170.000	3.560.986	3.600.986	3.590.986	3.600.986
Rivierenland	2.501.590	2.740.256	2.862.846	2.864.046	2.865.646	2.819.246
Schieland en Kr'waard	867.500	1.230.500	1.279.016	1.279.016	1.279.016	1.279.016
Stichtse Rijnlanden	1.608.270	1.474.208	1.518.088	1.518.088	1.518.088	1.518.088
Subtotaal	**18.125.027**	**19.979.581**	**21.683.997**	**21.601.697**	**21.567.997**	**21.453.997**
Indexcijfer jaar 2014=100	169	186	202	201	201	200
NRS-bemonsteringen	560.000	340.548	340.548	340.548	340.548	340.548
Totaal inclusief NRS	**18.685.027**	**20.320.129**	**22.024.545**	**21.942.245**	**21.908.545**	**21.794.545**

* Opgave van de waterschappen in september-oktober 2025

** Aanname: vanaf 2027 worden 97 van de 130 RWZI's 1 keer per week bemonsterd (2026: 1,4 bemonsteringen per RWZI (130) per week)

Gezamelijke meetvraag alle waterschappen in VP (Verkooppunten), MET WL.

BEGROTINGSWIJZIGING T.B.V. LABORATORIUM ACTIVITEITEN

Onderstaand volgt een overzicht van de voorgestelde wijziging in de verschillende posten van de begroting 2027, gevolgd door een toelichting per individuele post voor zover de kosten substantieel afwijken.

PROGRAMMA 1 LABORATORIUM	*	Begroting 2027	Begrotings-wijziging 2027	Wijzizing t.o.v. begroting
Salarissen	1	17.600.000	18.291.250	691.250
Sociale lasten	2	4.700.000	4.883.750	183.750
Overige personeelslasten	3	1.100.000	1.100.000	0
Personeel van derden	4	1.550.000	1.572.500	22.500
PERSONEELSLASTEN		24.950.000	25.847.500	897.500
Diensten van derden	5	1.312.000	1.404.000	92.000
Huren en rechten	6	210.000	225.000	15.000
Leaseauto's	7	1.400.000	1.408.000	8.000
Verzekeringen	8	70.000	70.000	0
Belastingen	9	280.000	280.000	0
Onderhoud door derden	10	1.447.000	1.447.000	0
OVERIGE BEDRIJFSLASTEN		4.719.000	4.834.000	115.000
Ge- en verbruiksgoederen	11	4.600.000	4.802.000	202.000
Duurzame gebruiksgoederen	12	205.000	231.000	26.000
Energie	13	410.000	410.000	0
GOEDEREN EN DIENSTEN		5.215.000	5.443.000	228.000
Externe analyses	14	6.975.000	7.732.000	757.000
UITBESTEDINGEN		6.975.000	7.732.000	757.000
Afschrijvingen	15	4.010.000	4.010.000	0
Rentelasten	16	1.115.000	1.115.000	0
KAPITAALSLASTEN		5.125.000	5.125.000	0
NORMALE EXPLOITATIEKOSTEN		46.984.000	48.981.500	1.997.500
ONVOORZIEN	17	200.000	200.000	0
TOTAAL LASTEN		47.184.000	49.181.500	1.997.500
Bijdrage derden	18	-1.098.000	-988.200	109.800
TOTALE KOSTEN		46.086.000	48.193.300	2.107.300
Vennootschapsbelasting	20	60.000	55.000	-5.000
Bijdrage waterschappen		46.146.000	48.248.300	2.102.300

TOELICHTING OP DE BEGROTINGSWIJZIGING AQUON LABORATORIUM ACTIVITEITEN

1, 2 en 4: Salarissen en sociale lasten, personeel van derden

Om de extra meetvraag te kunnen uitvoeren zal AQUON een aantal medewerkers (10,5 fte) aannemen, voornamelijk chemische analisten. Daarnaast zal uitbreiding van de CMO capaciteit benodigd zijn om de monsters aan het eind van de dag te kunnen verwerken.

5: Diensten van derden

Er is een inschatting gemaakt van de extra transportkosten die benodigd zijn om de monsters vanuit Limburg naar het laboratorium in Houten te vervoeren.

11: Ge- en verbruiksgoederen

Een groot deel van de extra meetvraag zal intern door AQUON worden uitgevoerd. De extra kosten zijn berekend op basis van het verbruik van de huidige meetvraag van de waterschappen.

14: Externe analyses

De kosten voor uitbestedingen betreffen voornamelijk de monstername. AQUON zal als rechtsopvolger van de wettelijke taak van Waterschap Limburg het contract met de huidige leverancier overnemen. Daarnaast zijn kosten begroot voor het deel van de analyses die AQUON niet zelf zal gaan uitvoeren.

18: Bijdrage derden

Waterschap Limburg neemt al enkele analyses, bijvoorbeeld sensoring, af van AQUON. Deze opbrengsten worden tot en met 2026 begroot en verantwoord als bijdrage derden, in de programmabegroting 2027 is rekening gehouden met 45.000 VP. Met de toetreding tot de GR op 1 januari 2027 zullen deze analyses niet meer als bijdrage derden gezien worden, maar vormen ze onderdeel van de reguliere meetvraag van de deelnemers.

MEERJARENRAMING LABORATORIUM ACTIVITEITEN

Onderstaande tabel geeft de aangepaste meerjarenraming na toetreding van waterschap Limburg

LABORATORIUM bedragen X €1.000	Realisatie/begroting excl Limburg			BEGROTING EN RAMINGEN TIJDREEKS 2027-2031 incl. WS Limburg				
	2025 gerealiseerd	2026 begroot	2027 begroot	2027 begroot	2028 geraamd	2029 geraamd	2030 geraamd	2031 geraamd
Personeelskosten	21.220	22.990	24.950	25.848	27.911	28.821	29.835	30.830
Overige bedrijfslasten	3.923	4.240	4.719	4.834	5.477	5.677	5.847	6.023
Goederen en diensten	5.161	4.635	5.215	5.443	5.890	6.009	6.189	6.375
Uitbestedingen	6.824	6.400	6.975	7.732	8.660	8.738	8.966	9.095
Kapitaallasten	4.608	5.210	5.125	5.125	6.004	6.543	6.982	7.220
Onvoorziene lasten	-36	200	200	200	200	200	200	200
Mutatie bestemmingsreserve			0	0	0	0	0	0
Vennootschapsbelasting	88	20	60	55	60	60	60	60
Totale kosten	**41.788**	**43.695**	**47.244**	**49.237**	**54.203**	**56.047**	**58.079**	**59.802**
Bijdrage derden	879	600	1.098	988	1.000	1.040	1.060	1.080
Bijdragen waterschappen	40.909	43.095	46.146	48.248	53.203	55.007	57.019	58.722
Totale inkomsten	**41.788**	**43.695**	**47.244**	**49.237**	**54.203**	**56.047**	**58.079**	**59.802**

AQUON is continu bezig met het optimaliseren van haar analyseprocessen. Hierbij treden, zeker als gevolg van volumestijgingen, steeds efficiencyvoordelen, op wat reeds jaren resulteert in een realisatie van een lagere prijs per verkooppunt dan voorzien in de begrotingen. Bij de doorrekening in het meerjarenperspectief zijn de mogelijke extra voordelen als gevolg van verdere efficiency als gevolg van de toetreding van Waterschap Limburg nog niet nader gekwantificeerd, uitwerking hiervan zal een plaats krijgen in de programmabegroting 2028.

BIJLAGEN

BIJLAGE I: BIJDRAGE PER WATERSCHAP IN DE JAREN 2027-2031 NA TOETREDING WATERSCHAP LIMBURG

2027	Totale kosten in dit programma excl. NRS-bemonsteringen: 47.442					NRS			Initiële Begroting
	Vaste kosten		Variabele kosten			Kosten excl. NRS	Afrekening NRS	Totale kosten	Totale kosten
	Procent	Bedrag	Productie	Procent	Bedrag				
Aa en Maas	10,8%	3.852	2.138.412	10,7%	1.269	5.122	42	5.164	5.317
Brabantse Delta	10,4%	3.712	2.080.401	10,4%	1.235	4.947	88	5.034	5.186
De Dommel	7,7%	2.724	1.580.546	7,9%	938	3.663	42	3.705	3.815
Delfland	10,2%	3.615	1.820.280	9,1%	1.081	4.696	27	4.723	4.863
Hollandse Delta	12,2%	4.351	2.339.159	11,7%	1.389	5.740	107	5.847	6.029
Limburg	7,0%	2.491	1.402.000	7,0%	832	3.323	102	3.425	
Rijnland	15,6%	5.539	3.185.850	15,9%	1.891	7.431	110	7.541	7.759
Rivierenland	12,9%	4.594	2.715.594	13,6%	1.612	6.206	160	6.366	6.546
Schieland en de Kr	5,3%	1.894	1.230.500	6,2%	730	2.624	46	2.670	2.748
Stichtse Rijnlanden	7,9%	2.808	1.487.476	7,4%	883	3.691	84	3.775	3.884
Totaal	100,0%	35.581	19.980.217	100,0%	11.860	47.442	807	48.249	46.146

2028	Totale kosten in dit programma excl. NRS-bemonsteringen: 52.376					NRS			Initiële Begroting
	Vaste kosten		Variabele kosten			Kosten excl. NRS	Afrekening NRS	Totale kosten	Totale kosten
	Procent	Bedrag	Productie	Procent	Bedrag				
Aa en Maas	11,1%	4.350	2.317.603	10,7%	1.399	5.750	43	5.793	5.960
Brabantse Delta	10,3%	4.052	2.103.915	9,7%	1.270	5.322	90	5.412	5.570
De Dommel	7,9%	3.120	1.686.147	7,8%	1.018	4.138	43	4.181	4.301
Delfland	10,1%	3.979	1.885.245	8,7%	1.138	5.117	28	5.145	5.293
Hollandse Delta	12,4%	4.881	2.866.997	13,2%	1.731	6.613	109	6.722	6.925
Limburg	7,0%	2.750	1.597.590	7,4%	965	3.714	104	3.819	
Rijnland	15,8%	6.195	3.578.791	16,5%	2.161	8.356	113	8.469	8.708
Rivierenland	12,6%	4.930	2.837.080	13,1%	1.713	6.643	164	6.807	6.995
Schieland en de Kr	4,6%	1.802	1.279.016	5,9%	772	2.575	47	2.622	2.696
Stichtse Rijnlanden	8,2%	3.223	1.531.751	7,1%	925	4.148	86	4.234	4.352
Totaal	100,0%	39.282	21.684.136	100,0%	13.094	52.376	827	53.204	50.800

2029	Totale kosten in dit programma excl. NRS-bemonsteringen: 54.160					NRS			Initiële Begroting
	Vaste kosten		Variabele kosten			Kosten excl. NRS	Afrekening NRS	Totale kosten	Totale kosten
	Procent	Bedrag	Productie	Procent	Bedrag				
Aa en Maas	10,9%	4.422	2.317.603	10,7%	1.453	5.875	44	5.919	6.093
Brabantse Delta	10,1%	4.108	2.103.915	9,7%	1.319	5.427	92	5.519	5.683
De Dommel	7,9%	3.213	1.680.201	7,8%	1.053	4.266	44	4.310	4.437
Delfland	9,9%	4.004	1.885.245	8,7%	1.182	5.186	28	5.214	5.367
Hollandse Delta	12,5%	5.069	2.729.635	12,6%	1.711	6.780	112	6.892	7.104
Limburg	7,0%	2.846	1.617.590	7,5%	1.014	3.860	107	3.966	
Rijnland	15,9%	6.440	3.618.991	16,8%	2.268	8.708	116	8.824	9.078
Rivierenland	12,8%	5.198	2.838.270	13,1%	1.779	6.977	168	7.145	7.346
Schieland en de Kr	4,9%	1.984	1.279.016	5,9%	802	2.785	48	2.833	2.916
Stichtse Rijnlanden	8,2%	3.336	1.531.751	7,1%	960	4.296	88	4.384	4.509
Totaal	100,0%	40.620	21.602.217	100,0%	13.540	54.160	847	55.007	52.532

2030	Totale kosten in dit programma excl. NRS-bemonsteringen: 56.150					NRS			Initiële Begroting
	Vaste kosten		Variabele kosten			Kosten excl. NRS	Afrekening NRS	Totale kosten	Totale kosten
	Procent	Bedrag	Productie	Procent	Bedrag				
Aa en Maas	10,8%	4.555	2.397.283	11,1%	1.560	6.116	45	6.161	6.351
Brabantse Delta	10,0%	4.196	2.103.915	9,8%	1.369	5.566	94	5.660	5.836
De Dommel	7,9%	3.322	1.746.796	8,1%	1.137	4.459	45	4.505	4.643
Delfland	9,0%	3.785	1.885.245	8,7%	1.227	5.012	29	5.041	5.196
Hollandse Delta	13,1%	5.527	2.557.307	11,9%	1.664	7.192	115	7.307	7.541
Limburg	7,1%	3.005	1.617.590	7,5%	1.053	4.058	110	4.167	
Rijnland	15,8%	6.662	3.608.941	16,7%	2.349	9.011	119	9.130	9.405
Rivierenland	13,2%	5.546	2.839.855	13,2%	1.848	7.395	172	7.567	7.790
Schieland en de Kr	5,5%	2.326	1.279.016	5,9%	832	3.158	49	3.207	3.305
Stichtse Rijnlanden	7,6%	3.187	1.531.751	7,1%	997	4.184	90	4.274	4.402
Totaal	100,0%	42.113	21.567.700	100,0%	14.038	56.150	869	57.019	54.470

2031	Totale kosten in dit programma excl. NRS-bemonsteringen: 57.832					NRS			Initiële Begroting
	Vaste kosten		Variabele kosten			Kosten excl. NRS	Afrekening NRS	Totale kosten	Totale kosten
	Procent	Bedrag	Productie	Procent	Bedrag				
Aa en Maas	10,7%	4.644	2.312.623	10,8%	1.558	6.202	46	6.249	6.449
Brabantse Delta	9,9%	4.311	2.103.915	9,8%	1.418	5.729	97	5.825	6.014
De Dommel	7,8%	3.391	1.692.192	7,9%	1.140	4.532	46	4.578	4.725
Delfland	8,8%	3.833	1.885.245	8,8%	1.270	5.103	30	5.133	5.297
Hollandse Delta	12,5%	5.441	2.639.725	12,3%	1.779	7.219	118	7.337	7.582
Limburg	7,3%	3.165	1.597.590	7,4%	1.077	4.242	112	4.354	
Rijnland	16,4%	7.119	3.618.991	16,9%	2.439	9.557	122	9.679	9.983
Rivierenland	13,3%	5.753	2.793.873	13,0%	1.883	7.635	176	7.812	8.052
Schieland en de Kr	6,0%	2.597	1.279.016	6,0%	862	3.459	51	3.510	3.620
Stichtse Rijnlanden	7,2%	3.120	1.531.751	7,1%	1.032	4.152	92	4.245	4.377
Totaal	100,0%	43.374	21.454.921	100,0%	14.458	57.832	890	58.721	56.098

BEGROTINGSWIJZIGING 2027

ADDENDUM OP BEGROTING 2027 NA TOETREDING WATERSCHAP LIMBURG PER 01-01-2027

Maart 2026

Wateronderzoek en advies

Algemeen Bestuur

Dossiernummer	4662
Extern Zaak ID	0539383895
Vergaderdatum	1 juli 2026
Agendapunt	4.5
Titel	Zienswijze ontwerpbegroting BHIC 2027 en meerjarenplan 2027-2030

Geagendeerd	Vergaderdatum
Algemeen Bestuur	**1 juli 2026**

Kenmerk: 383895 / 389376

Aan het algemeen bestuur

Datum: 1 juli 2026

Meerjarenplan 2027-2030 en Ontwerpbegroting 2027 BHIC

Voorstel

1. Kennis te nemen van het Meerjarenplan 2027-2030 BHIC.
2. Kennis te nemen van de Ontwerpbegroting BHIC 2027.
3. Kennis te nemen van de jaarrekening 2025 en het jaarverslag 2025 van BHIC.
4. In te stemmen met het afzien van het inbrengen van een zienswijze bij het Meerjarenplan 2027-2030 BHIC en de Ontwerpbegroting BHIC 2027.

0. Korte samenvatting

De Gemeenschappelijke regeling BHIC (Brabants Historisch Informatie Centrum) heeft het Meerjarenplan 2027-2030 ‘Het geheugen van Brabant, voor de toekomst van Brabant’ en de Ontwerpbegroting 2027 opgesteld, zie bijlage 1 en 2.

De komende jaren kenmerken zich door veranderingen in de sector: digitalisering en AI vragen om nieuwe afwegingen in archivering en dienstverlening. De nieuwe archiefwet leidt niet alleen tot uittreding van het Rijk uit de GR, maar stelt ook nieuwe eisen aan de overbrengingstermijn en te maken afwegingen in openbaarheid en privacy. Het BHIC wil hierin partner zijn voor de deelnemers. Dit meerjarenplan vormt de basis voor de gezamenlijke strategische koers voor de komende jaren en geeft richting aan de wijze waarop BHIC samen met de deelnemende gemeenten en waterschappen werken aan de uitvoering van onze opgaven.

De Ontwerpbegroting 2027 geeft een duidelijk beeld van de stand van zaken van de ontwikkelingen bij BHIC. Ter informatie is de Kadernota 2027 BHIC toegevoegd (bijlage 3). Deze kadernota geeft de beleidsmatige en financiële ontwikkelingen weer. De Kadernota geeft de randvoorwaarden waarbinnen de ontwerpbegroting is opgesteld.

Het bestuur van de gemeenschappelijke regeling het Brabants Historisch Informatie Centrum (BHIC) heeft de jaarstukken 2025 (jaarrekening 2025 en jaarverslag 2025) vastgesteld. De deelnemers ontvangen deze jaarstukken ter kennisname (bijlage 4 Jaarrekening 2025 BHIC en bijlage 5 Jaarverslag 2025 BHIC).

1. Inleiding

1.1. Aanleiding

BHIC is een gemeenschappelijke regeling waarin Waterschap De Dommel deelneemt. Conform de (gewijzigde) Wet Gemeenschappelijke regelingen (WGr) is het bestuur van BHIC gehouden om een zienswijzeprocedure te volgen.

1.2. Beleidscontext/Historie

Het BHIC heeft het Meerjarenplan 2027-2030 en de Ontwerpbegroting 2027 opgesteld. Conform de Wet Gemeenschappelijke regelingen (WGr) worden de deelnemers in de gelegenheid gesteld hun zienswijze hierop kenbaar te maken.

2. Doel/meetbaar effect

Door het afgeven van een zienswijze kan het waterschap aan het bestuur van BHIC een advies geven ten behoeve van de definitieve besluitvorming om te komen tot een Meerjarenplan 2027-2030 en Beleidsbegroting 2027.

3. Uitwerking van het voorstel

3.1. Inhoud en argumenten

3.1.1 Kennis te nemen van het Meerjarenplan 2027-2030 BHIC

Digitalisering en AI vragen de komende periode om nieuwe afwegingen en werkwijzen. BHIC verkent verantwoorde AI-inzet ter ondersteuning van het werk, mét behoud van de persoonlijke benadering.
Op 12 februari 2026 heeft Waterschap De Dommel een zienswijze afgegeven bij de concept kadernota 2027. In deze zienswijze hebben we met betrekking tot AI het volgende opgenomen:

“In de concept Kadernota staat dat BHIC Artificial Intelligence (AI) steeds meer gaan toepassen en uitbreiden. AI heeft positieve en negatieve kanten. Wij vinden dat er zorgvuldig met AI moet worden omgegaan. AI kost ontzettend veel water, wat in een tijd van zorgen rondom droogte niet strookt met de doelen waar wij ons voor inzetten. Daarnaast is AI veelal in handen van machtige Big Tech bedrijven, waar een behoorlijk risico zit als data en/of sturing in verkeerde handen valt. In gesprekken over de inzet van AI zullen wij hier aandacht voor blijven vragen.”

De reactie van BHIC hierop was als volgt:
“AI is een ontwikkeling waar we niet omheen kunnen als data georiënteerde organisatie. Tegelijkertijd is het BHIC zich bewust van de ethische aspecten van AI-inzet en de negatieve externe effecten van AI op duurzaamheid. Om die reden wegen we AI-inzet nadrukkelijk af en schalen we alleen op bij bewezen toegevoegde waarde en binnen de juridische en ethische kaders.”

Bovenstaande is ter informatie.
In het kader van de zienswijzeprocedure hebben wij geen op- en/of aanmerkingen bij het Meerjarenplan 2027-2030 en kunnen derhalve hiermee instemmen.

3.1.2 Kennis te nemen van de Ontwerpbegroting BHIC 2027
De Ontwerpbegroting 2027 wordt conform de afspraken met de deelnemende gemeenten en waterschappen reeds in het voorjaar opgesteld.

In het kader van de zienswijzeprocedure hebben wij geen op- en/of aanmerkingen bij de ontwerpbegroting 2027 en kunnen derhalve hiermee instemmen.

3.1.3. Kennis te nemen van de jaarrekening 2025 en het jaarverslag 2025 van BHIC
De totale exploitatiekosten voor het BHIC 2025 bedragen € 7.223.757. Begroot was een bedrag van € 7.181.300. De totale exploitatiebaten voor het BHIC 2025 bedragen € 7.157.996. Begroot was een bedrag van € 7.003.500.
Dit resulteert in een nadelig resultaat van € 65.761 voor mutaties aan de reserves (begroot was dit nadelig € 177.800). Na mutaties aan de reserves resteert een voordelig resultaat van € 20.818.

Een nadere toelichting op de belangrijkste verschillen is opgenomen in paragraaf toelichting op de exploitatierekening over het begrotingsjaar van de bijgaande jaarstukken van het BHIC.

De jaarstukken 2025 van BHIC zijn gecontroleerd door de accountant en de accountant heeft een goedkeurende controleverklaring voor getrouwheid en rechtmatigheid afgegeven welke is opgenomen in de jaarrekening 2025 BHIC.

3.2. Risico’s
De risico’s zijn in voldoende mate toegelicht in de stukken.

4. Financiën
Op basis van de Ontwerpbegroting 2027 zal de bijdrage van Waterschap De Dommel voor 2027 uitkomen op € 177.600 (begroting 2026: € 162.200). In de begroting 2027 van Waterschap De Dommel zal rekening gehouden worden met dit bedrag.

5. Uitvoering en evaluatie

5.1 Bestuurlijke vervolgstappen:
Aansluitend aan de behandeling in het algemeen bestuur wordt het afzien van het indienen van een zienswijze met betrekking tot het Meerjarenplan 2027-2030 en de Ontwerpbegroting 2027 schriftelijk kenbaar gemaakt aan BHIC.

5.2 Externe communicatie:
Niet van toepassing.

5.3 Bestuurlijke evaluatie:
Niet van toepassing.

Hoogachtend,

het dagelijks bestuur,

E. de Ridder	H.J. Kielenstijn
watergraaf	secretaris

Bijlage(n):

1. Meerjarenplan 2027-2030 ‘Het geheugen van Brabant, voor de toekomst van Brabant’
2. Ontwerpbegroting 2027 BHIC
3. Kadernota 2027 BHIC
4. Jaarrekening 2025 BHIC
5. Jaarverslag 2025 BHIC
6. Brief Zienswijze bij het Meerjarenplan 2027-2030 en de Ontwerpbegroting 2027 BHIC

Besluit

Meerjarenplan 2027-2030 en Ontwerpbegroting 2027 BHIC

Het algemeen bestuur besluit conform voorstel.

1. Kennis te nemen van het Meerjarenplan 2027-2030 BHIC.
2. Kennis te nemen van de Ontwerpbegroting BHIC 2027.
3. Kennis te nemen van de jaarrekening 2025 en het jaarverslag 2025 van BHIC.
4. In te stemmen met het afzien van het inbrengen van een zienswijze bij het Meerjarenplan 2027-2030 BHIC en de Ontwerpbegroting BHIC 2027.

Aldus vastgesteld in de vergadering van 1 juli 2026

het algemeen bestuur,

E. de Ridder
watergraaf

H.J. Kielenstijn
secretaris

Het Geheugen van Brabant, voor de toekomst van Brabant
Meerjarenplan 2027-2030

Voorwoord

Zodra je door de poort van onze Citadel naar de voormalige kazerne loopt, ervaar je de sereniteit en rust van onze mooie werkplek. Wanneer je in onze depots afdaalt, zie je de dozen en lades gevuld met 40 kilometer papier, te wachten op de eeuwigheid. De tijd lijkt dan stil te staan in ons archief. Maar schijn bedriegt. Het BHIC is, als archieforganisatie midden in de samenleving, volop in beweging.

Digitalisering heeft het BHIC fundamenteel veranderd: van 'sec' fysieke bewaarplaats naar digitale bewaarplaats van (overheids)informatie en online dienstverlening. Die verandering zet door. We bouwen verder op wat het BHIC de afgelopen decennia al heeft ingezet: digitalisering mét behoud van de persoonlijke benadering. Nog meer dan voorheen zullen we de samenwerking zoeken: met onze overheidspartners, onze digitale dienstverleners en bovenal met onze collega-archiefinstellingen. De ontwikkelingen gaan simpelweg te snel en zijn te veelomvattend om alleen het wiel uit te vinden.

De nieuwe Archiefwet beïnvloedt niet alleen de inhoud van ons werk. Zij markeert ook de start van een nieuwe bestuur van het BHIC nu het Rijk per 1 januari 2027 uittreedt uit onze Gemeenschappelijke Regeling. Vanaf dat moment geven we met vertegenwoordigers van onze elf deelnemers en met twee onafhankelijke bestuursleden invulling aan dit nieuwe bestuur. Wij hebben er alle vertrouwen in dat daarmee de continuïteit van het BHIC in goede handen is. Met het Rijk zijn goede afspraken gemaakt over financiële continuïteit en andere vormen van betrokkenheid.

De publieke waarden van ons werk blijven overeind. We koersen verder in onze missie gericht op een breder, meer divers en meer tevreden publiek. We onderstrepen het belang van een transparante overheid, het recht op informatie van inwoners en rechtzoekende burgers, het vertellen van verhalen over Brabant en het context en betekenis geven aan maatschappelijke ontwikkelingen. Dat doen we als BHIC op een betrokken, bevlogen en belangeloze wijze. Met de inzet van vele vrijwilligers. We doen veel voor weinig, maar het is in het licht van de uitdagingen ook nodig om de financiële en organisatorische basis op orde te houden. We willen kunnen blijven rekenen op onze overheidspartners én een samenleving die deze publieke waarden blijven zien en ondersteunen.

Dit meerjarenplan 2027-2030 zet daartoe de koers. Het biedt tevens uitnodiging om deze toekomst met onze partners vorm te geven. Zo blijven we werken aan wat het BHIC al decennia kenmerkt: een organisatie die met hoofd én hart zorgt voor het verleden van Brabant- en daarmee bijdraagt aan het vertrouwen in de toekomst.

1. Inleiding

Profiel

Het BHIC is het Geheugen van Brabant. We bewaren en beheren de archieven van en voor Brabant en vele anderen en maken ze op veel manieren toegankelijk. Vanuit de Citadel, een prachtige vesting in ’s-Hertogenbosch, werken 53 medewerkers en vele vrijwilligers aan deze missie.

De Gemeenschappelijke Regeling (GR), met negen deelnemende gemeenten uit Noordoost-Brabant en twee waterschappen, biedt het fundament van onze organisatie. Daarnaast beheren we via verschillende regelingen de archieven van de rijksinstellingen in onze provincie, de provincie Noord-Brabant en vele uitvoeringsorganisaties. Via de provincie vullen we deze rol ook in bij de Zuidelijke Rekenkamer en de Port of Moerdijk. Wij houden via onze inspectierol toezicht op de eisen die de Archiefwet stelt aan de informatiehuishouding van onze overheidspartners.

Deelnemers GR	**DVO-Partners (Dienstverleningsovereenkomst)**	**Rijk: rijksinstellingen in de provincie**	**Overige partners**
Gemeente Bernheze	Provincie Noord-Brabant	TU Eindhoven	Zuidelijke Rekenkamer
Gemeente Boekel	Waterschap Brabantse Delta	Rechtbank Zeeland West-Brabant	Port of Moerdijk
Gemeente Boxtel	Heesch-West	Rechtbank Oost-Brabant	
Gemeente Land van Cuijk	Belastingsamenwerking Oost-Brabant		
Gemeente Maashorst	Omgevingsdienst Brabant Noord		
Gemeente Meijerijstad	Omgevingsdienst Midden- en West-Brabant		
Gemeente Oss	Omgevingsdienst Zuidoost-Brabant		
Gemeente Sint-Michielsgestel	Aquon		
Gemeente Vught	WSD		
Waterschap Aa en Maas	Werkvoorzieningschap Noordoost-Brabant		
Waterschap De Dommel			

We beheren en ontsluiten papieren en digitale archieven. Overheden maken nu alleen nog digitaal archief aan. Daartoe hebben we het e-depot ontwikkeld. Het e-depot is beschikbaar voor medewerkers van onze deelnemers en partners, maar ook voor andere geïnteresseerden. We zijn hét Genealogisch Centrum van Brabant, we zijn er voor de rechtzoekende inwoner, de wetenschappelijke onderzoeker en de geïnteresseerde in de geschiedenis van Brabant. Waar de studiezaal nog altijd een belangrijke plek is voor onderzoek, is onze website dé ingang voor onze collectie en onze dienstverlening.

Veruit de meeste archieven zijn afkomstig van onze overheidspartners, maar we beschikken ook over een bijzonder mooie collectie van particuliere archieven. We vertellen de verhalen uit onze archieven en zoeken de interactie met onze bezoekers. Zo maken we gezamenlijk de geschiedenis van én met Brabanders elke dag een stukje rijker.

Missie en visie

Met de jarenlange inzet op meer, meer divers en meer tevreden publiek heeft het BHIC als archieforganisatie zijn *publieksbereik* steeds verder uitgebouwd: kwantitatief en kwalitatief. We continueren onze missie om onze collectie zichtbaar, toegankelijk en beleefbaar te maken. Juist in deze tijden van snelle verandering biedt de geschiedenis van de eigen woonplek of afkomst houvast. En draagt zij bij aan eigen en collectieve identiteit én verbondenheid.

Onze *dienstverlening en onze expertise* zijn onze kracht. Of het nu gaat om een gemeente die advies zoekt over digitaal informatiebeheer of over de Archiefwet, een onderzoeker die diep graaft in een archiefstuk, of een inwoner die zijn familiegeschiedenis ontrafelt of op zoek is naar een bouwtekening: iedereen mag rekenen op onze aandacht en deskundigheid. Wij luisteren, denken mee en helpen verder.

Met het *duurzaam bewaren en ontsluiten van informatie* zijn we één van de pijlers van de rechtsstaat: het recht op betrouwbare en authentieke (overheids)informatie voor elke inwoner. Dit is een wettelijke taak en extra relevant in een tijd waarin het vertrouwen in de rechtsstaat en in informatie onder druk staat. De verdergaande digitalisering stelt bovendien andere eisen aan archivering en duurzame toegankelijkheid. Daarin hebben we vroeg geïnvesteerd. De snelheid van veranderingen vereist dat we hierin blijven ontwikkelen.

Wij willen een representatief geheugen zijn en *meerdere perspectieven uit de geschiedenis* kunnen laten zien. We geven onze bronnen bovendien betekenis door ze te verbinden aan vraagstukken van vandaag, voor de toekomst. We verstevigen onze collectie en brengen de verborgen parels actief voor het voetlicht. We vertellen de verhalen van Brabant. Laagdrempelig, in schrift, beeld en geluid en allemaal vindbaar

via onze nieuwe website. Samen met onze partners in BrabantinBeelden, onze fellows, andere archief- en erfgoedorganisaties en de vele vrijwilligers.

We bouwen voort op een stevig fundament. Onze kracht ligt in een organisatie waar *stabiliteit én ruimte voor innovatie* samengaan. Daarbij houden we vast aan onze kernwaarden. In een tijd waarin informatie vluchtig is en verandering de enige constante lijkt, blijven wij werken vanuit onze drie kernwaarden - betrokken, bevlogen en belangeloos. *Betrokken*, omdat we ons verbonden voelen met onze partners, ons publiek en onze vrijwilligers. *Bevlogen*, omdat we geloven in de kracht van onze bronnen voor het schrijven van geschiedenis, het begrijpen van het heden en het inspireren voor de toekomst. *Belangeloos,* omdat we als archief de verantwoordelijkheid hebben voor het publieke belang van beheer en toegang tot authentieke informatie.

Vanuit deze missie en visie gaan we de komende vier jaar aan de slag gaan met de uitdagingen in het snel veranderende archieflandschap.

2. De wereld om ons heen

Digitalisering en AI

Omgaan met data en informatie is de basis van ons werk en loopt als een rode draad door onze organisatie. Digitalisering is een drijvende kracht achter onze werkzaamheden en vormt een essentiële voorwaarde voor toekomstbestendigheid. Met de voortschrijdende ontwikkelingen in digitalisering en AI nemen de mogelijkheden én uitdagingen toe. We kunnen informatie slimmer en efficiënter beheren en taken sneller uitvoeren, archieven breder delen en verhalen op nieuwe manieren tot leven brengen. Maar met de snelle beschikbaarheid van veel data en informatie stijgen de verwachtingen van onze bezoekers en moeten ze weten hoe deze data te vinden. Bovendien moeten data veilig en betrouwbaar zijn en op lange termijn toegankelijk, ongeacht veranderingen in de systemen.

Digitalisering en inzet op AI vragen de komende periode om nieuwe afwegingen en werkwijzen:

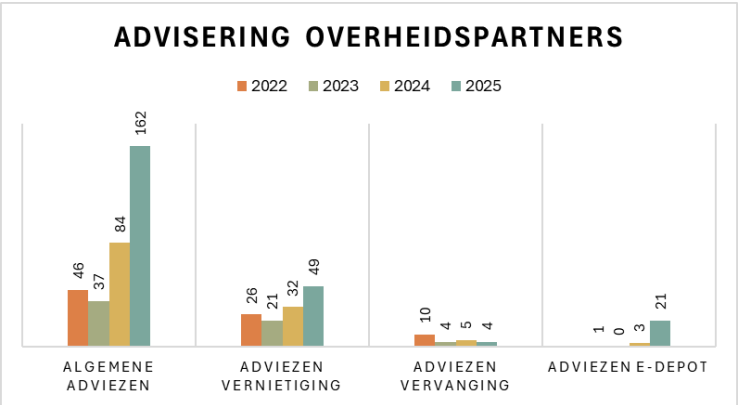
- '*De gebruiker centraal'*. De sector streeft naar een toekomst waarin data uit verschillende bronnen eenduidig vindbaar zijn, ongeacht de opslaglocatie. De wenselijkheid en haalbaarheid hiervan is nog een flink vraagstuk. Het is nog niet zo helder dat de gebruiker ook daadwerkelijk geholpen is met data uit alle bronnen. Daarnaast omvat de weg ernaartoe nog een flink aantal stappen. Denk bijvoorbeeld aan de noodzaak om alle fysieke archieven te digitaliseren en aan het eenduidig ontsluiten van alle data in de verschillende systemen die de archieforganisaties nu hanteren;
- *Duurzaam toegankelijke en betrouwbare informatie en selectie aan de bron.* Met de groeiende omvang en grotere complexiteit aan informatie en informatiebronnen worden ook de uitdagingen voor duurzame toegankelijkheid en betrouwbaarheid groter. Bovendien wordt voor overheden 'selectie aan de bron' steeds relevanter, waarbij naast de Archiefwet ook wetgeving als de Wet Open Overheid (Woo) of de privacywetgeving een rol spelen. Het is balanceren om enerzijds te voldoen aan de eisen van openbaarheid en anderzijds aan de vereisten vanuit de informatiebeveiliging en privacywetgeving;
- *Informatieveiligheid.* De toenemende digitalisering en de inzet van AI vraagt om extra investeringen in informatieveiligheid. Normenkaders, zoals Baseline Informatie Overheid (BIO) en Network and Information Security (NIS2) verplichten ons daartoe. De Nationale Digitaliseringsstrategie zet bovendien in op grotere soevereine Cloud en open-source modellen. Ook bewustwording en training van medewerkers in de veilige omgang met data is relevant. De opkomst van AI vraagt om verantwoorde inzet, maar heeft ook consequenties voor de taken van onze medewerkers en van vrijwilligers;

- *Stijgende kosten van digitale diensten*. Door digitalisering en ICT inzet stijgt de productiviteit. Maar met het aantal Terabytes nemen de energiekosten en de kosten van hosting en opslag bij de digitale aanbieders ook toe. Deze kosten stijgen al jaren harder dan de geïndexeerde bijdragen. Dat vereist strategische keuzes: welke dienstverlening richting onze aangesloten overheidsorganisaties en het publiek willen we kunnen bieden, kunnen we variëren in kwaliteitsnormen, hoe werken we in onze steeds complexere omgeving samen met de digitale dienstverleners in onze branche zonder dat we er al te veel afhankelijk van worden, waar kunnen we krachten bundelen met collega-organisaties uit de archiefsector?

De nieuwe Archiefwet

De start van dit meerjarenplan is gelijk met de start van de nieuwe Archiefwet per 1 januari 2027. De belangrijkste verandering in de Archiefwet voor de Regionale Historische Centra (RHC's), de centrale rijksarchiefbewaarplaatsen zoals het BHIC, is dat de digitale rijksarchieven centraal bij het Nationaal Archief worden ondergebracht. Wel blijven de RHC's verantwoordelijk voor de fysieke archieven van de rijksinstellingen in de provincies. Nu het Rijk heeft besloten om uit te treden, hebben we de afgelopen periode voorzien in goede afspraken over de toekomstige samenwerking: inhoudelijk, bestuurlijk en financieel.

De inhoudelijke uitdagingen van de nieuwe Archiefwet vragen de komende periode nog volop inzet. De wet verplicht elke overheid om vanaf 2027 haar archieven binnen een termijn van tien jaar over te brengen naar een archiefbewaarplaats in plaats van twintig jaar. Digitalisering maakt deze snellere overbrenging mogelijk en gewenst. Tegelijkertijd zijn er in de nieuwe Archiefwet voor het eerst (veel) relatieve openbaarheidsbeperkingen opgenomen. Dat is met het oog op vraagstukken als privacy een pré, maar dat maakt de afweging, samen met de eerdere overbrenging, voor onze advisering wel complexer. Dat raakt onze inspectietaak, onze advisering en onze publieke dienstverlening. We zien het beroep dat onze overheidspartners doen op onze advisering voor hun eigen informatiehuishouding toenemen. Bovendien zullen we ook zelf selectiever moeten zijn in wat we voor het publiek toegankelijk maken.

Geheugen van en voor de samenleving

Het bewaren van overheidsinformatie is onderdeel van goed bestuur en is een wettelijke taak. Maar elke archieforganisatie heeft ook een verantwoordelijkheid die verder reikt en kijkt dan overheidsinformatie. De samenleving is immers zoveel meer. Om het verleden van Brabant goed te kennen, is het van belang om ook *andere bronnen* te kennen. Centraal hierin staan de particuliere collecties: vaak de pareltjes uit de collectie die de bijzondere verhalen vertellen van en in Brabant. Het eigenaarschap voor de werving van deze collecties is niet wettelijk geborgd. Waar het Rijk hierin voorheen veel ruimte bood voor regionale invulling, wordt zij daarin nu selectiever. Daarmee wordt de vraag pregnanter wie van de overheidspartijen aan zet is als zorgdrager en hoe we daarin selecteren. Wat zijn gewenste aanvullingen om het landelijke verhaal, het lokale verhaal of het verhaal van Brabant vanuit meerdere perspectieven te kunnen vertellen?

In aansluiting met het recent door Nederland geratificeerde Europese verdrag van Faro zien we de meerwaarde van samenwerking met het bredere erfgoedveld en met gemeenschappen in de samenleving. We geven ruimte aan participatie en de vele stemmen uit en perspectieven op de geschiedenis. Dat komt ook tot uiting in de bijdragen die ánderen leveren aan ons werk. Door andere perspectieven aan te boren betrekken we een breder en diverser publiek. We creëren zo een stem voor mensen die zich minder goed herkennen in onze archieven. We kunnen onze archieven bovendien nog meer betekenis geven door ze te verbinden aan de vraagstukken die voor het Brabant van morgen relevant zijn.

Financiële uitdagingen

Het BHIC biedt al jaren een solide basis en dienstverlening. De deelnemers en aangesloten partners moeten kunnen blijven rekenen op onze goede prijs-kwaliteit verhouding en een organisatie die op orde is. We willen een betrouwbare partner zijn. Tot op heden zijn we daar goed in geslaagd. Ook met de bezuinigingsrondes in de afgelopen jaren, het maken van keuzes en door het vroegtijdig voorsorteren op nieuwe investeringen zoals het e-depot.

We zijn ons bewust van de financiële uitdagingen bij onze deelnemers. Zij kampen in deze tijden met forse financiële uitdagingen en krappe begrotingen. Tegelijkertijd stijgen onze kosten voor personeel, ICT en digitale infrastructuur en gebouwenbeheer. Het is daarom van belang dat we mét onze deelnemers goed in gesprek blijven over het gezamenlijk oppakken van de uitdagingen die er liggen.

3. Onze doelstellingen 2027-2030

We bouwen voort op de resultaten uit de afgelopen periode en vertalen de uitdagingen in doelstellingen voor de komende periode. Dat doen we aan de hand van vier hoofdlijnen:

- *Toonaangevende dienstverlening:* met de verdergaande digitalisering blijven we innoveren in onze dienstverlening richting onze overheidspartners en in de ondersteuning van inwoners, onderzoekers en andere geïnteresseerden bij het zoeken in de archieven. Goed collectie- en databeheer en duurzame toegankelijkheid blijven daartoe de basis.
- *Geheugen van Brabant als inspiratiebron*. We zetten in op een representatief Geheugen van Brabant en we versterken zo onze collectie. We belichten de geschiedenis vanuit verschillende perspectieven, we verbinden verhalen aan maatschappelijke vraagstukken van vandaag en geven ze zo extra betekenis.
- *De Citadel als plek voor geheugen voor de toekomst*. Daar zien we kansen voor de Citadel als dé Brabantse archief- en erfgoedlocatie, in samenwerking met Erfgoed Brabant, in de context van de stedelijke ontwikkelingen rondom de Citadel.
- *Een veerkrachtige en toekomstbestendige organisatie*. We investeren in onze mensen en in goed werkgeverschap, we bieden ruimte aan innovatie en ontwikkeling, we investeren in professionele eigentijdse processen voor het behoud van een solide basis.

3.1 Toonaangevende dienstverlening

Onze publieke dienstverlening: meer digitaal, mét behoud van de menselijke maat

Dienstverlening is onderdeel van ons DNA. Al vroeg hebben we ingezet op de digitale mogelijkheden daarin. De combinatie van digitale mogelijkheden en de persoonlijke benadering wordt door onze bezoekers gewaardeerd en steevast gehonoreerd met een hoge score op klanttevredenheid: in 2024 scoorden we een 8,5 in de Kwaliteitsmonitor Dienstverlening Archieven. Uit de benchmark in de archiefsector blijkt bovendien telkens een uitstekend resultaat in de prijs-kwaliteit van de dienstverlening.

Vele vormen van publieke dienstverlening

We zijn een vraagbaak en bieden onze dienstverlening voor een breed publiek aan in vele vormen. Onze studiezaal is onze ‘toegang’ voor fysieke dienstverlening, onze website is dat voor digitale dienstverlening. Via de chatfunctie op de website geven we direct én persoonlijk antwoord op gestelde vragen. Met ‘Scannen op verzoek’ bieden we overheden en andere klanten een vergevorderde service om via maatwerk fysieke documenten digitaal te ontvangen. Met het e-depot voorzien we in één centrale plek voor onze deelnemers voor langdurig beheer en beschikbaarstelling van hun digitaal

gevormde archieven. En verschaffen we ook een aparte toegang voor andere geïnteresseerden.

Veel van onze bezoekers zijn op zoek naar hun stamboomgegevens. Genealogie gaat over onderzoek naar je wortels: over waar je vandaan komt, waar je bij hoort en met wie je je verbonden voelt. Het gaat over onderzoek naar je identiteit. Onze doelstelling om hét genealogisch centrum van Brabant te zijn, hebben we de afgelopen periode waargemaakt. Met dank aan onze vrijwilligers hebben we alle hiervoor belangrijke bronnen, waaronder de Burgerlijke Stand, gedigitaliseerd en op naam toegankelijk gemaakt.

Onze dienstverlening is natuurlijk breder dan stamboomonderzoek. We beschikken immers over veel meer bronnen: van kadastergegevens tot aan rechtbankarchieven, van bouwtekeningen tot aan persoonlijke dagboeken. We bieden geïnteresseerden extra handreikingen in onderzoek. Denk bijvoorbeeld aan de online oefentool ‘Wat staat daer?’ voor het lezen van oud schrift.

Nieuwe website

In 2026 hebben we een forse stap gezet in de vernieuwing van onze website. Met 1,4 miljoen bezoekers is deze dé cruciale schakel tussen onze bezoekers en onze data en bronnen. Onze website moet verschillende soorten publiek kunnen bedienen: de geïnteresseerde bezoeker met themaverhalen en beeldmateriaal, de onderzoeker met een gemakkelijke toegang tot al onze bronnen en de medewerker van een deelnemende gemeente met kaartmateriaal of eerdere besluitvormingsstukken. In de komende periode willen we de verschillende bronnen op onze website gemakkelijker doorzoekbaar maken. En leveren we open data aan anderen zodat onze gegevens ook in portals van derden kunnen worden doorzocht. Daarmee leveren we een concrete bijdrage in de route naar ‘de gebruiker centraal’.

De mogelijkheden van AI ter ondersteuning van onze dienstverlening

Met een interne multidisciplinaire AI-werkgroep verkennen we de mogelijkheden van de verdere inzet van AI ter ondersteuning van ons eigen werk en dat van onze vrijwilligers. Denk aan chatbots die ons helpen zoeken in onze eigen bronnen of de inzet van AI voor de vertaling van oude handschriften. We werken in deze ontwikkelingen samen met de relevante partners binnen de archiefsector: onze deelnemers, digitale dienstverleners en onze collega-archieforganisaties.

Onze werkwijze in deze verkenning is zoals we gewend zijn: met inzet van onze eigen expertise, door kennis van buiten naar binnen te halen en door te starten en al werkenderwijs te leren en af te wegen. Wanneer we AI inzetten, doen we dat op gerichte, veilige en betrouwbare wijze. We benutten open source tools, trainen AI met eigen data en toetsen de uitkomsten. We geven ons rekenschap van de ethische aspecten van AI-

inzet en de negatieve externe effecten van AI op duurzaamheid. Daarom schalen we alleen op bij bewezen toegevoegde waarde.

Acties

- *We investeren door in de digitalisering van onze dienstverlening. We betrekken daarbij de mogelijkheden van AI-inzet ter ondersteuning van ons werk. We werken daartoe samen met partnerorganisaties en digitale dienstverleners. We betrekken onze vrijwilligers bij veranderende taken.*
- *We verrijken onze nieuwe website met tools om de doorzoekbaarheid van verschillende bronnen te vergroten. Denk bijvoorbeeld aan speciale pagina's voor stamboomonderzoekers met hulp, tips, verwijzingen naar zoekmachines en informatie over bronnen.*

Onze dienstverlening voor de overheidspartners: digitale innovatie voor duurzame toegankelijkheid

Digitalisering en duurzame toegankelijkheid

Actuele overheidsinformatie is inmiddels (vrijwel) volledig digital born. Dat stelt eisen aan duurzaamheid, veiligheid en authenticiteit. Het BHIC heeft als eerste RHC een gecertificeerd e-depot kunnen aanbieden aan onze aangesloten overheden en, via een andere toegang, aan alle andere bezoekers. Zij weten de weg naar het e-depot inmiddels uitstekend te vinden. Het gebruik ervan groeit hard.

Tegelijkertijd verkennen we mét onze overheidspartners verder hoe we onze expertise kunnen inzetten in duurzame toegankelijkheid. De veranderende eisen in duurzame en betrouwbare toegankelijkheid door snelle technologische ontwikkelingen, nieuwe regelgeving, zorgen rond privacy en data-opslag en stijgende kosten vragen van ons een bredere strategie.

Inspectie en advies

We bewaren en beheren niet alleen overgebrachte informatie van onze deelnemers, we houden conform onze wettelijke taak ook toezicht op de archieven die nog niet zijn overgebracht. We voeren daartoe op regelmatige basis inspecties uit bij al onze aangesloten deelnemers en overheidspartners. We bieden advies en dragen bij aan kennisontwikkeling. Zo organiseren we jaarlijks kennisbijeenkomsten voor alle medewerkers Dienst informatievoorziening (DIV) en sluiten we aan bij Strategische Informatie Overleggen van onze overheidspartners.

Als partner in de vormgeving van het toekomstige informatiebestel willen we zo goed mogelijk voorzien in het toenemend aantal adviesvragen van de aangesloten overheidsorganisaties. We verwachten dat deze trend doorzet. Wij intensiveren daarom onze inzet op advisering. Daarbij houden we de focus op onze eigen expert-rol binnen de

samenwerking met onze deelnemers en met digitale dienstverleners. Vanuit onze inspectie- en toezichtrol moeten we soms een lastige boodschap kunnen blijven brengen als verbeteringen nodig zijn. Maar hoe beter het proces bij onze overheidspartners is ingericht, des te gemakkelijker de toetsing wordt aan het eind van de keten.

We bereiden ons voor op de verplichting in de nieuwe Archiefwet voor overheden om hun archief vervroegd, na tien jaar, over te brengen richting de archiefbewaarplaats. We willen voorkomen dat we in 2037 een stevige piek hebben in overbrenging. Door nu al te starten, verdiepen we bovendien onze expertise van de nieuwe kaders in de Archiefwet al werkenderwijs.

Materieel beheer

Ook het fysiek archief blijft uiteraard aandacht vragen. Denk bijvoorbeeld aan het materieel beheer van onze fysieke archieven en de particuliere collecties. We inventariseren, beschrijven en beheren onze archiefstukken. Dat zijn onmisbare stappen om alle informatie vervolgens te kunnen digitaliseren voor onze online bezoekers. Ook voor de ondersteuning van dit type werkzaamheden verkennen we de mogelijkheden van AI-inzet. Zo zijn we bijvoorbeeld partner in het KVAN-project ‘Tot op de bodem’, een pilot gericht op AI-inzet voor inventarisatie van ongeordende archieven.

Acties

- *We richten ons op de borging van het e-depot in samenwerking met onze digitale dienstverleners en aangesloten overheidspartners. We adviseren op het gebied van metadatering om het groeiende digitale archief gemakkelijk vindbaar te houden en we houden de certificering up-to-date.*
- *We maken keuzes in onze eigen ICT-architectuur die zoveel mogelijk voorziet in Open Source, waar mogelijk onze afhankelijkheid verkleint en voorziet in lange-termijn betaalbaarheid.*
- *We investeren in productontwikkeling in kennis en advies op maat vanuit onze eigen expertise. We informeren en adviseren onze deelnemers en overheidspartners proactief en we bundelen inzichten op basis van veel gestelde vragen in handreikingen.*
- *We verkennen met een aantal gemeenten proces van vervroegde overbrenging, vooruitlopend op de nieuwe Archiefwet. Om zo inzicht te krijgen in de gewenste aanpak, de kosten en de baten. Eind 2027 willen we de wensen van onze partners en onze inzichten in beeld hebben gebracht.*
- *We verkennen met onze partners in de archiefsector de mogelijkheden van verantwoorde inzet van AI voor inventarisatie, beschrijving en beheer van overgebrachte en niet-overgebrachte archieven.*

3.2 Geheugen van Brabant als inspiratiebron

Verhalen uit ons archief vertellen

De geschiedenis van je omgeving of je eigen wortels leren kennen draagt bij aan identiteit en verbondenheid. Al jarenlang zetten we om die reden in op een groot bereik door onze collectie op veel manieren te laten zien en beleefbaar te maken. In onze missie om een meer, meer divers en meer tevreden publiek te bereiken, vertellen we de geschiedenis uit onze archieven aan de hand van thema's die mensen aanspreken. We brengen feiten, kaarten en beelden op een laagdrempelige manier naar buiten. We vertellen verhalen via onze website, socials en podcast. We nodigen mensen uit om zelf verhalen aan te dragen en het Brabantse verleden te ontdekken in beeld en geluid. Denk aan onze themawebsite 'wierook, wijwater en worstenbrood' over het Rijke Roomse Leven met verhalen van vele kostschoolgangers of aan ons foto- en filmgeheugen 'BrabantinBeelden'.

Met deze jarenlange inzet hebben we inmiddels een flink (digitaal) publieksbereik én kunnen we rekenen op een netwerk van vrijwilligers, verhalenvertellers en ambassadeurs. Deze verbondenheid biedt wellicht mogelijkheden voor een meer structurele verankering via een netwerk 'Vrienden van het BHIC'.

Representatief geheugen

Als geheugen van Brabant willen we niet alleen onze trouwe bezoekers blijven bereiken, maar ook publiek dat verder afstaat van archieven. Geschiedenis uit onze archieven verbindt en inspireert, maar laat ook verscheidenheid in onze samenleving zien. We brengen steeds vaker ook de minder bekende verhalen voor het voetlicht. Verhalen van mensen die niet vanzelfsprekend, of niet vanuit een gelijkwaardig perspectief, in onze archieven zijn vertegenwoordigd. Dat vraagt om een proactieve benadering richting gemeenschappen die verder van ons afstaan. Het representatief geheugen is terug te vinden in onze producten: denk aan thema's op de website over het feminisme en het actieverleden van Brabant, de podcast over de Brabantse identiteit, de komst van nieuwe Brabanders of het project om het verleden van de lhbtiq+ gemeenschap zichtbaar te maken.

Geheugen voor de toekomst van Brabant

De komende periode verkennen we met partnerorganisaties welke bijdrage ons archief kan leveren aan verhalen en projecten die een breder perspectief geven op actuele en toekomstige maatschappelijke ontwikkelingen. Zo bieden archieven van de waterschappen mogelijkheden om de geschiedenis van ons watersysteem goed te begrijpen. De betekenis hiervan voor klimaatverandering in Brabant, kan betrokken partijen en inwoners helpen in een beter begrip voor noodzakelijke veranderingen.

Onze bronnen vertellen verhalen over bijzondere plekken in Brabant, bijvoorbeeld de Brabantse landgoederen.

Of ze bevatten getuigenissen uit het Meierij-gebied ten tijde van de opstand en het beleg van ’s-Hertogenbosch dat de komende jaren in de schijnwerpers staat. We zijn initiatiefnemer wanneer we zélf het beste verhalen uit ons archief kunnen vertellen. We sluiten aan bij partnerorganisaties, zoals Erfgoed Brabant of het Brabants Landschap, als we een relevante bijdrage aan andere initiatieven kunnen leveren. We verkennen de mogelijkheid van tijdelijke financiering voor projecten die hieruit voortkomen.

Acties

- *We laten minder bekende perspectieven uit onze archieven spreken en verkennen hoe we daar ook de komende periode met gemeenschappen in Brabant en Brabantse partners op kunnen inzetten.*
- *We verkennen hoe we inzichten uit onze archieven kunnen verbinden aan actuele en toekomstige vraagstukken in Brabant. We geven actief duiding aan de betekenis en waarde van archief;*
- *We verkennen de potentie van een netwerk van ‘Vrienden van het BHIC’. In samenwerkingsprojecten verkennen we de mogelijkheden voor tijdelijke financiering op projectbasis, zoals subsidies.*

Versterking van onze particuliere collectie

Onderdeel van een representatief geheugen is ook het beschikken over bronnen die verschillende perspectieven laten zien. Vanuit onze wettelijke taak ligt de focus in onze collectie logischerwijs op de over te brengen publieke archieven: overheden, rechtbanken en andere rijksinstellingen in onze provincie. Daarmee werken we aan belangrijke waarden van het archief: het recht op informatie en bewijslast voor de rechtzoekende burger. Tegelijkertijd is daardoor ook een disbalans in onze archieven aanwezig. Deze archieven vertellen immers maar één perspectief op de geschiedenis.

We versterken de collectie al jarenlang met bijzondere particuliere archieven. Ons beleid is dat we selectief acquireren uit de particuliere archieven die bij ons worden aangeboden. Dat zijn vaak archieven van kerken en kloosters, andere maatschappelijke organisaties, maar ook persoonlijke archieven. Ze vertellen bijzondere verhalen en geven een goed tijdsbeeld: van nationaal of Brabants belang, of met een duidelijke oorsprong in één van onze aangesloten gemeenten of waterschappen. De komende periode verkennen we hoe we onze collectie representatiever kunnen maken. Dat gaat niet alleen over het verleden, maar ook over de toekomst. De Brabantse samenleving wordt in een rap tempo diverser en het is zaak om nu na te denken over welke archieven straks van nationaal, lokaal en regionaal belang zijn. Zodat we selectief maar ook proactief kunnen verwerven. Wij gaan hierover graag het gesprek aan met onze overheidspartners en onze collega-instellingen in en buiten Brabant.

Acties

- *We houden ons acquisitieprofiel tegen het licht en brengen in beeld wat we hebben en wat we écht missen. Om zo te kunnen prioriteren in wat we acquireren. Selectief, maar ook proactief, op basis van wat er ontbreekt. Dat doen we in goed overleg met andere archieforganisaties in en buiten Brabant.*
- *We gaan met de provincie en onze deelnemers in gesprek als zorgdragers en leveren onze bijdrage om met onze collectie invulling te geven aan hun erfgoedbeleid en deze bredere maatschappelijke rol.*
- *We leveren onze bijdrage aan de visie op particuliere collecties die het Nationaal Archief namens het Rijk in 2027 gaat ontwikkelen.*

Selectieve groei van BrabantinBeelden

Het zien van bewegend beeld is veel laagdrempeliger dan het lezen en duiden van teksten uit het archief. Beeld geeft in één oogopslag een indruk, het trekt de aandacht, kan op een veel directere wijze gevoel opwekken en draagt zo bij aan herkenning en identiteit. Mensen herkennen een tijdsbeeld, een plek uit hun jeugd of leren uit filmmateriaal hoe het er vroeger uitzag. Daarmee kunnen we een breed publiek aan de geschiedenis binden en verlagen we de drempel om ons digitaal aanbod verder te verkennen.

In 2021 zijn we gestart met ons foto- en filmgeheugen van Brabant: BrabantinBeelden. Bewegend beeld is daarbij de drijvende kracht. Met het BHIC als dragende partij groeit het aantal partners in Brabant gestaag verder en daarmee ook de basis en het bereik van deze foto- en filmcollectie. Een collectie waar anderen aan bijdragen en via de website uit kunnen putten: denk aan de vele heemkundekringen die materiaal leveren én raadplegen. Net als bij de acquisitie van particuliere archieven, zijn we selectief en verwerven we op basis van kwaliteit en gewenste aanvullingen voor de collectie. BrabantinBeelden is inmiddels een bron voor programma's als 'Nederland op Film', voor lokale en regionale redacties, musea en onderzoekers. We vervullen daarmee bovendien een rol in het delen van expertise op het gebied van beheer, behoud en beschikbaarstelling van bewegend beeld.

Acties

- *We gaan op zoek naar de blinde vlekken in de collectie van BrabantinBeelden.*
- *We versterken het netwerk van BrabantInBeelden verder en bekijken hoe we de collectie nog beter in de spotlight kunnen zetten.*

We koesteren onze fellows

De onderzoeken van onze fellows leveren altijd nieuwe inzichten op: juist door de interesse van jonge mensen te volgen en ze de ruimte te geven. De presentaties van hun resultaten trekken steevast veel publiek, of dat nu gaat over moffenmeiden tijdens de bevrijding van Brabant, de geschiedenis van het woonwagenbeleid in Oss, of het belang van oral history als extra bron voor geschiedschrijving. Zo dragen ook onze fellows bij aan de vele perspectieven op de Brabantse geschiedenis en voegen ze steeds nieuwe bladzijden toe aan het geschiedenisboek van Brabant. We betrekken begeleiding en kennis van partnerorganisaties. We stimuleren hiermee het wetenschappelijk onderzoek in onze archieven. We bieden kansen aan jonge talentvolle onderzoekers en versterken zo ons eigen netwerk voor de toekomst. Met ons fellowship-programma hebben we ook aan andere archieforganisaties inspiratie geboden en daarmee krijgt dit initiatief elders navolging. Dat biedt mogelijkheden voor samenwerking, zeker als de reikwijdte van het archiefonderzoek door fellows regio- en provinciegrenzen overstijgt.

Acties

- *We versterken de samenwerking met partners zoals Erfgoed Brabant en verkennen de mogelijkheden van samenwerking met andere Brabantse archiefinstellingen die een fellowship-programma zijn gestart of overwegen.*
- *We verkennen de ruimte voor uitbreiding van het programma, bijvoorbeeld met inzet van fondsen of subsidieregelingen.*

3.3 De Citadel als plek van geheugen voor de toekomst

Onze studiezaal blijft relevant om beperkt openbaar materiaal in te zien of om ter plekke handreikingen te krijgen in onderzoek. Tegelijkertijd zien we een groei in fysieke bezoekers die vooral nieuwsgierig zijn naar onze activiteiten en de historie van de Citadel. We zijn trots op onze plek die we met zorg beheren en onderhouden. Onze dienstverlening en gastvrijheid zetten wij breed in, passend bij de locatie en bij wie we zijn. We zijn publiek toegankelijk en de geschiedenis van ons gebouw en terrein kan aan de hand van een app en rondleiding worden beluisterd en beleefd. Onze binnenlocatie is een gewaardeerde plek voor onze eigen evenementen en voor onze partnerorganisaties. We stellen ons buitenterrein beschikbaar voor kleinschalige evenementen: zo hebben we voorstellingen gefaciliteerd voor Theaterfestival Boulevard, de ruimte gegeven aan kleinschalige concerten, het startschot gegeven voor de Spaanse wiellerronde Vuelta en een herdenking onder de titel ‘Namen en Nummers’ georganiseerd. In de aanloop naar 2029 ter viering van ’s-Hertogenbosch 1629 faciliteren we de bijzondere voorstellingen die op en rondom ons terrein gaan plaatsvinden: van lichtshow tot bijzonder buitentheater.

De komende periode gaat de poort van onze voormalige dwangburcht verder open. We hebben Erfgoed Brabant als nieuwe buur verwelkomd. Samen met Erfgoed Brabant geven we een eigentijdse invulling aan de Citadel als ontmoetingsplaats voor Brabants archief en erfgoed. Daarmee zetten we ook het bijzondere werk van het BHIC op de kaart. De stedelijke ontwikkelingen rondom de Citadel zullen straks merkbaar zijn op ons terrein. Het woongebied en de parkeergarage aan de noordzijde gaan ertoe leiden dat meer omwonenden en stadsbezoekers het terrein gaan bezoeken. We willen de rust en sereniteit van de Citadel vasthouden en tegelijkertijd de kansen van meer bezoekers benutten. We willen verkennen hoe we ons terrein kunnen verduurzamen en nog groener kunnen maken.

Acties:

- *Samen met Erfgoed Brabant maken we de Citadel als plek van historie zichtbaar en geven de activiteiten van het BHIC bredere bekendheid. Bijvoorbeeld door verbinding te maken tussen het buitenterrein en het binnenplein, waarbij we laten zien wat we ‘in huis’ hebben. We betrekken daarbij de ontwikkelingen rondom het terrein.*
- *We dragen bij aan de bredere maatschappelijke opgave om de Citadel te verduurzamen. Naast onze wettelijke verplichtingen in de verduurzaming van het gebouw, verkennen we de mogelijkheden voor bijv. meer natuurlijk groen om bij te dragen aan biodiversiteit op ons terrein.*

3.4 Onze organisatie biedt een stevige basis voor nu én de toekomst

Toekomstgericht organisatie- en personeelsbeleid

De kracht van het BHIC zijn de mensen die er werken. Hun kennis, vakmanschap en passie vormen de ruggengraat van onze organisatie. Onze kernwaarden – betrokken, bevlogen en belangeloos, zijn kenmerkend voor onze cultuur: open, collegiaal en samenwerkingsgericht, met respect voor ieders rol en expertise.

De komende jaren versterken we via ons personeelsbeleid ons profiel als lerende organisatie. We weten wat we goed doen, maar durven ook te reflecteren, feedback te geven en te ontvangen en te verbeteren. We geven richting en we sturen op resultaten, we geven ruimte en vertrouwen. We kijken vooruit, we benutten kansen en spelen in op de veranderingen in de omgeving. Wij innoveren bij het BHIC door te doen en te leren, projectmatig in multidisciplinaire teams, met inzet van interne en externe kennis. Zo creëren we een werkomgeving waarin medewerkers zich kunnen ontwikkelen, hun talent kunnen inzetten en zich gewaardeerd en veilig voelen.

Innovaties kunnen leiden tot andere inzet van structurele capaciteit en verandering in taken. Die wendbaarheid is en blijft nodig. We hebben nieuwe afwegingen te maken in digitalisering en AI-inzet. We zorgen voor professionele eigentijdse interne processen die het primaire proces ondersteunen en die voldoen aan wet- en regelgeving. We zetten in op informatiebeleid en informatieveiligheid waarbij we aansluiting zoeken bij het uitgangspunt van de Nationale Digitaliseringstrategie om de digitale soevereiniteit te versterken.

Innoveren vraagt om verandercapaciteit. Met name bij de afdelingen collectie en bedrijfsvoering is dit een aandachtspunt, gezien de kleine omvang van de teams en de gesignaleerde uitdagingen. Met een strategische personeelsplanning sorteren we hierop voor. We voorzien een groeiende behoefte aan ICT-expertise en datadeskundigheid met kennis van de archiefsector. De leeftijdsopbouw binnen onze organisatie verandert snel. Met het vertrek van een aantal gepensioneerden, verliezen we enerzijds kennis en kunde. Anderzijds slagen we er nog goed in om jonge werknemers aan te trekken. We kijken actief naar doorgroeimogelijkheden binnen de organisatie. We streven naar een representatief personeelsbestand.

Acties

- *We ontwikkelen door in onze eigen ‘basis op orde’ door te investeren in digitalisering, informatiebeleid en onze interne processen. Voor een toekomstbestendige organisatie voorzien we in een strategische personeelsplanning.*
- *We behouden onze kracht van een betrokken organisatie en zetten in op personeelsbeleid gericht op een lerende, wendbare en samenwerkingsgerichte*

organisatie. We vernieuwen projectmatig en zorgen voor structurele borging ervan.
- *We investeren in borging van kennis door het invullen van meester-gezel constructies en we bieden ruimte voor vernieuwing.*
- *We creëren instroom- én doorstroommogelijkheden binnen en tussen de afdelingen door strategisch en organisatiebreed personeelsbeleid.*

Gebouwenbeheer: duurzaam en ARBO-proof

De rust op de vesting, de prachtige gerestaureerde kazerne als kantoorplek en depot voor onze archieven, de reuring in de hal met de vrijwilligers en bezoekers: de fijne fysieke werkomgeving is steevast één van de genoemde voordelen van werken bij het BHIC. Toch zijn er de komende jaren investeringen nodig om ons gebouw weer 'toekomstproof 'te maken.

We willen onze verantwoordelijkheid nemen in de bredere maatschappelijke opgave om te verduurzamen. Voor het onderhoud en beheer van ons gebouw en terrein is het Meerjaren Onderhouds- en Investeringsplan (MIOP) leidend. Uiteraard voldoen we minimaal aan de nieuwe wettelijke duurzaamheidsverplichtingen. Aangezien we aan de vooravond van enkele grotere investeringen staan, verkennen we de mogelijkheden om extra stappen in duurzaamheid te zetten, met de kanttekening dat deze wel kosteneffectief moeten zijn. De kosten van verduurzaming zullen deels gefinancierd worden vanuit de daling van andere uitgaven, bijvoorbeeld energiekosten. Daarnaast zijn we met het Rijk in gesprek en verkennen we de financiering van de benodigde investeringen volgens de afspraken in de huurovereenkomst en het Bestuursconvenant.

Het binnenklimaat voldoet niet meer aan de ARBO-vereisten en de installaties zijn aan vervanging toe. De nieuwe Archiefwet biedt ruimte om onze installaties slimmer te laten werken en zo energie te besparen.

Acties

- *We investeren in de nieuwe minimale wettelijke duurzaamheidseisen voor ons gebouw en terrein en verkennen de ruimte om extra kosteneffectieve stappen te zetten.*
- *We investeren in een ARBO-proof binnenklimaat.*

Solide financieel beleid

Het BHIC is financieel gezond en dat willen we graag zo houden. Met de bijdragen van onze overheidspartners zijn we tot op heden in staat om voor een uitstekende prijs onze kwalitatieve dienstverlening voor archiefbeheer te realiseren. Bovendien reikt de waarde voor onze partners verder doordat we met onze archieven verhalen en inzichten in relevante lokale geschiedenis ontsluiten en aanreiken.

De uittreding van het Rijk uit onze organisatie heeft weliswaar geen financiële consequenties, maar markeert wel een overgang naar een grotere verantwoordelijkheid voor de achterblijvende deelnemers. De archiefwettelijke taken zijn onderdeel van de ‘basis op orde’ voor onze aangesloten overheidspartners. Dat vraagt inzet van ons, maar ook van de partners zelf. Als een informatiehuishouding bij onze partners goed op orde is, maakt dat onze taak tijdens overdracht, beheer en toegankelijk maken gemakkelijker.

Uiteraard investeren we gericht en blijven we scherp op kosten en baten. We streven er zoveel mogelijk naar om onze begroting niet meer dan trendmatig te laten stijgen. We zetten onze bestemmingsreserves in voor éénmalige investeringen met duurzame impact. Maar kostencomponenten voor digitalisering en wettelijke verplichtingen voor informatieveiligheid, duurzaamheid en vervroegde overbrengingstermijnen stijgen meer dan trendmatig. De uitdaging is om de balans te blijven vinden tussen onze doelstellingen en wettelijke verplichtingen, de kwaliteit van onze dienstverlening en de budgettaire ruimte. We verkennen de mogelijkheden van alternatieve opbrengsten danwel besparingen. Maar we blijven ook in gesprek met onze aangesloten overheidspartners. Eerdere ervaring met het e-depot heeft laten zien dat een vooruitziende strategie en de financiële vertaling daarvan op draagvlak van onze deelnemers kan rekenen. Want juist de goede samenwerking met de aangesloten overheidspartners biedt de meeste kansen om tot een (kosten)efficiënt en effectief beleid te komen.

Acties:

- *We behouden onze jarenlange solide (financiële) basis door toekomstgericht te investeren*
- *Waar mogelijk maken we gebruik van aanvullende geldstromen.*
- *We blijven in gesprek met onze deelnemers en het Rijk over ons beleid en de begroting, ook met het oog op meer dan trendmatige kostenstijgingen en mogelijke scenario’s om dit op te vangen.*

Tot slot

Met de inzet uit dit MJP blijven wij de komende jaren met hoofd én hart zorgen voor het verleden van Brabant en dragen wij, in het licht van alle uitdagingen, ons steentje bij aan vertrouwen in de toekomst. Een toekomst die we graag samen met onze partners en de Brabantse samenleving vormgeven.

bhic
BRABANTS HISTORISCH INFORMATIE CENTRUM

ONTWERP BEGROTING 2027

Brabants Historisch Informatie Centrum

's-Hertogenbosch, 20 maart 2026

INHOUDSOPGAVE ONTWERP BEGROTING 2027

I Programmaplan

1. Doelstellingen en werkplan 3
2. Besluit Begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV) 6
3. Overzicht baten en lasten 6
4. Begroot resultaat en wijzigingen 7

II Paragrafen

1. Weerstandsvermogen en risicobeheersing 10
2. Onderhoud kapitaalgoederen 11
3. Financiering 12
4. Bedrijfsvoering 14
5. Verbonden partijen 15
6. Organisatiegegevens 16
7. Besluit Dagelijks bestuur 17
8. Besluit Algemeen bestuur 17

III Financiële begroting

1. Geprognosticeerde balans per 31 december 2026-2030 18
2. Exploitatiebegroting 2027 19
3. Toelichting Geprognosticeerde balans per 31 december 2026 - 2030 20
4. Toelichting Exploitatiebegroting 2027 27
5. Meerjarenbegroting 2028-2030 33
6. Toelichting Meerjarenbegroting 2028 - 2030 34
7. Overzicht structureel begrotingssaldo 36
8. Overzicht investeringskredieten 2027 - 2030 36

I Programmaplan

I.1 Doelstellingen en werkplan

Inleiding
Het BHIC is een gemeenschappelijke regeling (GR), per 1 januari 2005 ontstaan uit een fusie van het Rijksarchief in Noord-Brabant en de Streekarchieven Brabant-Noordoost en Langs Aa & Dommel. De huidige deelnemers in de Regeling Brabants Historisch Centrum zijn: De Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap, de colleges van burgemeester en wethouders van de gemeenten Bernheze, Boekel, Boxtel, Land van Cuijk, Maashorst, Meierijstad, Oss, Sint-Michielgestel en Vught en de algemene en dagelijkse besturen van de waterschappen Aa en Maas en De Dommel.

De provincie Noord-Brabant is op haar eigen verzoek geen deelnemer van de gemeenschappelijke regeling van het BHIC, maar heeft per 1 januari 2022 met het BHIC een (nieuwe) dienstverleningsovereenkomst afgesloten. De looptijd bedraagt 10 jaar, waarvan 6 jaar vast en 2 verlengingsopties van 2 jaar.

Wijziging gemeenschappelijke regeling, nieuwe Archiefwet en uittreding Rijk
De aanleiding voor het wijzigen van onze gemeenschappelijke regeling is tweeledig. Enerzijds zijn er de wijzigingen die voortvloeien uit de gewijzigde Wet gemeenschappelijke regelingen. Anderzijds is er de nieuwe Archiefwet 2027, die naar verwachting per 1 januari 2027 van kracht wordt. De invoering van de nieuwe Archiefwet leidt ertoe dat de Minister van OCW uittreedt uit de gemeenschappelijke regeling van het BHIC. Hetzelfde geldt voor de andere Regionale Historische Centra (RHC's) in Nederland. Met het Rijk zijn afspraken vastgelegd over de papieren rijksarchieven en deze blijven bij het BHIC ondergebracht. Dit wordt via een delegatiebesluit en een specifieke uitkering geregeld. Daarnaast is op 1 februari 2024 een bestuursconvenant getekend door de staatssecretaris van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap en de RHC's over de samenwerking. Binnen deze nieuwe samenwerkingsvorm blijft het Rijk langdurig inhoudelijk en financieel betrokken bij de 11 RHC's. Het Rijk heeft aangegeven dat het uittreden geen negatieve budgettaire consequenties zal hebben voor de zittende partners.

Voor beide wijzigingen van de GR zijn wijzigingsbesluiten opgesteld, waarmee alle deelnemers hebben ingestemd. De wijziging m.b.t. de gewijzigde Wet gemeenschappelijke regelingen is geldend vanaf 1-12-2025. De tweede wijziging zal ingaan vanaf het moment van het van kracht worden van de nieuwe Archiefwet en de uittreding van het Rijk, naar verwachting op 1 januari 2027.

Gevolgen voor begroting 2027
De begroting 2027 is opgesteld in de lijn van begroting 2026. De aanstaande aanpassing van de gemeenschappelijke regeling en de financieringswijze is hierin nog niet verwerkt. Er is afgesproken met het Ministerie van OCW dat de ingangsdatum van de nieuwe Archiefwet en het starten van de specifieke uitkering van Rijk, dezelfde zal zijn. Oftewel, zolang de nieuwe Archiefwet niet is ingegaan blijft de huidige financiering door het Ministerie van OCW van kracht. Dit is dan de lumpsum financiering van het Rijk als deelnemer van de gemeenschappelijke regeling BHIC. Er kan dus geen hiaat in de financiering ontstaan.

Doelstellingen
Het BHIC heeft een wettelijke taak en een maatschappelijke opgave. De wettelijke taak bestaat uit het goed, geordend en toegankelijk beheren van de archieven die aan het BHIC zijn overgedragen. Dit alles conform de Archiefwet en de daaruit voortvloeiende richtlijnen. De maatschappelijke opgave is de verbreiding van de kennis van de Brabantse geschiedenis. Deze doelstelling wordt gestuurd door de operationele missie: meer publiek, meer divers publiek, meer tevreden publiek.

Missie en strategische doelstellingen
In ons beleidsplan "Het Geheugen van Brabant, voor de toekomst van Brabant." voor de periode 2027-2030, worden de doelstellingen voor de komende jaren geformuleerd en wordt voortgegaan op de ingezette weg. Bij de positionering van het BHIC tonen zich de twee gezichten: enerzijds is het BHIC een archief dat de wettelijke taken uitvoert, anderzijds een publieksinstelling die inhoud geeft aan de maatschappelijke opgave. Deze opgave heeft geen uitzetting van de begroting tot gevolg.
Binnen de archieffunctie bewaart en beheert het BHIC 'op goede, geordende en toegankelijke wijze' zo'n 40 strekkende kilometer papieren archief, alsook een groeiend aantal terabyte aan digitale bestanden.
Binnen de publieksfunctie bewerkt, verrijkt, redigeert en presenteert het BHIC de historische informatie en beleving op dusdanige wijze dat een zo groot mogelijk, een zo divers mogelijk en zo tevreden mogelijk publiek wordt bereikt. Het BHIC heeft de volgende doelstellingen:

- Wij beschikken over een eigen digitaal, duurzaam depot
- Wij zijn het Genealogisch Centrum van Brabant
- Wij zijn het foto- en filmgeheugen van Brabant
- Wij schrijven Brabantse Geschiedenis
- Wij verwelkomen een breder publiek

Werkplan 2027

- Bij de uitvoering van de wettelijke taak zal in 2027 de nadruk liggen op twee ontwikkelingen: Archiefwet 2027 en e-depot. Naar verwachting treedt de Archiefwet op 1 januari 2027 in werking. Dit zal leiden tot vragen vanuit de deelnemers, die op zoek moeten naar nieuwe richtlijnen. Vanuit het team Toezicht en advies zullen we hen zo goed mogelijk ondersteunen met advies. Op het gebied van het e-depot hebben we in 2026 onderzoek gedaan naar de wensen van onze deelnemers op het gebied van digitale overbrengingen. Daar zijn de gevolgen van de nieuwe Archiefwet in meegenomen. De conclusies van dit onderzoek zullen geïmplementeerd worden in een nieuw werkplan e-depot die we vanaf 2027 uitrollen.
- Voor de historisch onderzoekers zullen er steeds meer scans en indexen op internet beschikbaar komen. Het gaat hier om digitale kopieën van originele aktes uit archieven van overheden en particulieren, gescand op specifiek verzoek van ambtenaren, heemkundigen, studenten en andere onderzoekers en gebruikers. Het BHIC groeit verder uit tot hét genealogisch centrum van Brabant. Maar onze dienstverlening is natuurlijk breder dan stamboomonderzoek. De nieuwe website is dé cruciale schakel tussen onze bezoekers en onze data en bronnen; digitale dienstverlening, mét behoud van de menselijke maat. Snel, betrouwbaar en naar tevredenheid.
- Een belangrijke invulling van onze maatschappelijke opgave is het bewaren en voor iedereen beschikbaar maken van beeldmateriaal: BrabantinBeelden. In ons koude depot worden foto's en films onder de juiste omstandigheden bewaard. Het is nu van belang, dit deel van de Brabantse geschiedenis te ontsluiten voor het brede publiek. Particulieren, organisaties en instellingen melden zich bij ons met beeldmateriaal, waarbij we strenge criteria hanteren bij acquisitie en selectie. Daardoor worden er ook collecties beleefd geweigerd, ten behoeve van een evenwichtige samenstelling van de collectie. We gaan daarom op zoek naar de blinde vlekken in onze collectie, en versterken het netwerk van BrabantinBeelden verder.
- Aan de hand van inmiddels bijna 12.000 webartikelen vertellen we niet alleen de verhalen uit ons archief. Veelal zijn dit namelijk verhalen van ooggetuigen die hun unieke ervaringen optekenen en zo een aanvulling zijn op de institutionele archieven, zoals met Protest in Brabant, Rebellerende Vrouwen en Brabantse Internaten. Daarmee willen we de meerstemmigheid en diversiteit van onze archieven bevorderen. We kiezen daarin steeds vaker voor het aanbieden van fellowships aan jonge, talentvolle onderzoekers, en zoeken samenwerking met gemeenschappen. Op die manier worden we meer facilitator dan schrijver. Zo schrijven we samen Brabantse geschiedenis. Eerder werden o.a. thema's gelanceerd over de Brabantse gesneuvelden, het rijke roomse leven in Brabant, de Brabantse industrie en de dagboeken van Jan de Quay. en. Daarmee willen we ook

aansluiten op de verhaallijnen van de provincie: Bevochten Brabant, Religieus Brabant, Innovatief Brabant en Bestuurlijk Brabant. Bovendien verkennen we hoe we inzichten uit onze archieven kunnen verbinden aan actuele en toekomstige vraagstukken in Brabant.

- Voor het verwelkomen van een breder publiek wordt het terrein van De Citadel meer ingezet. Samen met Erfgoed Brabant, sinds eind 2025 onze buur, maken we de Citadel als plek van historie zichtbaar en geven de activiteiten van het BHIC bredere bekendheid. Zo stellen we ons buitenterrein beschikbaar voor evenementen die passen bij de rust en sereniteit van de locatie, zoals theatervoorstellingen en kleinschalige concerten.

Onderhoud en instandhouding De Citadel

De Citadel in Den Bosch wordt gehuurd van het Rijksvastgoedbedrijf. Per 1 januari 2019 is er een nieuwe huurovereenkomst afgesloten en deze loopt voor onbepaalde tijd door. Per 1 januari 2019 is het eigenaarsonderhoud door het RVB overgedragen aan het BHIC. Het Rijk blijft eigenaar, maar het BHIC is verantwoordelijk voor het onderhoud en de instandhouding van De Citadel.

Na een proefperiode is er een evaluatie uitgevoerd en is per 1 januari 2026 het nieuwe huisvestingsstelsel in werking getreden. Instellingen zullen in dit nieuwe stelsel niet meer de mogelijkheid hebben dienstverlening af te nemen van het RVB.

Voor De Citadel is een meerjarig onderhouds- en instandhoudingsplan voor de komende 30 jaar opgesteld. Bij het vormgeven van het onderhoud, de instandhouding en de verduurzaming, maken wij onder meer gebruik van de kennis en expertise van het Rijk, adviesbureaus en Monumentenwacht Noord-Brabant.

Verduurzaming

Het BHIC is gehuisvest in een monumentaal pand. Verduurzaming van het gebouw is niet eenvoudig, enerzijds vanwege de monumentale status en anderzijds vanwege het feit dat wij huurder zijn. Dat wil niet zeggen, dat wij hieraan geen aandacht besteden. We hebben onderzoek gedaan naar mogelijke verduurzamingsmaatregelen door een EPA-U (Energie Prestatie Advies Utiliteitsgebouwen) op te laten stellen. De doelstelling hiervan is te onderzoeken of we ons gebouw met een verbeterd installatieconcept zo optimaal mogelijk kunnen verduurzamen en ons energieverbruik verder kunnen reduceren. Er zijn 6 aanbevelingen gedaan en globaal doorgerekend, waarbij we ons bij de prioritering richten op hetgeen snel te realiseren is. Bij de verduurzamingsmaatregelen worden genoemd: bijstellen stooklijnen, Ledverlichting, ventilatie, infiltratie, HR++glas en warmtepomp. Na implementatie van een Energie Management Systeem (EMS) en een Gebouw Automatisering Controle Systeem (GACS) in 2026 kunnen we in 2027 een goede monitoring van het energieverbruik uitvoeren. Met deze data kunnen we analyses maken en aanpassingen doorvoeren waar het meeste rendement valt te behalen. Vervanging van installaties of bouwkundige elementen zal altijd integraal worden bekeken en de afweging worden gemaakt wat de meest duurzame oplossing kan zijn. Verduurzaming is ook 1 van de selectiecriteria bij aanbestedingen waarbij de voorkeur zal gaan naar kosteneffectieve maatregelen.

Kruithuis

Het Kruithuis vertoont diverse gebreken waaronder scheurvorming gevels en gewelf, zoutuitbloei gevels en kleine verzakking. Dit wordt al jaren gemonitord maar voor behoud van het monument zal er een adviestraject worden gestart om tot de juiste herstelmaatregelen te komen. Na een marktonderzoek zullen hiervoor gespecialiseerde bedrijven worden benaderd.

E-depotvoorziening

Het BHIC heeft een eigen e-depotvoorziening voor haar deelnemers (gemeenten en waterschappen). In 2022 heeft het bestuur een besluit genomen over de bekostiging van de e-depotvoorziening, nodig voor het uitvoeren van deze nieuwe wettelijke taak. Na consultatie van de portefeuillehouders en het ontvangen van positieve zienswijzen van alle deelnemers, zijn hierover afspraken gemaakt.

Middels een groeimodel (4 jaren) wordt een bijdrage ter beschikking gesteld, beginnend met € 0,25 per inwoner in 2024. Vervolgens gaat dit bedrag naar € 0,45 in 2025, € 0,65 in 2026 en € 0,85 per inwoner in 2027. Vanaf 2028 wordt de bijdrage toegevoegd aan de reguliere bijdrage en volgt vanaf dan jaarlijkse indexering. De kosten van de e-depotvoorziening zijn tot en met 2026 hoger dan de bijdragen. De meerkosten van de e-depotvoorziening zullen gedekt worden uit de bestemmingsreserve e-depot. Indien nodig zal het resterende deel gedekt worden uit een deel van de algemene reserve (deel boven 5%) en herijking van de overige bestemmingsreserves.

I.2 Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV)

Het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV) is ingevoerd in 2004. Het BBV beoogt met de begroting- en verantwoordingstukken in de uiteenlopende informatiebehoeften van de verschillende belanghebbenden te voorzien. Het BBV is ook van toepassing op gemeenschappelijke regelingen, al zijn niet alle bepalingen relevant. De bepalingen die (deels) wel relevant zijn voor het Brabants Historisch Informatie Centrum (BHIC) zijn:

- het hanteren van een aantal financiële kengetallen;
- beter inzicht in het EMU-saldo;
- de verwerking van rentelasten en rentebaten;
- beter inzicht in de kosten van overhead;
- verantwoording eventuele vennootschapsbelastingplicht;
- het opnemen van een geprognosticeerde begin-en eindbalans.

De financiële kengetallen en het EMU-saldo zijn opgenomen bij paragraaf II.1 Weerstandsvermogen en risicobeheersing. De verwerking van rentelasten en rentebaten is opgenomen bij paragraaf II.3 Financiering. De kosten van overhead en de stand van zaken betreffende de vennootschapsbelasting worden nader toegelicht bij paragraaf I.3 Overzicht baten en lasten. In de financiële begroting is bij paragraaf III.1 de geprognosticeerde begin-en eindbalans opgenomen voor de komende 5 jaren met een nadere toelichting bij paragraaf III.3.

I.3 Overzicht baten en lasten

Onderdeel van het programmaplan is een overzicht van de algemene dekkingsmiddelen, een overzicht van de kosten van overhead, het bedrag voor de heffing voor de vennootschapsbelasting en het bedrag voor onvoorzien. Voor het begrotingsjaar ziet dit er als volgt uit:

2027	Baten	Lasten	Saldo
Historische archieven 1)	€ 1.058.000	€ 5.926.000	€ -4.868.000
Algemene dekkingsmiddelen 2)	€ 6.533.400	€ -	€ 6.533.400
Overhead 3)	€ -	€ 1.729.400	€ -1.729.400
Heffing VPB 4)	€ -	€ -	€ -
Bedrag onvoorzien	€ -	€ -	€ -
Saldo van baten en lasten	€ 7.591.400	€ 7.655.400	€ -64.000
Onttrekkingen en toevoegingen aan de reserves	€ 142.600	€ 78.600	€ 64.000
Resultaat	€ 7.734.000	€ 7.734.000	€ -0

1) Historische archieven
   De activiteiten van het Brabants Historisch Informatie Centrum behoren tot het taakveld 5.4 – Musea. Onder deze post zij de bedragen verantwoord van de dienstverleningsovereenkomst met provincie Noord-Brabant en de overige bedrijfsopbrengsten.
2) Algemene dekkingsmiddelen
   Onder deze post zijn de bijdragen verantwoord van de deelnemers in de gemeenschappelijke regeling, zijnde het Rijk, gemeenten en waterschappen.

3) Overhead
Leidraad voor de berekening van de overhead is de "Notitie overhead" van juli 2016, opgesteld door de Commissie BBV. Met overhead worden alle kosten bedoeld die samenhangen met de sturing en ondersteuning van de medewerkers in het primaire proces. In ieder geval worden leidinggevenden (ook wanneer zij deels uitvoerend werk verrichten) en ondersteunende diensten zoals Financiën, Inkoop, P&O, ICT, Facilitaire zaken, Communicatie en Managementondersteuning tot overhead gerekend.

4) Heffing VPB
In de brief van 16 oktober 2017 heeft de belastingdienst uiteindelijk uitspraak gedaan over een mogelijke vennootschapsbelastingplicht. De uitkomst hiervan is dat er met ingang van 2016 geen sprake is van vennootschapsbelastingplicht.

I.4. Begroot resultaat en wijzigingen

De begroting 2027 en de meerjarenbegroting 2028-2030 zijn structureel sluitend. De onderstaande tabel geeft een gecomprimeerde weergave van de exploitatiebegroting 2026 en 2027 en de verschillen.

		Begroting 2026	Begroting 2027	Verschil 2026-2027
	Baten			
1	Bijdrage Ministerie OCW	€ 3.557.700	€ 3.644.500	€ 86.800
2	Bijdrage Gemeenten en waterschappen	€ 2.637.200	€ 2.888.900	€ 251.700
3	Dienstverlening Provincie Noord-Brabant	€ 758.600	€ 639.400	€ -119.200
4	Overige bedrijfsopbrengsten	€ 382.100	€ 418.600	€ 36.500
	Totaal baten	**€ 7.335.600**	**€ 7.591.400**	**€ 255.800**
	Lasten			
5	Personeelskosten	€ 4.453.100	€ 4.569.600	€ 116.500
6	Huisvestingskosten	€ 1.590.900	€ 1.491.000	€ -99.900
7	Organisatiekosten	€ 312.800	€ 318.800	€ 6.000
8	Afschrijvingen	€ 302.700	€ 513.600	€ 210.900
9	Collectiebeheer	€ 559.200	€ 512.100	€ -47.100
10	Publieksbereik	€ 294.600	€ 292.400	€ -2.200
11	Financieringskosten	€ -43.500	€ -42.100	€ 1.400
	Totaal lasten	**€ 7.469.800**	**€ 7.655.400**	**€ 185.600**
	Totaal saldo van baten en lasten	**€ -134.200**	**€ -64.000**	**€ 70.200**
	Mutaties reserves			
12	Toevoegingen reserves	€ -73.500	€ -78.600	€ -5.100
13	Onttrekkingen reserves	€ 207.700	€ 142.600	€ -65.100
	Gerealiseerde resultaat	**€ 0**	**€ 0**	**€ -0**

Het begrote resultaat wordt beïnvloed door wettelijke wijzigingen, gemaakte keuzes, genomen besluiten en natuurlijk diverse aannames die gedaan worden bij het opstellen van de begroting. De belangrijkste wijzigingen in deze begroting ten opzichte van het voorgaande jaar zijn:

1. Bijdrage Ministerie OCW (toename € 86.800)
De opgenomen loon-en prijsindexatie 2027 van 4% verhoogt de rijksbijdrage met € 86.800.

2. Bijdrage deelnemers (toename € 251.700)
De bijdragen van de regiopartners zijn gebaseerd op de inwoneraantallen per 1 januari 2025. De bijdrage per inwoner bedraagt in 2027 € 5,35 (en geen € 5,49). In 2026 was dit € 4,92 (en geen € 5,06).

3. Dienstverlening Provincie Noord-Brabant (afname € 119.200)
Door uitname uit de depots in 2025 is de beheer opbrengst dalen met €141.914. Door indexatie en middeling is deel deels gecompenseerd.

4. Overige bedrijfsopbrengsten (toename € 36.500)
In 2026 zijn de laatste punten opgelost rondom de verbouwing van het voormalig restauratieatelier. 2026 is ook het eerste jaar dat de kosten en opbrengsten rondom de verhuur een volledig jaar in de exploitatie zitten. De verhuur van kantoren en ruimtes zijn aangepast aan de laatste afspraken.

5. Personeelskosten (toename € 116.500)
De huidige CAO loopt tot en met 30 juni 2026. Als er geen geldende CAO bekend is, wordt normaliter uitgegaan van Loonvoet overheid van het begrotingsjaar cf. de laatste september circulaire (september 2025). Echter het opgenomen percentage van 5,1% is historisch gezien erg hoog. De CEP 2026 gepubliceerd in maart 2026 publiceerde een bijgesteld percentage van 4,2% (voor de effecten van de oorlog met Iran). Dit percentage hebben we overgenomen. Voorts is de formatie van de klantenservice gestegen met 0,28 fte. De overige mutatie in formatie heeft betrekking op een uitwisseling van schaal en uren.

6. Huisvestingskosten (afname € 99.900)
Het in eigen beheer uitvoeren van onderhoud en instandhouding van de Citadel is geëvalueerd met het Rijksvastgoedbedrijf. Het BHIC is daarin meer risicodrager geworden in ruil voor een lagere huur. De huurverlaging wordt toegevoegd aan de onderhoudsvoorziening, zodat de voorziening op peil blijft ook in het geval er zich onvoorziene tegenvallers voor doen.

7. Organisatiekosten (toename € 6.000)
Door beperkte indexatie en scherpe keuzes, koersen we op een beperkte stijging van de kosten.

8. Afschrijvingen (toename € 210.900)
Doordat in 2025 extra investeringen zijn gedaan in m.n. de verbouwing van het voormalig restauratieatelier en in de ICT Hardware, zijn de afschrijvingskosten gestegen gestegen met €200.000. Daarnaast zijn extra investeringen voorzien in met name het inventaris van de Citadel. Hiervoor zijn extra afschrijvingen opgenomen voor € 10.900.

9. Collectiebeheer (afname € 47.100)
Vanaf 2027 zal het BHIC minder actief inzetten op het scannen van grote projecten. Het scannen op verzoek gaat onverminderd door.

10. Publieksbereik (afname € 2.200)
Ook bij Publiek zetten we in op vermindering van de inzet van personeel van derden.

11. Financieringskosten (afname € 1.400)
De rentelasten dalen met € 1.400 vanwege het lineaire aflossingsschema van de lening. Over de middelen, die volgens de Regeling schatkistbankieren decentrale overheden, bij het Rijk moeten worden aangehouden, wordt een rentevergoeding begroot.

12. Toevoegingen reserves (afname € 5.100)
Doordat met de verhuurder van De Citadel (het Rijksvastgoedbedrijf) een huurverlaging is afgesproken ten gunste van de verder overname van de onderhouds- en instandhoudingsverplichting van de Citadel, wordt jaarlijks een bedrag van € 78.600 toegevoegd aan de bestemmingsreserve De Citadel. De laatste dotatie aan de bestemmingsreserve e-depot (€ 73.500) heeft in 2026 plaatsgevonden. Door het groeimodel van de bekostiging, zijn de kosten van de e-depotvoorziening tot en met 2027 hoger dan de bijdragen. De meerkosten van de e-depotvoorziening worden in deze periode gedekt door het inzetten van de bestemmingsreserve E-depot.

13. Onttrekkingen reserves (afname € 65.100)
De onttrekking aan de bestemmingsreserve E-depot bedraagt voor 2027 € 84.300 en zal verder verminderen naar € 0 in 2028 door het voltooien van het groeimodel van de bekostiging van de e-depotvoorziening. De onttrekkingen aan de overige bestemmingsreserves bedragen in totaal € 58.300.

Voor een nadere toelichting op de exploitatiebegroting wordt verwezen naar hoofdstuk III paragraaf 4.

II Paragrafen

II.1 Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Bij het weerstandsvermogen gaat het om de mate waarin het Brabants Historisch Informatie Centrum (BHIC) in staat is middelen vrij te maken om substantiële financiële tegenvallers op te vangen, zonder dat dit aanpassing van het beleid vereist. In deze paragraaf wordt inzicht gegeven in het vermogen van het BHIC om risico's op te vangen die niet in de begroting zijn verwerkt. Een risico is de kans op het optreden van een positieve dan wel negatieve gebeurtenis van materieel belang, die niet voorzien is in de begroting van enig jaar.

Het BHIC heeft tot taak het behouden, bewerken en benutten van de archiefbescheiden opgenomen in de rijksarchiefbewaarplaats in de Provincie Noord-Brabant en de archiefbewaarplaatsen van de deelnemende gemeenten en waterschappen. Het richt zich op verbetering van de digitale dienstverlening, het archief als informatiecentrum en verbetering van de lokale dienstverlening. Daarnaast is het een taak van het BHIC de gemeentelijke informatiehuishoudingen van de deelnemers te inspecteren en daarover te adviseren. Het BHIC is er voor het verrichten van door de minister, de gemeenten en de waterschappen opgedragen taken. Voor de bekostiging van de uitvoering van deze taken is het BHIC nagenoeg geheel afhankelijk van de gemeenten, waterschappen, het ministerie van OCW en de dienstverleningsovereenkomsten. Risico's die van invloed kunnen zijn op de toekomstige cijfers zijn:

Soort risico	Risico-bedrag	Risico-factor	Risico-waarde
Licenties Microsoft duurder na aanbesteding in 2026	€ 100.000	25%	€ 25.000
Vertraging in de besluitvorming op bestuurlijk niveau	€ 59.000	10%	€ 5.900
Wijziging in de hoogte van de bijdrage door de deelnemers	€ 627.000	25%	€ 156.800
Stijgende (energie)kosten als gevolg van geopolitieke spanningen	€ 30.000	25%	€ 7.500
CAO aanpassingen	€ 117.000	10%	€ 11.700
Wachtgeld verplichtingen	€ 117.000	10%	€ 11.700
Verhogingen huurpenningen die afwijken van de bijdrage van OCW	€ 214.000	10%	€ 21.400
Boekwaarde pand Grave is lager dan de vastgestelde WOZ-waarde	€ 125.000	10%	€ 12.500
Contracten overige bedrijfsopbrengsten zijn jaarlijks opzegbaar	€ 345.000	20%	€ 69.000
Wijziging in de hoogte van de bijdrage via DVO's	€ 759.000	20%	€ 151.800
Geen volledige dekking van de kosten van het E-depot	€ 107.000	20%	€ 21.400
		Totaal	€ 494.700

Het begroot weerstandsvermogen bedraagt ultimo 2030 € 522.500. De mate van het vormen van weerstandsvermogen wordt in belangrijke mate beïnvloed door de statuten (artikel 22) van de gemeenschappelijke regeling. De regeling geeft aan dat de algemene reserve niet meer dan 10% van de gezamenlijke bijdragen mag bedragen, tenzij door hen gezamenlijk een ander percentage wordt vastgesteld.

Weerstandsvermogen	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Stand per 31 december	€ 522.500	€ 522.500	€ 522.500	€ 522.500	€ 522.500
Algemene reserve in procenten van de (deelnemers)bijdragen	8,4%	8,0%	8,0%	8,0%	8,0%

EMU-saldo

De berekening van het EMU-saldo geeft aan of er op basis van de huidige begroting, in EMU-termen, een overschot is. De ontwikkeling van het EMU-saldo is als volgt:

	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
EMU-saldo	€ 75.400	€ 620.900	€ 709.900	€ 963.100	€ 1.017.300

Kengetallen

Het Besluit Begroting en Verantwoording schrijft een verplichte set van financiële kengetallen voor. Naast de kengetallen dient een beoordeling van de onderlinge verhouding van de kengetallen in relatie tot de financiële positie te worden opgenomen. De invoering is bedoeld om de financiële positie inzichtelijker te maken. De ontwikkeling van de kengetallen is als volgt:

Kengetal	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Netto schuldquote*	0%	0%	0%	0%	0%
Solvabiliteitsratio	20%	19%	19%	19%	18%
Structurele exploitatieruimte	0%	0%	0%	0%	0%

* Is gelijk aan de Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen

Netto schuldquote

De netto schuld weerspiegelt het niveau van de schuldenlast van de gemeenschappelijke regeling ten opzichte van de eigen middelen. De netto schuldquote geeft een indicatie van de druk van de rentelasten en de aflossingen op de exploitatie. De Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) gaat uit van een norm van maximaal 130%. Hierbij geldt dus hoe lager hoe beter.

Solvabiliteitsratio

Dit kengetal geeft inzicht in de mate waarin de gemeenschappelijke regeling in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen. Onder solvabiliteitsratio wordt verstaan het eigen vermogen als percentage van het balanstotaal. De Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) gaat uit van een norm van minimaal 20%. Hierbij geldt dus hoe hoger hoe beter. Bij de beoordeling van dit kengetal moet in ogenschouw worden genomen, dat het Brabants Historisch Informatie Centrum een gemeenschappelijke regeling is en een maximale reserve van 10% mag hebben.

Structurele exploitatieruimte

De structurele exploitatieruimte wordt bepaald door het saldo van de structurele baten en lasten en het saldo van de structurele onttrekkingen en toevoegingen aan reserves, te delen door de totale baten. Met behulp van dit kengetal kan worden beoordeeld in welke mate sprake is van een begrotingsevenwicht. Hierbij geldt dus hoe hoger hoe beter.

II.2 Onderhoud kapitaalgoederen

De Citadel in Den Bosch wordt gehuurd van het Rijksvastgoedbedrijf (voorheen Rijksgebouwendienst). Tot en met 2018 voerde het Rijksvastgoedbedrijf het onderhoud en de instandhouding uit, alleen het huurdersonderhoud kwam voor rekening van het BHIC. Per 1 januari 2019 is dit veranderd en is het BHIC verantwoordelijk voor het onderhoud en de instandhouding van De Citadel. Het Rijksvastgoedbedrijf blijft eigenaar. De locatie in Grave is in eigendom en het volledige onderhoud van dit pand komt voor rekening van het BHIC. Voor beide panden is een meerjarig onderhouds- en instandhoudingsplan voor de komende 30 jaar (De Citadel), resp. 15 jaar (Grave) opgesteld.

II.3 Financiering

Treasurybeleid

Door het bestuur is een normenkader voor rechtmatigheid vastgesteld. Onderdeel daarvan is dat ten aanzien van het financieel beheer risicoloos en zeer defensief met eventuele overtollige middelen wordt omgegaan. Het is niet toegestaan, zonder voorafgaande toestemming van het algemeen bestuur, leningen af te sluiten. Het treasurybeleid wordt verder sterk beïnvloed door het verplicht schatkistbankieren bij de centrale overheid (zie hierna).

Renteschema

In de "Notitie rente 2023" van de Commissie BBV wordt ingegaan op de verwerking van rentelasten en rentebaten. Doelstelling is een eenduidige handelwijze te bevorderen met betrekking tot de verwerking van rentelasten en rentebaten in de begroting en de jaarstukken. Daartoe is een renteschema ontwikkeld, dat inzicht geeft in de rentelasten van de externe financiering, het renteresultaat en de wijze van rentetoerekening. Voor het begrotingsjaar geeft dit het volgende beeld:

Renteschema 2027

a.	De externe rentelasten over de korte en lange financiering	+/+	€ 36.300	
b.	De externe rentebaten	-/-	€ 78.400	
	Saldo rentelasten en rentebaten			€ -42.100
c1.	De rente die aan de grondexploitatie moet worden doorberekend	-/-	€ 0	
c2.	De rente van projectfinanciering die aan het betreffende taakveld moet worden toegerekend	-/-	€ 0	
c3.	De rentebate van door verstrekte leningen indien daar een specifieke lening voor is aangetrokken (=projectfinanciering), die aan het betreffende taakveld moet worden toegerekend	+/+	€ 0	
				€ -0
	Aan taakvelden toe te rekenen externe rente			€ -42.100
d1.	Rente over eigen vermogen	+/+		€ 0
d2.	Rente over voorzieningen	+/+		€ 0
	Totaal geraamde aan taakvelden toe te rekenen rente			€ -42.100
e.	De aan taakvelden toegerekende rente (renteomslag)	-/-		€ 0
f.	Verwacht Renteresultaat op het taakveld Treasury			€ -42.100

Schatkistbankieren

In de begrotingsperiode zullen overtollige liquide middelen, voor zover niet nodig als werkkapitaal, op een spaarrekening bij de huisbankier worden uitgezet. Door de invoering van het schatkistbankieren zijn decentrale overheden verplicht een deel van hun (tijdelijk) overtollige middelen in de schatkist aan te houden. In de begrotingsperiode wordt naar verwachting voldaan aan de Regeling schatkistbankieren decentrale overheden door het niet overschrijden van het drempelbedrag. Het drempelbedrag (het bedrag dat buiten de schatkist mag worden gehouden) bij een begrotingstotaal < € 500 miljoen bedraagt het drempelbedrag €1.000.000.

Kasgeldlimiet en renterisiconorm

De wettelijk vastgelegde kasgeldlimiet en renterisiconorm zullen naar verwachting in de begrotingsperiode niet worden overschreden.

Kasstroomoverzicht

In de toelichting op de begroting is een geprognosticeerde begin-en eindbalans opgenomen voor het begrotingsjaar en de drie jaren daaropvolgend. Hiermee wordt inzicht verkregen in de ontwikkeling van de financieringsbehoefte voor de komende jaren. Ter nadere toelichting is onderstaand een kasstroomoverzicht opgesteld volgens de indirecte methode. De geldmiddelen in het kasstroom- overzicht bestaan uit de liquide middelen.

bedragen x € 1.000	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Resultaat	**€ 0**	**€ 0**	**€ 0**	**€ 0**	**€ 0**
Kasstroom operationele activiteiten					
Aanpassingen voor:					
- afschrijvingen	€ 303	€ 514	€ 514	€ 514	€ 514
- mutaties reserves/fondsen	€ -134	€ -64	€ 54	€ 53	€ 54
- mutaties voorzieningen	€ -1.211	€ 395	€ 198	€ 450	€ 506
Veranderingen in werkkapitaal:					
voorraden	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
vorderingen	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
overlopende activa	€ 63	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
vlottende schulden	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
overlopende passiva	€ -27	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
Totaal	**€ -1.006**	**€ 845**	**€ 766**	**€ 1.017**	**€ 1.074**
Kasstroom investeringsactiviteiten					
Investeringen in vaste activa	€ -306	€ -224	€ -94	€ -86	€ -375
Totaal	**€ -306**	**€ -224**	**€ -94**	**€ -86**	**€ -375**
Kasstroom financieringsactiviteiten					
Nieuw opgenomen leningen	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
Aflossing langlopende schulden	€ -80	€ -80	€ -80	€ -80	€ -80
Overige mutaties eigen vermogen	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
Totaal	**€ -80**	**€ -80**	**€ -80**	**€ -80**	**€ -80**
Mutatie geldmiddelen	**€ -1.392**	**€ 541**	**€ 592**	**€ 851**	**€ 619**
Saldo geldmiddelen					
Saldo 1 januari	€ 4.979	€ 3.587	€ 4.127	€ 4.719	€ 5.570
Mutatie	€ -1.392	€ 541	€ 592	€ 851	€ 619
Saldo 31 december	**€ 3.587**	**€ 4.127**	**€ 4.719**	**€ 5.570**	**€ 6.188**
Specificatie geldmiddelen					
Kassen	€ 1	€ 1	€ 1	€ 1	€ 1
Rekening-courant bank	€ 250	€ 250	€ 250	€ 250	€ 250
Spaarrekeningen bank	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
Schatkistbankieren	€ 3.336	€ 3.876	€ 4.468	€ 5.319	€ 5.937
Saldo 31 december	**€ 3.587**	**€ 4.127**	**€ 4.719**	**€ 5.570**	**€ 6.188**

Naar verwachting hoeft in de begrotingsperiode 2025-2029 geen aanvullende lening te worden afgesloten om de investeringen te financieren.

II.4 Bedrijfsvoering

Algemeen en dagelijks bestuur

De beoordeling en sturing van de door het BHIC te bereiken effecten is in eerste instantie een taak van het bestuur van het BHIC. De bestuurlijke inrichting van het BHIC is echter volledig afwijkend van wat gangbaar is bij gemeenschappelijke regelingen. Het algemeen bestuur – waarvan een deel tevens als dagelijks bestuur fungeert – bestaat vanaf 2016 uit acht leden: vier 'rijksleden' benoemd door de minister en vier 'regionale' leden die worden aangewezen door de gemeenten en waterschappen.

Het bestuur is autonoom maar dient uiteraard wel gevoed te worden met de denkbeelden en gevoelens van alle deelnemende partijen. Daartoe is er een portefeuillehoudersoverleg in het leven geroepen. Met deze constructie is de directe financiële invloed van de deelnemende gemeenten en waterschappen beperkt, doch is het wel mogelijk om met behoud van effectiviteit op afstand te toetsen en te sturen.

Zodra de nieuwe archiefwet inwerking treedt en het rijk uittreedt, wordt een bestuur gevormd meer conform de gangbare inrichting met een dagelijks bestuur en een algemeen bestuur. Vanwege de uittreding van het rijk worden wel 2 onafhankelijke leden gezocht die de belangen van het rijk vertegenwoordigen.

De provincie Noord-Brabant is geen deelnemer aan de gemeenschappelijke regeling van het BHIC, maar heeft met het BHIC een dienstverleningsovereenkomst afgesloten.

Huisvesting

Het gebouw in 's-Hertogenbosch wordt gehuurd van het Rijksvastgoedbedrijf. Per 1 januari 2019 is er een nieuw huurcontract en is het BHIC verantwoordelijk voor het onderhoud en de instandhouding van De Citadel. Het Rijksvastgoedbedrijf blijft eigenaar. Het gebouw in Grave is in eigendom.

De organisatie

Het Brabants Historisch Informatie Centrum kent drie afdelingen (Publieksdiensten, Collectie en Middelen) en is onderverdeeld in clusters.

Het cluster Directieondersteuning/ Communicatie richt zich op de ondersteuning van directie, bestuur en op communicatie en promotie.

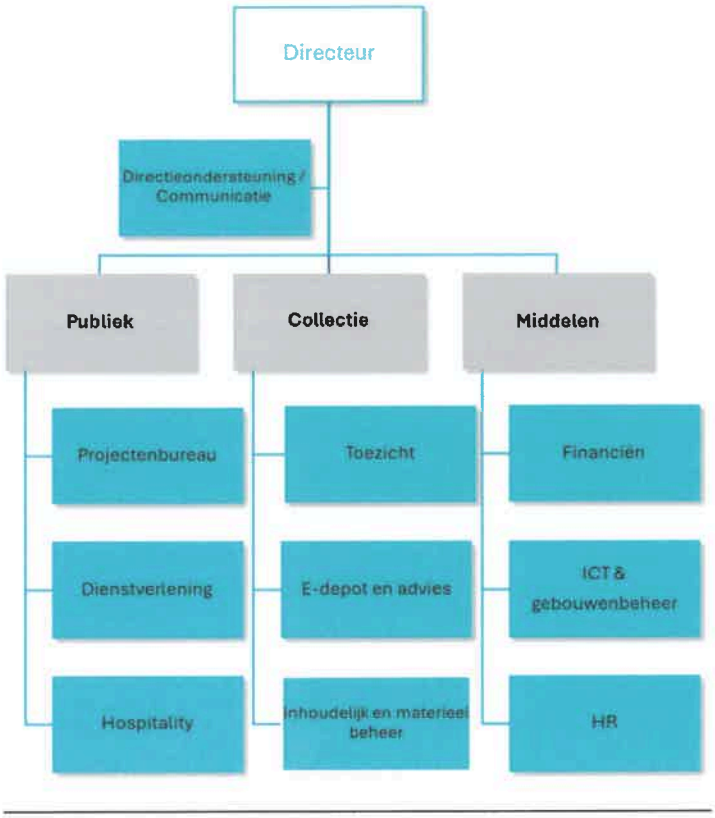
Het cluster Projectenbureau is verantwoordelijk voor het uitwerken van de wettelijke dienstverlening, van historische thema's en projecten. Het cluster Dienstverlening verzorgt de dienstverlening en werkt steeds meer digitaal, onder meer met de service scanning op verzoek. De toegankelijke originelen kunnen in de fysieke studiezaal nog steeds door de bezoekers worden geraadpleegd.
Het cluster Hospitality ontvangt en verwijst bezoekers en vragen door naar andere clusters. Daarnaast verricht het diensten gericht op het gebruik van het gebouw en faciliteert het evenementen.

Het cluster Toezicht, E-depot en advies voert inspecties uit, geeft advies en draagt zorg voor het bewerken van informatiedragers, zodanig dat deze opgeslagen kunnen worden en de originele staat bewaard blijft. Het cluster is de schakel tussen de organisatie en de archiefvormers die de informatiedragers aanleveren. Verder richt het zich op de ontwikkeling en implementatie van het E-depot. Het cluster Inhoudelijk-en materieel beheer zorgt voor het toegankelijk maken van informatie via inventarissen, indexen en databases. Daarnaast voor de materiële verzorging van de collectie, voor conservering en restauratie van de analoge archieven.

Het cluster Financiën verzorgt de diverse administraties en de producten uit de planning & control cyclus. Het cluster ICT & gebouwenbeheer ondersteunt de werkprocessen van alle clusters, die gebruik maken van diverse geautomatiseerde systemen en verzorgt het technisch gebouwenbeheer door onderhoud en

instandhouding van de gebouwen. Het cluster HR richt is op de diverse personele processen, uitvoering van de CAO en organisatieontwikkeling.

Het organigram van het Brabants Historisch Informatie Centrum geeft het volgende beeld:

Maatschappelijk verantwoord ondernemen
Het wordt steeds belangrijker als organisatie om maatschappelijk verantwoord te ondernemen. ISO26000 is een internationale richtlijn die maatschappelijk verantwoord ondernemen beschrijft vanuit zeven basisprincipes. Het BHIC onderschrijft de richtlijn en voert deze naar eer en geweten uit.

II.5 Verbonden partijen
Een verbonden partij is een privaatrechtelijke of publiekrechtelijke organisatie waarin het Brabants Historisch Informatie Centrum een bestuurlijk en een financieel belang heeft. Van een financieel belang is sprake bij het ter beschikking stellen van een bedrag dat niet verhaalbaar is indien de verbonden partij failliet gaat, onderscheidenlijk het bedrag waarvoor aansprakelijkheid bestaat indien de verbonden partij haar verplichtingen niet nakomt. Een bestuurlijk belang is aanwezig bij zeggenschap, hetzij uit hoofde van vertegenwoordiging in het bestuur hetzij uit hoofde van stemrecht.

Het Brabants Historisch Informatie Centrum heeft één verbonden partij, te weten de Vereniging van Eigenaren Zuid-Ooster. In deze vereniging zijn behalve het Brabants Historisch Informatie Centrum, de gemeente Grave en woningcorporatie Stichting Mooiland vertegenwoordigd. Deze vereniging is opgericht in verband met het gezamenlijk huisvesten in het kantoorpand aan de Arnoud van Gelderweg in Grave.

Vereniging van Eigenaren Zuid-Ooster Grave	
Vestigingsplaats	Grave, Arnoud van Gelderweg 69-73.
Bijdrage aan doelstelling	Huisvesting ten behoeve van het behouden, bewerken en benutten van de archiefbescheiden van de deelnemende gemeenten en waterschappen.
Openbaar belang	Beheer en onderhoud van het kantoorpand voor de gezamenlijke eigenaren.
Het belang van het BHIC	Ten tijde van de begrotingsopstelling: het BHIC participeert voor 11%, Gemeente Grave voor 39% en Mooiland voor 50%.
Omvang van het eigen vermogen	Er is geen eigen vermogen en dit zal er aan het einde van de begrotingsperiode naar verwachting ook niet zijn.
Omvang van het vreemd vermogen	Er is geen vreemd vermogen en dit zal er aan het einde van de begrotingsperiode naar verwachting ook niet zijn.
Financieel resultaat	Het jaarlijkse resultaat in de begrotingsperiode bedraagt € 0. Het aandeel van het BHIC in een positief of negatief resultaat bedraagt 11% en wordt jaarlijks afgerekend. Na toerekening van ieders aandeel sluit de jaarlijkse exploitatie zonder saldo.

II.6 Organisatiegegevens

Statutaire naam : Brabants Historisch Informatie Centrum
Vestigingsplaats: : 's-Hertogenbosch
Rechtsvorm : Openbaar Lichaam, volgens de Wet gemeenschappelijke Regelingen
Locaties: : 's-Hertogenbosch, Grave

Doelstellingen
Het behouden, bewerken en benutten van de archiefbescheiden opgenomen in de rijksarchiefbewaarplaats in de Provincie Noord-Brabant en de archiefbewaarplaatsen van de deelnemende gemeenten en waterschappen.

Samenstelling directie
De directie wordt gevoerd door mevrouw drs. J.M. Orbon. De directeur valt onder de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT). De totale bezoldiging ligt onder het van toepassing zijnde WNT-maximum.

Samenstelling Algemeen bestuur

Naam	Functie
De heer drs. P.L.B.A. van Geel	Voorzitter
De heer prof. dr. H.C. Bunt	Lid
Mevrouw A.M. Demmers-van der Geest	Lid
De heer mr. J.C.M. Pommer	Lid
Mevrouw drs. M.A.H. Moorman	Lid
De heer S. Oegema	Lid
De heer mr. M.W.J.M. de Man	Lid
Mevrouw C.N.A. Nijkerken-de Haan	Lid (vanaf 4 juli 2025)

De bestuursleden vallen onder de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT). De bezoldiging van de bestuursleden ligt onder het van toepassing zijnde WNT-maximum.

II.7 Besluit Dagelijks bestuur

Het Dagelijks bestuur van de gemeenschappelijke regeling het Brabants Historisch Informatie Centrum besluit in zijn vergadering van 27 maart 2026:

1. de ontwerpbegroting 2027 voor zienswijze aan te bieden aan de deelnemers;
2. de ontwerpbegroting 2027 en de ontvangen zienswijzen aan te bieden aan het Algemeen bestuur ten behoeve van behandeling in zijn vergadering van 3 juli 2026;
3. te verklaren dat de voorzieningen voor onderhoud en instandhouding van voldoende omvang zijn voor de bekostiging van het toekomstig onderhoud en instandhouding, op basis van een recent beheerplan.

drs. P.L.B.A. van Geel
Voorzitter

drs. J.M. Orbon
Directeur

II.8 Besluit Algemeen bestuur

Het Algemeen Bestuur van de gemeenschappelijke regeling het Brabants Historisch Informatie Centrum besluit:

1. gehoord hebbende de zienswijzen van de deelnemers, de begroting 2027 vast te stellen in zijn vergadering van 3 juli 2026;
2. de begroting 2027, met een saldo van € 0 vast te stellen en de budgetten voor het begrotingsjaar 2027 te autoriseren;
3. het vaststellen van de meerjarenbegroting 2028-2030, met saldi van € 0.
4. de investeringskredieten voor 2027, opgenomen onder III.8 opgenomen investeringskredieten ter grootte van € 224.000 beschikbaar te stellen;
5. In te stemmen met de onttrekkingen uit de reserves zoals opgenomen onder III.3 Toelichting Geprognosticeerde balans per 31 december 2026-2030 (pagina's 22 - 24)

drs. P.L.B.A. van Geel
Voorzitter

drs. J.M. Orbon
Directeur

III Financiële begroting

III.1 Geprognosticeerde balans per 31 december 2026 - 2030

Bedragen x € 1.000

VASTE ACTIVA	31-12 2026	31-12 2027	31-12 2028	31-12 2029	31-12 2030
Materiële vaste activa					
Investeringen met een economisch nut	€ 2.955	€ 2.665	€ 2.268	€ 1.858	€ 1.731
	€ 2.955	€ 2.665	€ 2.268	€ 1.858	€ 1.731
VLOTTENDE ACTIVA					
Voorraden	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
Uitzettingen looptijd < 1 jaar					
Vorderingen op openbare lichamen	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
Overige vorderingen	€ 94	€ 94	€ 95	€ 85	€ 45
	€ 94	€ 94	€ 95	€ 85	€ 45
Liquide middelen	€ 3.587	€ 4.127	€ 4.719	€ 5.570	€ 6.188
Overlopende activa	€ 400	€ 400	€ 400	€ 400	€ 400
Totaal vaste activa	€ 7.036	€ 7.286	€ 7.482	€ 7.913	€ 8.364

VASTE PASSIVA	31-12 2026	31-12 2027	31-12 2028	31-12 2029	31-12 2030
Eigen vermogen					
Algemene reserve	€ 523	€ 523	€ 523	€ 523	€ 523
Bestemmingsreserves	€ 913	€ 849	€ 903	€ 956	€ 1.010
Gerealiseerde resultaat	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
	€ 1.436	€ 1.372	€ 1.426	€ 1.479	€ 1.533
Voorzieningen					
Onderhoudsvoorziening De Citadel	€ 2.975	€ 3.400	€ 3.601	€ 4.071	€ 4.568
Onderhoudsvoorziening Grave	€ 126	€ 93	€ 87	€ 65	€ 71
IKB-en vitaliteitsverlof	€ 837	€ 840	€ 843	€ 845	€ 848
Vaste schulden looptijd > 1 jaar					
Binnenlandse banken	€ 800	€ 720	€ 640	€ 560	€ 480
VLOTTENDE PASSIVA					
Netto vlottende schulden looptijd < 1 jaar					
Overige schulden	€ 662	€ 661	€ 685	€ 693	€ 664
Overlopende passiva	€ 200	€ 200	€ 200	€ 200	€ 200
Totaal vaste passiva	€ 7.036	€ 7.286	€ 7.482	€ 7.913	€ 8.364

Voor een nadere toelichting op de balans wordt verwezen naar hoofdstuk III paragraaf 3.

III.2 Exploitatiebegroting 2027

	Werkelijk 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Baten			
Bijdrage Ministerie OCW	€ 3.466.440	€ 3.557.700	€ 3.644.500
Bijdrage Gemeenten en waterschappen	€ 2.481.500	€ 2.637.200	€ 2.888.900
Dienstverlening Provincie Noord-Brabant	€ 740.165	€ 758.600	€ 639.400
Overige bedrijfsopbrengsten	€ 469.891	€ 382.100	€ 418.600
Totaal baten	**€ 7.157.996**	**€ 7.335.600**	**€ 7.591.400**
Lasten			
Personeelskosten	€ 4.264.502	€ 4.453.100	€ 4.569.600
Huisvestingskosten	€ 1.683.358	€ 1.590.900	€ 1.491.000
Organisatiekosten	€ 365.248	€ 312.800	€ 318.800
Afschrijvingen	€ 242.707	€ 302.700	€ 513.600
Collectiebeheer	€ 466.986	€ 559.200	€ 512.100
Publieksbereik	€ 288.095	€ 294.600	€ 292.400
Financieringskosten	€ -87.139	€ -43.500	€ -42.100
Totaal lasten	**€ 7.223.757**	**€ 7.469.800**	**€ 7.655.400**
Totaal saldo van baten en lasten	**€ -65.761**	**€ -134.200**	**€ -64.000**
Mutaties reserves			
Toevoegingen reserves	€ -125.000	€ -73.500	€ -78.600
Onttrekkingen reserves	€ 211.579	€ 207.700	€ 142.600
Gerealiseerde resultaat	**€ 20.818**	**€ 0**	**€ 0**

Voor een nadere toelichting op de exploitatiebegroting wordt verwezen naar hoofdstuk III paragraaf 4.

III.3 Toelichting Geprognosticeerde balans per 31 december 2026 - 2030

Materiële vaste activa
In de komende jaren wordt er geïnvesteerd in de aanpassing en verbouwing van het voormalig restauratieatelier bij De Citadel, in een aanpassing van de installaties van de depots in Grave en in een nieuwe website. Daarnaast zijn er vervangingsinvesteringen, bijvoorbeeld in hard- en software en inventarissen.

Het voormalig restauratieatelier krijgt een andere bestemming en wordt (zelfstandige) kantoorruimte. Het is de intentie de ruimte te verhuren aan een partij, die de functie van De Citadel als erfgoedlocatie ondersteunt. Bijvoorbeeld aan Erfgoed Brabant, waarmee al gesprekken worden gevoerd. De verbouwing zal naar verwachting ook bruikbare informatie opleveren voor de verduurzaming van het gehele complex, omdat dit bijgebouw in dezelfde periode als het hoofdgebouw is herbouwd.

Bij onze locatie in Grave is Mooiland voornemens een grondige verbouwing uit te voeren in 2025, waarbij ook naar het installatieconcept wordt gekeken. In dit traject participeren wij als VvE-lid en zullen wij ook naar ons eigen bouwdeel kijken. Diverse installaties in de depots in Grave bevinden zich aan het einde van de technische levensduur. Een goed klimaat in de depots (temperatuur en luchtvochtigheid) is belangrijk voor ons.

De huidige website is gebouwd in 2014 en is in de tussenliggende jaren diverse malen geüpgraded. Na ruim 10 jaar is het tijd geworden in een nieuwe website te investeren, om aan de gewijzigde vraag en omstandigheden te kunnen voldoen.

Voor de komende jaren worden de volgende **investeringen** geraamd:

	Begroting 2026	**Begroting 2027**	**Begroting 2028**	**Begroting 2029**	**Begroting 2030**
Gebouwen	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
Verbouwingen	€ -	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
Bedrijfsinstallaties	€ 10.000	€ 10.000	€ 10.000	€ 10.000	€ 15.000
Inventarissen	€ 15.000	€ 124.000	€ 38.350	€ 15.500	€ 25.000
Depotinrichting	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
ICT-Hardware	€ 75.000	€ 25.000	€ 30.000	€ 45.000	€ 300.000
ICT-Software	€ 185.000	€ 65.000	€ 15.000	€ 15.000	€ 35.000
	€ 285.000	€ 224.000	€ 93.350	€ 85.500	€ 375.000

Het **verloop van de materiële vaste activa** in het begrotingsjaar is als volgt:

	Afschrijvings-percentage	**Stand 31-12-2026**	**Investeringen in 2027**	**Afschrijving in 2027**	**Stand 31-12-2027**
Grond	-	€ 94.000	€ 0	€ 0	€ 94.000
Gebouwen	2,5%	€ 971.800	€ 0	€ 46.300	€ 925.500
Verbouwingen	10%	€ 504.200	€ 0	€ 58.200	€ 446.000
Bedrijfsinstallaties	5%-6²/³%-10%	€ 623.800	€ 10.000	€ 168.700	€ 465.100
Inventarissen	10%/20%	€ 118.000	€ 124.000	€ 34.800	€ 207.200
Depotinrichting	4%/10%	€ 105.800	€ 0	€ 27.000	€ 78.800
ICT-Hardware	20%	€ 343.900	€ 25.000	€ 114.500	€ 254.400
ICT-Software	20%	€ 193.200	€ 65.000	€ 64.100	€ 194.100
	Totaal	€ 2.954.700	€ 224.000	€ 513.600	€ 2.665.100

Meerjarig ontwikkelt de **boekwaarde** zich als volgt:

	Stand 31-12-2026	Stand 31-12-2027	Stand 31-12-2028	Stand 31-12-2029	Stand 31-12-2030
Grond	€ 94.000	€ 94.000	€ 94.000	€ 94.000	€ 94.000
Gebouwen	€ 971.800	€ 925.500	€ 879.300	€ 833.000	€ 786.700
Verbouwingen	€ 504.200	€ 446.000	€ 387.800	€ 329.700	€ 271.500
Bedrijfsinstallaties	€ 623.800	€ 465.100	€ 309.000	€ 152.300	€ 36.500
Inventarissen	€ 118.000	€ 207.200	€ 207.300	€ 186.200	€ 172.400
Depotinrichting	€ 105.800	€ 78.800	€ 59.200	€ 40.000	€ 26.100
ICT-Hardware	€ 343.900	€ 254.400	€ 185.900	€ 129.300	€ 284.000
ICT-Software	€ 193.200	€ 194.100	€ 145.500	€ 93.900	€ 60.000
	€ 2.954.700	€ 2.665.100	€ 2.268.000	€ 1.858.400	€ 1.731.200

Liquide middelen

Per 14 december 2013 is de Regeling schatkistbankieren decentrale overheden van kracht. Voor decentrale overheden betekent dit dat zij verplicht zijn hun (tijdelijk) overtollige middelen in de schatkist aan te houden. Het drempelbedrag (het bedrag dat buiten de schatkist mag worden gehouden) bedraagt in 2027 € 1.000.000. Op de r/c bij de BNG is een afromingslimiet ingesteld van € 250.000.

	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029	31-12-2030
Kassen	€ 1.500	€ 1.000	€ 1.000	€ 1.000	€ 1.000
Rekening-courant bank	€ 250.000	€ 250.000	€ 250.000	€ 250.000	€ 250.000
Schatkistbankieren	€ 3.336.000	€ 3.876.000	€ 4.468.000	€ 5.319.000	€ 5.937.000
	€ 3.587.500	€ 4.127.000	€ 4.719.000	€ 5.570.000	€ 6.188.000

De liquide middelen dalen aan het begin van de begrotingsperiode door begrote investeringen in 2025. Daarna nemen deze weer toe, met name als gevolg van de toename van de voorziening voor onderhoud en instandhouding De Citadel.

Overlopende activa

De overlopende activa betreffen vooruitbetaalde bedragen voor meerjarige onderhoudscontracten voor ICT en vooruitbetaalde hostingskosten voor de website en databases.

Eigen vermogen

Onderstaande tabellen geven het verloop van de reserves in de periode 2026-2030 weer:

Algemene reserve	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Stand per 1 januari	€ 501.700	€ 522.500	€ 522.500	€ 522.500	€ 522.500
Bij: Toevoegingen	€ 20.800	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
Af: Onttrekkingen	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
Stand per 31 december	€ 522.500	€ 522.500	€ 522.500	€ 522.500	€ 522.500

Algemene reserve in procenten van de (deelnemers)bijdragen	8,4%	8,0%	8,0%	8,0%	8,0%

De algemene reserve is bedoeld voor de kleinere risico's in de bedrijfsvoering die in een boekjaar onverwacht de exploitatie in de min kunnen brengen. Bijvoorbeeld niet begrote tussentijdse aanpassingen in de cao, schadeclaims, bezuinigingen en wachtgeldverplichtingen. De mate van het vormen van een algemene reserve wordt in belangrijke mate beïnvloed door de statuten (artikel 22) van de gemeenschappelijke regeling. De regeling geeft aan dat de reserve niet meer dan 10% van de gezamenlijke bijdragen mag bedragen, tenzij door hen gezamenlijk een ander percentage wordt vastgesteld.

Bestemmings-reserves	**Begroting 2026**	**Begroting 2027**	**Begroting 2028**	**Begroting 2029**	**Begroting 2030**
De Citadel	€ 671.600	€ 725.200	€ 778.800	€ 832.400	€ 886.000
E-depot	€ 84.300	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
Genealogisch centrum	€ 80.300	€ 72.000	€ 72.000	€ 72.000	€ 72.000
Publieksfunctie	€ 76.900	€ 51.900	€ 51.900	€ 51.900	€ 51.900
Totaal	€ 913.100	€ 849.100	€ 902.700	€ 956.300	€ 1.009.900

Bestemmingsreserve De Citadel

De Citadel in Den Bosch is een voormalig fort dat werd gebouwd tussen 1637 en 1645. Tijdens de bouw werden de plannen steeds meer uitgebreid en het fort groeide uit tot een vijfhoekige schans met bastions en rondom een brede gracht. Later, eind 18e eeuw, kwam er een hoofdgebouw bij, dat de functie kreeg als militaire gevangenis en nog weer later als kazerne. Door de verbreding van de Zuid Willemsvaart werd er één bastion van de Citadel afgebroken. De Citadel is voor het laatst gerestaureerd tussen 1983 en 1985.

Het Rijksvastgoedbedrijf is eigenaar van het pand, maar heeft het onderhoud en de instandhouding van De Citadel per 1 januari 2019 overgedragen aan het BHIC. Het BHIC wordt geacht te handelen "als ware zij eigenaar". Het Rijk (Rijksvastgoedbedrijf/ Ministerie OCW) blijft nog wel voor bepaalde risico's aansprakelijk, zoals verborgen gebreken, natuurrampen, asbest, bodemverontreiniging en terrorisme. Het BHIC is aansprakelijk voor juridische en organisatorische risico's, schade voortkomend uit het gebruik, wateroverlast in de depots, legionella en brand. Daarnaast is het BHIC aansprakelijk voor financiële risico's, zoals renterisico, liquiditeitsrisico, financieringsrisico, faillissementsrisico, leegstand gedurende de overeenkomst en kosten bij vertrek. Samengevat zijn het calamiteiten en risico's die niet verzekerbaar zijn. Indien aanwezig kan de reserve te zijner tijd een bijdrage leveren aan een "midlife-renovatie", welke na 75 jaar (2060) aannemelijk is.

Vooruitlopend op structurele financiering wordt een start gemaakt met verduurzaming van de gebouwen en de ontwikkeling van een erfgoedlocatie (huisvestingsaspect). In 2026 zijn nieuwe afspraken gemaakt met het Rijksvastgoedbedrijf over de huur van de Citadel. De huur is verlaagd, de huurverlaging dient ter compensatie voor de overgenomen onderhouds- en instandhoudingsrisico's van de Citadel en de verduurzaming van de Citadel. Deze huurverlaging wordt jaarlijks toegevoegd aan de bestemmingsreserve Citadel.

Bestemmingsreserve De Citadel	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Stand per 1 januari	€ 696.600	€ 671.600	€ 725.200	€ 778.800	€ 832.400
Bij: Toevoegingen	€ 0	€ 78.600	€ 78.600	€ 78.600	€ 78.600
Af: Onttrekkingen	€ -25.000	€ -25.000	€ -25.000	€ -25.000	€ -25.000
Stand per 31 december	€ 671.600	€ 725.200	€ 778.800	€ 832.400	€ 886.000

De begrote onttrekkingen kunnen als volgt worden gespecificeerd:

Bestemmingsreserve De Citadel	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2028	Begroting 2030
Optimalisatie installaties	€ 10.000	€ 10.000	€ 10.000	€ 10.000
Advisering verduurzaming	€ 10.000	€ 10.000	€ 10.000	€ 10.000
Klimaatverbetering Gebouwen	€ 5.000	€ 5.000	€ 5.000	€ 5.000
	€ 25.000	€ 25.000	€ 25.000	€ 25.000

Bestemmingsreserve E-depot

In 2016 is gestart met de ontwikkeling van een eigen e-depot, waarbij is besloten nog geen bijdrage aan de deelnemers te vragen. Het BHIC heeft sinds 1 juli 2021 een eigen e-depotvoorziening. De deelnemers van het BHIC zorgen vanaf 2024, via een groeimodel, voor de bekostiging van deze voorziening. De bestemmingsreserve voorkomt, dat er tussentijds extra middelen gevraagd moesten worden aan de deelnemers. We krijgen steeds meer inzicht in de kosten, de financiering en de snelheid van invoering van het e-depot. De kosten van de e-depotvoorziening zijn in de periode 2022 tot en met 2026 hoger dan de bijdragen van deelnemers. Het verschil zal deels worden gedekt uit de bestemmingsreserve e-depot.

Bestemmingsreserve E-depot	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Stand per 1 januari	€ 186.300	€ 84.300	€ -0	€ -0	€ 0
Bij: Toevoegingen	€ 73.500	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
Af: Onttrekkingen	€ -175.500	€ -84.300	€ -0	€ 0	€ 0
Stand per 31 december	€ 84.300	€ -0	€ -0	€ 0	€ 0

De begrote onttrekkingen kunnen als volgt worden gespecificeerd:

Bestemmingsreserve E-depot	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Internet-en clouddiensten	€ 84.300	€ 0	€ 0	€ 0
Kosten hard- en software	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
Inhuur derden	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
	€ 84.300	€ 0	€ 0	€ 0

Bestemmingsreserve Genealogisch centrum van Noord-Brabant

In de notitie "(Ook) Ons Brabant Beleidsplan 2023-2026" worden de doelstellingen voor de komende jaren geformuleerd. Voor het realiseren van de doelstelling "Wij zijn het Genealogisch centrum van Brabant" is een bestemmingsreserve gevormd. Essentieel voor de genealogische zoekmachine is de stamboom-databank met persoonsgegevens van Brabanders. De originele aktes zijn grotendeels gescand. Nu moeten de gegevens uit de aktes aan de betreffende scans worden gekoppeld.

Bestemmingsreserve Genealogisch centrum	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Stand per 1 januari	€ 87.500	€ 80.300	€ 73.100	€ 73.100	€ 73.100
Bij: Toevoegingen	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
Af: Onttrekkingen	€ -7.200	€ -8.300	€ -0	€ 0	€ 0
Stand per 31 december	€ 80.300	€ 72.000	€ 72.000	€ 72.000	€ 72.000

De begrote onttrekkingen kunnen als volgt worden gespecificeerd:

Bestemmingsreserve Genealogisch centrum	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Digitaliseringskosten	€ 8.300	€ 0	€ 0	€ 0
	€ 8.300	€ 0	€ 0	€ 0

Bestemmingsreserve Publieksfunctie

In de notitie "(Ook) Ons Brabant Beleidsplan 2023-2026" worden de doelstellingen voor de komende jaren geformuleerd. Zo willen wij het foto- en filmgeheugen van Brabant worden, willen we Brabantse geschiedenis schrijven en willen we een breder publiek verwelkomen. Daarnaast voor de ontwikkeling van een erfgoedlocatie (publieksaspect). Voor het realiseren van deze doelstellingen met betrekking tot de publieksfunctie is een bestemmingsreserve gevormd.

Bestemmingsreserve Publieksfunctie	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Stand per 1 januari	€ 76.900	€ 76.900	€ 51.900	€ 51.900	€ 51.900
Bij: Toevoegingen	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
Af: Onttrekkingen	€ -0	€ -25.000	€ 0	€ 0	€ 0
Stand per 31 december	€ 76.900	€ 51.900	€ 51.900	€ 51.900	€ 51.900

De begrote onttrekkingen kunnen als volgt worden gespecificeerd:

Bestemmingsreserve Publieksfunctie	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Ontwikkeling en uitvoering locatie profiel	€ 25.000	€ 0	€ 0	€ 0
	€ 25.000	€ 0	€ 0	€ 0

Voorzieningen
In onderstaande tabel is het verloop van de voorzieningen in de periode 2025-2029 weergegeven:

Voorzieningen	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
De Citadel	€ 2.975.200	€ 3.400.300	€ 3.600.800	€ 4.070.800	€ 4.567.700
Grave	€ 125.800	€ 93.100	€ 87.400	€ 65.400	€ 70.700
IKB-en vitaliteitsverlof	€ 836.700	€ 839.600	€ 842.500	€ 845.400	€ 848.300
Totaal	€ 3.937.700	€ 4.333.000	€ 4.530.700	€ 4.981.600	€ 5.486.700

Onderhouds-en instandhoudingsvoorziening De Citadel
De Citadel in Den Bosch wordt gehuurd van het Rijksvastgoedbedrijf. Per 1 januari 2019 is het eigenaarsonderhoud door het RVB overgedragen aan het BHIC. Het Rijk blijft eigenaar, maar het BHIC is verantwoordelijk voor het onderhoud en de instandhouding van De Citadel. Daartoe is een onderhouds- en instandhoudingsplan opgesteld met een looptijd van 30 jaar. In deze periode zijn de jaarlijkse toevoegingen aan de voorziening voldoende om de jaarlijks geplande onderhouds-en instandhoudingstaken uit te voeren.

Voorziening onderhoud en instandhouding De Citadel	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Stand per 1 januari	€ 4.205.200	€ 2.975.200	€ 3.400.300	€ 3.600.800	€ 4.070.800
Bij: jaarlijkse toevoeging	€ 969.000	€ 969.000	€ 969.000	€ 969.000	€ 969.000
Af: vrijval	€ -2.199.000	€ -543.900	€ -768.500	€ -499.000	€ -472.100
Stand per 31 december	€ 2.975.200	€ 3.400.300	€ 3.600.800	€ 4.070.800	€ 4.567.700

Onderhoudsvoorziening Grave
De locatie in Grave is eigendom van Brabants Historisch Informatie Centrum en het volledige onderhoud komt voor eigen rekening. Daartoe is een onderhouds-en instandhoudingsplan opgesteld met een looptijd van 15 jaar. In deze periode zijn de jaarlijkse toevoegingen aan de voorziening voldoende om de jaarlijks geplande onderhouds-en instandhoudingstaken uit te voeren.

Voorziening onderhoud en instandhouding Grave	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Stand per 1 januari	€ 120.500	€ 125.800	€ 93.100	€ 87.400	€ 65.400
Bij: toevoegingen	€ 5.300	€ 5.300	€ 5.300	€ 5.300	€ 5.300
Af: vrijval	€ 0	€ -38.000	€ -11.000	€ -27.300	€ -
Stand per 31 december	€ 125.800	€ 93.100	€ 87.400	€ 65.400	€ 70.700

Voorziening IKB-en vitaliteitsverlof

In de CAO is opgenomen dat het gekochte IKB-verlof (Individueel keuze budget) niet meer vervalt of verjaart, ongeacht in welk jaar dit gekocht is. Het extra verlof kan worden ingezet voor mantelzorg, sabbatical, tijdelijk korter werken al dan niet in aanloop naar pensionering. Verder is in de CAO een mogelijkheid opgenomen voor medewerkers om vitaliteitsuren te sparen. Voor het opnemen van verlof in het laatste jaar voor pensionering kunnen aanvullende fiscale regels gelden.

Voorziening IKB- en vitaliteitsverlof	**Begroting 2026**	**Begroting 2027**	**Begroting 2028**	**Begroting 2029**	**Begroting 2030**
Stand per 1 januari	€ 822.900	€ 836.700	€ 839.600	€ 842.500	€ 845.400
Bij: toevoegingen	€ 135.800	€ 124.900	€ 124.900	€ 124.900	€ 124.900
Af: vrijval	€ -122.000	€ -122.000	€ -122.000	€ -122.000	€ -122.000
Stand per 31 december	€ 836.700	€ 839.600	€ 842.500	€ 845.400	€ 848.300

Vaste schulden looptijd > 1 jaar

Er zijn twee leningen afgesloten bij de BNG. De eerste lening in 2005 tegen een rentepercentage van 3,95% (nr. 40.100581) en een tweede lening in 2006 tegen een rentepercentage van 4,16% (nr. 40.101402). Beide leningen zijn niet vervroegd aflosbaar. Het verloop van de leningen is als volgt:

	Aflossings-wijze	**Looptijd**	**Oorspronkelijk Bedrag**	**Aflossings-verplichting**	**Stand 31-12-2026**
Lening BNG 2006	Lineair	30 jaar	€ 2.400.000	€ 80.000	€ 800.000
			€ 2.400.000	€ 80.000	€ 800.000

		Stand 31-12-2027	**Stand 31-12-2028**	**Stand 31-12-2029**	**Stand 31-12-2030**
Lening BNG 2006		€ 720.000	€ 640.000	€ 560.000	€ 480.000
	Totaal	€ 720.000	€ 640.000	€ 560.000	€ 480.000

Netto vlottende schulden looptijd < 1 jaar

Deze post betreft het ultimo van het jaar te betalen bedrag aan crediteuren, loonbelasting, sociale lasten, pensioenpremies en omzetbelasting.

Overlopende passiva

Deze post betreft het ultimo van het jaar te betalen bedrag aan overige bedrijfskosten, zoals rentelasten, huisvestingskosten, personeelskosten. Daarnaast betreft dit vooruit ontvangen bedragen voor verhuur van depotruimten.

III.4 Toelichting Exploitatiebegroting 2027

Bijdrage Ministerie OCW	Begroting 2026	Mutatie 2027	Prijsindex 2027	E-depot 2027	Begroting 2027
Bijdrage Min. OCW - lumpsum	€ 3.507.700	€ 0	€ 136.800	€ 0	€ 3.644.500
Bijdrage Min. OCW - kennis	€ 50.000	€ -50.000	€ 0	€ 0	€ 0
	€ 3.557.700	€ -50.000	€ 136.800	€ 0	€ 3.644.500

Bijdrage Ministerie OCW – lumpsum

De kenniscomponent is vanaf 2027 niet meer van toepassing. De opgenomen loon-en prijsindexatie 2027 van 3,9% verhoogt de rijksbijdrage met € 136.800.

Bijdrage Gemeenten en waterschappen	Begroting 2026	Mutatie 2027	Prijsindex 2027	E-depot 2027	Begroting 2027
Bernheze	€ 159.900	€ 600	€ 7.300	€ 6.500	€ 174.300
Boekel	€ 55.600	€ 800	€ 2.600	€ 2.300	€ 61.300
Boxtel	€ 167.200	€ 1.400	€ 7.700	€ 6.800	€ 183.100
Land van Cuijk	€ 451.300	€ 5.300	€ 21.000	€ 18.600	€ 496.200
Maashorst	€ 291.300	€ 2.300	€ 13.500	€ 11.900	€ 319.000
Meierijstad	€ 414.800	€ 2.000	€ 19.200	€ 16.900	€ 452.900
Oss	€ 465.600	€ 3.000	€ 21.600	€ 19.000	€ 509.200
St. Michielsgestel	€ 148.100	€ 400	€ 6.800	€ 6.000	€ 161.300
Vught	€ 159.100	€ 3.400	€ 7.400	€ 6.600	€ 176.500
Waterschap Aa en Maas	€ 162.100	€ 1.300	€ 7.500	€ 6.600	€ 177.500
Waterschap De Dommel	€ 162.200	€ 1.300	€ 7.500	€ 6.600	€ 177.600
	€ 2.637.200	€ 21.800	€ 122.100	€ 107.800	€ 2.888.900

In het jaar 2026 is de bijdrage niet geïndexeerd. De indexcorrectie in 2028 van t-2 wordt dan dus ook niet verwerkt. Voor de begroting 2027 is de normale methode van indexering weer toegepast. De indexering is opgenomen conform de berekening in de kadernota en komt uit op een percentage van 4,6%. Daarnaast is er een toename van € 107.800 voor de bekostiging van de e-depotvoorziening, conform het groeimodel (€ 0,20 per inwoner in 2027) en € 21.800 door wijziging van inwoneraantallen.

Bij het opstellen van de begroting wordt steeds uitgegaan van een voorlopig indexeringspercentage voor loon-en prijsontwikkeling. Dit voorlopig percentage wordt in de komende begroting (2027) gecorrigeerd aan de hand van het vastgestelde indexeringspercentage van het lopende jaar (2025). Deze systematiek werkt goed en is herkenbaar, omdat aansluiting wordt gezocht met het indexeringssysteem van gemeenten. Voor deze begroting is dat de septembercirculaire gemeentefonds 2025. In deze circulaire worden gemeenten gefaciliteerd bij het omgaan met loon- en prijsontwikkelingen.

Dienstverlening Provincie Noord-Brabant	Werkelijk 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Jaarlijkse vergoeding volgens DVO			
Totaal dienstverlening Provincie Noord-Brabant	€ 740.165	€ 758.600	€ 639.400

In 2025 is het aantal M[1] dat het BHIC beheert voor de Provincie gedaald, daardoor daalt de bijdrage met € 142.000. Echter doordat er uitgegaan is van medio het jaar uitnemen, is het gemiddelde van de berekening op 31-12-2025 en 31-12-2026 genomen. De indexering over de berekening per 31-12-2026 leidt tot een verdere afname van de bijdragen. Jaarlijks wordt de vergoeding geïndexeerd door toepassing van de prijsindexatie materiële overheidsconsumptie (Imoc) van het Centraal Planbureau (CPB). Daarbij wordt het gemiddelde genomen van 4 jaren (t-2 t/m t+1).

Overige bedrijfsopbrengsten	**Werkelijk 2025**	**Begroting 2026**	**Begroting 2027**
Verhuur vastgoed en catering	€ 133.738	€ 123.400	€ 149.100
Verhuur depotruimte	€ 314.494	€ 250.000	€ 260.200
Dienstverlening	€ 21.658	€ 8.700	€ 9.300
Overige opbrengsten	€ 0	€ 0	€ 0
Totaal overige bedrijfsopbrengsten	€ 469.891	€ 382.100	€ 418.600

De overige bedrijfsopbrengsten bestaan uit de verhuur van ruimtes, verhuur van depotruimte en dienstverlening aan niet-deelnemers van het BHIC. Aan de huurder van het voormalig restauratieatelier worden extra diensten aangeboden, zoals parkeerplaatsen, vergaderruimte en kantoren. De huuropbrengst van de depots is gebaseerd op de lopende contracten. Bij het realiseren van extra rijks-depotcapaciteit bij de RHC's en een extra fysiek depot in Emmen, is bepaald dat onze huuropbrengsten op basis van de fusieafspraak, noodzakelijk zijn voor een sluitende exploitatie. Er blijft natuurlijk wel een ondernemersrisico voor het kunnen vinden van huurders.

Personeelskosten	**Werkelijk 2025**	**Begroting 2026**	**Begroting 2027**
Salarissen en toeslagen	€ 2.960.401	€ 3.125.000	€ 3.229.000
Pensioenpremies en sociale lasten	€ 800.912	€ 873.800	€ 904.500
Personeel niet in loondienst	€ 346.862	€ 307.200	€ 282.100
Andere personeelskosten	€ 156.327	€ 147.100	€ 154.000
Totaal personeelskosten	€ 4.264.502	€ 4.453.100	€ 4.569.600

Salarissen en toeslagen

De huidige CAO heeft een looptijd tot juni 2026. Voor de stijging van de salariskosten kijken we daarom naar de voorlopige index opgenomen in de septembercirculaire. Deze is voor 2027 5,1%. Aangezien dit historisch gezien erg hoog is, is de bijgestelde loonvoet overheid uit de in maart verschenen CEP 2026 gehanteerd. Deze bedroeg 4,2%.

De post salariskosten omvat behalve reguliere salariskosten ook andere brutosalarisbestanddelen, zoals vakantietoeslag, eindejaarsuitkering, levensloopbijdrage en toeslagen voor onregelmatige diensten en beschikbaarheid. Het BHIC heeft als expertise-organisatie relatief veel hooggeschoolden in dienst. Lager geschoold werk is voor een deel uitbesteed aan ingehuurde krachten in een detacheringsconstructie.

Personeelsformatie (structureel)	**Werkelijk 2025 in FTE**	**Begroting 2026 in FTE**	**Begroting 2027 in FTE**
Personeel in loondienst	41,0	42,1	42,8
Personeel niet in loondienst	2,9	3,5	3,5
Totaal FTE	**43,9**	**45,6**	**46,3**

Pensioenpremies en sociale lasten
Door de hogere salariskosten stijgen ook de pensioenpremies met € 17.100 en de sociale lasten met € 13.600.

Personeel niet in loondienst
De kosten voor personeel niet in loondienst dalen met € 25.100. In het begrotingsproces zijn keuzes gemaakt om de ontwikkeling van de lasten in de pas te houden met de ontwikkeling van de baten. Dit heeft tevens tot gevolg dat de balans tussen de ambitie en de uitvoeringskracht bewaakt moet worden. De kosten betreffen inhuur voor technisch beheer van het gebouw, medewerkers die werkzaam zijn via een detacheringsconstructie voor de service scannen op verzoek en schoonmaakwerkzaamheden. Daarnaast is er een bedrag geraamd voor restauratiewerkzaamheden van analoog archief en het inhuren van ICT-diensten.

Andere personeelskosten
De andere personeelskosten nemen met € 6.900 toe, met name vanwege prijsstijgingen. Deze begrotingspost betreft kosten zoals de reiskosten woon-werkverkeer, scholingskosten, kosten arbodienst, kerstpakketten en kosten BHV.

Huisvestingskosten	**Werkelijk 2025**	**Begroting 2026**	**Begroting 2027**
Huurkosten	€ 194.009	€ 195.400	€ 88.600
Belastingen en verzekeringen	€ 27.296	€ 28.500	€ 28.500
Toevoeging onderhoud en instandhouding	€ 974.317	€ 978.000	€ 974.200
Onderhoud en verduurzaming	€ 221.805	€ 68.200	€ 68.200
Energiekosten	€ 224.957	€ 289.900	€ 299.800
Andere huisvestingskosten	€ 40.974	€ 30.900	€ 31.700
Totaal huisvestingskosten	€ 1.683.358	€ 1.590.900	€ 1.491.000

Huurkosten
De Citadel in Den Bosch wordt gehuurd van het Rijksvastgoedbedrijf (RVB) en de huurovereenkomst is voor onbepaalde tijd. De huurprijs is gebaseerd op de financieringslasten en de boekwaarde van De Citadel. Dit bedrag wordt verhoogd met een opslag voor het Rijksvastgoedbedrijf voor eigenaarslasten. Vanaf 2026 zijn er nieuwe afspraken over de huur en de risico opslag. De verlaging van de huur wordt toegevoegd aan de bestemmingsreserve Citadel en dienen ter dekking van onvoorziene risico's in het onderhoud en de instandhouding van de Citadel en de kosten van verduurzaming van de Citadel.

Toevoeging onderhoud en instandhouding
Per 1 januari 2019 is het eigenaarsonderhoud door het RVB overgedragen naar het BHIC. Het Rijk blijft eigenaar, maar het BHIC is verantwoordelijk voor het onderhoud en de instandhouding van De Citadel. Daartoe is een onderhouds-en instandhoudingsplan opgesteld met een looptijd van 30 jaar. De berekende toevoeging aan de gevormde voorziening voor De Citadel bedraagt € 969.000. Voor de locatie Grave bedraagt de planningshorizon 15 jaar en de toevoeging € 5.200.

Onderhoud en verduurzaming
In deze begroting zijn kosten opgenomen voor de verduurzaming van De Citadel. De kosten hiervan worden gedekt uit een bestemmingsreserve. Voor 2026 is een bedrag begroot van € 25.000 voor onder meer optimalisering van installaties en klimaatverbetering. Het resterende bedrag betreft met name ons aandeel in de huisvestingskosten van de locatie Grave, waar we deelnemen in de VvE Zuid-Ooster.

Energiekosten
De energiekosten voor De Citadel zijn begroot op € 260.000 en voor de locatie Grave € 39.900. De begrote energiekosten zijn in deze begroting geïndexeerd.

Andere huisvestingskosten
De overige huisvestingskosten stijgen met € 800.

Organisatiekosten	Werkelijk 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Kantoorkosten, telefonie en dataverbindingen	€ 48.414	€ 61.300	€ 60.300
Advies-, administratie- en accountantskosten	€ 91.475	€ 59.400	€ 60.200
Automatiseringskosten	€ 168.524	€ 139.000	€ 144.700
Algemene kosten	€ 38.987	€ 38.100	€ 38.600
Andere organisatiekosten	€ 17.848	€ 15.000	€ 15.000
Totaal organisatiekosten	€ 365.248	€ 312.800	€ 318.800

De kantoorkosten (telefonie, dataverbindingen) dalen met € 1.000 en advies-en administratiekosten met € 800. De automatiseringskosten nemen toe met € 5.700, zowel met betrekking tot hardware- als softwarecontracten. De overige organisatiekosten blijven gelijk.

Afschrijvingen	Werkelijk 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Gebouwen	€ 46.278	€ 46.300	€ 46.300
Installaties	€ 15.671	€ 46.500	€ 168.600
Verbouwingen	€ 46.231	€ 33.700	€ 58.200
Inventarissen	€ 24.354	€ 22.700	€ 34.800
Depotinrichtingen	€ 30.325	€ 30.300	€ 27.100
ICT hardware	€ 71.397	€ 81.000	€ 114.500
ICT software	€ 8.451	€ 42.200	€ 64.100
Totaal afschrijvingen	€ 242.707	€ 302.700	€ 513.600

De afschrijvingen zijn berekend op basis van de gedane en de verwachte investeringen. Gebouwen worden afgeschreven in 40 jaar, depotinrichting in 25 jaar, installaties in 15 à 20 jaar, verbouwingen in 10 à 20 jaar en inventarissen in 5 à 10 jaar. ICT- investeringen worden afgeschreven in 5 jaar.

De afschrijvingen op Installaties, verbouwing stijgen als gevolg van de uitgevoerde verbouwing van het voormalig restauratie atelier t.b.v. Erfgoed Brabant. De inventarissen stijgen als gevolg van voorgenomen investeringen. De ICT stijgen als gevolg de migratie van de serveromgeving.

Collectiebeheer	Werkelijk 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Transport archief en aankoop collecties	€ 899	€ 8.500	€ 4.000
Gebruiksgoederen en onderhoudskosten depots	€ 32.631	€ 25.300	€ 25.600
Scannen door derden en digitaliseringskosten	€ 92.747	€ 89.000	€ 27.800
Internet-, cloud- en hostingsdiensten	€ 286.519	€ 366.000	€ 382.000
Inhuur derden en ontwikkeling	€ 54.190	€ 70.400	€ 72.700
Totaal kosten collectiebeheer	€ 466.986	€ 559.200	€ 512.100

Transportkosten, gebruiksgoederen depots en scanningskosten
Kosten voor scannen dalen, omdat we niet voornemens zijn nog grote scan projecten op te pakken. Scannen op verzoek wordt wel gewoon doorgezet.

Internet-, cloud- en hostingsdiensten collectiebeheer
De internet-, cloud- en hostingsdiensten stijgen met € 16.000, als gevolg van prijsstijgingen en vanwege de toenemende opslagkosten van onze digitale collectie. De opslag neemt jaarlijks toe door de service scannen op verzoek en de toename van data binnen de e-depotvoorziening.

Inhuur derden en ontwikkeling
Deze kosten stijgen met € 2.300, als gevolg van prijsstijgingen.

Publieksbereik	Werkelijk 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Bibliotheek en studiezaal	€ 4.840	€ 12.700	€ 9.700
Internet-, cloud- en hostingsdiensten	€ 102.643	€ 134.500	€ 139.800
Inhuur derden en ontwikkeling	€ 146.688	€ 95.900	€ 99.800
Publiciteit en promotie	€ 33.924	€ 51.500	€ 43.100
Totaal kosten publieksbereik	€ 288.095	€ 294.600	€ 292.400

Internet-, cloud- en hostingsdiensten
Dit betreft de internet-, cloud- en hostingsdiensten van het toegankelijk maken en beschikbaar stellen van onze collectie. Het gaat dan met name om de kosten van onze website en satellietwebsites. Voor medewerkers van de archiefvormers (gemeenten, waterschappen, provincie) en voor het publiek zijn er portalen, waarbinnen men informatieobjecten kan zoeken, aanvragen en mogelijk downloaden. Ook bij het publieksbereik zien we stijgende internet-, cloud- en hostingsdiensten, als gevolg van prijsstijgingen (€ 5.300).

Inhuur derden en ontwikkeling
Dit betreft de kosten van het inhuren van derden voor onderhoud en ontwikkeling van onze website en satellietwebsites. Verder zijn hier kosten opgenomen voor het realiseren van een breder publiek. De post neemt toe, als gevolg van prijsstijgingen (€ 3.900).

Publiciteit en promotie
Dit betreft de kosten van publiciteit en promotie van onze archiefcollectie en de collecties die verbonden zijn aan het Genealogisch centrum van Noord-Brabant en Brabant in Beelden. Het budget, ook bedoeld voor het ontwikkelen van historische, attractieve en toegankelijke inhoud, is verminderd met € 8.400.

Financieringskosten	Werkelijk 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Rentelasten	€ 38.963	€ 34.900	€ 36.300
Rentebaten	€ -126.102	€ -78.400	€ -78.400
Totaal financieringskosten	€ -87.139	€ -43.500	€ -42.100

De rentelasten dalen met € 1.400 vanwege het lineaire aflossingsschema van de lening. De afname van de kosten, is met name te danken aan het begroten van een rentevergoeding van het Ministerie van Financiën. Over de middelen, die volgens de Regeling schatkistbankieren decentrale overheden bij het Rijk moeten worden aangehouden, wordt een rentevergoeding uitgekeerd (rentebaten). Er is één leningen afgesloten bij de BNG. De rentelasten dalen vanwege het lineaire aflossingsschema van de lening.

Toevoegingen reserves	Werkelijk 2024	Begroting 2026	Begroting 2027
Bestemmingsreserve De Citadel	€ 0	€ 0	€ 78.600
Bestemmingsreserve E-depot Infrastructuur	€ 125.000	€ 73.500	€ -
Bestemmingsreserve Genealogisch centrum van NB	€ 0	€ 0	€ 0
Bestemmingsreserve Publieksfunctie	€ 0	€ 0	€ 0
Totaal	€ 125.000	€ 73.500	€ 78.600

In het begrotingsjaar is er alleen nog een toevoeging aan de bestemmingsreserve E-depot. Door het groeimodel van de bekostiging, zijn de kosten van de e-depotvoorziening tot en met 2026 hoger dan de bijdragen. De meerkosten van de e-depotvoorziening worden in deze periode gedekt door het inzetten van bestemmingsreserve. Hiervoor is het nodig ook te doteren aan de bestemmingsreserve.

Onttrekkingen reserves	Werkelijk 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Bestemmingsreserve De Citadel	€ 1.759	€ 25.000	€ 25.000
Bestemmingsreserve E-depot	€ 137.026	€ 175.500	€ 84.300
Bestemmingsreserve Genealogisch centrum van NB	€ 38.694	€ 7.200	€ 8.300
Bestemmingsreserve Publieksfunctie	€ 34.100	€ 0	€ 25.000
Totaal	€ 211.579	€ 207.700	€ 142.600

<u>De Citadel</u>
De begrote onttrekking betreft optimalisatie van installaties en klimaatverbetering van de gebouwen. Maar dient mede ter dekking van onvoorziene onderhouds- en instandhoudingskosten alsmede verduurzamingkosten.

<u>E-depot</u>
De begrote onttrekking betreft een (deel van) de exploitatiekosten van de e-depotvoorziening, waaronder internet-, cloud- en hostingsdiensten van het beheer en ontsluiten van collecties. De extra kosten van de e-depotvoorziening worden tot en met 2027 gedekt door het inzetten van de bestemmingsreserve. Na 2027 is de bestemmingsreserve nihil.

<u>Genealogisch centrum van NB</u>
De begrote onttrekking betreft digitaliseringskosten van het scannen van genealogische aktes.

<u>Publieksfunctie</u>
De ontwikkeling en uitvoering van het locatieprofiel worden onttrokken uit de reserve.

III.5 Meerjarenbegroting 2027-2030

		Prijspeil Begroting 2027		
	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Baten				
Bijdrage Ministerie OCW	€ 3.644.500	€ 3.644.500	€ 3.644.500	€ 3.644.500
Bijdrage Gemeenten en waterschappen	€ 2.888.900	€ 2.888.900	€ 2.888.900	€ 2.888.900
Dienstverlening Provincie Noord-Brabant	€ 639.400	€ 639.400	€ 639.400	€ 639.400
Overige bedrijfsopbrengsten	€ 418.600	€ 418.600	€ 418.600	€ 418.600
Totaal baten	**€ 7.591.400**	**€ 7.591.400**	**€ 7.591.400**	**€ 7.591.400**
Lasten				
Personeelskosten	€ 4.569.600	€ 4.544.600	€ 4.544.600	€ 4.544.600
Huisvestingskosten	€ 1.491.000	€ 1.491.000	€ 1.491.000	€ 1.491.000
Organisatiekosten	€ 318.800	€ 318.800	€ 318.800	€ 318.800
Afschrijvingen	€ 513.600	€ 513.600	€ 513.600	€ 513.600
Collectiebeheer	€ 512.100	€ 419.500	€ 419.500	€ 419.500
Publieksbereik	€ 292.400	€ 292.400	€ 292.400	€ 292.400
Financieringskosten	€ -42.100	€ -42.100	€ -42.100	€ -42.100
Totaal lasten	€ 7.655.400	€ 7.537.800	€ 7.537.800	€ 7.537.800
Totaal saldo van baten en lasten	**€ -64.000**	**€ 53.600**	**€ 53.600**	**€ 53.600**
Mutaties reserves				
Toevoegingen reserves	€ -78.600	€ -78.600	€ -78.600	€ -78.600
Onttrekkingen reserves	€ 142.600	€ 25.000	€ 25.000	€ 25.000
Gerealiseerde resultaat	**€ -0**	**€ 0**	**€ 0**	**€ 0**

Voor een nadere toelichting op de meerjarenbegroting wordt verwezen naar hoofdstuk III paragraaf 6.

III.6 Toelichting Meerjarenbegroting 2027-2029

Algemeen

De meerjarenbegroting is opgesteld in de lijn van de begroting 2027. Er is geen indexering toegepast, dus de meerjarenbegroting is op basis van prijspeil 2027. Normaal wijkt de meerjarenbegroting dan ook niet wezenlijk af. In deze meerjarenbegroting is dat echter anders, omdat er afspraken zijn gemaakt over de bekostiging van de e-depotvoorziening van het BHIC en de bijdrage OCW-kenniscomponent vervalt in 2027.

		Prijspeil Begroting 2027		
Bijdrage Ministerie OCW	**Begroting 2027**	**Begroting 2028**	**Begroting 2029**	**Begroting 2030**
Bijdrage Min. OCW - lumpsum	€ 3.644.500	€ 3.644.500	€ 3.644.500	€ 3.644.500

Bijdrage Ministerie OCW – kennis(component)

Het Rijk heeft het voornemen per 2027 uit te treden. Het Rijk stelt een bijdrage tot en met 2026 beschikbaar als "Kenniscomponent", € 50.000 per jaar zonder indexering.

Bijdrage Gemeenten en waterschappen	**Begroting 2027**	**Begroting 2028**	**Begroting 2029**	**Begroting 2030**
Bernheze	€ 174.300	€ 174.300	€ 174.300	€ 174.300
Boekel	€ 61.300	€ 61.300	€ 61.300	€ 61.300
Boxtel	€ 183.100	€ 183.100	€ 183.100	€ 183.100
Land van Cuijk	€ 496.200	€ 496.200	€ 496.200	€ 496.200
Maashorst	€ 319.000	€ 319.000	€ 319.000	€ 319.000
Meierijstad	€ 452.900	€ 452.900	€ 452.900	€ 452.900
Oss	€ 509.200	€ 509.200	€ 509.200	€ 509.200
St. Michielsgestel	€ 161.300	€ 161.300	€ 161.300	€ 161.300
Vught	€ 176.500	€ 176.500	€ 176.500	€ 176.500
Waterschap Aa en Maas	€ 177.500	€ 177.500	€ 177.500	€ 177.500
Waterschap De Dommel	€ 177.600	€ 177.600	€ 177.600	€ 177.600
	€ 2.888.900	€ 2.888.900	€ 2.888.900	€ 2.888.900

E-depotvoorziening

In 2022 zijn er afspraken gemaakt over de bekostiging van de e-depotvoorziening van het BHIC. Middels een groeimodel (4 jaren) wordt een bijdrage ter beschikking gesteld, beginnend met € 0,25 per inwoner in 2024. Vervolgens gaat dit bedrag naar € 0,45 in 2025, € 0,65 in 2026 en € 0,85 per inwoner in 2027. Vanaf 2028 wordt de bijdrage toegevoegd aan de reguliere bijdrage en volgt vanaf dan jaarlijkse indexering. De kosten van de e-depotvoorziening zijn tot en met 2026 hoger dan de bijdragen. De meerkosten van de e-depotvoorziening zullen gedekt worden uit de bestemmingsreserve e-depot. Indien nodig zal het resterende deel gedekt worden uit een deel van de algemene reserve (deel boven 5%) en herijking van de overige bestemmingsreserves.

Dienstverlening Provincie NB	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Jaarlijkse vergoeding volgens DVO				
Totaal dienstverlening Provincie NB	€ 639.400	€ 639.400	€ 639.400	€ 639.400

Personeelskosten
De kosten in de meerjarenbegroting zijn berekend in de lijn van de begroting 2026. De ontwikkeling van de personeelsformatie is als volgt:

Personeelsformatie	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Personeel in loondienst	42,8	42,8	42,8	42,8
Personeel niet in loondienst	3,5	3,5	3,5	3,5
Totaal FTE	**46,3**	**46,3**	**46,3**	**46,3**

Huisvestingskosten
De kosten in de meerjarenbegroting zijn berekend in de lijn van de begroting 2027.

Organisatiekosten
De kosten in de meerjarenbegroting zijn berekend in de lijn van de begroting 2027.

Afschrijvingen
De kosten in de meerjarenbegroting zijn berekend in de lijn van de begroting 2027.

Collectiebeheer
De kosten in de meerjarenbegroting zijn berekend in de lijn van de begroting 2027. Vanaf 2028 zijn de collectiekosten in de meerjarenbegroting € 92.600 lager, omdat de onttrekking uit de bestemmingsreserve e-depot en Genealogisch Centrum vervallen.

Publieksbereik
De kosten in de meerjarenbegroting zijn berekend in de lijn van de begroting 2027. In 2027 worden de kosten voor ontwikkeling en uitvoering van het locatieprofiel van de Citadel gedekt uit de bestemmingsreserve.

Financieringskosten
De kosten in de meerjarenbegroting zijn berekend in de lijn van de begroting 2027.

Toevoegingen reserves	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Bestemmingsreserve De Citadel	€ 78.600	€ 78.600	€ 78.600	€ 78.600
Bestemmingsreserve E-depot	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
Bestemmingsreserve Genealogisch centrum NB	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
Bestemmingsreserve Publieksfunctie	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
Totaal	€ 78.600	€ 78.600	€ 78.600	€ 78.600

Onttrekkingen reserves	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Bestemmingsreserve De Citadel	€ 25.000	€ 25.000	€ 25.000	€ 25.000
Bestemmingsreserve E-depot	€ 84.300	€ 0	€ 0	€ 0
Bestemmingsreserve Genealogisch centrum NB	€ 8.300	€ 0	€ 0	€ 0
Bestemmingsreserve Publieksfunctie	€ 25.000	€ 0	€ 0	€ 0
Totaal	€ 142.600	€ 25.000	€ 25.000	€ 25.000

III.7 Overzicht structureel begrotingssaldo

Conform het advies en volgens het Gemeenschappelijk financieel toezichtkader-GTK 2022 Gemeenschappelijke regelingen, ziet het structureel begrotingssaldo er als volgt uit:

	2027	2028	2029	2030
Geraamde baten	€ 7.591.400	€7.591.400	€7.591.400	€7.591.400
Geraamde lasten	€ 7.655.400	€7.537.800	€7.537.800	€7.537.800
Saldo baten en lasten (begrotingssaldo voor bestemmingen)	**€ 64.000**	**€ 53.600**	**€ 53.600**	**€ 53.600**
Beoogde toevoegingen aan reserves	€ 78.600	€ 78.600	€ 78.600	€ 78.600
Beoogde onttrekkingen aan reserves	€ 142.600	€ 25.000	€ 25.000	€ 25.000
Begrotingssaldo na bestemming (geraamd resultaat)	**€ 0**	**€ 0**	**€ 0**	**€ 0**
Waarvan incidentele lasten en incidentele toevoegingen aan reserves	€ 78.600	€ 78.600	€ 78.600	€ 78.600
Waarvan incidentele baten en incidentele onttrekkingen aan de reserves	€ 142.600	€ 25.000	€ 25.000	€ 25.000
Saldo incidentele baten en lasten Structureel begrotingssaldo	**€ -64.000**	**€ 53.600**	**€ 53.600**	**€ 53.600**

III.8 Overzicht investeringskredieten 2027 - 2030

Bedrijfsinstallaties Den Bosch (20 jaar)	2027	€ 10.000
Hardware	2027	€ 25.000
Software	2027	€ 10.000
Inventaris begane grond	2027	€ 10.950
Verbouwing kelder (incl. Beeld & Geluid)	2027	€ 113.050
Nieuwe website - 1 jan. 2027 Termijn 3	2027	€ 55.000
Totaal		€ 224.000

Kadernota BHIC 2027

Inleiding
Het BHIC is per 1 januari 2005 ontstaan uit een fusie van het Rijksarchief in Noord-Brabant en de Streekarchieven Brabant-Noordoost en Langs Aa & Dommel. Daartoe is een gemeenschappelijke regeling ingericht waarin het Rijk, de gemeenten en waterschappen deelnemen. Met ingang van 1 januari 2027 is de nieuwe Archiefwet een feit en daarmee ook de uittreding van het rijk (Minister van OCW) uit de Regeling Brabants Historisch Informatie Centrum. De terugtrekking van het rijk geldt overigens voor alle (voormalige) rijks historische centra (RHC's) in Nederland.

De *besluitvorming* over deze Kadernota 2027 vindt plaats in een overgangsjaar naar de nieuwe Archiefwet en de uittreding van het Rijk. De uittreding van het Rijk heeft geen financiële en inhoudelijke consequenties, maar leidt wel tot aanpassingen in de bestuursvorm en de financieringswijze. Daartoe is al besloten tot wijzigingen in de Gemeenschappelijke Regeling.
De besluitvorming over de Kadernota loopt ook vooruit op het Meerjaren Beleidsplan 2027-2030. De inhoudelijke accentverschuivingen uit dit Beleidsplan hangen onder meer samen met de nieuwe Archiefwet, maar leiden nu niet tot financiële verschuivingen die eerst instemming met het Meerjaren Beleidsplan zouden vereisen.

In financieel opzicht vormt het BHIC voor de deelnemende partijen een weinig verrassend dossier. Normaliter is er alleen sprake van indexering van de bijdragen voor loon-en prijsontwikkeling. Wel is als gevolg van het Ravijnjaar 2026, de bijdrage voor 2026 van de regionale partners, op hun verzoek, éénmalig niet geïndexeerd. Voor een nadere toelichting wordt verwezen naar de onderdelen Budgetontwikkeling 2027 en Meerjarenraming 2028-2030.

Bestuursvorm verandert door uittreding van de Minister van OCW
De beoordeling en sturing van de door het BHIC te bereiken effecten is in eerste instantie een taak van het bestuur van het BHIC. Op het moment van besluitvorming bestaat het bestuur van het BHIC uit de volgende leden:

Naam	Functie
De heer drs. P.L.B.A. van Geel	Voorzitter, namens het rijk
De heer prof. dr. H.C. Bunt	Lid, namens het rijk
Mevrouw A.M. Demmers-van der Geest	Lid, namens het rijk
De heer mr. J.C.M. Pommer	Lid, namens het rijk
Mevrouw drs. M.A.H. Moorman	Lid, namens de regio
De heer S. Oegema	Lid, namens de regio
De heer mr. M.W.J.M. de Man	Lid, namens de regio
Mevrouw C.N.A. Nijkerken-de Haan	Lid, namens de regio

Met de uittreding van het Rijk per 1 januari 2027 bestaat de Regeling uit de colleges van burgemeester en wethouders van de gemeenten Bernheze, Boekel, Boxtel, Land van Cuijk, Maashorst, Meierijstad, Oss, Sint-Michielgestel en Vught en de dagelijkse besturen van de waterschappen Aa en Maas en De Dommel. Conform de Wijziging Gemeenschappelijke Regeling 2025 treffen we de komende periode de voorbereiding voor de nieuwe invulling:

- De vier rijksbestuurders, inclusief de voorzitter, treden af per 1 januari 2027. Dat leidt tot een kleiner Dagelijks Bestuur van drie regionale leden die worden aangewezen door de gemeenten en de waterschappen. Deze leden worden voorgedragen vanuit het Algemeen Bestuur.
- We gaan voorzien in 2 onafhankelijke leden die affiniteit hebben met de inhoudelijke aspecten van het werk en/danwel met het Rijk en de provincie, als belangrijke partners van het BHIC. De provincie Noord-Brabant is op haar eigen verzoek geen deelnemer van de gemeenschappelijke regeling van het BHIC, maar heeft met het BHIC een dienstverleningsovereenkomst afgesloten.
- Met de oprichting van een Algemeen Bestuur, waarin alle deelnemende partijen zitting hebben, komt het portefeuillehoudersoverleg te vervallen. Daarmee gaat het BHIC over tot de gangbare bestuursvorm bij Gemeenschappelijke Regelingen en voorzien we in een directere inbreng van alle deelnemers.

De invulling van de nieuwe verhoudingen met het Rijk

Met de Wijzigingen Gemeenschappelijke Regeling 2024 en 2025 is voorzien in de vereiste aanpassingen ten behoeve van wetswijzigingen en de uittreding van het Rijk. In het vervolg daarop zijn belangrijke stappen genomen om de nieuwe Archiefwet uit te kunnen voeren, de uittreding van het Rijk te effectueren én goed te kunnen blijven samenwerken:

- De papieren rijksarchieven blijven bij de RHC's ondergebracht. Daarover zijn met het Rijk afspraken gemaakt via een delegatiebesluit en een (beschikking) specifieke uitkering. De hoogte van de uitkering is gelijk aan de (veelal geïndexeerde) bijdrage van het Rijk nu. Dat is conform het uitgangspunt dat het uittreden geen negatieve budgettaire consequenties zal hebben voor de zittende partners.
- Daarnaast zijn de uitgangspunten uit het bestuursconvenant van 1 februari 2024 over de taakverdeling en samenwerking m.b.t. de rijksarchiefcollectie op concrete wijze vertaald in een nieuw bestuursconvenant tussen de Minister van OCW en de RHC's. Van belang daarbij is dat de RHC's toezeggen om met OCW in gesprek te gaan als er zich wijzigingen in de GR voordoen danwel als er wordt besloten tot niet-indexering of verlaging van de bijdrage van de deelnemers.
- De afspraken rondom de huisvesting blijven nagenoeg gelijk, in de zin dat het BHIC verantwoordelijk blijft voor het beheer en onderhoud van de Citadel en het eigendom in handen is van het Rijksvastgoedbedrijf. In een nieuwe huurovereenkomst is daarin ook de rol van OCW als toezichthouder uitgewerkt.

Missie van het BHIC: archief en publieksfunctie

Met de uittreding van het Rijk blijft de missie van het BHIC onveranderd. Het BHIC is een archief dat de wettelijke taken uitvoert en invulling geeft aan het toegankelijk en zichtbaar maken van de archieven en de verhalen die daarin verborgen liggen aan een breed publiek.

Conform de Archiefwet zorgt het BHIC voor een goed, geordend en toegankelijk beheer van de archieven die aan het BHIC zijn overgedragen. Daarbij gaat het om zo'n 40 strekkende kilometer papieren archief, alsook een groeiend aantal terabyte aan digitale bestanden. In het verlengde hiervan draagt het BHIC bij aan de verbreiding van de kennis van de Brabantse geschiedenis. Deze doelstelling wordt gestuurd door de operationele missie: meer publiek, meer divers publiek, meer tevreden publiek. Meerstemmigheid is daarin een belangrijk uitgangspunt: het BHIC is niet alleen een archief van overheid, maar ook van de Brabantse samenleving.

Juist in de samenhang van de archief- en de publieksfunctie ligt de kracht van het BHIC. Samen vertellen ze het verhaal van Brabant en zorgen ze voor een laagdrempelige toegang, voor overheden en inwoners. Het BHIC laat die toegevoegde waarde al jarenlang zien met veel aandacht voor kwaliteit en een zeer verantwoorde inzet van middelen.

Kadernota 2027: voortbouwen op de strategische doelstellingen en voorsorteren op nieuwe ontwikkelingen
Met de Kadernota 2027 sorteren we voor op nieuwe ontwikkelingen die onderdeel worden van de inzet in het nieuwe meerjaren beleidsplan 2027-2030: de nieuwe Archiefwet, verdergaande digitalisering en de mogelijke inzet van AI binnen de randvoorwaarden van betrouwbaarheid en transparantie. Tegelijkertijd blijven de doelstellingen uit het Meerjarenprogramma 2023-2026 relevant en daar borduren we ook met deze Kadernota op voort:

- *Van een digitaal duurzaam depot verbreden we naar digital born archieven*

De komende periode verbreden en verdiepen we bovendien onze inzet richting *digital born* archieven. We ontwikkelen ons als kennis-en adviespartner in digitale archieven voor onze deelnemers, vanuit het uitgangspunt van een betrouwbare en transparante overheid:

- De afgelopen beleidsperiode is volop ingezet op de ontwikkeling van een eigen e-depot. In 2025 heeft het BHIC de certificering van het e-depot afgerond, waarmee het een kwaliteitsgarantie biedt aan de deelnemers. Het digitale duurzame depot is geschikt voor twee soorten archieven: voor documenten die in oorsprong digitaal zijn aangemaakt (born digital) en voor documenten die later zijn gedigitaliseerd. Waar het BHIC de afgelopen jaren vooral gedigitaliseerde bestanden heeft opgenomen in het e-depot verschuift de focus nu naar digital born archief. V
- Met de nieuwe Archiefwet verandert de overbrengingstermijn van archief voor overheden van 20 jaar naar 10 jaar. Het BHIC wil de komende periode met de deelnemende gemeenten en waterschappen gaan verkennen of en hoe vervroegde overbrenging mogelijk is, vooruitlopend op deze 10 jaar.
- We verkennen met onze collega-instellingen de mogelijke en gerichte inzet van AI, bijv. ten behoeve van de ordening van archieven.

- *Wij zijn het Genealogisch Centrum van Brabant: inzet op de groeiende digitale mogelijkheden, met behoud van een persoonlijke benadering*

Zowel voor de geïnteresseerden in familiegeschiedenis als de historische onderzoekers zijn we het Genealogisch Centrum van Brabant. We bieden nu al een compleet gedigitaliseerde Burgerlijke Stand, bevolkingsregisters en steeds verder gedigitaliseerde notariële akten, gevangenisregisters e.d. We blijven nieuwe ontwikkelingen verkennen. Zo verkennen we de mogelijkheden van AI voor ontsluiting van deze bronnen: bijvoorbeeld ten behoeve van tekst- en beeldherkenning, transcriberen etc. Dit doen we naast de inzet van een 100-tal vrijwilligers die ons dagelijks in onze studiezaal of op afstand helpen. In onze dienstverlening blijft het zeer gewaardeerde persoonlijke contact met onze medewerkers een belangrijk uitgangspunt.

- *Wij zijn het foto- en filmgeheugen van Brabant: we vergroten ons bereik via BrabantInBeelden*

Een andere belangrijke invulling van de maatschappelijke opgave is het ontsluiten en toegankelijk maken van beeldmateriaal voor een breed publiek. In ons koude depot worden foto's en films onder de juiste omstandigheden bewaard. Particulieren, organisaties en instellingen melden zich inmiddels met beeldmateriaal, waarbij we strenge criteria hanteren bij acquisitie en selectie. Zo wordt het aantal opgenomen familiefilms relatief minder, en wordt het aandeel van films gemaakt door o.a. amateurfilmclubs relatief groter. Dit zijn grotere collecties, vaak 'professioneler' gemaakt, met eerder gebeurtenissen in stad of dorp, in plaats van in de familie of bij toeval.
Een belangrijke drager voor deze doelstelling is het project BrabantInBeelden. Binnen dit project werken we samen met andere Brabantse archiefinstellingen om het Brabantse beeldmateriaal verder te ontsluiten. Het is tot nog toe gelukt om jaarlijks één collega-instelling te verwelkomen, waarmee onze gezamenlijke collectie en bereik jaarlijks toeneemt.

- *Wij schrijven Brabantse Geschiedenis: in veel verschillende vormen en vanuit veel verschillende perspectieven*

Voor het schrijven van Brabantse geschiedenis brengen we aan de hand van inmiddels ruim 10.000 verhalen Brabant in beeld. Veelal verhalen van ooggetuigen die hun unieke ervaringen optekenen en zo een aanvulling zijn op de institutionele archieven, zoals met Protest in Brabant. Met het rijk en met de provincie zijn we in gesprek over de mogelijkheden om op proactieve en selectieve wijze onze werving van particuliere archieven te kunnen voortzetten. Daarmee willen we de meerstemmigheid en diversiteit van onze archieven bevorderen. We kiezen daarnaast steeds vaker voor het werken met communities. Op die manier worden we meer facilitator dan schrijver. Zo schrijven we samen Brabantse geschiedenis. Eerder werden o.a. websites gelanceerd over het autobezit in Brabant, het rijke roomse leven in Brabant, het Brabantse dorpsleven, de Brabantse gesneuvelden en de Brabantse industrie. We willen verder met de dagboeken van De Quay. Daarmee willen we ook aansluiten op de verhaallijnen van de provincie: Bevochten Brabant, Religieus Brabant, Innovatief Brabant en Bestuurlijk Brabant.

- *Wij verwelkomen een breder publiek: ons terrein als fysieke plek voor Brabantse cultuur en erfgoed*

Voor het verwelkomen van een breder publiek wordt het terrein van De Citadel steeds vaker ingezet. Met de komst van Erfgoed Brabant per 1 oktober 2025, als huurder van het voormalige restauratieatelier van het BHIC, hebben we een passende partner gevonden om de Citadel nog meer historische context te geven. Met ons terrein faciliteren we bovendien andere kleinschalige evenementen die passen bij ons locatieprofiel. Daarnaast zijn we in gesprek met gemeente ’s-Hertogenbosch over de forse ontwikkelopgave rondom ons terrein. Daarmee krijgt de Citadel een centrale positie in de ontsluiting van de Citadelpoort (als woon- en parkeergebied, museum en evenemententerrein) naar het centrum. Dat biedt ook kansen voor ons terrein, die we op een verantwoorde manier willen benutten.

Onderhoud en instandhouding De Citadel

De Citadel in Den Bosch wordt gehuurd van het Rijksvastgoedbedrijf. Per 1 januari 2019 is er een nieuwe huurovereenkomst afgesloten en deze loopt voor onbepaalde tijd door. Per 1 januari 2019 is het eigenaarsonderhoud door het RVB overgedragen aan het BHIC. Het Rijk blijft eigenaar, maar het BHIC is verantwoordelijk voor het onderhoud en de instandhouding van De Citadel.
Na een proefperiode is er een evaluatie uitgevoerd en ligt er een voorgenomen besluit het één en ander definitief te maken. Naar verwachting treedt per 1 januari 2026 het nieuwe huisvestingsstelsel in werking en is een nieuwe huurovereenkomst van kracht.
Voor De Citadel is een meerjarig onderhouds- en instandhoudingsplan voor de komende 30 jaar opgesteld. Bij het vormgeven van het onderhoud, de instandhouding en de verduurzaming, maken wij onder meer gebruik van de kennis en expertise van het Rijk en Monumentenwacht Noord-Brabant.

<u>Verduurzaming</u>

Het BHIC is gehuisvest in een monumentaal pand. Verduurzaming van het gebouw is niet eenvoudig, enerzijds vanwege de monumentale status en anderzijds vanwege het feit dat wij huurder zijn. Dat wil niet zeggen, dat wij hieraan geen aandacht besteden. We hebben onderzoek gedaan naar mogelijke verduurzamingsmaatregelen door een EPA-U (Energie Prestatie Advies Utiliteitsgebouwen) op te laten stellen. De doelstelling hiervan is te onderzoeken of we ons gebouw met een verbeterd installatieconcept zo optimaal mogelijk kunnen verduurzamen en ons energieverbruik verder kunnen reduceren. Er zijn 6 aanbevelingen gedaan en globaal doorgerekend, waarbij we ons bij de prioritering richten op hetgeen snel te realiseren is. Bij de verduurzamingsmaatregelen worden genoemd: bijstellen stooklijnen, Ledverlichting, ventilatie, infiltratie, HR++glas en warmtepomp. Uiterlijk in 2026 willen we een Energie Management Systeem (EMS) hebben geïmplementeerd voor een professionele monitoring van het energieverbruik.

Budgetontwikkeling 2027

Bekostiging e-depotvoorziening

Het BHIC heeft een eigen e-depotvoorziening voor haar deelnemers. In 2022 heeft het bestuur een besluit genomen over de bekostiging van de e-depotvoorziening, nodig voor het uitvoeren van deze nieuwe wettelijke taak. Na consultatie van de portefeuillehouders en het ontvangen van positieve zienswijzen van alle deelnemers, zijn hierover afspraken gemaakt.

Middels een groeimodel (4 jaren) wordt een bijdrage ter beschikking gesteld, beginnend met € 0,25 per inwoner in 2024. Vervolgens gaat dit bedrag naar € 0,45 in 2025, € 0,65 in 2026 en € 0,85 per inwoner in 2027. Vanaf 2028 wordt de bijdrage toegevoegd aan de reguliere bijdrage en volgt vanaf dan jaarlijkse indexering. De kosten van de e-depotvoorziening zijn tot en met 2026 hoger dan de bijdragen. De meerkosten van de e-depotvoorziening zullen gedekt worden uit de bestemmingsreserve e-depot. Indien nodig zal het resterende deel gedekt worden uit een deel van de algemene reserve (deel boven 5%) en herijking van de overige bestemmingsreserves.

Indexering voor loon-en prijsontwikkeling

Bij het opstellen van de begroting wordt steeds uitgegaan van een voorlopig indexeringspercentage voor loon- en prijsontwikkeling. Dit voorlopig percentage wordt in de komende begroting (2027) gecorrigeerd aan de hand van het vastgestelde indexeringspercentage van het lopende jaar (2025). Deze systematiek werkt goed en is herkenbaar, omdat aansluiting wordt gezocht met het indexeringssysteem van gemeenten. Voor deze kadernota is dat de septembercirculaire gemeentefonds 2025. In deze circulaire worden gemeenten gefaciliteerd bij het omgaan met loon- en prijsontwikkelingen. Daartoe is een tabel van het CPB opgenomen. De tabel bevat een aantal loon- en prijsindicatoren die het CPB onderscheidt voor de overheidssector. De cijfers zijn ontleend aan de meest recente publicaties van het CPB.

De indexering in begroting 2025 bedroeg 4,0%, op het moment van opstelling van die begroting een realistisch percentage. De werkelijke percentages in de laatste septembercirculaire liggen hoger, wat tot een correctie leidt van 0,7% in 2027. Samen met de indexering van 2027 van 3,9% betekent dit voor de begroting 2027 een indexeringspercentage van 4,6%.

Toelichting berekening indexering

Voor de loonontwikkeling houden we rekening met de percentages die genoemd worden bij “Loonvoet sector overheid” in de septembercirculaire gemeentefonds. Voor de prijsontwikkeling hanteren we de percentages die bij “Prijs overheidsconsumptie, netto materieel (imoc)” genoemd worden. Vervolgens wordt de laatst vastgestelde begroting (2026) aangehouden voor de verhouding “Loonontwikkeling – Prijsontwikkeling”.

Septembercirculaire gemeentefonds 2025:

Tabel 4.2.2 Prijsindexen CPB* MEV 2026 en CEP 2025**

mutaties per jaar in %	2025	2026	2027	2028	2029	2030***
Prijs bruto binnenlands product (pbbp)	3,6	2,5	2,5	2,6	2,5	2,5
Prijs nationale bestedingen (pnb)	3,3	2,4	2,5	2,6	2,5	2,5
Nationale consumentenprijsindex (cpi)	3,2	2,3	2,3	2,2	2,2	2,2
Loonvoet sector overheid	6,0	2,9	5,1	4,2	4,5	4,5
Prijs overheidsconsumptie, beloning werknemers	6,2	2,6	5,7	4,6	4,3	4,3
Prijs bruto overheidsinvesteringen (iboi)	3,3	2,5	2,5	2,6	2,4	2,4
Prijs overheidsconsumptie, netto materieel (imoc)	2,9	2,4	2,2	2,2	2,3	2,3

* toelichting/ verduidelijking bij de kerngegevens is te vinden op: https://www.cpb.nl/artikel/toelichting-bij-kerngegevenstabel
** 2026 is op basis van de MEV 2026, 2025 en 2027 - 2029 is op basis van de CEP 2025
*** cijfers 2029 zijn doorgetrokken naar 2030

Recapitulatie berekening indexpercentage Gemeenten en Waterschappen 2027	
op basis van september circulaire gemeentenfonds 2025	
Berekening indexpercentage 2027	3,9%
Correctie index 2025 te verwerken bij begroting 2027	0,7%
	4,6%

Berekening indexpercentage 2027 (zie septembercirculaire gemeentefonds 2025)

	Gemiddelde vóór weging 2027	Weging o.b.v. Begroting 2027	Gemiddelde ná weging	Begroting 2026
Loonvoet sector overheid	5,1%	*0,60*	3,0%	€ 4.453.100
Prijs overheidsconsumptie (imoc)	2,2%	*0,40*	0,9%	€ 3.016.700
		1,00	**3,9%**	€ 7.469.800

Correctie berekening indexpercentage 2025 (zie septembercirculaire gemeenten 2025)

	Gemiddelde vóór weging 2025	Weging o.b.v. Begroting 2025	Gemiddelde ná weging	Begroting 2025
Loonvoet sector overheid	6,0%	*0,58*	3,5%	€ 4.185.800
Prijs overheidsconsumptie (imoc)	2,9%	*0,42*	1,2%	€ 2.995.500
		1,00	4,7%	€ 7.181.300
Voorlopige index in begroting 2025			4,0%	
Correctie index 2025 te verwerken bij begroting 2027			**0,7%**	

Bijdrage deelnemers 2027

De bijdragen van de regiopartners zijn gebaseerd op de inwoneraantallen per 1 januari 2025. De bijdrage per inwoner bedraagt in 2027 € 5,35. In 2026 was dit € 4,92. Het verschil valt uiteen in 2 bedragen: € 0,23 indexering 2027 en € 0,20 voor de bekostiging van de e-depotvoorziening, conform het afgesproken groeimodel dat eindigt in 2027.

De compensabele BTW, opgenomen in de jaarlijkse bijdragen, zal door de deelnemers worden teruggevorderd en niet door het BHIC worden geïnd.

De index 2027 van het Rijk en de regiopartners verschilt. De reden hiervoor is, dat de index van het Rijk voor de begroting 2027 zonder correctie van 2025 is. Het Rijk heeft dit verschil al vanaf jaar 2025 gecorrigeerd en beschikbaar gesteld. Dit deel zit dus al in de bijdrage.

Deelnemer REGIO	2027 bedrag per inwoner 2026	Index 4,6%	E-depot	2027	Aantal inwoners	Bijdrage 2027	BCF 2027
Bernheze	€ 4,92	€ 0,23	€ 0,20	€ 5,35	32.606	€ 174.300	€ 7.700
Boekel	€ 4,92	€ 0,23	€ 0,20	€ 5,35	11.465	€ 61.300	€ 2.700
Boxtel	€ 4,92	€ 0,23	€ 0,20	€ 5,35	34.241	€ 183.100	€ 8.100
Land van Cuijk	€ 4,92	€ 0,23	€ 0,20	€ 5,35	92.817	€ 496.200	€ 22.000
Maashorst	€ 4,92	€ 0,23	€ 0,20	€ 5,35	59.671	€ 319.000	€ 14.200
Meierijstad	€ 4,92	€ 0,23	€ 0,20	€ 5,35	84.711	€ 452.900	€ 20.100
Oss	€ 4,92	€ 0,23	€ 0,20	€ 5,35	95.239	€ 509.200	€ 22.600
St. Michielsgestel	€ 4,92	€ 0,23	€ 0,20	€ 5,35	30.176	€ 161.300	€ 7.200
Vught	€ 4,92	€ 0,23	€ 0,20	€ 5,35	33.010	€ 176.500	€ 7.800
WS Aa en Maas	€ 4,92	€ 0,23	€ 0,20	€ 5,35	33.203	€ 177.500	€ 0
WS De Dommel	€ 4,92	€ 0,23	€ 0,20	€ 5,35	33.221	€ 177.600	€ 0
					540.360	€ 2.888.900	€ 112.400

Deelnemer RIJK	2026	Index 3,9%	Mutatie	E-depot	2027
Min. van OCW-lumpsum resp. SPUK	€ 3.507.700	€ 136.800	€ 0	€ 0	€ 3.644.500
Min. van OCW-kenniscomponent*	€ 50.000	€ 0	€ 50.000-	€ 0	€ 0
	€ 3.557.700	€ 136.800	€ 50.000-	€ 0	€ 3.644.500

* Tijdelijke bijdrage i.v.m. uittreding Rijk

Overige bijdragen 2027
Met de provincie Noord-Brabant is een dienstverleningsovereenkomst afgesloten per 1 januari 2022 voor een periode van 10 jaar (6 jaar vast en 2 verlengingsopties van 2 jaar).

Afschrijvingsbeleid 2027
Het afschrijvingsbeleid van de voorgaande jaren wordt voortgezet.

Exploitatie 2025
De exploitatierekening over 2025 wordt naar verwachting met een gering positief resultaat afgesloten. De conceptjaarrekening 2025 zal op basis van de huidige planning in het 1e kwartaal van 2026 beschikbaar zijn.

Vermogenspositie 2025
De algemene reserve bedraagt eind 2025 naar verwachting ruim € 500.000. Dit is 8% van de deelnemersbijdragen en zit daarmee onder het maximaal toegestane percentage van 10%.

Meerjarenraming 2028-2030
De meerjarenbegroting zal worden opgesteld in de lijn van de begroting 2027. Uitgangspunt blijft dat binnen het beschikbare budget wordt gebleven en dat nieuw beleid budgetneutraal wordt gerealiseerd, tenzij dit een nieuwe wettelijke taak is.

Bijdragen deelnemers 2027-2030 (prijsniveau 2027)

	Prijsniveau 2027			
Deelnemer REGIO	**Begroting 2027**	**Begroting 2028**	**Begroting 2029**	**Begroting 2030**
Bernheze	€ 174.300	€ 174.300	€ 174.300	€ 174.300
Boekel	€ 61.300	€ 61.300	€ 61.300	€ 61.300
Boxtel	€ 183.100	€ 183.100	€ 183.100	€ 183.100
Land van Cuijk	€ 496.200	€ 496.200	€ 496.200	€ 496.200
Maashorst	€ 319.000	€ 319.000	€ 319.000	€ 319.000
Meierijstad	€ 452.900	€ 452.900	€ 452.900	€ 452.900
Oss	€ 509.200	€ 509.200	€ 509.200	€ 509.200
St. Michielsgestel	€ 161.300	€ 161.300	€ 161.300	€ 161.300
Vught	€ 176.500	€ 176.500	€ 176.500	€ 176.500
WS Aa en Maas	€ 177.500	€ 177.500	€ 177.500	€ 177.500
WS De Dommel	€ 177.600	€ 177.600	€ 177.600	€ 177.600
	€ 2.888.900	€ 2.888.900	€ 2.888.900	€ 2.888.900

	Prijsniveau 2027			
Deelnemer RIJK	**Begroting 2027**	**Begroting 2028**	**Begroting 2029**	**Begroting 2030**
Min. van OCW-SPUK	€ 3.644.500	€ 3.644.500	€ 3.644.500	€ 3.644.500

bhic
BRABANTS HISTORISCH INFORMATIE CENTRUM

JAARREKENING
2025

Brabants Historisch Informatie Centrum

's-Hertogenbosch, 19 februari 2026

INHOUDSOPGAVE JAARREKENING 2025

I Jaarverslag 3

II Paragrafen

1. Kengetallen 3
2. Verslaglegging 3
3. Resultaatontwikkeling 3
4. Overzicht baten en lasten 4
5. Weerstandsvermogen en risicobeheersing 4
6. Onderhoud kapitaalgoederen 6
7. Financiering 6
8. Bedrijfsvoering 7
9. Verbonden partijen 9
10. Organisatiegegevens 10
11. Besluit Algemeen bestuur 11

III Jaarrekening

1. Balans per 31 december 2025 12
2. Resultatenrekening over 2025 13
3. Grondslagen van waardering en resultaatbepaling 14
4. Toelichting op de balans 17
5. Toelichting op de resultatenrekening 24

IV Overige gegevens

1. Controleplicht 30
2. Statutaire bepalingen inzake resultaatbestemming 30
3. Voorstel 30
4. Gebeurtenissen na balansdatum 30
5. Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT) 30
6. Verantwoording Dagelijks Bestuur inzake rechtmatigheid 33
7. Accountantsverklaring 34

I JAARVERSLAG

Zie separaat document.

II PARAGRAFEN

1. Kengetallen

	2023	2024	2025
Bezoeken website	1.343.972	1.421.478	1.379.000
Bezoeken studiezalen	1.318	1.243	1.113
Aantal medewerkers in FTE per 31 december	41,2	41,9	44,6
Ziekteverzuimpercentage incl. langdurig in procenten	6,3	2,7	3,0
Depotcapaciteit Den Bosch in km.	44,2	44,2	44,2
Depotcapaciteit Grave in km.	5,7	5,7	5,7
Depotcapaciteit verhuurd aan derden in km.	4.6	4.4	4,6

2. Verslaglegging

De Wet gemeenschappelijke regelingen (Wgr) schrijft voor dat elke gemeenschappelijke regeling begrotings- en verantwoordingsstukken moet opstellen, conform het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV). Het Brabants Historisch Informatie Centrum (BHIC) volgt dit BBV.

3. Resultaatontwikkeling

Het rekeningresultaat 2025 bedraagt € 20.818 positief. In onderstaande tabel is een gecomprimeerde weergave van de resultaatontwikkeling weergegeven:

*bedragen * 1.000*	2023	2024	2025	mutatie
Baten				
Bedrijfsopbrengsten	€ 5.881	€ 6.309	€ 6.688	€ 379
Overige bedrijfsopbrengsten	€ 361	€ 388	€ 470	€ 81
Totaal baten	€ 6.242	€ 6.698	€ 7.158	€ 460
Lasten				
Personeelskosten	€ 3.648	€ 4.174	€ 4.265	€ 90
Huisvestingskosten	€ 1.560	€ 1.510	€ 1.683	€ 173
Organisatiekosten	€ 248	€ 319	€ 365	€ 46
Afschrijvingen	€ 254	€ 208	€ 243	€ 35
Collectiebeheer	€ 402	€ 392	€ 467	€ 75
Publieksbereik	€ 178	€ 235	€ 288	€ 53
Financieringskosten	€ -93	€ -155	€ -87	€ 68
Totaal lasten	€ 6.197	€ 6.683	€ 7.224	€ 540
Totaal saldo van baten en lasten	€ 45	€ 14	€ -66	€ -80
Toevoegingen bestemmingsreserves	€ -100	€ -150	€ -125	€ 25
Onttrekkingen bestemmingsreserves	€ 179	€ 204	€ 212	€ 7
Gerealiseerde resultaat	€ 125	€ 69	€ 21	€ -48

4. Overzicht baten en lasten

Onderdeel van het programmaplan is een overzicht van de algemene dekkingsmiddelen, een overzicht van de kosten van overhead, het bedrag voor de heffing voor de vennootschapsbelasting en het bedrag voor onvoorzien. Voor het verslagjaar ziet dit er als volgt uit:

2025	Baten	Lasten	Saldo
Dienstverleningsovereenkomsten en overige opbrengsten 1)	€ 1.210.056	€ 5.514.118	€ -4.304.062
Bijdragen deelnemers 2)	€ 5.947.940	€ 0	€ 5.947.940
Overhead 3)	€ 0	€ 1.709.639	€ -1.709.639
Heffing VPB 4)	€ 0	€ 0	€ 0
Bedrag onvoorzien	€ 0	€ 0	€ 0
Saldo van baten en lasten	€ 7.157.996	€ 7.223.757	€ -65.761
Toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves	€ 211.579	€ 125.000	€ 86.579
Resultaat	€ 7.369.575	€ 7.348.757	€ 20.818

1) Historisch archieven
   De activiteiten van het Brabants Historisch Informatie Centrum behoren tot het taakveld 5.4 – Musea.
2) Algemene dekkingsmiddelen
   Onder deze post zijn de bijdragen verantwoord van de deelnemers in de gemeenschappelijke regeling, zijnde het Rijk, gemeenten en waterschappen.
3) Overhead
   Met overhead worden alle kosten bedoeld die samenhangen met de sturing en ondersteuning van de medewerkers in het primaire proces. In de "Notitie overhead" van de Commissie BBV is het begrip nader uitgewerkt. In ieder geval worden leidinggevenden (ook wanneer zij deels uitvoerend werk verrichten) en ondersteunende diensten zoals Financiën, Inkoop, P&O, ICT, Facilitaire zaken, Communicatie en Managementondersteuning tot overhead gerekend. Huisvesting die wordt gerekend tot de overhead betreft kantoorruimten, voor zover niet behorend tot een specifiek uitvoerende taak en daarmee tot een specifiek taakveld.
4) Heffing VPB
   In de brief van 16 oktober 2017 heeft de belastingdienst uitspraak gedaan over een mogelijke vennootschapsbelastingplicht. De uitkomst hiervan is dat er met ingang van 2016 geen sprake is van vennootschapsbelastingplicht.

5. Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Bij het weerstandsvermogen gaat het om de mate waarin het Brabants Historisch Informatie Centrum in staat is middelen vrij te maken om substantiële financiële tegenvallers op te vangen, zonder dat dit aanpassing van het beleid vereist. In dit jaarverslag wordt inzicht gegeven in het vermogen van het Brabants Historisch Informatie Centrum om risico's op te vangen die niet in de jaarrekening zijn verwerkt. Het Brabants Historisch Informatie Centrum heeft tot taak het behouden, bewerken en benutten van de archiefbescheiden opgenomen in de rijksarchiefbewaarplaats in de Provincie Noord-Brabant en de archiefbewaarplaatsen van de deelnemende gemeenten en waterschappen. Het richt zich op verbetering van de digitale dienstverlening, het archief als informatiecentrum en verbetering van de lokale dienstverlening. Daarnaast is het een taak van het Brabants Historisch Informatie Centrum de gemeentelijke informatiehuishoudingen van de deelnemers te inspecteren en daarover te adviseren. Het Brabants Historisch Informatie Centrum is er ook voor het verrichten van door de minister, de gemeenten en de waterschappen opgedragen taken.

Voor de bekostiging van de uitvoering van deze taken is het Brabants Historisch Informatie Centrum nagenoeg geheel afhankelijk van de gemeenten, waterschappen, het ministerie van OCW en de dienstverleningsovereenkomsten. Risico's die van invloed kunnen zijn op de toekomstige cijfers zijn:

- Vertraging in de besluitvorming op bestuurlijk niveau;
- Sociaaleconomische ontwikkelingen die gevolgen hebben op subsidies;
- Wijziging in de hoogte van de bijdrage door de deelnemers;
- Wijzigingen in de gemeenschappelijke regeling;
- CAO aanpassingen;
- Wachtgeld verplichtingen;
- Verhogingen van de huurpenningen die afwijken van de bijdrage van OCW;
- De onderliggende contracten van de depotverhuur zijn jaarlijks opzegbaar;
- Boekwaarde van het pand Grave is hoger dan de vastgestelde WOZ-waarde;
- Ontwikkeling en ingebruikname E-depot;
- Uittreding van het rijk uit het bestuur van de GR;
- Gevolgen van de nieuwe Archiefwet, die naar verwachting in werking treedt per 01-01-2027.

Het weerstandsvermogen bedraagt eind 2024 € 433.146. De mate van het vormen van weerstandsvermogen, wordt in belangrijke mate beïnvloed door de statuten (artikel 22) van de gemeenschappelijke regeling, inzake de resultaatbestemming en het kunnen vormen van een reserve. De regeling geeft aan dat de reserve niet meer dan 10% van de gezamenlijke bijdragen mag bedragen, tenzij door hen gezamenlijk een ander percentage wordt vastgesteld.
In de onderstaande tabel is de berekening van het weerstandsvermogen per 31 december 2024 en 2025 weergegeven:

	31-12-2024	31-12-2025
Algemene reserve	€ 433.146	€ 501.739
Algemene reserve in % van deelnemersbijdragen	8,3%	9,0%
Weerstandsvermogen		
Algemene reserve	€ 433.146	€ 501.739
Nog te bestemmen rekeningresultaat	€ 68.593	€ 20.818
	€ 501.739	€ 522.557

EMU-saldo
De berekening van het EMU-saldo geeft aan of er over het verslagjaar, in EMU-termen gezien, een overschot of een tekort is. De ontwikkeling van het EMU-saldo is als volgt:

	2024	2025
EMU-saldo	€ 807.000	€ 1.881.000 -

Kengetallen
Het Besluit Begroting en Verantwoording schrijft een verplichte set van financiële kengetallen voor. Naast de kengetallen dient een beoordeling van de onderlinge verhouding van de kengetallen in relatie tot de financiële positie te worden opgenomen. De invoering is bedoeld om de financiële positie inzichtelijker te maken.

	2024	2025
Netto schuldquote*	0%	0%
Solvabiliteitsratio	21%	18%
Structurele exploitatieruimte	0,0%	-1,4%

* Is gelijk aan de Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen

Netto schuldquote
De netto schuld weerspiegelt het niveau van de schuldenlast van de gemeenschappelijke regeling ten opzichte van de eigen middelen. De netto schuldquote geeft een indicatie van de druk van de rentelasten en

de aflossingen op de exploitatie. De Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) gaat uit van een norm van maximaal 130%. Hierbij geldt dus hoe lager hoe beter.

Solvabiliteitsratio

Dit kengetal geeft inzicht in de mate waarin de gemeenschappelijke regeling in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen. Onder solvabiliteitsratio wordt verstaan het eigen vermogen als percentage van het balanstotaal. De Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) gaat uit van een norm van minimaal 20%. Hierbij geldt dus hoe hoger hoe beter.
Bij de beoordeling van dit kengetal moet in ogenschouw worden genomen, dat het Brabants Historisch Informatie Centrum een gemeenschappelijke regeling is en sinds de oprichting een maximale reserve van 10% mag hebben. Het cijfer is hoger als gevolg van de aanwezige bestemmingsreserves.

Structurele exploitatieruimte

De structurele exploitatieruimte wordt bepaald door het saldo van de structurele baten en lasten en het saldo van de structurele onttrekkingen en toevoegingen aan reserves, te delen door de totale baten. Met behulp van dit kengetal kan worden beoordeeld in welke mate sprake is van een begrotingsevenwicht. Hierbij geldt dus hoe hoger hoe beter. De structurele exploitatieruimte is nihil. Dit sluit aan bij het structurele exploitatiesaldo van de jaarrekening 2025. In hoeverre dit structureel doorwerkt naar de begroting 2026 analyseren we in 2026 bij de tussentijdse rapportages in 2026.

Structurele exploitatiesaldi	2024	2025
Saldo van baten en lasten	€ 14.256	€ -65.761
Toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves	€ 54.337	€ 86.579
	€ 68.593	€ 20.818
Waarvan incidentele baten en lasten (saldo)*	€ -70.958	€ -99.528
Saldo	€ -2.365	€ -78.710
* Toelichting incidentele baten en lasten		
Incidentele verhuur depotruimte	€ -17.740	€ -18.336
Incidentele verhuur kantoorruimte	€ -53.218	€ -81.192
	€ -70.958	€ -99.528

6. Onderhoud kapitaalgoederen

Het Brabants Historisch Informatie Centrum beschikt over gebouwen en installaties waarvoor planmatig onderhoud nodig is. De locatie in Grave is in eigendom en het volledige onderhoud van dit pand komt voor rekening van het BHIC. De Citadel in Den Bosch wordt gehuurd van het Rijksvastgoedbedrijf (voorheen Rijksgebouwendienst). Tot en met 2018 voerde het Rijksvastgoedbedrijf het onderhoud en de instandhouding uit, alleen het huurdersonderhoud kwam voor rekening van het BHIC.
Per 1 januari 2019 is dit veranderd en is het BHIC verantwoordelijk voor het onderhoud en de instandhouding van De Citadel. Het Rijksvastgoedbedrijf blijft eigenaar. Voor beide panden is een meerjarig onderhouds- en instandhoudingsplan voor de komende 30 jaar (De Citadel), resp. 15 jaar (Grave) opgesteld.
Het MJOP wordt jaarlijks geactualiseerd en vierjaarlijks (extern) getoetst.

7. Financiering

Treasurybeleid

Door het bestuur is het normenkader voor rechtmatigheid vastgesteld. Onderdeel daarvan is bij het financieel beheer, risicoloos en zeer defensief met eventuele overtollige middelen om te gaan. Het is niet toegestaan zonder voorafgaande toestemming van het algemeen bestuur leningen af te sluiten. Het treasurybeleid wordt verder sterk beïnvloed door het verplicht schatkistbankieren bij de centrale overheid (zie hierna).

Renteschema

In de "Notitie rente 2023" van de Commissie BBV wordt ingegaan op de verwerking van rentelasten en rentebaten. Doelstelling is een eenduidige handelwijze te bevorderen met betrekking tot de verwerking van rentelasten en rentebaten in de begroting en de jaarstukken. Daartoe is een renteschema ontwikkeld, dat inzicht geeft in de rentelasten van de externe financiering, het renteresultaat en de wijze van rentetoerekening. Voor het begrotingsjaar geeft dit het volgende beeld:

Renteschema 2025

a.	De externe rentelasten over de korte en lange financiering	+/+	€	38.963		
b.	De externe rentebaten	-/-	€	126.102		
	Saldo rentelasten en rentebaten				€	-87.139
c1.	De rente die aan de grondexploitatie moet worden doorberekend	-/-	€	0		
c2.	De rente van projectfinanciering die aan het betreffende taakveld moet worden toegerekend	-/-	€	0		
c3.	De rentebate van door verstrekte leningen indien daar een specifieke lening voor is aangetrokken (=projectfinanciering), die aan het betreffende taakveld moet worden toegerekend	+/+	€	0		
					€	-0
	Aan taakvelden toe te rekenen externe rente				€	-87.139
d1.	Rente over eigen vermogen	+/+			€	0
d2.	Rente over voorzieningen	+/+			€	0
	Totaal aan taakvelden toe te rekenen rente				€	-87.139
e.	De aan taakvelden toegerekende rente (renteomslag)	-/-			€	0
f.	Renteresultaat op het taakveld Treasury				€	-87.139

Schatkistbankieren

Door de invoering van het schatkistbankieren zijn decentrale overheden verplicht hun (tijdelijk) overtollige middelen in de schatkist aan te houden. Per 31 december 2025 wordt een bedrag van € 4.977.492 aangehouden bij het Ministerie van Financiën. In 2025 werd voldaan aan de Regeling schatkistbankieren decentrale overheden door het niet overschrijden van het drempelbedrag. Het drempelbedrag (het bedrag dat buiten de schatkist mag worden gehouden) bedroeg € 1.000.000.

Kasgeldlimiet en renterisiconorm

De wettelijk vastgelegde kasgeldlimiet en renterisiconorm zijn in het verslagjaar niet overschreden.

8. Bedrijfsvoering

Algemeen en dagelijks bestuur

De beoordeling en sturing van de door het BHIC te bereiken effecten is in eerste instantie een taak van het bestuur van het BHIC. De bestuurlijke inrichting van het BHIC is echter volledig afwijkend van wat gangbaar is bij gemeenschappelijke regelingen. Het algemeen bestuur – waarvan een deel tevens als dagelijks bestuur fungeert – bestaat vanaf 2016 uit acht leden: vier 'rijksleden' benoemd door de minister en vier 'regionale' leden die worden aangewezen door de 9 gemeenten en de 2 waterschappen.

Het bestuur is autonoom maar dient uiteraard wel gevoed te worden met de denkbeelden en gevoelens van alle deelnemende partijen. Daartoe is er een portefeuillehoudersoverleg in het leven geroepen. Met deze constructie is de directe financiële invloed van de deelnemende gemeenten en waterschappen beperkt, doch is het wel mogelijk om met behoud van effectiviteit op afstand te toetsen en te sturen.

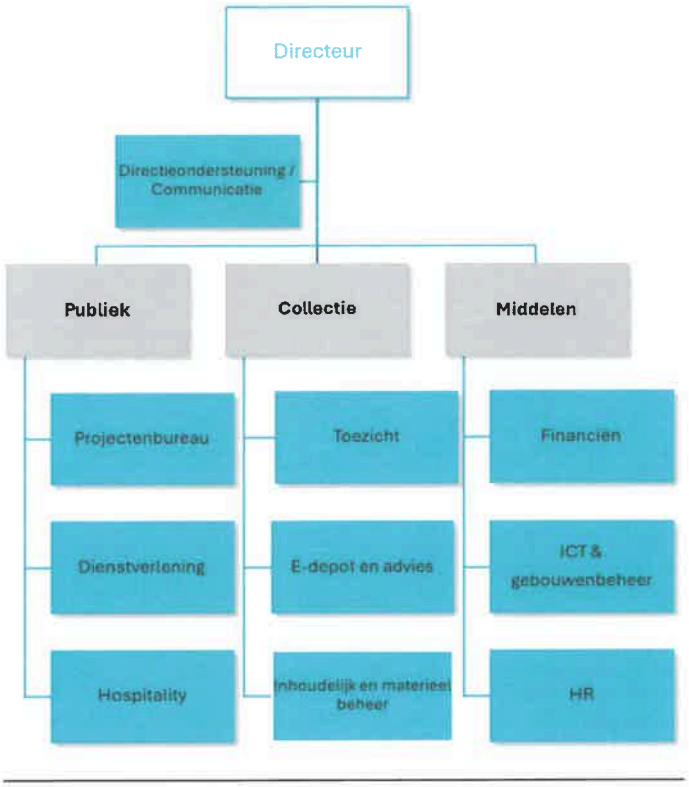
De provincie Noord-Brabant is geen deelnemer aan de gemeenschappelijke regeling van het BHIC, maar heeft met het BHIC een dienstverleningsovereenkomst afgesloten.

Wanneer de nieuwe Archiefwet in werking treedt, zal tegelijkertijd het rijk uittreden. De Stappen om dit mogelijk te maken zijn in 2025 gezet. Er ligt een nieuwe GR-regeling in concept klaar.

De organisatie
Het Brabants Historisch Informatie Centrum kent drie afdelingen (Publieksdiensten, Collectie en Middelen) en is onderverdeeld in clusters.

Het cluster Directieondersteuning/ Communicatie richt zich op de ondersteuning van directie, bestuur en op communicatie en promotie.
Het cluster Projectenbureau is verantwoordelijk voor het uitwerken van de wettelijke dienstverlening, van historische thema's en projecten. Het cluster Studiezaal verzorgt de dienstverlening en werkt steeds meer digitaal, onder meer met de service scanning op verzoek. De toegankelijke originelen kunnen in de fysieke studiezaal nog steeds door de bezoekers worden geraadpleegd.
Het cluster Klantenservice ontvangt en verwijst bezoekers en vragen door naar andere clusters. Daarnaast verricht het diensten gericht op het gebruik van het gebouw en faciliteert het evenementen.
Het cluster Toezicht, E-depot en advies voert inspecties uit, geeft advies en draagt zorg voor het bewerken van informatiedragers, zodanig dat deze opgeslagen kunnen worden en de originele staat bewaard blijft. Het cluster is de schakel tussen de organisatie en de archiefvormers die de informatiedragers aanleveren. Verder richt het zich op de ontwikkeling en implementatie van het E-depot. Het cluster Inhoudelijk-en materieel beheer zorgt voor het toegankelijk maken van informatie via inventarissen, indexen en databases. Daarnaast voor de materiële verzorging van de collectie, voor conservering en restauratie van de analoge archieven.
Het cluster Financiën verzorgt de diverse administraties en de producten uit de planning & control cyclus. Het cluster ICT & gebouwenbeheer ondersteunt de werkprocessen van alle clusters, die gebruik maken van diverse geautomatiseerde systemen en verzorgt het technisch gebouwenbeheer door onderhoud en instandhouding van de gebouwen. Het cluster HR richt is op de diverse personele processen, uitvoering van de CAO en organisatieontwikkeling.

Het organigram van het Brabants Historisch Informatie Centrum ziet er als volgt uit:

Maatschappelijk verantwoord ondernemen

Het wordt steeds belangrijker als organisatie om maatschappelijk verantwoord te ondernemen. ISO26000 is een internationale richtlijn die maatschappelijk verantwoord ondernemen beschrijft vanuit zeven basisprincipes. Het BHIC onderschrijft de richtlijn en beoogd de intentie, de bedoeling van de richtlijn te volgen.

Rechtmatigheid

In de "Regeling Brabants Historisch Centrum" en volgens de geldende wet- en regelgeving dient elke gemeenschappelijke regeling een verordening te hebben, met de uitgangspunten voor het financiële beleid en beheer. Daarbij wordt het bestuur gevraagd jaarlijks een normen- en toetsingskader vast te stellen in het kader van rechtmatigheid. In het document "Financieel beleid, financieel beheer en rechtmatigheid 2025" zijn beide onderdelen opgenomen voor het jaar 2025 en zijn deze uitgangspunten en kaders vastgesteld in de bestuursvergadering van 4 juli 2025.

Vanwege gewijzigde regelgeving, wordt met ingang van het verslagjaar 2023, het dagelijks bestuur van het BHIC gevraagd een verantwoording over rechtmatigheid af te geven in plaats van de accountant. Dit betekent dat met ingang van de jaarrekening 2023 het dagelijks bestuur een verklaring aflegt die onderdeel is van de jaarrekening. De accountant controleert de verantwoording van het dagelijks bestuur. In de bestuursvergadering van juli 2023 is het onderwerp rechtmatigheid in het algemeen bestuur aan de orde geweest. Hierbij heeft het bestuur de rechtmatigheid nader invulling gegeven en is de rolverdeling tussen algemeen en dagelijks bestuur vastgesteld.

In 2025 is de wetgeving is de rechtmatigheidsverantwoording ook verankerd in het BBV (Besluit Begroting en Verantwoording) en het BADO (Besluit Accountantscontrole Decentrale Overheden). Tevens is de verantwoordingsgrens en de grondslag voor de rechtmatigheidsverantwoording gewijzigd.

In de bestuursvergadering van 4 juli 2025 is het "Financieel beleid, financieel beheer en rechtmatigheid 2025" vastgesteld. Hierin is een verantwoordingsgrens opgenomen van 2% van de totale lasten exclusief toevoegingen aan de reserves.

In 2025 is de interne en externe planning & controlcyclus volledig doorlopen en zijn de kadernota, begroting, bestuursrapportages en de jaarrekening opgesteld. Voor de beoordeling van de rechtmatigheid zijn interne controles uitgevoerd op werking van de "Administratieve organisatie en interne beheersing (AO/IB)". Voor het uitvoeren van deze werkzaamheden wordt gebruik gemaakt van het "Werkprogramma interne controle". Dit werkprogramma bevat systeemgerichte en gegevensgerichte controles, waarmee de werking van procedures wordt getoetst. Indien uit de controles blijkt dat er een fout in een procedure zit, wordt deze hersteld. Er zijn bij de uitgevoerde interne controles geen bijzonderheden of afwijkingen van materiële betekenis geconstateerd.

In hoofdstuk IV paragraaf 6 is de verantwoording van het dagelijks bestuur opgenomen. Het dagelijks bestuur is van mening dat de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties rechtmatig tot stand zijn gekomen binnen de daarvoor gestelde grens.

Zowel de baten als de lasten zijn hoger dan begroot. In de bestuursvergadering van 31 oktober 2025 is dit gemeld bij het bespreken van de bedrijfsresultaten. De verschillen worden onder meer veroorzaakt door het moment van opstellen van de begroting (al in februari/maart). Daarnaast zijn de opbrengsten gestegen als gevolg van de stijging van de verhuur van depot en de bijbehorende dienstverlening. De daaraan verbonden kosten zijn eveneens gestegen. De verschillen passen binnen het beleid.

9. Verbonden partijen

Een verbonden partij is een privaatrechtelijke of publiekrechtelijke organisatie waarin het Brabants Historisch Informatie Centrum een bestuurlijk en een financieel belang heeft. Van een financieel belang is sprake bij het ter beschikking stellen van een bedrag dat niet verhaalbaar is indien de verbonden partij failliet gaat, onderscheidenlijk het bedrag waarvoor aansprakelijkheid bestaat indien de verbonden partij haar verplichtingen niet nakomt. Een bestuurlijk belang is aanwezig bij zeggenschap, hetzij uit hoofde van vertegenwoordiging in het bestuur hetzij uit hoofde van stemrecht.

Het Brabants Historisch Informatie Centrum heeft één verbonden partij, te weten de Vereniging Van Eigenaren Zuid-Ooster. In deze vereniging zijn behalve het Brabants Historisch Informatie Centrum, de gemeente Grave en woningbouwcorporatie Mooiland Maasland vertegenwoordigd. Deze vereniging is opgericht in verband met het gezamenlijk huisvesten in het kantoorpand aan de Arnoud van Gelderweg in Grave.

Vereniging Van Eigenaren Zuid-Ooster Grave	
Vestigingsplaats	Grave, Arnoud van Gelderweg 69-73.
Openbaar belang	Beheer en onderhoud van het kantoorpand voor de gezamenlijke eigenaren.
Het belang van het BHIC	Op 1 januari 2025 en op 31 december 2025: het BHIC participeert voor 11%, Gemeente Grave voor 39% en Mooiland Maasland voor 50%.
Omvang van het eigen vermogen	Eigen vermogen 1-1-2024: € 0 Eigen vermogen 31-12-2024: € 0
Omvang van het vreemd vermogen	Vreemd vermogen 1-1-2024: € 372.957 (Totaal Reservefonds Vve) en € 66.604 (kortlopende schulden). Vreemd vermogen 31-12-2024: € 330.740 (Totaal Reservefonds Vve) en € 80.584 (kortlopende schulden).
Financieel resultaat	Totaal resultaat 2024: € 10.049 positief (totaal resultaat 2023: € -1.426 negatief). Het aandeel van het BHIC bedraagt € 1.294 negatief. Na toerekening van ieders aandeel sluit de jaarlijkse exploitatie zonder saldo.

10. Organisatiegegevens

Statutaire naam	: Brabants Historisch Informatie Centrum
Vestigingsplaats:	: 's-Hertogenbosch
Rechtsvorm	: Openbaar Lichaam, volgens de Wet gemeenschappelijke Regelingen
Locaties:	: 's-Hertogenbosch, Grave

Doelstellingen

Het behouden, bewerken en benutten van de archiefbescheiden opgenomen in de rijksarchiefbewaarplaats in de Provincie Noord-Brabant en de archiefbewaarplaatsen van de deelnemende gemeenten en waterschappen.

Samenstelling directie

Vanaf 1 januari 2025 wordt de directie gevoerd door mevrouw J.M. Orbon. De directeur valt onder de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT). Voor een nadere toelichting verwijzen wij u naar hoofdstuk IV Overige gegevens van deze jaarrekening. De totale bezoldigingen liggen onder het van toepassing zijnde WNT-maximum.

Samenstelling Algemeen bestuur

Naam	Functie
De heer drs. P.L.B.A. van Geel	Voorzitter
De heer prof. dr. H.C. Bunt	Lid
Mevrouw A.M. Demmers-van der Geest	Lid
Mevrouw C.M.A. Nijkerken	Lid
De heer mr. J.C.M. Pommer	Lid
Mevrouw drs. M.A.H. Moorman	Lid
De heer S. Oegema	Lid
De heer mr. M.W.J.M. de Man	Lid

De bestuursleden vallen onder de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT). Voor een nadere toelichting verwijzen wij u naar hoofdstuk IV Overige gegevens van deze jaarrekening. De bezoldiging van de bestuursleden ligt onder het van toepassing zijnde WNT-maximum.

11. Besluit Algemeen bestuur

Het Algemeen Bestuur van de gemeenschappelijke regeling het Brabants Historisch Informatie Centrum besluit tot:

1. het vaststellen van de jaarrekening 2025 in zijn vergadering van 27 maart 2026, met een batig saldo van € 20.818;

2. a. een bedrag van € 20.818 toe te voegen aan de algemene reserve;
   b. een bedrag van € 125.000 toe te voegen aan de bestemmingsreserve E-depot;
   c. een bedrag van € 1.759 te onttrekken aan de bestemmingsreserve De Citadel;
   d. een bedrag van € 137.026 te onttrekken aan de bestemmingsreserve E-depot;
   e. een bedrag van € 38.694 te onttrekken aan de bestemmingsreserve Genealogisch centrum;
   f. een bedrag van € 34.100 te onttrekken aan de bestemmingsreserve Publieksfunctie;

   g. in te stemmen met de verantwoording van het Dagelijks Bestuur inzake rechtmatigheid;

h. te verklaren dat de voorzieningen voor onderhoud en instandhouding van voldoende omvang zijn voor de bekostiging van het toekomstig onderhoud en instandhouding, op basis van het recent beheerplan.

drs. P.L.B.A. van Geel
Voorzitter

drs. J.M. Orbon
Directeur

III Jaarrekening

III.1 Balans per 31 december 2025

	31-12-2025		31-12-2024	
VASTE ACTIVA				
Materiële vaste activa				
Investeringen met een economisch nut		€ 3.171.845		€ 1.685.053
VLOTTENDE ACTIVA				
Voorraden		€ 0		€ 141
Uitzettingen looptijd < 1 jaar				
Vorderingen op openbare lichamen	€ 0		€ 0	
Overige vorderingen	€ 17.410		€ 6.354	
		€ 17.410		€ 6.354
Liquide middelen		€ 4.979.473		€ 5.451.096
Overlopende activa		€ 336.712		€ 466.926
Totaal vaste activa		**€ 8.505.440**		**€ 7.609.571**

	31-12-2025		31-12-2024	
VASTE PASSIVA				
Eigen vermogen				
Algemene reserve	€ 501.739		€ 433.146	
Bestemmingsreserves	€ 1.047.414		€ 1.133.993	
Gerealiseerde resultaat	€ 20.818		€ 68.593	
		€ 1.569.971		€ 1.635.732
Voorzieningen		€ 5.148.655		€ 4.350.216
Vaste schulden looptijd > 1 jaar				
Binnenlandse banken		€ 880.000		€ 990.000
VLOTTENDE PASSIVA				
Vlottende schulden looptijd < 1 jaar				
Overige schulden		€ 679.197		€ 340.273
Overlopende passiva		€ 227.617		€ 293.349
Totaal vaste passiva		**€ 8.505.440**		**€ 7.609.571**

Voor een nadere toelichting op de balans wordt verwezen naar hoofdstuk III paragraaf 5 op pagina 17.

III.2 Resultatenrekening over 2025

	Werkelijk 2024	Begroting 2025	Werkelijk 2025
Baten			
Bijdrage Ministerie OCW	€ 3.371.402	€ 3.454.100	€ 3.466.440
Bijdrage gemeenten en waterschappen	€ 2.230.400	€ 2.481.500	€ 2.481.500
Dienstverlening Provincie Noord-Brabant	€ 707.446	€ 729.900	€ 740.165
Overige bedrijfsopbrengsten	€ 388.489	€ 338.000	€ 469.891
Totaal baten	€ 6.697.737	€ 7.003.500	€ 7.157.996
Lasten			
Personeelskosten	€ 4.174.370	€ 4.185.800	€ 4.264.502
Huisvestingskosten	€ 1.510.241	€ 1.602.900	€ 1.683.358
Organisatiekosten	€ 319.006	€ 297.200	€ 365.248
Afschrijvingen	€ 207.954	€ 291.300	€ 242.707
Collectiebeheer	€ 391.704	€ 556.100	€ 466.986
Publieksbereik	€ 235.459	€ 287.400	€ 288.095
Financieringskosten	€ -155.253	€ -39.400	€ -87.139
Totaal lasten	€ 6.683.481	€ 7.181.300	€ 7.223.757
Totaal saldo van baten en lasten	€ 14.256	€ -177.800	€ -65.761
Toevoegingen reserves			
Bestemmingsreserves	€ -150.000	€ -125.000	€ -125.000
Onttrekkingen reserves			
Bestemmingsreserves	€ 204.337	€ 302.800	€ 211.579
Gerealiseerde resultaat	**€ 68.593**	**€ 0**	**€ 20.818**

Voor een nadere toelichting op de resultatenrekening wordt verwezen naar hoofdstuk III paragraaf 6 op pagina 24.

III.4 Grondslagen van waardering en resultaatbepaling

4.1. Algemeen

Algemene waarderingsgrondslag
De algemene grondslag voor de waardering van de activa en passiva, alsmede voor de bepaling van het resultaat, is de verkrijgings- of vervaardigingsprijs. Voor zover niet anders vermeld, worden activa en passiva opgenomen voor de nominale waarde.

Grondslagen voor het opstellen van de jaarrekening
Deze jaarrekening is opgesteld in overeenstemming met het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV). De waardering van activa en passiva en de bepaling van het resultaat vinden plaats op basis van historische kosten. Tenzij bij de desbetreffende grondslag voor de specifieke balanspost anders wordt vermeld, worden de activa en passiva opgenomen tegen nominale waarde. Voor zover het BBV niet anders voorschrijft, zijn de baten en lasten toegerekend aan de periode waarop deze betrekking hebben. Baten worden slechts opgenomen voor zover zij op balansdatum zijn gerealiseerd. Lasten en risico's die hun oorsprong vinden voor het einde van het verslagjaar, worden in acht genomen indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden.

Vergelijking met voorgaand jaar
De cijfers van 2024 zijn, waar nodig, anders gerubriceerd teneinde vergelijkbaarheid met 2025 mogelijk te maken.

Schattingen
Bij het opstellen van de jaarrekening maakt de ondernemingsleiding, overeenkomstig algemeen geldende grondslagen, bepaalde schattingen en veronderstellingen die medebepalend zijn voor de opgenomen bedragen. De feitelijke resultaten kunnen van deze schattingen afwijken.

4.2. Grondslagen voor de waardering van activa en passiva

Materiële vaste activa
Investeringen met een economisch nut zijn investeringen in zaken die verhandelbaar zijn en/of kunnen bijdragen aan het genereren van middelen. Op grondbezit met economisch nut wordt niet afgeschreven. De materiële vaste activa worden gewaardeerd op verkrijgingsprijs verminderd met de cumulatieve afschrijvingen en indien van toepassing met bijzondere waardeverminderingen. Ontvangen investeringssubsidies worden in mindering gebracht op de geïnvesteerde bedragen. De afschrijvingen worden gebaseerd op de geschatte economische levensduur en worden berekend op basis van een vast percentage van de verkrijgingsprijs, rekening houdend met een eventuele restwaarde. Er wordt afgeschreven vanaf het moment van ingebruikneming.
Operational leasing wordt niet als actief in de balans verwerkt. De omvang van een contract van dergelijke langlopende verplichtingen wordt vermeld in de toelichting op de balans.

Voorraden
De voorraden worden gewaardeerd tegen inkoopprijs of lagere marktwaarde.

Uitzettingen en overlopende activa
De uitzettingen en overlopende activa worden opgenomen tegen nominale waarde, voor zover noodzakelijk onder aftrek van een voorziening voor het risico van oninbaarheid. De posten hebben een verwachte looptijd van maximaal één jaar.

Liquide middelen
De liquide middelen (bestaande uit kas-en banksaldi) worden gewaardeerd op de nominale waarde en staan, voor zover niet anders vermeld, ter vrije beschikking van de organisatie.

Eigen vermogen
De algemene reserve dient als algehele buffer om toekomstige tegenvallers te kunnen opvangen. Onder een bestemmingsreserve wordt verstaan een reserve waaraan door het bestuur een bepaalde bestemming is gegeven. Het bedrag van de bestemmingsreserve ultimo het jaar dient onderbouwd te zijn met bestuursbesluiten van het algemeen bestuur dan wel opgenomen te zijn in het voorliggende voorstel tot resultaatbestemming.

Voorzieningen
Voorzieningen worden gevormd voor in rechte afdwingbare of feitelijke verplichtingen die op de balansdatum bestaan, waarbij het waarschijnlijk is dat een uitstroom van middelen noodzakelijk is en waarvan de omvang op betrouwbare wijze is te schatten. De voorzieningen worden gewaardeerd tegen de beste schatting van de bedragen die noodzakelijk zijn om de verplichtingen per balansdatum af te wikkelen. De voorzieningen worden opgenomen voor de nominale waarde.

Vaste schulden
Onder de vaste schulden worden schulden opgenomen met een resterende looptijd van meer dan één jaar. De schulden worden gewaardeerd op de nominale waarde.

Netto vlottende schulden en overlopende passiva
De netto vlottende schulden en overlopende passiva worden opgenomen tegen nominale waarde en hebben een verwachte looptijd van maximaal één jaar.

Langlopende niet uit de balans blijkende verplichtingen
Langlopende verplichtingen die niet blijken uit de balans, worden vermeld in de toelichting op de balans onder "Niet uit de balans blijkende informatie".

4.3. Grondslagen voor de resultaatbepaling

Algemeen
Het resultaat wordt bepaald als het verschil tussen de bedrijfsopbrengsten en alle hiermee verbonden, aan het verslagjaar toe te rekenen kosten. De kosten worden bepaald met inachtneming van de hiervoor vermelde waarderingsgrondslagen. Baten worden verantwoord in het jaar waarin de opbrengst is gerealiseerd. Lasten worden in aanmerking genomen in het jaar waarin deze voorzienbaar zijn. De overige bedrijfskosten worden opgenomen tegen uitgaafprijs.

Pensioenpremies
Het Brabants Historisch Informatie Centrum heeft voor zijn werknemers een toegezegd-pensioenregeling. Hiervoor in aanmerking komende werknemers hebben op de pensioengerechtigde leeftijd recht op een pensioen dat afhankelijk is van leeftijd, salaris en dienstjaren. De regeling is ondergebracht bij het bedrijfstakpensioenfonds ABP. Het Brabants Historisch Informatie Centrum heeft geen verplichting tot het voldoen van aanvullende bijdragen in geval van een tekort bij het ABP, anders dan het effect van hogere toekomstige premies. Het Brabants Historisch Informatie Centrum heeft daarom de pensioenregeling verwerkt als een toegezegde-bijdrage-regeling en heeft alleen de verschuldigde premies tot en met het einde van het boekjaar in de jaarrekening verantwoord.

Afschrijvingen

De afschrijvingen zijn gerelateerd aan de verkrijgingsprijs van de desbetreffende materiële vaste activa. De volgende afschrijvingstermijnen worden gehanteerd:

Soort actief	**Afschrijvingstermijn**
Grond	geen afschrijving
Gebouwen	40 jaar
Verbouwingen	10 jaar
Bedrijfsinstallaties-ruwbouw	20 jaar
Bedrijfsinstallaties-afbouw	15 jaar
Bedrijfsinstallaties-overig	10 jaar
Inventarissen-kantoor	10 jaar
Inventarissen-kantine	5 jaar
Depotinrichting-stellingen	25 jaar
Depotinrichting-inventaris	10 jaar
ICT-Hardware	5 jaar
ICT-Software	5 jaar

Financieringskosten

De financieringskosten betreffen betaalde en ontvangen rente.

III.5 Toelichting op de balans

VASTE ACTIVA

Materiële vaste activa
De investeringen met een economisch nut kunnen als volgt worden gespecificeerd:

	31-12-2025	31-12-2024
Grond	€ 94.034	€ 94.034
Gebouwen	€ 1.018.109	€ 1.064.387
Verbouwingen	€ 1.350.147	€ 8.086
Bedrijfsinstallaties	€ -5.965	€ 21.447
Inventarissen	€ 125.363	€ 137.015
Depotinrichtingen	€ 136.005	€ 166.330
ICT-Hardware	€ 394.194	€ 178.220
ICT-Software	€ 59.958	€ 15.534
Totaal materiële vaste activa	€ 3.171.845	€ 1.685.053

Het verloop van de materiële vaste activa is als volgt:

	Afschrijvings-percentage	Stand 31-12-2024	Investeringen in 2025	Afschrijvingen in 2025	Stand 31-12-2025
Grond	-	€ 94.034	€ 0	€ 0	€ 94.034
Gebouwen	2,5%	€ 1.064.387	€ 0	€ 46.278	€ 1.018.109
Verbouwingen	10%	€ 8.086	€ 1.357.732	€ 15.671	€ 1.350.147
Bedrijfsinstallaties	5, 6²/³, 10%	€ 21.447	€ 18.819	€ 46.231	€ -5.965
Inventarissen	10%,20%	€ 137.015	€ 12.702	€ 24.354	€ 125.363
Depotinrichtingen	4%/10%	€ 166.330	€ 0	€ 30.325	€ 136.005
ICT-Hardware	20%	€ 178.220	€ 287.371	€ 71.397	€ 394.194
ICT-Software	20%	€ 15.534	€ 52.875	€ 8.451	€ 59.958
	Totaal	€ 1.685.053	€ 1.729.499	€ 242.707	€ 3.171.845

Dit jaar is er geïnvesteerd in de verbouwing van het reparatie atelier (€1.357.732) met de bijbehorende bedrijfsinstallaties (€18.819), de inrichting van de podcast- en vergaderruimte (€ 12.702). De hardware voor de migratie van de servers en werkplekken (287.371) en de ontwikkeling van de nieuwe website en de telefonie (€ 52.875).

VLOTTENDE ACTIVA

Voorraden	31-12-2025	31-12-2024
Boeken	€ 0	€ 141

Overige vorderingen	31-12-2025	31-12-2024
Debiteuren	€ 17.410	€ 6.354

Het vormen van een voorziening voor dubieuze debiteuren is niet noodzakelijk.

Liquide middelen	**31-12-2025**	**31-12-2024**
Kassen	€ 1.987	€ 1.597
Rekening-courant banken	-€ 6	€ 80
Schatkistbankieren	€ 4.977.492	€ 5.449.420
Totaal liquide middelen	€ 4.979.473	€ 5.451.097

Schatkistbankieren

Door de invoering van het schatkistbankieren zijn decentrale overheden verplicht hun (tijdelijk) overtollige middelen in de schatkist aan te houden. Door de verschuiving van het eigenaarsonderhoud door het Rijksvastgoedbedrijf naar het BHIC per 1 januari 2019, zijn de liquide middelen toegenomen. Sindsdien moet het BHIC zelf een voorziening aanhouden voor het onderhoud en instandhouding van De Citadel. Voor een nadere toelichting en analyse van de financieringsactiviteiten verwijzen wij naar het kasstroomoverzicht in de jaarrekening.

Overlopende activa	**31-12-2025**	**31-12-2024**
Vooruitbetaalde bedragen		
Onderhoudskosten ICT-voorzieningen	€ 191.872	€ 157.493
Licentie- en hostingskosten	€ 21.804	€ 64.778
Verzekeringspremies	€ 910	€ 21.257
Personeelskosten	€ 4.442	€ 9.526
Huisvestingskosten	€ 1.416	€ 2.295
Organisatiekosten	€ 5.953	€ 2.526
Collectiebeheer	€ 75.162	€ 100.551
Publieksbereik	€ 250	€ 4.619
Tijdelijke voorziening CABR	682	0
Borgsommen	€ - 100	€ 1.000
	€ 302.391	€ 364.045
Nog te ontvangen bedragen		
Terug te ontvangen BTW	€ 5.779	€ 8.587
Afrekening energiekosten	€ -	€ 9.222
Organisatiekosten	€ -	€ 21.100
Adviezen en inspecties	€ -	€ 15.945
Rentebaten	€ 28.542	€ 48.028
Overige vorderingen		
	€ 34.321	€ 102.882
Totaal overlopende activa	€ 336.712	€ 466.927

VASTE PASSIVA

Eigen vermogen

Algemene reserve

Het verloop van de algemene reserve is als volgt:

	Stand 31-12-2024	Toevoeging in 2025	Onttrekking in 2025	Stand 31-12-2025
Totaal	€ 433.146	€ 68.593	€ -	€ 501.739
	Algemene reserve in % van deelnemersbijdragen			8,4%

De mate van het vormen van een algemene reserve wordt in belangrijke mate beïnvloed door de statuten (artikel 22) van de gemeenschappelijke regeling. De regeling geeft aan dat de reserve niet meer dan 10% van de gezamenlijke bijdragen mag bedragen, tenzij door hen gezamenlijk een ander percentage wordt vastgesteld.

Bestemmingsreserves

Het verloop van de bestemmingsreserves is als volgt:

	Stand 31-12-2024	Toevoeging in 2025	Onttrekking in 2025	Stand 31-12-2025
De Citadel (1)	€ 698.409	€ 0	€ 1.759	€ 696.650
E-depot (2)	€ 198.317	€ 125.000	€ 137.026	€ 186.291
Genealogisch centrum (3)	€ 126.225	€ 0	€ 38.694	€ 87.531
Publieksfunctie (4)	€ 111.042	€ 0	€ 34.100	€ 76.942
Totaal	€ 1.133.993	€ 125.000	€ 211.579	€ 1.047.414

(1) De Citadel

De Citadel in Den Bosch is een voormalig fort dat werd gebouwd tussen 1637 en 1645. Tijdens de bouw werden de plannen steeds meer uitgebreid en het fort groeide uit tot een vijfhoekige schans met bastions en rondom een brede gracht. Later, eind 18e eeuw, kwam er een hoofdgebouw bij, dat de functie kreeg als militaire gevangenis en nog weer later als kazerne. Door de verbreding van de Zuid Willemsvaart werd er één bastion van de Citadel afgebroken. De Citadel is voor het laatst gerestaureerd tussen 1983 en 1985.

Het Rijksvastgoedbedrijf is eigenaar van het pand, maar heeft het onderhoud en de instandhouding van De Citadel per 1 januari 2019 overgedragen aan het BHIC. Het BHIC wordt geacht te handelen "als ware zij eigenaar". Het Rijk (Rijksvastgoedbedrijf/ Ministerie OCW) blijft nog wel voor bepaalde risico's aansprakelijk, zoals verborgen gebreken, natuurrampen, asbest, bodemverontreiniging en terrorisme. Het BHIC is aansprakelijk voor juridische en organisatorische risico's, schade voortkomend uit het gebruik, wateroverlast in de depots, legionella en brand. Daarnaast is het BHIC aansprakelijk voor financiële risico's, zoals renterisico, liquiditeitsrisico, financieringsrisico, faillissementsrisico, leegstand gedurende de overeenkomst en kosten bij vertrek. Samengevat zijn het calamiteiten en risico's die niet verzekerbaar zijn. Indien aanwezig kan de reserve te zijner tijd een bijdrage leveren aan een "midlife-renovatie", welke na 75 jaar (2060) aannemelijk is.

Vooruitlopend op structurele financiering wordt een start gemaakt met verduurzaming van de gebouwen en de ontwikkeling van een erfgoedlocatie (huisvestingsaspect). De reserve moet minimaal toereikend zijn om de risico's volgens de risico-inventarisatie te kunnen dekken. Jaarlijks zal bij de begroting de risico-inventarisatie worden geactualiseerd.

De onttrekking in 2025 betreft kosten die samenhangen met de verduurzamingsmaatregelen genoemd in het EPA-U (Energie Prestatie Advies Utiliteitsgebouwen).

(2) E-depot
In 2016 is er gestart met de ontwikkeling van een eigen e-depot, waarbij is afgesproken nog geen bijdrage aan de deelnemers te vragen. Het BHIC heeft sinds 1 juli 2021 een eigen e-depotvoorziening. De bestemmingsreserve voorkomt, dat er tussentijds extra middelen gevraagd moeten worden aan de deelnemers. Vanaf 2024 zorgen de deelnemers van het BHIC, via een groeimodel, voor de bekostiging van de voorziening. De kosten van de e-depotvoorziening zijn tot en met 2026 hoger dan de bijdragen van deelnemers. Het verschil zal deels worden gedekt uit de bestemmingsreserve e-depot. Het groeimodel van de bekostiging van de e-depotvoorziening loopt 4 jaar en eindigt in 2027.

De onttrekking in 2025 betreft exploitatiekosten van de e-depotvoorziening, waaronder de kosten voor de exploitatie van MY-LEX PRO/view. Gebleken is dat MY-LEX PRO een duidelijke meerwaarde biedt voor de toegankelijkheid van het E-depot. Verder betreft dit hostings-en licentiekosten van verschillende softwareproducten, zoals de jaarlijkse vergoeding voor onze e-depotvoorziening, te weten de CEP-versie (Cloud Edition Professional) van Preservica. Veel overheidsorganisaties, bijvoorbeeld het Nationaal Archief, maken gebruik van de diensten van Preservica.

(3) Genealogisch centrum
In de notitie "(Ook) Ons Brabant Beleidsplan 2023-2026" zijn doelstellingen voor de komende jaren geformuleerd. Voor het realiseren van "Wij zijn het Genealogisch centrum van Brabant" is een bestemmingsreserve gevormd. Essentieel voor de genealogische zoekmachine is de stamboom-databank met persoonsgegevens van Brabanders. De originele aktes zijn grotendeels gescand en we gaan verder met het koppelen van de gegevens uit de aktes aan de betreffende scans.

De onttrekking in 2025 betreft de kosten van het scannen van registers van de Burgerlijke Stand.

(4) Publieksfunctie
In de notitie "(Ook) Ons Brabant Beleidsplan 2023-2026" worden doelstellingen voor de komende jaren geformuleerd. Zo willen wij het foto- en filmgeheugen van Brabant worden, willen we Brabantse geschiedenis schrijven en willen we een breder publiek verwelkomen. En richten we ons op de ontwikkeling van een erfgoedlocatie (publieksaspect). Voor het realiseren van deze doelstellingen is een bestemmingsreserve gevormd.

De onttrekking in 2025 betreft personeelskosten en de kosten van het digitaliseren van films.

Gerealiseerde resultaat
Het verloop is als volgt:

	Stand 31-12-2024	Toevoeging in 2025	Onttrekking in 2025	Stand 31-12-2025
Totaal	€ 68.593	€ 20.818	€ 68.593	€ 20.818

Het gerealiseerde resultaat bedraagt € 20.778. Voorgesteld wordt dit bedrag toe te voegen aan de algemene reserve. De onttrekking in 2025 betreft het gerealiseerde resultaat over 2024. Dit bedrag is toegevoegd aan de algemene reserve.

Voorzieningen
Het verloop van de voorzieningen is als volgt:

	Stand 31-12-2024	Toevoeging in 2025	Vrijval in 2025	Stand 31-12-2025
Onderhoudsvoorziening Grave (1)	€ 115.260	€ 5.278	€ 0	€ 120.538
Onderhouds-en instandhoudings-voorziening De Citadel (2)	€ 3.583.688	€ 969.039	€ 347.500	€ 4.205.227
IKB-en vitaliteitsverlof (3)	€ 651.269	€ 293.660	€ 122.039	€ 822.890
	€ 4.350.217	€ 1.267.977	€ 469.539	€ 5.148.655

(1) Onderhoudsvoorziening Grave
De locatie in Grave is eigendom van Brabants Historisch Informatie Centrum en het volledige onderhoud komt voor eigen rekening. Daartoe is een onderhoudsplan opgesteld met een looptijd van 15 jaar. In deze periode zijn de jaarlijkse toevoegingen aan de voorziening voldoende om de jaarlijks geplande onderhouds-en instandhoudingstaken uit te voeren.

Er was geen vrijval in 2025.

(2) Onderhouds-en instandhoudingsvoorziening De Citadel
De Citadel in Den Bosch wordt gehuurd van het Rijksvastgoedbedrijf. Per 1 januari 2019 is het eigenaarsonderhoud door het RVB overgedragen aan het BHIC. Het Rijk blijft eigenaar, maar het BHIC is verantwoordelijk voor het onderhoud en de instandhouding van De Citadel. Daartoe is een onderhouds-en instandhoudingsplan opgesteld met een looptijd van 30 jaar. In deze periode zijn de jaarlijkse toevoegingen aan de voorziening voldoende om de jaarlijks geplande onderhouds-en instandhoudingstaken uit te voeren.

De vrijval in 2025 betreft onder meer het onderhoudscontract van de E & W-installaties, inspecties, buiten- en binnenwandopeningen, binnenwandafwerkingen, koude opwekking en distributie, warmtedistributie, luchtbehandeling, luchtbehandeling, regeling klimaat, verlichting, beveiliging en het groenonderhoud van De Citadel.

(3) IKB-en vitaliteitsverlof
In de CAO is opgenomen dat het gekochte IKB-verlof (Individueel keuze budget) niet meer vervalt of verjaart, ongeacht in welk jaar dit gekocht is. Het extra verlof kan worden ingezet voor mantelzorg, sabbatical, tijdelijk korter werken al dan niet in aanloop naar pensionering. Verder is in de CAO een mogelijkheid opgenomen voor medewerkers om vitaliteitsuren te sparen. Voor het opnemen van verlof in het laatste jaar voor pensionering kunnen aanvullende fiscale regels gelden.

De vrijval in 2025 betreft de opname van verlofuren door medewerkers.

Vaste schulden rente-typische looptijd > 1 jaar
Binnenlandse banken

	Aflossings-wijze	Looptijd	Oorspronkelijk Bedrag	Aflossings-verplichting	Stand 31-12-2024
BNG 40.100581 (2005)	Lineair	20 jaar	€ 600.000	€ 30.000	€ 30.000
BNG 40.101402 (2006)	Lineair	30 jaar	€ 2.400.000	€ 80.000	€ 960.000
		Totaal	€ 3.000.000	€ 110.000	€ 990.000

	Opname in 2025	Aflossing in 2025	Stand 31-12-2025
BNG 40.100581 (2005)	€ 0	€ 30.000	€ 0
BNG 40.101402 (2006)	€ 0	€ 80.000	€ 880.000
Totaal	€ 0	€ 110.000	€ 880.000

Het deel van de langlopende schulden met een looptijd langer dan 5 jaar bedraagt € 420.000. Dit betreft € 0 voor lening BNG 40.100581 en € 420.000 voor lening BNG 40.101402. De lening uit 2005 heeft een rentepercentage van 3,95% en de lening uit 2006 van 4,16%. De leningen zijn niet vervroegd aflosbaar.

Netto vlottende schulden rente-typische looptijd < 1 jaar
De in de balans opgenomen netto vlottende schulden met een rente-typische looptijd van één jaar of minder kunnen als volgt worden gespecificeerd:

	31-12-2025	31-12-2024
Overige schulden		
Crediteuren	€ 438.531	€ 340.273
Netto salarissen	€ 13.929	-
Loonbelasting en sociale lasten	€ 176.143	€ -
Pensioenen	€ 50.594	€ -
Totaal netto vlottende schulden	€ 679.197	€ 340.273

Overlopende passiva	31-12-2025	31-12-2024
Nog te betalen kosten		
Personeelskosten	€ 17.681	€ 125.291
Huisvestingskosten	€ 125.665	€ 98.666
Organisatiekosten	€ -	€ 4.752
ICT-kosten	€ 501	€ 501
Collectiebeheer	€ 355	€ 4.220
Publieksbereik	€ 18.304	€ 20.462
Rentelasten	€ 11.423	€ 11.677
Accountantskosten	€ 173.929	€ 265.569

	31-12-2025	31-12-2024
Vooruitontvangen bedragen		
Huur en gebruik depotruimten	€ 51.787	€ 10.853
Conserveringsgelden	€ 1.901	€ 3.801
Saldo Paleografie	€ -	€ 13.126
	€ 53.688	€ 27.780
Totaal overlopende passiva	€ 227.617	€ 293.349

Niet uit de balans blijkende informatie

Huurcontracten gebouwen
Er is in 2019 een nieuwe huurovereenkomst voor De Citadel afgesloten met een looptijd van 3 jaar. De overeenkomst eindigde op 31 december 2021 en loopt nu voor onbepaalde tijd door. De huur over 2025 bedroeg € 194.009.

Service- en onderhoudscontracten
Per 1 januari 2019 is het eigenaarsonderhoud door het RVB overgedragen aan het BHIC. Voor het uitvoeren van deze taak is onder meer een onderhoudscontract voor de E & W-installaties afgesloten, waarvan de kosten in 2025 € 109.497 bedroegen.

Pensioenvoorzieningen
De risico's die vanwege de bedrijfstakpensioenregeling nog bij de onderneming berusten (loonontwikkeling, prijsindexatie, beleggingsrendement op het fondsvermogen) komen niet tot uitdrukking in een in de balans opgenomen voorziening.

Btw in relatie tot de provinciale bijdrage
In 2018 is er, in samenspraak met de Provincie, overleg gevoerd met de belastingdienst over de vraag of er btw berekend moest worden over de provinciale bijdrage. Er is inderdaad btw verschuldigd, die door de Provincie via het btw-compensatiefonds kan worden teruggevraagd.

Vennootschapsbelasting
In 2017 hebben wij het bericht van de belastingdienst ontvangen dat er, op basis van de huidige situatie, geen sprake is van vennootschapsbelastingplicht.

III.6 Toelichting op de resultatenrekening

BATEN

Bedrijfsopbrengsten	Werkelijk 2024	Begroting 2025	Werkelijk 2025
Bijdrage Ministerie OCW - lumpsum	€ 3.321.402	€ 3.404.100	€ 3.416.440
Bijdrage Ministerie OCW - bijdrage kenniscomponent	€ 50.000	€ 50.000	€ 50.000
Bijdrage Gemeenten en waterschappen	€ 2.230.400	€ 2.481.500	€ 2.481.500
Dienstverlening Provincie Noord-Brabant	€ 707.446	€ 729.900	€ 740.165
Totaal bedrijfsopbrengsten	€ 6.309.248	€ 6.665.500	€ 6.688.105

Bijdrage Ministerie OCW - lumpsum
De lumpsumbijdrage is in 2025 hoger als gevolg van de loon- en prijscompensatie 2025 en een vergoeding voor uittredingswerkzaamheden.

Bijdrage Ministerie OCW - overige
In verband met de herpositionering van de RHC's, het niet meer kunnen gebruiken van het rijks e-depot en het voornemen van het Rijk uit te treden, zijn er afspraken gemaakt. Onderdeel van deze afspraken is het toekennen van een bedrag van € 50.000 per jaar voor de periode 2022 tot en met 2026, voor de zogeheten kenniscomponent op het terrein van informatie, archief en digitalisering.

Bijdrage Gemeenten en waterschappen
De bijdragen zijn in 2025 hoger als gevolg van de loon- en prijscompensatie 2025. Daarnaast is er een toename als gevolg van de bekostiging van de e-depotvoorziening, conform het groeimodel (€ 0,20 per inwoner in 2025).

Dienstverlening Provincie Noord-Brabant
Voor de periode 2022-2027 is een dienstverleningsovereenkomst (DVO) afgesloten tussen de Provincie Noord-Brabant en het BHIC. De bijdrage is in 2025 hoger als gevolg van de loon- en prijscompensatie 2025.

Overige bedrijfsopbrengsten	Werkelijk 2024	Begroting 2025	Werkelijk 2025
Verhuur vastgoed en catering	€ 91.677	€ 85.200	€ 133.738
Verhuur depotruimte	€ 258.428	€ 243.900	€ 314.494
Dienstverlening	€ 38.384	€ 8.900	€ 21.658
Overige opbrengsten	€ -	€ 0	€ 1
Totaal overige bedrijfsopbrengsten	€ 388.489	€ 338.000	€ 469.891

De post "Verhuur vastgoed en catering" is hoger door de tijdelijke verhuur van kantoorruimte (€ 81.192). Voor tijdelijke verhuur van depotruimte werd een bedrag ontvangen van € 18.336.

De post "Dienstverlening" is hoger door het faciliteren van publieksdagen, waartegenover ook weer kosten staan en door hogere opbrengsten van dienstverleningsovereenkomsten.

LASTEN

Personeelskosten	Werkelijk 2024	Begroting 2025	Werkelijk 2025
Salarissen en toeslagen	€ 2.835.704	€ 2.966.400	€ 2.960.401
Pensioenpremies en sociale lasten	€ 755.104	€ 824.200	€ 800.912
Personeel niet in loondienst	€ 363.272	€ 258.800	€ 346.862
Andere personeelskosten	€ 220.290	€ 136.400	€ 156.327
Totaal personeelskosten	€ 4.174.370	€ 4.185.800	€ 4.264.502

Salarissen en toeslagen
De salariskosten zijn in 2025 met name gestegen door periodieken, de doorwerking van de CAO-verhoging van 2,5% per 1 juli 2025. De post salariskosten omvat behalve reguliere salariskosten ook het IKB-budget, dat daarmee ook steeg. Dit budget omvat brutosalarisbestanddelen, zoals vakantietoeslag, eindejaarstoeslag, levensloopbijdrage en enkele toeslagen. Verder zijn er vervangingskosten. Het BHIC heeft als expertise-organisatie relatief veel hooggeschoolden in dienst. Lager geschoold werk is voor een deel uitbesteed.

Pensioenpremies en sociale lasten
De stijging van de pensioenpremies wordt veroorzaakt door hogere bruto salariskosten, welke echter wordt gecompenseerd met een lagere pensioenpremie. De pensioenpremie van het Ouderdomspensioen is gelijk gebleven op 27,0%.

Het Brabants Historisch Informatie Centrum heeft voor zijn werknemers een toegezegd-pensioenregeling. Hiervoor in aanmerking komende werknemers hebben op de pensioengerechtigde leeftijd recht op een pensioen dat afhankelijk is van leeftijd, salaris en dienstjaren. De regeling is ondergebracht bij het bedrijfstakpensioenfonds ABP. Het Brabants Historisch Informatie Centrum heeft geen verplichting tot het voldoen van aanvullende bijdragen in geval van een tekort bij het ABP, anders dan het effect van hogere toekomstige premies. Het Brabants Historisch Informatie Centrum heeft daarom de pensioenregeling verwerkt als een toegezegde-bijdrage-regeling en heeft alleen de verschuldigde premies tot en met het einde van het boekjaar in de jaarrekening verantwoord.

Ook de sociale lasten zijn gestegen met name als gevolg van de hogere bruto salariskosten. De premiepercentages liggen in 2025 iets hoger dan in 2024.

Personeel niet in loondienst
Voor schoonmaakdiensten werd voor een bedrag van € 42.900 ingehuurd, voor de service scannen op verzoek € 96.600 en voor ICT-diensten € 47.400. Voor archiefbewerking werd voor een bedrag van € 63.600 ingehuurd. Per 1 januari 2019 is het eigenaarsonderhoud door het RVB overgedragen aan het BHIC. Het Rijk blijft eigenaar, maar het BHIC is verantwoordelijk voor het onderhoud en de instandhouding van De Citadel. De kosten van deze inhuur van capaciteit en expertise bedroegen in 2025 € 92.300. Daarnaast zijn er de kosten voor het inhuren van administratieve diensten en inspecties, € 4.200.

Andere personeelskosten
Dit betreft met name scholingskosten, kosten arbodienst, reiskosten, wervingskosten, kerstpakketten, kosten BHV en overige personeel gerelateerde kosten. De kosten zijn in 2025 gedaald, doordat het wegvallen van kosten voor training en werving van directeur.

Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT)
De bestuursleden en de directeur vallen onder de WNT. Voor een nadere toelichting verwijzen wij u naar hoofdstuk IV Overige gegevens van deze jaarrekening.

Aantal medewerkers	Werkelijk 31-12-2024	Begroting 2025	Werkelijk 31-12-2025
	FTE	FTE	FTE
Personeel in loondienst	38,7	41,3	41,0
Personeel niet in loondienst	3,2	3,5	2,9
Totaal FTE	**41,9**	**44,8**	**43,9**

Op 31 december 2025 bedroegen de openstaande vacatures in totaal 0,7 FTE (2024: 1,8 FTE).

Huisvestingskosten	Werkelijk 2024	Begroting 2025	Werkelijk 2025
Huurkosten	€ 190.294	€ 225.700	€ 194.009
Belastingen en verzekeringen	€ 21.893	€ 31.000	€ 27.296
Toevoeging onderhoud en instandhouding	€ 939.974	€ 968.600	€ 974.317
Onderhoud en verduurzaming	€ 102.159	€ 66.800	€ 221.805
Energiekosten	€ 228.195	€ 281.200	€ 224.957
Andere huisvestingskosten	€ 27.726	€ 29.600	€ 40.974
Totaal huisvestingskosten	€ 1.510.241	€ 1.602.900	€ 1.683.358

Huurkosten

De Citadel in Den Bosch wordt gehuurd van het Rijksvastgoedbedrijf. Per 1 januari 2019 is er een nieuwe huurovereenkomst afgesloten met een looptijd van 3 jaar. Na afloop van deze periode loopt de overeenkomst voor onbepaalde tijd door. De huurprijs is gebaseerd op de financieringslasten en de boekwaarde van De Citadel. Dit bedrag wordt verhoogd met een opslag voor het Rijksvastgoedbedrijf voor eigenaarslasten. De in rekening gebrachte huur voor De Citadel over 2025 bedroeg € 194.009.

Toevoeging onderhoud en instandhouding

Per 1 januari 2019 is het eigenaarsonderhoud door het RVB overgedragen naar het BHIC. Het Rijk blijft eigenaar, maar het BHIC is verantwoordelijk voor het onderhoud en de instandhouding van De Citadel. Daartoe is een onderhouds-en instandhoudingsplan opgesteld met een looptijd van 30 jaar. De berekende toevoeging aan deze voorziening bedraagt € 969.039. Het restant van deze post betreft de toevoeging aan de onderhoudsvoorziening van de locatie Grave, een bedrag van € 5.278.

Onderhoud en verduurzaming

Dit betreft het klein onderhoud en inrichtingskosten, wat niet is opgenomen in het meerjarig onderhouds- en instandhoudingsplan. Voor de locatie in Den Bosch komt dit uit op € 19.547 en voor Grave op € 13.900. Verder betreft dit ons aandeel in de kosten van het beheer en onderhoud van het gezamenlijke pand in Grave, via de Vereniging Van Eigenaren Zuid-Ooster Grave (€ 178.694). Dit laatste bedrag is dit jaar hoger als gevolg van ons aandeel in het aanpassen en vervangen van Vve-installaties en oplossen van lekkages. Tenslotte zijn er kosten gemaakt voor Onderhoud inrichting / meubilair (Den Bosch en Grave) van € 7.600 en kleine verduurzamingsmaatregelen (€ 1.800).

Energiekosten

De energie wordt deels centraal ingekocht door het Rijksvastgoedbedrijf. Een belangrijk aspect bij het uitvoeren van onze wettelijke taak is het in goede staat houden van de overgedragen fysieke archieven. In de Archiefwet en daaruit voortvloeiende Archiefregeling zijn eisen vastgelegd over het klimaat in de archiefdepots. Dit betreft dan onder meer constante waarden voor temperatuur (tussen 16 en 20 graden) en luchtvochtigheid (tussen 45% en 55%). De energiekosten zijn licht gedaald t.o.v. 2024.

Zoals eerder beschreven zijn we gestart met verduurzamingsmaatregelen om ook het energieverbruik terug te dringen. Het verbruik van zowel gas als elektra is in 2025 gestegen. Wel is het zo dat het gasverbruik substantieel beïnvloed wordt door het wel of niet hebben van een strenge winter. De klimaatinstallaties van de depots van het BHIC worden voor een belangrijk deel elektrisch aangestuurd. De kosten van elektra zijn in de begroting ook substantieel hoger dan de kosten van gas. De kosten van gas bedroegen in 2025 € 43.900, van elektra € 180.000 en van water € 800.

Andere huisvestingskosten
Onder deze post vallen de schoonmaakkosten, gevel-en glasbewassing en de bewakings-en beveiligingskosten.

Organisatiekosten	**Werkelijk 2024**	**Begroting 2025**	**Werkelijk 2025**
Kantoorkosten, telefonie en dataverbindingen	€ 46.108	€ 60.300	€ 48.414
Advies-, administratie- en accountantskosten	€ 101.188	€ 57.000	€ 91.475
Automatiseringskosten	€ 123.048	€ 126.800	€ 168.524
Algemene kosten	€ 37.315	€ 38.600	€ 38.987
Andere organisatiekosten	€ 11.347	€ 14.500	€ 17.848
Totaal organisatiekosten	€ 319.006	€ 297.200	€ 365.248

Onder de advieskosten vallen de kosten van externe adviserin. Onder automatiseringskosten vallen de licentiekosten en onderhouds-en servicecontracten van de ICT-voorzieningen. De automatiseringskosten stijgen meer dan trendmatig. De algemene kosten betreffen reiskosten, bestuurskosten, representatiekosten, verzekeringen en bijdragen aan brancheorganisaties. Onder andere organisatiekosten vallen onder meer inkoop, catering en koffievoorzieningen voor bezoekers.

Afschrijvingen	**Werkelijk 2024**	**Begroting 2025**	**Werkelijk 2025**
Gebouwen	€ 46.277	€ 46.300	€ 46.278
Verbouwingen	€ 1.578	€ 41.800	€ 15.671
Installaties	€ 7.147	€ 44.000	€ 46.231
Inventarissen	€ 27.791	€ 26.000	€ 24.354
Depotinrichtingen	€ 30.325	€ 30.400	€ 30.325
ICT- hardware	€ 72.264	€ 68.200	€ 71.397
ICT- software	€ 22.572	€ 34.600	€ 8.451
Totaal afschrijvingen	€ 207.954	€ 291.300	€ 242.707

De afschrijvingen zijn ten opzichte van de begroting lager vanwege de vertraging van de verbouwing van het voormalig restauratieatelier. De verbouwing is dit jaar afgerond en zal vanaf 2026 volledig in de afschrijvingskosten meelopen. De afschrijving van de ICT-software is lager dan begroot, doordat de vervanging van de website is vertraagd.

Collectiebeheer	Werkelijk 2024	Begroting 2025	Werkelijk 2025
Transport archief en aankoop collecties	€ 1.716	€ 8.200	€ 899
Gebruiksgoederen en onderhoudskosten depots	€ 52.863	€ 24.100	€ 32.631
Scannen door derden en digitaliseringskosten	€ 20.361	€ 107.300	€ 92.747
Internet-, cloud- en hostingsdiensten	€ 270.440	€ 348.300	€ 286.519
Inhuur derden en ontwikkeling	€ 46.324	€ 68.200	€ 54.190
Totaal collectiebeheer	€ 391.704	€ 556.100	€ 466.986

Scannen door derden en digitaliseringskosten
Dit jaar betreft dit het scannen van registers van de Burgerlijke Standen van beeldmateriaal. In zowel 2025 als 2026 vindt een extra project scannen van akten plaats, waardoor de kosten hoger zijn als in 2024)

Internet-, cloud- en hostingsdiensten
Dit betreft diensten voor het beheer en onderhoud van onze collectie. Daarvoor zijn binnen onze eigen ICT-omgeving voorzieningen getroffen, zoals scanners, beveiliging en opslag (€ 47.600). Een deel van onze digitale archieven wordt gehost bij een externe partij, waar ook de digitale exemplaren van de service scannen op verzoek worden geplaatst (€ 108.900).
Daarnaast betreft dit lokale exploitatiekosten in verband met de e-depotvoorziening (€ 11.000) en de jaarlijkse vergoedingen voor onze e-depotvoorziening, te weten de CEP-versie (Cloud Edition Professional) van Preservica en My-Lex (totaal € 119.000).

Inhuur derden en ontwikkeling
Dit betreft de inhuur van derden voor de ontwikkeling en verbetering van de hierboven genoemde diensten (€ 35.100). Daarnaast betreft dit de kosten voor (bijna 100) vrijwilligers (met name reiskosten), die helpen met het maken van indexen op onze bronnen (€ 19.000).

Publieksbereik	Werkelijk 2024	Begroting 2025	Werkelijk 2025
Bibliotheek en studiezaal	€ 4.990	€ 12.500	€ 4.840
Internet-, cloud- en hostingsdiensten	€ 109.832	€ 132.500	€ 102.643
Inhuur derden en ontwikkeling	€ 52.589	€ 92.800	€ 146.688
Publiciteit en promotie	€ 68.048	€ 49.600	€ 33.924
Totaal publieksbereik	€ 235.459	€ 287.400	€ 288.095

Internet-, cloud- en hostingsdiensten
Dit betreft diensten voor het beheer en onderhoud van onze hoofdwebsite bhic.nl en diverse satellietwebsites, waaronder hostings-en licentiekosten van verschillende producten.

Inhuur derden en ontwikkeling
Dit betreft de inhuur van derden voor de ontwikkeling en verbetering van onze hoofdwebsite bhic.nl en diverse satellietwebsites. De kosten betreffen het regulier onderhoud, updates, het oplossen van problemen en het verbeteren van de performance van de websites. De stijging van de kosten in 2025 betreffen de aanbesteding voor een nieuwe website.

Publiciteit en promotie
Dit betreft met name de kosten van meerdere publieksdagen in 2025 en de kosten voor promotie van de Brabantse geschiedenis in de vorm van podcasts en animaties. In 2024 is veel energie gestoken in het verhaal van de moord op Marietje.

Financieringskosten	Werkelijk 2024	Begroting 2025	Werkelijk 2025
Rentelasten	€ 43.476	€ 39.000	€ 38.963
Rentebaten	€ -198.729	€ -78.400	€ -126.102
Totaal financieringskosten	€ -155.253	€ -39.400	€ -87.139

Dit betreft de lasten van de twee langlopende leningen van de BNG afgesloten in 2005 en 2006. De rentebaten zijn afkomstig van het Rijk. Inmiddels ontvangen we weer een rentevergoeding over ons saldo schatkistbankieren.

Toevoegingen reserves	Werkelijk 2024	Begroting 2025	Werkelijk 2025
De Citadel	€ -	€ 0	€ 0
E-depot	€ 150.000	€ 125.000	€ 125.000
Genealogisch centrum	€ -	€ 0	€ 0
Publieksfunctie	€ -	€ 0	€ 0
Totaal toevoegingen reserves	€ 150.000	€ 125.000	€ 125.000

Conform de vastgestelde begroting is er een bedrag toegevoegd aan de bestemmingsreserve E-depot.

Onttrekkingen reserves	Werkelijk 2024	Begroting 2025	Werkelijk 2025
De Citadel	€ 9.144	€ 25.000	€ 1.759
E-depot	€ 152.483	€ 170.500	€ 137.026
Genealogisch centrum	€ 13.923	€ 22.000	€ 38.694
Publieksfunctie	€ 28.787	€ 85.300	€ 34.100
Totaal onttrekkingen reserves	€ 204.337	€ 302.800	€ 211.579

<u>De Citadel</u>
De onttrekking in 2025 betreft kosten die samenhangen met de mogelijke verduurzamingsmaatregelen genoemd in het EPA-U (Energie Prestatie Advies Utiliteitsgebouwen).

<u>E-depot</u>
De onttrekking in 2025 betreft exploitatiekosten van de e-depotvoorziening, waaronder de kosten voor de exploitatie van MY-LEX PRO/view. Gebleken is dat MY-LEX PRO een duidelijke meerwaarde biedt voor de toegankelijkheid van het E-depot. Verder betreft dit hostings-en licentiekosten van verschillende softwareproducten, zoals de jaarlijkse vergoeding voor onze e-depotvoorziening, te weten de CEP-versie (Cloud Edition Professional) van Preservica. Veel overheidsorganisaties, bijvoorbeeld het Nationaal Archief, maken gebruik van de diensten van Preservica.

<u>Genealogisch centrum</u>
De onttrekking in 2025 betreft de kosten van het scannen van registers van de Burgerlijke Stand.

<u>Publieksfunctie</u>
De onttrekking in 2025 betreft personeelskosten en de kosten van het digitaliseren van films.

IV Overige gegevens

1. Controleplicht

Op basis van geldende wettelijke bepalingen en het Besluit accountantscontrole decentrale overheden wordt accountantscontrole uitgevoerd. De accountant wordt gevraagd een oordeel te geven over getrouwheid en rechtmatigheid. Daarnaast schrijven ook de statuten van het BHIC een accountants-controle voor.

2. Statutaire bepalingen inzake resultaatbestemming

Volgens artikel 22 van de Regeling Brabants Historisch Centrum kan een batig saldo worden bestemd voor vorming van of toevoeging aan de reserve. De hoogte van de reserve wordt bepaald door het algemeen bestuur, gehoord de minister, de raden van de gemeenten en de algemene besturen van de waterschappen. Voor zover een batig saldo niet wordt aangewend voor de reserve wordt het saldo naar rato uitgekeerd aan de deelnemers.

De reserve bedraagt niet meer dan 10% van de gezamenlijke bijdragen van de minister, de gemeenten en de waterschappen, tenzij door hen gezamenlijk een ander percentage wordt vastgesteld.

3. Voorstel

1. het vaststellen van de jaarrekening 2025 in zijn vergadering van 27 maart 2026, met een batig saldo van € 20.818;

2. a. een bedrag van € 20.818 toe te voegen aan de algemene reserve;
   b. een bedrag van € 125.000 toe te voegen aan de bestemmingsreserve E-depot;
   c. een bedrag van € 1.759 te onttrekken aan de bestemmingsreserve De Citadel;
   d. een bedrag van € 137.026 te onttrekken aan de bestemmingsreserve E-depot;
   e. een bedrag van € 38.694 te onttrekken aan de bestemmingsreserve Genealogisch centrum;
   f. een bedrag van € 34.100 te onttrekken aan de bestemmingsreserve Publieksfunctie;

   g. in te stemmen met de verantwoording van het Dagelijks Bestuur inzake rechtmatigheid;

   h. te verklaren dat de voorzieningen voor onderhoud en instandhouding van voldoende omvang zijn voor de bekostiging van het toekomstig onderhoud en instandhouding, op basis van een recent beheerplan.

4. Gebeurtenissen na balansdatum

Geen.

5. Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT)

Per 1 januari 2013 is de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT) ingegaan. Deze verantwoording is opgesteld op basis van de volgende op het Brabants Historisch Informatie Centrum van toepassing zijnde regelgeving: het algemene WNT-maximum.

Het bezoldigingsmaximum in 2025 voor het Brabants Historisch Informatie Centrum is € 246.000 (FT-basis). Het weergegeven toepasselijke WNT-maximum per persoon of functie is berekend naar rato van de omvang omvang (en voor topfunctionarissen tevens de duur) van het dienstverband, waarbij voor de berekening de omvang van het dienstverband nooit groter kan zijn dan 1,0 fte. Uitzondering hierop is het WNT-maximum voor de leden van het bestuur; dit bedraagt voor de voorzitter (15%) € 36.900 en voor de overige leden (10%) € 24.600.

Bezoldiging topfunctionarissen

Leidinggevende topfunctionarissen met dienstbetrekking

Gegevens dit jaar (2025)		**I.Orbon**
Functie(s)		Directeur
Datum aanvang functie in boekjaar		1-jan
Datum einde functie in boekjaar		31-dec
Omvang dienstverband (in fte)		0,889
Gewezen topfunctionaris?		nee
Individueel toep. bezoldigingsmax.	€	218.694
Beloning + Belastbare onkostenvergoedingen	€	133.265
Beloningen betaalbaar op termijn *	€	20.543
Subtotaal	€	154.165
-/- Onverschuldigd betaald bedrag	€	0
Totale bezoldiging boekjaar	**€**	**154.165**

* Dit zijn de door de werkgever betaalde pensioenpremies conform de cao.

	I.Orbon
Gegevens voorgaand jaar (2024)	Niet van toepassing

Leidinggevende topfunctionarissen met dienstbetrekking

		J.C. Kriek
Gegevens voorgaand jaar (2024)		Directeur
Aanvang en einde functievervulling		1/1 - 15/6
Omvang dienstverband (in fte)		0,889
Beloning + Belastbare onkostenvergoedingen	€	54.927
Beloningen betaalbaar op termijn	€	8.559
Totale bezoldiging voorgaand jaar	**€**	**63.486**

* Dit zijn de door de werkgever betaalde pensioenpremies conform de cao.

Leidinggevende topfunctionarissen met dienstbetrekking

		A.J.A. Wijgers
Gegevens voorgaand jaar (2024)		Directeur
Aanvang en einde functievervulling		1/1 - 15/6
Omvang dienstverband (in fte)		1,000
Beloning + Belastbare onkostenvergoedingen	€	68.828
Beloningen betaalbaar op termijn	€	9.816
Totale bezoldiging voorgaand jaar	**€**	**78.644**

* Dit zijn de door de werkgever betaalde pensioenpremies conform de cao.

Uitkeringen wegens beëindiging dienstverband aan topfunctionarissen

Gegevens dit jaar (2025)		**J.C. Kriek**
Functie(s) bij beëindiging dienstverband		Directeur
Omvang dienstverband (in fte)		0,889
Jaar waarin dienstverband is beëindigd		2024
Overeengekomen uitkeringen wegens beëindiging	€	66.675
Individueel toep. bezoldigingsmax.	€	66.675
Totaal uitkeringen wegens beëindiging (som jaren)	€	30.689
Waarvan betaald in 2024	€	30.689
Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen	€	0
Het bedrag van de overschrijding en de reden	€	0
Toelichting op vordering Onverschuldigd betaald		n.v.t.

		J.C. Kriek
Gegevens voorgaand jaar (2024)		Directeur
Aanvang en einde functievervulling		16/06 - 31/12
Omvang dienstverband (in fte)		0,889
Beloning + Belastbare onkostenvergoedingen	€	18.433
Beloningen betaalbaar op termijn	€	-
Totale bezoldiging voorgaand jaar	**€**	**18.433**

Toezichthoudende topfunctionarissen

		P.L.B.A. van Geel
Gegevens voorgaand jaar (2024)		Voorzitter
Aanvang en einde functievervulling		1/1 - 31/12
Omvang dienstverband (in fte)		n.v.t.
Beloning + Belastbare onkostenvergoedingen	€	3.189
Beloningen betaalbaar op termijn	€	0
Totale bezoldiging voorgaand jaar	**€**	**3.189**

Toezichthoudende topfunctionarissen waarvan bezoldiging € 2.100 of minder

Naam	Functie
P.L.B.A. van Geel	Voorzitter
De heer prof. dr. H.C. Bunt	Lid
Mevrouw A.M. Demmers-Van der Geest	Lid
De heer mr. J.C.M. Pommer	Lid
Mevrouw drs. M.A.H. Moorman	Lid

Overige rapportageverplichtingen op grond van de WNT
Naast de hierboven vermelde topfunctionarissen zijn er geen overige functionarissen met een dienstbetrekking die in 2025 een bezoldiging boven het individuele WNT-maximum hebben ontvangen. Er zijn in 2025 geen ontslaguitkeringen betaald aan overige functionarissen die op grond van de WNT dienen te worden gemeld, of die in eerdere jaren op grond van de WOPT of de WNT vermeld zijn of hadden moeten worden.

6. Verantwoording Dagelijks Bestuur inzake rechtmatigheid

Verantwoordelijkheid Dagelijks Bestuur
De baten en lasten alsmede de balansmutaties moeten getrouw in de jaarrekening worden opgenomen. Uit het getrouw opnemen van de baten en lasten alsmede de balansmutaties, blijken een drietal rechtmatigheidscriteria niet expliciet. Dit betreffen het begrotings-, voorwaarden-, en misbruik- en oneigenlijk gebruik criterium. In deze rechtmatigheidsverantwoording licht het dagelijks bestuur toe in hoeverre bij de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten, alsmede de balansmutaties het begrotings-, voorwaarden-, en misbruik- en oneigenlijk gebruik criterium zijn nageleefd. Dit houdt in dat de verantwoorde baten en lasten, alsmede de balansmutaties in overeenstemming zijn met door het algemeen bestuur vastgestelde kaders, zoals de begroting en verordeningen en met bepalingen in de relevante wet- en regelgeving. Bij de waarderingsgrondslagen in de jaarrekening is het door het algemeen bestuur op 4 juli 2025 vastgestelde normenkader van de relevante wet- en regelgeving verder toegelicht.

Deze verantwoording hanteert een grensbedrag omdat alleen de van belang zijnde aspecten in de verantwoording hoeven te worden betrokken. Deze grens is door het algemeen bestuur bepaald en bedraagt 2% van de totale lasten exclusief toevoegingen aan de reserves en is daarmee vastgesteld op € 144.475.

Bevinding
Het dagelijks bestuur is van mening dat de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties rechtmatig tot stand zijn gekomen binnen de daarvoor gestelde grens.

In de paragraaf rechtmatigheid is op basis van de Kadernota rechtmatigheid van de commissie BBV en op basis van de afspraken met het algemeen bestuur, aanvullende informatie opgenomen over de financiële rechtmatigheid. In deze paragraaf heeft het dagelijks bestuur ook beschreven, indien van toepassing, welke actie hij onderneemt om vermelde afwijkingen in de toekomst te voorkomen.

CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

Datum
19-02-2026

Aan: het bestuur van Brabants Historisch Informatie Centrum

Kenmerk
080.067

A. Verklaring over de in de jaarstukken opgenomen jaarrekening 2025

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2025 van Brabants Historisch Informatie Centrum te 's-Hertogenbosch gecontroleerd.

Naar ons oordeel geeft de in deze jaarstukken opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en samenstelling van het vermogen van Brabants Historisch Informatie Centrum op 31 december 2025 en van het resultaat over 2025, alsmede van de financiële rechtmatigheid over 2025 in overeenstemming met het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV) en voldoet aan de bepalingen van en krachtens de Wet normering topinkomens (WNT).

Deze jaarrekening bestaat uit:

- de balans per 31 december 2025;
- de resultatenrekening over 2025;
- de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen, waaronder de rechtmatigheids-verantwoording van het dagelijks bestuur.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden, het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (Bado), het normen- en toetsingskader dat door het bestuur is vastgesteld op 4 juli 2025 en het controleprotocol Wet normering topinkomens (WNT) vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van Brabants Historisch Informatie Centrum zoals vereist in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA)

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Naleving anticumulatiebepaling WNT niet gecontroleerd

In overeenstemming met het Controleprotocol WNT 2025 hebben wij de anticumulatiebepaling, bedoeld in artikel 1.6a WNT en artikel 5, lid 1, sub n en o Uitvoeringsregeling WNT, niet gecontroleerd. Dit betekent dat wij niet hebben gecontroleerd of er wel of niet sprake is van een normoverschrijding door een leidinggevende topfunctionaris vanwege eventuele dienstbetrekkingen als leidinggevende topfunctionaris bij andere WNT-plichtige instellingen, alsmede of de in dit kader vereiste toelichting juist en volledig is.

San-Q Accountants

Vogelstraat 35
5212 VL 's-Hertogenbosch

B. Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen andere informatie

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvatten de jaarstukken andere informatie, die bestaat uit:

- het jaarverslag;
- de verantwoording Dagelijks Bestuur inzake rechtmatigheid;
- andere informatie zoals vereist door het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat. Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen uit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in de Nederlandse standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van het jaarverslag en de andere informatie in overeenstemming met het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten.

C. Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheid van het bestuur voor de jaarrekening

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten en de bepalingen van en krachtens de Wet normering topinkomens (WNT). In dit kader is het bestuur verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Het bestuur is tevens verantwoordelijk voor de rechtmatige totstandkoming van de in de jaarrekening verantwoorde baten, lasten en balansmutaties. Rechtmatige totstandkoming betekent in overeenstemming met de begroting en met de in de relevante wet- en regelgeving, waaronder het normen- en toetsingskader dat door het bestuur is vastgesteld op 4 juli 2025.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het bestuur afwegen of de organisatie in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemd verslaggevingsstelsel moet het bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuur het voornemen heeft om de organisatie te liquideren of de activiteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is. Het bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de organisatie haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

Onze verantwoordelijkheid voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle fouten en fraude ontdekken. Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (BADO), het normen- en toetsingskader dat door het bestuur is vastgesteld op 4 juli 2025, de Regeling Controleprotocol WNT 2025, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de stichting;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving, de gebruikte financiële rechtmatigheidscriteria en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- het vaststellen dat de door het bestuur gehanteerde continuïteits-veronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de onderneming haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een onderneming haar continuïteit niet langer kan handhaven;
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Wij communiceren met het bestuur onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Wij bevestigen aan het bestuur dat wij de relevante ethische voorschriften over onafhankelijkheid hebben nageleefd. Wij communiceren ook met het bestuur over alle relaties en andere zaken die redelijkerwijs onze onafhankelijkheid kunnen beïnvloeden en over de daarmee verband houdende maatregelen om onze onafhankelijkheid te waarborgen.

Wij communiceren met het bestuur onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

's-Hertogenbosch, 19 februari 2026

San-Q Accountants
Namens deze:

Was getekend

drs. P.A.T.J. van Rossum RA

Ibhic
BRABANTS HISTORISCH INFORMATIE CENTRUM

Jaarverslag BHIC 2025

Op koers

DE SPEUR

Voorwoord

Op koers

We liggen op koers met onze doelstellingen uit het meerjarenplan 2023-2026. Met de realisatie van ons e-depot hebben we een belangrijke stap gezet in de duurzame toegankelijkheid van onze archieven. We zijn hét Genealogisch Centrum van Brabant met de inmiddels volledig gedigitaliseerde burgerlijke stand en dankzij de vele vrijwilligers die zich daarvoor hebben ingezet. Samen met andere Brabantse archieforganisaties zijn inmiddels 3000 films via BrabantinBeelden ontsloten. We schrijven geschiedenis met de onderzoeken van onze fellows, de prachtige verhalen in de podcasts. Onze nieuwsbrief bereikt inmiddels meer dan 8000 abonnees, onze website wordt jaarlijks 1,4 miljoen keer bezocht. Met behulp van de vele digitale bezoekers blijven we informatie delen en verhalen over Brabant vertellen. We laten vele stemmen aan het woord, ook de stemmen die in het archief nauwelijks aan bod komen omdat ze in de minderheid waren of tot een kwetsbare groep behoorden.

De digitalisering van onze dienstverlening gaat door

De verdergaande digitalisering stelt ons ook de komende periode voor uitdagingen. De informatie moet duurzaam toegankelijk blijven. De omvang van de informatie neemt toe en dat vraagt om een stevigere selectie bij de bron. De kosten van digitalisering stijgen. Over de authenticiteit van de informatie moet geen twijfel bestaan, ook niet als we AI inzetten. Onze digitale bezoekers verwachten een directe open toegang en tegelijkertijd moeten we de privacyaspecten goed afwegen. We zetten AI in vanuit de doelstelling dat deze ondersteunend moet zijn in onze taken, waarbij we het belang van betrouwbare informatie en de ethische en juridische aspecten goed borgen.

Maar digitalisering biedt ook kansen. Als BHIC lopen we hierin al enkele jaren voorop en dat betaalt zich uit. Met de certificering van ons e-depot laten we zien dat we een betrouwbare partner zijn voor onze aangesloten overheden: een kwaliteitsstempel op het duurzaam en toegankelijk archief. We merken bovendien dat onze overheidspartners ons goed weten te vinden: de adviesvragen nemen toe. We willen hierin met voldoende kwaliteit kunnen blijven leveren.

We bereiden ons voor op de nieuwe Archiefwet

Per 1 januari 2027 treedt de nieuwe Archiefwet in werking. Dat heeft voor het BHIC als provinciaal rijksarchief consequenties. De overbrengingstermijn voor archivering wordt vanaf dat moment verkort van twintig jaar naar tien jaar. Daarnaast heeft het Rijk besloten om uit onze gemeenschappelijke regeling te stappen. Dat leidt ertoe dat het bestuur vanaf 2027 alleen nog bestaat uit onze regionale partners (gemeenten en waterschappen). Met het Rijk hebben we het afgelopen jaar afspraken gemaakt over hoe we de samenwerking en de financiering ook voor de toekomst goed blijven invullen.

Ontwikkelingen op de Citadel bieden nieuwe mogelijkheden

In 2025 hebben we ook onze nieuwe buren verwelkomd. Erfgoed Brabant is in oktober geland in het voormalige restauratieatelier. Dat biedt de mogelijkheid om gezamenlijk vanuit de Citadel als dé Brabantse archief- en erfgoedlocatie naar buiten te treden. En daarmee een nog breder publiek bekend te maken met onze activiteiten. Met de stedelijke ontwikkelingen aan de noordkant van onze locatie, verwachten we dat de Citadel op termijn meer bezocht gaat worden. We willen de kansen die deze ontwikkeling biedt benutten, maar ook de kracht van onze locatie behouden: de sereniteit en het 'even mogen stilstaan' in de rust van een steeds drukkere omgeving.

Tot slot

Deze ontwikkelingen geven vertrouwen voor de toekomst. Daarbij voelen we ons gesteund door onze deelnemers, de gemeenten en waterschappen, en de vele andere overheidsorganisaties die hun archief aan het BHIC toevertrouwen. Die steun is immers de allerbelangrijkste voorwaarde om als BHIC te kunnen blijven doen waar we goed in zijn: archief bewaren, beheren en ontsluiten. En de prachtige verhalen die er in verscholen liggen, buiten onze muren in de spotlights zetten.

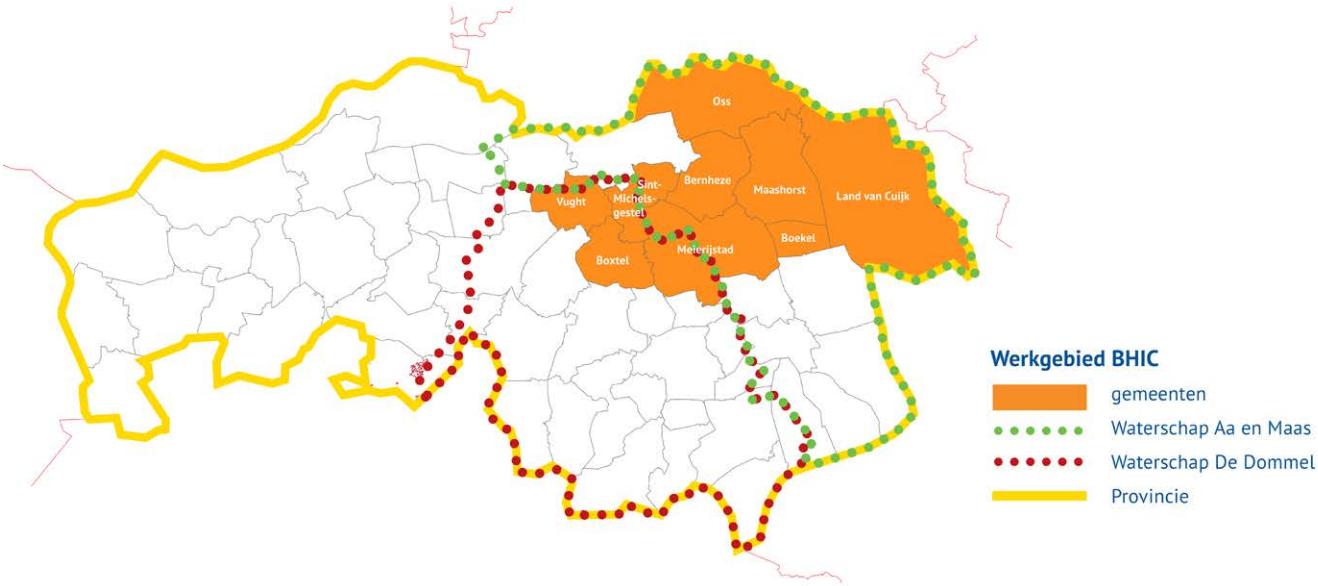
Ivka Orbon
Directeur Brabants Historisch Informatie Centrum

Collectie: Het hart van ons werk

Collectie

Het BHIC heeft de wettelijke taak om de collectie van onze aangesloten overheidspartners te bewaren, te beheren en te ontsluiten. Daarnaast houden we toezicht op de informatiehuishouding van aangesloten partners. En hebben we de zorg voor een aantal bijzondere particuliere collecties.

Aangesloten partners

Deelnemers	Dienstverleningsovereenkomst partners	Rijksinstellingen in de provincie	Overige partners
Rijk	Provincie Noord-Brabant	TU Eindhoven	Zuidelijke Rekenkamer
Gemeente Bernheze	Waterschap Brabantse Delta	Rechtbank Zeeland-West-Brabant	Port of Moerdijk
Gemeente Boekel	Heesch-West	Rechtbank Oost-Brabant	
Gemeente Boxtel	Belastingsamenwerking Oost-Brabant		
Gemeente Land van Cuijk	Omgevingsdienst Brabant Noord		
Gemeente Maashorst	Omgevingsdienst Midden- en West-Brabant		
Gemeente Meierijstad	Omgevingsdienst Zuidoost-Brabant		
Gemeente Oss	Aquon		
Gemeente Sint-Michielsgestel	WSD		
Gemeente Vught	Werkvoorzieningschap Noordoost-Brabant		
Waterschap Aa en Maas			
Waterschap De Dommel			

Het e-depot

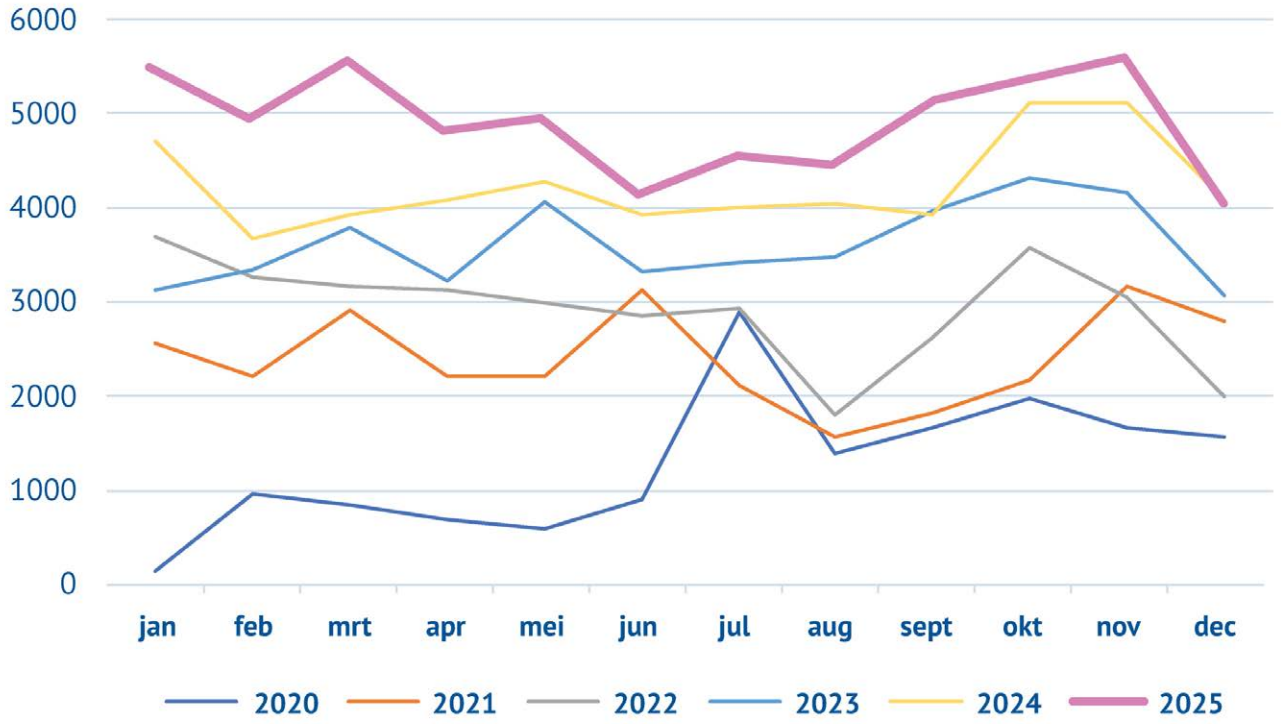
In het e-depot worden digitale bestanden opgenomen en duurzaam toegankelijk gemaakt. Het BHIC is al enkele jaren in het bezit ervan. Daarbij gaat het met name om overheidsarchieven. Dit jaar hebben de Provincie Noord-Brabant en gemeente Maashorst meerdere gedigitaliseerde archieven overgebracht. Ook de eerste particuliere archieven zijn opgenomen. Het gebruik van het depot groeit hard. Eind 2024 werd voor het eerst meer dan 5000 keer per maand een document aangevraagd. Deze trend heeft zich voortgezet; in vijf maanden kwamen we nu boven dit cijfer van 5000 aanvragen per maand.

Adviseur digitale informatie

Hugo van der Zande

"Met ons eigen e-depot zijn we continu bezig om de vele smaken van digitaal archief duurzaam te bewaren en op een prettige manier beschikbaar te stellen voor zowel burger als ambtenaar. Daarnaast adviseren we onze partners met uiteenlopende vraagstukken over hun eigen informatiehuishouding."

Gebruik e-depot

Om de archieven van overheden makkelijker over te nemen is het praktisch als de gegevens over de archiefstukken in een format worden aangeleverd, zodat het BHIC ze rechtstreeks kan inlezen in het systeem. Hiervoor wordt landelijk gebruik gemaakt van de standaard 'Metagegevens voor duurzaam toegankelijke overheidsinformatie' (MDTO). In 2025 is het digitaal depot zo ingericht dat gegevens die conform deze standaard worden aangeleverd meteen kunnen worden opgenomen in dit depot.

Een belangrijke mijlpaal is dat we het Core Trust Seal hebben ontvangen: een internationaal certificaat voor digitale duurzame en betrouwbare informatie. Dat biedt vertrouwen aan de overheidsorganisaties die bij het BHIC zijn aangesloten. Daarmee hebben we ook een slag gemaakt in de kwaliteit van onze werkprocessen en procedures. We hebben onze functionaliteiten in het zoekportaal verbeterd. Zo kunnen onze online bezoekers en gebruikers in de studiezaal in één keer een grote hoeveelheid bestanden downloaden.

Twee keer per jaar organiseert het team Relatiebeheer van het BHIC een DIV kennisbijeenkomst voor de collega's bij de aangesloten overheden. (foto BHIC)

Inspectie, Toezicht en Advies

Het doen van een inspectie is een wettelijke taak. Het is van belang dat de archieven vanaf het begin goed geordend worden, zodat ze bij het moment van overbrenging naar het BHIC al goed beschreven en materieel verzorgd zijn. Dit jaar hebben we bij tien organisaties een inspectie uitgevoerd. Daarnaast geven we advies op het gebied van selectie en vernietiging, vervanging en migratie en ondersteunen we de overheidspartners bij het overbrengen van hun archieven.

De gesprekken met de overheidspartners richten zich steeds meer op advies aan de bron van de informatiehuishouding. Dat is nodig omdat de digitalisering leidt tot omvangrijkere en complexere data en informatie. Door vanaf het begin van een proces onze overheidspartners met raad en daad terzijde te staan, houden we beter overzicht in het werk op het moment van overbrenging. Daarnaast informeren we onze deelnemers over de vereisten van de nieuwe Archiefwet die per 1 januari 2027 van kracht gaat.

Twee keer per jaar organiseren we een kennisbijeenkomst voor de DIV-medewerkers van onze overheidspartners. Dit jaar stonden onder andere de uitdagingen die de nieuwe wet- en regelgeving met zich meebrengt centraal.

Specialist inventarisatie & toegankelijkheid

Elise Kleuskens

"Wanneer archieven bij ons aankomen, zijn ze vaak nog niet raadpleegbaar. Ik beschrijf de stukken, zodat alle informatie goed terug te vinden is via onze website en in de studiezaal. Op die manier groeit het geheugen van Brabant weer een stukje."

Ontwikkelingen in onze collectie in 2025

In 2025 hebben we een aantal papieren archieven van gemeenten van voor de herindeling kunnen afsluiten en overbrengen naar het BHIC. Denk bijvoorbeeld aan het bestuursarchief gemeente Sint Anthonis 1994-2003 (nu onderdeel van de gemeente Land van Cuijk) en de diverse archieven van Erp, Veghel, Sint-Oedenrode en Schijndel (Meierijstad). We hebben ook vele archieven van gemeenten toegankelijk gemaakt. Het oudste archief is dat van het dorpsbestuur Liempde uit de periode 1592-1810.

Daarnaast hebben we weer een aantal bijzondere particuliere archieven ontvangen.
Een paar voorbeelden:

- *Een doos met middeleeuwse oorkonden van het Bisdom Den Bosch is de oudste aanwinst dit jaar.*
- *Vaak zijn de bijzondere aanwinsten onderdeel van onderzoek en publicatie. Het archief over Truus Smulders, de eerste vrouwelijke burgemeester in Nederland, is er daar één van. Dit archief is geschonken door Klaas Tammes, de schrijver van 'De ambtsketen veroverd'. Het bevat bijzondere geluidsfragmenten van geïnterviewden die Truus Smulders gekend hebben. De publicatie is te vinden in de bibliotheek van het BHIC.*
- *De Tweede Wereldoorlog spreekt ook tachtig jaar na de bevrijding nog tot de verbeelding. De honderd brieven uit de Tweede Wereldoorlog (1938-1946) aan Toos van Ginneken bieden een bijzonder inkijkje in de correspondentie van Engelse en Schotse soldaten die tijdens de oorlog een tijd bij de familie Van Ginneken in Bergen op Zoom verbleven.*
- *Het verzetsarchief van Jeanne 'Puck' Fermont (1944-1945) doet verslag van alle activiteiten en plannen van de Stoottroepen in de periode tussen 5 en 14 september 1944. Dit archief is geschonken nadat journalist Mijke van Wijk het heeft gebruikt voor de twee podcasts over haar familie: 'Tante Jos', verzetsheldin en 'Oom Matje', die zich bij de NSB had aangesloten.*

Ook onze bibliotheek is aangevuld met bijzondere publicaties. Zo beschrijft Luc Brants in zijn boek 'Vijf eeuwen queer Breda' de geschiedenis van seksuele- en genderdiversiteit in Breda en West-Brabant. Hij laat zien hoe lhbti'ers zich door de eeuwen heen hebben bewogen tussen vervolging en organisatie. Veel nieuwe publicaties gaan over de gevolgen van de Tweede Wereldoorlog voor het dagelijks leven in Brabant. Denk aan 'Het andere verhaal van Noord-Brabant en de Noord-Brabanders in de Tweede Wereldoorlog' van Arnoud-Jan Bijsterveld e.a. Of aan de mooi geïllustreerde uitgave 'De vergeten gezichten van Brabant: tussen oorlog en vrede' van Ben Damen, over de persoonlijke levensverhalen van verschillende oorlogsslachtoffers in Oost- en Midden-Brabant.

Kerfstok

Dit jaar heeft één van onze historische items een heel andere weg afgelegd: ons kerfstokje is één van de pronkstukken van de tentoonstelling 'Thuis in de 17e eeuw' in het Rijksmuseum. Het kerfstokje was een alledaags voorwerp in de 17e eeuw: met de streepjes in de kerfstok werd de rekening bij de bakker bijgehouden. Het is een landelijk uniek exemplaar: deze voorwerpen verdwenen in die tijd na gebruik in het haardvuur, dus er zijn geen andere exemplaren bekend.

Kerfstok uit de collectie van het BHIC in het Rijksmuseum in Amsterdam tijdens de tentoonstelling 'Thuis in de 17e eeuw'. (foto BHIC)

Meer publiek, meer divers publiek, meer tevreden publiek

Publiek

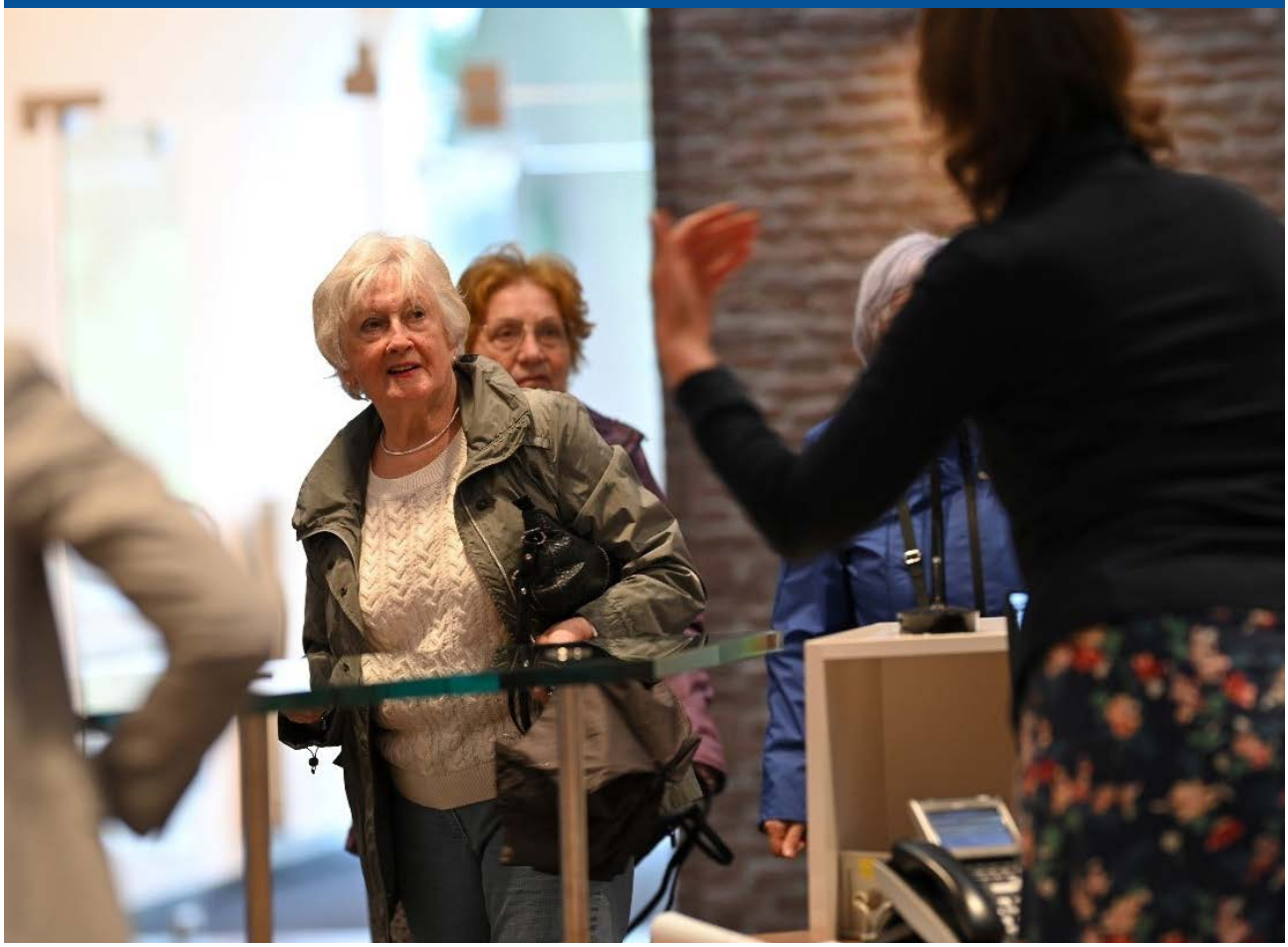
Onze dienstverlening is de kern in onze doelstelling om een breed, divers en meer tevreden publiek te bereiken. We maken onze archieven toegankelijk door onze bezoekers goed en snel op weg te helpen. En we maken ze laagdrempelig door de verhalen uit onze bronnen te vertellen en de geschiedenis van Brabant uit onze archieven te laten beleven.

Kwaliteitsmonitor Dienstverlening Archieven

Eens in de twee jaar wordt binnen de archiefsector de Kwaliteitsmonitor Dienstverlening uitgevoerd. Met trots kunnen we melden dat we een prachtige 8,5 scoorden. Dat hoge cijfer wordt bevestigd door de positieve reacties die we ontvangen, zoals deze mooie waardering:

> *"Het BHIC is de fijnste archiefinstelling die ik ken. Compliment voor hoe de informatie ontsloten en ondersteund wordt."*

Met meer dan 1000 respondenten valt ook de hoge betrokkenheid op. Dat zegt veel over de positie van het BHIC als koploper in (digitale) dienstverlening en het bereiken en aan ons binden van mensen. Zowel het cijfer als het aantal respondenten zijn het op-één-na-hoogste van heel Nederland.

Het BHIC is dik geslaagd met het rapportcijfer 8,5. (foto Jaap Joris Vens, Superformosa)

De website

De website is onze belangrijkste toegang tot alles wat we in huis hebben aan kennis en informatie, producten en diensten, hulp en duiding. Ons digitaal bereik is substantieel, ver boven het landelijk gemiddelde. Bhic.nl werd in 2025 ca. 1.380.000 keer bezocht, de themawebsites (zoals BrabantinBeelden, Wierook, Wijwater & Worstenbrood en Brabantse gesneuvelden) werden gezamenlijk 407.000 keer bezocht.

Veel aandacht is dit jaar uitgegaan naar de opstart van de nieuwe website. De huidige website bestaat inmiddels al zo'n twaalf jaar. Alhoewel gebruikers er per saldo tevreden mee zijn, lopen we bij de doorontwikkeling tegen technische beperkingen aan. Ook worden digitale toegankelijkheid en informatiebeveiliging steeds belangrijker. We verwachten eind 2026 met een nog betere website live te kunnen gaan.

De studiezaal en het CABR

De fysieke studiezaal blijft ook in digitale tijden onmisbaar. We helpen er de mensen in hun onderzoek. Fysiek bezoek is ook nodig om de beperkt openbare dossiers in te zien die gevoelige, vaak persoonlijke informatie bevatten. Een voorbeeld hiervan is het Centraal Archief Bijzondere Rechtspleging (CABR): de archieven van direct na de oorlog. Het CABR was alleen nog toegankelijk bij het Nationaal Archief in Den Haag. Gezien de vele geïnteresseerde bezoekers hebben we met het Nationaal Archief de mogelijkheid voorbereid van inzage bij de decentrale rijksarchieven. Vanaf 2 februari 2026 is deze voorziening tijdelijk ook bij het BHIC beschikbaar. Een helpende hand en een luisterend oor kan dan nodig zijn.

Medewerker dienstverlening

Lisette Kuijper

"Rond de oorlog leven nog steeds veel vragen. Wat heeft mijn oma allemaal meegemaakt? Wat heeft onze opa precies gedaan? Het is dankbaar werk om samen met mensen die ontbrekende puzzelstukjes in hun familieverhaal te kunnen leggen."

Hét Genealogisch Centrum

Genealogie gaat over onderzoek naar je wortels: over waar je vandaan komt, waar je bij hoort en met wie je je verbonden voelt. Het gaat over onderzoek naar je identiteit. Om dit mogelijk te maken hebben we ook dit jaar weer volop geïnvesteerd in het digitaliseren en indiceren van alle documenten in de burgerlijke stand, de belangrijkste bron voor genealogisch onderzoek. Daarnaast zijn maar liefst 100.000 memories van successie (belasting op nalatenschappen) online gekomen; gescand en op naam toegankelijk gemaakt. Die geven inzicht in bezit – of gebrek daaraan – van Brabanders in de periode 1903-1927. Genealogen, wetenschappers en heemkundigen maken veel gebruik van deze onderzoeksbron.

Onze vrijwilligers ondersteunen ons op verschillende manieren. Grote projecten zijn het indiceren van de burgerlijke stand en kerkelijke doop-, trouw- en begraafboeken. Tegelijkertijd maken we de omslag van indiceren door vrijwilligers naar transcriberen door AI. Maar vrijwilligers blijven nodig om AI te trainen én te controleren.

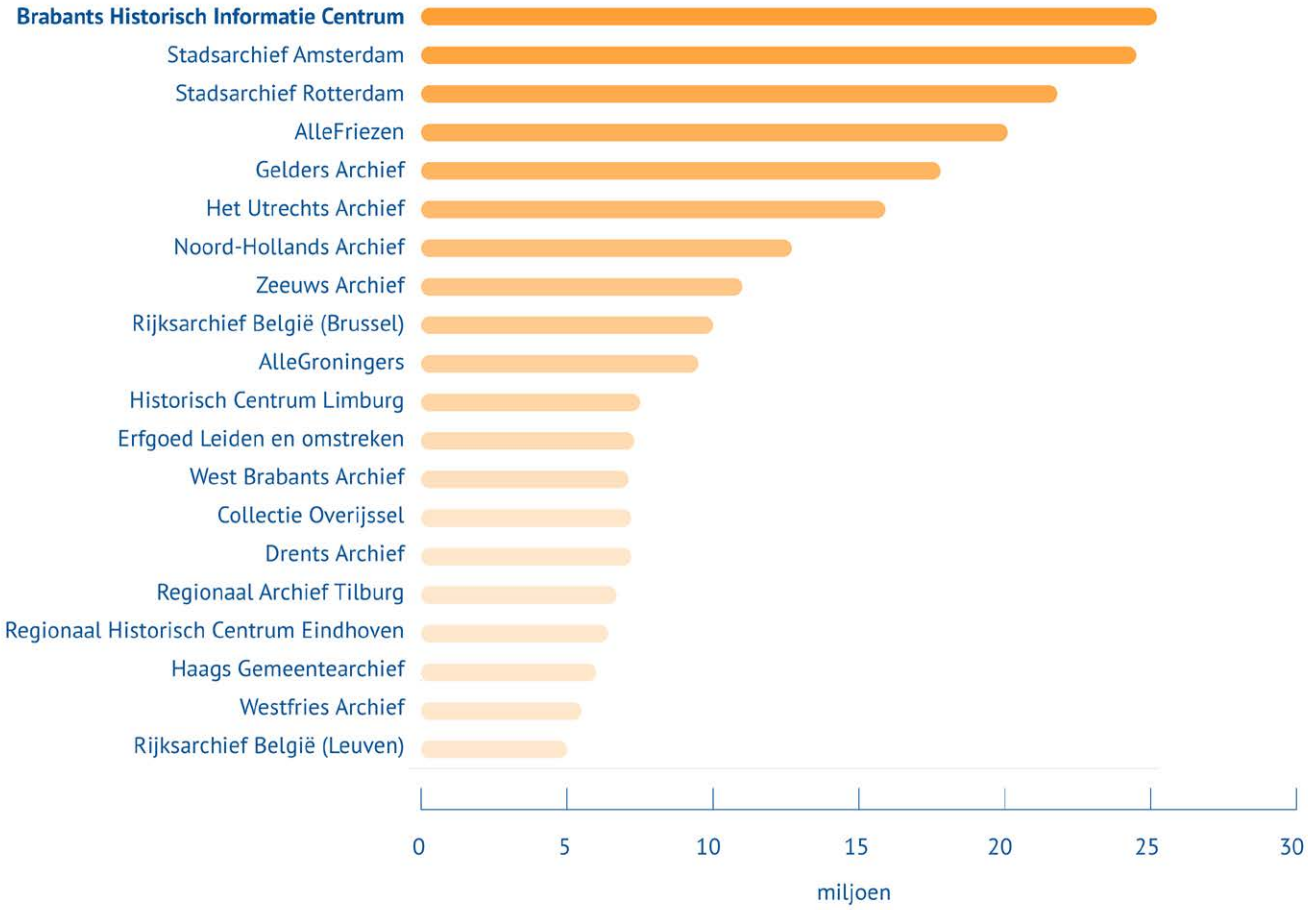

Het BHIC is trots op zijn vele vrijwilligers en koestert ze daarom ook. (foto BHIC)

Een goed voorbeeld van AI in combinatie met de hulp van onze vrijwilligers is de inzet op de kwaliteitsverbetering van de database. Ondanks secure invoer en vaak nog een controleslag door vrijwilligers sluipen er bij het overnemen van gegevens altijd foutjes in de invoer. Bijvoorbeeld door leesproblemen van oude handschriften of gewoon tikfouten. We zetten nu een computerscript in om fouten te signaleren. Dat levert op meer dan 24 miljoen persoonsvermeldingen natuurlijk een substantieel aantal op. Meer dan 52.000 foutjes zijn vervolgens door één (!) vrijwilliger nagelopen en gecorrigeerd. Door eigen collega's zijn nog eens 7000 reguliere foutmeldingen nagekeken en gecorrigeerd. Dat is op het totaal maar een kwart procent, maar wél van belang. Zo kan AI beter afzonderlijke persoonsvermeldingen koppelen aan dezelfde persoon (bijvoorbeeld een memorie van successie aan een geboorteakte, een huwelijksakte of een registratie in de gevangenis).

Onderstaande tabel laat het aantal persoonsvermeldingen zien dat archiefinstellingen in Nederland en België via open data beschikbaar stellen aan het platform Open Archieven. De cijfers geven inzicht in de omvang van de toegankelijke archiefinformatie en maken zichtbaar in welke mate archieven bijdragen aan het breed ontsluiten van persoonsgegevens voor onderzoek.

Aantal persoonsvermeldingen

Publieksdag Familiesporen

Met het Nationaal Slavernijmuseum en de Stichting Comité Keti Koti 's-Hertogenbosch hebben we de publieksdag Familiesporen georganiseerd. Bezoekers woonden lezingen bij (o.a. door oud-fellow Joris Martens: 'Geen verre geschiedenis, Brabantse banden met het slavernijverleden') en konden onder begeleiding in de studiezaal werken aan hun eigen familieonderzoek, geholpen door experts van het BHIC en een Surinaams en Caribisch specialist. Deze dag leverde indrukwekkende gesprekken en verrassende archiefvondsten op. Bovendien bereikten we een publiek dat doorgaans niet naar de Citadel komt en leerden we ook zelf over verborgen sporen van slavernijverleden in onze archieven.

Zelf onderzoek doen tijdens Familiesporen, de publieksdag over familiegeschiedenis en slavernijverleden in het BHIC in 's-Hertogenbosch. (foto BHIC)

Medewerker dienstverlening

Arnout van Erp

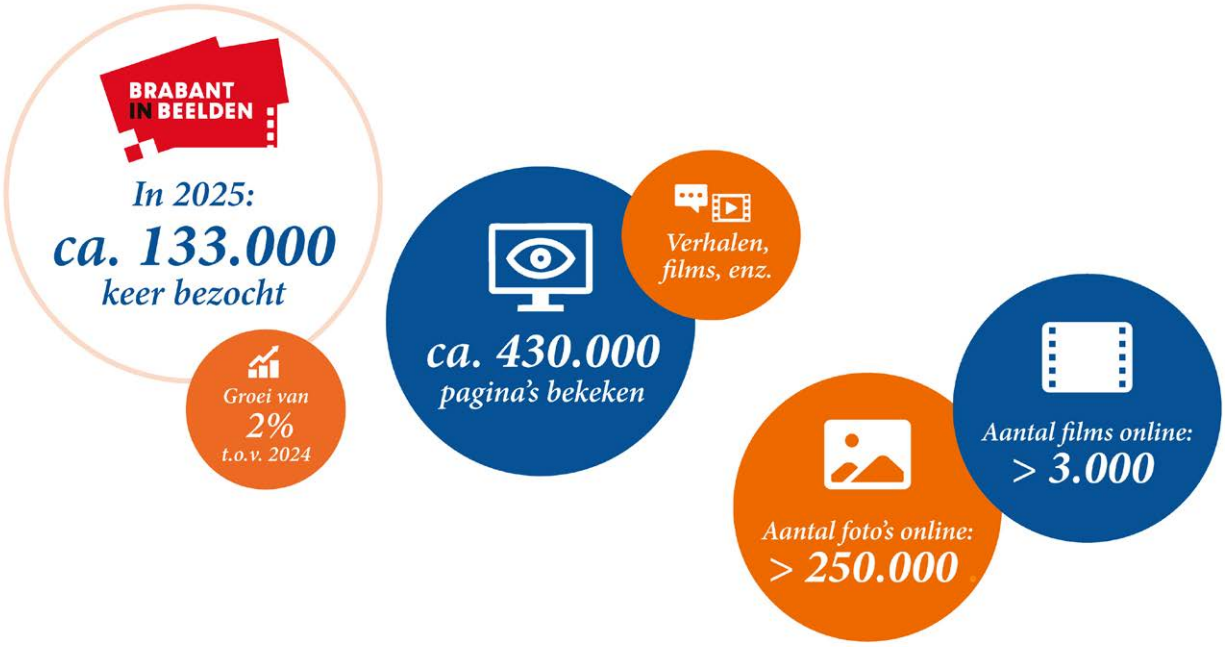
"We zetten steeds vaker AI in om historische teksten te transcriberen. Maar AI systemen moeten goed worden getraind en zijn niet foutloos. Daarom verzorg ik voor mijn collega's ook een cursus oude handschriften lezen. Uitdagend en nuttig!"

Paleografie

Het lezen van oude handschriften is nog altijd nodig: we acquireren een middeleeuws charter, een bezoeker stelt een vraag over een 19e-eeuwse akte, resultaten van AI-transcripties moeten worden gecheckt. Maar deze kennis is steeds minder aanwezig. Paleografie maakt bijvoorbeeld geen deel meer uit van het lesprogramma van archiefopleidingen. Er is daarom voor en door collega's een interne en zeer goed bezochte cursus oud schrift verzorgd.

Het BHIC heeft bovendien de Vlaams-Nederlandse 'paleografiekampioenschappen' gecoördineerd. Deze wedstrijd wordt om de paar jaar georganiseerd door het team achter 'Wat staat daer?' en de Vlaamse Rijksarchiefdienst. De voorronde vindt online plaats en de finaledag vond dit jaar in Sint-Truiden plaats in de prachtige Academiezaal, onder leiding van de schrijver en dichter Rick de Leeuw. Zoals dat gaat met taalwedstrijden gingen de Belgen er met de meeste prijzen vandoor, maar het was een fijne middag om te puzzelen op oude handschriften en het belang van dit ambacht wederom samen te ervaren.

BrabantinBeelden

Eén beeld zegt meer dan 1000 woorden. Daarom trekt het BHIC de kar van hét foto- en filmarchief van Brabant: BrabantinBeelden. Een geschiedenisboek van Brabant in beeld en geluid. Jaarlijks werkt het team van BrabantinBeelden samen met alle overige archiefdiensten in Brabant aan een klein of groot thema. Dit jaar is het tijd voor kermis in Brabant; voor iedereen en overal herkenbaar maar toch bol van lokale tradities. Nostalgische foto's, prachtige films, herinneringen en verhalen, maar ook aandacht voor bekende kermisfamilies en de ontwikkeling van attracties. Tussendoor is er door BrabantinBeelden weer volop meegewerkt aan programma's als Nederland op Film (met Wim Daniëls), voor Omroep Brabant, Dtv, Brabants Dagblad, enz. BrabantinBeelden is een echte naam geworden onder media en beeldresearchers. Daarnaast hebben we met het Erfgoedcentrum Nederlands Kloosterleven weer een nieuwe partner in dit netwerk verwelkomd.

Drie bijzondere aanwinsten

Met het Erfgoedcentrum Nederlands Kloosterleven zijn er tientallen films uit de hoogtijdagen van het Brabantse kloosterleven aan de website toegevoegd. Het kloosterleven drukte een belangrijk stempel op het dagelijkse leven van vele Brabanders. Bijna elke Brabantse familie kende kloosterlingen; sommigen werkten in het pastoraat, het onderwijs en de zorg, anderen vertrokken naar een missiegebied in het buitenland. Maar ook het straatbeeld werd erdoor ingekleurd: denk aan de vele kloosters en kerken, de processies die rondgingen of de Mariakapellen die te vinden zijn langs wegen en op dorpspleinen. De films zijn divers, de collectie is uniek. Denk bijvoorbeeld aan films die een inkijkje geven in het dagelijks leven van contemplatieve kloosters (zogenoemde slotzusters, die na intreding in het klooster geen fysiek contact meer hadden met de buitenwereld).

Amal Ahmed (in 1978 geboren in Mogadishu, Somalië) kwam in 1995 naar Nederland. Als nieuwe Nederlander verwondert Amal zich tijdens fietstochten met haar pleegvader, een historicus, meteen over het Nederlandse landschap, de prachtige monumentale panden, de oude bebouwing en het cultuurlandschap. Ze maakt zich de Nederlandse taal snel eigen, behaalt haar vwo-diploma en kiest voor een studie kunstgeschiedenis aan de Universiteit Utrecht. Amal Ahmed fotografeert uit liefde voor architectuur ook veel Brabantse monumenten.

Joop Schellinx (geboren in Maastricht) woont vanaf 1946 in Oss samen met zijn vrouw en vier kinderen. Als chemisch ingenieur werkt hij op laboratoria bij Organon. Daarnaast heeft Schellinx grote belangstelling voor de Brabantse geschiedenis en is hij aangesloten bij het Meertensinstituut, dat de Nederlandse taal en cultuur onderzoekt en documenteert. Fotografie is zijn grootste liefhebberij. Zijn foto's weerspiegelen het naoorlogse Brabant; het boerenleven, de vele ambachten die Brabant rijk was, de familie- en dorpsfeesten, werkend Brabant, het gezinsleven, een kijkje in de fabriek van Organon, maar ook bijvoorbeeld het Kersenfeest in Uden.

Fellows schrijven geschiedenis

Vier talentvolle historici hebben dit jaar met behulp van een fellowship van het BHIC onderzoek verricht:

- ***Xia van Beuningen***, 'Tussen huis en haard: Arbeidsmigratie van Brabantse plattelandsmeiden naar de stad, 1940-1960'

- ***Răzvan Rusu,*** 'Het rad van fortuin blijft draaien: Een sociaalhistorische studie van het naoorlogse woonwagenbeleid in 's-Hertogenbosch, Oss en omstreken (1945-2000)'

- ***Linsey Duijmelink,*** 'Feminisme en onderwijsontwikkelingen: Een historische casestudy in Veghel, Noord-Brabant, 1860-1900'

- ***Ina-Maria Duynhouwer,*** 'Gerechtigheid buiten de rechtszaal? De behandeling en bestraffing van "moffenmeiden" in Noord-Brabant'

Deze fellows zijn inmiddels doorgestroomd in een nieuwe baan, volgend fellowship of promotieonderzoek. Zo geven we jonge onderzoekers een zetje op de arbeidsmarkt, stimuleren we wetenschappelijk onderzoek in onze archieven, bouwen we daar een netwerk op en schrijven we Brabantse geschiedenis. Deze onderzoeken dragen bovendien bij aan een meer representatieve geschiedschrijving van Brabant.

Vele perspectieven in het geheugen van Brabant

In onze doelstelling om meer divers publiek te bereiken is een representatief 'geheugen van Brabant' nodig, een geheugen waarin een divers publiek zich herkent. Archieven zijn immers vooral gevormd door diegenen die het voor het zeggen hebben. Ze geven daarmee geen evenwichtig beeld van het verleden. We willen de geschiedenis van groepen mensen die niet, onevenredig weinig of ronduit negatief gerepresenteerd zijn in het archief zichtbaar maken. Zo geven we ook vrouwen, de lhbtiq+-gemeenschap, actievoerders, migranten en gehandicapten een stem.

Dat vraagt om andere vormen en nieuwe samenwerkingen. Met onder andere COC Noordoost-Brabant zijn stadswandelingen georganiseerd langs vroegere plekken van het uitgaansleven van queers eind vorige eeuw. Deelnemers komen tijdens de wandeling meer te weten over het lhbtiq+-leven in 's-Hertogenbosch van vorige generaties. Op welke plekken kom je de queergeschiedenis tegen? De start vindt steeds plaats op de Citadel, waar deelnemers uitleg krijgen over het platform Queer Brabant en archiefstukken getoond krijgen. Daarmee wordt het belang duidelijk gemaakt van het zichtbaar maken van ieders geschiedenis in het archief.

Ron Loos en Peter Sleutjes van COC Noordoost-Brabant vertellen verhalen en anekdotes over de queergeschiedenis van 's-Hertogenbosch. Hier wandelen ze samen met het team van Queer Brabant. (foto BHIC)

Ook de werkgroep 'probleemwoorden' draagt bij aan bewustwording over al te eenzijdige perspectieven in onze archieven. Zij signaleert bijvoorbeeld kwetsend taalgebruik en werkt aan schrijfwijzers rond inclusief taalgebruik in beschrijvingen van collecties en op de website.

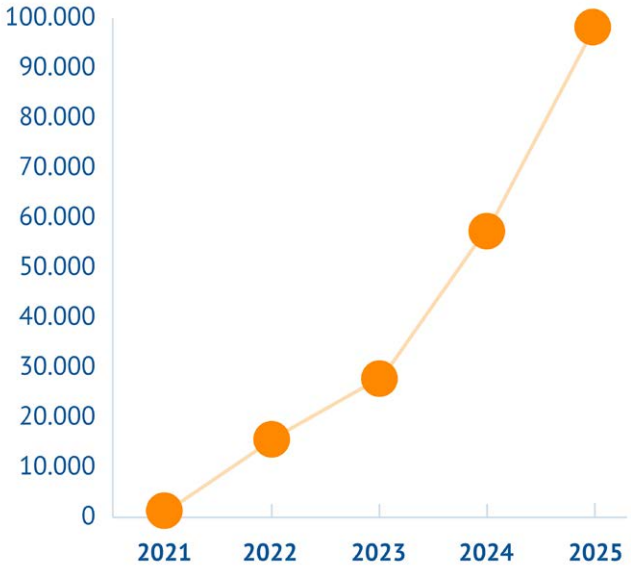

Podcast

Onze podcast ‘Het geheugen van Brabant’ vertelt de onbekende verhalen uit ons archief. Precies op 31 december bereikten we met onze podcast de mijlpaal van 200.000 downloads (beluisterde podcasts). In december 2024 behaalden we de 100.000 dus dit is in één jaar tijd een verdubbeling ten opzichte van de afgelopen jaren bij elkaar opgeteld.

Deze verdubbeling komt vooral door de populaire serie over Marietje Kessels. Een verhaal dat alles in zich heeft: ‘true crime’, een nooit opgeloste moord op een kind, de dubieuze rol van de kerk, een oude rechercheur, een jonge advocaat, enz. Naast het archief hierover dat al in onze depots ligt, hebben we zelfs nieuwe archiefstukken in onze collectie ontdekt. De serie is afgerond met een interview met de makers door Nederlands meester-interviewer Coen Verbraak.

Downloads per jaar

125 jaar na de moord op Marietje Kessels zetten podcastmaker Marilou Nillesen (l) en archivaris Christian van der Ven (r) het onderzoek voort aan de hand van nieuw opgedoken archiefstukken. (foto BHIC)

Citadel open voor publiek

De Citadel staat open voor bezoekers, maar nog niet iedereen kent onze activiteiten en dit prachtige terrein aan de rand van het centrum van 's-Hertogenbosch. Dat willen we natuurlijk veranderen. Daarom stellen we ons terrein beschikbaar voor kleinschalige evenementen: passend bij de uitstraling van de plek en de activiteiten van het BHIC. Daar is ook in 2025 weer veelvuldig gebruik van gemaakt. Het meest vermeldenswaardig zijn de Tuinsessies en Theaterfestival Boulevard, waarbij duizenden bezoekers kennis maakten met de Citadel als plek van rust, cultuur en historie. Met de komst van Erfgoed Brabant in ons verbouwde restauratieatelier hebben we er een buur bij waarmee we de locatie nog beter benutten en we de locatie als hotspot voor archief en erfgoed nog beter op de kaart kunnen zetten.

Hoofd hospitality

Judith de Nijs

"Bezoekers van de studiezaal, deelnemers aan evenementen, toevallige passanten en toeristen, ze zijn allemaal onder de indruk van onze prachtige Citadel. Hun beleving begint steeds hetzelfde: met een glimlach bij de voordeur."

Organisatie in beweging

De organisatie

Het BHIC is volop in beweging. Veranderingen in onze omgeving zoals de verdergaande digitalisering, duurzaamheidseisen en de nieuwe Archiefwet, vragen om een flexibele organisatie die daarop kan inspelen. In 2025 hebben we daar op verschillende manieren in geïnvesteerd.

Bestuur

Met de nieuwe Archiefwet zal het Rijk per 1 januari 2027 geen deel meer uitmaken van onze gemeenschappelijke regeling. Daartoe is de regeling aangepast en hebben alle overige deelnemers via zienswijzen ingestemd met de wijzigingen. Met het Rijk zijn afspraken gemaakt over de nieuwe invulling van samenwerking en financiering. Zo zal de hoogte van de financiering niet veranderen, maar voortaan via een specifieke uitkering verlopen (SPUK). Bovendien zijn de afspraken over huur, beheer en onderhoud van de Citadel structureel verankerd in een nieuwe huurovereenkomst. Eind 2025 heeft het bestuur van het BHIC ingestemd met de verschillende documenten waarin alle afspraken zijn vastgelegd: het bestuursconvenant, het uittreedplan en de nieuwe huurovereenkomst.

Onze medewerkers

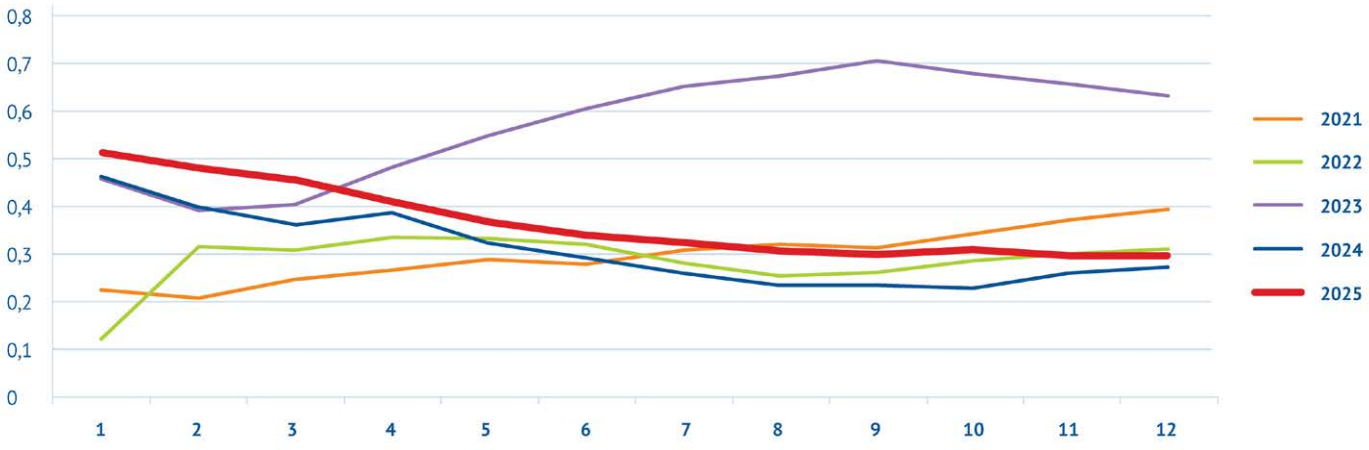
Het BHIC biedt een prettige werkomgeving, waar medewerkers vaak lang blijven. We zijn gestart met een Strategische Personeels Planning, zodat we vroeg talenten signaleren, tijdig voorsorteren op pensionering en (toekomstige) kwetsbaarheden in onze organisatie opvangen en voorkomen. We werken aan een cultuur waarin samenwerking, waardering en aanspreken samengaan. Om die reden is er aandacht besteed aan de gesprekscyclus en het vragen en geven van feedback.

Eind 2025 telde het BHIC 53 medewerkers. Dat is inclusief vijf gedetacheerde medewerkers die het BHIC inleent voor scannen op verzoek en schoonmaak. Relatief veel medewerkers zijn aan het eind van hun loopbaan. Daarom zien we nu en in de komende jaren een snelle verjonging van de leeftijdsopbouw. Het BHIC voldoet, met bijna 6000 uren, ruimschoots aan de Wet banenafspraak en quotum arbeidsbeperkten van 2,68%.

Het ziekteverzuim is na een piek in 2023 weer stabiel: het schommelt tussen de 3% en 5%. In 2025 bedroeg het ziekteverzuim 2,96%. Ter vergelijk: het ziekteverzuim bij de provincies kwam uit op 5,3% (Personeelsmonitor 2024).

Ziekteverzuimpercentages 2021 t/m 2025

In het kader van ARBO hebben we een plan van aanpak opgesteld op basis van de uitgevoerde Risico-Inventarisatie en -Evaluatie. Een aandachtspunt in een archieforganisatie is het voorkomen van te zware belasting als gevolg van het tillen van dozen voor de depotmedewerkers. We starten daarom met een inventarisatie om de feitelijke belasting in beeld te krijgen, zodat we indien nodig adequate voorzieningen kunnen treffen.

ICT en Informatiebeveiliging

Het BHIC wil voldoen aan de eisen van een moderne werkplek. De huidige IT omgeving bij het BHIC is toe aan vernieuwing. Daarom is het besluit genomen tot vervanging van de huidige IT infrastructuur: we investeren in een nieuw server- en dataopslagconcept. Daarnaast is besloten tot vervanging van de huidige telefooncentrale en alle bijkomende zaken (hardware en software).
De implementatie van informatiebeveiliging/BIO (Baseline Informatiebeveiliging Overheid) is van start gegaan. We hebben het informatiebeveiligingsbeleid vastgesteld. Met de training Security Awareness vergroten we het bewustzijn van alle BHIC-medewerkers op het gebied van informatieveiligheid.

Gebouwenbeheer

Het Rijk is eigenaar van de Citadel, maar het BHIC is verantwoordelijk voor het reguliere onderhoud en de instandhouding ervan. Er is dit jaar fors verbouwd. Het voormalige restauratieatelier is nu kantoorgebouw dat we verhuren aan Erfgoed Brabant. In het hoofdgebouw hebben we de scanruimte en de vrijwilligersruimte vernieuwd en een opnamestudio en een extra vergaderruimte gerealiseerd.

Met het oog op de nieuwe huurovereenkomst met het Rijk zijn de brandveiligheid, onderhoud, energie en inzicht in wet- en regelgeving beoordeeld, met positief resultaat.

Het BHIC is eigenaar van een locatie in Grave. We gebruiken nog een deel van de depotruimte en een deel wordt verhuurd. Samen met Mooiland en de gemeente Land van Cuijk, de andere eigenaren, voeren we de taken uit rond de gezamenlijke installaties en bouwkundige zaken.

Verduurzaming

Het verduurzamen van het monumentale gebouw is een extra uitdaging. We maken gebruik van de kennis en deskundigheid van externen, bijvoorbeeld van de Monumentenwacht Noord-Brabant.

In 2025 zijn we verder gegaan met verduurzamingsmaatregelen:

- We hebben geïnvesteerd in de monitorings-systemen voor het energiegebruik. Zodat we op basis daarvan gerichte vervolginvesteringen kunnen uitvoeren.
- In vervolg op een pilot stappen we over op ledverlichting in alle depots, de kantoren en de publieke ruimtes.
- De nieuwe Archiefwet stelt flexibelere klimaateisen voor de depots. Dat geeft ons meer mogelijkheden om het energieverbruik terug te dringen. Vooruitlopend op de nieuwe regels optimaliseren we de klimaatinstallaties voor de depots. Daarmee voorzien we een substantiële afname van het energieverbruik.

Facilitair medewerker

Rudy van Heijnsbergen

"Wij zorgen voor het proces waarbij alle technische aspecten van installaties rondom het gebouw en in het gebouw zelf, zorgvuldig worden beheerd. Het omvat het onderhouden, samen met onze geselecteerde aannemers, van zowel het bouwkundige deel als de E- en W-installaties."

Jaarrekening

Balans per 31 december 2025

	31 dec 2025		31 dec 2024	
VASTE ACTIVA				
Materiële vaste activa				
Investeringen met een economisch nut		€ 3.171.845		€ 1.685.053
VLOTTENDE ACTIVA				
Voorraden		€ 0		€ 141
Uitzettingen looptijd < 1 jaar				
Vorderingen op openbare lichamen	€ 0		€ 0	
Overige vorderingen	€ 17.410		€ 6.354	
		€ 17.410		€ 6.354
Liquide middelen		€ 4.979.473		€ 5.451.096
Overlopende activa		€ 336.712		€ 466.926
Totaal vast activa		**€ 8.505.440**		**€ 7.609.571**

	31 dec 2025		31 dec 2024	
VASTE PASSIVA				
Eigen vermogen				
Algemene reserve	€ 501.739		€ 433.146	
Bestemmingsreserves	€ 1.047.414		€ 1.133.993	
Gerealiseerde resultaat	€ 20.818		€ 68.593	
		€ 1.569.971		€ 1.635.732
Voorzieningen		€ 5.148.655		€ 4.350.216
Vaste schulden looptijd > 1 jaar				
Binnenlandse banken		€ 880.000		€ 990.000
VLOTTENDE PASSIVA				
Vlottende schulden looptijd < 1 jaar				
Overige schulden		€ 679.197		€ 340.273
Overlopende passiva		€ 227.617		€ 293.349
Totaal		**€ 8.505.440**		**€ 7.609.571**

BRABANTS HISTORISCH INFORMATIE CENTRUM

Contact- en bezoekersinformatie

bezoekadres: Zuid-Willemsvaart 2, 5211 NW 's-Hertogenbosch
postadres: Postbus 81, 5201 AB 's-Hertogenbosch
telefoon: 073 – 681 85 00
website: www.bhic.nl
e-mail: info@bhic.nl

Colofon

Dit is het jaarverslag van het BHIC, uitgave maart 2026

Fotografie: Marc Bolsius Fotografie, BWC Pictures - Ben Nienhuis, Jaap Joris Vens, Superformosa en foto's van en uit de collectie van het BHIC
Grafisch ontwerp: Studio Tween
Eindredactie: Margot America, BHIC

De Citadel

Waterschap De Dommel

Postbus 10.001
5280 DA Boxtel
Bosscheweg 56
5283 WB Boxtel

(0411) 618 618
info@dommel.nl
www.dommel.nl

Brabants Historisch Informatie Centrum
T.a.v. mevrouw J.M. Orbon
Postbus 81
5201 AB ‘S-HERTOGENBOSCH

Boxtel	:	1 juli 2026	Behandeld door	:	Harold Potters
Ons kenmerk	:	383895 / 389377	Doorkiesnummer	:	(0411) 618 606
Uw kenmerk	:	n.v.t.	E-mailadres	:	hpotters@dommel.nl
Onderwerp	:	Zienswijze Ontwerpbegroting BHIC 2027 en Meerjarenplan 2027-2030	Bijlagen	:	n.v.t.
			Verzonden	:	2 juli 2026

Geachte mevrouw Orbon,

Wij ontvingen uw Ontwerpbegroting 2027 en Meerjarenplan 2027-2030 met het verzoek om onze zienswijze hierop aan u kenbaar te maken vóór 2 juli 2026. Wij hebben deze stukken aan ons algemeen bestuur voorgelegd voor behandeling in het algemeen bestuur van 1 juli 2026.

Hierbij laten wij u weten dat wij in het kader van de zienswijzeprocedure geen op- en/of aanmerkingen hebben bij de Ontwerpbegroting 2027 en Meerjarenplan 2027-2030 en derhalve hiermee kunnen instemmen.

Wij vertrouwen erop u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.

Hoogachtend,
Namens het algemeen bestuur,

E. de Ridder
watergraaf

H.J. Kielenstijn
secretaris

Algemeen Bestuur

Dossiernummer	4681
Extern Zaak ID	0539362289
Vergaderdatum	1 juli 2026
Agendapunt	5.1
Titel	KRW-maatregelenpakket en SGBP4

Geagendeerd	Vergaderdatum
Algemeen Bestuur	**1 juli 2026**

Kenmerk: 389740 / 392523

Aan het algemeen bestuur

Datum: 1 juli 2026

Strategische agenda voor de KRW

Voorstel

1. In te stemmen met de aanpak van de Kader Richtlijn Water voor het Stroomgebiedbeheerplan 2028-2033

0. Korte samenvatting

Het huidige KRW-maatregelenpakket is niet toereikend om structureel de waterkwaliteit te verbeteren, daarnaast is het programma niet (meer) realistisch. Sinds de vaststelling in 2009 zijn omstandigheden veranderd en is nieuwe kennis beschikbaar gekomen. De koers is de ambitie niet te verlagen en de doelen niet te veranderen dus doen wat nodig is voor een toekomstbestendige leefomgeving zoals in WBP5 afgesproken. maar wel uit te gaan van een realistisch maatregelenpakket dat inzet op systeemherstel. De voorbereidingen van het Stroomgebiedsbeheerplan 2028-2033 maken het noodzakelijk de koers begin juli vast te leggen.

1. Inleiding

1.1. Aanleiding

Op grond van de Kaderrichtlijn Water (KRW) stellen lidstaten elke zes jaar een stroomgebiedbeheerplan (SGBP) op. Dit plan bevat zowel het beleid voor de komende periode als een evaluatie van de voorgaande periode. Dit gebeurt in samenhang met de regionale waterbeheerprogramma's van provincies en waterschappen.
Het huidige derde SGBP bestrijkt de periode 2022–2027 en is in uitvoering, inclusief het KRW-impulsprogramma dat in 2023 is gestart.
Nieuwe ontwikkelingen vergroten de opgave. Klimaatverandering leidt tot hogere temperaturen, extremere neerslag en langere droogteperiodes, wat zowel waterkwaliteit als waterbeschikbaarheid beïnvloedt. Tegelijkertijd neemt de druk op het watersysteem toe door bevolkingsgroei, intensiever gebruik en verdroging.
Ook na 2027 blijft het behalen en behouden van KRW-doelen een structurele opgave. De aanpak verschuift daarbij steeds meer richting ondersteuning en herstel van het natuurlijke watersysteem. Daarmee is het realiseren van KRW-doelen nauw verbonden met de bredere watertransitie.

1.2. Beleidscontext/Historie

- *Kaderrichtlijn Water*
  De Europese Kaderrichtlijn Water (KRW) is sinds 2000 van kracht en richt zich op bescherming, verbetering en duurzaam herstel van waterkwaliteit en watersystemen. In 2027 geldt een resultaatverplichting: lidstaten moeten zorgen voor een goede ecologische toestand van oppervlakte- en grondwater.
  Als waterkwaliteitsbeheerder sluit deze ambitie direct aan bij de doelstellingen van Waterschap De Dommel. Sinds 2009 is gewerkt met een gefaseerd maatregelenpakket (drie tranches) om deze doelen te bereiken. De voortgang staat echter onder druk.

In het Waterbeheerprogramma 2022–2027 (WBP5) is vastgesteld dat een transitie nodig is naar een robuust, flexibel watersysteem in balans met natuur en omgeving. Dit vraagt om een andere werkwijze: integraal, gebiedsgericht en adaptief. Tegelijkertijd is het perspectief op de KRW verschoven van inspanningsverplichting naar resultaatverplichting. Actualisatie van het maatregelenpakket en gezamenlijke strategie via het SGBP is daarom noodzakelijk.

- *Van KRW naar watertransitie*
  Naast de KRW werkt De Dommel aan de bredere watertransitie, vastgelegd in het Waterbeheerprogramma 2022–2027. Waar de KRW zich richt op planmatige maatregelen binnen het bestaande systeem, gaat de watertransitie uit van systeemverandering op gebiedsniveau. Middels verbrede aanpak worden ook de KRW doelen gerealiseerd- effectiever en met een hoger doelbereik. Dit betekent:
  - meer nadruk op water vasthouden;
  - een integrale, gebiedsgerichte aanpak (ruggen, flanken en beekdalen);
  - minder nadruk op alleen technische maatregelen, meer aansluiten op natuurlijke processen en samenwerking met partners.

  In februari 2024 heeft het Algemeen Bestuur gekozen voor een evenwichtige inzet van middelen en capaciteit, met drie uitgangspunten:
  1. Lopende (KRW) projecten worden afgerond.
  2. Nieuwe initiatieven richten zich op lange termijn systeemherstel.
  3. Beperkt blijven kleinschalige, sectorale KRW-maatregelen mogelijk.
- *Visie Schoon en Gezond Water*

In november 2025 stelde het Algemeen Bestuur de Visie Schoon en Gezond Water vast. Deze visie vertaalt waterkwaliteit binnen de watertransitie in twaalf leidende principes. Deze beschrijven de gewenste ontwikkeling richting een toekomstbestendige leefomgeving en markeren de overgang (“shift”) van huidige naar toekomstige werkwijzen.

2. Doel/meetbaar effect

Een strategische agenda voor de KRW met een ambitieuze maar haalbare opgave voor periode 2027-2033.

3. Uitwerking van het voorstel

3.1. Inhoud en argumenten

Beslispunt: In te stemmen met de aanpak van de Kader Richtlijn Water voor het Stroomgebiedbeheerplan 2028-2033

Doelen niet aangepast

Het cyclische KRW-proces verplicht ons elke planperiode de doelen opnieuw tegen het licht te houden en te toetsen of deze adequaat te onderbouwen zijn. Doelen kunnen technisch worden aangepast op grond van nieuwe kennis en/of (technische) inzichten dit wordt dan aangeduid als een technische doelaanpassing.
Onze ambitie om ecologisch gezond en veerkrachtig ecosysteem te halen staat niet ter discussie. De klimaatverandering noopt ons meer te doen dan KRW-inrichtingsmaatregelen alleen. Aanvullende maatregelen ten behoeve van klimaatadaptatie zijn ook op flanken en hoge zandruggen nodig voor (grond)watersysteemherstel.
We zijn ervan overtuigd c.q. vertrouwen erop dat we met onze inzet voor de watertransitie en

systeemherstel ook op flanken en hoge koppen de KRW-doelen uiteindelijk zullen kunnen realiseren.

De opgave is veranderd
Het huidige maatregelenpakket (2009) voor de KRW is gebaseerd op beperkte inrichtingsmaatregelen. Nieuwe ontwikkelingen zoals klimaatverandering, stikstofproblematiek en gebiedsgericht werken hebben de totale opgave en de benodigde aanpak veranderd.
Het oorspronkelijke pakket blijkt onvoldoende om de KRW-doelen structureel te realiseren. Belangrijke lessen zijn:

- uitvoering kost meer tijd door afhankelijkheid van grond, draagvlak en gebiedsprocessen;
- integrale samenwerking is cruciaal, maar complex;
- doelbereik moet beter aansluiten op systeemherstel;
- de uitvoering van de KRW gedurende afgelopen 3 perioden maakt duidelijk dat de maatregelen niet langer toereikend om structureel de waterkwaliteit te verbeteren
- de opgave is onderdeel van bredere maatschappelijke transities.

Sinds het formuleren van het KRW-maatregelenpakket in 2009 hebben zich diverse ontwikkelingen en nieuwe inzichten voorgedaan. Deze hebben tot op heden niet of nauwelijks geleid tot een formele aanpassing van het maatregelenpakket:

- **Klimaatverandering**
  We hebben duidelijk ervaren dat ons watersysteem kwetsbaar is voor de gevolgen van klimaatextremen. Uit monitoring blijkt dat de wisseling van langdurig droge naar langdurig natte omstandigheden (en omgekeerd) aanzienlijke impact heeft op de ecologie, waarbij herstel vaak uitblijft. Klimaatverandering vraagt daarom om een bredere inzet dan alleen KRW-inrichtingsmaatregelen.
- **Stikstofproblematiek (PAS) en Natura 2000**
  In de periode 2014–2015 stelde de provincie Noord-Brabant beheerplannen voor Natura 2000-gebieden vast en werd het Programma Aanpak Stikstof (PAS) ontwikkeld. Hierdoor verschoof de focus nadrukkelijk naar maatregelen in en rond Natura 2000-gebieden en naar versterking van het grondwatersysteem (van GGOR naar OGOR). Hoewel koppeling met KRW-maatregelen mogelijk bleef, was dit niet langer het dominante uitgangspunt. Financiering speelde hierbij een doorslaggevende rol.
- **Gebiedsgericht werken**
  Naar aanleiding van *“De koers omhoog”* (2018/2019) en afspraken met partners in het kader van de NPLG-aanpak Rijk (2022-2024) en BPLG-aanpak van provincie (2023 - nu) is het gebiedsgericht werken is het gebiedsgericht werken verder uitgewerkt. Aanleiding was de achterblijvende voortgang in de opgaven voor de periode 2016–2021, met name bij het herstel van Natte Natuurparels en de inrichting van waterlopen. Hierdoor is het proces om tot uitvoering van (KRW-)maatregelen te komen wezenlijk veranderd. De voortgang is sterker afhankelijk geworden van externe factoren en partners dit heeft geleid tot een verschuiving in focus.

Inzet op realistisch maatregelenprogramma
Het DB zet in op een realistisch programma dat aansluit bij de inzet op systeemherstel, ondanks de bestuurlijke en juridische risico's die daarmee gepaard gaan. Dit is ook het uitgangspunt van onze huidige programmering. Gezien de onzekerheden rondom grondbeschikbaarheid, draagvlak in integrale gebiedsprocessen en (nieuwe) ruimtelijke, politieke en maartschappelijke ontwikkelingen werkt het waterschap met adaptief programmeren. Wat op de ene locatie in een planperiode niet lukt, kan mogelijk wel op een andere locatie.
Voor de KRW-verantwoording aan de Europese Commissie moet het waterschap rapporteren over een opgegeven volume (km, ha, stuks) per maatregeltype per waterlichaam. Hierbij mogen we flexibel zijn in de locatiekeuzes binnen het stroomgebied van elk waterlichaam, zolang deze bijdragen aan de KRW-doelen. Verschuivingen van kilometers, hectares en stuks tussen waterlichamen zijn niet toegestaan.

De strategie wordt Maasbreed afgestemd
In het Regionaal Bestuurlijk Overleg Maas (RBOM) stemmen we af met alle partners over de koers en strategie voor SGBP 2028-2033. Gezamenlijk optreden versterkt zowel de samenwerking als de lobby richting het Rijk.
Belangrijke uitgangspunten:

- De regio is bereid door te pakken, mits het Rijk tijdig de randvoorwaarden levert.
- Voor nutriënten en probleemstoffen ligt de primaire verantwoordelijkheid bij het Rijk.
- Regionale partners zijn verantwoordelijk voor hun eigen bijdragen, zoals emissies uit rwzi's en overstorten.

De samenwerking richt zich onder meer op:

- uitvoering van het KRW-impulsprogramma;
- de verantwoording over het doelbereik in 2027;
- een KRW-proof afvalwaterketen;
- bescherming van grondwater;
- aanpak van indirecte lozingen;
- een gezamenlijke kennisagenda.

3.2. Risico's
Geen ondersteuning van provincie
Het voorgestelde maatregelenpakket is niet het simpelweg doorschuiven van de nog niet gerealiseerde maatregelen naar de planperiode 2028-2003. De eerder gekozen strategie is concreet doorvertaald naar een realistisch maatregelprogramma. Wanneer de provincie vasthoudt aan het originele KRW-maatregelenpakket wordt het advies niet ondersteund.
Beheersmaatregel: de provincie is meegenomen in alle eerdere besluiten over systeemherstel (WBP 2021-2027, "Afwegingskader voor de programmering van realisatieprojecten in het watersysteem" 2024)

De EC spreekt ons aan op het niet realiseren van alle KRW-maatregelen
De Europese Commissie controleert of landen en regio's hun KRW doelen hebben gehaald. We gaan niet alle maatregelen uit het SGBP 2022-2027 realiseren.
Beheersmaatregel: Dit kunnen we duidelijk beargumenteren (dossiervorming). De inzet en koers is om gezamenlijk met andere partners waaronder de provincie en het Rijk op te trekken, dat versterkt onze positie. Wij zullen niet als enig waterschap en Nederland niet als enig land binnen de EU aanlopen tegen de datum van 2027, dat zal in de beoordeling van de EC zeker worden meegenomen.

Onvoldoende steun van onze partners
Gezien de druk op de ruimte in Brabant en het feit dat de relatief eenvoudige projecten zijn gerealiseerd, kan realisatie van deze tranche wederom lastig blijken te zijn. Het waterschap is en blijft afhankelijk van medewerking van andere partijen.
Beheersmaatregel: Het goed meenemen van derden op de doelen van de KRW-projecten, wederzijdse verwachtingen en verplichtingen.

4. Financiën

Het budget voor het realistische maatregelenprogramma is opgenomen in de lopende begroting. In 2027 en verder worden de meerjarenramingen aangedragen via de reguliere P&C-cyclus, waarbij het AB een kaderstellende en controlerende rol heeft.

5. Uitvoering en evaluatie

5.1 Bestuurlijke vervolgstappen:
De oordeelsvormende bespreking in de commissie vindt plaats op 17 juni.
Het voorgestelde maatregelenpakket wordt als advies ter vaststelling voorgelegd aan de Provincie Noord-Brabant en wordt opgenomen in het SGBP 2028-2033 Daarnaast wordt het ook opgenomen in ons Waterbeheerprogramma 2028-2033. De provincie stelt het maatregelenpakket formeel vast. Indien zich in de loop van de tijd ontwikkelingen voordoen die financiële kaders raken, zal het AB hierover worden geïnformeerd.

5.2 Externe communicatie:
De externe communicatie wordt gekoppeld aan het WBP6. Het WBP wordt in afstemming met onze partners opgesteld. Alle gebruikers krijgen in de fase van de ter visielegging en inspraak nog de mogelijkheid om hun standpunten en specifieke behoeften kenbaar te maken.

5.3 Bestuurlijke evaluatie:
Tijdens de inspraakprocedure komen er reacties op de lijn van het ontwerp-WBP6. Deze reacties worden meegenomen om te komen tot een definitief waterbeheerplan. Na vaststelling van het waterbeheerprogramma zal de verantwoording ingebed worden in de gangbare bestuurlijke cyclus.

Hoogachtend,

het dagelijks bestuur,

E. de Ridder
watergraaf

H.J. Kielenstijn
secretaris

Bijlage(n):

- KRW-maatregelenpakket 2028-2033

Besluit

Strategische agenda voor de KRW

Het algemeen bestuur besluit conform voorstel.

1. In te stemmen met de aanpak van de Kader Richtlijn Water voor het Stroomgebiedbeheerplan 2028-2033

Aldus vastgesteld in de vergadering van 1 juli 2026.

het algemeen bestuur,

E. de Ridder
watergraaf

H.J. Kielenstijn
secretaris

Bijlage 1: KRW-maatregelenpakket

SGBP 2028-20233			
maatregeltype (SGBP formulering)		**totaal**	
[Onderzoek en vergroten van kennisbasis teneinde onzekerheid te verkleinen]			
	Onderzoek naar aanvullende maatregelen klimaatverandering	1	stuks
	Onderzoek naar aanvullende maatregelen exoten	1	stuks
	Actiepakket KRWprobleemstoffen met provincie, gemeenten, omgevingsdiensten en bedrijven in vervolg op het KRW-impuls	1	stuks
	Actiepakket samenwerking en stimulering vermindering emissies landelijk gebied , in vervolg op het KRW-impuls Brabant	1	stuks
[Vispasseerbaarheid vergroten (o.a. vispassages, sluisbeheer, het verwijderen van dammen]		17	stuks
	Essche Stroom, Run, Reusel/Raamsloop/Achterste Stroom, Boven Dommel, Groote Beerze, Kleine Dommel/Sterkselsche Aa, Keersop/Beekloop, Kleine Beerze		
[De bouw of verbetering van afvalwaterzuiveringsinstallaties]			
	Rwzi Eindhoven	1	stuks
	Rwzi Tilburg	1	stuks
[verbeteren van de hydromorfologische condities van de waterlichamen anders dan het vergroten van de vispasserbaarheid]			
	Boven Dommel, Broekleij, Essche Stroom, Groote Aa/Buulder Aa, Groote Beerze, Keersop/Beekloop, Kleine Beerze, Kleine Dommel/Sterkselsche Aa, Nieuwe Leij/Pop.L/Rov.L/Voorste Stroom, Reusel/Raamsloop/Achterste Stroom, Run, Spruitenstroompje/Roodloop, Tongelreep, Zandleij	130	km
[GGOR-maatregelen]			
	Aanpak verdroging Topgebieden	5.600	ha
[overige inrichtingsmaatregelen IN20]			
	Grenscorridor, Bovenlopen Beerze, Groote Beerze, Helvoirts Broek, De Brand-Oost/Hengstven en Pilot flanken	27.674	ha